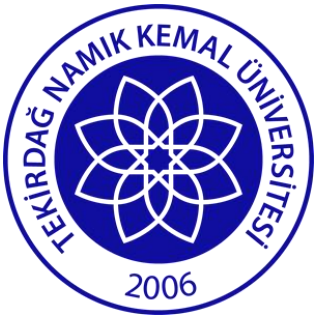
T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
(NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ORTAK PROGRAMI)

TÖRE DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

KÜBRA KAZKALDIRAN

DANIŞMAN
PROF. DR. YÜKSEL TOPALOĞLU

EDİRNE-2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

...TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI.. ANABİLİM DALI

YENİ TÜRK EDEBİYATI ORTAK PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kübra KAZKALDIRAN tarafından hazırlanan

.....Türe Dergisi Üzerine Bir İnceleme.....

Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 19-6 maddeleri uyarınca 20.09.2019 Cuma günü saat 15:45 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *Kabul Edilmesi **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Yüksel TOPALOĞLU	Kabul Edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi Sibel BAYRAM	"	
Dr. Öğr. Üyesi Turgay ÖZTÜRK	"	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Türk Dili ve Edebiyatı **ANABİLİM DALI**

DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

22 / 10 / 2015

İmza

Tez Adı: Töre Dergisi Üzerine Bir İnceleme

Hazırlayan: Kübra KAZKALDIRAN

ÖZET

Yetmişli yılların basın hayatının en çarpıcı süreli yayınlarından biri olan *Töre* dergisi, devrinde adından çok sık söz ettirmiştir. İdeolojik amaçlar doğrultusunda çıkarılmaya başlayan derginin bir de sanat ve edebiyat boyutu vardı ki yayımladığı edebî, fikrî ve günlük meselelere ait düşünce yazıları, yer verdiği kalem kavgaları bunun en açık göstergesidir. Milliyetçilik fikri yetmişli yılların hem fikir hem de hareket sahasında aktif olan fikir sistemlerinden biridir. *Töre* dergisinin muhtevası ve fikrî yönü bu fikir sistemi üzerine kuruludur. Siyasetten sanata dergide ele alınan konulara milliyetçi fikir sistemi bakış açısıyla yaklaşılmış meseleler bu fikir sistemi ekseninde aydınlatılmıştır.

Bu çalışmada öncelikle *Töre* dergisinin doğduğu ortam ve koşulları daha iyi ortaya koyabilmek için derginin ortaya çıktığı dönemin sosyal siyasal meselelerine değinilmiştir. Bunun hemen akabinde Türk basın tarihi kronolojik biçimde ele alınarak Türk basın hayatının gelişim süreci ve derginin Türk basın tarihindeki yeri genel bir çerçevede ifade edilmiştir. Çalışmanın esas bölümünü ise, *Töre* dergisinin biçim ve muhteva açısından incelenmesi kısmı oluşturmaktadır. İlk etapta biçimsel olarak ele alınan kısımda derginin dış görünümü ve iç düzenlemesi incelenerek tematik olarak belirtilmiştir. Derginin muhteva olarak incelendiği kısmında ise dergide yayımlanan yazılar "*Töre*'de Dil", "*Töre*'de Milliyetçilik", *Töre*'de Eğitim", "*Töre*'de Edebiyat – Sanat", "*Töre*'de Kültür", "*Töre*'de Türk Dünyası", "*Töre*'de Milliyetçilik Karşıtı İdeolojiler" adı altında çeşitli başlıklar hâlinde incelenip sınıflandırılarak *Töre* dergisinin Türk basın tarihi ve Türk edebiyatındaki yeri ve önemi ortaya konmak istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Töre* dergisi, Milliyetçilik, Komünizm, basın, edebiyat

The Name of the Thesis: Examination About The Magasin Töre

Prepared by: Kübra KAZKALDIRAN

ABSTRACT

The Töre journal, one of the most stunning periodicals in the press life of the seventies, had been mentioned very often in its era. The journal, which began to be published for ideological purposes, also had an art and literature dimension, in which the literary, intellectual and daily issues of thought articles and the pen debates it gave place are the most obvious indicators of this. The idea of nationalism is one of the ideas systems of the seventies that was active in both the idea and movement field. The content and intellectual aspect of the journal is based on this system of ideas. From politics to art, the issues covered in the journal were approached from the perspective of the nationalist idea system.

In this study, first of all, the social-political issues of the period in which the journal appeared were addressed to explain better the environment and conditions in which the journal was born. Immediately afterward, the history of the Turkish press was dealt with in chronological form and the development process of the Turkish press life and the place of the journal in the history of the Turkish press were expressed in a general framework. The main part of the study is the examination of the Töre journal in terms of its form and content.

At the first stage, the external appearance and internal arrangement of the journal are examined and thematically stated. In the content of the journal, the articles published in the journal were examined and classified under the titles: “Language in Töre”, “Nationalism in Töre”, "Education in Töre”, “Literature – Art in Töre”, “Culture in Töre”, “Turkish world in Töre”, “Anti-nationalism ideologies in Töre” to put forward the place and importance of Töre journal in Turkish press history and Turkish literature.

Keywords: Töre journal, Nationalism, Communism, Press, Literature

ÖN SÖZ

Bir toplumun içinde bulunduğu siyasal ve sosyal süreç o toplumun, edebiyat ve sanat hayatını da yakından ilgilendirir. 1970 ve 1980'li yıllarda yaşanan siyasal olaylar edebiyattan basına toplumun her alanında derin izler bırakmıştır. Bu dönemin siyasal kimliğini en iyi özetleyen durum sağ ve sol olaylarıdır. Toplumsal hayatta sağ ve sol çatışmanın yoğun olarak yaşandığı bu dönemde ideolojik mücadeleler yalnızca meydanlarda, sokaklarda değil aynı zamanda fikrî planda matbuat düzleminde de verilmiştir. Özellikle bu dönemde çıkarılan birçok gazete ve dergi siyasal mücadelenin bir parçası olarak yaşanan olayların en yakın tanıklığını yapmıştır. 1970'li yıllarda sağ ve sol kesime ait pek çok dergi yayın sahasına girmiştir. Birer vesika niteliği taşıyan bu dergilerin incelenmesi dönemin sosyal ve kültürel hayatının anlaşılabilmesi, siyasal koşulların sanat ve edebiyata olan etkisinin görülebilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu süreçte faaliyet gösteren *Töre*, bu özellikleri haiz dönemin etkin ve son derecede önemli ideolojik dergilerinden biridir. Türk milliyetçiliği fikrî ve zemini üzerine oturan *Töre,* dönemin neredeyse tüm Türkçü aydınlarını bünyesinde barındırmış ve bu çerçevede dönemin tüm karşıt ideolojilerine ama özellikle de sola karşı hemen her bakımdan kendi anlayışı ve yaklaşımıyla var olmaya çalışmıştır. Dolayısıyla *Töre,* kendine özgü bu özelliğiyle mutlaka dikkate alınması, etraflı bir şekilde incelenmesi ve kavranması gereken bir süreli yayındır.

Töre dergisi, yetmişli yılların sağ ve sol ideolojik çatışması içerisinde doğan, sosyal ve kültürel anlamda dönemin basın hayatına katkı sağlayan bir fikir ve edebiyat dergisidir. 1970 ve 1980'li yılların başında yayımlanan derginin önemi sağ milliyetçi kesime ait en uzun soluklu süreli yayınlardan biri olarak dönemin siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik pek çok yönünü büyük ölçüde yansıtma iddiasını taşımasından ileri gelmektedir. Ayrıca bir fikir dergisi olarak yayım hayatına atılan derginin edebiyat ve sanata geniş şekilde yer vermiş olması da onu, pek çok ideolojik dergiden ayıran dikkate değer bir özelliktir.

Bu çalışmada *Töre* dergisinin 1- 172. sayıları incelenmiştir. Ancak derginin 137 ve 144. sayılarına ulaşılamadığı için incelemeye alınamamıştır. Derginin

sayılarının büyük bir kısmı "Ülkünet" internet sitesinden PDF olarak, bir kısmı ise çeşitli kütüphanelerden fotokopi olarak temin edilmiştir.

Çalışmamız "Giriş", "Sonuç" ve "Kaynakça" dışında üç ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde 1970 ve 1980 yılları arasında Türkiye'de yaşanan siyasal ve sosyal gelişmeler anlatılmıştır. Burada 1970 ve 1980'li yılların belirleyici tarihleri olan 12 Mart Muhtırası, 1980 Darbesi ve bu olayalar üzerinde etkili olan 1960 askeri müdahalesi üzerinde durularak *Töre* dergisinin içerisinde bulunduğu dönemin atmosferi belirtilmiştir. Bu bölümün ikinci kısmında ise Türk basın hayatı ilgili yönüyle ele alınarak ana hatlarıyla dikkatlere sunulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde "*Töre* Dergisinin Biçim Açısından İncelenmesi" başlığı altında *Töre* dergisinin çıkışı, amacı ve yazar kadrosu, biçim özelikleri ve aldığı mali kaynaklar incelenerek ayrıntılı olarak ifade edilmiştir. Bölümün sonunda derginin kronolojik dizinine de yer verilmiştir. Bu bölümde daha çok derginin göz önünde olmayan ve bilinmeyen noktaları üzerinde durularak bunlar aydınlatılmaya çalışılmıştır.

"*Töre* Dergisinin Muhteva Açısından İncelenmesi" başlığını taşıyan üçüncü bölümde ise adlandırmadan da anlaşılacağı üzere derginin muhteva özellikleri üzerinde durulmuştur. Dergide yer alan yazıların içeriğine baktığımızda *Töre* dergisinin sadece ideolojik amaçlar doğrultusunda çıkarılan bir fikir dergisi olmadığını söyleyebiliriz. Şiirden tiyatroya, sanat ve edebiyatın her alanına yer verilen *Töre* dergisi özellikle yayım hayatının ortalarına doğru daha çok edebiyat ve sanat dergisi görünümüne bürünmüştür.

Bu çalışmada bana başından sonuna kadar yol gösteren, kendi hayat mücadelesi ve uğraşları arasında dahi benden zamanını ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Yüksel Topaloğlu'na sonsuz teşekkür ederim. İhtiyaç duyduğum her anımda benden yardımı esirgemeyen sevgili ağabeyim Arş. Gör. Muhammet Tağ'a ve çalışmamla ilgili pek çok noktada benden bilgi ve yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer Prof. Dr. İskender Öksüz, Doç. Dr. Mehmet Kaan Çalen, A. Yağmur Tunalı ve Ö. Faruk Beyceoğlu'na da teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Bu sürecin her anını benimle birlikte paylaşan, sevgili eşim Melih Kazkaldıran'a, başta annem olmak üzere bugünlere gelmemde büyük emeği olan değerli aileme ve dostlarıma göstermiş oldukları manevi destekten ötürü sonsuz minnettarım.

Kübra KAZKALDIRAN

EDİRNE 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **I**
ABSTRACT ..... **II**
ÖN SÖZ ..... **III**
KISALTMALAR ..... **VIII**
GİRİŞ **1**
I. BÖLÜM **5**
1970 – 1980 ARASI SİYASİ DURUM VE BASIN **5**
A. 1970 -1980 Yılları Arası Siyasi Olaylar ve Etkileri 5
1. 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi 6
2. 12 Mart Askeri Muhtırası 10
3. 1980 Askeri Müdahalesi 12
B. Türk Basın Tarihine Genel Bir Bakış 14
1. Gazeteler 15
2. Dergiler 25
II. BÖLÜM **34**
DERGİNİN BİÇİM AÇISINDAN İNCELENMESİ **34**
A. Çıkışı ve Biçim Özellikleri 34
B. Derginin Mali Kaynağı ve Reklamlar 43
C. Derginin Amacı ve Yazar Kadrosu 48
D. Kronolojik Dizin 56
III. BÖLÜM **202**
DERGİNİN MUHTEVA AÇISINDAN İNCELENMESİ **202**
A. *TÖRE*'DE DİL 202
1. Dil - Toplum -Kültür İlişkisi 202
2. Türk Dili ve Önemi 206
3. Türk Dilinin Problemleri 211
B. *TÖRE*'DE MİLLİYETÇİLİK 225
C. *TÖRE*'DE KÜLTÜR 248
1. Türk Kültürü ve Millî Kültür Anlayışı 248

2. Türk Kültürünün Problemleri 256
D. *TÖRE*'DE TÜRK DÜNYASI 267
E. *TÖRE*'DE EĞİTİM 285
1. Eğitimin Toplum Hayatındaki Yeri ve Önemi 285
2. Millî Eğitim Felsefesi 288
3. Türk Eğitim Sisteminin Problemleri 294
F. *TÖRE*'DE EDEBİYAT – SANAT 301
1. Türklerde Sanat ve Millî Sanat Anlayışı 302
2. Musiki 308
3. Tenkit 314
4. Sinema – Tiyatro 316
5. Desen - Karikatür 322
6. Şiir 323
7. Hikâye 334
8. Türk Sanat ve Edebiyatındaki Problemler 336
G. *TÖRE*'DE MİLLİYETÇİLİK KARŞITI İDEOLOJİLER 341
SONUÇ 346
KAYNAKÇA 351
İNDEKS 366
EKLER 370

KISALTMALAR

TDK : Türk Dil Kurumu

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

MHP : Milliyetçi Hareket Partisi

TİP : Türkiye İşçi Partisi

MGK : Millî Güvenlik Konseyi

DP : Demokrat Parti

TSK : Türk Silahlı Kuvvetleri

CKMP : Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi

CHP : Cumhuriyet Halk Partisi

DİSK : Devrimci İşçi Sendikalar Konfederasyonu

İst. : İstanbul

age. : Adı geçen eser

agm. : Adı geçen makale

vd. : Ve diğerleri

GİRİŞ

Basın, belirli aralıklarla çıkan süreli yayınların ve bu yayın sürecinde bulunan bütün kişilere verilen genel bir isimdir.[1] Gündeme dair haberleri, siyasal, sanatsal ve kültürel olayları inceleyip derleyerek kamuoyuna aktarmak basının en temel vazifesidir. Takvim-i Vekayi (ilk resmî gazete) ile resmi olarak başlayan Türk basın tarihinin başlangıcında gazete ve gazeteciliğin önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Gerek edebiyatta gerekse toplumsal yaşamda bütün gelişme ve yeniliklerin gazeteler aracılığıyla iletilip yaygınlaşması gazetenin hem Türk edebiyatında hem de Türk basınındaki önemini daha da arttırmıştır.

Yaklaşık iki yüz yıla yakın bir geçmişe sahip olan Türk gazeteciliği Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde geçirdiği evrim ile birlikte Millî Mücadele Dönemi'nde oldukça etkin bir araç olarak kullanılmış ve 1970'li yıllara kadar da gittikçe kuvvetlenerek gelmiştir. Üzerinde kurulan her türlü baskı ve sansüre rağmen çıkarılan her gazete döneminin ahval ve koşulları ile bütünleşerek toplumun çağdaşlaşmasına önemli bir katkı sağlamıştır.

Türk basın hayatının önemli hizmet sahalarından birini de dergiler oluşturmaktadır. Özellikle Cumhuriyet'in ilanından sonra hızlı bir gelişme gösteren dergi yayıncılığı Türk edebiyat ve basın hayatında önemli bir yere sahip olmuştur. Dergiler, var oldukları günden bugüne ait oldukları toplumun kültür, sanat ve edebî faaliyetlerinin aktarıcılarından olmuşlardır. Bir dönemin siyasetten sanata karakteristik çizgisini dönemin dergilerinde bulmak mümkündür.

Türkiye Cumhuriyeti'nde 1970 – 1980'li yıllar ideolojik kavgaların, siyasal olayların, baskı ve bunalımların yoğun olarak yaşandığı buhranlı bir dönemdir. Sağ ve sol karşıt düşüncelerin sokaktan sanata hemen her alanda çarpıştığı bu dönemde dergiler de bu kavganın bir parçası hâline gelmiştir. Sağ ve solun bu kıyasıya mücadele ortamında sol, sanat ve edebiyatta sağa göre daha etkin durumdadır. Eylem boyutunun yanı sıra, bir taraftan da öğrendiklerini yaymakla kalmayıp sanatın her unsurunu ve gücünü kullanmaktadır. Sağ ise, daha çok hareket sahasında aktif olup

[1] Atilla Özkırımlı, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, C.1, Cem Yayınevi, İst. 1984, s. 190.

savunma psikolojisi ile hareket etmiştir.[2] 1970'li yılların başlarında milliyetçi kesimin dünya görüşü, ideolojisi ekseninde faaliyet gösteren *Devlet* gazetesinden başka bir yayın organı bulunmamaktadır. Sol cenahın mücadeleyi her alanda bastırdığı bu yıllarda milliyetçilerin fikir ve sanat alanındaki boşluğunu dolduracak bir yayının olmaması en büyük dezavantajlarından biridir.[3] Aslında sağ milliyetçi cenaha, hitap eden *Türk Yurdu, Bozkurt, Orkun, Çınaraltı, Millet, Ötüken, Mili Yol* gibi pek çok yayın basın hayatında yer almıştır; fakat 1970'li yıllarda bilhassa üniversite gençlerine hitap edecek bir fikir ve sanat dergisinin yokluğu büyük ölçüde hissedilmiştir. 1971 yılında yayın hayatına başlayan *Töre* dergisi bu eksiliğin giderilmesi için doğmuştur. *Töre* dergisi, Halide Nusret Zorlutuna tarafından çıkarılan *Ayşe* dergisinin devamıdır. Kadın ve çocuklara yönelik bir dergi olan *Ayşe* dergisi de milliyetçi çizgide bir dergidir. Bu derginin ismi 1971 yılında Emine Işınsu tarafından değiştirilerek *Töre* adını almıştır. Emine Işınsu, Dündar Taşer ve Galip Erdem gibi milliyetçi aydınların yanı sıra kısa sürede dönemin milliyetçi akademisyen, aydın ve sanatkârları dergi bünyesinde toplanarak *Töre*'yi bir fikir ve sanat dergisi hâline getirmişlerdir. "Ülkücü hareketin üniversitesi" olarak adlandırılan dergi kültür ve sanat camialarında "üniversite dergi" olarak tanınmıştır.[4]

Töre dergisi 1970 -1980'li yılların siyasal, kültürel ve sanat hayatının yakın tanığı olması yönüyle ve dönemin pek çok kültür ve sanat camiasını bünyesinde barındırmış uzun soluklu bir dergi olmasıyla da büyük önem arz eden süreli yayınlardan biridir. Türk sanat ve edebiyat camiasının pek çok önemli ismi *Töre* dergisinin milliyetçi düşünceye hizmetini vurgulayarak Türk fikir ve sanat hayatında önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmiştir.

İdeolojik tavrı ve konumuyla bir döneme damgasını vurmuş süreli yayınlardan biri olan *Töre* dergisi üzerine şimdiye kadar az da olsa muhtelif seviyelerde bazı çalışmalar yapılmıştır. Bunları makale, yüksek lisans tezi, ansiklopedi maddesi olarak kategorize etmek mümkündür.

---

[2] A. Yağmur Tunalı, "Töre'nin Töresi", *Fikir Sanat ve Edebiyatta Töre*, S. 1, Şubat 2012, s. 6.
[3] Hakkı Öznur, *Ülkücü Hareket Yayın Organları, Makaleler, Temel Kavramlar 4*, Alternatif Yayınları, Ankara, s. 48.
[4] Hakkı Öznur, *age.*, s. 47-48.

Türkoloji'nin önemli isimlerinden Ahmet Bican Ercilasun, *Töre* dergisi üzerine kaleme aldığı bir yazısında, derginin hizmet ve önemini şu sözleriyle ifade etmiştir: *"Eğer bir davanın peşinde iseniz fikirle, sanatla kültürle zenginleştirmek zorundasınız. İşte böyle bir anlayışı temsil ediyorduk bizler. Töre dergisinde yazanlar, çizenler…"*[5]

Türk edebiyat ve sanat hayatının önemli isimlerinden Yağmur Tunalı, *Töre* dergisini tanıttığı yazısında, derginin önemini şu sözleri ile beyan etmiştir:

> *"Türk düşünce tarihinde çok orijinal bir dergidir. 16 yılı aşan bir yayın süresiyle, uzun ömründe, bir nesli mayalamış olduğu söylenebilir. Yalnız Töre okuyarak memleket ve dünya meselelerinde hatırı sayılır seviyede fikir sahibi olan, kültür ve sanata bir ölçüde aşinalık kazanan, binlerle ifade edilebilecek bir okuyucu ordusundan bahsedilebilir."*[6]

Töre dergisi yazarlarından Sadık Kemaloğlu ise muhtelif yazılarından birinde *Töre* dergisine dair düşüncesini şu sözüyle özetlemiştir. Ona göre: *"Bazı dergiler Türk milletinin emrinde olan aydın kadroların yetişmesi için birer mektep olmuştur." Töre* dergisi bu dergilerden biridir.[7]

Kadriye Gözübüyük, 2018 yılında hazırladığı *Türkiye'de Milliyetçilik ve Töre Dergisi İncelemesi* başlıklı yüksek lisans tezinin üçüncü bölümünde *Töre* dergisi üzerine bir incelemeye yer vererek "Türk – İslam Vurgusu", "Antikomünizm Vurgusu", "Güncel Olaylara Milliyetçi Perspektif", "Millî Kültür Vurgusu", "*Töre* Dergisinde Milliyetçi Hareket Partisi" başlıkları altında bir inceleme yapmıştır. *Töre* dergisinin konu edinildiği bu çalışmada milliyetçilik fikri ve bu fikrin Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne kadar olan süreçteki aşamaları ve milliyetçilik fikrinin siyasal hayattaki yönü ele alınmıştır. Kadriye Gözübüyük, tezinin ekler bölümünde de *Töre* dergisi yazar kadrosuna ve dergiye ait bazı resimlere yer vermiştir.

---

[5] A. Bican Ercilasun, "Benim İçin Töre", *Fikir Sanat ve Edebiyatta Töre*, S. 1, Şubat 2012, s. 5.
[6] A. Yağmur Tunalı, *agm.*, s. 11.
[7] Sadık Kemaloğlu, "Töre'nin Fikir ve Sanat Hayatımızdaki Yeri", *Töre*, S. 61, Haziran 1976, s. 13.

Görüldüğü gibi bu güne kadar *Töre* dergisi üzerine sadece bir akademik çalışma yapılmıştır. Söz konusu olan bu yüksek lisans tezi de başlı başına *Töre* dergisi üzerine yapılmış bir inceleme değildir. Dergi sadece belirlenen birkaç başlık hâlinde incelenerek tek bir bölüme sığdırılmıştır. Biz ise bu çalışmada, 1970 – 1980'li yıllarda Türk basınının nasıl bir görünüme sahip olduğunu *Töre* dergisi perspektifinden inceleyerek, *Töre* dergisinin sanatsal ve fikrî yönünü ortaya koymaya çalıştık. Ayrıca çalışmamızın bir bölümünü derginin biçimsel incelemesine ayırarak daha kapsamlı bir inceleme ortaya koymayı amaçladık.

I. BÖLÜM

1970 – 1980 ARASI SİYASİ DURUM VE BASIN

A. 1970 -1980 Yılları Arası Siyasi Olaylar ve Etkileri

1970'li yıllara yön veren siyasal ve sosyal olayların başında 12 Mart 1971 Muhtırası ve 12 Eylül 1980 askeri müdahalesi gelmektedir. Yetmiş ve seksenli yıllar arasında yaşanan olaylara bu iki tarihi gelişmenin yön verdiği söylenebilir. Ne var ki 1970'li yıllarda yaşanan siyasi ve sosyal gelişmelerin nedenlerini sadece bu iki siyasi olayda aramamak gerekir. 1970'li yılların siyasal ve sosyal olaylarında ve Türk siyasal hayatında önemli dönemeçlerden birini oluşturan 12 Mart Muhtırası Türk demokrasi tarihinin de önemli olaylarından biridir. Bütün askeri müdahalelerde olduğu gibi, 12 Mart Muhtırası da başta siyasi yaşam olmakla birlikte ülkedeki sosyal, kültürel hayatı ve toplum düzenini derinden etkilemiştir. Fakat siyasal, kültürel ve sosyal sahalarda meydana gelen bu etkiyi yalnızca muhtıraya bağlamak doğru kabul edilemez. Muhtıraya giden bu süreçte, altmışlı yılların siyasal, sosyal ve ekonomik koşulları da etkili olmuştur. Hatta bu süreçte toplumun iç meseleleri kadar dünyada ortaya çıkan oluşumların meydana getirdiği iç ve dış dinamiklerin etkisi de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle 1970 ve 1980'li yılların önemli iki siyasal olayı olan 12 Mart Muhtırası ve 12 Eylül'ün başlangıç izlerini 27 Mayıs 1960 Darbesi'nde aramak gerekmektedir.[8] 27 Mayıs 1960 Darbesi, 1970'li yıllarda yaşanan siyasal gelişmeler ile yakından ilişkili olup, Türk siyasal hayatındaki önemli dönüm noktalarından biri olmuştur.

[8] Sedef Bulut, *Muhtıra Sonrası Demokratikleşme Hareketine Örnek Model Olarak 1973 Genel Seçimleri*, Pelikan Yayınları, Ankara 2007, s. 33.

1. 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi

27 Mayıs 1960 sabahı Alparslan Türkeş, radyodan okuduğu bildiri ile Türk kamuoyuna, "kardeş kavgasına meydan vermemek" ve "demokrasiyi içine düştüğü buhrandan" kurtarmak amacıyla ülke yönetimine Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından el konulduğunu bildirmiştir. Yönetime el konulması, İstanbul ve Ankara gibi bazı şehirlerdeki öğrenci ve aydın kesim tarafından mutlulukla karşılanırken diğer kesim ise bu duruma tarafsız kalmayı tercih etmiştir.[9]

İhtilalin ertesi günü ordu tarafından Millî Birlik Komitesi kurularak yönetimin bundan böyle Orgeneral Cemal Gürsel başkanlığındaki Millî Birlik Komitesi'nin elinde olduğu duyurulmuştur. Cemal Gürsel'in Komite'nin başına geçirilmesinin ardından kendisine Devlet Başkalığının, Millî Savunma Bakanlığının ve Başbakanlığın da verilmesi ile beraber Mustafa Kemal'in Millî Mücadele Dönemi'ndeki yetkilerinden çok daha etkin bir güce sahip olduğunu ifade edebiliriz.[10] Yasama ve yürütme yetkilerini elinde toplayan Millî Birlik Komitesi, kısa süre içerisinde siyasal ve sosyal ortamdaki gerginliği daha da artıracak faaliyetlerde bulunmaya başlamıştır. 25 Ekim 1961 genel seçimlerine kadar gerçekleştirilen faaliyetleri "MBK eylemleri" olarak tanımlamak mümkündür. Bu faaliyetler arasında; "İktidar partisi liderlerinden başlayarak milletvekillerini ve DP'ye yakın olan rütbeli asker ile bazı sivilleri tutuklamaları, tutukluları Yassıada'da toplanan Yüksek Adalet Divanı Mahkemelerinde yargılamaları" gösterilebilir. Bunun yanı sıra ordu başta olmak üzere pek çok üniversitede ayrıştırma faaliyetine gidilerek birçok kişi de yargılanmıştır.[11]

1960 Darbesi aynı zamanda Cumhuriyet tarihindeki siyasi gidişatın yönünü değiştirmiş ve ülke yeni bir siyasi döneme geçiş yapmıştır. DP'nin kapatılmasının yanında pek çok siyasi oluşum siyasetten uzaklaştırılmış, Adnan Menderes ile birlikte pek çok DP yöneticisi tutuklanarak Yassıada'da yargılanmıştır. Yargılamalar sonucu Menderes ve pek çok siyasinin idam edilmesi kamuoyunda çok fazla yankı uyandırmıştır. Türk siyasi tarihinin en elim hadiselerinden biri olan bu idamlar,

[9] Erık Jan Zürcher, *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul 2017, s. 351.
[10] Erık Jan Zürcher, *age*., s. 352.
[11] Hikmet Özdemir, *Türkiye Cumhuriyeti*, İz Yayıncılık, İstanbul 1995, s. 255.

toplumda büyük sarsıntılara yol açmakla birlikte özellikle 1970'li yıllarda bazı siyasi partiler ile ordu arasında gerginliklere de neden olmuştur.[12]

27 Mayıstan kısa bir süre sonra demokratik düzene yeniden geçiş için yeni anayasa hazırlıkları yapılmaya başlanmıştır. 6 Ocak 1961 tarihinden itibaren ağırlık verilen anayasa çalışmaları 27 Mayıs 1961'de tamamlanmış ve 9 Temmuz 1961'de ise halkoyuna sunulmuştur.[13] 1924 Anayasası'nda yer alan "TBMM, milletin yegâne ve hakiki mümessili olup millet namına hakkı ve hâkimiyeti istimal eder" hükmü yeniden düzenlenmiş ve "TBMM egemenlik hakkını kullanan tek organ durumundan çıkarak anayasada sözü edilen yetkili organlardan biri olmuştur."[14]

1965'ten 1971'e kadar geçen zaman diliminde pek çok siyasal teşkilatlanma örneği ortaya çıkmıştır. Şüphesiz siyasal açıdan bu denli canlılığın yaşanmasında, 1961 Anayasası'nın yeni güçlerin oluşumuna imkân tanıması başlıca etken olarak kabul edilebilir. Siyasal teşkilatlanmaların önünün açılması ise toplum içerisinde yönetimden hoşnut olmayan ve en kısa yollardan yönetime hükmetmek isteyen kişilerin, sivil ve aydın kesimler aracılığı ile toplumu isyana teşvik etmelerini de beraberinde getirmiştir. İşçi örgütlenmeleri ise bu tip sorunların başında gelmektedir.[15]

Ülkenin sosyal durumuna genel olarak bakacak olursak; 1961 Anayasası'nın getirisi ile Türkiye eskiye nazaran daha fazla özgürlük hakkından yararlanır duruma gelmiştir. Halk medeni haklardan daha fazla yararlanırken, üniversiteler de daha büyük özerklik ve örgütlenme özgürlüğünden yararlanmış, anayasanın "sosyal devlet" olarak belirttiği devlet düzeniyle işçilere grev yapabilme hakkı tanınmıştır. Bu ortam sayesinde sendikacıların, işçilerin ve köylülerin çıkarlarını temsil eden parti ve kurumlar kurulmaya başlamıştır.[16]

Değişimin hızlı yaşandığı 1960'lı yıllarda siyasal gerilimlerin ve toplumsal değişikliklerin artması toplumda bir dinamizm yaratmıştır. Ekonomideki büyüme ve

---

[12] Sedef Bulut, *age*., s. 29-30.
[13] Mahmut Polat, "27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı (1963- 1980)", *Atatürk Araştırma Merkezi*, 2018, s. 384.
[14] Sedef Bulut, *age*., s. 36.
[15] Sedef Bulut, *age*., s. 37.
[16] Feroz Ahmad, *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Kaynak Yayınları, İstanbul 2012, s. 163.

sanayinin gelişmesi toplumun refah seviyesine dair beklentisini artırmış lakin enflasyonun yükselmesi ve beraberinde gelen işsizlik problemi toplumun beklentisini karşılamamıştır. Ekonomik gelişmelerin istenilen doğrultuda gitmeyişi işçi sınıfının giderek örgütleşmesine ve sendikalı işçi sayısında büyük bir artış yaşanmasına neden olmuştur. Okullar ve yükseköğretim kurumlarında öğrenci sayılarının iki katına çıkması sağ ve sol siyasi grupların toplanma zemini hâline gelerek karışık olan ülke durumun daha da çıkmaz bir hâle gelmesine neden olmuştur.[17] İçinde bulunulan duruma bakıldığında bu yılların dinamik güçlerini öğrenci ve işçilerin oluşturduğunu söylemek mümkündür.

Öğrenciler sağ ve sol olmak üzere iki zıt kutba ayrılmış durumdadır. Sol grubu teşkil eden Türkiye Komünist Partisi yaklaşık elli yıldır her ne kadar faaliyetleri yasaklanmış olsa da ülke içerisindeki güçlü taraftar çoğunluğunu yitirmemiştir. İşçi Partisi ise bu dönemde solun asıl güç unsuru hâline gelerek bilhassa işçi sendikaları ve toplumun entelektüel kesimini hedef kitlesi olarak seçmiştir. Bu yıllarda solun gelişimi ve faaliyetleri sadece Türkiye'de değil bütün dünyada etkin bir hâl almıştır. Türkiye'de sol kesimin gelişimine etki eden iki önemli faktör bulunmaktadır. Birincisi üniversitelerin hem Menderes'in devrilmesinde hem de ikinci anayasanın oluşturulmasında oynadıkları rol, ikincisi ise ortaya çıkan bu etkinin Kemalizm ile bağdaştırılmasıdır. Bu zihni yapı doğrultusunda üniversitelerde fikir kulüpleri oluşturularak kendi düşüncelerinin yayılması hedeflenmiştir. Bu konuda en aktif üniversitelerden biri Türkiye'nin üst düzey memurlarının yetiştirildiği Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi ve burada kurulan fikir kulübüdür. Fakülte başkanı İşçi Partisi üyelerinden Profesör Sadun Aren'in hem kulüp hem de fakülte faaliyetlerinde yönlendirici rolü olmuştur. 1960'lı yılların ortalarına doğru ise fakülte ve kulübün yönetimine TİP üyesi eylemci öğrenciler hâkim olarak Fikir Kulüpleri Federasyonu adıyla diğer kulüpler üzerinde de etkili olmuşlardır. 1968'de "Millî Demokrat Devrim" yanlıları tarafından Fikir Kulüpleri Federasyonu ele geçirilerek "Dev- Genç" olarak bilinen "Devrimci Gençlik" örgütü hâline gelmiş ve bu durum solun daha aktif hâle gelmesini sağlamıştır.[18]

---

[17] Feroz Ahmad, *age*., s. 172-173.
[18] Eric Jan Zürcher, *age*., s. 368- 370.

Bunlarla birlikte "Amerikan Emperyalizmi" meselesi artık dış siyasal bir mesele olmaktan çıkıp ülke meselesi hâlini almış ve bu durum Türkiye'yi "Amerikancı sağcı" ve "anti- Amerikancı sol" olarak iki grup hâlinde ayırmıştır. Öğrenciler ve aydınlar başta olmak üzere ülke bu mesele nedeniyle ikiye bölünmüş; boykotlar, eylemler yapılmaya başlanmıştır. Sol kesimin giderek güçlenmesi ve daha etkin bir hâle gelmesi sağ kesimi de harekete geçirmiştir. 1962 yılının başında "Komünizmle Mücadele Derneği" adında sağ kesim tarafından bir dernek kurularak İslam dini komünizmle mücadele unsuru olarak görülmüştür.[19]

Sağ kesimin kendi içlerinde fikir ve hareket noktasında ayrıldığı görülür. Sol cenahın sağ kesim içerisinde asıl muhatabı ve mücadeleye girdiği kesim milliyetçiler (ülkücüler) olmuştur. 1960'lı yıllarda Osman Bölükbaşı önderliğindeki Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP), 1969 yılında Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) adını almıştır. 1965 yılında sürgünden dönen Albay Alparslan Türkeş ve arkadaşları; Dündar Taşer, Muzaffer Özdağ, Rıfat Baykal ve Ahmet Er'in CKMP' ne üye olması partideki değişikliğin asıl sebebi olduğunu söylemek mümkündür.[20] Alparslan Türkeş, partiye katıldıktan kısa bir süre sonra partinin genel başkanı seçilerek partiyi milliyetçi bir partiye dönüştürmüştür. Partinin yeni ideolojisi Türkeş tarafında yazılan "Dokuz Işık" adlı bir kitapçıkta belirtilerek, partinin temel ilkelerinin *milliyetçilik, ülkücülük, ahlakçılık, ilimcilik, toplumculuk, hürriyetçilik* ve *sanayicilik* olduğu ifade edilir. Alparslan Türkeş'in ortaya koyduğu programa genel anlamda bakıldığında milliyetçilik, komünizm karşıtlığına dayanmakta ve 1930'lu yılların Kemalizm'iyle örtüşmektedir. 1969'da Milliyetçi Hareket Partisi adını alan parti, "Ülkü Ocakları" adında gençlik örgütleriyle kısa sürede ünlenmeye ve solcu gruplar karşısında büyük bir güç unsuru olarak yer almaya başlamıştır.[21]

Milliyetçiler ve komünistler arasındaki siyasal şiddet ve çatışmalar 1960'lı yılların sonlarına doğru daha da şiddetlenerek artmıştır. Temmuz 1968 ve Şubat 1969'da Amerikan Altıncı Filosu'nun gelmesi kavga ortamını daha da kızıştırmış ve

[19] Feroz Ahmad, *age*., s. 169-170.
[20] Hikmet Özdemir, *age*., s. 305.
[21] Erik Jan Zürcher, *age*., s. 371-372.

sol gruplar ile polis arasında şiddetli çatışmalara neden olmuştur. Solun artan şiddetine ülkücüler tarafından karşılık verilmesi mücadeleyi daha da arttırmıştır.[22]

2. 12 Mart Askeri Muhtırası

12 Mart 1971 tarihinden önce Türkiye bunalımlı ve çalkantılı bir dönem geçiriyordu. Anayasanın öngördüğü devrimler gerçekleştirilememiş, ülkede sosyal ve ekonomik bir düzensizlik meydana gelmiştir. İşçilerin grevlere gitmeleri sonucunda sıklıkla işten çıkarmalar yaşanıyor ve bu durum neticesinde işçiler ile polis arasında şiddetli çatışmalar yaşanıyordu. İşçilerin yanı sıra öğrenci kesimde de işler yolunda gitmemekteydi. Gruplar hâlinde örgütlenen, derslere girmeyen ve hatta üniversiteleri işgal eden öğrenciler ile polis arasında da mukavemetli çatışmalar yaşanıyordu. Üstelik bu çatışma ortamını sona erdirecek bir çözüm de bulunamıyordu. Bu kanlı çatışmaların sonucunda yüzlerce üniversite genci tutuklanmış, yüzlercesi de hayatını kaybetmiştir.[23]İç çatışmalar ve ayrılmalar yüzünden zayıflamış olan Demirel Hükümeti ise 1971 yılının başlarında bu karışıklıkları önleyecek ve ülkeyi içerisinde bulunduğu durumdan çıkartacak güçte değildi. 12 Mart'ta Genel Kurmay Başkanlığı tarafından yazılan bir muhtırada, hükümetin ülke genelindeki anarşiye ve ortaya çıkan çatışmalara son vermesi, gerekirse bunu yapabilecek yeni bir hükümetin kurulması istenmekteydi. Bu istek tam bir ültimatom havası taşımaktadır.[24] 12 Mart Muhtırası ile ülkenin içerisinde bulunduğu mevcut kötü gidişatın sebebi Demirel Hükümeti görülerek hükümetin istifası istenmiştir. Muhtıranın hemen ardından pek çok gençlik örgütü ilk olarak muhtırayı desteklediklerini açıkladıktan kısa bir sonra tutuklama ve yargılamaların artmasıyla birlikte pek çok kuruluş muhtıranın ve sıkıyönetimin karşısında tavır sergilemişlerdir.[25] 12 Mart Muhtırasından 1973 seçimlerine kadar bu istikrarsız ve gergin ortam devem etmiştir. Bu dönemde I. ve II. Erim, Melen ve Talu yönetimleri olmak üzere parti üstü dört hükümet kurulurken,

[22] Erik Jan Zürcher, *age*., s. 373.
[23] Hıfzı Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitapevi, İstanbul 2018, s. 248.
[24] Erik Jan Zürcher, *age*., s. 373.
[25] Sedef Bulut, *age*., s. 77.

ülke sorunlarına çözüm getireceği inancıyla Nihat Erim CHP'den istifa ettirilerek partiler üstü başbakanlık görevine getirilmiştir.[26]

12 Mart Muhtırasının ardından askeri yönetim tarafından uygulanan baskı ve şiddetin iyice artması idam ve tutuklamaların yaygınlaşmasına sebep olmuştur.[27] Bu nedenle 1970'li yılların sonuna doğru siyasal şiddet ülkenin tamamını etkileyen bir sorun hâline gelmiştir. Solda komünizm düşüncesini savunan aşırı uçtan gençlik grupları, sağda milliyetçi gençlik ve dinci radikaller sokaklarda ve üniversitelerde birbirleri ile kıyasıya kanlı bir mücadele içerisine girmiştir. Bunun üzerine bu gruplar, 1970'li yılların Türkiye'sinde her yıl liseden mezun olan iki yüz bin genç arasından ekonomik nedenlerden ötürü ancak yüzde yirmisinin yükseköğrenime gidebilmesi yüzünden açıkta kalan, gelecek kaygısını yaşayan gençlerinde saflarına katılmasıyla gittikçe büyümekteydi. [28] 1970'li yılların öğrenci mücadelelerinin bizzat içerisinde bulunup yakın tanığı olan Yağmur Tunalı, o yılların Türkiye'sinin öğrenci olaylarını ve ortamın atmosferini şu sözlerle gözler önüne sermiştir:

> *"Elbette herkes aynı kuvvette ve aynı şekilde inanmaz. İnancı değişiklik gösterir. Bu da normaldir. Yaşadığımız şartlarda ortak bir durum vardı: Her iki tarafın inancının fikir temeli zayıftı, sorgulama ise yok gibiydi. Bu durumda ideolojilerin müntesipleri, birer 'alet' hükmünde olabiliyordu. Başka türlüsüne zaten izin verilmezdi… Bu grupların herhangi birine girmek bir statü meselesiydi. Ülkücü, Milliyetçi, İslamcı, Komünist, Marksist ve benzeri sıfatlar edinmek, bir meslek edinmekten sırasında daha önemliydi."*[29]

1979- 1980 yılları arasında üniversitelerdeki sağ ve sol gruplar arasındaki mücadelenin rengi daha da değişmiştir. Şiddet ve ölümler artık yalnız sağ ve sol gruplar arasında yaşanmaktan çıkmış, insan öldürmekten çekinilmez bir hâle gelinmiştir. 1980'de MHP genel başkan yardımcısı öldürülmüş, vaziyet Nihat Erim ve DİSK eski genel başkanı Kemal Türkler'in ölümleriyle devam etmiştir. Dönemin

---

[26] Sedef Bulut, *age*., s. 82.
[27] Tanıl Bora, *Cereyanlar Türkiye'de Siyasi İdeoloji,* İletişim Yayınları, İstanbul 2017, s. 295.
[28] Erik Jan Zürcher, *age.*, s. 380.
[29] A. Yağmur Tunalı, *1968- 1980 Kavga Günleri*, Bilge Kültür Sanat Yayınevi, İstanbul 2014, s. 129.

sağ-sol davaları, artan şiddet ve ölümler 1980'li yılların siyasal olayları ve 1980 askeri muhtırasına zemin hazırlamıştır. Ancak 1980 İhtilaline yalnızca siyasal olayları sebep göstermek yeterli değildir. Gerçekleşen bu siyasal olayların ekonomik sorunlarla birlikte yaşanması toplumun istikrarının daha da bozulmasına ve toplumun daha fazla bunalıma sürüklenmesine sebep olarak 1980 İhtilali ve meselelerine de kapı aralamıştır.[30]

3. 1980 Askeri Müdahalesi

1970'li yılların sonunda Nihat Erim'in öldürülmesi, artan sağ- sol çatışmaları ve ardı arkası kesilmeyen terör olayları ülkeyi daha karanlık bir yola sürüklemiştir. Bunun üzerine 12 Eylül 1980 sabahı Silahlı Kuvvetler tarafından devlet birimlerinin gereği gibi işlemediği sebebiyle yönetime el konulduğu açıklanarak Bakanlar Kurulunun ve Parlamentonun dağıtıldığı, meclis üyelerinin dokunulmazlıklarının kaldırıldığı bildirilmiştir. Akabinde bütün siyasi partiler sağ ve sol sendikaların faaliyetleri durdurularak siyasi parti liderleri de tutuklanmıştır. Yalnız MHP genel başkanı Alparslan Türkeş diğer siyasi liderlerden iki gün sonra kendisi teslim olmuştur.[31]

Sıkıyönetim ilan edilerek yurt dışına çıkışlar yasaklanmış ve bundan sonra ülke yönetimi artık tamamen Genelkurmay Başkanı Kenan Evren'in başkanlığındaki Millî Güvenlik Konseyi yönetiminin eline geçmiştir. Millî Güvenlik Konseyi Başkanı Kenan Evren olsa da ordunun generalleri de ülke yönetimde son derece etkili ve yönlendirici güç unsuru konumundadırlar. Kenan Evren ise halk ve ordu arasındaki olaylar karşısında arabulucu gibi davranıp "güçlü adam" olarak görülüp tepki çekmek istememiştir.[32]

Generaller tarafından demokrasiyi siyasetçilerin elinden kurtararak siyasi düzeni sağlamak adına ülke yönetimi siyasilerin elinden temizleme yoluna gidilmiştir. Sadece askeri üyelerden oluşan MGK'nin kurulması ve Bakanlar

[30] Erik Jan Zürcher, *age*., s. 381.
[31] Erik Jan Zürcher, *age*., s. 401.
[32] Feroz Ahmad, *age.*, s. 215.

Kurulunun emekli amiral Bülent Ulus ve emekli subaylardan oluşması bu durumu net olarak ortaya koymaktadır. Sıkıyönetim yasası gereği ellerinde çok fazla yetkiye sahip olan MGK üyeleri basın, eğitim, ticaret odaları ve sendikaların başlarına getirilerek sınırsız yetkiyle yönetme hakkı sağlanmıştır.[33] Bu sıkıyönetim tarzından başta basın olmak üzere ülkenin pek çok birimi zarar görmüştür. Özellikle gazete ve dergilerin kapatılması, pek çok basın mensubunun yargılanmasıyla entelektüel yaşam da sekteye uğramıştır.

Kenan Evren verdiği bir basın konferansında MGK'nin demokratik düzenin sağlanmasını ve demokrasinin önündeki engelleri kaldırmanın gerekliğini vurgulayarak sağ ve sol uç partilere atıfta bulunmuştur. Sağ ve sol partilerin siyasi süreçten uzak tutulması gerektiğini ifade eden Evren, okul ve üniversitelere demokratik değerlerin nasıl savunulması gerektiğinin öğretileceğini bildirmiştir.[34]

Kenan Evren'in eski siyasetçilerin geleceğin Türkiye'sinde yeri olmadığını belirtmesi üzerine geçmişten köklü bir kopuş ve hatta geçmiş siyaseti yok etme çabalarına girilmiş partilerin arşivleri bile imha edilmiştir. Parti liderleri serbest kaldıktan hemen sonra Haziran 1981'de siyasi konuların konuşulup tartışılmasını engellenmek amacıyla 1982'de ülkenin geçmişi veya geleceği hakkında tartışılması eski siyasetçilere ağır bir hükümle yasaklanmıştır.[35]

Ordunun baskısının her geçen gün daha da arttığı bu yıllarda ülkede tam anlamıyla tutuklanma furyası yaşandığı söylenebilir. Darbenin hemen ardından tutuklu sayısı 1980'in sonunda nerdeyse üç katına çıkmıştır. Darbeden iki yıl sonra ise seksen bin kişi hapiste, otuz bin kişi de yargılanmayı bekler vaziyettedir. Bu süreç içerisinde pek çok insan kaybının yaşanması kadar tutuklanan insan sayısı da toplumda büyük kayıplara yol açmıştır. Yakalanan ve tutuklananlar arasında sadece terörist ve suçlular olamayıp saygın siyasetçilerin, üniversite öğretim üyelerinin,

[33] Erik Jan Zürcher, *age.,* s. 402.
[34] Feroz Ahmad, *age.,* s. 216.
[35] Erik Jan Zürcher, *age.,* s. 403.

basın mensuplarının ve üniversite öğrencilerinin de yer alması ülke açısından büyük kayıplara neden olmuştur.[36]

Tutuklamaların yanı sıra hapishane ve sorgulama sıralarında yapılan işkencelerin yaygınlaşması da kayıpların artmasına yol açan bir diğer nedendir. Uluslararası Af Örgütü'nün yapılan işkenceler ve sonucunda yaşanan ölümlere dikkat çekmesi sonucu 1983 sonunda sivil kabineler tarafından bu konuya el atılsa da çözüm sağlanamamıştır. İyileştirme çabası adı altında bazı subay ve polisler işkence uygulama suçuyla mahkemeye çıkarılmış ancak darbe süresi boyunca bu da bir çözüm olmamıştır.[37]

1970 ve 1980'li yıllar arası Türkiye'nin içerisinde bulunduğu siyasal süreç ve ortamı genel olarak değerlendirecek olursak, bu yılların siyasal olaylarının Türk yakın tarihin en ağır dönemlerinden biri olduğunu söyleyebiliriz. Art arda yaşanan siyasi baskılar, ülke içerisindeki çatışmalar, patlak veren terör olayları ve Kemalist ideolojinin topluma sunduğu modernleşme çabası ülkede kaos ortamının yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Ülkenin içerisinde bulunduğu bu ortam siyasetten sanata her alanı derinden etkilemiş ve derin izler bırakmıştır.

B. Türk Basın Tarihine Genel Bir Bakış

Basın belirli zamanlarda yayımlanan, içerisinde haber, siyasi görüş, sanat ve fikir hareketlerini bulunduran, baskı makinalarıyla çoğaltılan yazılı ürünlerin tamamına verilen isimdir.[38] Basının temel görevi düşünceleri, sanat faaliyetlerini, siyasal ve sosyal meseleleri, derlemek, değerlendirmek ve insanlara aktararak kamuoyu oluşturmaktır.[39] İlk kez 15. yüzyılda bir matbaacılık girişimi olmasına rağmen Osmanlı'da basın faaliyetleri 18. yüzyılın sonlarında yabancılar tarafından başlatılan girişimleri saymazsak 19. yüzyıla dayanmaktadır. İspanya'dan sınır dışı edilip Osmanlı'ya sığınan Yahudiler, basımevlerini yanlarında getirmişlerdir.

[36] Erik Jan Zürcher, *age.,* s. 403-404.
[37] Erik Jan Zürcher, *age.,* s. 404.
[38] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Basın", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler*, C. I, Dergâh Yay., İst. 1977, s. 314.
[39] Atilla Özkırımlı, "Dergi", *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. I, Cem Yayınevi, İst. 1982, s. 190.

Türkiye'de 1700'lü yıllara gelindiğinde otuz yedi basımevi olmasına rağmen bunların hepsi yabancılara ait olup hiçbiri Türkçe kitap basmamıştır. Osmanlı'da Türklere ait basımevi kurmak için ilk izin 1726'da Macar kökenli İbrahim Müteferrika ile Paris Elçiliği yapan Yirmi Sekiz Mehmet Çelebi'nin oğlu Sait Efendi tarafından uzun uğraşlar sonucu alınmıştır. İlk basımevi ise padişah III. Ahmet'in de desteğiyle 1727'de kurulmuştur.[40] Tarihsel açıdan kıyaslayacak olursak Osmanlı'da basın faaliyetlerinin Avrupa'ya göre yaklaşık iki yüz yıl sonra ortaya çıkmaya başladığını söyleyebiliriz. Bu nedenle Osmanlı'da basın faaliyetlerine ilk teşebbüsün yabancı eller tarafından başlatılması olası bir neticedir. Ancak şunu söylemek de gerekir ki, Osmanlı'da basın faaliyetlerinin Avrupa'ya nazaran daha geç başlamasında Osmanlı'nın içerisinde bulunduğu büyük bunalımlar yaşadığı gerileme dönemi de etkili olmuştur. Çünkü basın faaliyetleri ülkenin içerisinde bulunduğu sosyal ve ekonomik koşullarla doğrudan ilgili olup bu koşullardan en fazla etkilenen unsurlardan biridir.

1. Gazeteler

Gazete asıl işlevi ve görevi haber vermek olan, ekonomiden sanata her çeşit konuda bilgi veren, her gün ya da belirli zamanlarda çıkarılan süreli yayındır.[41] Gazetenin Türk basın tarihine girişi Osmanlı Devleti'nin en önemli reform dönemlerinden birini teşkil eden Tanzimat Dönemi'nde devletin uygulayacağı reformları topluma benimsetmek amacı ile gerçekleşmiştir. Tanzimat Dönemi'nde Türk basınının, sosyal ve siyasal alanlardaki modernleşmeye yapığı hizmet büyüktür. Batı edebiyatından alınan edebî türlerin tanıtılmasında, duygu ve düşüncelerin halka ulaştırılmasında Tanzimat aydınları tarafından kullanılan en önemli vasıta olmuştur. Bu devrin basını, modern Türk edebiyatının kurulup gelişmesine katkı sağlamasının

[40] Ali Gevgilili, "Türkiye Basını", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C. I, İletişim Yay., İst. 1983, s. 203.
[41] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Gazete", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler, ,* C. III., Dergah Yay., İst. 1977, s. 300.

yanında Türk edebiyat tarihinin aydınlatılması açısında da büyük önem taşımaktadır.[42]

Bu dönemin süreli yayınları yalnızca kamuoyu oluşturmak amacı taşımamış aynı zamanda bir çeşit yaygın eğitim organı olarak da çalışmıştır. Edebî eserlerin gazeteler aracılığıyla tefrika edilmesi edebî zevk ve anlayışı geniş kitlelere ulaştırmıştır.[43] Tanzimat edebiyatı sanatçılarının meydana getirdikleri tiyatrodan roman ve hikâyeye, hemen her edebî türü gazetelerde tefrika hâlinde yayınlamaları halkın hem bu edebî türleri tanımasına hem de kültür ve edebiyat seviyelerinin artmasına katkı sağlamıştır.

Türk basın tarihi Türkiye'ye matbaanın girişinden yaklaşık bir asır sonra yayımlanan *Takvim-i Vekayi* ile başlatılır. Fakat *Takvim-i Vekayi*'den önce Osmanlı'da yabancılar tarafından birkaç gazete çıkartılmıştır. İlk kez 1795 yılında Fransız Devrimi üzerine İstanbul'daki Fransız Elçiliği tarafından *Bullettin des Nouvelles* çıkarılmıştır. Türkiye'de özel kişiler tarafından çıkarılan ilk gazete de Fransızca olarak Alexandre Blacgue tarafından *Spectatuer Oriental* adıyla 1821'de İzmir'de çıkarılmıştır. İzmir'de yine 1824 ve 1828 yıllarında Fransızca olarak iki gazete daha yayımlanmıştır.[44] Osmanlı topraklarından Mısır'da çıkarılan ilk Türkçe gazete ise 1828 yılında Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından yarısı Türkçe, yarısı Arapça olarak yayımlanan *Vekâyi- i Mısriyye*'dir. Kasım 1831 tarihinde adını II. Mahmut'un vermiş olduğu *Takvim- i Vekayi* ise devletin ilk Türkçe gazetesi olmasının yanı sıra ilk resmi gazetesidir.[45] Böylelikle devlet, aydınlar ve devlet görevlileri başta olmak üzere halka olaylar hakkında bilgi akışını *Takvim- i Vekayi* aracılığıyla sağlamıştır. Haftalık çıkan bir gazete olan *Takvim-i Vekayi*, devletin haberlerinin aktarıcısı olduğu gibi iç ve dış dünyaya ait olaylara da yer vermiş zaman zaman yayın akışı kesintiye uğrasa da Osmanlı Devleti yıkılıncaya kadar yayım hayatına devam etmiştir.

---

[42] Kenan Akyüz, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860- 1923,* İnkılap Kitapevi, İst. 1995, s. 28.
[43] İnci Enginün, *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e 1839- 1923,* 6. Baskı, Dergâh Yay., İst. 2012, s. 32.
[44] Ali Gevgilili, *agm.,* s. 203.
[45] İnci Enginün, *age.,* s. 34.

Bununla birlikte Türkiye'de ilk özel gazete yayınlayan kişi İstanbul'da ticaretle uğraşan William Churchill adlı bir İngiliz'dir. Churchill, *Ceride-i Havadis* ismini verdiği bu gazeteyi 31 Temmuz 1840 yılında çıkarmıştır. Bu gazetenin önemi Türkiye'de çıkan ilk özel gazete olmasının yanında devlet desteği görmesinden ötürü aynı zamanda ilk yarı resmi gazete de olmasıdır. Ayrıca yarı resmi görünümlü bu gazete devlet görevleri yapan pek çok yazarın gazeteci olarak yetişmesini sağlamıştır.[46] Churchill'in ölümünün ardından gazete 1864'de oğlu tarafından kapatılmıştır.

Türkler tarafından ilk özel gazetenin yayımlanması 1860'ı bulmuştur. Şinasi ve Agâh Efendi'nin Fransa'da bulundukları yıllarda toplumsal değişmelerde basının gücüne yakından tanıklık etmeleri yurda döndükten sonra 21 Ekim 1860 tarihinde *Tercüman-ı Ahvâl* gazetesini çıkarmalarına neden olmuştur.[47] Bu tarih, Türk gazetecilik tarihinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Gazetenin ön sözünde Şinasi, dil meselesine değinerek halkın kolaylıkla anlayacağı bir dille yazılması gerektiğini ifade eder. Öte yandan gazetede hak, özgürlük, adalet kavramları ve eğitimden siyasete her türlü konuda fikirlere yer verilerek halk eğitilmek istenmiştir.[48]*Tercüman-ı Ahvâl* aynı zamanda ilk profesyonel Türk gazetecilerin çalıştığı ve yetiştiği bir gazete olarak da Türk basın tarihi açısından büyük önem taşımaktadır.

Şinasi, tarafından 27 Haziran 1862'de çıkarılan *Tasvir-i Efkâr* da hem içerik hem de görünüş olarak dönemin dikkat çeken fikir gazetelerindendir.[49] Şinasi gazetenin amacının *"Halka, halkın yararlarını düşünmeyi ve sorunların üstünde durmayı göstermek"*[50] olduğunu belirterek gazetenin halka karşı olan sorumluluğunu vurgulamıştır. Şinasi 1865'te Avrupa'ya gitmek zorunda kalınca gazeteyi Namık Kemal'e devretmiş ve Namık Kemal'in de gazeteyi 469. sayısından itibaren Recaizâde Mahmut Ekrem'e bırakarak Avrupa'ya gitmesi sonucu 830 sayı çıkmış olan *Tasvir-i Efkâr* gazetesi 1866'da kapanmıştır.[51]

---

[46] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 204.
[47] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 204.
[48] Atilla Özkırımlı, *agm.*, s. 191
[49] İnci Enginün, *age.*, s. 46.
[50] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 204.
[51]Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Basın"…, s. 316.

Türk basın tarihinde 1860'lı yıllar basın hayatında rekabetin en fazla yaşandığı ve basın hayatının hareketlendiği yıllardır. Özellikle Şinasi'nin çıkarmış olduğu gazete, gazeteciliğin önünü açarak pek çok gazeteciyi teşvik etmiş ve yeni gazetelerin çıkarılmasına neden olmuştur. *Tasvir-i Efkâr* gazetesinden sonra gazetelerin birbiri ardınca çıkmaya başladığı bu ortamda 1863'te *Ceride-i Askeriye***,** 1864'te *Ruzname-i Ceride-i Havadis,* 1865'te *Takvim-i Ticaret* gazeteleri dikkat çekmektedir**.**[52]

Osmanlı Devleti'nde 1850'li yıllarda başlayan dış borçlanmalar ekonomiyi büyütmeye yönelik kullanılamadığı için ülke ekonomisinde büyük bunalımlara sebep olmaya başlamıştır. Aydın kesimin demokratik hak ve isteklerini karşılamayan Osmanlı, baskı yoluna giderek 1864 yılında yayımlanan ilk Matbuat Nizamnamesi ile gazete yayımcılığını ön izin koşuluna bağlamıştır. Daha sonra 1867'de Ali Kararnamesi ile basın için uyulması gereken kurallar kataloğu yayımlanır. Ali Suavi, Namık Kemal, Ziya Paşa, Agâh Efendi başta olmak üzere dönemin özgürlükçü genç aydınlarından oluşan Genç Osmanlılar cemiyeti, vatanın geleceğine ve saadetine hizmet etmek gayesiyle Paris'e gitmiş ve orada yaptıkları araştırmalar sonucu Londra'da bir Türkçe gazete çıkarma kararına vararak *Muhbir* gazetesini çıkarmışlardır.[53]

Filip Efendi tarafından 1867'de çıkarılan *Muhbir* gazetesi dönemin şöhret sahibi gazeteleri arasındadır. Ali Suavi yönetiminde olan *Muhbir* gazetesi 31 Aralık 1867'de Londra'da çıkarılmasından ötürü aynı zamanda yurt dışında çıkarılan ilk Türkçe gazete olmasıyla da basında önemli bir yere sahiptir. *Muhbir* gazetesi muhalif tavrından ötürü 3 Kasım 1868'de dönemin hükümeti tarafından kapatılmıştır.

Muhbir gazetesini ardından İstanbul'da yayımlanan *Âyine-i Vatan* (1866), *Vatan* (1867), *Ruzname-i Âyine-i Vatan* (1867), *Utârid* (1867), *Muhib* (1867), gazeteleri takip etmiştir.

Genç Osmanlılar tarafından Avrupa'da yoğun olarak devam eden basın faaliyetleri sonucu *Muhbir* gazetesinden sonra bu kez Londra'da Namık Kemal

[52] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 204.
[53] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 205.

tarafından *Hürriyet* gazetesi çıkarılmıştır. 28 Haziran 1868'de yayın hayatına başlayan gazete Namık Kemal'in Türkiye'ye dönmesi üzerine Ziya Paşa'ya devredilerek 22 Haziran 1870 tarihine kadar Cenevre'de çıkarılmıştır.[54] Bu gazetede Namık Kemal ve Ziya Paşa'nın yazıları ağırlıklı olarak yer almaktadır. Jön Türk siyasi tasavvurunun bir getirisi olarak hürriyet kavramı, çıkarılan bu gazete vasıtası ile yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

Genç Osmanlılar tarafından yurt dışında gerçekleştirilen basın faaliyetleri 1870'li yıllara kadar sürmüştür. Avrupa'da çıkarılan gazeteler arasında 1869 yılında Ali Suavi tarafından Paris'te çıkarılan *Ulûm* ve *Muvakkaten* (1870) ve 1870 'de Cenevre'de çıkarılan *İnkılap* gazeteleri dikkat çekmektedir. Yurt dışında basın faaliyetlerinin azalmasıyla birlikte bu dönemde Türkiye basınında yine canlı bir dönem yaşandığı görülür. İstanbul başta olmak üzere yurt içinde pek çok yeni gazete çıkarılmıştır. *Terakki* (1868), *Mümeyyiz* (1869), *Basiret* (1869), *Diyojen* (1869), *Hakayikü'l Vekâyi* (1870), *Asır* (1870), *Devir* (1870), *İbret* (1872), *Sirâc* (1873), *Vakit* (1875), *İstikbal* (1875), *Şark* (1876), *Sabah* (1876), *İkdam* (1894), *Sadakat* (1876), *Tercüman- ı Hakikat* (1876) gibi gazeteler kısa ömürlü de olsa dönemin basınında yer almış olan önemli gazetelerdir. Bu gazeteler arasında *Diyojen* ilk mizah gazetesi olması yönüyle *Mümeyyiz* çocuklara özgü yayın yapması nedeniyle *İbret* ise devrin önemli fikir gazetelerinden biri olması nedeniyle önem arz etmektedir.

1831'den 1881 tarihine kadar İstanbul'da yüze yakın gazete çıktığı bilinmektedir. II. Abdülhamit Dönemi'nde baskının artmasından ötürü bu tarihten sonra gazetelerin sayılarında azalmalar görülmeye başlamıştır. Bu dönemde padişahın sıkı denetim ve kontrolüne tabi tutulan gazetelerin en ufak hatalarda kapatıldığı görülmektedir.[55] Bu baskı ve sansür ortamına rağmen yayım hayatını zor da olsa sürdüren gazeteler de olmuştur. II. Abdülhamit Dönemi'nin Türk basınının en tanınmış yazarlardan biri Ahmet Mithat Efendidir. Ahmet Mithat Efendi'nin Sultan

[54] A. Dilâçar, Refik Epikman, vd., "Türk Basını", *Türk Ansiklopedisi*, C. V, MEBB, Ankara 1952, s. 342.
[55] A. Dilâçar, Refik Epikman, vd., *agm.*, s. 342.

Abdülhamit'in desteğini alarak 1876'da çıkarmış olduğu *Tercüman-ı Hakikat* gazetesi dönemin basınında geniş okur kitlesine sahip olmuştur.

Ahmet Mithat Efendi'nin Papadopulos adında Rum bir gazeteciden satın aldığı *Sabah* gazetesi de dönemin dikkat çeken gazeteleri arasında yer almıştır. Başyazarlığını Şemsettin Sami, müdürlüğünü Mihran Efendi'nin yaptığı *Sabah* gazetesi, Hüseyin Cahit Yalçın, Ahmet Rasim gibi isimleri bünyesinde barındıran yetkin bir gazetedir. Bu dönemde *Sabah* gazetesinin en büyük rakibi olarak göze çarpan bir gazete de Ahmet Cevdet tarafından çıkarılan *İkdam* gazetesidir. Otuz dört yaşında *İkdam* gazetesini çıkaran Ahmet Cevdet, genç yaşına rağmen dönemin en ünlü gazetecilerini kendi kadrosuna almış ve sarayla yakın ilişkiler içerisinde bulunmuştur. *İkdam* gazetesi baskı ve dağıtım güçlüklerine rağmen ilk yıllarında kırk bin tiraja ulaşabilen başarılı bir gazete olmuştur.[56]

İstibdat Devri olarak adlandırılan II. Abdülhamit Dönemi'nin baskısı sonucu bazı aydın ve genç düşünürlerin cezalandırılıp tutuklanmaya başlanmasıyla basın faaliyetleri de yurt dışına kaymaya başlamıştır. Ali Şefkati Cenevre ve Londra'da, *İstikbal'i* (1980), Hakkı Bey, Paris'te *Gencine-i Hayal'i* (1881) basın hayatına kazandırır.[57] Avrupa ve Mısır'a kaçan Jön Türkler tarafından yurt dışında gizli gizli çıkarılıp el altından memlekete gönderilen önemli gazeteler arasında Ahmet Rıza Bey tarafından Paris'te çıkarılan *Meşveret* (1895), Kazan Türkleri arasında yetişip İstanbul' gelen Mizancı Murat Bey tarafından Mısır'da çıkarılan *Mizan* (1896), Abdullah Cevdet ve İshak Sükuti tarafından İttihat ve Terakki Cemiyeti adına Cenevre'de çıkarılan *Osmanlı* (1897), Sami Paşazade Sezai'nin Kahire ve Paris'te yayımladığı *Şura-yı Ümmet* (1902) gazeteleri görülmektedir. 1908 yılına kadar yurt dışında, Türkiye'de Meşrutiyet rejiminin gerçekleşmesi fikrine destek veren pek çok gazete yayımlanmıştır. Bunlar arasında en önemlileri ise *Muhbir* gazetesinden sonra Yeni Osmanlıların en önemli yayın organı olan *Hürriyet* gazetesidir.[58]

---

[56] Hıfzı Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitapevi, İstanbul 2003, s. 67-68.
[57] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Basın"…, s. 321.
[58] A. Dilâçar, Refik Epikman, vd., *agm.*, s. 342.

II. Meşrutiyet Dönemi ile birlikte anayasal düzene dönüş 1908 tarihinden sonra Türk basınında yeniden canlı bir ortam yaratmıştır. 1908 tarihinden itibaren gazeteler için hürriyet devrinin başladığı söylenebilir. İkinci Meşrutiyet'i ilan eden bildiri yayımlandığında İstanbul'da gazeteciler toplanıp ortak bir karara vararak sansür uygulamasına el birliğiyle son vermişlerdir.[59] Dönemin basın hayatında ses getiren gazeteleri arasında *İkdam* (1894), *Sabah* (1876), *Tercüman- ı Hakikat* (1878), *Saadet* (1886) gazeteleri bulunmaktadır.[60] Bu gazeteler yayın hayatına II. Abdülhamit Dönemi ile başlayıp II. Meşrutiyet sonrasına kadar devam etmişleridir.

Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte gelen özgürlük ortamı uzun süre devam edememiştir. Baskı ve buhran yerini bu kez de düşünce anarşisine bırakmıştır. 31 Mart olayını bahane eden İttihat ve Terakki Partisi baskıları artırarak sansürü yeniden uygulamaya başlar. 1881 Fransız Kanunu esas alınarak hazırlanan Matbuat Kanunu 1909 yılında mecliste kabul edilmiştir. Bu kanun ilerleyen dönemlerde daha da baskıcı bir hâle bürünerek değişmeye devam etmiştir. Aynı zamanda II. Meşrutiyet Dönemi basını 1923'ten sonra ortaya çıkan "güdümlü basın" devrini hazırlayan bir "geçiş devri" olarak kabul görmektedir.[61]

II. Meşrutiyet Dönemi Türk basını siyasi çatışmaların, iç karışıklıkların yoğun olduğu çalkantılı bir dönem olmuştur. Bu dönem gazeteleri, İttihat ve Terakki'yi destekleyenler ve İttihat ve Terakki'ye muhalif olanlar olmak üzere iki ayrı gruba ayrılmıştır. İttihat ve Terakki'yi destekleyenler arasında *Tanin* (1908), *Şura-yı Ümmet* (1908), *Hak* (1899), *Tasvir- i Efkâr* (1913), *Millet* (1908), *Hürriyet*, *İttifak*, *İttibâd*, *Servet-i Fünûn*, *Hak Yolu* ve *Tercüman-ı Hakikat* gazeteleri bulunmaktadır. İttihat ve Terakki'ye muhalefet eden gazeteler ise; *Mizan* (1908), *Tanzimat*, *Hilal*, *Peyam* (1913), *Alemdar*, *Seda-yı Millet*, *Volkan* (1908) ve *Osmanlı* gazeteleridir. Bu gazeteler dışında *Yeni Gazete* (1908), *İkdam* ve *Sabah* gazeteleri ise tarafsız bir politika izlemeye çalışmışlardır.[62]

---

[59] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 210.
[60] M. Orhan Bayrak, *Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü (1831- 1993)*, Kül Yayınları, İst. 1994, s. 116.
[61] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Basın"…, s. 322.
[62] A. Dilâçar, Refik Epikman, vd., *agm.*, s. 342.

Bu dönemin fikir çatışmalarının içerisinde en fazla yer alan gazetelerinin başında *Tanin* gazetesi gelmektedir. Hüseyin Cahit Yalçın'ın başyazarlığını yaptığı Tevfik Fikret ve Hüseyin Kâzım tarafından yayımlanan bu gazete adeta İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin basın organı görevini görmüştür. Çeşitli zamanlarda kapatılan gazete en son 1925'te İstiklâl Mahkemesi tarafından kapatılıncaya kadar yayım hayatını hareketli bir şekilde sürdürmüştür.

Türk basınının karışık ve ilginç dönemlerinden birini de mütareke yılları basını oluşturmaktadır. Mütareke yıllarında gazeteler arasında yeni bir bölünmüşlük baş göstermeye başlamıştır. Bir yanda Millî Mücadele'yi destekleyen *Ati- İleri* (1919), *Yeni Gün* (1918), *Akşam* (1918), *Vakit* gazeteleri diğer yandan Millî Mücadele'nin karşısında yer alan *Peyam-ı Sabah***,** *Alemdar, Türkçe İstanbul* ile birlikte Anadolu'daki direniş hareketine sempati duyan *Tasvir-i Efkâr***,** *Tevhid-i Efkâr*, *İstiklal*, *İkdam* ve *Tercüman-ı Hakikat* gazeteleri bulunmaktadır. Mütareke yıllarında İstanbul'da çıkarılan diğer gazeteler ise şunlardır: *Yeni Gazete***,** *Zaman*, *Hakikat*, *Yeni İstanbul*, *Serbestî*, *Sebilürreşad, Hukuk'u Beşer*, *Memleket*, *Ceride-i Havadis*.[63]

Millî Mücadele'nin Anadolu'da başlayıp gelişmesiyle birlikte Anadolu'da Millî Mücadele basını da gelişmeye başlamıştır. Baskı makineleri at arabalarıyla ilden ile taşınarak ilkel koşullar altında bile gazeteler çıkarılmaya devam etmiştir. Bu yıllar için Türk basın tarihinin kahramanlık yılları olduğunu söylemek mümkündür.[64] 1920 yılında Ankara'da ilk olarak haftada iki gün daha sonra günlük olarak çıkarılan *Hakimiyet-i Millîye* gazetesi Millî Mücadele'nin resmi yayın organı olmuştur. Daha sonra bu gazetenin adı değişerek 1934 yılında *Ulus* adını almıştır. Önceleri İstanbul'da yayımlanan *Yeni Gün* gazetesi, 1921'de Ankara'ya taşınarak mücadeleye oradan destek vermiştir. Anadolu'da Millî Mücadele'den önce yayımlanmakta olan pek çok gazete de daha sonra Millî Mücadele'yi desteklemişlerdir. *Açık Söz* (Kastamonu) *Albayrak* (Erzurum), *Babalık* (Konya), *Öğüt* (Afyon), *İstikbal*

[63] Hıfzı Topuz, *age.*, s. 98.
[64] Hıfzı Topuz, *age.*, s. 118.

(Trabzon), *Yeni Adana* (Adana) *İzmir'e Doğru* (Balıkesir), gazeteleri Anadolu'nun çeşitli yerlerinden Millî Mücadele'ye destek vermiş önemli gazetelerdir.[65]

İstiklal Savaşı'nın bitip Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle birlikte Millî Mücadele ve Cumhuriyet karşıtı gazeteler de kapatılmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında *Cumhuriyet* (1924), *Akşam*, *Tan* (1935), *Ulus* (1920), *Son Posta*, *Zaman* (1934), *Hergün* (1933), *Haber* (1931), *Akın* (1933), *Vakit* (1917), *Yeni Sabah* (1938) gazeteleri dönemin en önemli gazeteleri arasındadır.

Cumhuriyet'in ilanından sonra Türk basını 1950'li yıllara kadar tek parti idaresince belirlenen güdümlü basın dönemine girmiştir. Takrir- i Sükûn Kanunu ile basın sindirildikten sonra devrimler gerçekleştirmiş ve basın gerçekleştirilen devrimler karşısında kamuoyu oluşturmak için aracı olarak kullanılmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra basın üzerindeki baskı iyice artmış ve tek parti döneminden ötürü istisnalar dışında gazeteler hükümet aleyhinde bir fikrin savunuculuğunu yapamamıştır.[66] II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'de yer alan başlıca gazeteler şunlardır: *Cumhuriyet*, *Akşam*, *Tan*, *Vakit*, *Tasvir*, *Son Posta*, *Tanin*, *Sabah*, *Vakit* ve *Ulus*. Bu gazeteler arasında Yunus Nadi tarafından Mustafa Kemal'in düşünce ve ilkelerini savunmak için çıkarılan *Cumhuriyet* gazetesi günümüze kadar da süregelmiş dönemin en önemli fikir gazetelerindendir.

14 Mayıs 1950 tarihinde Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi ülkedeki pek çok dengeyi değiştirip etkilediği gibi basın alanını da derinden etkilemiştir. İktidara gelen DP'nin aynı yıl liberal nitelikte bir basın kanunu çıkarması güdümlü basın dönemini sona erdirmiştir.[67] Bu kanunla birlikte basın hürriyetinin önü açılmış gazete ve dergi kapatma usulü ortadan kaldırılarak bu konudaki yetki Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerine bırakılmıştır.[68]

Bu dönemin basın manzarasında, gün geçtikçe muhalefeti destekleyen düşünmeye değil, bilmeye, haber vermeye önem veren bir basın anlayışı

[65]Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Basın"…, s. 325.
[66] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., *agm.*, s. 326.
[67]Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., *agm.*, s. 327.
[68] A. Dilâçar, Refik Epikman, vd., *agm.*, s. 344.

görülmektedir.[69] Ancak bu özgür basın ortamı çok uzun sürmemiş 6-7 Eylül olaylarının patlak vermesi üzerine basın tekrar güdümlü basın devri kadar olmasa da belli nispette kısıtlanmıştır. Bu dönem basınında yer alan önemli gazeteler arasında ilk sırada Ali Naci Karacan tarafından 1950'de çıkarılan *Milliyet* gazetesi gelmektedir. 1945 yılında yayımlanan *Tasvir*, çoğulcu basın döneminin en gözde yayınlarından biri olan *Hürriyet*, 1949'da yayımlanmaya başlayan *Zafer*, 1952'de Falih Rıfkı Atay ve Bedii Faik tarafından yayımlanan *Dünya*, *Son Havadis* (1951) ve İslam tarihi çizgisiyle dikkat çeken *Tercüman* bu dönemin diğer önemli gazeteleri arasındadır.

Bu dönem basın hayatındaki önemli noktalardan biri de basında sağ ve sol kutuplaşmalarının ortaya çıkmasıdır. *Bizim Anadolu*, *Yeni Asya*, *Millet***,** *Bayrak*, *Hergün*, *Millî Gazete*, *Orta Doğu* gibi gazeteler sağ milliyetçi basını temsil ederken *Yeni Ortam*, *Politika* gibi gazetelerde sol basını temsil etmektedir.[70]

1970 ve 1980'li yıllar Türkiye'de siyasi çatışmaların ve kavgaların yoğun olarak yaşandığı yıllardır. İşçi grevleri, sağ- sol çatışmaları, öğrenci eylemleri bu dönemin basınında yer alan gündem konularının başında gelmektedir. 12 Mart 1971 tarihiyle birlikte yapılan rejim değişikliği sonucu kısıtlama ve yasaklar yeniden getirilmiş pek çok gazete kapatılarak gazetecilerin birçoğu tutuklanmıştır. Bu kaos ve baskıların dışında Türk basını bir de 1970'li yıllarda televizyonun çok kısa bir sürede Anadolu'ya yayılmasının sorunları ile boğuşmuştur. Televizyonun yaygınlaşmasıyla birlikte günlük basın okur oranın ve yazılı basına olan ilginin azalması gazeteleri olumsuz etkilemiştir.[71]

1978- 1980 yılları arası Türkiye'nin içerisinde bulunduğu karışık ortam yeni bir darbeye ortam hazırlamıştır. 12 Eylül 1980 sabahında TSK tarafından yönetime el konulduğu bildirilmiş ve böylece Türkiye yeni bir sürecin içerisine girmiştir. Türkiye'nin içerisinde bulunduğu bu zorlu dönemin şartlarından en fazla etkilenen yine basın olmuştur. Gazeteler sıkıyönetim denetiminden geçirilip, konsey başkanı

[69] Hıfzı Topuz, *age.*, s. 192.
[70] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Basın".., s. 329.
[71] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 227.

Kenan Evren ve konsey üyeleri tarafından yakından denetlenmiştir.[72] Bu dönem Türk basın tarihinde baskının en yoğun yaşandığı karanlık bir dönem olmuştur. Bu dönem basınında yer edinen önemli gazeteler arasından *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Hürriyet*, *Dünya*, *Yeni İstanbul*, *Akşam*, *Son Havadis*, *Bulvar*, *Türkiye*, *Kadro*, *Millî Gazete*, *Güneş* gazeteleri bulunmaktadır.

2. Dergiler

Türk basının en önemli unsurları arasında gazetecilikten sonra dergi yayıncılığı gelmektedir. Dergiler; siyaset, sanat, bilim gibi çeşitli alanlarda çoğunlukla düşünsel yazıların yer aldığı belirli aralıkla çıkarılan süreli yayınlardır. Dergileri gazetelerden ayıran başlıca özellik gazeteye nazaran daha sınırlı sayıda okura seslenmesi ve inceleme türü yazılara daha fazla yer vermesidir. [73] Dergilerin gazetelerden ayrıldığı bir diğer nokta ise gazetelerin genel olarak günlük çıkarılıp haberlere dayanmasına karşın dergilerin belirli sürelerde çıkarılıp daha çok fikirlere dayalı olmasıdır. Dergilerin okuyucu kitlesinin gazetelere göre daha az ve seçkin olması da bu özelliğinin bir sonucudur.

Türk basınında dergi yayıncılığı gazete yayıncılığında olduğu gibi Avrupa'dan sonra gelişmeye başlamıştır. Avrupa'da ilk dergiler 16.yüzyılın ikinci yarısından sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Dünyada bilinen ilk dergi 5 Ocak 1665 tarihinde Paris'te çıkarılan *Journal des savats'*dır. Yine bu dönemde çıkan bir diğer dergi de Roma'da çıkarılan *Giornale de letterati* olmuştur. Avrupa'da dergicilik tarihinin önemli dergilerinin çıkış tarihini göz önüne alırsak 17.yüzyılın Avrupa dergi yayıncılığında önemli bir dönem olduğu söylenebilir. Bu asırda İngiltere'de *Monthly review* (1749), *Critical review* (1756) ve *Edinburg review* (1802) isimli üç önemli derginin çıktığı görülmektedir.[74]

---

[72] Hıfzı Topuz, *age.,* s. 257.
[73] Atilla Özkırımlı, "Dergi", *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. IX, Cem Yayınevi, İstanbul 1983, s. 361.
[74]Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Dergi", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler*, C. II, Dergah Yay., İst. 1977, s. 246.

Biz de ise ilk dergi yayıncılığı bütün ilklerde olduğu gibi Tanzimat'tan sonra görülmüştür. Türkçe ve Fransızca olarak 1850'de çıkarılan *Vakâyî- i Tıbbiye* dergisi Türk dergi yayıncılığının ilk ürünüdür. Dergi adından da anlaşıldığı üzere tıp konularına ağırlık veren sağlık konusunda halkın bilinçlenmesini amaçlayan bir tıp dergisi niteliğindedir. [75] Daha sonra dönemin önemli gazeteci ve devlet adamlarından biri olan Münif Paşa Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye adına 1862'de *Mecmua-i Fünûn* dergisini çıkarır. Kırk yedi sayı çıkmış olan bu dergide Münif Paşa'nın cemiyet akşamlara halka verdiği açık dersler yayımlanmıştır. Dergide tarihten çocuk eğitimine pek çok alanda farklı konuların işlenmesi derginin bir nevi eğitim aracı olarak da kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca dergide Batı'daki eserlerin çevirilerinin yayımlanması Türk edebiyatı açısından da dergiyi önemli kılmıştır. Yusuf Kamil Paşa'nın *Telemak* tercümesinin özeti bunlardan en önemlileri arasındadır.[76] Yine bu yıllarda çıkan *Mirat* (1862), *Ceride-i İber-i İntibah* (1862), *Ceride-i Askeriye* (1864- 1919), *Mecmua-i Ulûm, Tuhfetü'l Tıb* gibi dergiler de benzer nitelikte eğitici dergilerdir. Bu dönemde bilgi ve bilgilendirmenin bütün dergiler için temel amaç ve görev olduğu söylenebilir. Tanzimat Dönemi gereği bir düşüncenin savunuculuğunu yapmak, gelişmeleri aktarmak, halkı aydınlatmak dergilerin genel tavrı olmuştur. İlk mizah dergimiz olan *Diyojen* (1870), *Dağarcık* (1871), *Ravzatü'l Maarif*, *Ceride-i Tıbbiye-i Askeriye* (1871), *Hayal* (1872), *Çıngıraklı Tatar* (1872), *Cüzdan* (1872**),** *Dolap* (1873), *Kırk Ambar* (1873), *Mecmûa-i Nevâdir-i Âsâr* (1873), *Müteferrika* (1873), *Revnak* (1873), *Âsâr-ı Perakende* (1873), *Sandık* (1873), *Çekmece* (1873), *Armağan* (1873), *Kasa* (1873), *Çanta* (1873), *Hayat* (1873), *Öteberi* (1873), *Mecmua* (1873), *Kahkaha* (1874), *Medeniyet* (1874), *Cihan* (1874), *Keşkül* (1875), *Mirat-ı İber* (1876), *Arkadaş* (1876), *Muharrir* (1876-78), *Derme Çatma* (1878-79), *Medrese-i Edep* (1878), *Yadigâr* (1878), *Mecmua-i Ulum* (1878-79), *Ceride-i Mehâkim* (1879), *Maâriften bir Sadâ* (1879), *Mecmua-yı Âsâr-ı Edebîye* (1879) dergileri dönemin önemli eğitici ve sanatsal dergileri arasındadır.[77]

---

[75] Atilla Özkırımlı, *agm.,* s. 361.
[76] İnci Enginün, *age.,* s. 40-41.
[77] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Dergi"…, s. 247.

İstibdat Dönemi olarak adlandırılan II. Abdülhamit Dönemi dergi yayıncılığı açısından önemli bir tarihtir. Baskı ve sıkıyönetimin sonucu gazetelerin sayısı azalırken dergilerin sayısı artmıştır. Bu dönemde genel anlamda dergi bolluğunun yaşandığı görülse de edebiyatımızda etkin role sahip olan dergilerin bu bollukla aynı oranda olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Bunun en tabi sebeplerinden biri dönemin dergilerinin belirli konular etrafında sınırlı alanda yayın yapmış olmalarıdır.[78]

Türk basın tarihinde 1880'li yılların sonrası dergilerin sayısında büyük bir artış yaşanmıştır. Meşrutiyetle birlikte halkın artan kültür seviyesinin dergiye olan ilgiyi de artırmıştır.[79] Bu dönemin belli başlı önemli dergileri şunlardır: *Mecmua-yı Ebûzziya* (1880), *Bağçe* (1880), *Şark* (1880-81), *Sümruh-ı Edeb* (1880), *Hazine-i Evrak* (1881-82), *Manzara-yı İrfan* (1881), *Hafta* (1881), *Envâr-ı Şarkiye* (1881), *İbni Sina* (1881), *Hadikatü'l Maârif* (1881), *Rehber-i Fünûn* (1882), *Musavver Türkistan* (1882), *Vasıta-yı Terakki* (1882), *Afâk* (1883), *Mecmua-yı Âsâr* (1882-83), *İnsaniyet* (1883), *Güneş* (1885), *Gayret* (1886), *Berk* (1886), *Nilüfer* (1889), *Servet-i Fünûn* (1891- 1944), *Mektep* (1891-97), *Malumat* (1895), *Resimli Gazete* (1896), *İrtika* (1899), *İçtihad* (1904 – 1911)[80]

Bu dönemde zengin dergi yayıncılığının yanı sıra edebiyat ve sanat dergilerinde artış yaşandığını söylemek mümkündür. *Servet-i Fünûn* dergisi dönemin edebiyat sahasında gözde dergilerin başında gelmektedir. Ahmet İhsan Tokgöz tarafından 1891'de çıkarılan dergi, ilk etapta adından da anlaşıldığı fennî alanda bilgiler veren bir dergi görünümdeydi. Derginin başına dönemin önemli edebiyatçılarından Tevfik Fikret'in getirilmesi ve derginin etrafında genç edebiyatçıların toplanmasıyla dergi edebiyat ve sanat dergisi havasına bürünmüştür. "Sanat sanat içindir" görüşüyle yenilik ve Batılılaşma fikrini savunan *Servet-i Fünûn* dergisi Türk edebiyatında önemli dönüm noktalarından biridir.[81]

---

[78] Erdal Doğan, *Edebiyatımızda Dergiler*, Bağlam Yay., İst. 1977, s. 9.
[79] Orhan Okay, *Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı*, Dergâh Yay., İst. 2005, s. 164.
[80] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Dergi"…, s. 247.
[81] İnci Enginün, *age.,* s. 84.

II. Meşrutiyet Dönemi'nde Basın Kanunu'nun çıkarılmasıyla birlikte gazete ve dergi çıkarmak için hükümet izni ortadan kalmış ve Türk basını çok uzun bir süre olmasa da basın hürriyetine kavuşmuştur.[82] Bu dönemde çıkarılan Matbuat Kanunu 1908 sonrası Türk basınında hareketli bir basın ortamı yaşanmasına sebep olur. Bu canlılığa sebep olan en önemli hamle İstanbul'da gazetecilerin kendi elleriyle sansüre son vermeleridir.[83] Uzun uğraşlar sonucu sağlanan basın özgürlüğü 31 Mart 1909 hadisesi üzerine çok sürmemiş İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin baskıcı tavrı basın faaliyetleri üzerinde etkili olmuştur.

Bu dönem basın faaliyetlerinde gazetecilik kadar dergi yayıncılığı da ön planda olmuştur. Dönemin dergiciliğinin en önemli noktalarından biri ortaya çıkan siyasi ideolojilerin etkisiyle fikir yoğunluğunun ağırlıkta olduğu dergi sayılarının artmaya başlamasıdır. II. Meşrutiyet Dönemi'nin en önemli fikir akımlarından biri Türkçülüktür. Ömer Seyfettin ve bazı genç yazarların etrafında toplandığı *Genç Kalemler* (1911) dergisi dönemin en önemli fikir ve edebiyat dergileri arasındadır. Selanik'te çıkmaya başlayan *Genç Kalemler* dergisinde, milliyetçilik düşüncesinde hareketle edebiyat ve dil ön planda tutulmuştur. Derginin önemli noktalarından biri de Türkçülük fikrinin sistemleştirici olan Ziya Gökalp'in "Gökalp" imzasını ilk olarak bu dergide kullanmış olmasıdır. Türk dilinin sadeleşmesi fikrinin ortaya atılıp mücadele verildiği bu derginin bünyesinde Ali Canip Yöntem, Kazım Nami Duru, Süleyman Nazif, Hamdullah Suphi Tanrıöver gibi önemli isimler de yer almıştır.[84]

Bu dönemin diğer önemli Türkçü dergilerinden biri de Türk Ocakları tarafından yayımlanan *Türk Yurdu* (1911) dergisidir. Bu dergi Türk kültürü ve Türklük âlemini Türkiye sınırları dışına da tanıtan geniş okur kitlesine sahip önemli bir dergi olmuştur.[85] Türkçülük fikrinin daha çok kültürel yönünü temsil eden ve halkın seviyesine inmeyi amaç edinen önemli dergilerden biri olan *Halka Doğru* (1913) dergisi de milliyetçilik fikri etrafında teşkilatlanmayı sağlayan bir dergi olmuştur.[86] Türk milliyetçiliği fikrinin ön plana çıktığı diğer önemli dergiler arasında

---

[82] A. Dilâçar, Refik Epikman, vd., *agm.*, s. 343.
[83] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 210.
[84] Erdal Doğan, *age.*, s. 9.
[85] İnci Enginün, *age.*, s. 99.
[86] Kenan Akyüz, *age.*, s. 166.

da Ziya Gökalp'in çıkarmış olduğu *Yeni Mecmua* (1917), *Bilgi Mecmuası* (1913), *Halka Doğru* (1913), *Millî Tetebbular Mecmuası* (1915), *Yeni Mecmua,* (1917), *Büyük Mecmua* (1919), *Dergâh* (1921) dergileri bulunmaktadır.

Bu dönemin diğer önemli fikir hareketlerinden biri de İslamcılıktır. İslamcılık fikrini benimseyip bu fikir etrafında düşüncelerini yansıtan dergiler arasında Mehmet Akif'in çıkardığı *Sırat-i Müstakim* (1908- 1911) ve *Sebilü'r- Reşad* İslam birliği ve düşüncesini savunan önemli dergilerdir. Bu dergilerin önemi, İslamiyet'te reform fikrini savunan Cemaleddin Efganî ve Muhammed Abduh'un yazılarının yer almasıdır.[87]

Tanzimat'tan beri devam eden Batılılaşma hareketi 1908'den sonra hızla devam etmiştir. Batılılaşmanın bu dönemdeki savunucuları Tevfik Fikret ve Abdullah Cevdet olmuştur. Bu bakımdan Batılılaşma fikri etrafında çıkarılan dönemin en önemli yayın organı *İçtihâd* (1904) dergisidir. Abdullah Cevdet tarafından çıkarılan dergi Batılılaşmanın taraftarlığını üstlenmiştir.[88]

II. Meşrutiyet Dönemi'nden sonra Mütareke ve İstiklal Savaşı Dönemi başlar. İşgal altında bağımsızlık mücadelesi içerisinde bulunan devletin basınının da tam anlamıyla özgür olamayacağı aşikârdır. Bu dönem dergi yayıncılığının en önemli özelliği basın faaliyetlerinin İstanbul dışına çıkıp Anadolu'da da aktif hâle gelmesidir. Anadolu'da pek çok gazete ve ajans gibi Millî Mücadele'yi destekleyen dergiler çıkarılmaya başlanmıştır. Millî Mücadele'yi destekleyen en önemli dergilerden biri Ziya Gökalp'in çıkardığı *Küçük Mecmua* (1922) olmuştur.[89] Dönemin bütün vatanperver ve milliyetçi aydınının etrafında toplandığı bu derginin gayesi ulusal savaşın düşünce ortamını yaratan bir yayın olmasıdır. O yıllarda Millî Mücadele'ye destek veren dergiler arasında Halide Edip Adıvar'ın *Büyük Mecmua* dergisi de önemli dergiler arasındadır. Reşat Nuri Güntekin, Falih Rıfkı Atay, Ömer

[87] İnci Enginün, *age.,* s. 95-96.
[88] Kenan Akyüz, *age.,* s.167.
[89] İnci Enginün, *age.,* s. 129.

Seyfettin, Fuat Köprülü ve pek çok milliyetçi edebiyatçılar bu dergide düşünce yazılarını paylaşmıştır.[90]

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte gelen politik ve toplumsal değişmeler basına da yansımıştır. Cumhuriyet'in ilanından 1930'lu yıllar arasındaki dergi yayıncılığı faaliyetlerine bakacak olursak, Cumhuriyet'in ilk yıllarıyla birlikte dergilerde sayısal bir azalma görülür.[91] Bu dönemde Türk basınını temelden etkileyen durumlardan biri şüphesiz ki 1928'de gerçekleşen harf inkılabı olmuştur. Arap alfabesinin yerine Latin alfabesine geçilmesi pek çok gazeteyi olduğu gibi dergileri de olumsuz etkiler. Bu durum karşısında hükümet üç yıl süre ile gazete ve dergilere pirim vererek okurun yeni alfabeye alışmasına katkıda bulunmuştur. Bu dönemde Yusuf Ziya Ortaç'ın *Akbaba* dergisini çıkarmaya başlamış ve Ali İhsan Tokgöz'de *Servet-i Fünûn*'un adını *Uyanış*'a çevirmiştir.[92]

1930'lu yıllar millî dil, kültür, tarih gibi millî edebiyat söyleminin yanı sıra "köy edebiyatı" tartışmalarının da dergilerde geniş ölçüde yer aldığı bir dönemdir. 1938'de *İnsan* dergisinin ilk sayısında yayınlanan bir yazıda Türk basın hayatının içesinde bulunduğu mevcut dönem Türk Rönesans'ının başlangıcı olarak tanımlanmıştır.[93] Bu dönem basınında Türkiye'de pek çok sanat ve fikir dergisi yayın dünyasına girmiştir. Halkevleri tarafından yayınlanan *Ülkü* (1933) dergisi, Hüseyin Cahit Yalçı'ın *Fikir Hareketleri*, Yaşar Nabi Nayır ve Nihat Sırrı Örik *Varlık* (1933), İsmail Hakkı Baltacıoğlu *Yeni Adam*(1934), Sedat Simavi *Yedi Gün* (1933), Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon *Ayda Bir* (1935), Necip Fazıl Kısakürek *Ağaç* (1935), H. Nihal Atsız *Atsız Mecmua* (1932) *Orhun* (*Orkun*) adlarıyla da yayımlanmış) Peyami Safa *Kültür Haftası* (1936) dönemin önemli sanat ve fikir dergileridir.[94]

1940- 1950'li yıllarda Türk basın tarihine baktığımızda bu dönemin en belirleyici unsurlarından biri İkinci Dünya Savaşı'dır. Türkiye'nin içesinde bulunduğu uluslararası denge, politik yaşamını olduğu kadar basın hayatını da

[90] Hıfzi Topuz, *age.*, s. 141.
[91] Erdal Doğan, *age.*, s. 10.
[92] Ali Gevgilili, *agm.*, s.215.
[93] Erdal Doğan, *age.*, s. 10.
[94] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Dergi"…, s. 248.

etkilemiştir. Bu yıllar için hümanizm ve toplumcu gerçekçilik hareketinin fikrî olarak işlendiği yıllar olduğu söylenebilir. *Yücel* (1935) ve *İnsan*, *Yürüyüş* (1936) ve *Gün* (1945) gibi dergiler hümanizm ve toplumcu gerçekçi düşüncenin işlendiği fikir ve sanat dergileri olmuştur. Bu dönem dergilerinin sadece bilim, sanat, fikir dergisi olarak tek yönlü olmayışı ayırt edici bir unsur olarak değerlendirilebilir. Fakat bu duruma istisna dergilere de rastlanır. 1940'lı yılların ikinci yarısında çıkmaya başlayan *Seçilmiş Hikâyeler* (1947), *Kaynak* (1948) ve *Yaprak* (1949) dergilerinden ilk ikisi sadece öyküye, diğer ikisi de sadece şiire yer vererek yeni bir tarz ortaya koymuşlardır.[95]

İkinci Dünya Savaşı'nın sonrasında teknik yönden gelişen Türk basını 1950'li yıllarda daha canlı bir görünüme sahip olmuştur. 1950 yılında gelen Basın Kanunu yasası ile Basın Mahkemeleri kurulmuş, gazete ve dergi sahipleri üzerindeki cezalara son verilmiştir. Cezai sorumluluklarından kurtulan basın mensupları basın hayatının yeniden hareketlenmesine ortam hazırlamışlardır. Genç kuşağın sanat ve fikir dergileri bu dönemin dergi yayıncılığını oluşturmuştur. *Hisar* (1950), *Yeditepe* (1950), *Türk Dili* (1951), *Türk Düşüncesi* (1953), *Toprak* (1954), *Çağrı* (1957), Yeni Ufuklar (1953), *Pazar Postası* (1951), gibi dergiler sanat ve edebiyat ortamına canlılık getiren dergiler olmuştur. *Akbaba* dergisinin yanı sıra *Tef* (1954) ve *Kırkbirbuçuk* (1952) dergileri de dönemin önemli mizah dergileri olarak öne çıkmıştır.[96]

1960 ve 1970 yılları arası edebiyat dergiciliğinin en parlak dönemlerinden biri olmuştur. Birbirinden farklı pek çok derginin yayın hayatına girdiği bu dönem dergi yayıncılığının en karakteristik özelliği dergilerin çeviri ürünlerine ve eleştirilere ağırlık vermesidir.[97] Bu tarihler arasında basın hayatına yön veren en mühim meselelerden biri 1961 tarihli basın özgürlüğüdür. 1961 Anayasası bir takım değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Siyasi hayatın ve düşüncelerin çeşitlenmesiyle birlikte basında da gözle görülür bir canlılık yaşanmıştır. Bu dönem dergileri için sanatsal kimliğin yanı sıra sağ ve sol görüşlerin tartışıldığı yeni bir

[95] Erdal Doğan, *age.*, s. 10.
[96] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 224.
[97] Erdal Doğan, *age.*, s. 11.

platform olduğu söylenebilir.[98] Bu dönemin öne çıkan dergileri şunlardır: *Diriliş* (1960), *Türk Kültürü* (1962), *Papirüs* (1960), *Ataç* (1962), *Ötüken* (1964), *Devlet* (1969), *Ayşe* (1969).

1968 yılında üniversite reform istekleri ile birlikte başlayan öğrenci eylemleri ilk etapta masumca görülse de kısa bir süre sonra amacından saptırılmış ve bazı dış güçlerin etkisiyle anarşik olaylar hâlini almıştır. Kısa sürede baskı ve kışkırtmalar çoğalmış sağ ve sol karşıt gruplar arasındaki uçurum artmıştır.[99] Siyasi söylemlerin gölgesinde edebiyat dergiciliğinin meslek hâline geldiği bu dönemde dergiler de ideolojik çatışmaların bir parçası olmuştur. *Töre* (1971), *Bozkurt* (1972) gibi dergiler sağ milliyetçi kesimin, *Halkın Dostları* (1970), *Militan* (1975) gibi dergiler de sol kesimin ideoloji ve kültür yapısını temsil eden dergilerdir. *Türk Edebiyatı* (1972) ve *Kubbealtı Akademi Mecmuası* (1972) dergileri de 1970 ve 80'li yılların önemli sanat ve edebiyat dergileri arasında yer almıştır. 1980'li yıllara girilirken ise Türkiye'de özellikle ideolojik ve politik alanda haftalık ve aylık süreli yayın patlaması yaşanmıştır. Bu dönemden sonra basın daha profesyonel kuşakların elinde devam ederek düşünce çeşitliliğinin, bilim ve kültürün daha fazla yer aldığı bir basın hayatı görülmektedir.[100]

Türk basın tarihinde dergi yayıncılığını kısaca değerlendirecek olursak; ilk Türk dergisi *Vakâyî-i Tıbbiye*'nin çıkışından 1908'li yıllara kadar Osmanlı Devleti sınırları içerisinde çıkan dergilerin sayısı net olarak tespit edilememiştir. Ancak yapılan araştırmalar sonucu 1908 ve 1909 yılları arasında 353 dergi yayınlandığı bilinmektedir. 1909 31 Mart Vakası'ndan sonra basın faaliyetleri üzerindeki baskı ve sansür nedeniyle dergilerin sayısında azalmalar görülür. 1928'li yıllarda Latin harflerinin kabulüyle birlikte kısa bir duraklama dönemine giren dergi yayıncılığı 1930'lu yıllardan itibaren tekrar canlanmaya başlar. II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi üzerine dergi yayıncılığını tekrar yeni bir sarsıntı geçirir. Bu dönemde gazete sayılarının artmasına nazaran dergi sayılarında azalma görülmektedir. 1952 tarihinde 624 dergi yayımlandığı bilinirken bu sayı 1961 yılından sonra artmaya

[98] Ali Gevgilili, *agm.*, s..225.
[99] M. Nuri İnuğur, *Türk Basın Tarihi (1919- 1989*), Gazeteciler Cemiyeti Yay., İstanbul 1992, s. 422.
[100] Ali Gevgilili, *agm.*, s. 228.

başlamıştır. 1961'de 751, 1962'de 817, 1963'te 861, 1964'te 929, 1965'te 956, 1966'da 1115, 1967'de 1123, 1968'de 1189 dergi yayımlanmış ve bu sayı 1976 yılında 1315'e ulaşmıştır.[101] Zaman zaman iniş çıkışlarla birlikte başlangıçtan günümüze kadar binlerce derginin çıkıp kapandığı görülmektedir. Sonuç olarak Türk toplumun içinde bulunduğu siyasi çalkantılar, ekonomi, savaşlar, rejim değişiklikleri ve zaman zaman basına hayatına getirilen sansür dergi yayıncılığının doğrudan etkilemiş, gelişim seyri üzerinde belirleyici olmuştur.

[101] Mehmet Kaplan, Ali Nihat Tarlan, vd., "Dergi"…, s. 249.

II. BÖLÜM

DERGİNİN BİÇİM AÇISINDAN İNCELENMESİ

A. Çıkışı ve Biçim Özellikleri

Her sayısı, son sayfasının en alt kısmında yer alan kırmızı kutu içinde "Ey Türk! Üstte Gök Çökmedikçe, Altta Yer Delinmedikçe, Senin ilini ve Töreni Kim Bozabilir?" sözüyle çıkan *Töre* dergisi 1970'li yılların en önemli ve dikkat çekici süreli yayınlarından biridir. İlk sayısı, Mayıs-Haziran 1971 yılında çıkan derginin ulaşabildiğimiz son sayısının Ağustos-Eylül 1985 yılında yayımlandığı söylenebilir. Aslında söz konusu tarihi taşıyan ve bizim de son sayı olarak nitelediğimiz bu sayının, son sayı olup olmadığı konusunda da tam bir netlik yoktur. Zira derginin son sayısının hangi tarihte çıktığına dair kesin bir bilgi mevcut değildir.[102]

Töre ailesinden olup derginin pek çok aşamasına yakından tanıklık etmiş isimlerden biri olan Yağmur Tunalı, derginin çıkan son sayısına dair belirsizliği şu sözleriyle ifade etmiştir: *"Töre'nin çıkan son sayısı, bir sır gibidir. Bu kadar yakın bir tarihte olmasına rağmen, çok el değiştirme ve eki değiştirme yüzünden bu muamma çözülemez hâldedir. Prof. Dr. Ali Birinci dâhil pek çok kimse bu muammayı çözmeye uğraşmasına rağmen, netice alınamamıştır."*[103]

Töre dergisi aslında Halide Nusret Zorlutuna'nın kumuş olduğu *Ayşe* dergisinin 28.sayısından itibaren devamıdır. *Ayşe* dergisi, daha çok bayanlara ve çocuklara hitap eden ve genel anlamda aile, ev, yaşam konularını ele alan bir dergiydi. Milliyetçi düşünceye sahip olan *Ayşe* dergisi her ne kadar Türk milliyetçiliğine hizmet etse de milliyetçi düşünceye sahip olan kesimin fikir ve sanat dergisinden yoksun olması *Töre* dergisinin doğmasına sebep olmuştur. Böylece milliyetçi bir kadın dergisi olan *Ayşe*, *Töre* adıyla milliyetçiliğin sesi olarak yayın

[102] Derginin 137. ve 144. sayıları elimizde mevcut değildir. Elimizde olan son sayı 171-172. sayıdır. Bu nedenle derginin son sayısı olarak 171-172. sayıyı kabul ediyoruz.
[103] Yağmur Tunalı, "Törenin Töresi"…, s. 11.

hayatına devam etmiştir. Derginin 1971 30/2.sayısında "*Töre*ye Dair" başlıklı duyuru metninde derginin değişim sebepleri belirtilmiştir: "*Ayşe'yi mütevâzi havasından ve dar sınırlarından çıkarmaya, bizi memleketin bugün içinde bulunduğu şartlar ve milliyetçi hareketin günlük politikanın üstünde bir fikir ve sanat dergisinden yoksun bulunuşu zorlamıştır."*[104]

Töre dergisinin ilk kez 29. sayı ile başlatılması okuyucular arasında bir kafa karışıklığına sebep olmuştur. Bu anlam karmaşasının aslında *Töre*'nin, *Ayşe* dergisinin bir devamı olmasından kaynaklandığı 30. sayıda çıkan şu yazı ile izah edilmiştir: *"...Töre 1 Haziran'da çıkıyor haberinden sonra 'Sayı 29' ibaresi bazı okuyucuları şaşırtmıştı. Aslında Töre, yirmi sekiz aydan beri çıkarmakta olduğumuz Ayşe isimli derginin devamıdır."*[105]

Ankara'da çıkmaya başlayan *Töre* dergisi, sekizinci sayı ile on ikinci sayılar arasında birkaç ay İstanbul Sirkeci'de bir daireye taşınmış ve derginin bulunduğu adres hem derginin merkezi hem de toplantı yeri olarak kullanılmıştır. Ankara'ya döndükten sonra ilk olarak Konur Sokağı'na yerleşen *Töre*, kısa bir süre sonra Necatibey Caddesi'nde bulunan bir apartman dairesine taşınmıştır. Şubat 1976 tarihinden itibaren de Emine Işınsu'nun evinin bir köşesi derginin idarehanesi olarak kullanılmıştır. *Töre* dergisinin bulunduğu yerler derginin sadece idari merkezi olmamış aynı zamanda dergi kadrosunun toplanma ve sohbet yeri olmuştur.

Derginin kurucusu Halide Nusret Zorlutuna, sahibi ve neşriyat müdürü ise kızı Emine Işınsu olarak karşımıza çıkmaktadır. Emine Işınsu, derginin sahibi olmasının yanı sıra aynı zamanda derginin sorumlu yazı işleri müdürlüğünü de yapmıştır. Dergide idare müdürü olarak belirtilen ilk isim ise Şevket Bülent Yahnici'dir. Fakat derginin kadrosundaki isimlerin sabit kalmadığı ve idare memurluğu kadrosunda sıklıkla değişiklik yapıldığı göze çarpmaktadır. Derginin dokuzuncu sayısında idare memurluğu görevine H. Hüseyin Emiroğlu getirilmiş ve bu ismin on dördüncü sayıya kadar görevine devam ettiği görülmektedir. On dördüncü sayıdan yirmi sekizinci sayıya kadar idare müdürlüğü görevini Mustafa

[104] Emine Işınsu, "Töre'ye Dair", *Töre*, S. 30/2, Temmuz 1971, s. 39.
[105] Töre, "Töre'ye Dair", *Töre*, S. 30/2, Temmuz 1971, s. 39.

Karapınar, yirmi sekizinci sayıdan itibaren Meriç Coşkun, elli dördüncü sayıdan itibaren Mehmet Başbuğ üstlenmiştir. Elli dördüncü sayıda Mehmet Başbuğ idare müdürü olurken Meriç Coşkun, sorumlu yazı işleri müdürlüğü görevine geçirilmiştir. Elli dokuzuncu sayıdan itibaren ise idare müdürü Nezih Demirtepe olmuştur. İdare müdürlüğü kadrosundaki istikrarsızlık benzer şekilde, sorumlu yazı işleri müdürlüğü görevinde de dikkati çekmektedir. Yetmiş sekizinci sayısında sorumlu yazı işleri müdürü Mehmet Çağatay Özdemir iken seksen üçüncü sayıdan itibaren aynı zamanda derginin de sahibi olan Emine Işınsu, doksanıncı sayıda Hikmet Celepoğlu, doksan ikinci sayıda İ. Yaşar Tezel, doksan üçüncü sayıda tekrar Emine Işınsu'nun sorumlu yazı işleri müdürü olduğu görülmektedir. Derginin yirmi altıncı sayısından itibaren de umumi neşriyat müdürlüğü görevinde Galip Erdem'in ismi yer almaktadır.

Derginin yüz yirmi birinci sayısının dergi için yeni bir dönem olduğunu söylemek mümkündür. 1981 yılında onuncu yılını dolduran *Töre* dergisi, kurucusu Emine Işınsu ve eşi İskender Öksüz'ün görevi dolayısıyla Suudi Arabistan'a gitmeleri yüzünden Yaşar Eşmekaya'ya devredilmiştir. Emine Işınsu, derginin 121.sayısında "Eyvallah" yazısıyla *Töre*'ye ve okurlarına şu sözleriyle veda etmiştir:

> *"On birinci yıla başlarken özel bir sebepten ötürü, Töre'nin sahipliğini ve Yazı İşleri Müdürlüğü'nü iki değerli arkadaşıma bırakıyorum. Gayrı bundan sonra çile onların, övgü onlara…*
>
> *Kıymetli kardeşlerim Yaşar Eşmekaya ve Mehmet Önal, büyük bir iç rahatlığı ile Töre'yi sizlere emanet ederken çok ağır bir yük de devrettiğimin farkındayım. Şimdi… Töre'nin bir sorumlusu olarak bana, eyvallah!"*[106]

Bu tarihten sonra dergide Emine Işınsu'nun isminin Halide Nusret Zorlutuna ile birlikte kurucu ifadesi altında yer almaya başladığını ve derginin beş kişilik bir yazı heyeti tarafından çıkarılmaya devam ettiğini görmekteyiz. Bu yazı heyeti: Muhtar Tevfikoğlu, Sadık Kemal Tural, Ahmet Bican Ercilasun, Mustafa

[106] Emine Işınsu, "Eyvallah", *Töre*, S. 121, Haziran 1981, s. 6.

Özcan ve A. Yağmur Tunalı'dan oluşmaktadır. Yine bu tarihten sonra, genel yayın müdürü olarak Mehmet Önal, idari işler müdürü Aynur Can dergi kadrosunda yer almaya başlamıştır. İdari işler müdürü yüz otuz dokuzuncu sayıdan itibaren Peyami Çelikcan, genel yayın müdürü de Aynur Can olarak değişmiştir. Yüz kırk beşinci sayıdan itibaren genel yayın müdürü değişerek tekrar Peyami Çelikcan olduğu yüz kırk dokuzuncu sayıdan itibaren de Peyami Çelikcan'ın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu görülür. Yüz elli beşinci sayıda sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürlüğü ibaresi altında Yaşar Eşmekaya görülürken, yüz elli altıncı sayıda Peyami Çelikcan sorumlu yazı işleri müdürlüğü görevine getirilmiştir. Derginin yüz elli altıncı sayısından itibaren teknik sorumlu olarak Bünyamin Kocataş ve yayın yönetmeni olarak da Ali Güngör'ün ismi yer almaya başlamıştır. Yüz elli sekizinci sayıdan itibaren de reklam ve pazarlama müdürü olarak Vedat Alagöz'ün, teknik sekreter olarak da Ahmet Keskin'in isimleri eklenmiştir. Yüz altmış beşinci sayıdan itibaren teknik sekreter ibaresinin kaldırılarak idari işler müdürlüğüne de Gencehan Tünay getirilmiştir. Yüz altmış dokuz – yüz yetmişinci sayıda teknik sorumlu olarak Biçer Yıldırım'ın ismi eklenirken, yüz yetmiş bir - yüz yetmiş ikinci sayıda da dizgi şefi olarak Yeter Aktürk'ün ismi eklenmiştir.

Bu anlatımlardan anlaşılıyor ki *Töre,* kurumsal bakımdan uzun süre istikrarı sağlayamamış; teknik ve idari heyet, yazı işleri gibi konularda sık sık değişikliğe gitmiştir. Kuşkusuz bunlar, dikkatin dağılmasına, devam fikrinin zayıflamasına ve derginin veriminin düşmesine yol açmıştır. Ama asıl dikkat çeken nokta derginin yaşamış olduğu iki büyük değişikliktir. Bunlardan birincisini yukarıda belirtmiş olduğumuz 1981 tarihinde Emine Işınsu'nun dergiyi devretmesi; ikincisi ise 1984'ten itibaren derginin ikinci kez sahibinin değişmesidir. Bu tarihte Devlet Bahçeli öncülüğünde kurulan Mayaş A.Ş., Yaşar Eşmekaya ile dergiye ortak olmuştur. Derginin sahibi yine Yaşar Eşmekaya olarak görülmeye devam etmiş fakat Mayaş ismi ile birlikte yer almaya başlamıştır. Bu değişiklik Muhtar Tevfikoğlu, Sadık Kemal Tural, Ahmet Bican Ercilasun, Mustafa Özcan ve A. Yağmur Tunalı'dan oluşan yazı heyetinin anlaşmazlıklar sebebiyle 1985'den itibaren dağılmasına sebep olmuştur.

Töre dergisi aylık olarak çıkan bir süreli yayındır. Derginin ilk basım yeri Ankara Fon Matbaası olmuştur. Birinci sayıdan sekizinci sayıya kadar aynı adreste kalan dergi, sekizinci sayıda adresini İstanbul Sirkeci'ye taşımış ve on ikinci sayıya kadar orada Ekin Matbaası tarafından basılmıştır. On üçüncü sayısı itibariyle tekrar Ankara'da basılmaya başlanan dergi, artık son sayısına kadar burada basılmıştır. Derginin çıkarıldığı dönem boyunca pek çok kez matbaa ve dağıtım şirketi değiştirdiği dikkat çekmektedir. Dergide on üç farklı matbaa ve üç farklı dağıtım şirketinin isminin yer aldığını görülür. Derginin on üçüncü sayısının Ankara'da çıkmaya devam etmesinden sonra herhangi bir matbaa ismine yer verilmemiştir. Daha sonra gerekçesi bilinmeyen nedenlerden ötürü belirli aralıklarla matbaa değişikliği olduğu görülmektedir. Otuz sekizinci sayıdan itibaren Işık Matbaası, altmış birinci sayıdan itibaren Şark Matbaası, yetmiş ikinci sayıdan itibaren Bilim Matbaası, seksen altıncı sayıdan itibaren Bimaş Matbaacılık, yüz beşinci sayıdan itibaren Ayyıldız Matbaası, yüz yedinci sayıdan itibaren Emek Matbaacılık, yüz yirminci sayıdan itibaren Fon Matbaası, yüz kırk beşinci sayıdan itibaren Ulucan Matbaası, yüz ellinci sayıdan itibaren Daily News Matbaası, yüz elli beşinci sayıdan itibaren Feryal Matbaacılık, yüz elli altıncı sayıdan itibaren Mayaş Yayıncılık, yüz altmış birinci sayıdan itibaren de tekrar Daily News Matbaası'nın ismi yer almaktadır. Dergideki dağıtım şirketi değişiklikleri matbaa değişikliği kadar olmasa da dikkate değer bir noktadır. Dağım şirketi olarak görülen ilk isim Gameda dağıtım şirketidir. Gameda dağıtım şirketi on dokuzuncu sayıdan itibaren yer almaya başlamış ve altmış birinci sayıya kadar devam etmiştir. Altmış birinci sayıdan itibaren ise Anda dağıtım yer almaya başlamıştır. Anda dağıtım epey uzun soluklu olup derginin yüz elli yedinci sayısına kadar devam etmiştir. Son olarak yüz elli yedinci sayıdan itibaren de dağıtım şirketi adı olarak Hürriyet Holding ismi görülmektedir.

Töre dergisinin aylık ücretinin ilk olarak 2,50 TL olduğunu görmekteyiz. Derginin yaklaşık on altı yıl sürdüğünü göz önünde bulundurursak derginin fiyatının da sabit kalmaması olası bir durumdur. Fiyat konusunda dergide dikkat çeken asıl nokta, öğrencilere özel fiyat uygulaması yapılması ve fiyat bilgilerinin altında yıllık ve altı aylık abone fiyatlarının yer almasıdır. Derginin ilk çıkış ücreti normalde 2,50

TL, abone şartları yıllık: 30 TL, altı aylık: 15 TL; öğrenciye ise yıllık: 20 TL, altı aylık: 10 TL olarak belirtilmiştir. Onuncu sayıdan itibaren derginin fiyatı 3.00 TL olurken abonelik fiyatlarına da altı lira zam yapıldığı görülür. Dergide on dördüncü sayıda yurt dışı abone fiyatının yer alması *Töre* dergisinin ülke dışına da açıldığını ve okur kitlesini genişlettiğini göstermektedir. İlk yurt dışı abone fiyatı 72 TL olarak belirtilmiştir. Yirmi dördüncü sayıda dergi fiyatının 5 TL ye çıkarıldığı, yurt dışı abone fiyatının da 120 TL olduğu görülür. Otuz altıncı sayıda nedeni belirtilmeden derginin fiyatı tekrar 3.00 TL'ye düşürülmüş, otuz sekizinci sayıdan itibaren de tekrar 5 TL'ye çıkarılmıştır. Yetmiş dokuzuncu sayıda yurt içi abone şartlarının yıllık 120 TL'ye, yurt dışı abone fiyatının da yıllık 240 TL'ye çıktığı görülürken öğretmen ve öğrencilere 200 TL olduğu bildirilmiştir. Derginin seksen beşinci sayısında yer verilen bir duyuru metninde derginin fiyatının 10 TL'ye çıkarıldığı bildirilmiştir. Doksan beşinci sayıda abone şartlarında tekrar bir artış olmuş ve derginin yurt içi yıllık fiyatı 180 TL olurken yurt dışı yıllık fiyat 360 TL olmuştur. Doksan altıncı sayıda yıllık abone şartlarının yanına tekrar aylık abone şartının eklendiği ayrıntısı göze çarpmaktadır. Aylık abone şartı 90 TL olarak eklenmiştir. Doksan sekizinci sayıda derginin fiyatında tekrar bir artış yaşanıp 15 TL olmuştur. Derginin yüzüncü sayısında fiyat ve abone şartlarında herhangi bir değişiklik yaşanmamış fakat asker, sivil, öğretmen ve öğrencilere yıllık 150 TL ifadesi eklenmiştir. Yüz beşinci sayıda hem derginin fiyatında hem de abone şartlarında artış yaşandığı görülür. Derginin fiyatı 25 TL olurken yurt içi aylık 150 TL, yurt içi yıllık 300 TL, yurt dışı yıllık 600 TL, asker, sivil öğretmen ve öğrencilere yıllık 250 TL olmuştur. Bir de bu sayıda taahhütlü yıllık 400 TL bilgisi eklenmiştir. Yüz onuncu sayıda tek değişen koşul yurt dışı yıllık fiyatın 750 TL'ye çıkması olmuştur. Derginin fiyatı, yüz on altı ve yüz on yedinci sayısında iki katına çıkarak 50 TL olur. Derginin artan fiyatıyla birlikte abone koşullarının da nerdeyse iki katına yaklaştığı dikkat çekmektedir. Yurt içi abone aylık 300 TL, yurt içi yıllık 500 TL, yurt dışı yıllık 1250 TL, asker, sivil, öğretmen ve öğrencilere 450 TL, taahhütlü yıllık 600 TL olmuştur. Yüz yirmi üçüncü sayıda derginin yurt dışı yıllık ücreti 35 D.M. olarak değiştirilmiştir. Derginin yüz otuz ikinci sayısında yine fiyatın iki katına çıkarılarak 100 TL olduğu görülür. Artan fiyatla birlikte yurt içi aylık 550 TL, yurt içi yıllık 1000 TL, yurt dışı yıllık 70 D.M. asker, sivil, öğretmen ve öğrencilere yıllık 950 TL, taahhütlü yıllık

1250 TL olarak fiyatlar değişmiştir. Yüz kırk ikinci sayıda derginin fiyatı 150 TL, yurt içi aylık 800 TL, yurt içi yıllık 1500 TL olarak artmıştır. Yüz elli yedinci sayıda tekrar yarı yarıya bir artış yaşanarak derginin fiyatı 200 TL, yıllık abone 2000 TL, altı aylık 1100 TL, yurt dışı aylık 70 D.M. olmuştur. Yüz altmış beşinci sayıda derginin fiyatı 250 TL, yurt içi yıllık 2500 TL, altı aylık 1400 TL ye çıktığı ve derginin elimizdeki son sayısı olan yüz yetmiş bir – yüz yetmiş ikinci sayısında da bu fiyatların geçerli olduğu görülmektedir.

Töre dergisinde dış ve iç kapak olmak üzerine arka arakaya yer alan iki ayrı kapak bulunmaktadır. *Töre* dergisinin kapak düzeninden, şekli ve rengine kadar zaman zaman değişiklikler olduğu göze çarpar. İç kapaktaki düzende zaman zaman ufak tefek değişiklikler yaşandığı görülse de genel anlamda işleyişin aynı olduğunu söylemek yanlış olmaz. İç kapakta, dış kapağa nazaran daha küçük olarak sağ üst köşede *Töre* ibaresinin yer aldığı görülür. *Töre* ibaresinin hemen altında kurucu ve teknik kadronun isimleri, derginin yılı, tarihi ve sayısı, fiyat bilgileri, abone fiyatları, reklam fiyatları ve en sonda matbaa adı yer almaktadır. Sol tarafta ise derginin o sayısında yer alan yazıların ve yazarların isimlerine yer ayrılmıştır. Zaman zaman ufak tefek değişiklikler, ekleme ve eksilmeler görülse de iç kapağın genel anlamda bu düzene sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Dış kapakta ise belirli aralıklarla değişiklikler yaşanmıştır. Birinci ve on ikinci sayıya kadar kırmızı – beyaz renkte olan dış kapağın sol üst beyaz kısmında siyah renkte büyük puntolarla "Töre" ibaresi yer almaktadır. Derginin en alt kırmızı bölgesinde siyah renkte küçük puntolarla derginin sayısı, tarihi ve yılına yer verilmiştir. Dış kapakta sayfanın orta yerinde Göktürk Alfabesi ve Arap Alfabesi'ne ait bazı harfler bulunur. Derginin 1972 tarihli on üçüncü sayısından itibaren dış kapak sayfasında değişikliğe gidilerek açık mavi rengi kullanılmıştır. Daha sonra bu rengin her sayıda sarı, turuncu, beyaz, gri, koyu mavi gibi renklerle değiştiği görülmektedir. Dergi kapağında görülen ilk değişiklikle ilgili derginin 30.sayısında "*Töre*'ye Dair" başlıklı yazıda bir açıklamaya yer verilmiştir:

> *"Töre'de kapak rengi bir yıl devam edecek fakat her ay bu renkte bir ton değiştirerek Tanrı'nın izni ile 1972'nin mayıs ayında*

kırmızı yıl tamamlanacak ve Haziran 1972'de Töre 'mavi yıl' ına başlayacaktır."[107]

Derginin on üçüncü sayısında bazı değişiklikler yapıldığı dikkat çekmektedir: Tek renk kapak modeline gidilerek, derginin basım yılı, tarihi ve sayı numarası, *Töre* yazısı içerisindeki "ö" harfinin içerisine eklenmiştir. *Töre* dergisinde zaman zaman içeriğe dair konular dış kapağa yansıtılmıştır. Bu duruma derginin on sekizinci sayısını örnek verebiliriz. Bu sayıda içerikte Afif Nihat Asya ile gerçekleştirilen sohbetten ötürü derginin kapağında Asya'nın "Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor" şiirine yer verildiği görülür. Derginin otuz sekizinci sayısının kapağında da bu sayıda Kıbrıs olayı konu edildiği için Yetik Ozan'ın "Mehmetçik Kıbrıs'ta" şiirine yer verilmiştir. Derginin kırk ikinci sayısından itibaren dış kapakta tekrar değişikliğe gidilmiştir. Bu sayıdan itibaren doksan dokuzuncu sayıya kadar derginin kapak sayfasında, içerikte yer alan yazarların ve bazı yazıların isimlerine derginin orta kısmında yuvarlak içerisinde asimetrik olarak yer verilmiştir. Daha sonra doksan dokuzuncu sayıda tekrar desensiz tek renk kapak kullanılmaya başlanarak bu durumun yüz yirmi beşinci sayıya kadar sürdüğünü görmekteyiz. Yüz yirmi beşinci sayıdan itibaren derginin sayılarında yer alan konuların kapak sayfalarına yansıtılmaya devam edildiği görülür. Bazen içeriğe ilişkin fotoğraflara yer verilirken bazen de dergide yer alan ana konunun kompozisyonu özel çizimlerle kapağa yansıtılmıştır. Her sayının kapağında içeriğine uygun olarak farklı bir fotoğraf veya desenin yer aldığını söyleyebiliriz.

Töre dergisinin ebadı 16,5×24 ölçülerindedir. Derginin sayfa sayısında belli bir istikrar olduğunu söylemek zordur. Zaman zaman sayfa sayılarında artış ve azalmalar olmuştur. Derginin birinci sayısından yirmi üçüncü sayısına kadar her sayı ortalama elli sayfadan oluşmaktadır. Yirmi dördüncü sayıdan itibaren artış yaşandığı ve sayfa sayısının kırk sekizinci sayıya kadar ortalama altmış altı sayfa olduğu görülmektedir. Kırk dokuzuncu sayıdan yüz yirmi dokuzuncu sayıya kadar da ufak tefek bazı azalma ve artış olsa da dergi ortalama kırk sekiz sayfadan oluşmaktadır. Yüz otuzuncu sayıdan itibaren sayfa sayısında büyük bir artış yaşanmış ve sayfa

[107] *Töre*, *agm.*, s. 39.

sayısı ortalama sekseni bulmuştur. Yüz elli yedinci sayıdan itibaren tekrar bir düşüş meydana gelerek 171-172. sayıya kadar ortalama sayfa sayısının altmış dört olduğu görülmektedir.

Bunlarla birlikte sayfaların numaralandırması kapaklardan sonra başlar yani dış ve iç kapakta sayfa numarası bulunmaz. Sayfa numaraları metnin altında sağ ve sol alt köşelerde koyu renk puntolarla yazılmıştır. Sayfa numaralarının genel olarak iki rakamından başlayarak devam ettiği ara sıra da üç ve dört rakamlarından başladığı görülür. Derginin ikinci sayısından on üçüncü sayıya, yirmi dokuz - otuzuncu sayıdan otuz beşinci sayıya kadar sayfa numarasının dört rakamıyla başladığı, on dördüncü sayıdan yirmi sekizinci sayıya kadar olan sayılar ve ara ara birkaç sayının üç rakamıyla başladığı, geriye kalan çoğunluğun da iki rakamıyla başladığı görülür. Dergide yer alan yazıların başlıkları metne göre daha büyük puntolarla ve daha koyu yazılmıştır. Metinlerdeki puntolar ise kolay okunabilir mahiyettedir. Ancak metinlerin puntolarında tam bir istikrar söz konusu değildir. Bazı yazılar daha büyük bazı yazılar da daha küçük puntolarla yazılmıştır. Yazı sitilinde de benzer durum söz konusudur. Yazılar genel anlamda aynı stilde yazılmış olsa da farklı yazı stiline sahip yazılar da göze çarpmaktadır.

Töre dergisi, fotoğraf ve resimler yönüyle de oldukça zengin bir görünüme sahiptir. İncelediğimiz sayılarda derginin muhtevasını yansıtan çizim ve resimlere yer verilmiştir. Bu durumun derginin sanatsal kimliğini desteklediğini ve dergiye daha estetik bir hava kazandırdığını söyleyebiliriz. Dergide yer verilen desenler, okuyucunun hem eseri daha iyi anlayıp muhayyilesinde canlandırmasını sağlarken hem de okuyucunun göz zevkini okşamaktadır. Görsele verdiği önemi dergi, düzenlediği desen yarışmalarıyla da göstermiştir. Dergideki fotoğrafların büyük bir kısmının işlenen konularla bağlantılı olduğu görülürken, bir kısmının da dönemin sosyal olaylarına ilişkin ya da konulardan bağımsız olduğu dikkati çekmektedir. Desen ve fotoğraflarla birlikte dikkate değer bir nokta da kapak sayfalarının haricinde yer alan desen ve fotoğrafların siyah beyaz kara kalem olmasıdır. Kapak dışında genellikle dergi içerisinde fotoğraftan ziyade desen ve çizime yer vermek tercih edilmiştir. Kapakta yer verilen desen ve fotoğrafların kime ait olduğu, kimin arşivinden alındığı içindekiler bölümünün altında ayrıca belirtilmiştir. Derginin

içerisinde yer alan desen ve çizimlerin pek çoğunun üzerinde ise sanatkârın imzası bulunmaktadır. İstisnai olarak bazı desen ve çizimlerde sanatkârın imzasının bulunmadığı ya da imzanın silik (anlaşılması güç) olduğu görülse de dizinlerde desen ve çizimlerin kime ait olduğuna belirtilmiştir. Derginin sayfaları Coşkun Karakaya ve Garipkafkaslı başta olmak üzere, Mehmet Başbuğ, Ali Düzgün, Suzan Çataloluk, Rıfkı Demirelli, Oğuz Karakoç, Vehbi Okur, Mazlum Ümit, Osman Altıntaş gibi isimlerin desen ve fotoğraflarıyla süslenmiştir.[108]

B. Derginin Mali Kaynağı ve Reklamlar

Töre dergisi, kuruluş aşamasında mali olarak herhangi bir kimse ya da kurumdan destek almadan Emine Işınsu'nun kendi imkânlarıyla çıkardığı bir dergidir. Ancak derginin milliyetçi bir çizgiye ve yayın politikasına sahip olması, dönemin milliyetçi siyasileri ve bazı milliyetçi sanatkârlar tarafından desteklendiği düşüncesini akla getirmektedir. Bazı reklamların önemli kamu kuruluşlarından alınması ve bunların hemen her sayıda yayımlanması da siyasi destek alınıp alınmadığı konusunda kafalarda soru işaretleri doğurmaktadır. Derginin çıkış aşamasına ve mali kaynağına dair Emine Işınsu, "Kendimden Kendime" isimli basılmamış bir kitap çalışmasında şu sözleriyle meseleyi aydınlatmaktadır:

> *"Ankaralı milliyetçi akademisyenler daha çok Devlet'le meşgul oldukları için, ben İstanbul'daki milliyetçi akademisyenlerle temas etmek istemiştim. İstanbul'dan tanıdığım akademisyen bir tek Alev Arık'tı. Onunla konuştum, mümkünse dergiye yazabilecek arkadaşları bir araya toplanması, bir toplantı yapmamızı istedim. Ancak elimde rahmetli Dündar Taşer Bey'den borç aldığım bir iki bin TL vardı. En büyük korkum bana sermayemi sormalarıydı. Çünkü tabii, iki bin TL, kaliteli bir fikir dergisi için çok az bir miktardı. Toplantı güzel ve verimli geçti, ben konuyu açıp çıkarmak istediğim dergiyi anlatıp onlardan yardım istedikten sonra, hemen sonra, rahmetli Necmettin Hacıeminoğlu: 'Ben*

[108] Bk. Ek-1, Ek-2 ve Ek-3'te konu ile ilgili görseller sunulmuştur.

varım, derginin her sayısında yazmaya buradan söz veriyorum' dedi, ardından Erol Güngör, Mehmet Eröz, Mustafa Kafalı ve diğer arkadaşlar söz verdiler. Kimse 'Ne kadar paran var?' diye sormadı şükür."[109]

"Töre'nin yazıhanesinden, bu yazıhanenin kiralarını da, babamdan bana üç ayda bir verilen bin beş yüz liradan, ayda beşer yüz lira ödeyerek hallediyordum… İskender'le evlendikten sonra devlet benim babamdan aldığım parayı kesti, ama yirmi bin lira evlilik armağanı verdi. Yeni ev kurarken bu para çok ihtiyacımızı gördü. Hatta Töre'nin bazı masraflarını bile gördü."[110]

Emine Işınsu'nun ifadelerinden anlaşılıyor ki Işınsu dergiyi kendi imkânları ile kurup masraflarını herhangi bir yerden yardım almadan kendi bütçesinden karşılamıştır. Bu konuda Işınsu'nun özverili mücadelesi kadar *Töre* yazarlarının da destek ve yardımlarını göz ardı etmemek gerekir. Dergiye doğrudan mali bir yardımda bulunup bulunmadıkları bilinmese de maddi manevi ellerinden geldiği kadar *Töre*'ye destek olmaya çalıştıkları Işınsu'nun şu sözlerinden anlaşılmaktadır:

"İstanbul'daki yazıhanemizde bir iskemlemiz dahi yokken sağ olsun Necmettin Hacıeminoğlu'nun bir zengin vatandaşımızdan temin ettiği büro malzemesinin taşınışı! Gerçi o zat eşyaları bize hibe etmemişti; ama istediğimiz sürece kullanmamıza izin vermişti. İşte bunlar ve buna benzer ufak tefek ama bence çok manalı mutluluklar da yaşadım… Töre yazarları toplanırdık. Allah onlardan razı olsun, herkes yardımseverdi, kimse makaleleri için para talep etmeyi düşünmezdi. Düşünselerdi zaten nasıl ödeyebilirdim ki, Töre'nin son derece kaliteli, şık bir dergi olması onları tatmin ediyordu."[111]

---

[109] Nebahat Aktaş, "Kendimden Kendime"…, s. 35. "Bu çalışma Emine Işınsu ile yapılmış bir röportajın ürünüdür. Emine Işınsu tarafından kendi ağızından anlatılmış fakat yayımlanma imkânı bulunamamıştır."
[110] Nebahat Aktaş, *age.,* s. 60-62.
[111] Nebahat Aktaş, *age.,* s. 61.

Töre dergisi, ilk sayısından son sayısına kadar çeşitli kitapların ve dergilerin tanıtımlarına, muhtelif ilanlara ve duyurulara yer vermiştir. Derginin pek çok sayısında "*Töre*'den" başlığı adı altında gerek dergiye ilişkin değişikliler gerekse yapılan yenilikler, okuyucuya bildirilmiştir. *Töre*'den başlıklı duyuru sayfası genellikle derginin iç kapaktan sonraki ilk sayfasında yer alırken nadir olarak derginin bazı sayılarında son sayfalarında da yer almıştır.

Her süreli yayında olduğu gibi derginin mali açıdan ayakta durabilmesini sağlayan bir nebze de olsa ona destek olan şey şüphe yok ki almış olduğu reklamlardır. *Töre* dergisinin reklam yelpazesinde altı farklı banka reklamı, on sekiz farklı yayınevi ve matbaa, on farklı dergi, on farklı gazete ve otuz altı farklı sektörden reklam bulunmaktadır. Reklamların genellikle derginin son sayfalarında bazen de ara sayfalarda yer aldığı görülür. Reklam ve tanıtımların bir bölümü dönemin önemli milliyetçi dergi ve gazetelerinin reklamlarından meydana gelmektedir. *Ocak, Bozkurt, Devlet, Hisar, Türk Edebiyatı, Yeni Düşünce, Doğuş Edebiyat Aylık Sanat Dergisi, Karınca Kooperatif Postası* ve *Hamle* dergileri, *Töre* dergisinde tanıtım ve reklam afişlerine yer verilen milliyetçi dergilerdir. *Töre*'de yer alan milliyetçi gazeteler ise *Sözcü, Hizmet, Millet* ve *Hergün* gazeteleridir.

Töre'de gerek derginin daimi gerekse dışarıdan bazı yazarlarına ait eserlerin tanıtma yazılarına ve reklam afişlerine yer verilmiştir. Tanıtımı yapılan eserlerin derginin fikrî yapısıyla örtüşür olması ve milliyetçi sanatçılara ait eserler olması elbette ki tesadüfi bir durum değildir. Tanıtım yazılarının pek çoğunda yeni çıkan eserler hem tebrik ve takdir edilmiş hem de okuyuculara tanıtılıp tavsiye edilmiştir. Tanıtımı yapılan ve ilanı verilen eserler arasında en sık göze çarpan eserler Emine Işınsu'ya aittir. Yazarın romanları üzerine hem pek çok tanıtım yazıları yazılmış hem de eserlerin kapak resimleri derginin sayfalarında kullanılmıştır. Emine Işınsu gibi pek çok *Töre* yazarı için de aynı durum söz konusudur.

Gazete, dergi reklamlarının, eser tanıtımlarının yanında matbaa ve yayınevi kuruluşlarının reklam afişleri de *Töre* sayfalarında sıklıkla yer almıştır. Bunlardan en fazla görüleni şüphesiz ki Töre- Devlet Yayınevidir. Derginin ilk sayısından son sayısına kadar sık sık bu yayınevinin reklamına rastlanır. Hemen ikinci sırada Anda

Dağıtım A.Ş. reklamı gelmektedir. Bu yayınevinin reklamları da ilk sayılardan itibaren derginin hemen her sayısında yer almıştır. Üçüncü sırada ise Ötüken Neşriyat geldiği görülür. Günümüzde hayatta olan bu yayınevinin reklamına *Töre* sayfalarında çok sık yer verilmiştir. Dergide reklamına yer verilen diğer matbaa ve yayınevleri: Köşebaşı Yayınları, Emek Matbaacılık, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, Kalem Yayınları, Kubbealtı Cemiyeti Yayınları, Kadro Yayınları, Yol Yayınları, Büyük Doğu Yayınları, Afşin Yayınları, Muhtelif Neşriyat, İrfan Yayınevi, Kutsun Yayınları, Ekonomik ve Sosyal Yayınları A.Ş. ve Mayaş Yayınlarıdır.

Bunlarla birlikte derginin kamu ve özel kuruluşlardan aldığı reklamların derginin reklam boyutunun önemli bir kısmını oluşturduğunu görürüz. Bu reklamlardan ilkini dönemin önemli devlet kuruluşlarından biri olan Ziraat Bankası'nın tasarruf temalı reklamı oluşturur. İlk kez birinci sayıda görülen bu reklam en uzun soluklusu olarak derginin son sayısına kadar devam etmiştir. İkincisi ise yine dönemin önemli kuruluşlarından biri olan İş Bankası kumbara reklamıdır. İlk olarak ikinci sayıda görülen bu reklam Ziraat Bankası reklamı kadar olmasa da derginin pek çok sayısında yer almıştır. Diğerleri kadar olmasa da dergide yer alan iki ayrı kamu kuruluşuna ait reklam daha bulunmaktadır. Bunlardan biri, Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın kelebek figürlü reklamıdır. İlk kez birinci sayıda görülmüş ancak uzun soluklu olamamıştır. Diğeri ise Halk Bankası reklamıdır. İlk olarak kırk yedinci sayıda görülmeye başlayan bu reklam da derginin sayfalarında nadir olarak yer almıştır. Bunların dışında nadir olarak göze çarpan iki banka reklamına da rastlanılır. Bunlardan birincisi ilk olarak dördüncü sayıda görülen Şeker Bank reklamı, ikincisi de ilk olarak yetmiş yedinci sayıda görülen İller Bankası reklamıdır. Bu her iki bankanın reklamları da çok nadir olarak birkaç sayıda görülür.

Dergideki özel kuruluşlardan alınan reklamların da son derece çeşitli ve dikkat çekici olduğunu söyleyebiliriz. Mermer, kundura, hırdavat, terzi dükkânları gibi küçük esnafın yanı sıra deterjandan üzüm suyuna kadar pek çok piyasa ürününün ve markanın reklamlarının yer aldığı görülür. Dergide reklamı yer alan ürün ve firmalar: Ankara Sigorta, Yüksek Palas Oteli, Tursil, İstanbul Pazarı – İthalat ve Demir Hırdavat Sanayi, Mobil, Spor Toto, Altınorlon İplikleri, Tüccar Terzi

Mustafa T. Yavaş, Özmer Suni Mermer, Çukobirlik 1940, Gökdoğan Profil Sanayi – Beşik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Fiskobirlik, Yeşil Kundura, İz Pazarlama ve Ticaret A.Ş., Gamak Elektrik Motorları, Schweppes, Grundig Televizyon, Ay – Yıldız Moda ve Mayo, Subgurlar Kalorifer Kazanları, Otosan, Vinylex Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketleri, Gülmobsan Mobilya Sanayi, Çanakkale Seramik, Çıra Malazlar Kibrit Sanayi, NESU Saf Pastörize Üzüm Suyu, Akkent Meyve Suları, Özbel A.Ş., İnşaat Turizm ve Ticaret, Beş Yıldız Müşavirlik, Muhasebe, Ticaret, Pazarlama, Turizm LTD. ŞTİ. Belirtmiş olduğumuz bu firma, ürün ve markaların reklamlarına düzensiz de olsa pek çok sayıda ara ara yer verilmiştir. Reklamlara genellikle derginin son sayfalarında (sayfa numaralandırmasına dâhil edilmeden) yer ayırılmasına rağmen nadir de olsa derginin ilk sayfalarında ve bazı sayfaların alt ya da yan sütunlarında da reklamların yer aldığı görülmektedir.

Reklam ve ilanların sayfalarda yer verilme boyutlarına göre fiyatlarda farklılık olduğu görülür. Dergi fiyatının ve abone fiyat listesinin hemen altında reklam ve ilan sayfalarının fiyat bilgilerine yer verilmiştir. Derginin birinci sayısında tam sayfa reklam fiyatı 1200 TL, 1/2 sayfa 600 TL, 1/4 sayfa 300 TL olarak yer alır. Derginin fiyat değişikliği ile reklam fiyatı değişikliği aynı zaman ve oranda olmasa da reklam fiyatında da zaman zaman değişiklikler yaşanmıştır. Derginin otuz altıncı sayısından itibaren, tam sayfa 5000 TL, 1/ 2 si 2500 TL, 1/4'ü 1250 TL olarak yer almıştır. Altmış dördüncü sayıda tam sayfa 2.000 TL, yarım sayfa 1.250 TL, 1/4 'ü 750 TL'ye indirilmiştir. Bu indirimin çok uzun sürmeden yetmiş dördüncü sayıda tekrar arttığı görülür. Bu sayıda tam sayfa 5000, yarım sayfa 3000, 1/4 'ü 1500 TL olarak artmıştır. Derginin yüz on birinci sayısında tekrar bir artış olduğu görülür ve tam sayfa 10.000 TL, yarım sayfa 5.000 TL, 1/4 'ü 2.500 TL olarak değişir. Bu artış üzerinden çok geçmeden bir artış da yüz otuz üçüncü sayıda söz konusu olur ve tam sayfa 15.000 TL, yarım sayfa 7.500 TL, 1/4 'ü 4000 TL olur. Derginin yüz otuz sekizinci sayısında reklam tarifesinde farklılığa gidildiği görülür. Reklam ya da ilanın rengi, nerede yer alacağı konusunda da fiyat ayrımı yapıldığı dikkat çekmektedir. Kapak tam sayfa renkli 30.000 TL, kapak içi tam sayfa siyah- beyaz 25.000 TL, yarım sayfa 15.000 TL, 1/4 'ü 7.500 TL olarak belirtilmiştir. Bu değişikliğin hemen ardından bir sonraki sayıda fiyat artışı yaşanmış ve kapak tam

sayfa renkli 60.000 TL, kapak içi tam sayfa renkli 50.000 TL, kapak içi tam sayfa siyah – beyaz 40.000 TL olarak artmıştır. Bir sonraki artış yüz ellinci sayıda gerçekleşmiştir. Kapak tam sayfa renkli 120.000 TL, kapak içi tam renkli 100.000 TL, siyah beyaz tam sayfa 80.000 TL olarak iki katına çıkarılarak derginin elimizdeki son sayısı da (171-172) dâhil olmak üzere tekrar bir değişiklik yaşanmadığı görülmektedir.

C. Derginin Amacı ve Yazar Kadrosu

Töre dergisi, daha önce de belirtildiği gibi yetmişli yılların siyasi kargaşasında doğmuş bir fikir ve sanat dergisidir. Hangi döneme ait olursa olsun her dergi belli bir fikrî çizgiye sahiptir. *Töre*, milliyetçilik heyecanının zirveye çıktığı bir ortamda, milliyetçilerin etrafında toplandığı bir dergi olmuştur. Bu güne kadar milliyetçi kesime hitap eden *Orkun*, *Ötüken*, *Türk Yurdu* gibi milliyetçi çizgiye sahip pek çok fikir dergisi çıkmıştır. *Töre* dergisi için fikrî yönü ve çizgisi itibariyle bu dergilerle benzer olduğunu söylemek mümkündür.[112] Ancak *Töre*'yi diğer emsallerinden ayıran ve daha değerli kılan şey şüphesiz ki fikrî bir dergi olmasının yanı sıra son derece karmaşık ve hareketli bir ortamda milliyetçi kesimi etrafında toplaması ve onların kuvvetli sesi olmasıdır.

Töre dergisinin, dönemsel gelişmelere bağlı olarak tabii bir ihtiyaçtan doğduğunu söylemek mümkündür. Dergilerin ideolojik savaşların cephesi olduğu bir dönemde milliyetçi kesimi fikrî bakımdan besleyip şuurlandıracak ve harekete geçirecek bir derginin olmayışı *Töre*'nin doğuşunu tetikleyen en önemli unsur olmuştur. *Töre* dergisinin kuruluşundan yönetimine ve yazar kadrosuna varıncaya kadar aktif olarak görev almış olan Yağmur Tunalı, onun doğuş ve var oluş sürecini şu şekilde dikkatlere sunar:

> *"O dönemlerde Türk milliyetçiliğini fikrî açıdan besleyecek doyurucu bir ortam hazır değildir. Çıkan diğer dergiler Türk milliyetçiliğine fikrî açıdan destek verecek kuvveti ve başarıyı*

[112] Yağmur Tunalı, "Törenin Töresi"…, s.7.

gösterememişler, istenilen etkiyi yaratamamışlardır. Töre dergisi, bu boşluğu doldurmak Türklüğün yeni bir dirilişle yine zirveye çıkmasını sağlamak amacıyla yayım hayatına başlamıştır."[113]

Töre dergisinin doğuş nedenleri arasında komünizm faaliyetlerinin bu sıralarda üniversite gençleri üzerinde yoğun şekilde hissedilmeye başlamasının da büyük etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle solun sanat, edebiyat ve bilimde gençler üzerinde yoğun şekilde etkili olmasına karşılık milliyetçi kesimde bu işi görecek güçlü bir derginin piyasada olmayışı söz konusu eksikliği derinden hissettirmiştir. Derginin 29/1.sayısında *Ayşe* dergisinin neden *Töre*'ye dönüştürüldüğü ve hangi amaca hizmet etmek istediği okuyuculara bir bildiride şu sözlerle ifade edilmiştir:

"...uzun bir uyku evresi geçirildi. Artık ayılmak zorundayız. Yıkıcı neşriyatın birkaç senede eriştiği hedef ortadadır. Cinayetler, tahripler, baskınlar hep bu yazıların sonucudur. Yine de her şey geçmiş değildir. Tehlikeler savrulmamıştır. Millet ve ülke birliğini aziz tutan insanların varlığımızı ve bütünlüğümüzü kurtarmak, korumak ve yüceltmek için ilim, fikir ve emeklerini gençliğe sunup onun asıl ruhunu millî ateşle tutuşturmak çabalarını birleştirecekleri güne kadar tehlike devam edecektir."[114]

Töre'nin kurucusu Emine Işınsu da derginin gayesinin, Türk milletinin geçmişinden gelen değerleri gelecek nesillere aktarmak, Türk milletinin millî ve kültür temellerini inceleyerek Türkiye'nin milliyetçi güçlü yarınlara ulaşmasını sağlamak olduğunu belirtir. [115]

Töre dergisi bir fikrin savunuculuğunu yapsa da savunduğu değer ve düşünceleri slogan olarak kullanmamış, propaganda malzemesine dönüştürmemiştir. Elbette ki milliyetçilik fikrinin sanattan ekonomiye savunucusu olarak milliyetçiliği her alanda vurgulamıştır fakat bunu sloganlarla değil alanında uzman, kuvvetli aydın

[113] Yağmur Tunalı, "Törenin Töresi"..., s. 7.
[114] Töre, "Sunuş", *Töre*, S. 29/1, Mayıs- Haziran 1971, s. 40.
[115] Emine Işınsu, "Genel Durum", *Töre*, S. 12, Mayıs 1972, s. 4.

kalemlerin izah edici yazılarıyla yapmayı ilke edinmiştir. Derginin bu gayesini okuyucusuyla paylaştığı şu sözlerinde görmek mümkündür:

> *"Töre, Türkiye'deki tek milliyetçi dergi değildir. Fakat milliyetçi ve ülkücü dergiler arasında Töre tektir. Töre gerçekten üniversitedir. Slogan dergisi değildir. 'Kahrolsun!'larla, 'Yaşasın'larla dolmaz. Töre, Türkiye'de bir milliyetçi aydın kadro hareketidir."* [116]

Töre dergisi milliyetçilik şuurunu aşılamak kadar milliyetçi gençler ve aydınlar yetiştirmeyi de kendisine ilke edinmiştir. Derginin bu yöndeki düşüncesinin 112.sayıda "*Töre*'den" başlığı altında okuyucuya açıkça ifade edildiği görülmektedir:

> *"Eğer söylediklerimizde hakikat payı varsa ülkümüz yolunda sizi harekete geçmeye davet ediyoruz. Gelin milliyetçi aydın yetişmesinde, milliyetçiliğin aydın kesime girmesinde yükümüzü paylaşın. Birlikte mücadele edelim…"*[117]

Derginin isminin mutlaka bir amaç taşıdığını ve bu amacın da gelenekleri ve Türk Dünyası ile olan bağları hatırlatmak olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Derginin her şeyin üzerinde tuttuğu, kendine kılavuz edindiği değerlerin başında "Türk Töresi" gelmektedir. "*Töre*" ismi derginin kadrosunca ortaklaşa verilen bir karar sonucu seçilmiştir. Derginin kurucusu Emine Işınsu, *Töre*'nin isim babasını şu sözleriyle açıklamıştır:

> *"Töre ismine gelince; Ankara'da Alparslan Türkeş, Sadi Somuncuoğlu, İbrahim Metin, İskender Öksüz daha birkaç arkadaşın katılmasıyla bir toplantı yaptık… Derginin milliyetçi ve çok kaliteli bir mecmua olmasını arzu ettiğimi söyledim. Birçok isim ortaya atıldı, sonuçta 'Töre' ismi kazandı…"*[118]

Töre dergisinin yazar kadrosuna baktığımızda dönemin bütün milliyetçi akademisyen, yazar ve şairlerinin *Töre*'de yer aldığı görülmektedir. Türk

---

[116] Töre, "Töre'den", *Töre*, S. 105, Şubat 1980, s. 3.
[117] Töre, "Töre'den", *Töre*, S. 112, Eylül 1980, s. 2.
[118] Nebahat Aktaş, *age.,* s. 34.

milliyetçiliğine hizmet etme düşüncesini benimsemiş bütün ilim ve fikir adamlarını bünyesinde toplayan *Töre* dergisinin ele aldığı temel meselelerden biri Türk milliyetçiliği fikri olmuştur. Bu açıdan bakıldığında *Töre*'nin milliyetçi düşünce ve siyaset adamları ile aydınların yoğun şekilde kümelendiği bir dergi olduğu görülür. Türk milliyetçiliğinin önemli düşünce, siyaset ve ilim adamlarından Galip Erdem, Dündar Taşer, Erol Güngör, Necmettin Hacıeminoğlu, Mehmet Eröz başta olmak üzere, Ayhan Tuğcugil, Orhan Türkdoğan, Abdülkadir İnan, Tahir Çağatay, A. Bican Ercilasun, Enis Öksüz, Turan Yazgan, Birol Emil, Mertol Tulum, Mubil Özyörük, Sadık Kemal Tural, Umay Günay, Tevfik Ertüzün, Atilla Özmen, Nusret Çam, Reha Oğuz Türkkan, Sadi Somuncuoğlu, Hüseyin Mümtaz, Rıza Kardeş, Vehbi Ecer, Necip Mirkelamoğlu, Turgut Günay, Hacer Hicran Göze, Vural Savaş, Ergün Göze gibi isimler milliyetçi düşünceye yön veren yazılarıyla *Töre* sayfalarında yer almışlardır.

Bu yazarların kaleminden ortaya çıkan külliyata bakıldığında derginin baştan sona kadar büyük Türk düşünürü Ziya Gökalp'in Türkçülük fikri ekseninde yayın yaptığı ve bu fikri geniş kitlelere taşıma iddiasını taşıdığı söylenebilir. Türk milliyetçiliği tartışmasız dergide en fazla yer edinen konu olmuştur. Türk milliyetçiliği fikrini işleyebilmek, milliyetçi düşünce konusunda zihinleri aydınlatmak ve Türk milliyetçiliğinin meselelerine çözüm yolları aramak *Töre* kadrosunca en fazla üzerinde durulan noktalardır. Türk milliyetçiliğinin en hassas meselelerinden biri "Türk dünyası" yani dış Türkler olmuştur. Hemen her sayısında dış Türkler meselesine yer verilmesi, derginin bu konudaki hassasiyetini ortaya koyar. *Töre*'de çıkan yazılar dikkate alındığında bu konunun odak noktalardan biri olduğunu anlamak mümkündür. *Töre* dergisi, dış Türklerin sorunlarını, meselelerini dile getirerek başta Türkiye olmak üzere bütün dünya Türklüğü kamuoyunun dikkatini o yöne çekmek istemiştir. Bu hassasiyet derginin milliyetçilik anlayışının bir parçasıdır. Necmettin Hacıeminoğlu, *Töre* dergisinin milliyetçilik anlayışını ve Türk dünyasına bakış açısını şu sözleriyle belirtmiştir:

> *"Türk milliyetçisi daha önce de belirtildiği üzere, Türklüğü şimdiki siyasi hudutlarımız içinde düşünmez. Türk milletini yalnız Türkiye'de yaşayan 36 milyondan ibaret saymaz. Bir anne, gurbetteki*

evladı ile yanındaki arasında nasıl bir fark gözetmezse, Türk milliyetçisi de öyle, bugünkü hudutlarımız dışında kalan ırkdaşlarımızla Türkiye Türkleri arasında bir fark görmez."[119]

Töre dergisinin dış Türkler meselesine olan hassasiyetini ortaya koyan bir nokta da bu konu ile ilgili dergide özel bir bölüm ayrılmış olmasıdır. İlk olarak derginin 2/30 1971 tarihli sayısında "Türk Dünyasından Haberler" başlığı altında bir bölüm açılarak Türkiye sınırları dışında yaşayan Türklerle ilgili güncel haberler ve durumlar aktarılmıştır. Daha sonra da 1981 Mart 118.sayıdan itibaren "Türk Dünyası Dosyası" adı ile yeni bir bölüm oluşturularak bu bölümde dış Türklere dair haberlere yer verilirken, onlardan gelen mektup ve yazılar da okuyucuyla paylaşılmıştır. Hasan Oraltay, Baymirza Hayıt, Nadir Devlet Türkiye dışından *Töre*'ye pek çok yazı gönderen önemli isimlerdir. İklil Kurban, Tahir Çağatay, Abdülkadir İnan, Muhabay Engin, Yavuz Akpınar ve Dündar Taşer ağırlıklı olarak dış Türklerle ilgili yazılar kaleme almış önemli isimlerdir.

Bunlarla birlikte *Töre* dergisi, İslamiyet'i Türk milliyetçiliğinin ayrılmaz bir parçası addetmiş ve bu çerçevede dergide pek çok hususu gündemine almış, tartışmıştır. İslamiyet'i manevi ve ebedî değerlere sahip yüce bir din olarak tarif edilerek, Türk kültürüne sağlam temeller oluşturduğu inancı ve Türklüğün gücüne güç kattığı düşüncesiyle yüceltilmiştir. İslamiyet'in Türk kültüründeki önemi ve kattığı değerler ifade edilirken Türklerin de İslam dinine yaptığı hizmetler ayrıca vurgulanmıştır. Dergide dini konularda yazılar kaleme alan kişiler: Süleyman H. Bolay, Vehbi Ecer, Günay Tümer olmuştur.

Tarih ve Türk kültürü de derginin hemen her sayısında yer verilen konuların başında gelmektedir. Türk tarih ve kültürünü aksettiren yazıların sayısı epeyce fazladır. *Töre* dergisi Türklerin tarihi geçmişini ve kültürel değerlerini yüceltirken Osmanlı'ya sırtını dönmemiştir. Türklerin tarih sahnesine ilk çıkışından bugüne Türk tarih ve kültürü bütün olarak görülmüş ve benimsetilmeye çalışılmıştır. Tarihi meselelere yer verilirken vesikalara ve resmî verilere yer verilmesi derginin bu konudaki objektif yönünü de ortaya koymaktadır. Mehmet Eröz ve Orhan

[119] Necmettin Hacıeminoğlu, "Milliyetçilik ve Milliyetçiler", *Töre*, S. 9, Şubat 1972, s. 26.

Türkdoğan, Türk kültür ve sosyolojisi üzerine araştırma ve inceleme yazılarıyla dergide önemli yazılar neşretmiştir.

Töre bir fikir dergisi olduğu kadar aynı zaman da bir sanat ve edebiyat dergisidir. Derginin sanat ve edebiyat yönünün kuvvetli olmasında şüphesiz ki kurucuları Halide Nusret Zorlutuna ve Emine Işınsu başta olmak üzere derginin kadrosunun büyük bir kısmının sanat ve edebiyatçılardan oluşmasının rolü büyüktür. *Töre*'nin ilk yıllarında daha çok düşünce yazılarının ağırlıkta olmasına karşın 1975 yılından yani 52. sayıdan itibaren sanat ve edebiyat yazılarında artış başlamıştır. Bu artışın sebebini ve *Töre*'nin sanattaki gayesini Sadık Kemaloğlu, şu sözleriyle ifade etmiştir:

> *"Okuyucuların büyük bir kısmı derginin sanat konularına ayırdığı yeri az buluyordu. Dergi idarecileri de sanat ve edebiyat meselelerine gerektiği kadar yer ayırmadığı görüşüne varınca bu eksikliği gidermek üzere bazı temaslar yaptılar, sonunda 1972 Aralık'ının ilk haftası bir toplantı yapıldı.*
>
> *Önceleri her hafta Salı günü, 1973 Şubat'ından itibaren her cumartesi bir araya gelinir oldu. Bu toplantılarda, serbest münakaşa ortamında Türk sanatının geleneğini tespit şuuruyla beslenmiş yeni bir sanat atılımı gerçekleştirmek için neler yapılacağı konuşuluyordu.*
>
> *Önce, Türk sanat geleneğinin ana noktaları ile millî estetik anlayışının ölçülerinin; çağdaş ve gelişmeci bir bakışla ortaya konması gerektiğinde fikir birliğine varıldı. Türk fikir ve sanatını ilk yazılı vesikadan, ilk sanat eserinden günümüze kadar bir bütün olarak düşünen topluluk, sanat ve edebiyatımızın hiçbir devrini inkâr etmeyen; millî yapıya ters düşmeyen, toplumu düşünce ve estetik zevk bakımından eğiten, yücelten bir sanat atılımı gerçekleştirilmesini istiyordu."*[120]

Musiki, karikatür, sanat ve edebiyat gibi hemen her türden yazıya yer verilmesinden hareketle derginin sanat ve edebiyat yelpazesinin bir hayli geniş

[120] Sadık Kemaloğlu, *agm.*, s. 11.

olduğunu söyleyebiliriz. Şiir, *Töre* dergisi sayfalarında baştan sona kadar en fazla yer almış olan edebî türdür. Özellikle Halide Nusret Zorlutuna ve Arif Nihat Asya'nın şiirleri dergide en fazla yer verilen şiirlerdir. Zirveyi paylaşan bu iki isim arasına daha sonra Yetik Ozan eklenir. *Töre* dergisiyle tanınan Yetik Ozan, "*Töre* Şairi" olarak adlandırılmıştır. Edebiyat camiasının ünlü şairlerinden Yahya Kemal, Fuat Köprülü, Necip Fazıl, Aka Gündüz gibi isimlerin bazı şiirlerine de derginin sayfalarında rastlanılmaktadır. *Töre* dergisinde bu isimler kadar olmasa da şiirlerine rastladığımız şair listesinin epeyce kabarık olduğu görülmektedir. Bahattin Karakoç, Yağmur Tunalı, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, İlhan Geçer, Dilaver Cebeci, Ahmet Tevfik Ozan, Hayati Baki, Abdürrahim Karakoç, Yavuz Bülent Bakiler, Olcay Yazıcı, Yılmaz Soyer, Şükrü Karaca, Muhsin İlyas Subaşı, Coşkun Ertepınar, Cemal Kurnaz, Azmi Güleç, Taner Karahasanoğlu, Nusret Çam, İsmet Bozdağ, Ömer Öztürkmen, Cemil Altunören, Mehmet Doğan, Er Cilasun, Şerafettin Toperi, Yunus Savcı, Ahmet Metin Şahin, Mehmet Şahin, Gavsettin Koçak, İsmail Hakkı Yılanlıoğlu, Abdülkadir Ozulu, Selahattin Ertürk, A. Rahmi Balcıoğlu, Ergün Göze, Yılmaz Yalçıner, Hasan Demir, Hasan Hüseyin Emiroğlu, İmre Taht, Ayhan İnal, Talat Sait Halman, Osman Olcay Yazıcı, Cengiz Şen, Oğuz Karakoç, Mevlüt Uluğtekin Yılmaz, Ahmet Yüzendağ, Salman Kapanoğlu, Bahtiyar Mehemmed Alizade, Ömer Albayrak, Ay- Turan Ladik, Alaaddin Kirman, İbrahim Berber, Yunus Özel, O. Olcay Yazıcı, Nizamettin Aksu, Sabri Çoksolmaz, Faruk Nafiz Gürakan, Necip Mirkelamoğlu, Süleyman Rüstem, Figani, Ali Akmanlar, Samet Vurgun, Hikmet Tanyu, Latif Güler, Ahmet Ali Arslan, Adem Merdan, Fırat Araz, Nejat Sefercioğlu, Hayali Hasan Yavaş, Aşık Çağlar, Selim Saruhanlı, Abdülkadir Turan, Bahtiyar Vahabzade, Mustafa Aykutluğ, Hüseyin Bozok Kılıçarslan, Mehmet Karahan, Genç Atsız, Selahattin Bozdoğan, Murat Sözer, Şaban Abak, Feride Baydar, Ahmet Çelen, Mehmet Araz, Davut Nesib, Resul Rıza, Atamırat Atabayev, Nesrin Aydın, Burak Harputlu, Yusuf Coşkun, İlteriş Mehmet, Hüseyin Güllü, Ali Özcan, Ali Özbek, M. Berkir Balaban, Bahattin Kök, Erdoğan Çakır, D. Kaya Kadıoğlu, Selman Cahit Öztaş, Şahin Oğuz, Mehmet Özdemir, Ahmet Çiğdem, Alper İslam Evsen, Oğuz Adem Selçuk, Remzi Çinko, Necmettin Esin, Hüseyin Çelikcan, Selçuk Bekar, Ali Özcan, Osman Kibar, Remzi Ceylan, Adem Konak, Göktürk Mehmet Uytun, Mustafa Doğan, Nadir Erke, Raif Öztürk, Nafiz Nayır,

Mahmut Topbaşlı, Zeynel Abidin Makas, Saadettin Yıldız, Cemal Sayan, Fahri Turgut, Hanife Alper, Yusuf Dursun, Fevziye Çamseven, Cihan Eroğlu, Raif Öztürk, Hasan Şahmaranoğlu, D. Kaya Kadıoğlu, Amil Çelebioğlu, Burak Harputlu, Yusuf Özaslan, Orhan Saykal, M. Yılmaz Aşıkalioğlu, Mümtaz Beyaztaş, Mehmet Kara, Turgut Yazlak, Mehmet Saim Kaplan, Zahit Eren, Fatih İsmail Öğütlü, Muhammet Sabri Karger, Nazım Hikmet Polat, Rabia Gölbaşı gibi isimlerin şiirleri de nadir de olsa *Töre* sayfalarında görülmektedir. Bu isimlerden pek çoğunun şiirlerinin yanında sanat ve edebiyat yazıları da bulunmaktadır.

Sanat ve edebiyatla ilgili yazılara da dergide fazlaca yer verilmiştir. Hatta zaman zaman bazı sayılarda sanat ve edebiyat yazılarının çoğunlukta olduğu görülür. Dergide 1975 yılında 52. sayıdan itibaren sanat ve edebiyat yazılarının artmaya başladığı görülür. Özellikle 1980'li yıllarda sanat ve edebiyat yazılarına verilen ağırlığın daha da arttığı fark edilmektedir. Bu artışın en önemli sebebi 12 Eylül Dönemi'dir. Dönemin sıkıntı ve buhranından *Töre* dergisi de nasibini almıştır. Düşünce yazılarında azalmalar görülürken sanat ve edebiyat yazıları artmaya başlar. Sevinç Çokum, Şerif Aktaş, Sevim Kantarcıoğlu, Şevket Bulut, Hasan Kallimci, Zeki Alan, Hasan Kayıhan, Ülker Gürbüz gibi isimler dergide edebiyat ve sanat yazılarıyla yer almışlardır. Bazı edebiyatçılar adına özel sayılar neşredilmesi de derginin edebî ağırlığının arttığını göstermektedir. 1981 Ocak – Şubat "Tarık Buğra Özel Sayısı" bunların ilkidir.

Töre dergisinde edebiyata olduğu kadar musiki, sinema ve tiyatroya da çok fazla yer ayırıldığını söylemek mümkündür. Tiyatrodan musikiye pek çok yazıya yer verilerek Türk sanat hayatı tanıtılmıştır. Oğuzata Altaylı, Mehmet Nuri Özşahin sinema; Aclan Sayılgan, Mahir Canova, Şevket Bülent Yahnici tiyatro ve Murat Bardakçı da musiki alanında yazılarıyla derginin sanat kadrosunda yer almışlardır. *Töre* kadrosunda sosyal ve siyasi hiciv yazılarıyla yer alan Dilaver Cebeci de, Seyyah-ı Fakir ismiyle yayımladığı yazılarıyla derginin sanat yönünü renklendirmiştir.

Bütün edebiyat sanat dergilerinde olduğu gibi *Töre* dergisi için de çizim ve desen bir hayli önemli olmuştur. Çizim ve desenler, hem dergideki şiir ve yazılarla

konu bütünlüğü sağlanmalarıyla hem de dergiye estetik bir hava katmaları yönüyle dergi için son derece önemlidir. *Töre*'nin çizim kadrosunu Ahmet Ali Garipkafkaslı ve Coşkun Karakaya başta olmak üzere Oğuz Karakoç, Nezih Demirtepe, Rıfkı Demirelli, Mazlum Ümit, Mehmet Başbuğ, Ali Düzgün, Osman Altıntaş, Suzan Çataloluk ve Vehbi Okur oluşturmaktadır.

Töre dergisinde, dil de ağırlıklı olarak yer verilen meselelerden biridir. Derginin pek çok sayısında Türk diline yapılan yıkıcı ve yok edici eylemlere karşı mücadele verilmiştir. Derginin dil kadrosunu, dönemin önemli akademisyenlerinden Ahmet Bican Ercilasun, Tahsin Banguoğlu, Birol Emil, Mertol Tulum, Dursun Yıldırım ve Necmettin Hacıeminoğlu oluşturmaktadır.

Töre dergisinde diğer konulara nazaran az da olsa iktisat konulu yazılar da neşredilmiştir. Dönemin ekonomik meseleleri Türk milliyetçiliği fikir sisteminin gözünden değerlendirilerek yorumlanmıştır. Enis Öksüz, Turan Yazgan, Mustafa Erkal, Eyüp Aktepe, Ahmet Melenlioğlu, Agâh Oktay Güner, Tevfik Ertüzün ve Tarık Somer iktisadi meseleleri ele alan yazılar neşretmişlerdir.

D. Kronolojik Dizin

Sayı: 1-29 (Ayşe Dergisi) Haziran 1971	Sayfa
Töre, "Sunuş" (Makale)	3
Doç. Dr. Erol Güngör, "Halkçılığın Sosyal Temeller Üzerine Düşünceler" (Makale)	4-10
Dr. Alev Arık, "Milliyetçi Toplumcu Açıdan Zihni Muhtevanın Değiştirilmesi Problemi" (Makale)	11-16
Doç. Dr. N. Hacıeminoğlu, "Dil Meselesi" (Makale)	17-19
Asist. Enis Öksüz, "Sanayileşmede İlim ve Tekniğin Önemi" (Makale)	20-21
(--), "Genel Durum" (Haber- Yorum)	22-23
Asist. Dr. N. Sefercioğlu, "Eğitim ve Kütüphaneler" (Makale)	24-26

Asist. Cezmi Bayram "İsimler ve Sıfatlar" (Makale)	27
Musa Gürgün (Pedagog), "Terbiye Konusuna Genel Bir Bakış" (Makale)	28-31
Işık Şükran, "Sanat ve Sanatçıya Dair" (Makale)	32-34
Dr. Mertol Tulum, "Dünden Bugüne" (Makale)	35-36
Mehmet Ali Tevfik, "Yok Olmayan Ümit" (Deneme)	36-37
Asist. Enis Öksüz, "Sanayileşmede Bilim ve Tekniğin Önemi" (Makale)	38-39
Töre, "Sunuş" (Makale)	40
(--), "Genel Durum" (Haber- Yorum)	40
Reklam	41-42

Sayı: 2-30 (Ayşe Dergisi) Temmuz 1971	Sayfa
(--), "Genel Durum-Anayasa Değişikliğinin Tehlikesi" (Haber- Yorum)	4
Erol Güngör, "Halk Kültürü ve Münevver Kültür" (Makale)	5-11
Dr. Mustafa E. [Erkal], "Bölgeler Arası Dengesizlik ve Bazı Tedbirler" (Makale)	12-18
Dr. Birol Emin, "Tarihimizin Dersleri" (Makale)	19-26
Doç. Dr. Beyhan Karamağralı, "Seyehatnamelere Göre Eski Türkler" (Makale)	27-29
Asist. Münir Kutluata, "Türkiye Ziraatinin Vergilendirme Meselesi" (Makale)	30-32
Arif Nihat [Asya], "Yanlış" (Şiir)	33
Yılmaz Öge (Y. Müh. Mimar), "Mimar Koca Sina'nın Selâtin Camilerine Getirdiği Bir Yenilik" (Makale)	34-37
Töre, "Türk Dünyasından Haberler" (Haber)	38
Emine Işınsu, "Töreye Dair" (Duyuru)	40
(--), "Genel Durum" (Haber- Yorum)	40
Reklam	41-42

Sayı: 3-31 (Ayşe Dergisi) Ağustos 1971	Sayfa
(--), “Genel Durum-Tarih Kurumu ve Malazgirt Zaferi” (Haber- Yorum)	4
Erol Güngör, “Bir Adım İleri İki Adım Geri” (Makale)	5-9
Dr. İsmail Aka, “İslam Dünyası’nda Türk Hâkimiyeti ve Malazgirt Zaferi (Makale)	10-12
Dr. Hakkı Dursun [Yıldız], “Alparslan ve Malazgirt Zaferi” (Makale)	13-15
Doç. Dr. Karamağralı, “Selçuklu Medreseleri” (Makale)	16-17
İffet Halim [Oruz], “Yüz Karası” (Eleştiri)	18
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Sadeleşmede Ölçü” (Makale)	19-22
Halide Nusret [Zorlutuna], “Ak Topraklar” (Şiir)	23
Dr. İsmail Aka, “Orhun Abideleri” (Makale)	24-27
Doç. Dr. Bülent Subutay, “Afganistan Türkleri” (Makale)	28-32
Musa Gürgün (Pedagog), “Evlilikte Eş Seçilirken Dikkat Edilecek Hususlar” (Makale)	33-39
Reklam	39-42

Sayı: 4 Eylül 1971	Sayfa
(--), “Genel Durum-Malazgirt Zaferi ve Tarih Kurumu” (Haber- Yorum)	4
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Türk Kültürü Gelişme Seyrine Kısa Bir Bakış” (Makale)	5-10
Dr. Hakkı Dursun [Yıldız], “Eğitimde Milli Kültür” (Makale)	11-13
Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Malazgirt Marşı” (Şiir)	14
(--), “Temiz Müslümanlarız ve Bi’dat Bilmeyiz Bu Sebeple Allah Halis Türkleri Aziz Kıldı” (Hikâye)	15
Asist. Enis Öksüz, “Türkiye’de Tasarrufların Kullanışı” (Makale)	16-20
Gündoğdu Oyrakoğlu, “Çin Elçisinin Bize Hatırlattıkları” (Makale)	21-24
Azmi Güleç, “Oluyor” (Dörtlük)	25

Doç. Dr. Bülent Subutay, “Doğu Türkistan Türkleri” (Makale) 26-29

Dr. Mertol Tulum, “Dünden Bugüne-Sinan Paşa” (Makale) 30-33

Dr. Necmettin Sefercioğlu, “Kütüphanelerimiz” (Makale) 34-36

Asist. Enis Öksüz, “Türkiye’de Tasarrufların Kullanılışı” (Makale) 37-39

Töre, “Töre Abonelerine” (Duyuru) 40

Reklam 41-42

Sayı: 5 Ekim 1971 Sayfa

(--), “Genel Durum-Siyasi İstikrar, Reformlar ve Kalkınma” (Haber- Yorum) 4

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Türk İçtimai Teşkilatı Hakkında Görüşler II” (Makale) 5-12

Erol Güngör, “Halk ve Politika” (Makale) 13-18

Taner Karahasanoğlu, “Sabah Ezanında Üsküdar Meydanında” (Dörtlük) 19

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Ümanizm Değil Milliyetçilik” (Makale) 20-25

Dr. İ. Alev [Arık], “Aydının İhaneti ve Zihni Yapı” (Makale) 26-30

Prof. Raymond Aron-Tercüme: Dr. Birol Emin, “Bir Üniversite Profesörünün Düşünceleri” (Makale-Çeviri) 31-34

Doç. Dr. Bülent Subutay, “Batı Trakya Türkleri” (Makale) 35-40

Reklam 41-42

Sayı: 6 Kasım 1971 Sayfa

(--), “Genel Durum-Türk Milletine ve Atatürk’e İhanet” (Haber- Yorum) 4

Doç. Dr. N. Hacıeminoğlu, “Milliyetçi Atatürk” (Makale) 5-9

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Atatürk’ün İktisat Görüşü” (Makale) 10-15

Erol Güngör, “İmparatorluk Halkı ve Sömürge Münevveri” (Makale) 16-22

Arif Nihat [Asya], “Kalk Yiğidim” (Şiir) 23

E. Alb. Murat Şereflü, “Atatürk ve Atatürkçülük” (Makale) 24-26

Dr. Hakkı Dursun [Yıldız], “Atatürk ve Türk Tarihi” (Makale) 27-28

Dr. A. Bican [Ercilasun], “Uygur Yazısı” (Makale) 29

Prof. Raymond Aron-Tercüme: Dr. Birol Emil, “Bir Üniversite Profesörünün Düşünceleri” (Makale -Çeviri) 31-33

Hasan Oraltay, “Bir Kazak Türk’ü Bilgininin Tonyukuk Hakkındaki Makalesi” (Makale) 34-37

Dr. Necmettin Sefercioğlu, “Kütüphanelerimiz” (Makale) 38-40

Reklam 41-42

Sayı: 7 Aralık 1971 Sayfa

(--), “Genel Durum-Milli Devlet ve Demokratik Rejim Tartışmaları” (Haber – Yorum) 4

Erol Güngör, “Milli Kültür ve Halk Kültürü” (Makale) 5-13

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Milliyetçiliğe Düşman Akımlar” (Makale) 14-21

Arif Nihat [Asya], “Büyükanne” (Şiir) 22

Arif Nihat [Asya], “Ak Topraklar” (Dörtlük) 22

Milliyetçi Türk Kadınlar Derneği, “Onlar” (Şiir) 23

Prof. Dr. Tarık Somer, “Türkiye ve Sanayi” (Makale) 24-27

İskender Öksüz, “Betik” (Betik) 28

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Türk İçtimai Teşekkürleri Hakkında Bir Tasnif Denemesi” (Makale) 29-35

İsmet Bozdağ, “Bir Kızın Hikâyesi” (Manzum Hikâye) 36-37

Dr. Ahmet B. [Ercilasun], “Türkçenin Sefaleti” (Makale) 38-39

Taner Karahasanoğlu, “Ak Topraklar Üstüne” (Edebi İnceleme)	40-41
Töre, “Abonelerimizin Dikkatine” (Duyuru)	42
Reklam	42

Sayı: 8	Ocak 1972	Sayfa
(--), “Genel Durum-Yeni Hükümet” (Haber- Yorum)		4
Necmettin Hacıeminoğlu, “Aydın İle Halkın Mücadelesi” (Makale)		5-10
Birol Emin, “Bitmeyen Buhranlar” (Makale)		11-17
Erol Güngör, “Batılılaşma ve Türk Kültürü” (Makale)		18-24
Nusret Çam, “Yunus’a Sesleniş” (Şiir)		25
Mehmet Eröz, “Türk Ulusları, Urukları, Boy ve Oymakları Hakkında Bilgi” (Makale)		26-32
Orhan Türkdoğan, “Doğu Anadoluda Kalkınmayı Etkileyen Sebepler” (Makale)		33-40
Azmi Güleç, “Tuyuk” (Dörtlük)		40
Reklam		41-42

Sayı: 9	Şubat 1972	Sayfa
(--), “Genel Durum” (Haber- Yorum)		4
Doç. Dr. Erol Güngör, “Batılılaşma ve Milli Kültür” (Makale		5-13
Halide Nusret [Zorlutuna], “Bir Çocuk Ağlıyor” (Şiir)		14
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Türk Milli Birliğine Doğru” (Makale)		15-22
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Milliyetçilik ve Milletçiler” (Makale)		23-30
Yetik Ozan, “Baht Otağı” (Şiir)		31
Mertol Tulum, “Arap Alfabesi” (Makale)		32-33
Mesut İsfendiyaroğlu, “Para Ayarlamaları ve Dolar Devalüasyonu” (Makale)		34-37

Ömer Öztürkmen, “Sırat” (Şiir) 38

Mustafa E. [Erkal], “Gizli İşsizlik” (Makale) 39-46

Mertol Tulum, “Dünden Bugüne-Eski Kutlamalar ve Surnameler” (Makale) 47-50

Sayı: 10 Mart 1972 Sayfa

(--), “Genel Durum-12 Mart ve Sonrası” (Haber- Yorum) 4-6

Doç. Dr. Necmetti Hacıeminoğlu, “Halksız Demokrasi” (Makale) 7-12

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Kapitülasyonlardan Alacağımız Ders” (Makale) 13-16

Mehmet Eröz, “Köy İsimlerimizle İlgili Bir Not” (Makale) 16-18

Arif Nihat [Asya], “Göç” (Mensure) 19

Doç. Dr. Erol Güngör, “Millet ve Zaman” (Makale) 20-22

A. Rahim [Balcıoğlu], “Vatan Mübarek” (Şiir) 23

Dr. A. Bican [Ercilasun], “Bir Şiirin Duyurdukları” (Makale) 24-25

Nüvit Özdoğru, “Klasik Türk Musikisini Sevmeliyiz” (Makale) 26-29

Cemil Altunören, “Seyre Gelür” (Şiir) 30

Dr. Mesut İsfendiyaroğlu, “1972 Bütçesinin Düşündürdükleri” (Makale) 31-34

Mehmet Doğan, “Orkun Kıyısında Üç Taş” (Şiir) 35

Asist. Mehmet Zeki [Melenlioğlu], “Tarım Politikamızda Destekleme Alımlarının Önemi” (Makale) 36-38

Prof. Raymond Aron-Çeviren: Dr. Birol Emin, “Bir Üniversite Profesörünün Düşünceleri III.” (Makale-Çeviri) 39-40

Arif Nihat [Asya], “Hasbahçeler” (Dize) 41

Vehbi Ecer, “Kitaplar Arasında” (Makale) 42-44

Prof. Harry Levin-Çeviren: A. Buğra, “Edebiyatta Realizm ve Sosyalist Gerçekçilik”

(Makale - Çeviri) 45-49

Reklam 50

Sayı: 11 Nisan 1972 Sayfa

(--), "Genel Durum-12 Mart ve TRT" (Haber- Yorum) 4

Doç. Dr. Erol Güngör, "Milliyetçilik ve Medeniyetçilik" (Makale) 5- 9

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, "Fikir Boşluğu" (Makale) 10-12

M. Serçinlioğlu, "Zeybeklik ve Zeybekler" (Makale) 13-20

Töre, "Töre Gençlik Serisi" (Duyuru) 21

Töre, "Töre ve Devlet Dergileri Muhabirlik ve Satış Temsilcilikleri" (Duyuru) 21

Yetik Ozan, "Atmaca Uçurumu" (Şiir) 22-23

Nahit Dinçer, "Köy Enstitüleri" (Makale) 24-28

Arif Nihat [Asya], "Büyüyün Kızlar Büyüyün" (Şiir) 29

Doç. Dr. Mehmet Eröz, "Kooperatifçiliğe Dair" (Makale) 30-36

Asist. M. Zeki [Melenlioğlu], "Destekleme Alımları ve Aksayan Yönler" (Makale) 37-39

Er Cilasun, "Cihan" (Şiir) 39

Asist. Mucip Karbeyaz, "Türkiye'de İş Gücü Meselesi" (Makale) 40-43

Sevgi Kafalı, "Büyük Kaybımız Adnan Ötüken'in Hayatı ve Eserleri" (Biyografi) 44-46

Emir Erden, "Kitaplar Arasında" (Edebi İnceleme) 47-49

Reklam 50

Sayı: 12 Mayıs 1972 Sayfa

Emine Işınsu, "Genel Durum" (Duyuru) 4

Yahya Kemal [Beyatlı], "Türk İstanbul" (Makale) 5-14

Dr. Murat Duğlat, “İstanbul’un Fethi Tanrı’nın Kutlu İşi” (Makale) 15-16

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “İstanbul’u Sevmek” (Makale) 17-21

Ergun Göze, “İstanbul’da Şiir” (Deneme) 22-23

Arif Nihat [Asya], “Lâdes” (Deneme) 24-25

Yetik Ozan, “Üçüncü Yol” (Şiir) 26

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “1 Mayıs, 3 Mayıs, 6 Mayıs” (Makale) 27-30

Hasan Oraltay, “Kazak Edebiyatı Gazetesinde Çıkan Birkaç Makale) (Makale) 32-38

A. Rahim Balcıoğlu, “Merhaba” (Şiir) 39

Asist. Eyüp Aktepe, “Kalkınmamızda Kooperatifçilik Hareketi” (Makale) 40-45

Meurice Guernier- Çeviren: Asist. Tevfik Ertüzün, “Üçüncü Dünyanın Siyah Kitabı” (Makale) 46-49

Töre, “Töre Gençlik Serisi” (Duyuru) 50

Töre, “Töre-Devlet Dergileri Muhabirlik ve Temsilcilikleri” (Duyuru) 50

Reklam 51

Sayı: 13 Haziran 1972 Sayfa

(--), “Genel Durum-Silahlı Tecavüz ve Müesseselerdeki Sol- Solda Yeni Akım” (Haber- Yorum) 3-5

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Töre” (Makale) 6-10

Aşık Yaşar [Reyhani], “Törelen de Gel” (Şiir) 11

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Milliyetçi Gençliğin Kitaplığı” (Makale) 12-16

Arif Nihat [Asya], “Köprü” (Mensure) 17

Nahit Dinçer, “Dokuz Işık’da Türk Milli Eğitiminin Gayesi” (Makale) 18-20

Yetik Ozan-Aşık Yaşar [Reyhani], “Taşsız Mezarlar Üzerine Deyişme” (Şiir) 21

Hasan Oraltay, “Bir Kazak Türk Âliminin Dede Korkut Hakkındaki Fikri” (Makale) 22-29

Dr. Murat A. [Hüseyinoğlu], “Türkiye de Nüfus Planlaması Tatbikatı” (Makale) 30-39

A. Rahmi [Balcıoğlu], “Ben Dağları” (Şiir) 39

Dr. Mustafa E. [Erkal], “Az Gelişmiş Bölge ve Az Gelişmiş Ülke Üzerine” (Makale) 40-43

Avni Anıl, “Güzel Günlere Doğru” (Haber) 47

Töre, “Töre Gençlik Serisi” (Duyuru) 48

Töre, “Töre Ve Devlet Dergileri Temsilcilikleri” (Duyuru) 48

Reklam 49-50

Sayı: 14 Temmuz 1972 Sayfa

Y. Prof. Dr. İskender Öksüz, “Dündar Taşer’i Kaybettik” (Haber) 3-5

Alparslan Türkeş, “Başlıksız” (Haber) 6

Arif Nihat [Asya], “Dündar Taşer” (Dörtlük) 7

Töre-Devlet, “Dündar Taşer Armağanı” (Duyuru) 8

Doç. Dr. Erol Güngör, “Kültürde Eski ve Yeni” (Makale) 9-14

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Ziya Gökalp ve Sosyal Değişme” (Makale) 15-19

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Milliyetçiliğimizin Toplumculuğu Ne İfade Eder” (Makale) 20-27

Deniz Dağoğlu, “Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu ile Bir Konuşma” (Röportaj) 28-33

Prof. Dr. Tarık G. [Somer], “Türkiye ve Sanayi” (Makale) 34-41

Deniz Dağolu, “Töre’nin Toplantısı” (Çoklu Söyleşi/Sohbet) 42-43

Halide Nusret [Zorlutuna], “Ya İlâhi” (Şiir) 44

Asist. Eyüp Aktepe, “Ortak Pazar ve Türkiye” (Makale) 45-48

Töre, “Töre’nin Birinci Neşir Yılı Vesilesi ile Okuyucularımızdan Gelen Tebrik Telgraflarını Samimiyetle Teşekkür Ederken Bazı Telgrafları Yayınlıyoruz” (Telgraf Mesajları) 49

Reklam 50-50

Sayı: 15	Ağustos 1972	Sayfa

(--), “Genel Durum-Anayasa Değişikliği” (Haber- Yorum) 3-4

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Dündar Taşer’in Ardından” (Makale) 5-7

Doç. Dr. Erol Güngör, “Dünden Bugüne Geçiş” (Makale) 8-11

Arif Nihat [Asya], “Dündar Taşer İçin Kitabe” (Şiir) 12

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “İşçi-Köylü Sloganının Gerçek Anlamı” (Makale) 13-17

Doç. Dr. Cevdet Gökalp, “Bilge Tonyukuk’un Shan-Thung Seferi” (Makale) 18-23

Nahit Dinçer, “Kültür Kavramı (Bölüm II.) Manevi ve Milli Kültür” (Makale) 24-29

Yetik Ozan, “Bağlama” (Şiir) 30-31

Doç. Dr. Ahmet Demir, “Teknoloji ve Ekonomi” (Makale) 32-37

Deniz Dağoğlu, “Doç. Dr. Mehmet Eröz ile Bir Konuşma” (Röportaj) 38-41

Hasan Oraltay, “Türkiye Esir Türklere Yanlış Tanıtılıyor” (Makale) 42-46

Hayati Baki, “Taşer Yabgu” (Şiir) 47

Asist. Ahmet Gökçen, “Köyden Şehre İş Gücü Göçü” (Makale) 48-49

Reklam 50-50

Sayı: 16	Eylül 1972	Sayfa

(--), “Genel Durum-Formlar ve Ecevit-Siyasetçilerin Mesuliyeti-Ayrı Lisanlar Millet ve Milliyet-CHP’nin Yeni Politikası ve Türkiye-Türkeş’in Ege Gezisi-Potterdam Olayları” (Haber- Yorum) 7

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Dünder Taşer de Göçtü” (Deneme) 8-10

Yılmaz Yalçıner, “Olurmuş” (Şiir) 11

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Milliyetçiliğin Kültür Temeli” (Makale)	12-15
Arif Nihat [Asya], “Günlerin Hikâyesi” (Şiir)	16-17
Nahit Dinçer, “Milli Kültürde Dinin Yeri ve Milli Şahsiyet” (Makale)	18-24
Töre, “Bozkurt Töre Gençlik Serisi” (Duyuru)	25
Deniz Dağoğlu, “Doç. Dr. Erol Güngör ile Bir Konuşma” (Röportaj)	26-30
Yahya Kemal, “Teşkilat Kabiliyeti” (Makale)	31-33
A. Refik [Şaşıhüseyinoğlu], “Gençlere Öğütlerim” (Şiir)	34
Dr. Mustafa Kafalı, “Azerbaycan ve Azeri Türkleri” (Makale)	35-45
A. Rahim Balcıoğlu, “Anadolu da Türk Mührü” (Edebi İnceleme)	46-47
Reklam	48-50

Sayı: 17 Ekim 1972 Sayfa

Alparslan Türkeş, “Fanton Uçakları Meselesi” (Makale)	3-5
Erol Güngör, “Taşer’in Büyük Türkiye’si” (Makale)	6-11
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Osmanlı Torak Rejimi ve Yerli Marksistler” (Makale)	12-16
Sevgi Kafalı, “Tarihte Türk Göçleri ve Neticeleri” (Makale)	17-22
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Ülküsüzlük ve Ülküsüzler” (Makale)	23-27
Mehmet Akif [Ersoy], “Başlıksız” (Şiir)	23
Mustafa Karapınar, “Akif Nihat Asya ile Bir Konuşma” (Röportaj)	28-35
Akif Nihat [Asya], “Mülakat” (Dörtlük)	35
Doç. Dr. Cevdet Gökalp, “Çin Kaynaklarına Göre Moğolların Ana Yurdu” (Makale)	36-42
Dr. Mustafa Kafalı, “Kerkük Türkleri” (Makale)	43-48
Reklam	49-50

Sayı: 18	Kasım 1972	Sayfa
Alparslan Türkeş, “Dış Politika Gelişmeleri” (Makale)		3-8
Mustafa Kemal [Atatürk], “Başlıksız” (Paragraf)		9
Arif Nihat [Asya], “Takvimlerin Bu Yaprağı Siyah Kalacaktır” (Mensure)		10
Doç. Dr. Erol Güngör, “Taşer’in Büyük Türkiye’si II.” (Makale)		11-15
Doç. Dr. Cevdet Gökalp, “Türk Kıyımı” (Makale)		16-20
Yetik Ozan, “Gel Di Gel Gayrı” (Şiir)		21
Mustafa Karapınar, “Prof. Dr. Orhan Türkdoğan ile Bir Konuşma” (Röportaj)		22-26
Doç. Dr. Ahmet Nuri [Yüksel], “Ahenge Dair” (Makale)		27-29
Arif Nihat [Asya], “Sefer” (Dörtlük)		29
Dr. Hakkı Dursun [Yıldız], “Milli Eğitim Bakanlığı ve Dış Ülkelerde İhtisas Yapan Öğrenciler” (Makale)		30-33
Dilaver Cebeci, “Sevgi Aralığı” (Şiir)		34
Yahya Kemal [Beyatlı], “Milli Fikirler” (Makale)		35-37
Prof. Dr. Amiran Kurtkan, “Doğu Kalkınması ve Bir Kitap” (Kitap Tanıtım Yazısı)		38
Hasan Oraltay, “Mesnetsiz İftiralar” (Makale)		39-41
Töre, “Bozkurt-Töre-Devlet Dergileri-Temsilcilik Vermeye Devam Ediyor” (Duyuru)		42
A. Rahim Balcıoğlu, “Çocuklar” (Beyit)		43
Reklam		44- 50

Sayı: 19	Aralık 1972	Sayfa
Alparslan Türkeş, “Dış Politika Gelişmeleri II.” (Makale)		3-5
Arif Nihat [Asya], “Mevlana’nın Doğum Tarihi” (Makale)		6-7
Doç. Dr. Erol Güngör, “Taşer’in Büyük Türkiye’si” (Makale)		8-12

Halide Nusret [Zorlutuna], “Arz-ı Hâl” (Şiir)	13
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Osmanlı Toprak Rejimi ve Yerli Marksistler” (Makale)	14-16
A. Ergenekon, “Bağdat’tan Sevgilerle” (Mektup)	17-20
Yetik Ozan, “Sızılı Toprak” (Şiir)	21
Prof. Dr. Tarık Somer, “Türkiye ve Sanayi” (Makale)	22-29
Emir Erden, “Uyarı” (Mensure)	30
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Aile Planlaması ve Toplum Yapısı” (Makale)	31-35
Asist. Ahmet M. [Melenlioğlu], “Dünya Nüfusu ve Doğum Kontrolü” (Makale)	36-38
Yük. Müh. Şinasi Güçeri, “Milli Tasarrufların Yatırıma Dönüşmesi” (Makale)	39-46
Reklam	47-50

Sayı: 20	Ocak 1973	Sayfa
Doç. Dr. Erol Güngör, “Ölenler ve Yaşayanlar” (Makale)		3-5
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Osmanlı Toprak Rejimi ve Yerli Marksistler” (Makale)		6-8
Er Cilasun, “Azerbaycan’daki Şaire” (Şiir)		9
Doç. Dr. Cevdet Gökalp, “Chieh-She-Shuai Kürşad Olayı” (Makale)		10-15
Mehmet Şahin, “Hatırladıklarım I.” (Anı)		16-18
Asist. M. Melenlioğlu, “Kalkınmada Sihirli Formül Doğum Kontrolü” (Makale)		16-21
Yük. Müh. Yılmaz Kuşkay, “Sanayi Kongresinin Ardından” (Makale)		22-25
Nusret Çam, “Koca Yunus” (Şiir)		26
Dr. Yurdanur Asyalı, “Ülkücülerin Yeni Kitabı-Bölgeler Arası Dengesizlik ve Doğu Kalkınması” (Edebi İnceleme)		27-31
Yük. Müh. Şinasi Güçeri, “Milli Tasarrufların Yatırıma Dönüşmesi II” (Makale)		32-39
Töre, “Yeni Kalemler ve Meselelerimiz” (Makale)		40-41

Sadık Tural, “Edebiyat ve Sanat Üzerine” (Makale)	41-43
Şevket Bülent [Yahnici], “İbiş’in Rüyası ve Devlet Tiyatroları” (Edebi İnceleme)	43-45
Oğuzata Altaylı, “Başlarken” (Makale)	45-46
Murat Bardakçı, “Klasik Türk Musikisi Hakkında” (Makale)	46-49
Reklam	49-50

Sayı: 21	Şubat 1973	Sayfa
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Türk Jeo-Politiğinin Hedefleri” (Makale)		3-9
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Çeşitli İdeolojiler Karşısında Türk Milliyetçiliği ve İslamiyet” (Makale)		10-13
Doç. Dr. Turan Yazgan, “Eğitimde Sosyal Talep ve İnsan Gücü Dengesizliği” (Makale)		14-17
Doç. Dr. Cevdet Gökalp, “Türk Tarihinin Zaman Yer ve Devlet Sayısı Bakımından Sınırlandırılması” (Makale)		18-21
Şerafettin Toperi, “Dokuz Işık” (Şiir)		22
Mehmet Şahin, “Hatırladıklarım II.” (Anı)		23-26
Arif Nihat [Asya], “Başbuğ” (Dörtlük)		26
Yük. Müh. Şinasi Güçeri, “Milli Tasarrufların Yatırıma Dönüşmesi III” (Makale)		27-28
Hasan Oraltay, “İki Kitap Hakkında” (Edebi İnceleme)		29-31
Dr. Mustafa Kafalı, “Suriye Türkleri I.” (Makale)		32-34
Haydar Ali [Diröz], “Bozkurtların Destanı Hakkında” (Edebi İnceleme)		35-40
Sadık Kemal [Tural], “Sanat Eserinin Ölümsüzlüğü” (Makale)		40-42
Oğuzata Altaylı, “Sansürü Sansür Etmek” (Eleştiri)		42-44
Murat Bardakçı, “Piyasa Şarkıları ve Okullarımızda Musiki” (Makale)		45-46
Şevket Bülent [Yahnici], “72’de Tiyatro” (Makale)		46-48

Töre, “Başkentte Sergiler” (Haber)	48
Yunus Savcı, “Bozgun” (Şiir)	49
Reklam	49-50

Sayı: 22 Mart 1973 Sayfa

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Çeşitli İdeolojiler Karşısında Türk Milliyetçiliği” (Makale)	3-6
Doç. Dr. Turan Yazgan, “Üniversitelerimiz de Kadro Meselesi” (Makale)	7-10
Doç. Dr. Erol Güngör, “Din Meselesi” (Makale)	11-14
Arif Nihat [Asya], “Göl” (Şiir)	15
Er Cilasun, “Yabancı Özel Adların Söylenişi” (Makale)	16
Mehmet Şahin, “Hatırladıklarım III.-İlim ve Muhafazakarlık” (Anı)	17-19
Doç. Dr. Cevdet Gökalp, “Türk Tarihinin Zaman, Yer ve Devlet Sayısı Bakımından Sınırlandırılması” (Makale)	20-26
Aşık Kemaloğlu, “Meydana Gel Yetik Ozan” (Şiir-Atışma)	27
A. Ergenekon, “Türk İllerinden Mektup I.-Yaslı Yaralı Türkler” (Mektup)	28-33
Şevket Bülent [Yahnici], “Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu” (Röportaj)	34-38
Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Dilek” (Şiir)	39
Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Hüküm” (Şiir)	39
Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Besmele” (Dörtlük)	39
Sadık Kemal [Tural], “Sanat Eserinin Ölümsüzlüğü” (Makale)	40-42
Oğuzata Altaylı, “Milli Sinemaya Doğru” (Değerlendirme Yazısı)	43-45
Murat Bardakçı, “Türk Musikisinin Ana Hatları” (Makale)	46-48
Şevket Bülent [Yahnici], “Türk Temaşa Sanatlarından Meddah” (Makale)	48-50

Sayı: 23	Nisan 1973	Sayfa
Doç. Dr. Mehmet Eröz, "Türk Kültüründe Börg, Parak ve Keçi Külahı" (Makale)		3-6
Doç. Dr. Turan Yazgan, "Kimsesiz Çocuklar ve İhtiyarların Sosyal Güvenliği" (Makale)		7-10
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, "Tepedeki Adam Atatürk" (Makale)		11-14
H. Nusret [Zorlutuna], "Yalnız" (Şiir)		15
Dr. Tuncer Gülensoy, "Türklerde Yazı" (Makale)		16-17
Mehmet Şahin, "Hatırladıklarım IV.-Üç Kısır Çember" (Anı)		18-21
Yetik Ozan, "Âşık Kemaloğluna" (Şiir-Atışma)		22
Dr. Mustafa Kafalı, "Suriye Türkleri II." (Makale)		23-30
Asist. Dr. Tevfik Ertüzün, "Teşvik Tedbirleri Yeterli mi?" (Makale)		31-33
Âşık Kemaloğlu, "Dokuz" (Şiir)		34
Sadık Kemal [Tural], "Ölümsüz Eserin Muhtevası III." (Makale)		35-38
Murat Bardakçı, "TRT ve Türk Musikisi" (Eleştiri)		39-40
Şevket Bülent [Yahnici], "Türk Tiyatrosunun Yeni Keşfi ve Evhamı" (Makale)		41-43
Oğuzata Altaylı, "Üç Film Üzerine" (Değerlendirme Yazısı)		44-48
Reklam		49-50

Sayı: 24	Mayıs 1973	Sayfa
Doç. Dr. Turan Yazgan, "Devlet Görevi ve İnsan Hakkı Olarak Sosyal Güvenlik" (Makale)		3-5
Doç. Dr. Mehmet Eröz, "Türk Yemek Adetleri" (Makale)		6-9
Yetik Ozan, "Kırık Çiçekler-Rodop Kurbanlarına" (Şiir)		10
Doç. Dr. Tuncer Gülensoy, "Eski Türk ve Moğol Askerlik Teşkilatının Benzeyen Taraflarıyla Çingis Khan'ın Büyük Yasasındaki Askeri Cezalar" (Makale)		11-15

Arif Nihat [Asya], “Beyaz Atlı” (Şiir)	16
Mehmet Şahin, “Hatırladıklarım-Milli Sterotipler” (Makale)	18-20
A. Ergenekon, “Türk İllerinden Mektup-Hangi Derdim Söyleyem” (Mektup)	21-25
İskender Öksüz, “Hürriyet” (Dörtlük)	25
Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım I.” (Anı)	26-31
Aclan Sayılgan, “Aşık Veysel” (Makale)	32-34
M. Serçinlioğlu, “Aşık Veysel’de Göçtü” (Makale)	35-36
Aldı Kemaloğlu, “Yetik Ozan’a” (Şiir)	37-38
Seyyah-ı Fakir [Evliya Çelebi], “Temaşa-i Sinema” (Hikâye)	39-41
Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Dede Korkut Destanında” (Şiir)	42-43
Suat Işıklı, “Milli Musikimiz Hakkında” (Makale)	44-47
Sadık Kemal [Tural], “Milli Estetik Meselemiz” (Makale)	48-51
Murat Bardakçı, “İsmail Baha Sürelsan ile Konuşma” (Röportaj)	51-55
Oğuzata Altaylı, “Türkiye’de Yer Altı Sineması” (Eleştiri)	56-57
Sabahattin Engin, “Tiyatro Eseri ve Değeri” (Makale)	58-60
Ayşe Kahratlı, “Sanattan Haberler” (Haber)	61-62
Mustafa Karapınar, “Bize Gelen Kitaplar” (Kitap Tanıtım Yazıları)	63-65
Şevket Bülent [Yahnici], “Uçurumun Kenarındaki Türkiye ve TÖS Dosyası” (Eleştiri)	66-67
Ahmet Metin [Şahin], “Değişik Sesler” (Şiir)	68
Tarık Buğra, “Kemal Tahir İçin” (Deneme)	69
Töre, “Birinci ve İkinci Ciltleri İndeksi Haziran 1970- Mayıs 1973 1-24 Sayılar” (İndeks)	70-81
Kitap Listesi	81-82

Sayı: 25	Haziran 1973	Sayfa
Dündar Taşer, “Ayşe Töre Oluyor” (Duyuru)		3-5
Kemaloğlu, “Ağıt” (Şiir)		5
Emine Işınsu, “Gideli Bir Yıl Oldu ve Siz Varsınız” (Deneme)		6-8
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Milletin Himmetiyle Milletimize Yapılan Hücum” (Makale)		9-15
Mehmet Şahin, “Aslanhane Camisi” (Şiir)		16-17
Doç. Dr. Tural Yazgan, “İstihdam Durumumuz” (Makale)		18-21
Dr. Mehmet M. [Melenlioğlu], “Yine Nüfus Meselesi” (Makale)		22-23
Mak. Müh. Yılmaz Kuştay, “Ortak Pazar ve Türkiye” (Makale)		24- 29
R. N. Carew Hunt-Tercüme: İ. Öksüz, “Marksist İktisat ve Tenkidi” (Makale- Çeviri)		30-38
Ahmet Metin [Şahin], “Delikanlım” (Şiir)		39
Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım II.-Arif Nihat Asya” (Anı)		40-44
Nevzat Köseoğlu, “Sanat-Edebiyat Üzerine” (Makale)		45-47
Gökçen Günay, “Yetik Ozan’la Bir Konuşma” (Röportaj)		48-53
Yetik Ozan, “Yâda Düştü” (Şiir)		54
Sadık Kemal [Tural], “Millet ve Sanatkâr” (Makale)		55-57
Murat Bardakçı, “Dr. Selahattin Tanur’la Bir Konuşma” (Röportaj)		58-61
M. Serçinlioğlu, “TRT Elinden Yüreğimiz Yarelidir” (Eleştiri)		62
Oğuzata Altaylı, “Gelin” (Değerlendirme Yazısı)		63-64
İsmet Koçak, “Türk Mimarisi ve Ötesi” (Makale)		65-66

Sayı: 26	Temmuz 1973	Sayfa
Doç. Dr. Turan Yazgan, “Milli İstihdam Politikamız” (Makale)		3-9
Mehmet Şahin, “Batı Gözü ile Türk” (Makale)		10-11

Yetik Ozan, “Tutsak” (Şiir)	12
Dr. Tevfik Ertüzün, “Büyük Mağazaların Ekonomimize Etkisi” (Makale)	13-16
Töre, “Dündar Taşer Armağanı Tiyatro Müsabakası” (Duyuru)	17
Çeviren: S. Yılmaz [Kuşkay], “Sovyet Türklüğünde Kültüre ve Nüfusa Bağlı Eğilimler” (Makale- Çeviri)	18-33
Arif Nihat [Asya], “Ergenekon” (Şiir)	34
Muhabay Engin, “Sovyet Rusya’daki Kazak Türklerinin Ansiklopedisi” (Makale)	35-37
Yük. Müh. Gündüz Arıca, “Türkiye’nin Enerji Meselesi” (Makale)	38-43
Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Veysel Öbür Dünyada” (Şiir)	44-45
Dr. Turgut Günay, “Türk Halk Müziği Üzerine-Nida Tüfekçi ile Konuşma” (Röportaj)	45-51
Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım III.-Güntekin Samanoğlu” (Anı)	52-58
Sadık Kemal [Tural], “Dokuz Işık Açısından-Sanat ve Edebiyat Üzerine” (Makale)	59-63
Şevket Bülent [Yahnici], “Sahnede Türk’e Yöneliş- Ahmet Vefik Paşa ve Türk Tiyatrosu” (Değerlendirme Yazısı)	64-66
Reklam	67

Sayı: 27 Ağustos 1973 Sayfa

Prof. Dr. Nejat Göğünç, “Milli Mücadele Devri Heyacanı” (Makale)	3-14
Dr. E. Mustafa [Erkal], “Değişen Dünya Şartları ve 50.Yılda Türkiye” (Makale)	15-19
Yetik Ozan, “Son Sürgün-Kırım Türklerine” (Şiir)	20
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Evlenme ve Düğün Töreni İle İlgili Türk Gelenekleri” (Makale)	21-26
Mak. Müh. Yılmaz Kuşkay, “Orta Doğu ve Türk Uçak Sanayi” (Makale)	27-28
Muharrem Doğan, “Türkiye’de Memurun Hayat Teknesi” (Makale)	29-33
Ahmet Cebeci, “Bulgaristan Türkleri” (Makale)	34-48

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım IV.-İlhan Geçer” (Anı) 49-54

Sadık Kemal [Tural], “Dokuz Işık Açısından Sanat ve Edebiyat Üzerine Notlar” (Makale) 55-59

Murat Bardakçı, “Erol Sayan ile Bir Konuşma” (Röportaj) 60-61

İsmet Koçak, “Mimarlık Sanatı” (Makale) 62-64

Oğuzata Altaylı, “Türk Sinemasına Genel Bir Bakış- Sinemamızın Fikri Yapısı” (Makale) 65-66

Sayı: 28 Eylül 1973 Sayfa

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Ülkücülük ve Ülkücüler” (Makale) 3-7

Dr. Mustafa E. Erkal, “Özgürlükçü Demokrasi Tutuşu ve Sulandırılmış Marksizm” (Makale) 8-13

Doç. Dr. Turan Yazgan, “Sosyal Güvenlik Meselemiz” (Makale) 14-21

Yetik Ozan, “Umut” (Şiir) 22-23

Yük. Müh. Şinasi Güçeri, “Milli Endüstri Politikamız” (Makale) 24-44

Mehmet Şahin, “Hatırladıklarım-Batılı Beyninde Türk” (Makale) 45-48

Halide Nusret [Zorlutuna], “Yakarı” (Şiir) 49

Töre, “Dündar Taşer Armağanı-Tiyatro Müsabakası” (Duyuru) 50

Dr. Turgut Günay, “Tutsak Üzerine” (Edebi İnceleme) 51-53

Arif Nihat [Asya], “Havuz” (Mensure) 54-55

Sadık Kemal [Tural], “Dokuz Işık Açısından Sanat ve Edebiyatta Teşkilatlanma” (Makale)56-61

Murat Bardakçı, “Neyzen İhsan Tür ile Bir Konuşma” (Röportaj) 62-64

Reklam 65-66

Sayı: 29-30 Ekim-Kasım 1973 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 4-5

(--), “Genel Durum” (Haber- Yorum) 6-8

Galip Erdem, “Fikir Suçu ve Kanunlarımız” (Makale)	9-10
Yetik Ozan, “Düşünce” (Dörtlük)	10
Doç. Dr. Erol Güngör, “Din Meselesi II.” (Makale)	11-16
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Tarım ve Toprak Reformu Kanunun Çıkarılması Dolayısıyla” (Makale)	17-20
Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Bozkır” (Şiir)	21
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Ülkücünün Zafer Sırları” (Makale)	22-24
Arif Nihat [Asya], “Bir İmzanın Hikâyesi” (Şiir)	25
Prof. Dr. Nejat Göğünç, “Atatürk’ün Hatıra Defteri” (Anı)	26-31
Ayvaz Gökdemir, “Şeftali Bahçeleri” (Edebi İnceleme)	32-35
Muhabay Engin, “Prof. Dr. Zeki Velidi Togan’ın Yayımlanmış Eserler” (Makale)	36-38
Yetik Ozan, “Taşlama” (Şiir)	39
Ahmet Cebeci, “Deli Orman Folklorunda Mektuplar” (Makale)	40-45
Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım VI.-Nevzat Yalçın” (Anı)	46-54
Dr. Turgut Günay, “Halide Nusret Zorlutuna ile Bir Konuşma” (Röportaj)	55-58
Galip Erdem, “Fikir Suçu ve Kanunlarımız” (Makale)	59-62
(--), “Genel Durum” Syf. 8’in devamı	63-64
Reklam	65-66

Sayı: 31	Aralık 1973	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Duyuru)		4-5
(--), “Genel Durum-Ekonomik Milliyetçilik-Kabine” (Haber- Yorum)		6-10
Doç. Dr. Erol Güngör, “Din Meselesi III.” (Makale)		11-17
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Din ve Sosyalizm” (Makale)		18-24

Arif Nihat [Asya], “Fatihler” (Şiir)	25
Doç. Dr. Turan Yazgan, “Ülkemizde Ücret/Fiyat Artışları” (Makale)	26-31
Dr. Tevfik Ertüzük, “Planlı Dönemde Dış Ticaret Faaliyetlerinin Gelişimi” (Makale)	33-37
Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Ulaş Oğlu Salur Kazan’ın Aladağ’a Ava Gitmesi ve Ünlü Oğuz Beglerinin Peşinden Yetmesidir” (Şiir)	38-39
Ahmet Cebeci, “50. Yılda Müzik Eğitimi” (Makale)	40-43
Selim Çelik, “Prof. Mehmet Kaplan’ın Cumhuriyet Devri Türk Şiiri Hakkında Birkaç Not” (Edebi İnceleme)	44-50
Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım VI.-Nüzhet Erman” (Anı)	51-58
M. Serçinlioğlu, “TRT’nin Bünyesinde” (Makale)	59-63
Reklam	63-66

Sayı: 32 Ocak1974 Sayfa

Töre, “ Genel Durum – Koalisyonun Ekonomik Temeli – Ortak Pazar ve MSP Ortak Pazar” (Haber – Yorum)	4-10
Doç. Dr. Erol Güngör, “Türkiye’de Eğitim ve Türk Kültürü” (Makale)	11-17
Doç. Dr. N. Hacıeminoğlu, “Milliyetçilik”(Makale)	18-26
Felekoğlu, “Derdi Bil Dermanı Sor” (Şiir)	27
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Türkiye’de Köy İncelemeleri ve Kullanılan Usuller” (Makale)	28-35
Dr. Baymirza Hayıt- Tercüme: Şevkiye Keskinoğlu, “SSCB’de Rus Şövenizmi ile Esir Milletlerin Milliyetçiliği Arasındaki Mücadele” (Makale- Çeviri)	36-48
Nevzat Köseoğlu, “Kanun-ı Kadime Sadakat” (Makale)	49-51
Arif Nihat [Asya], “Dua” (Şiir)	51

Mehmet Şahin, “Aşağılık Kompleksi” (Deneme) 52-54

Erol Sayan, “Türk Musikisi Ses Sistemi Üzerine Araştırmalar I” (Makale) 55-56

Oğuzata Altaylı, “Türk Sinemasına Genel Bir Bakış- Sinemamızın Fikri Yapısı” (Makale) 57-58

Galip Erdem, “Fikir Suçu ve Türk Ceza Kanunu -1” (Makale) 59-66

Reklam 66

Sayı: 33-34 Şubat-Mart 1974 Sayfa

(--), “Genel Durum-Tunceli ve Irak-Zamlar-Erbakan’ın Vaatleri-Gulag Ülkesi”

(Haber- Yorum) 4-10

Doç. Dr. Yuluğ Tekin [Kurat], “Türkiye’de Milliyetçilik ve Tarih Eğitimi” (Makale) 11-17

Nuri Ergöz, “Yurt Dışına İşçi İhracının Milli Kültürümüze Tesirleri” (Makale) 18-21

Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu, “Türk Töresine Göre Sosyal Yardımlaşma Müessesesi”

(Makale) 22-34

Arif Nihat [Asya], “Ölecekler” (Şiir) 35

Doç. Dr. Turan Yazgan, “Yaşlılar ile İlgili Sosyal Güvenlik Kurumları” (Makale) 36-40

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Köy-Şehir Farklılaşması” (Makale) 41-43

Asist. Enis Öksüz, “Orta Sınıf ve Önemi” (Makale) 44-51

Mehmet Şahin, “Hatırladıklarım-Tek Taraflı Aşk” (Makale) 52-54

Şevket Bülent [Yahnici], “Tarih-Destan Tiyatrosu” (Makale) 55-56

Erol Sayan, “Türk Musikisi Ses Sistemi Üzerine Araştırmalar II.” (Makale) 57-58

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Fikir Hürriyetine Dair Bazı Fikirler” (Makale) 59-64

Reklam 64-66

Sayı:35 Nisan1974	Sayfa
Ayhan Tuğcugil, "Genel Durum- Fikir Hürriyeti – Bozkurt İmtihansız Üniversite" (Haber- Yorum)	4-10
Doç. Dr. N. Hacıeminoğlu, "Tarih Boyunca Türk Milliyetçiliği" (Makale)	11-18
Halide Nusret [Zorlutuna], "Duyuşlar"(Şiir)	19
Doç. Dr. Erol Güngör, "Bir Sosyal Tabaka Olarak Türk Münevverleri" (Makale)	20-27
Dr. Ahmet B. [Ercilasun], "Ali Şir Nevai' de Devlet Fikri" (Makale)	28-35
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, "Bölge Üniversiteleri Açısından Halk- Üniversite İlişkileri" (Makale)	36-41
Dr. Tevfik Ertüzün, "Petrol ve Türkiye" (Makale)	42-45
Doç. Dr. Turan Yazgan, "İhtiyarlık" (Makale)	46-51
Ayvaz Gökdemir, "Şeftali Bahçelerine Ek" (Deneme)	52-53
Nevzat Köseoğlu, "Tevekküle Dair" (Deneme) 54-56	
Erol Sayan, "Türk Musikisi Ses Sistemi Üzerine Araştırmalar III." (Makale)	57-58
Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], "Fakirin Fezaya Gidüp Nice Seyyareler Temaşa İttüğüdür" (Hikâye)	59-62
Ercilasun, "Ali Şir Nevaide Devlet Fikri" (Makale)	63-66

Sayı: 36 Mayıs 1974	Sayfa
Töre, "Töre'den" (Duyuru)	4-5
(--), "Genel Durum-Üç Olay Bir Teşhis" (Haber- Yorum)	6-10
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, "Kültür Mandacıları" (Makale)	11-18
Yetik Ozan, "Manzara" (Şiir)	19
Doç. Dr. Erol Güngör, "Yeni Türkiye'de Münevver Tabaka" (Makale)	20-28

Gavseddin Koçak, “Paylaşma” (Şiir)	29
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Tarım Hayatının Müesseseleşmesi” (Makale)	30-39
Dr. Tevfik Ertüzün, “Fiyat Artışları Çemberi” (Makale)	40-43
Yüksel Önaçan, “KÖY’E” (Deneme)	44-47
Halide Nusret [Zorlutuna], “Anneler Gününde Anama” (Şiir)	47
Arif Nihat [Asya], “Na’at” (Şiir)	48
Yılmaz Gürbüz, “İki Kitap İki Şair” (Makale)	49-53
Oğuzata Altaylı, “Milli Sinema Doğrultusunda Bir Film: Oğlum Osman” (Değerlendirme Yazısı)	54-56
Murat Bardakçı, “Türk Musikisi Nazariyatı I.” (Makale)	57-58
Töre, “Prof. Dr. Orhan Türkdoğan’ın Eserleri” (Kitap Listesi)	59
Töre, “III. Cilt İndeksi 25-36” (İndeks)	60-66

Sayı:37 Haziran1974 Sayfa

Töre, “Töre’den- Muzaffer Türkeş’i Kaybettik” (Haber)	2-4
Yetik Ozan, “Bozkurt Anaya Ağıt” (Şiir)	5
Dündar Taşer, “Töre Dergisi ve Tezi” (Makale)	6-7
Dündar Taşer, “Romantizme Dair” (Makale)	8-9
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Yabancı Kültür Meddahlığı” (Makale)	10-14
Doç. Dr. Erol Güngör, “Tersine Dönen Eğitim Çarkı” (Makale)	15-20
Emekli Albay Şinasi Sükan, “Kore Savaşı ve Ötesi” (Makale)	21-28
İlhan Geçer, “Hala” (Şiir)	29
Dr. Mustafa Erkal, “Kültür Politikamız ve Ekonomik Kalkınma” (Makale)	30-33
Emel Esin, “16. PIAC Konferansı” (Makale)	35-37

Doç. Dr. Turan Yazgan, “Emekli Aylıklarının İktisadi Yönü” (Makale)	38-42
Erol Sayan, “Türk Musikisi Hakkında” (Makale)	43-44
Ocak dergisi - Devlet dergisi- Anda Dağıtım Reklam Afişi Anda Dağıtım Kitap Listesi	45-46
İlhan Geçer, “Dağlara Giden Yollar” (Edebi İnceleme)	49-50
Halide Nusret [Zorlutuna], “Dayıcana Ağıt” (Şiir)	51
Töre, “Dündar Taşer Armağanı Tiyatro Yarışması” (Duyuru)	52-53
Ayhan Tuğcugil, “Be Co’nun Ahlakıyım” (Hikâye)	54-63
Reklam	64

Sayı: 38	Temmuz 1974	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Duyuru)		2-3
Tuğcugil, “Genel Durum-Eğitim Felsefesi-Eğitimde Siyaset-		
Dil Kurumu ve Türkçe-Kolaylaşmanın Sonucu” (Haber- Yorum)		4-13
Doç. Dr. Erol Güngör, “Milli Karakter” (Makale)		14-19
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Bir Kürt Milliyetinden Bahsedilebilir mi” (Makale)		21-25
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Başa Güreşmek İçin” (Makale)		26-30
Halide Nusret [Zorlutuna], “Görünür” (Şiir)		31
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Köyde Değişme” (Makale)		32-43
Ahmet Cebeci, “Sosyalizimde İşçi Meselesi” (Makale)		44-55
(--), “Prof. Dr. Orhan Türkdoğan’ın Eserleri” (Eser Listesi)		56
Töre Devlet Yayınları, “…” (Şiir)		57
Dr. Tuncer Baykara, “Doğu Türklerinin Varlık Davası” (Makale)		58-64

Sayı: 39-40	Ağustos –Eylül	Sayfa
Emine Işınsu, “Kıbrıs, Yunanistan ve Türkiye – Alparslan Türkeş’le Bir Konuşma” (Röportaj)		2-7
Yetik Ozan, “Dönüş” (Şiir)		8-9
Töre, “TMT” (Makale)		10-19
Prof. Dr. Nejat Göyünç, “Kıbrıs’ta Türk İdaresi” (Makale)		20-25
Dr. Turgut Günay, “Kıbrıssız Anadolu” (Makale)		26-29
Doç. Dr. Yuluğ Tekin[Kurat], “Kıbrıs, Türkiye ve Enosis” (Makale)		30-41
Arif Nihat Asya, “Onlar Bu Dilden Anlar” (Şiir)		42-43
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Kıbrıs Harekâtının Manası” (Makale)		44-47
Ahmet Cebeci, “Ülkücü Şair Abdürrahim Karakoç” (Makale)		48-57
İlhan Geçer, “Ve Belki” (Şiir)		58
Halide Nusret Zorlutuna, “Hastanın Uykusu” (Şiir)		59
Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi, “Fakirin Bayramoğlu Nam Mahalde Vakf-u Aram İttiğüdür- 1” (Hikâye)		60-62
Reklam		63

Sayı:41	Ekim1974	Sayfa
Şevket Bülent [Yahnici] – Ayhan Tuğcugil, “Genel Durum- Sosyalistler ve Kıbrıs Ecevit ve Kıbrıs- Erken Seçim ve Koalisyon” (Haber- Yorum)		2-9
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Türkistan’dan Kıbrıs’a Tek Kültür” (Makale)		10-15
Dr. Turgut Günay, “Kıbrıs’ın Sesi” (Makale)		16-21
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Millet Olmak İçin” (Makale)		22-26
Hayati Baki, “Kız Kıbrıs Oğul Turan Şöleni” (Şiir)		27
Doç. Dr. Mustafa Kafalı, “Anadolu’nun Fethi ve Türkleşmesi” (Makale)		28-37

Dr. Enver Altaylı, “Barış İçinde Yan yana Yaşama” (Makale)	38-48
Halide Nusret [Zorlutuna], “Kahret” (Şiir)	49
Hasan Oraltay, “Çin İstilasının Yirmi Beşinci Yıl Dönümünde Doğu Türkistan” (Makale)	50-54
Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım: 7 Mustafa Necati Karaer” (Anı)	55-63
Reklam	63-64

Sayı: 42 Kasım 1974 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru)	2-3
Ahmet Bican [Ercilesun], “İki Mektup” (Mektup)	4-6
C. Karakımum, “…” (Karikatür)	7
Dr. Agâh Oktay [Güner], “Hükumet Buhranı ve İktisadi Durum” (Makale)	8-11
Dr. Mustafa E. [Erkal], “Hükumet Buhranı ve İktisadi Durum” (Makale)	12-15
Prof. Dr. Hikmet Tanyu, “Milli Siyaset Atatürk ve Kıbrıs” (Makale)	16-20
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Değer Kargaşalığı” (Makale)	21-25
Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Bir Kürt Milletinden Bahsedilebilir mi” (Makale)	26-31
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Kitle-İnsan ve Kitle Kültürü” (Makale)	32-36
Gavseddin Kocak, “Türk Güzel” (Şiir)	37
Ahmet Bican [Ercilesun], “Kazaklar Arasında” (Makale)	38-42
Yetik Ozan, “Bozkır” (Şiir)	43
Sadık Kemal [Tural], “Nihat Sami Banarlı” (Makale)	44-45
Bahattin Karakoç, “Çekirdek” (Şiir)	47-48
Dilaver Cebeci, “Mavi Pantolon” (Hikâye)	49-50
İlhan Geçer, “Kitaplar Arasında-Halide Nusret’in Aydınlık Kapısı” (Edebi İnceleme)	51-55
Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım VII.- Mustafa Necati Karaer” (Anı)	56-61

Reklam 62-64

Sayı: 43	Aralık 1974	Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2

Ahmet Bican [Ercilesun], “Yobazlıklar” (Makale) 2-8

Dr. Agâh Oktay [Güneri] “İsraf Ekonomisi ve Kayıplarımız” (Makale) 9-13

Doç. Dr. Erol Güngör, “Türk Milli Karakterinin Kaynakları” (Makale) 14-17

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Bir Kürt Milliyetinden Bahsedilebilir mi?” (Makale) 18-23

Bahattin Karakoç, “Dağlarda” (Şiir) 24-25

Prof. Dr. Hikmet Tanyu, “87. Doğum Yıldönümünde Prof. Abdülkadir İnan” (Makale) 26-32

Töre, “Selma Akay Kompozisyon Yarışması” (Duyuru) 32

Prof. Abdülkadir İnan, “Orta Asya Tarihinde Sınıflar, Kavgaları ve Neticeleri” (Makale) 33-39

Yavuz Bülent [Bakiler], “Azerbaycan” (Şiir) 40

Dr. Günay Tümer, “Biruni ve Milliyeti” (Makale) 41-47

Sadık Kemal [Tural], “Mehmet Akif’in Düşündürdükleri” (Makale) 48-54

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım VIII-Ahmet Tufan Şentürk” (Anı) 55-62

Reklam 63-64

Sayı: 44	Ocak1975	Sayfa

Dr. Agâh Oktay Güner, “Milli Model ve Kültür Yapımız” (Makale) 2-14

Yavuz Bülent[Bakiler], “Türkiye! Türkiye! Yunmuş Okunmuş Toprak” (Şiir) 15

Mehmet Başbuğ, (Çizim) 16

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Ziya Gökalp’te Yabancılaşma İlkesi” (Makale) 17-22

Umay Günay, “Gökalp ve Folklor Anlayışı” (Makale) 23-26

Ahmet B. [Ercilasun], "Dil Anlayışı Bakımından Gökalp ve Bugünküler" (Makale)	27-31
Gün Güzel, "Dilimizin Bugünkü Meseleleri" (Makale)	32-44
Ziya Gökalp, "Lisan" (Şiir)	45
Mehmet Çağatay Özdemir, "Gökalp'in Eğitimciliği" (Makale)	46-52
Gökhun Yaşar, "Devlete Düşen Görev ve Bir Kitap" (Edebi İnceleme)	53-54
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu, "Düğün" (Şiir)	55
Dr. Mustafa Erkal, "Büyük İnsan Prof. Ziyaeddin Fahri" (Makale)	56-59
Dilaver Cebeci, "Zincir" (Hikâye)	60-61
Sadık Kemal Tural, " Ölüme Çağrı" (Deneme)	62-64

Sayı: 45	Şubat 1975	Sayfa
Töre, "Töre'den" (Makale)		2-4
Töre, "Cevaplar" (Anket Cevabı)		5-6
Arif Nihat [Asya], "…" (Dörtlük)		7
Yavuz Bülent [Bakiler], "Arif Nihat Asya'nın Son Nüktesi Son Endişesi" (Anı)		7-13
Acnan Sayılgan, "Şairin Ölümü-Arif Nihat Asya İçin" (Makale)		14-15
Prof. Dr. Hikmet Tanyu, "Türkler Arasında Dinlerin Tarihçesi" (Makale)		16-22
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, "İnsan Ruhu" (Makale)		23-27
Thomas P. [Pohlen]- Çeviren: Turan Yazgan, "Bir Japon Bankasında Maneviyat Eğitimi" (Makale - Çeviri)		29-53
Prof. Abdülkadir İnan, "Rus İhtilali Tarihinde Proletkult" (Makale)		54-56
Doç. Dr. Mehmet Eröz, "Gökalp ve Fındıkoğlu" (Makale)		57-61
Prof. Dr. Amiran Kurtkan, "Doç. Dr. Mehmet Eröz'ün Yeni Bir Kitabı-Marksizim Leninizm ve Tenkidi Hakkında" (Edebi İnceleme)		62-63

Reklam 64

Sayı: 46 Mart 1975 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Töre’den-Ecevit ve TRT” (Makale) 2-6

Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Çağdışı İşler” (Şiir) 7

Doç. Dr. İskender Öksüz, “Cevaplar” (Mektup) 8-11

Prof. Dr. Hikmet Tanyu, “Yüzyılımızın Kürşad’ı Nejdet Sançar” (Makale) 12-16

Doç. Dr. N. Hacıeminoğlu, “İnsan ve Beyin İtirafı” (Makale) 17-21

Doç. Dr. Mehmet Eröz, “Komünistler Köylüyü Nasıl Kandırır” (Makale) 22-30

Prof. Dr. Faruk K. [Timurtaş], “Ziya Gökalp’te Milliyetçilik ve Din Anlayışı” (Makale) 31-33

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Sovyet Rusya’da Marksizmin İç Savaşı” (Makale) 34-49

Y. Bülent [Bakiler], “Arif Nihat Asya ile Son Konuşma” (Röportaj) 50-57

Arif Nihat [Asya], “Hazer” (Mensure) 58

Arif Nihat [Asya], “Yelken” (Şiir) 59-61

İskender Öksüz, “Cevaplar” (Mektup) 62-63

Reklam 64

Sayı: 47 Nisan 1975 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Töre’den-Halide Nusret Zorlutuna’ya Ümmül Muharrirat Unvanı Verildi” (Haber) 2-6

A. B. E, “Töre’den-Türkiye’de Sanat Meselesi-Bir Açık Oturum” (Haber) 4-6

Abdülkadir Ozulu, “Ercişliyim” (Şiir) 6

İskender Öksüz, “Cevaplar” (Makale) 6-10

Prof. Dr. Hikmet Tanyu, “Şartlanma ve Saplanma” (Makale) 11-18

Ahmet Cebeci, “Bir Zamanlar Deli Orman” (Şiir) 19

Hasan Oraltay, “Altın Elbiseli Adamdan Haberler” (Makale) 20-27

Dr. Mustafa Erkal, “Vakıflar ve Türkiye Milli Kültür Vakfı” (Makale) 28-29

Arthur P. Mendel-Çeviren: Fırat Asya, “Bilimsel Sosyalizmin Yükselişi ve Çöküşü” (Makale) 30-41

Bahattin Karakoç, “Bizimkiler” (Şiir) 42-44

Nafiz Akgün, “Asyam Han” (Şiir) 45

Gün Güzel, “ Ben Arif Nihat’sam” (Deneme) 46-47

Reklam 48

Sayı: 48 Mayıs1975 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2-3

Doç. Dr. İskender Öksüz, “Cevaplar” (Makale) 4-12

Selahattin Ertürk, “Dalgalanmaya Hakkın Var” (Şiir) 13

Dr. Ahnet Bican [Ercilasun], “Öztürkçecilik Nedir?” (Makale) 14-16

Doç. Dr. N. Hacıeminoğlu, “Nemelazımcı Aydınlar” (Eleştiri) 17-20

Doç. Dr. Erol Güngör, “Milliyetçiler Arasında Birlik Meselesi” (Makale) 21-27

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Marksizmin Sınıf Modeli” (Makale) 28-34

Dr. Agah Oktay [Güner], “İş ve Ticaret Ahlakı – Konulu Seminer Tutanağı” (Makale) 35-47

Yavuz Bülent [Bakiler], “Göğü Yumruklayanlar” (Şiir) 48

Dinç Yaylalıer, “Madde- Mana Bütünlüğü” (Makale) 49-55

Töre, “Töre IV. Cilt İndeksi (37. 48. Sayılar) (İndeks) 56-61

Sayı: 49 Haziran 1975 Sayfa

Gavsettin Koçak, “Bozkurt Ana’ya Ağıt” (Şiir) 2-3

Dündar Taşer, “Zenginseniz Solcu Olmak Lazım” (Makale)	4-7
Dündar Taşer, “Gençlik” (Makale)	8-10
Hayati Baki, “Savaşın Soluğu” (Şiir)	11
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Modernleşmenin Yeni Boyutları” (Makale)	12-15
Dr. Baymirza Hayit, “Bugünkü Türkistan’ın İktisat-Cemiyet ve Kültür Durumu” (Makale)	16-26
Dr. Enis Öksüz, “Kooperatifçilik ve İktisadi Sistemler Arasındaki Münasebet” (Makale)	27-33
Dr. Fikret Türkmen, “Erzurum’da Düğün Adetleri ve Düğün Türküleri” (Makale)	34-36
Eksik Sayfa	37-38
Bahattin Karakoç, “Yeniden Yeşerteceğiz Evreni” (Şiir)	39-41
Y. Bülent [Bakiler], “Arif Nihat Asya’dan Dinlediklerim” (Anı)	42-46

Sayı: 50	Temmuz 1975	Sayfa
İskender Öksüz, “Cevaplar” (Makale)		2-6
Sanat Derneği, “Sanat Korsanlığı” (Makale)		7-10
Prof. Dr. Adnan Şaplakoğlu, “Atom Endüstrisi ve Türkiye” (Makale)		12-23
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Doğuda Beslenme” (Makale)		14-18
Ahmet Cebeci, “Çarlık Rusya’sı Devrinde Türkistan’da İsyanlar” (Makale)		19-39
M. Çağatay Özdemir, “Turhan Hoca’dan Sezinmeler” (Makale)		40-47
Reklam		48

Sayı: 51	Ağustos 1975	Sayfa
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Türkiye’de Etnik Yerleşim” (Makale)		2-5
Dr. S. Hayri [Bolay], “Maarifimizin Acıklı Hali” (Makale)		6-7
Mehmet Çağatay [Özdemir], “Türk Eğitim Sisteminin Felsefesi” (Makale)		8-18

Erdal Sargutan, “Rus İhtilali” (Makale) 19-27

Ahmet Cebeci, “Türkistan’da Basmacılı-Milli Kurtuluş Hareketi” (Makale) 28-45

Reklam 45-48

Sayı: 52 Eylül 1975 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2-3

Galip Erdem, “Cevaplar” (Makale) 3-6

Meriç Coşkun, “Türkiye, A.B.D ve Ötesi-Sadi Somuncuoğlu” (Röportaj) 7-10

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Neden Ülkücü Oluyorlar” (Makale) 11-15

Hayati Baki, “Yuğlar” (Şiir) 16-17

Doç. Dr. Turan Yazgan, “Türkiye’de Sendika Tipi Meselesi” (Makale) 18-24

Prof. Dr. Abdülkadir İnan, “Şark Edebiyatında Türkler ve Türk Ordusu” (Makale) 25-28

Murat Bardakçı, “İsmail Dede” (Biyografi) 29-31

Dr. Mustafa E. [Erkal], “İmam Hatip Okulları ile İlgili Bir Kitap” (Edebi İnceleme) 32-44

Osman Çakır, “Ankara’nın Taşına Bak” (Hikâye) 35-42

Gavseddin Koçak, “Şairin Ölümü” (Şiir) 43

Ötüken Yayınevi Yöneticisi-Nurhan Alpay, “Peyami SafaRoman Yarışmasının Sonuçları BelliOldu” (Duyuru) 44

Reklam 45-47

Sayı:53 Ekim 1975 Sayfa

Töre’den, “Töre’den” (Duyuru) 2-3

Tevfik Ertüzün, “Cevaplar” (Makale) 4-5

Töre, “Milli Görüş Üzerine Alparslan T. Bir Konuşma” (Röportaj) 6- 10

Necmettin Hacıeminoğlu, “Milliyet Duygusunun Uyanışı” (Makale) 11-14

Tevfik Ertüzün, “Yeni Devletçilik” (Makale)	15-17
Mehmet Başbuğ, Desen (Çizim)	18
Yetik Ozan, “Ülkü Bağı” (Şiir)	19
A. Rahim [Balcıoğlu], “Merhaba” (Şiir)	20
Selçuk Güner, “Cengiz Aytmatov ve T.R.T.” (Makale)	21-23
Gün Güzel, “Köy Edebiyatı” (Makale)	24-37
Ahmet Cebeci, “Türkistan’da Basmacılık Milli Kurtuluş Hareketi” (Makale)	38-47
Reklam	48

Sayı: 54	Kasım 1975	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Haber- Yorum)		2-4
Ahmet Sefercioğlu, “MHP’nin Kuruluşu, Seçim Çalışmaları ve Gelişmesi Hakkında MHP Genel Sekreter Yardımcısı Turgut Öztaşkın’la Bir Konuşma” (Röportaj)		5-7
Töre, “Bir TRT Hikâyesi Daha” (Haber)		8-9
Halide Nusret [Zorlutuna], “Ramazan Sohbeti” (Deneme)		9-11
Korkut Akbaş, “Oy Kırım Kırım” (Şiir)		12-13
Hasan Oraltay, “Büyük Türkelinden Altaylılar” (Makale)		14-18
Dr. Ahmet Bican [Ercilesun], “Güngör Dilmen Diye Biri” (Makale)		19-21
Arif Nihat Asya, “Kalk Yiğidim” (Şiir)		22-23
Ahmet Cebeci, “Türkistan’da Basmacılık-Milli Kurtuluş Hareketi III.” (Makale)		24-33
Prof. Dr. Hikmet Tanyu, “Millet ve Irk” (Makale)		34-39
Alper Aksoy, “Bozkurtların Türküsü” (Hikâye)		40-45
Töre, “Ülküdaşlarımıza Duyuru” (Duyuru)		46
Reklam		47-48

Sayı: 55	Aralık 1975	Sayfa
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, "Sanayileşme ve Teknolojinin Sosyolojik Meseleleri Aşağı Sınıf Kültürü" (Makale)		2-6
Doç. Dr. N. Hacıeminoğlu, "Milli Benliğin İdrakı" (Makale)		8-9
Prof. Dr. Vural Savaş, "Ayın Yazısı-40 Milyonluk Türkiye" (Makale)		10-11
Dinç Yaylalıer, "Çağımızda Sermayenin Değişen Anlamı" (Makale)		12-17
Töre, "Ülküdaşlarımıza Duyuru" (Duyuru)		18
Töre, "Kitaplığınızda Töre-Devlet'in Yayınlarından Eksik Var Mı" (Kitap Listesi)		19
Bahattin Karakoç, "Düş Çatallaması" (Şiir)		20-21
Doç. Dr. Erol Güngör, "Yeni Devletlerde Milliyetçilik ve İktisadi Politika" (Makale)		22-28
Y. Kemal [Beyatlı], "Sade Bir Görüş" (Makale)		29-32
Hayati Baki, "Gökalp-Ata" (Şiir)		33-34
Gülgün Ersan, "Nietzsche'den" (Deneme)		34-36
Muhabay Engin, "Türkistan'ın Bakir Toprakları ve Sovyet Komünist Partisi'nin Buna Yönelik Politikası" (Makale)		37-46
Reklam		47-48

Sayı: 56	Ocak 1976	Sayfa
Ayhan Tuğcugil, "İdeolojiler Savaşı ve Türkiye" (Makale)		2-17
Sadık Kemal [Tural], "Ölümünün 1. Yılında Arif Nihat Asya'nın Düşündürdükleri" (Makale)		13-20
Emine Işınsu [Öksüz], "Vefatından Bir Yıl Sonra" (Deneme)		21-25
Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, "Atsız" (Makale)		26-28
Doç. Dr. Mehmet Eröz, "Atsız Hoca'da Göçtü" (Makale)		29-32

İsmail Öksüz, “Eğitim Meselemiz” (Makale) 33-35

Töre, “Dündar Taşer Roman Yarışması Armağanı” (Duyuru) 35

Şinasi Sükan, “İran’ın Etnik Durumu” (Makale) 36-41

Hasan Kayıhan, “Toprak” (Anı) 42-46

Reklam 47-48

Sayı: 57 Şubat 1976 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Fikir Sistemi Nedir” (Makale) 2-10

Doç. Dr. Erol Güngör, “Yeni Devletlerde Milliyetçilik ve İktisadi Politika II.” (Makale) 11-16

Nevzat Yalçın, “Güneşi Seyreden Adam” (Şiir) 17

Dr. Ahmet Bican [Ercilasun], “Sol, Barbar ve Cahildir” (Makale) 18-19

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Şehitler Tepesinde Ebedileşen Arif Nihat Hoca” (Makale) 20-24

Töre, “Arif Nihat Asya’dan Yayınlanmamış Şiirler –Yol” (Dörtlük) 25

Töre, “Arif Nihat Asya’dan Yayınlanmamış Şiirler- Beklenenler” (Beyit) 25

Töre, “Arif Nihat Asya’dan Yayınlanmamış Şiirler- Aslı” (Şiir) 25

Töre, “Arif Nihat Asya’dan Yayınlanmamış Şiirler- Ev” (Beyit) 25

Töre, “Arif Nihat Asya’dan Yayınlanmamış Şiirler-Namaz” (Bent) 25

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım 9.-Tarık Buğra” (Anı) 26-34

Süleyman Tülücü, “Türk Kelimesinin Manası Üzerine” (Makale) 35-38

Hayati Baki, “Ozan Yüreği” (Şiir) 39

Sevinç Çokum, “Düşkünler Evi” (Deneme) 40-42

Nafiz Nayır, “Azerbaycanlı Türk Annelerinin Ninnisi” (Şiir) 43

Ayşe Almila, “Mehmet Akif’e Dair Bir Kitap” (Edebi İnceleme) 44-46

Reklam 47-48

Sayı: 58	Mart 1976	Sayfa

Töre, “Töre’den” (Haber) 2-3

Dilaver Cebeci, “Tesbih” (Şiir) 4

Ayhan Tuğcugil, “Fikir Sistemi Nedir II.” (Makale) 5-16

İsmet Bozdağ, “Viyana Göklerinde Gördüm” (Şiir) 17-20

Dr. Enis Öksüz, “Küçük Sanayicilerin Başlıca Meseleleri” (Makale) 21-29

Sevinç Çokum, “Huzur Evi” (Hikâye) 30-33

Sadık Kemal [Tural], “Gökalp’ten Atsız’a” (Makale) 34-39

Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Derbayan-ı Şirk” (Hikâye) 40-42

Hasan Demir, “Beni Yalnız Bırakma” (Şiir) 43

Reklam 45-48

Sayı: 59	Nisan 1976	Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Milliyetçilik ve Diğer İzmler” (Makale) 2-8

Töre, “Dündar Taşer Armağanı Roman Yarışmasına Kalıma Süresi 13 Haziran’da Sona Eriyor” (Duyuru) 8

Halide Nusret [Zorlutuna], “Anneannenden” (Dörtlük) 9

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Ümmetçilik Meselesi” (Makale) 10-13

Sadık Kemal [Tural], “Tarihin Romanlaştırılması” (Makale) 14-17

Sevinç Çokum, “Darülaceze” (Hikâye) 18-21

Emine Işınsu, “Garip Kafkaslı ile Bir Konuşma” (Röportaj) 22-29

İlhan Geçer, “Yakında” (Şiir) 30

Hayati Baki, “Bir Roman Yahut Kozban’ın Sessiz Direnişi” (Edebi İnceleme) 31-36

Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Kıssa-i Tembelizyon” (Hikâye) 37-39

Ahmet Bican [Ercilesun], “Hoş geldin Öncüler” (Tanıtım Yazısı) 40-42

Ahmet Metin [Şahin], “Cemiloğlunun Ardından” (Şiir) 43

Reklam 44-48

Sayı: 60 Mayıs 1976 Sayfa

Dinç Yaylalıer, “Çağımızda İktisadi Kalkınma ve Türkiye” (Makale) 2-15

Mualla Anıl, “Genç Yolcuya” (Şiir) 16

Edip Soysal, “Rusya’da İşler Ne İçin Yürümüyor” (Makale) 17-24

Ali Yavuz [Akpınar], “Hophopname Neşredildi” (Edebi İnceleme) 25-31

Sevinç Çokum, “Çocuklar” (Hikâye) 32-34

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım 10.-Halide Nusret Zorlutuna” (Anı) 35-42

Bahattin Karakoç, “Zaman Bir Beyaz Türküdür” (Şiir) 43-44

Töre, “V. Cilt İndeksi” (İndeks) 45-49

Reklam 50-56

Sayı: 61 Haziran 1976 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi” (Makale) 2-7

Sadık Kemaloğlu, “Töre’nin Fikir ve Sanat Hayatımızdaki Yeri” (Makale) 8-13

Yetik Ozan, “Bozkurt Anaya Mektup” (Şiir) 14

M. Çağatay [Özdemir], “Dündar Taşer ve Milliyetçi Hareket” (Makale) 15-18

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Gökalp Sosyolojisinde Kültür Tekâmülü” (Makale) 19-21

Gazi Yağmur, “İman – İbadet Münasebetleri” (Makale) 22-24

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım: 11- Emine Işınsu” (Anı) 25-34

Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Ya Tüllab- ı Kanser ve Davar-Heybede Ne Var?” (Hikâye) 33-35

Oğuzata Altaylı, “Türkiye’de Film Kontrolü ve Kamuoyunu Aldatma Çabaları” (Makale) 36-38

Muhammed Sarıtaş, “Dündar Taşer’in Büyük Türkiye’si” (Makale) 39-43

Reklam 44-48

Sayı: 62 Temmuz 1976 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliğinde Metod I” (Makale) 2-8

Kervan Yayınları , “Dokuz Işık ve Türkiye- Alparslan Türkeş” (Reklam) 9

Yetik Ozan, “Sancı – Emine Işınsu’ya” (Şiir) 10

M. Afşin Kağan, “İnsan ve İslam” (Makale) 11-16

İlhan Geçer, “Koşma” (Şiir) 17

A. Yavuz [Akpınar], “Heyder Babanın Şehriyara Selamı” (Makale) 18-23

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım:12 – Cemil Meriç” (Anı) 24-34

Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Hucum-ı Eraziili Molla Suluahmet Ber

Medrese-i Erzurum” (Hikâye) 35-37

Meriç Coşkun, “Kürşat İhtilali ve İsmet Hürmüzlü” (Röportaj) 38-41

Oğuzata Altaylı, “Türkiye’de Film Kontrolü ve Kamuoyunu Aldatma Çabaları” (Eleştiri) 42-44

Reklam 45-48

Sayı: 63 Ağustos 1976 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminde Metot Skolastik ve Türkiye” (Makale) 2-14

Hasan Hüseyin Emiroğlu, “ İki Dilek” (Şiir) 14

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Ziya Gökalp’te Turancılık Ülküsü” (Makale) 15-23

Hayrullah Kar, “Reform ve Tecdid” (Makale) 24-29

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım: 13 - Sevinç Çokum (Anı) 30-40

Kervan Yayınları, “ Dokuz Işık ve Türkiye – Alparslan Türkeş” (Reklam) 41

Seyyah- Fakir Evliya[Çelebi], “Beyan-ı Defeyle” (Hikâye) 42-44

Reklam 45-48

Sayı: 64 Eylül 1976 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2-3

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminde Metot III.-İlim ve Marksizm” (Makale) 4-12

Hayati Baki, “Kız Gözlerin Ay Şafağı” (Şiir) 13

William Ve Paul Paldock, “Kalkınmada Esaslar” (Makale) 14-18

Zeki Alan, “Hasret” (Deneme) 19-20

Mehmet Karahanlı, “Türk Eğitim Sistemi Üzerine” (Makale) 21-24

Hasan Kayıhan, “Aydınlık Kapının Tokmağına Uzansın Ellerimiz” (Deneme) 25-26

Ahmet Metin [Şahin], “Be Evlat” (Şiir) 27

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım 14.-Talat Sait Halman” (Anı) 28-37

İlhan Geçer, “Yeni Bir Dünya” (Edebi İnceleme) 38-39

Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi, “Âlembayat 1936” (Hikâye) 41-43

Reklam 44-48

Sayı: 65 Ekim 1976 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliğinde Fikir Sistemi Metot III.-İlim ve Türk Milliyetçiliği” (Makale) 2-6

Ayşe Banu, “75. Yılını Dolduran H. N. Zorlutuna İle Bir Mülakat” (Röportaj) 7-11

İmre Taht, “Yiğit Hun-Macar Jandarmaları” (Şiir) 12

Emine Işınsu, “Macar Hürriyet Mücadelesinin 20. Yılını Anıyoruz” (Makale) 13-22

Hayati Baki, “Sevdalandı Deli Gönlüm” (Şiir) 23

Dr. Agâh Oktay [Güner], “Dış Ticaretimiz” (Makale) 24-33

Mehmet Çınarlı, “Sanatçı Dostlarım 15.-Mehmet Kaplan” (Anı) 34-41

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Ziya Gökalp’le Turancılık Ülküsü II” (Makale) 42-43

Yılmaz Gürbüz, “Yahya Kemal ve Byron’u Bedbaht Eden Melal” (Makale) 44-45

46-48

Sayı: 66 Kasım 1976 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi-Cemiyet Birimlerinin Tarih İçindeki Evrimi” (Makale) 3-9

Emine Işınsu, “Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Devlet Güvenlik Komitesi KGB” (Makale) 10-18

Yetik Ozan, “Kara’ya Güzelleme” (Şiir) 19

Doğan Ay, “Töre ve Tarikat” (Makale) 20-23

Töre-Devlet Yayınları, “Seviç Çokum-Makine” (Reklam) 24

Emine Işınsu, “Seviç Çokum’la Sohbet” (Röportaj) 25-27

Dr. Agâh Oktay [Güner], “Dış Ticaretimiz II.” (Makale) 28-36

Yılmaz Gürbüz, “Yahya Kemal ve Byron’un Bedbaht Eden Melal” (Makale) 37-41

Ayşe Banu, “Taş Yağmuru ve Sabahattin Çankaya” (Edebi İnceleme) 42-43

Reklam 44-48

Sayı: 67	Aralık 1976	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Duyuru		2-3
Töre-Devlet Yayınları, “Dündar Taşer Roman Yarışması Sonuçlandı” (Duyuru)		4-5
Ayhan Tuğcugil, “Tarih Neyin Mücadelesi ?” (Makale)		6-10
İlhan Geçer, “Kuklalar” (Şiir)		11
Emine Işınsu, “Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Devlet Güvenlik Komitesi KGB” (Makale)		12-18
Prof. Reha Oğuz [Türkkan], “Yaykur ve Milliyetçilik” (Makale)		19-21
Ahmet Muhtar, “Türkçe” (Mektup)		22-26
Prof. Dr. Hikmet Tanyu, “Prof. Abdülkadir İnan’ın Son Günleri ve Bazı Hatıraları” (Anı)		27-31
Dr. Ahmet Bican [Ercilasun], “Yorumlar:1-Sancı” (Makale)		32-37
Hasan Kayıhan, “Nabi Hazri” (Makale)		38-39
A. Bican [Ercilasun], “Dün ve Bugün” (Makale		40-41
Reklam		42
Zeki Alan, “Yeni Yayınlar” (Duyuru)		43-44

Sayı: 68	Ocak 1977	Sayfa
Töre, “İki Yıl Oldu” (Duyuru)		2
Ayhan Tuğcugil, “Millet, Ümmet, Sınıf” (Makale)		3-13
Nezih Demirtepe, “Halide Nusret Zorlutuna İçin Kültür Bakanlığı Bir Kutlama Töreni Tertip Etti” (Haber)		14-17
Yetik Ozan, “Kal Bahar” (Şiir)		18
Ayhan İnal, “Halide Nusret” (Şiir)		19
Halide Nusret [Zorlutuna], “Vermek Gerek” (Şiir)		20

Prof. Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Yaykur ve Milliyetçilik” (Makale) 21-23

Emine Işınsu, “Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Devlet Güvenlik Komitesi KGB” (Makale) 24-29

Emine Işınsu, “Dündar Taşer Armağanı Roman Yarışması- Seviç Çokum Zor İsimli Romanıyla 1. Oldu” (Duyuru) 30-31

Meriç Coşkun, “Dündar Taşer Armağanı Roman Yarışmasında Uyanmak İsimli Romanıyla 2. Olan Hasan Kayıhan’la Bir Sohbet” (Röportaj) 32-36

Doç. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu, “Mahurları Dinlerken” (Anı) 37-40

Aclan Sayılgan, “Eski Fotoğraflar Yahut İnsanlık Trajedisi” (Deneme) 41-42

Ülker Gürbüz, “Tenkit Hakkında” (Makale) 43-46

Reklam 47-48

Sayı: 69 Şubat 1977 Sayfa

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Kemalist Modelde Sosyal Devlet Anlayışı” (Makale) 2-4

Doç. Dr. İskender Öksüz, “Hukuk-Dikta ve Anarşi” (Makale) 5-9

Bahattin Karakoç, “Mehmetçik” (Şiir) 10

Mehmet Karahanlı, “Çin” (Makale 11-13

Mehmet Çınarlı, “Ölümünün 40. Yılı Dolayısıyla Mehmet Akif’in Toplumculuğu” (Makale) 14-17

Talat Sait [Halman], “Sevgi ‘İkileri” (Şiir) 18

Ayhan Tuğcugil, “Yeni Cephe: Tiyatro” (Makale) 19-25

Prof. Reha Oğuz [Türkkan], “Hayal Şehrin Hayal Televizyonu” (Anı) 26-27

Er Cilasun, “Uzaklarda” (Anı) 28-30

Yavuz Bülent [Bakiler], “Arif Nihat Asya’dan Dinlediklerim” (Anı) 31-36

Osman Olcay [Yazıcı], “Güneşi Donduramazsınız” (Şiir) 37

Mehmet Çağatay [Özdemir], “Bir Ölür Bin Diriliriz” (Deneme) 38-41

Cengiz Şen, “Gurur Duyacaksın Oğlunla Ana” (Şiir) 41

Ülker Gürbüz, “Tenkit Hakkında II.” (Makale) 42-44

İrfan Ünver [Nasrattınoğlu], “Varım: Dersin Amma İş İşten Geçer” (Makale) 45-47

Reklam 48

Sayı:70 Mart 1977 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Uygulama ve Doktrin” (Makale) 2-7

Prof. Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Türk Yerine Anadolu Milleti mi?” (Makale) 8-10

Bahattin Karakoç, “Güller Güzeli” (Şiir) 11

Prof. Dr. Tarık Somer, “Harp Sanayinin Teknolojik Meseleleri” (Makale) 12-23

İlhan Geçer, “Türkiye’min Kaderi” (Şiir) 24

Mehmet Karahanlı, “Çin “ (Makale) 25-28

Sevinç Çokum, “Adanın Yeşil Çamları” (Hikâye) 29-34

Dr. Umay Günay, “Makine” (Edebi İnceleme) 35-36

Hasan Demir, “Nerdesin” (Şiir) 37

Burhanettin Özbilici, “Dündar Taşer Armağanı Roman Yarışmasında Kutlu

Töre İsimli Romanıyla Üçüncü Olan Alper Aksoy’la Mülakat” (Röportaj) 38-42

Töre – Devlet Yayınevi, “Dündar Taşer Armağanı Roman Yarışması” (Duyuru) 43

M. Ö. “Nazik Nazik” (Hikâye) 44-46

Reklam 47-48

Sayı:71 Nisan 1977 Sayfa

Prof. Dr. Reha Oğuz Türkkan, “Benden Sonra Tufan’ın Yeni Kopyeleri” (Makale) 2-4

M. Emin Ziya, “Irkçılık ve Milliyetçilik” (Makale) 5-8

Mehmet Karahanlı, “Çin” (Makale) 9-13

Oğuz Karakoç, “Ve Bütün Çalgılar Sustu” (Şiir) 14

Winston Churchill – Çeviren: Şevket Doğanay “Komünizm Hakkında” (Makale- Çeviri) 15-16

Hasan Kayıhan, “Akşamın Olduğu Yerde” (Hikâye) 17-18

Ali Yürük, “Sonsuz Azınlık” (Makale) 19-25

Sadık Kemal [Tural], “Televizyonda Tiyatro: Bir Yürek Satıldı” (Değerlendirme Yazısı) 26-29

Ülker Gürbüz, “Eski Edebiyatımızda Tenkit” (Makale) 30-35

Emine Işınsu, “Türkmen Düğünü Ne… Ne Oldu?” (Deneme) 36-39

Fotoğraf 40

Sayı: 72 Mayıs 1977 Sayfa

Töre, “Töre’den – Öğrenci Ülküdaşlarımıza Duyuru” (Duyuru) 2

Dr. Tevfik Ertüzün, “Toplum Kalkınmasının Temelleri” (Makale) 3-6

Dinç Yaylalıer, “Demokratik Düzende Kalkınma ve Sendikalar” (Makale) 7- 13

Dr. Turgay Günay, “Bir Çift Kızıl Göz ve Bozkurt Gerçeği” (Edebi İnceleme) 14-18

Yılmaz Soyer, “Nehirler ve Biz” (Şiir) 19

Yetik Ozan, “Son Ülkücü Şehidimiz Suat Kürşat’a – Altı Zamir “(Şiir) 20-21

Prof. Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Başkalaştırma” (Deneme) 22-24

Hasan Oraltay, “Büyük Türkelinden – Türk Birliği Üzerine” (Makale) 25-26

Nezih Demirtepe, “Dündar Taşer Yarışması Roman Armağanı Töreni”

(Törene ait konuşma metinleri) 27-33

Ülker Gürbüz, “Yeni Edebiyatımızda Tenkit 1.” (Makale) 34-39

Abdülkadir Hayber, “Çağ Sürgünü” (Edebi İnceleme) 40-42

Reklam 43

Töre, “VI. Cilt İndeksi (61- 72. Sayılar) 44-48

Sayı :73 Haziran 1977 Sayfa

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Batı Avrupa’daki Sessiz Devrim ve Türkiye” (Makale) 2-5

Gül Sarı, “Yetik Ozan” (Şiir) 6-7

Dinç Yaylalıer, “Sanayileşme Sürecinde Türkiye ve Bunalımları” (Makale) 8-16

İlhan Geçer, “Çapraz” (Şiir) 17

Emine Işınsu, “Dr. Umay Günay Muzaffer Türkeş’i Anlatıyor” (Röportaj) 18-21

Yılmaz Soyer, “Ay Hanım” (Şiir) 21

Aysel Metin, “Asuman Taşer Dündar Taşer’i Anlatıyor” (Röportaj) 22-24

Ayhan İnal, “He Tesbih” (Şiir) 24

Hasan Kayıhan, “Mânâ-yı Mücerret” (Deneme) 25-26

Emine Işınsu, “Zor ve Sevinç Çokum” (Röportaj) 27-30

Sadık Kemal Tural, “Küçük Hikâye ve Sevinç Çokum” (Edebi İnceleme) 31-36

Ülker Gürbüz, “Yeni Edebiyatımızda Tenkit” (Makale) 37-42

M.Ö. “Bir Monolog” (Monolog) 43-45

Reklam 46-48

Sayı: 74 Temmuz 1977 Sayfa

Emine Işınsu, “12 Martın Siyasi Şube Müdürü Ilgaz Aykutlu Açıklıyor I” (Röportaj) 2-10

Doç. Dr. Erol Güngör, “Hangi Tarih?” (Makale) 11-16

Mevlüt Uluğtekin [Yılmaz], “Kara Düşman” (Şiir) 16

Şerif Benekci, “İki Kitap Hakkında” (Edebi İnceleme) 17-18

Yılmaz Soyer, “Fısıltılar” (Şiir)	18
Ülker Gürbüz, “Günümüzde Tenkit I” (Makale)	19-23
Ahmet Yüzendağ, “Kocatepe’de Bir Cami Yükseliyor” (Şiir)	24-25
Yılmaz Gürbüz, “Destan Şairin Ölümü” (Makale)	26-30
Dinç Yaylalıer, “Sanayileşme Sürecinde Türkiye ve Sol” (Makale)	31-38
Mehmet Karahanlı, “Bir Seçimin Ardından” (Makale)	39-42
Reklam	43-47

Sayı:75	Ağustos 1977	Sayfa
Prof. Dr. Reha Oğuz Türkkan, “Ey Türk Milleti Silkin Kendine Gel” (Makale)		2-5
İlhan Geçer, “Küçük İnsanlar” (Şiir)		6
Emine Işınsu, “12 Mart Siyasi Şube Müdürü Ilgaz Aykutlu Açıklıyor II.” (Röportaj)		7-15
Yılmaz Soyer, “Gül Goncası” (Şiir)		16
Dinç Yaylalıer, “Sanayileşme Sürecinde Türkiye ve MHP” (Makale)		17-21
Salman Kapanoğlu, “Feryat” (Şiir)		21
Şerif Aktaş, “Zor Adlı Romanı Üzerine” (Edebi İnceleme)		22-25
Nezih Demirtepe, “Erol Maraşlı ile Bir Sohbet” (Röportaj)		26-33
Alper Aksoy, “Ülkü Çilesi” (Deneme)		34-36
Ahmet Ali Arslan, “Türkiye’nin Kars Bölgesinde Terekeme Fıkraları” (Makale)		37-42
Reklam		43-49

Sayı:76	Eylül 1977	Sayfa
Doç. Dr. Erol Güngör, “İlim ve Sanat Karşısında Devlet” (Makale)		2-6
Töre – Devlet Yayınları, “Dündar Taşer Armağanı Roman Yarışması” (Duyuru)		6

Emine Işınsu, “12 Mart’ın Siyasi Şube Müdürü Ilgaz Aykutlu Açıklıyor: 3” (Röportaj)	7-13
İlhan Geçer, “Yeniden” (Şiir)	14
Nusret Çam, “Osmanlı İmparatorluğunun Son Zamanlarında Cemiyet ve Kültür Çözülmeleri” (Makale)	15-19
Dr. Şerif Aktaş, “Tutsak Romanı ve Hürriyet Kavramı Üzerine” (Edebi İnceleme)	20-26
Yılmaz Soyer, “Hasret” (Şiir)	27
Ayşe Banu, “Dündar Taşer Roman Armağanı Yarışmasında 3. Teşvik Armağanı Alan Şerif Benekçi ile Mülakat (Röportaj)	28-29
Hasan Kayıhan, “Akengin ve İnsana Saygı” (Deneme)	30-31
Yağmur Altaylı, “Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Yapısına Kısa Bir Bakış” (Makale)	32-42
Reklam	43-49

Sayı:77 Ekim1977 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru)	2-3
Prof. Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Karanlık Tablonun Aydınlık Ufukları” (Makale)	4-6
Gençosmanoğlu, “Bozkurtların Diriliş Destanından” (Şiir)	7-10
Emine Işınsu, “12 Mart’ın Şube Müdürü Ilgaz Aykutlu Açıklıyor 4” (Röportaj)	11-15
Yetik Ozan, “Basamaklar” (Şiir)	16
Dr. A. Vehbi [Ecer], “Müslüman Olmadan Önce Araplarda ve Türklerde Totemizm Meselesi (Makale)	17-21
A.Yavuz [Akpınar], “Şehriyarın Behçet Abat Hatırası” (Anı)	22-24
Ahmet Ali [Arslan], “Balacalara Hediye” (Makale)	25-32
Mahir Canova, “Sanatçıların Meziyetleri” (Makale)	33-35
Hikmet İnce, “Macar Şahlanışı” (Makale)	36-40

Reklam 41-48

Sayı:78 Kasım1977 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2-3

Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, “Atatürk ve Atatürkçülük” (Makale) 4-6

Prof. Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Yeni Bir Türk Yaratmak” (Makale) 7-8

Abdurrahim Karakoç, “İkaz” (Şiir) 9

Bahattin Karakoç, “Seni Duymak Güzel Hazırsa Yürek” (Şiir) 10-11

Oğuz Karakoç, “Yüreğim Sevdikçe Çelet” (Şiir) 12

Sadık Kemal [Tural],“DenemeTürününSınırları”(Makale) 13-16

Dr. Şerif Aktaş, “Anarşi ve Sancı Romanı Üzerine” (Edebi İnceleme) 17-22

Talat Sait [Halman], “Biten Göç Tuyuğu” (Dörtlük) 23

Talat Sait [Halman], “Irmak Tuyuğu” (Dörtlük) 23

Şerif Benekçi, “Milli Münafık” (Deneme) 24-25

Töre, “Tebriz’den Hayırlı Haberler Var” (Haber) 26

Bahtiyar Mehemmed Alizade [Tebriz] “Gurbetlerin Gurbanı” (Şiir) 26-27

Dr. Yavuz [Karasüleymanoğlu], “Nesil Aylık Fikir Dergisi (Makale) 28-31

Dr. A. Vehbi [Ecer] “Dünyanın Tanıdığı Destan İnsan: Atilla” (Edebi İnceleme) 32-33

Töre-Devlet Yayınları, “Dündar Taşer Roman Yarışması (Duyuru) 34

Dr. A. Bican [Ercilasun], “Yorumlar-Sana Gelirim” (Makale) 35-40

Reklam 41-46

Sayı: 79 Aralık 1977 Sayfa

Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Yeni Bir Türk Yaratmak-Daha İyi Türk İnsanına Doğru” (Makale) 2-3

N. Yıldırım [Gençosmanoğlu], "Uyan Ey Türk Oğlu" (Şiir)	4-5
Hasan Kayıhan, "Hasret" (Hikâye)	6-8
Yılmaz Soyer, "Mevlana'nın İzinden-Hocam Şefika Oğuz Hanıma" (Şiir)	9
M. Çağatay [Özdemir], "Ceza Evinden Notlar" (Anı)	10-13
Prof. Dr. Orhan Türkoğlu, "Orhun Abideleri ve Türk Dil Kurumu" (Makale)	14-15
Prof. Dr. Tahir Çağatay, "Sovyet Sömürge Siyaseti ve Türk Dili" (Makale)	16-20
Töre-Devlet Yayınları, "Dündar Taşer Armağanı Romanı Yarışması" (Duyuru)	21
Dr. Yalçın İzbul, "Dilde Tasviyeciliğin İlmi Kıstasları: Bazı Misaller" (Makale)	22-26
Mevlüt Uluğtekin [Yılmaz], "Biz Ölmedik" (Şiir)	27
Zeki Alan, "Kültür Değerlerimizin İmdat Çığlıkları" (Makale)	28-29
Dr. Kemalettin Yiğitler, "Lord Kinross'la Bir Sohbet" (Makale)	30-33
Ömer Albayrak, "Kırk Pınar'da Dokumuşlar Kispetim" (Şiir)	34
Mehmet Karahanlı, "Medeniyet ve Kalkınmak" (Makale)	35-38
Ali İlisulu, "Ali Rahmani" (Makale)	39-40
Reklam	41-48

Sayı: 80	Ocak 1978	Sayfa
Yetik Ozan, "Antepli Mehmet'ten Maçinli Namluya" (Şiir)		2
Dr. Nazenin İzbul, "Kültürde Devrim Kültürde Tekâmül" (Makale)		4-6
Ay Turan- Ladik, "Kutlu Bir Savaş Oldun" (Şiir)		7
Dr. Reha Oğuz [Türkkan], "Yeni Bir Türk Yaratmak-Türk Karakterinde Soy Çekimi" (Makale)		8-9
Yavuz Bülent [Bakiler], "Arif Nihat Asya ile Bir Sohbet: Sultan II. Abdülhamid" (Röportaj)		10-17
Mehmet Çağatay [Özdemir], "Nizam, İktisadi Kalkınma ve Eğitimi" (Makale)		18-23

Ayşe Özdemir, “Haset” (Makale) 24-26

Yılmaz Soyer, “Cenk” (Şiir) 27

Mehmet Çağatay [Özdemir], “Prof. Dr. Hikmet Tanyu ile Mülakat” (Röportaj) 28-34

Dr. Kemalettin Yiğitler, “Batı Türk Düşmanlığı ve Bir Dost Marmaduke Piçkthall” (Makale) 35-43

Töre, “Öğretmenlerin Dikkatine” (Duyuru) 44

Reklam 45-47

Sayı: 81 Şubat 1978 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Haber) 2-5

Dr. Yalçın İzbul, “Tasfiyecilerden Yardım İstiyorum” (Makale) 6-12

Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Yeni Bir Türk Yaratmak-Milliyetçi Ülkücü Karakterin Aşılanması” (Makale) 12-14

Yetik Ozan, “Suçlamalar” (Şiir) 15

İlhan Geçer, “Durum” (Şiir) 17

Prof. Dr. Necati Öner, “Felsefe Nedir” (Makale) 18-21

Hasan Kayıhan, “Kervan Kıran” (Deneme) 22-23

Doç. Dr. Türükoğlu Gök-Alp, “Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır I.-Türk Adından Dolayı Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır” (Makale) 24-33

Salman Kapanoğlu, “Hayal Kırıklığı” (Şiir) 34

Ayşe Özdemir, “Yine Haset” (Hikâye) 35-37

Töre, “Öğretmenlerin Dikkatine” (Duyuru) 38

Ömer Albayrak, “Düğün” (Şiir) 39

Zeki Alan, “Özün Yıkılış ve Diriliş Kavgası” (Makale) 40-42

Töre, "…" (Özür Paragrafı) 42

Reklam 43-48

Sayı: 82 Mart 1978 Sayfa

Töre, "Töre'den" (Haber) 2-6

Oğuz Karakoç, "Tatlı Maya" (Şiir) 7

Doç. Dr. Türükoğlu Gök-Alp, "Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır II.-Türk Tarihini Dağınıklıktan Kurtarmak İçin" (Makale) 8-11

İlhan Geçer, "Ortam" (Şiir) 12

Prof. Dr. Necati Öner, "Aşkın Değer Bunalımı" (Makale) 13 -17

Yağmur Tunalı, "Bir Yürek Satıldı'nın İptali ve Sanatsızlığın Sanatı" (Eleştiri) 18-20

Alaaddin Kirman, "Çile" (Şiir) 21

Burhanettin Özbilici, "Uyanmak Üzerine" (Edebi İnceleme) 22-25

Dr. Yalçın İzbul, "Azize Jeanne" (Makale) 26-33

İbrahim Berber, "Nerde" (Şiir) 34

Frengiz Tekiner, "Azerbaycan'da Durum" (Makale) 35-42

Selçuk 1977, (Çizim) 43

Reklam 44-48

Sayı: 83 Nisan 1978 Sayfa

Ahmet Tevfik [Ozan], "Varlık Yokluk" (Dörtlük) 1

Ahmet Tevfik [Ozan], "Yalan Dünya" (Dörtlük) 1

Ahmet Tevfik [Ozan], "Uyur Uyanık" (Dörtlük) 1

Bülent Ecevit, "Hakça Yönet Ulusu" (Şiir) 2

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 3-4

Tetik Ozan, “Sacayağı” (Şiir) 5

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliğin Fikir Sistemi Tarafından İncelenmesi-Emek Kapital-Kapitalist-Sömürü” (Makale) 6-12

Şükrü Elçin, “Üç Hilal” (Dörtlük) 13

Nadir Devlet, “Sovyetler Birliğindeki Türklerden Çağrı” (Makale) 14

Doç. Dr. Türükoğlu Gök-Alp, “Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır III. Tarihimiz Sisteme Kavuşturulmalı ve Modern Tarih Anlayışına Uygun Olarak Yeni Baştan Yazılmalıdır” (Makale) 15-16

Dr. Yalçın İzbul, “Sosyalizm ve Demokrasi” (Makale) 17-19

Yunus Özel, “Hafızanın Israrı” (Şiir) 20

İsfendiyar İşgay, “Seyf Sarayının Yeni Bulunan Eserleri” (Makale) 21-24

Dr. Murat Gürsoy, “Bir Diktatör’ün Portresi” (Makale) 25-27

Abdullah All [El-Mutavvi], “Arap Ülkelerinin İktisadi Kuşatma Altındaki Türkiye’ye Mali Yardım Mesuliyetleri” (Makale) 28-30

Nezih Demirtepe, “Resim ve Heykel Sanatı Üzerine Osman Altıntaş ile Bir Sohbet” (Röportaj) 31-35

İlhan Geçer, “Yağmur Yağıyordu” (Şiir) 36

Nuh Baba, “Kıssadan Hisse” (Hikâye) 37

Töre, “Töre’nin Bilgi Yarışması” (Duyuru) 38-39

Reklam 40

(--), “Derneklerden Haberler” (Haber) 41-42

Töre, “Töre’nin Duyurusu” (Duyuru) 43-44

Reklam 45-46

Sayı:84 Mayıs1978	Sayfa
Töre, "Töre'den – Lumpen Proleterya – Köy Kent Gayri Milli TV- İş Bankası İdare Meclisine Seçilen Muhterem Zevat – Aksoy Yine Sahnede ve Bir Fıkra- Seçkinler Galerisinde Seçkin Bir Sima" (Haber)	2-6
Hürriyet Radyosu Samizdat Arşivi, "Samizdat Dökümanları" (Makale)	7- 13
(--), "Çizim"	14
Yetik Ozan, "Bir Mayıs Mahallesinde Beş Kür Şad Daha Vardı" (Şiir)	15
Ayhan Tuğcugil, "Emek- Kapital- Kapitalist- Sömürü" (Makale)	16-24
İlhan Geçer, "Bir Zamanlar" (Şiir)	25
Dr. Reha Oğuz Türkkan, "İşlediğimiz Millet Meseleleri" (Makale)	26-28
Oğuz Karakoç, "Yokluğuna Alışmağa Mecburum" (Şiir)	29
Doç. Dr. Türükoğlu Gök Alp, "Tarihimiz Türkçü Bir Gözle Yazılmalıdır" (Makale)	30-32
Dr. A. Vehbi Ecer, "Peygamberimizin Hayatından 1-Akraba Sevgisi" (Makale)	33-35
Töre, "Destanların Bozkurtu Günümüzde de Yaşıyor" (Haber)	36
Prof. Dr. Donald Z. Zagorıa- Tercüme: Dr. Yalçın İzbul, "Çin- Sovyet Anlaşmazlığı" (Makale)	37-41
Emine Işınsu, "Mazlum Ümit" (Röportaj)	42-46
Töre, "Okuyucularımızdan Yankılar" (Mektup ve Şiirler)	47-49
Dr. Ahmet Bican [Ercilasun], "Uydurdukça Değil mi Uydur Uydur Söyle" (Makale)	50-51
Dr. Murat Gürsoy, "Yayınlar Arasında – Yeni Savunma Kavramının Onursal Mareşali" (Makale)	52-54
Töre, "Töre'nin Bilgi Yarışması" (Yarışma Soruları)	55
Töre, "Töre VII. Cilt İndeksi (73. 84. Sayılar)" (İndeks)	61-63
Töre, "Töre'nin Duyurusu" (Duyuru)	64

Reklam 65-68

Sayı: 85 Haziran 1978 Sayfa

Dündar Taşer, “1925-1972” (Makale) 2-3

Töre, “Töre’den” (Haber) 4-8

Töre, “Hediye Abone” (Duyuru) 9

Mukbil Özyörük, “Töre’ye Mektup-Yeni Bir Keşif” (Mektup) 10-12

Doç. Dr. Tevfik Ertüzün, “Türkiye ve AET” (Makale) 13-14

İsmet Hürmüzlü, “Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Ankara Şubesi Başkan İsmet Hürmüzlü’nün Basına Yaptığı Açıklama” (Haber) 15

Bahattin Karakoç, “Yeşil Direnç” (Şiir) 16-17

Ayhan Tuğcugil, “Emek-Kapital-Kapitalist-Sömürü III.” (Makale) 18-21

Yetik Ozan, “Bilge Kurt” (Şiir) 22-23

Jean François [Revel]-Tercüme: Türker İnanç, “Avrupa Komünizmi” (Makale-Çeviri) 24-28

Ahmet Tevfik [Ozan], “Ah Başıma Gelenler” (Şiir) 29

Ahmet Tevfik [Ozan], “Güvercinler Uçmasın” (Dörtlük) 29

Ahmet Tevfik [Ozan], “Gül Ararken” (Dörtlük) 29

Samizdan Vesikaları, “26 Tatar-Başkurt Aydını Tarafından 2 Şubat 1976 Tarihinde Kaleme Alınan Rus Baskılarını Protesto Mektubu” (Mektup) 30-33

Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Töre’yi Bilen Kanunlara Saygılı” (Makale) 34-35

Töre, “Okuyucularımızdan” (Mektup) 35

Dr. Ahmet Bican [Ercilesun], “Uydurdukça Değil mi Uydur Uydur Söyle” (Makale) 36-37

Töre-Devlet Yayınları, “Dündar Taşer Roman Armağanı” (Duyuru) 38

Faruk Nafiz [Gürakan], “Horatlar” (Şiir) 38

O. Olcay [Yazıcı], “Yürüyüş” (Şiir) 39

Dr. Yalçın İzbul, “Atatürk ve Dil” (Makale) 40-44

Sabri Çoksolmaz, “Dil Bozgunu” (Şiir) 43

Dr. A. Vehbi [Ecer], “Peygamberimizin Hayatından: 2 Kadına Saygı” (Makale) 45-46

Ayşe Özdemir, “Korkunun Bu Türlüsü” (Makale) 47-48

Nizamettin Aksu, “Kükresin” (Şiir) 49

Emine Işınsu, “Garipkafkaslı” (Röportaj) 50-54

Yayınlar Arasında-Necip Mirkelamoğlu, “Ecevit Ecevit’i Anlatıyor” (Makale) 55 -58

Töre, “Töre’nin Bilgi Yarışması” (Duyuru) 59-60

Reklam 61-63

Töre’den, “Töre’nin Duyurusu” (Duyuru) 64

Sayı: 86 Temmuz 1978 Sayfa

Coşkun Karakaya, “Esir Türkler Haftası 17-24 Temmuz” (Şiir) 2

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 3

Bahattin Karakoç, “Keşişler Tekkesinde Püsküllü Hacivatın Terleyen Portresini Yorumlar Bu Şiir” (Şiir) 4-5

Mukbil Özyörük, “Töre’ye Mektup II.-Yeniden Doğuş” (Makale) 6-8

Ergün Göze, “Falkonetti Ecevit” (Makale) 9

Doç. Dr. Haluk Karamağralı, “Milli Sanat Anlayışı ve Siyaset” (Makale) 10-12

Tetik Ozan, “Bir Sazla” (Şiir) 13

Ayhan Tuğcugil, “Marksist Propaganda Sık Kullanılan Bazı Kavramların Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemleri Tarafından İncelenmesi” (Makale) 14-19

Ahmet Tevfik [Ozan], “Amentü Billahi” (Dörtlük) 20

Ahmet Tevfik [Ozan], “Bir Arzu Dörtlüğü” (Dörtlük) 20

Ahmet Tevfik [Ozan], “Şu Ölümlü Dünya” (Dörtlük) 20

Prof. Dr. Ercüment Kuran, “19. Asırda Milliyetçiliğin Türk Aydınları Üzerindeki Tesirleri” (Makale) 21-26

Cevdet San, “Komünist Dili” (Makale) 27-32

Jean François [Revel]-Tercüme: Türker İnanç, “Avrupa Komünizmi II” (Makale) 33-35

Dr. A. Baki [Dökme], “Almanya Mektubu” (Mektup) 36-37

Dr. A. Bican [Ercilesun], “Uydurdukça Değil mi Uydur Uydur Söyle III” (Makale) 38-39

Hikmet Polat, “Nihal Atsız Bey ve Ruh Adam Hakkında” (Edebi İnceleme) 40-46

Dr. A. Vehbi [Ecer], “Peygamberimizin Hayatından III.-Kanuna Saygı” (Makale) 47-48

A. Latif Karabudak, “Okuyucudan Akisler-Türk Tarihi Yeniden Yazılmalıdır Üzerine” (Eleştiri) 50-52

Mehmet Ali [Kalkan], “Sağ Tabiri ve Mevlana Üzerine” (Makale) 52-54

Reklam 55

Dr. Umay Günay, “Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü” (Röportaj) 56-58

Hasan Kayıhan, “Töre’nin Hikâyesi- Yarhisar Kalesi’nin Taşları” (Hikâye) 59-62

Töre, “Töre’nin Bilgi Yarışması-Eski Türklerde Kültür ve Teşkilat” (Duyuru ve Yarışma Soruları) 63-64

Sayı: 87 Ağustos 1978 Sayfa

Halide Nusret Zorlutuna, “Gel” (Şiir) 2

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 3-7

Yetik Ozan, “Yücelmek” (Şiir) 9

A.Vehbi Ecer, “Kadir Gecesi” (Makale) 10-11

Bahattin Karakoç, “Sensin Ak Sevgilerde Gülümseyen” (Şiir) 12-13

Ayşe Özdemir, “İç ve Dış Güzellik” (Makale) 14-15

Mukbil Özyörük, “Osmanoğulları’nın Sırrı” (Mektup) 16-18

Ahmet Tevfik Ozan, “Rahmet Çiçekleri” (Dörtlük) 19

Ahmet Tevfik Ozan, “Günahkârın Ölümü” (Dörtlük) 19

Ahmet Tevfik Ozan, “Ölümün Ölümü” (Dörtlük) 19

H. Korkmaz, “Rusya’da Türk Haklarının Acı Gerçekleri” (Makale) 21-25

Cevdet San, “Marksistler Ne Demek İstiyor” (Makale) 26-30

Ayhan Tuğcugil, “Mars’ın Tarihi Maddeciliği” (Makale) 31-39

Necip Mirkelamoğlu, “Bütün Milliyetçilere” (Şiir) 40-41

Jean François Revel/ Tercüme: Türker İnanç, “Avrupa Komünizmi III.”

(Makale- Çeviri) 42-44

Vedat Bayraktar, “İşçi Gözüyle Türkiye ve Avrupa Türk Milliyetçiliğinin

Noksanları” (Makale) 45-47

Ali İliulu, “Gönül ve Gül” (Deneme) 48-49

Emine Işınsu, “Burdur Kültür Parkı Niçin Açılmıyor?” (Makale) 50-59

Bedri Çulcu, “Yara” (Hikâye) 60-62

Töre, “Töre’nin Bilgi Yarışması” (Duyuru) 63-64

Sayı: 88 Eylül 1978 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2

Bahattin Karakoç, “Türkiye 78” (Şiir) 8- 9

Mustafa E. Erkal, “ Özgürlükçü ve Özyönetim Demagojisi” (Makale) 10-15

Yetik Ozan, “Bir Yaz Gecesi” (Şiir) 11

Süleyman Rüstem, “Eteğimdedir” (Şiir)	14
Ergün Göze, “Töre ve İnsan” (Makale)	15
Rıza Kardaş, “Türk Öğretmeninin Yetiştirilmesi I. Cumhuriyeti Öncesi” (Makale)	16-23
Yazan: Abram Bergson / Tercüme: Türker İnanç, “Sovyet Ekonomisinde Gerileme” (Makale- Çeviri)	24-28
Karaçaylardan, “Zikr”(Şiir)	29-31
Yunus Özel, “Can Kafeste Kuş” (Şiir)	32
A. Vehbi Ecer, “ Hayata Saygı” (Makale)	32-33
Hacer Hicran [Göze], “Kadınsız Bir Dünya” (Makale)	34-35
Azercan, “Bir Halk Demokrasisi Riyası” (Makale)	36-40
Emine Işınsu, “İlhan Gençer” (Makale)	41-43
Ahmet Tevfik [Ozan], “Kışta Görsek Baharı” (Dörtlük)	43
Ahmet Tevfik[Ozan], “Dipsiz Kuyu” (Dörtlük)	43
Ahmet Tevfik[Ozan], “Bir Dipsiz Kuyu, Küfür” (Dörtlük)	43
Şevket Bulut, “Bir Rüşvet Olayı” (Hikâye)	44-48
Reklam	49

Sayı: 89	Ekim1978	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Duyuru)		2-6
Ziya Gökalp, “Ahlak” (Şiir)		2
Ziya Gökalp, “Millet” (Şiir)		7
Süleyman Hayri Bolay, “Mevlana ve Edeb” (Makale)		8-10
Ahmet Tevfik Ozan, “Cinnet Mi?” (Şiir)		10
Ass. Dr. Hayati Doğanay, “Kup, Kip ve TKGP’ lerin Perde Arkası” (Makale)		11-12

Bahattin Karakoç, “Teşbih Şöleni” (Şiir) 13

Yalçın İzbul, “Yeni Papa Seçilirken Vatikan’ın Doğu Siyaseti” (Makale) 14-15

Reha Oğuz [Türkkan], “Türk Tarihinin Yazılış Şekilleri ve Eksiğimiz” (Makale) 16-17

Nadir Devlet, “Kırım Türklerinin Kremlin’e Yeni Çağrıları” (Makale) 18-20

Rıza Kardaş, “Türk Öğretmeninin Yetiştirilmesi II. İlk öğretmen Okulları” (Makale) 21-25

Töre Araştırma Masasından, “Ebced Hesabı” (Makale) 26-27

Reyhan Songar, “Türklerde Tıbbi, İçtimai Kuruluşların Tarihine Kısa Bir Bakış” (Makale) 28-29

Ali İlisulu, “Ata Sporumuz Cirit” (Makale) 30-32

Yazan: Prof. Edward Taborsky/ Tercüme: Türker İnanç “Çekoslovakya Raporu”

(Makale- Çeviri) 33-37

Hacer Hicran[Göze], “En Büyük İnsan” (Makale) 38

Ahmet Çekin Ertürk, “Okuyucudan Akis – Burdur Kültür Parkı Üzerine” (Anı) 39-40

Hasan Kallimci, “…” (Röportaj) 41-43

Töre’den, “Ücretsiz Abone Sistemi” (Duyuru) 44

Şevket Bulut, “Töre’nin Hikâyesi – Zabıta Memuru Ali” (Hikâye) 45-47

Halide Nusret Zorlutuna, “Bir Devrin Romanı” (Anı) 48

Sayı: 90 Kasım 1978 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Haber) 2-8

(--), “Asli Polis-Töre’nin Yorumu” (Makale) 9-11

Yetik Ozan-Ercilesun, “Türkümüz” (Şiir-Atışma) 12

Dr. Ali Muratoğlu, “Neşter” (Deneme) 13

Töre Araştırma Masası, “Gerilla Savaşı” (Makale) 14-18

Dr. Süleyman Hayri [Bolay], “Fethi Gemuhluoğlu İçin” (Makale) 18-19

Rıza Akdemir, “Bir Sözlük Üzerine” (Makale)	20-22
Rıza Kardaş, “Türk Öğretmeninin Yetiştirilmesi III.-Orta Öğretmen Okulları” (Makale)	23-26
Ahmet Tevfik [Ozan], “Korkunun Gözleri” (Dörtlük)	26
Ahmet Tevfik [Ozan], “Yıllar Sonra” (Dörtlük)	26
Ahmet Tevfik [Ozan], “İki Toprak” (Dörtlük)	26
Vedat Bayraktar, “İsviçre Mektubu-Bir Düzenin Öncüler” (Mektup)	27-28
Hacer Hicran [Göze], “Peygamberimiz ve Kadın” (Makale)	29-30
Dr. A. Vehbi [Ecer], “Peygamberimizin Hayatından V.-Peygamberimizin Cennet’e Göçüşleri” (Makale)	31-32
Laurance Silberman-Tercüme: Türker İnanç, “Yugoslavya Raporu” (Makale)	33-38
Salman Kapanoğlu, “Necdet Uğur İle Hayali Görüşme” (Röportaj)	38-40
Töre, “Töre Mizah- İşte Kontrgerilla” (Mizah)	40-41
Hasan Kallimci, “Töre’nin Hikâyesi-Ülkücü Düğünü” (Hikâye)	42-47
Töre, “Ücretsiz Abone Sistemi” (Duyuru)	48
Töre, “Temsilciliğe Çağrı” (Duyuru)	48

Sayı: 91	Aralık 1978	Sayfa
Figani, “Miratüz-Zaman” (Şiir)		2
Töre, “Töre’den” (Haber- Yorum)		3-5
A. Çelebioğlu, “Mevlana Tesiri” (Makale)		6-7
Yetik Ozan, “Bezek Bezek Çizgi Çizgi” (Şiir)		8
Doç. Dr. Meserret Diriöz, “Abdurrahman Şeref Güzelyazıcı” (Makale)		9-11
Yunus Özel, “Şehitlerin Son Arsuzu” (Şiir)		12-13

Doç. Dr. Oğuz [Türkkan], "Arı Türkçenin En Tehlikeli Zehiri" (Makale)	14-16
Prof. Dr. Ercüment Kuran, "Bir Türk Islahatçısı Olarak-Küçük Sait Paşa" (Makale)	17-24
Ahmet Tevfik [Ozan], "Kara Talih" (Dörtlük)	25
Ahmet Tevfik [Ozan], "Hep Senin İçin" (Dörtlük)	25
Ahmet Tevfik [Ozan], "Bir Anlık Hayat" (Dörtlük)	25
Ahmet Tevfik [Ozan], "Bir Sırlı Gonca" (Dörtlük)	25
Rıza Kardaş, "Türk Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi IV.-Umumi Bir Değerlendirme I." (Makale)	26-28
Töre Araştırma Masası, "Osmanlı Padişahları Hakkında Kısa Bilgiler" (Makale)	29
Ord. Prof. Dr. Ali Fuad [Başgil], "Türkçe Meselesi" (Makale)	30-33
Robert L. [Farlow]-Tercüme: Türker İnanç, "Romanya Raporu" (Makale-Çeviri)	34-37
Salman Kapanoğlu, "Şevket Bulut'un Töre'de Yayınlanan Hikâyesi- Bir Rüşvet Olayının Düşündürdükleri" (Edebi İnceleme)	38-40
Ömer Albayrak, "Cihan Devleti" (Şiir)	40
Erbay Kücet, "Okuyucudan Görüşler-Tanzimat'tan Sonra Türkler" (Makale)	41-43
Ali Akmanlar, "Masal Gibi" (Şiir)	43
Töre, "Hediye Töre Abonesi" (Duyuru)	44
Diriöz, "Nereye" (Şiir)	44
Ethem Topel, "Töre'nin Hikâyesi- Ferhad" (Makale)	45-47
Töre, "Ücretsiz Abone Sistemi" (Duyuru)	48
Töre, "Temsilciliğe Çağrı" (Duyuru)	48

Sayı: 92	Ocak 1979	Sayfa
Yetik Ozan, "Can Pazarı" (Şiir)		2

Töre, “Töre’den” (Haber) 3-6

Dr. Sadık Kemal [Tural], “Yeni Milli Edebiyat Akımı Konusunda Birkaç Not” (Makale) 7-9

M. Çağatay [Özdemir], “Almanya Notları-Gölge Etmeyin Yeter Sayın Bakan” (Deneme 10-12

Abdürrahim Karakoç, “Bayramlar Bayram Ola” (Şiir) 13

Nazmi Hikmet [Polat], “Kadim Türk Edebiyatında Alp Tipi Şairler ve Nihal Atsız” (Makale) 14-20

Doç. Dr. Meserret Diriöz, “Hocam Ali Nihat Tarlan’ın Ardından” (Makale) 21-23

Ahmet Tevfik [Ozan], “Bir Orman Heykel” (Dörtlük) 24

Ahmet Tevfik [Ozan], “Küfür” (Dörtlük) 24

Ahmet Tevfik [Ozan], “Bir Testi Sır” (Dörtlük) 24

Ahmet Tevfik [Ozan], “İki Dost Akıl-İman” (Dörtlük) 24

Ahmet Tevfik [Ozan], “Ankara Yıllarına” (Dörtlük) 24

Rıza Kardaş, “Türk Öğretmeninin Yetiştirilmesi V.-Umumi Bir Değerlendirme II.” (Makale) 25-28

Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu, “(TBMM’de Türk Dili Üzerine Konuşma Türk Dili İçin” (Makale) 29-31

Tahsin Bekdemir, “Müslümanların Kültür Tarihinde Hizmetlerine Kısa Bir Bakış” (Makale) 32-35

Töre, “Hediye Töre Abonesi” (Duyuru) 34

A. Vehbi [Ecer], “İslam Dininde İlim İbadet Derecesinde Tutulur” (Makale) 36-37

Samet Vurgun, “Azerbaycan Şiirinden Örnekler-Lale” (Şiir) 38

Dr. Ahmet Bican [Ercilesun], “Adalara Destanlar” (Makale) 39-41

Faruk Nafiz [Gürakar], “Yoksul Bir Ülkedir Türkiye” (Şiir) 42

Şevket Bulut, “Bir Tanker Su” (Hikâye) 43-48

Töre, “Ücretsiz Abone Sistemi” (Duyuru) 46

Töre, “Temsilciliğe Çağrı” (Duyuru) 47

Reklam 48

Sayı: 93 Şubat 1979 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2-4

Y. İ., “Açık Teşekkür” (Teşekkür Yazısı) 4

Faruk Nafiz [Gürakar], “Harput’a Hasret” (Şiir) 5

Ahmet Bican [Ercilesun], “Yetik Ozan“ (Mensure) 6-7

Sadık Kemaloğlu, “Yolcu Yolun Esiri” (Şiir) 8

Sadık Kemal [Tural], “Yetik Ozan’ın Şiiri Etrafında” (Makale) 9-12

Hüseyin Mümtaz, “Milli Hedefler ve Ulaşma Yolları” (Makale) 13-17

Nadir Devlet, “Kırım Türklerine Yeniden Haksızlık Yapılıyor” (Makale) 18-19

Hikmet Tanyu, “Yüce Çağrı” (Şiir) 20

Prof. Dr. Hikmet Tanyu, “Türk Töresi Üzerine Yeni Bir Araştırma” (Makale) 21-29

Rıza Akdemir, “Bir Vatansızın Hikâyesi” (Hikâye) 30-31

Prof. Dr. Mehmet Eröz, “Dış Türklerde Dil Faciası-Türk Dili İçin” (Makale) 32-35

Tercüme: Türker İnanç, “Sovyetler-Doğu Avrupa Münasebetleri” (Makale) 36-39

Dr. Süleyman Hayrı [Bolay], “Tasavvuf İlmine Dair Kuşeyri Risalesi” (Tanıtım Yazısı) 40-41

Reklam 42-43

Naci Özer, “Gönül Tellerim” (Şiir) 44

Hasan Kallimci, “Enkaz – Töre’nin Hikâyesi” (Hikâye) 45-48

Sayı: 94	Mart 1979	Sayfa
Prof. Dr. Erol Güngör, “Cumhuriyet Devrinde Türkiye’nin Kültür Politikası” (Makale)		2-11
Töre, “Töre’den” (Duyuru)		12
Reklam		13
Doç. Dr. İskender Öksüz, “Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru” (Makale)		14-21
Prof. Dr. Hikmet Tanyu, “Türk Töresi Üzerinde Yeni Bir Araştırma II.” (Makale)		22-29
Rıza Akdemir, “Televizyon Bülbülleri” (Deneme)		31 -32
Hüseyin Mümtaz, “Milli Hedefe Giden Yolda Cephelerin Teşekkülü” (Makale)		33-36
İlhan Geçer, “Güneşler Temmuz” (Şiir)		37
Yağmur Tunalı, “Anlatamadığım Buhran” (Şiir)		38
Abdürrahim Karakoç, “Çaresizlik” (Şiir)		39
Doç. Dr. Saim Sakaoğlu, “Turgutçuğumun Ardından” (Makale)		40-43
Emine Işınsu, “Çiçekler Büyür Hakkında” (Edebi İnceleme)		44-46
Reklam		47-48

Sayı: 95	Nisan 1979	Sayfa
Prof. Dr. Erol Güngör, “Avrupa ve İslam” (Makale)		2-6
Hüseyin Mümtaz, “Daha Fazla Kıbrıs” (Makale)		7-13
Töre, “Töre’den” (Duyuru)		14
Ahmet Kabaklı, “Sohbet Hakkında Sohbet” (Röportaj)		19 -20
Emine Işınsu, “Halide Nusret Zorlutuna ve Aşk ve Zafer” (Edebi İnceleme)		21-24
Dr. Atilla Özmen, “Türkiye’de Anarşinin Sebepleri I.” (Makale)		25-26
Bilge Erdem, “Dikkate Değer Bir Konu” (Makale)		27-28
Latif Güler, “Zafere Doğru” (Şiir)		29

Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Bir Millet Tarifine Artık Uymayan Bir Toplum” (Makale) 30-31

Yağmur Tunalı, “Susarakta Konuşulur” (Deneme) 32-34

Murat Demirtepe, “Ülkü-Han Genel Başkanı Aysel İzgi ile Bir Konuşma” (Röportaj) 35-36

Dr. H. Mansur, “Almanya Mektubu-Komünist Öğretmenler Eğitimde Görev Almalı mı ?” (Mektup) 37-39

Timuçin Gür, “Almanya’da Türk Azınlığı” (Makale) 40-41

Nadir Devlet, “Cemil Oğlu Tekrar Tevkif Edildi” (Makale) 42 -43

Galip Erdem-Ahmet Efe-İskender Öksüz-Ali Uğur-Beşir Ayvazoğlu, “Çiçekler Büyür Hakkında” (Röportaj) 44 -48

Sayı: 96 Mayıs 1979 Sayfa

Garip Kafkaslı, “Şehriyar” (Şiir) 2-3

Bilge Erdem, “İran Türklerinin Durumu” (Makale) 3-5

Ahmet Ali [Arslan] (Garipkafkaslı), “Yüzümüzü İran’a Dönelim” (Şiir) 6-11

Ayhan Tuğcugil, “Toplumculuk ve Sosyalizm” (Makale) 12-19

Dr. Sevim Kantarcıoğlu, “Klasik Hümanizm ve Milliyetçilik” (Makale) 20-25

Dr. Atilla Özmen, “Türkiye’de Anarşinin Sebepleri” (Makale) 26-27

Doç. Dr. Tevfik Ertüzün, “Ekonominin Gidişi Üzerine” (Makale) 28-30

Hüseyin Mümtaz, “Misak-ı Milli Hudutları” (Makale) 31-38

Rıdvan Çongur, “Milliyetçi Olmak” (Edebi İnceleme) 39-41

Nadir Devlet, “Mustafa Cemil Oğlu 4 Yıl Sürgüne Mahkum Edildi” (Duyuru) 42

Galip Erdem-Sadık Kemal [Tural]-Ahmet Bican [Ercilasun]-Yahya Akengin, “Çiçekler Büyür Hakkında” (Röportaj) 43-45

Töre, “Cilt 8, Sayı 85-96 Haziran 1978, Mayıs 1979” (İndeks) 46

Sayı: 97	Haziran 1979	Sayfa
Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi-Uygulama” (Makale)		2-7
Dr. Umay Günay, “Annem Muzaffer Hanımefendi” (Biyografi)		8-9
Prof. Dr. Erol Güngör, “Taşer’in Büyük Hizmeti” (Makale)		10-16
Dilaver Çelebi, “Dündar Taşer Sagusu” (Şiir)		17-18
Bilge Erdem, “Peyami Safa” (Makale)		19-22
Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Derbeyan-ı Mecelle-i Töre” (Hikâye)		23-24
Hüseyin Mümtaz, “Psikolojik Harp Açısından Türk Yunan Mücadelesi” (Makale)		25-31
Seven Bige [Saraç], “Kutlu Töre” (Edebi İnceleme)		32-34
Doç. Dr. Bilge Seyidoğlu, “Çizgi de Bir Murattır” (Makale)		35-37
Şevket Bulut, “Zordan Bizim Diyara” (Edebi İnceleme)		38-40
Garipkafkaslı, “Bir Usta Arıyorum” (Deneme)		41
Genç Kalemler-Mensur Murat, “İman Sevgisi” (Şiir)		42
Genç Kalemler-Murat Şenol [Hakan], “Uyan” (Şiir)		42
Ayvazoğlu-Avcı-Erdem-Günay-Öksüz, “Çiçekler Büyür Hakkında” (Röportaj)		43-47
Reklam		48

Sayı: 98	Temmuz 1979	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Paragraf)		2
Doç. Dr. Mustafa Kafalı, “Dünya Türklüğü ve Esir Türkler” (Makale)		3- 10
Prof. Dr. Erol Güngör, “Avrupa ve İslam II.” (Makale)		11-14
Yağmur Tunalı, “Şimdi Bir Ney Ahengi” (Şiir)		15
Hüseyin Mümtaz, “Karadenizli Çocuklar Yorgun, Islak		

Bıldırcınları Toplar Ağaç Diplerinden Karadeniz'den Gelen" (Şiir)	16-17
Ayşe Oytun, "Esir Türkler Konuşuyor" (Röportaj)	18 -26
Garipkafkaslı, "Tebrizli B. M. Alizade ile Bir Mülakat" (Röportaj)	27 -36
Seven Bige [Saraç], "3 Kitap 2 Yazar" (Edebi İnceleme)	37-40
Şevket Bulut, "Hasan Kayıhan-Acı Su" (Edebi İnceleme)	41-44
Emine Işınsu, "Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi ile Sohbet" (Röportaj)	45-48
Adem Merdan, "Genç Kalemler-Kırım Sürgünü" (Şiir)	48
Reklam	49

Sayı: 99	Ağustos 1979	Sayfa
Töre, "Töre'den" (Haber- Yorum)		2-3
Mehmet Başbuğ, "…" (Dörtlük)		4
Emine Işınsu, "Türk Tarihi'nde Ağustos Ayı Hakkında Yılmaz Öztuna ile Bir Konuşma" (Röportaj)		5-12
Prof. Dr. Erol Güngör, "Ordu ve Politika" (Makale		13-16
(--), "…" (Dörtlük)		15
(--), "Ayın Anketi" (Anket)		17-27
Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama-Dil I" (Makale)		28-36
Hüseyin Mümtaz, "Hisardaki Sarı Taşlar Ağlıyor Sizde Ses Yok" (Şiir)		36-37
Elif Öksüz, "TMT" (Makale)		38
Töre İnceleme Masası, "Ordu ve Harp Hakkında" (Makale)		39-48
H. Rıdvan [Çongur], "Kelimeler-Kişilik ve Kader" (Deneme)		49
Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], "Cenk-ü Cidal Harb-ü Kıtal" (Hikâye)		50-52
Metin Dürkaya, "Genç Kalemler-Akınlara" (Şiir)		53

Ertuğrul Ergin, “Hürriyet” (Şiir) 53

Orhan Öztaşkın, “Kalk Yiğidim” (Şiir) 54-56

Özden Ören-Ayvazoğlu-Türinay-Kayıhan-Gürdoğan-Ercilesun-

Uğur, “Çiçekler Büyür Hakkında” (Röportaj) 57-63

Reklam 64

Sayı: 100 Eylül 1979 Sayfa

Ayşe Oytun, “İlk Törecilerin Bazılarından Töre’ye Dair Hatıralar” (Röportaj) 3-5

Yılmaz Öztuna, “Ayın Mülakatı” (Röportaj) 6-15

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama-Dil II.”
(Makale) 16-18

Doç. Dr. Meserret Diriöz, “Ömer Hayyam Türkçe Biliyor Muydu?” (Makale) 19-26

Nusret Çam, “Var Desem De” (Şiir) 27

Nusret Çam, “Hoyrat” (Şiir) 27

Rıza Kardaş, “Gelenek ve Gelenekçilik Hakkında” (Makale) 28-29

Dr. Haluk Mansur, “Rus Emperyalizmi İnhitat’ın Eşiğinde” (Makale) 30-36

Sevinç Çokum, “Hikâye-Türlü Haller” (Hikâye) 37-39

Hüseyin Mümtaz, “Arthuroui’nin Önlenebilir Yükselişi Yahut Mümtaz

Soysalın Takkesi” (Makale) 40-43

Emine Işınsu, “Olduğu Gibi Görünmek” (Deneme) 44-45

Gençosmanoğlu, “…” (Şiir-Atışma) 45

Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi’nin Cevabıdır”

(Şiir-Atışma) 46

H. Rıdvan [Çongur], “Kelimeler-Yazmak” (Deneme) 47

Mehmet Muhtaroğlu, “Divan” (Makale) 48

Reklam 49

Sayı: 101	Ekim 1979	Sayfa

Prof. Dr. Erol Güngör, “50 Yılın Çocukları” (Makale) 2-6

Seven Bige [Saraç], “Çocukta Sevgi” (Makale) 7-10

Halide Nusret [Zorlutuna], “Bir Çocuk Vardı” (Şiir) 11

Ayşe Özdemir, “Çocuklarımızın Dünyasına Bir Bakış” (Makale) 12-15

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama- Dil III.” (Makale) 16-22

Hüseyin Mümtaz, “Kulakları Azıcık Çekilmesi Gereken Hırçın Çocuklar” (Makale) 23-25

Bilal Bumin [Ak], “—“ (Dörtlük) 25

Murat Demirtepe, “Çoşkun Hoca’nın Ardından” (Makale) 26

Eksik Sayfa 27

Yağmur Tunalı, “Sahipsiz Çocuklar” (Röportaj) 28-30

M. Çağatay [Özdemir], Türk’ün Kebabı Alman’ın Faşingi” (Makale) 31-33

Hasan Kallimci, “Çocuk Yayınlar” (Makale) 34-36

Mehmet Akın, “Genç Kalemler-Ülkücülük ve Komünistlik” (Deneme) 37

Fırat Araz, “A. Gardaş” (Şiir) 38

Garipkafkaslı, “Sümmani Şenliğinin Ardından” (Biyografi) 39-41

Nadir Devlet, “Taşkent Konferansı: Ruslaştırmanın Yeni Adımı” (Makale) 42-44

Töre, “Töre’nin Yeni Hizmeti Töre Kitaplığı” (Duyuru +Kitap Listesi) 45-48

Sayı: 102	Kasım 1979	Sayfa

Hüseyin Mümtaz, “Bir Kasım Daha Ama Çocukluğumuzdaki Gibi Değil” (Makale) 2-7

(--), “Ayın Anketi” (Atatürk Hakkında) 8-10

Prof. Dr. Erol Güngör, “Tanzimat Üzerine Birkaç Not” (Makale) 11-15

Küçük Ozan-Kürşat, “Türkiye’m” (Şiir)	16
Garipkafkaslı, “Azerbaycan Notları” (Gezi Yazısı)	17-19
Dr. Yılmaz Nevruz, “Karaçay El Yazması Bir Mecmua ve Yusuf Haçır’ın Dini Manzumeleri” (Makale)	20-28
H. Rıdvan [Çongur], “Kelimeler-Zaman” (Deneme)	29
Emine Işınsu, “Kavaklar ve Salkım Söğütler” (Deneme)	30-31
M. Halistin [Kukul], “Kültür ve Dil” (Makale)	32-33
M. Çağatay [Özdemir], “Aktolgalı Beylerbeyi Nerede” (Makale)	34-37
Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Şair Serserinin Agop Efendiye Mersiyesi” (Hikâye)	38-39
Yağmur Tunalı, “Dağlarda Bir Yağmur Sonrası” (Deneme)	40-42
Esra Güneş, “Genç Kalemler-Ülkü” (Şiir)	43
Celal Hastan, “Vur Be Gardaş” (Şiir)	43
Arif Bağcıoğlu, “Genç Kalemler-Anadolum” (Şiir)	44
Töre, “Töre’nin Yeni Bir Hizmeti-Töre Kitaplığı” (Duyuru +Kitap Listesi)	45-48
Reklam	49

Sayı: 103-104	Aralık-Ocak 1979-1980	Sayfa
İbrahim Özdemir, “Hicret’in Aydınlığında Bir Hesaplaşma” (Makale)		2-9
Abdülkadir Sezgin, “İnsan Terbiyesinde Namaz’ın Yeri ve Önemi” (Makale)		10-14
Melis Has-Er, “İslamiyet ve Münevverlerimiz” (Makale)		15-18
Dilaver Cevabı, “İslamiyet ve Kadın” (Makale)		19-23
Mehmet Aksoy, “İslam Hakkında Bir Demet” (Makale)		24-32
M. Kemal [Özerdin], “Ruzi Kadiri” (Biyografi)		33-34
Rıfat Aras, “Gülleri Gülleri” (Şiir)		35

Hüseyin Mümtaz, “1980’lere Girerken Türkiye” (Makale)	36-43
Edip Kaymak, “Akça Bardaklara” (Şiir)	44-45
Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil IV.” (Makale)	46-54
Levent Asya, “Devlet Tiyatrolarına Bir Bakış” (Makale)	55-57
Adil Avni [Aslan], “Genç Kalemler-Namerde” (Şiir)	58
Durmuş Kaya [Kadıoğlu], “Genç Kalemler-Bilesen” (Şiir)	59
Reklam	60
Töre, “Töre’nin Bir Hizmeti-Töre Kitaplığı” (Duyuru+ Kitap Listesi)	61-64

Sayı: 105	Şubat 1980	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Duyuru)		2-3
Y. Bülent [Bakiler], “Hakka Yürüyüşün 6. Yılında Arif Nihat Asya ile Bir Konuşma” (Röportaj)		4-7
Yağmur Tunalı, “5 Ocak 5 Ocak” (Deneme)		8-12
Doç. Dr. Ahmet Bican [Ercilesun], “Yetik Ozan’sız Bir Yıl” (Deneme)		13-15
Hüseyin Mümtaz, “1980’lere Girerken Türkiye II.” (Makale)		16-22
Rıdvan Çongur, “Kelimeler-Sanat” (Deneme)		23-24
Garipkafkaslı, “Azerbaycan Notları II.” (Gezi Yazısı)		25-27
Ayşe Özdemir, “Dost Deyince” (Makale)		28-31
Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Neler Yapılabilir” (Makale)		32-34
Ahmet Ali [Arslan], “İran’dan Yükselen Yeni Bir Ses” (Makale)		35-37
Levent Asya, “Oyunlarla Yaşayanlar” (Makale)		38-40
Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “İki Serseriden İki Gazel ve Anların Hikâyesi” (Hikâye)		41-42
Durmuş Kaya [K.], “Genç Kalemler-Asena” (Şiir)		43

Töre, “Töre’nin Yeni Bir Hizmeti-Töre Kitaplığı” (Duyuru+ Kitap Listesi) 45-48

Sayı: 106 Mart 1980 Sayfa

Töre, “Töre’den-Her Okuyucuda 5 Abone-Temsilcilik” (Duyuru) 2-3

Töre Araştırma Masası, “Afganistan Hakkında Genel Bilgi” (Makale) 4-6

Ayşe Oytun, “Sovyetler Birliğinin Afganistan’ı İşgali

Konusunda Doç. Dr. Mustafa Kafalı ile Mülakat” (Röportaj) 7-10

Hüseyin Mümtaz, “Krenskiler Ölürler” (Makale) 11-15

Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Zaarcı Başının Afganistan Risalesi” (Hikâye) 16-17

Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama- Dil V.” (Makale) 18-29

Yağmur Tunalı, “Ufkun Devleti” (Şiir) 30

H. Rıdvan [Çongur], “Kelimeler-Bizim İnsanımız” (Deneme) 31

Dr. Yılmaz Nevruz, “Almanya’daki Çocuklarımızın Meseleleri” (Makale) 32-35

Ali Rıza [Karacabey], “Genç Kalemler-Taş Medrese Çilekeşlerine” (Şiir) 35

Levent Asya, “Meğer Özgür Sanat Neymiş” (Makale) 36-38

Şevket Bulut, “Çiçekler Büyür” (Edebi İnceleme) 39-46

Âşık Çağlar, “Vurun Afganlılar” (Şiir) 47

Reklam 48

Sayı: 107 Nisan 1980 Sayfa

Hüseyin Mümtaz, “Açık Mektup” (Mektup) 2-6

Yılmaz Öztuna, “İran Hakkında” (Makale) 7-14

Garipkafkaslı, “Tebrizli Bahtiyar Mehemmet Alizade ile Bir Mülakat” (Röportaj) 15-27

Ahmet Ali [Arslan], “İran’la Dost Olmaya Çalışalım” (Makale) 28-33

Ahmet Karaca, “Azerbaycan Yakın Tarihi” (Makale)	34-38
Garipkafkaslı, “Azerbaycan Notları III.” (Gezi Yazısı)	39-42
D. Mehmet [Doğan], “Töre’nin Anketi” (Anket)	43-47
Reklam	48

Sayı: 108 Mayıs 1980	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Duyuru)	2-3
Prof. Dr. Erol Güngör, “Bir Zihin Tahlili” (Makale)	4-7
Mustafa Önder, “Çağ Üşümesi” (Dörtlük)	7
Hüseyin Mümtaz, “Koca Çınar” (Şiir)	8-12
Taha Akyol, “Erich Fromm Üzerine” (Makale)	13-19
Dr. Yılmaz Nevruz, “Karaçayca Metinler” (Makale)	20-25
Mehmet Aksoy, “Türk Hukuk Öğretiminin Eksik Bir Yönü” (Makale)	26-28
Doç. Dr. Ahmet B. [Ercilesun], “İran’da 8 Gün” (Günlük)	29-33
Bayram Bilge [Toker], “Adalara Destanlar” (Makale)	34-36
Doç. Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Daha Ne Yapılabilir” (Makale)	37-39
(--), “Nezih Demirtepe Fotoğraf Sergisi Açılıyor” (Duyuru)	40
Levent Asya, “Montserat (Özgürlüğün Bedeli)” (Tiyatro)	41-43
Töre, “9. Cilt İndeksi (97-108)” (İndeks)	44-48

Sayı: 109 Haziran 1980	Sayfa
Prof. Dr. Erol Güngör, “Küçük Şeyler” (Makale)	3-5
Bahattin Karakoç, “Yuvaya Dönüş Türküsü” (Şiir)	6-13
Töre, “Töre Hikâye Yarışması” (Duyuru)	14

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, “Aydınlıktakiler ve Karanlıktakiler” (Makale) 15-20

Prof. Dr. Mehmet Kaplan, “Töre’nin Anketi-Türkiye’nin Tarihi
ve Hali Hazırı Üzerine Bazı Düşünceler” (Anket) 21-23

Hüseyin Mümtaz, “Ortadoğu Dosyası” (Makale) 24-25

Dilaver Cebeci, “Ülkücünün Ölümü” (Şiir) 26

Bekir Deniz, “Anadolu Tekke ve Tarikatlarının Ekonomik ve Politik Yönden
Değerleri” (Makale) 27-31

Dr. Bilge Ercilesun, “Ahmet Haşim ve Şiirleri” (Makale) 32-35

Emine Işınsu, “Hisar Hisarcılar ve Mehmet Çınarlı” (Röportaj) 36-41

Murat Demirtepe, “Semih Sergen Konuşuyor” (Röportaj) 42-44

Garipkafkaslı, “Azerbaycan Notları IV.” (Gezi Yazısı) 45-47

Reklam 48-49

Sayı: 110 Temmuz 1980 Sayfa

Nadir Devlet, “Dış Türklerde Büyük Nüfus Artışı” (Makale) 2-9

Hüseyin Mümtaz, “Türkülerle Gittiklerimiz” (Makale) 10-15

Töre, “Misk Şiir ve Hikâye Yarışması” (Duyuru) 15

Töre, “İsmail Gerçeksöz Edebiyat Armağanı” (Duyuru) 15

Yılmaz Soyer, “Yolda” (Şiir) 16

Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Bilmem Kaçıncı Açıklama” (Makale) 17-19

Töre, “Töre Hikâye Yarışması” (Duyuru) 20

H. Rıdvan [Çongur], “Töre Yazarı Hüseyin Mümtaz’ın Açık
Mektubuna Cevap I.” (Mektup) 21-22

Bahattin Karakoç, “Şiirin Perçemini Taramak ya da Sanat Üzerine Bir

Konuşma" (Makale)	23-29
Yağmur Tunalı, "Anadolu'da Eski Türk Başkentleri ve Yavuz	
Bülent Bakiler ile Bir Konuşma" (Röportaj)	30-35
Bekir Deniz, "TÜRKEV Mimarisinin Gelişmesi" (Makale)	36-41
Şahinoğlu, "Şehide Armağan" (Dörtlük)	41
Yağmur Tunalı, "Şeb-i Yelda Dan" (Deneme)	42-44
Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], "Şair Serserinin Rahvan Kari'ya Mersiyesi" (Hikâye)	45-46
Ümit Osman, "Genç Kalemler-Korku" (Şiir)	47
Reklam	48

Sayı: 111 Ağustos 1980 Sayfa

Arif Nihat [Asya], "…" (Dörtlük)	1
Töre, "Töre'den" (Duyuru)	2
Töre İnceleme Masası, "Bir Değerlendirme" (Makale)	3-7
Mithat Cemal, "…" (Dörtlük)	6
Yahya Kemal [Bayatlı], "Mohaç Türküsünden" (Şiir)	8
Hüseyin Mümtaz, "Kaşkaylarla Hissetmek" (Makale)	9-12
Mehmet Akif, "Hakkın Seslerinden" (Şiir)	13
Doç. Dr. Ahmet Bican [Ercilesun], "İran'da 8 Gün II." (Gezi Yazısı)	14-23
Murat Demirtepe, "Necip Fazıl Kısakürekle Bir Konuşma" (Röportaj)	24-28
Mehmet Atay, "Sahil Geceleri" (Şiir)	26
Necmettin Turinay, "Töre'nin Anketi-Tanzimat ve Bozulan Şiraze-i Nizam" (Anket)	27-33
Dr. Bilge [Ercilesun], "Yahya Kemal ve Şiiri" (Makale)	34-43
Töre, "Mühim Bir Açıklama" (Duyuru)	43

Mustafa Doğan, “Genç Kalemler-Gidenler” (Deneme)	44
Töre, “Töre Hikâye Yarışması” (Duyuru)	45
Basın 1980 İmzalı, “Bir İktisadi Devlet Teşekkülü T.C Ziraat Bankası” (Bildiri)	46-47
Reklam	47-48

Sayı: 112 Eylül 1980	Sayfa
Töre, “Töre’den- Her Okuyucudan 5 Abone Temsilcilik” (Duyuru)	2-3
Dr. Nusret Çam, “İnsanın Kendini Bilmesi ve Tasavvuf” (Makale)	4-13
Töre, “Teşekkür” (Teşekkür Yazısı)	14
Hüseyin Mümtaz, “Karadeniz de Huzursuz Dalgalar” (Makale)	15-17
Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Temel Türk Milliyetçiliği” (Makale)	18-20
Mustafa Ruhi [Şirin], “Kırılmış Kanatlarla” (Şiir)	21
Bahattin Karakoç, “Elbistanlı Karacaoğlu” (Makale)	22-26
Töre Devlet Yayınları, “Töre Devlet Yayınevinden Bir Açıklama” (Duyuru)	26
Yağmur Tunalı, “Şeb-i Yelda’dan” (Deneme)	27
Dr. Bilge Ercilasun, “Yahya Kemal ve Şiiri” (Makale)	28-32
Esra Güneş, “Sancı” (Şiir)	33
Bekir Deniz, “Anadolu Türk Evi” (Makale)	34-41
Murat Demirtepe, “Nejat Uygur Konuşuyor” (Röportaj)	42-45
Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Vaka-i Börek” (Hikâye)	46-47
Reklam	48

Sayı: 113 Ekim 1980	Sayfa
Arif Nihat [Asya], “Kalk Yiğidim” (Şiir)	3

Oğuz Ünal, “Büyük Türk Başbuğu Metehan ve Stratejisi” (Makale)	4-8
Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Temel Türk Milliyetçiliği II.” (Makale)	9-10
Ahmet Tufan [Şentürk], “Gideriz de Gideriz” (Dörtlük)	11
Halide Nusret [Zorlutuna], “Eşref Saati” (Şiir)	12
Emine Işınsu, “Gençliğim Eyvah Hakkında Bir İki Söz” (Edebi İnceleme)	13-15
Hüseyin Mümtaz, “O Bayrak Hala Rüzgâr Bekliyor ve Türk Dünyası Konseyi” (Makale)	16-29
Töre, “Töre Hikâye Yarışması” (Duyuru)	29
Reşat Güler, “Çoşkun Karakaya” (Anı)	30-31
Bahattin Karakoç, “Elbistanlı Karacaoğlan” (Makale)	32-38
Dr. Garipkafkaslı Ahmet [Ali], “Kuzey Azerbaycanlı Şair Aliyev İtibar Resuloğlu’nun Üzük Adlı Şiiri” (Anı)	39-42
Murat Demirtepe, “Ferdi Merter Konuşuyor” (Röportaj)	43-44
Reklam	45-48

Sayı: 114 Kasım 1980 Sayfa

Töre, “Sözleriyle Atatürk” (Atatürk’ün Sözleri)	2-5
Töre, “Olaylarla Atatürk” (Anı)	5-6
Prof. Dr. Erol Güngör, “Medrese, İlim ve Modern Düşünce” (Makale)	7-13
Oğuz Ünal, “Büyük Türk Başbuğu Metehan ve Stratejisi II.” (Makale)	14-22
Töre Hikâye Yarışması Seçili Kurulu, “Töre Hikâye Yarışması Neticelendi” (Duyuru)	23
Hüseyin Mümtaz, “İlle Asena Mı Lazım?” (Deneme)	24-25
Bahattin Karakoç, “Şimdi O Şarkıyı Söylüyor Rüzgâr” (Şiir)	26
Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Türk Milliyetçiliğinin Sisteminde Yapı Düzeni	

Sistemin Metodolojisi" (Makale)	27-29
Arif Nihat [Asya], "Değil" (Şiir)	29
Mehmet Ali [Nikabi], "Güney Azerbaycan'da Anadili" (Makale)	30-31
Bekir Deniz, "Sanat ve Zanaat" (Makale)	32-33
Yağmur Tunalı, "Küçük Meseleler" (Deneme)	34-37
A. Yınanç, "Mükrimin Halil Yınanç" (Makale)	38-42
Reklam	43-45
Murat Demirtepe, "Suna Pek Uysal Konuşuyor" (Röportaj)	46-48

Sayı:115	Aralık1980	Sayfa
Töre, "Töre Hakkında" (Duyuru)		2
Sevinç Çokum, "Hikâye Yarışması Hakkında" (Makale)		3-5
Sadık Kemal Tural, "Hikâyenin Hikâyesini Anlatmak" (Makale)		6-10
Yağmur Tunalı, "Öldüren Sanatsızlık Dirilten Sanat" (Makale)		11-13
A.Kartaltepe, "Muhacir Osman" (Hikâye)		14-17
Dr. Refik Balcıoğlu, "İstasyonda" (Hikâye)		18-23
Oylan Hasan [Bildirki], "Bir Bıçağın Keskin Ucu" (Hikâye)		24-28
Töre, "Hikâye Hakkında Bilge Ercilasun'la Mülakat" (Röportaj)		29-31
Tarık Buğra, "Ömer" (Hikâye)		32-37
Sevinç Çokum, "Hasretlik" (Hikâye)		38-44
Hüseyin Mümtaz, "Emine Işınsu: Azap Toprakları" (Tanıtım Yazısı)		45-46
Reklam		47-48

Sayı:116-117	Ocak- Şubat 1981	Sayfa
Yağmur Tunalı, “Tarık Buğra’yla” (Röportaj)		3-15
Doç. Dr. Ahmet Bican [Ercilasun], “Tarık Buğra’nın Gençliğim Eyvah’ı Üzerine Bir Tahlil Denemesi” (Edebi İnceleme)		16-23
Dr. Sadık Kemal [Tural], “Gençliğim Eyvah’ı Okuduktan Sonra Dr. Sadık K. Tural’ın Kardeşi Tarık Tural’a Mektubu” (Mektup)		24-29
Dr. Bilge Ercilasun, “İbiş’in Rüyası” (Edebi İnceleme)		30-33
Necmeddin Türinay, “Tarık Buğra Dönemeçte” (Edebi İnceleme)		34-39
Emine Işınsu, “Tarık Buğra Düşman Kazanmak Sanatı” (Edebi İnceleme)		40-45
Arif Nihat [Asya], “Rubaiyyat-ı Arif’den - Beddua” (Dörtlük)		46
Arif Nihat [Asya], “Rubaiyyat-ı Arif’den - Sevab” (Dörtlük)		46
Arif Nihat [Asya], “Rubaiyyat-ı Arif’den - Tarafsızlar” (Dörtlük)		46
Hüseyin Mümtaz, “1981’e Girerken Türkiye ve Dünya” (Makale)		47-52
Ayhan Tuğcugil, “İdeolojik Harb Taktikleri” (Makale)		53-56
Prof. Dr. Aydın Taneri, “İlimle Edebiyatın Bağdaştığı Eser Üsküp’ten Kosova’ya” (Edebi İnceleme)		57-63
Reklam		63-64

Sayı: 118	Mart 1981	Sayfa
Dr. Reha Oğuz [Türkkan], “Kainatın Temal Prensipleri” (Makale)		2-4
Richard Nıxon-Tercüme: Seven Bige [Saraç], “Gerçek Savaş: İrade Gücü” (Makale- Çeviri)		5-11
Dr. Bilge [Ercilesun], “Ecufurya” (Hikâye)		12-19
Doç. Dr. Ahmet Bican [Ercilesun], “Üç Hikâye” (Edebi İnceleme)		20-23

Mehmet Çınarlı, “Acı Şeyler” (Deneme) 24 -25

Bayram Bilge [Toker], “Hisar’ı Uğurlarken” (Deneme) 26-28

Hüseyin Mümtaz, “Kıbrıs’ta Türk Eserleri” (Makale) 29 -33

Muhsin İlyas [Subaşı], “Gazete Küpüründen Edebiyat Dergisine” (Makale) 34-36

Hüseyin Mümtaz, “Fener Patrikhanesi ve Türkiye” (Edebi İnceleme) 37-41

Yusuf Akgül, “Hasret Türküsü” (Şiir) 42

Töre “Türk Dünyası Dosyası” (Haber) 44-48

Reklam 48

Sayı: 119 Nisan 1981 Sayfa

Ayhan Tuğcugil, “Durum Mahkemesi” (Makale) 2-6

Aydın Taneri, “Hocam Şinasi Altundağ Vefatının 11.Yıldönümü

Münasebetiyle” (Biyografi) 7-9

Ahmet Bican Ercilasun, “1972’lere Seyahat ve Türk Yurdu” (Makale) 10-15

Hüseyin Mümtaz, “Sanat; Komünistlik midir, Aslını İnkâr

Etmek midir, Dil Bozgunluğu mudur, Ahlaksızlık mıdır?” (Makale) 16-21

Sadık Kemal Tural, “Devlet Dergisi: Milli Kültür” (Makale) 22-25

Bilge Ercilasun, “Türk Edebiyatı Dergisi” (Makale) 26-30

Mehmet Önal, “Divan Dergisi” (Makale) 31-33

Muhsin İlyas Subaşı, “Edebiyatımız Dergilerimiz ve Geleceğimiz” (Makale) 34-38

Murat Demirtepe, “Vasfi Rıza Zobu Konuşuyor” (Röportaj) 39-43

Yağmur Tunalı, “Yoksulluk İçimizde Mustafa Kutlu” (Edebi İnceleme) 44-45

Töre, “Töre Türk Dünyası Dosyası” (Haber) 46-48

Sayı: 120	Mayıs 1981	Sayfa
Prof. Dr. Aydın Taneri, "Atatürk ve Bağımsız Cumhuriyetimiz" (Makale)		2-3
Rıza Akdemir, "Tebriz'e Selam" (Şiir)		4
Galip Erdem, "Turancılığa Dair" (Makale)		5-15
Emine Işınsu, "Kanser Hakkında" (Söyleşi/Sohbet)		16 -19
İlhan Geçer, "Türk Dil Kurumu Ödülleri" (Makale)		20-22
Prof. Dr. Reha Oğuz [Türkkan], "Temel Türk Milliyetçiliği IV." (Makale)		23-25
Hüseyin Mümtaz, "Yazmalımı Yahut Don Kişotluk" (Anı)		26 -28
Richard Nixon-Tercüme: Seven Bige [Saraç], "İrade Gücü II." (Makale- Çeviri)		29-34
Töre, "Töre'nin Aylık Kitap Listesi" (Kitap Listesi)		34
Töre, "Türk Dünyası Dosyası" (Haber)		35-44
Töre, "Töre 5. Cilt İndeksi (109-120)" (İndeks)		45-48
Reklam		49

Sayı: 121	Haziran 1981	Sayfa
Emine Işınsu, "Eyvallah" (Deneme)		3-6
Dr. Kemal Sadık [Tural], "Uyku, Ölüm, İnsan… Veya Nebi Hazri'nin Şiirinde Dolaşma" (Makale)		7-12
Töre, "Töre Hikâye Yarışması" (Duyuru)		13-15
Dr. Mehmet Mansur, "Sovyetler Birliğinde Müslümanlar Meselesi I." (Makale)		16-17
Töre, "Töre'nin Aylık Kitap Listesi" (Kitap Listesi)		27
Yağmur Tunalı, "Münir Nurettin Bey Gidenler ve Kalanlar" (Deneme)		28-31
Osman Akdaş, "Yerin Bakalım" (Şiir)		32
Metin Kayahan [Özgül], "Edebi Zerafet" (Makale)		33-35

Fazlı Çelebi, “Dua” (Dörtlük) 35

Dr. Nusret Çam, “Osmanlı Mimarisinde ve Şehir Hayatında Ses ve Musiki Unsurlar” (Makale) 36-39

Hüseyin Mümtaz, “Horasandan Anadolu’ya” (Edebi İnceleme) 40-44

Töre, “Türk Dünyası Dosyası” (Haber) 45-46

Nadir Devlet, “Kırım Türklerinin Vatandan Sürülmelerine 36 Yıl Doldu” (Makale) 46-47

Reklam 48-49

Sayı: 122 Temmuz 1981 Sayfa

Yaşar Eşmekaya, “Bayrağı Devralırken” (Duyuru) 2- 4

Abdurrahman Güzel, “On İki Ayın Sultanı Ramazan” (Makale) 5-13

(--), “Bahtiyar Vahabzade Anlatıyor” (Anı) 14-17

Mehmet Mansur, “Sovyetler Birliğinde Yaşayan Müslümanlar Meselesi (2)” (Makale) 18-24

Yağmur Tunalı, “Akümülatörlü Radyo” (Makale) 25-28

Hüseyin Mümtaz, “Türkiye Körfezde Ne Arıyor?” (Makale) 29-32

Şükrü Karaca, “Haykırış” (Şiir) 33

Mehmet Şeref [Önal], “Enis Behiç Koryürek” (Makale) 34-37

Y. Asım Oğuz [Töreli], “Bu Yolun Sonu” (Hikâye) 38-41

Murat Demirtepe, “Tiyatro Konuşmaları Hakkında” (Duyuru) 41

Töre, “Okuyucularla Baş başa” (Duyuru) 42

Yunus Kürşat, “Bir Kitap Üzerine” (Edebi İnceleme) 43-45

Töre, “Türk Dünyası Dosyası” (Haber) 46-48

Reklam 49

Sayı: 123	Ağustos 1981	Sayfa

Ahmet Bican [Ercilesun], "Vatandaş ve İnsan Olabilmek" (Deneme) 2-3

Dr. Reha Oğuz [Türkkan], "Temel Türk Milliyetçiliği 6." (Makale) 4-7

Dr. Mehmet Mansur, "Sovyetler Birliğinde Yaşam Müslümanlar Meselesi III." (Makale) 8-13

Ömer Rasi [Öztürkmen], "Malazgirt Marşı" (Şiir) 14

Doç. Dr. Sayım Sakaoğlu, "Halk Şiirinde Ramazan" (Makale) 15-19

Dr. Yavuz Akpınar, "Resul Rıza'dan Şiirler" (Edebi İnceleme) 20-22

Dr. Nusret Çam, "Abdülhamid Düşmanlığı Üzerine" (Makale) 23-26

Cemal Kurnaz, "Gazel" (Şiir) 27

Hüseyin Mümtaz, "Artan Nüfus Türkiye İçin Bir Dezavantaj Mıdır?" (Makale) 28-30

Gül Celkan, "Edebi Tenkit Üzerine Araştırma I.-Amerika'da Edebi Tenkit" (Makale) 31-34

Bekir Deniz, "Hasandağı" (Makale) 35-38

Ali Yakıcı, "Kaybedilen Bir Savaş ve Burak Dergisi" (Makale) 39-40

Töre, "Okuyucularla Baş başa" (Okuyucu Mesajları) 41

Töre, "Türk Dünyası Dosyası" (Haber) 42-48

Reklam 47-48

Sayı:124	Eylül1981	Sayfa

Hüseyin Mümtaz, "Kıbrıs'ta Rus Ruleti" (Makale) 2-12

Yağmur Tunalı, "Masafeler Ötesinde – Bir İki Gönül Sözü" (Deneme) 13-14

N. Yıldırım [Gençosmanoğlu], "Hicret" (Şiir) 15-16

Rıza Akdemir, "Bir Asırlık Yalan" (Makale) 17-19

Cahit Beğenç, "Onlar ve Biz" (Makale) 20-22

Metin Kayahan Özgül, "Edebiyatımızda Hakikatten Uzaklaşma Arzusu" (Makale) 23-27

Cemal Kurnaz, “Gazel” (Şiir)	28
İ. Taha Feyizli, “Okuyucularla Baş başa” (Mektup)	29
Mehmet Şeref Önal, “Biz İnsanlar Romanı Üzerine Tahlil Neticesi” (Edebi İnceleme)	30-36
Asist. Refik Turan, “Politikacı Yönetici ve Aydınlarımız El Kitabı” (Makale)	37-38
Töre, “Türk Dünyası Dosyası” (Haber)	39-47

Sayı: 125 Ekim 1981 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru)	1
Nezih Demirtepe, “Halide Nusret Zorlutuna 80 Yaşında” (Makale)	2-17
Halide Nusret [Zorlutuna], “Mefaret ve Arkadaşları” (Anı)	18-20
M. Niyazi [Yılmaz], “Aşk ve Zafer” (Edebi İnceleme)	21-24
Hüseyin Mümtaz, “Bulgaristan Devletinin 1300. Kuruluş Yılı” (Makale)	25-28
S. K. T. , “Güle Güle” (Mektup)	29
Mehmet Şeref [Ünal], “Suya Hasret” (Deneme)	30-31
Cemal Kurnaz, “Mersiye” (Şiir)	32
Muhsin İlyas [Subaşı], “Birbirimizi Anlamak” (Deneme)	31 -36
Töre, “Töre’nin Aylık Kitap Listesi” (Kitap Listesi)	36
Şükrü Karaca, “Tokat’ta Düğün Var” (Şiir)	37
Yaşar Asım [Oğuztöreli], “Bir Film Değişirken” (Hikâye)	38-40
Salim Yeşilyurt, “Doğuş Edebiyatın 1. Cildi” (Tanıtım Yazısı)	41 -42
Erhan Akboğa, “Okuyucu Köşesi-Gururlanma” (Şiir)	43
Töre, “Türk Dünyası Dosyası” (Haber)	44-46
Savalan, “Ülkeler Yığıncağı” (Şiir)	47-48
Reklam	49

Sayı: 126	Kasım 1981	Sayfa
S. K. [Tural], "Başyazı-Atatürk Kavramlar 1980'li Yıllar" (Makale)		2-4
Yağmur Tunalı, "Dr. Murat Tevfikoğlu ile" (Röportaj)		5-18
Hasan Ulvi [Kefeli] "Sıla" (Şiir)		18
Hüseyin Mümtaz, "Türkiye Hazar Denizinde Ne Arıyor" (Makale)		19-24
Ahmet Bican [Ercilesun], "Baba Dostu" (Edebi İnceleme)		25-27
Şükrü Karaca, "Eğridir Boynu Çiçeklerin" (Şiir)		28
S. A. [Cezzar], "Estetik, İlim ve Din I." (Makale)		29-33
Hasan Kayıhan, "Gül ve Bülbül Devri Gazelinin Baştan 2. Beyitinin Açıklaması" (Edebi İnceleme)		34-35
Metin Kayıhan [Özgül], "Tercüme Şiir" (Makale)		36-38
Mühsin İlyas [Subaşı], "Dil Kurumu Belgeseli" (Deneme)		39 -40
Yunus Kürşat, "Şair Şem-i Hayatı ve Divanı" (Makale)		41-44
Çoşkun Ertepınar, "Seherde Kuşlarla Kalkan Şiir" (Şiir)		45
Töre, "Türk Dünyası Dosyası" (Haber)		46-48
Reklam		49

Sayı: 127	Aralık 1981	Sayfa
Doç. Dr. Ahmet Bican [Ercilesun], "Başyazı-Atatürk'ün Milliyetçilik Anlayışı" (Makale)		2-5
Kemal Fedai [Coşkuner], "Tatlı Sızı" (Şiir)		6
Hüseyin Mümtaz, "Kıbrıs 1981" (Makale)		7-16
Mehmet Şeref [Önal], "Dolmuş Müziği" (Makale)		17-24
Nadir Devlet, "Kırım Türkleri'nin Meselesi Birleşmiş Milletlerde Görüşülüyor" (Makale)		25-26

S. Ahmet [Cezzar], “Estetik, İlim ve Din II.-Sanat ve Psikoloji” (Makale) 27-30

Muammer Yılmaz, “Ey Günahkar Fransa” (Deneme) 31-33

M. K. [Özgüller], “Türk Harput’ta Düğün” (Şiir) 34

Nezih Demirtepe, “Çoşkun Karakya ile Sohbet” (Röportaj) 35-37

Töre, “Edebiyat Yarışmaları Üzerine” (Duyuru) 38

Töre, “Türk Dünyası Dosyası” (Haber) 38-47

Reklam 48-49

Sayı: 128 Ocak 1982 Sayfa

Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Başyazı-Türk’ün Kalbi” (Makale) 2 -7

Tuna Tan, “1981’in Kavakları” (Şiir) 8

Prof. Dr. Şükrü Elçin, “Folklörümüzde Yozlaşma ve Yabancılaşma” (Makale) 9-13

Coşkun Ertepınar, “Bölüştürülecek Sevgi” (Şiir) 14

Ayvaz Gökdemir, “Hüzün ve Tebessüm” (Deneme) 15 -16

Yağmur Tunalı, “Bir Rüyadan Çizgiler” (Deneme) 17-20

Hüseyin Mümtaz, “Türkiye Yunanistan’da Ne Arıyor?” (Makale) 21-28

Töre, “Töre’nin Aylık Kitap Listesi” (Kitap Listesi) 28

(--), “Arif Nihat Asya’nın Biyografisi” (Makale) 29-30

Arif Nihat [Asya], “Değil” (Şiir) 31

Dilaver Cebeci, “Fincandaki Erdem” (Deneme) 32

Yunus Kürşat, “Şair Şem-i II.-Edebi Şahsiyet” (Makale) 33-35

Mehmet Kaplan, “Bağımsız Kafkasya Ülküsü ve Atatürk” (Makale) 36-38

Nezih Demirtepe, “Özcan Tekin 3. Resim Sergisini Açtı” (Haber) 39-42

Töre, “Türk Dünyası Dosyası” (Haber) 43-48

Reklam 49

Sayı:129 Şubat 1982 Sayfa

Sadık Kemal [Tural], "Başyazı – Aydın Dediğimiz Kavram" (Makale) 2-4

Coşkun Ertepınar, "Böceğim" (Şiir) 5

Ayvaz Gökdemir, "İnşirah Faslı" (Deneme) 6-7

Hasan Kayıhan, "Cuma'da Gardaş" (Deneme) 8-9

Şevket Kutkan, "Sultan Abdülhamid'in Şeyhi Mahmud Ebüşşamat Efendiye Yazdığı Mektup (1)" (Mektup) 10-17

Yılmaz Gürbüz, "Tarih Boyunca Eriyen Türkler" (Makale) 18-22

Köksal Akçalı, "Hesap Sorulur" (Dörtlük) 22

Cemal Kurnaz, "Yozgatlı Sait Fenni'nin Beyitini Tahmis" (Şiir) 23

Rıza Akdemir, "Komünizm Hala Şeyh Şamille Boğuşuyor" (Makale) 24-26

Dilaver Cebeci, "Göç" (Deneme) 27-28

Yağmur Tunalı, "Ölüme ve İsmet'e Dair" (Deneme) 29-32

Muhsin İlyas Subaşı, "Doğru Engel Tanımaz" (Makale) 33-35

Feda Şamil Arık, "Osmanlı Kara ve Deniz Kuvvetleri Hakkında Bir Tenkid Dosyası" (Makale) 36-41

Mustafa Uğurlu, "Şiir Tahlili – Sona Doğru" (Edebi İnceleme) 42-45

Töre, "Türk Dünyası Dosyası" (Haber) 46-48

Töre, "Töre'nin Aylık Kitap Listesi" (Kitap Listesi) 48

Reklam 49

Sayı:130 Mart1982 Sayfa

Yaşar Eşmekaya, “Muhterem Okuyucularımız” (Duyuru) 2-3

Doç. Dr. Ahmet Bican Ercilasun, “Hayati Tehlike Devam Etmektedir – Dikkat Bu Yazı Bir Alarmdır!” (Makale) 4-9

Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Kınamak Yetmez” (Makale) 10-15

Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Son Dokuz Yılda Ermeni Tedhişinin Kronolojik Listesi” (Liste) 16-18

Dr. Sadık Kemal [Tural], “Ömer Seyfettin’in Ümidi ve Mehdi (Makale) 19-28

Şevket Kutkan, “ Sultan Abdülhamid’in Şeyhi Mahmut Ebuşşamat Efendiye Yazdığı Mektup(2)” (Mektup) 29-31

Metin Kayahan [Özgül], “Ukba’dan” (Makale) 32-35

Ayvaz Gökdemir, “Şimeler” (Makale) 36-42

H. Fethi [Gözler], “Ömer Seyfettin’in Hikâyelerindeki Özellikler” (Makale) 43-54

Töre, “Töre Kitaplığı” (Kitap Listesi) 54

Ömer Seyfettin, “Mefkure” (Şiir) 55

Dr. Bilge Ercilasun, “Herkesin İçtiği Su” (Edebi İnceleme) 56-59

Ayşenur Külahlıoğlu, “Ömer Seyfettin’in Hürriyet Bayraklarının Tahlili” (Edebi İnceleme) 60-65

Zerrin Çetindağ, “Nakarat Hikâyesinin Tahlili” (Edebi İnceleme) 66-72

Ruşen Eşref, “Ömer Seyfettin Diyor ki” (Makale) 73-74

Töre, “Not Defteri”:

Mehmet Şeref Önal, Nezih Demirtepe, Aynur Can, “Emine Işınsu’nun “Bir Yürek Satıldı Oyunu Yurt Dışına Gönderildi” (Haber) 75

(--), “Ziraat Bankası Dede Efendi’yi Anma Konseri Tertip Etti” (Haber) 76-77

(--), “Ahmet Hamdi Tanpınar Anıldı” (Haber) 77

(--), “Türk Edebiyatı Dergisi 100. Sayısını Neşretti” (Haber) 77-78

(--), “ Kayseri Sanatçılar Derneği 1981 Edebiyat Armağanları Verildi” (Haber) 79

(--), “Folklor Araştırmaları Kurumunun Konferansları Devam Ediyor” (Haber) 79

(--), “Yeni Düşünce Dergisi Haftalık Oldu” (Haber) 80

(--), “Yavru Vatan Kıbrıs’ta Kıbrıs Sanat Dergisi Yayınlandı” (Haber) 80

(--), “Boğaziçi Musiki Vakfı Kuruldu” (Haber) 80

(--), “Sultanhisar Destanı 27 Martta TV’de Gösterilecek” (Haber) 80

(--), “Ziraat Bankası Kültür Filmleri İstanbul’da Gösterildi” (Haber) 80

Reklam 81

Sayı: 131 Nisan1982 Sayfa

Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Başyazı – Edebiyat ve Kavga” (Makale) 2-6

Halide Nusret [Zorlutuna], “Siz Kalın Sağlıcakla” (Şiir) 7

Dr. Bilge Ercilasun, “Emine Işınsu’nun Yeni Romanı: Canbaz” (Edebi İnceleme) 8-17

Şevket Kutkan, “Büyük Hocamız Arif Nihat Asya’ya” (Şiir) 18

Hüseyin Mümtaz, “Sığdıramayız Ki” (Makale) 19-22

Bahaddin Karakoç, “O” (Şiir) 23

Doç. Dr. Zeynep Kerman, “Huzur Romanında Musiki” (Makale) 24-28

Şükrü Karaca, “Bir Adım Daha” (Şiir) 29

Rıdvan Çongur, “Tanpınar’a Selam Olsun” (Makale) 30-33

Dr. Baymirza Hayit, “Bazı Sovyet Kaynaklarının Atatürk Hakkındaki Düşünceleri” (Makale) 34-48

İklil Kurban, “Doğu Türkistan Hatıralarından Öğretmenimin Emaneti” (Makale) 49-51

Yağmur Tunalı, “Musikimizin Yüz Akı – Devlet Korosu” (Makale) 52-55

Şevket Kutkan, “Dil Köşesi – Karagözün Dil Karikatürleri” (Şiir) 56

Mehmet Şeref Önal, “Bir Yayın Organı Ne İçin Çıkar?” (Makale)	57-60
H. Fethi [Gözler], “Coşkun Ertepınar ve Yeni Eseri” (Makale)	61-65
Namık Yaykınlı, “Servet-i Fünun’da Edebi Tenkit” (Makale)	66-69
Yaşar Asım [Oğuztöreli], “Kayseri Sanatçılar Derneği’nin 1981 Edebiyat Armağanı ve Şiir Gecesi Üzerine” (Haber)	70-72
Töre, “Not Defteri”:	
Töre, “Mehmet Başbuğ Resim Sergisi Açtı” (Haber)	73
Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Cemâl Güvenç’in Resim Sergisi” (Haber)	74-75
(--), “Ali Düzgün Resim Sergisi Açıldı” (Haber)	75-76
Narin Arıöz, “Nezih Demirtepe’nin Üçüncü Ferdi Fotoğraf Sergisi Üzerine” (Haber)	76-77
Nezih Demirtepe, “Sami Paşazade Sezai’nin Pandomiması TV Filmi Oluyor” (Haber)	77-78
Özcan Tekin, “Çağdaş Türk Süslemem Sanatı Sergisi” (Haber)	78-79
(--), “Üç Tezhib- Minyatür Sergisi” (Haber)	79-80
Reklam	81

Sayı:132	Mayıs1982	Sayfa
Yaşar Eşmekaya, “Muhterem Okuyucular” (Duyuru)		2
Töre, “Abone Ücretlerini Taksitle Gönderebilirsiniz” (Duyuru)		3
Ayvaz Gökdemir, “Başyazı- Bu Su Neden Bulanıyor?” (Makale)		4-7
Hüseyin Mümtaz, “Vakıf Yahut Başörtüsü” (Makale)		8-12
Metin Kayahan [Özgül], “Gül ile Bülbül Babında” (Hikâye)		13-15
Şevket Kutkan, “Dicle” (Şiir)		16-17
Saadettin Yıldız, “İdealist” (Deneme)		18-19
Mustafa Uğurlu, “Unutturulmak İstenenler” (Deneme)		20-21

İbrahim Berber, “Alperenler” (Şiir) 22-23

İklil Kurban, “Elveda Vatan” (Deneme) 24-25

H. Fethi [Gözler], “Sosyolog Ömer Seyfettin” (Makale) 26-39

Hüsamettin Kılıçkaya, “Yürütmenin Güçlendirilmesinin İki Sistem Açısından Tahlili” (Makale) 40-43

Mustafa Nadir [Önay], “Fedaiden Fedaiye” (Makale) 44-56

Mehmet Şeref [Önal], “Hoş Geldin Doğuş” (Tanıtım Yazısı) 57-58

Muhsin İlyas Subaşı, “Sinemadan Faydalanabilir miyiz?” (Eleştiri) 59-60

Nezih Demirtepe, “İsmail Gerçeksöz” (Biyografi) 61-62

M. Ş. Önal, “Kaygusuz Abdal” (Edebi İnceleme) 63-64

Töre, “Not Defteri”:

Namık Yaykınlı, “İki Resim Sergisine Dair” (Haber) 65-66

Yağmur Tunalı, “Yavuz Bülent Bakiler’in Şiir Kitaplarının Yeni Baskıları” (Haber) 67

Yağmur Tunalı, “Asım Yücesoy’un Resim Sergisi” (Haber) 68

Töre, “Yazmak ve Sizin Yazdıklarınız” (Okuyucu Mesajları) 69-72

Raif Öztürk, “Başını Vermeyen Şehit” (Dörtlük) 72

Mustafa Özçalışkan, “Renklere Akış” (Şiir) 73

Töre, “Töre XI. Cilt İndeksi (121- 132) (İndeks) 74-79

Reklam 79-81

Sayı:133 Haziran1982 Sayfa

Ahmet Bican [Ercilasun], “On İkinci Yıla Girerken” (Makale) 3-6

Nejat Sefercioğlu, “Na’t-ı Nebevi” (Şiir) 7

Metin Kayahan [Özgül], “Türk’te Batı Batı’dan Türk” (Makale) 8-11

Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Doksan Üç Gecesinde Erzurum Kapıları” (Şiir)	12-13
Hüsameddin Kılıçkaya, “Devlet Başkanlığı Müessesi ve Otoritesi” (Makale)	14-16
Tülin Deniz, “Türk Dili Hakkında – Doç. Dr. Ahmet Bican Ercilasunla Mülakat” (Röportaj)	17-24
Yağmur Tunalı, “Melal Burcu” (Şiir)	25
Hüseyin Mümtaz, “Haysiyetli Bir Bürokrasi” (Fantezi)	26-29
Muhtar Tevfikoğlu, “Aldanmak” (Hikâye)	30-45
Yahya Akengin, “Uzaklardan” (Şiir)	46
İklil Kurban, “Doğu Türkistan Hatıralarından- Hapishane” (Anı)	47-55
Töre, “Ortaokul –Lise Edebiyat ve Tarih Öğretmenlerine Duyuru” (Duyuru)	55
Yunus Kürşat, “Şem-i De Aşk” (Makale)	56-65
Doç. Dr. Abdurrahman Güzel, “Avusturya Kiliseler Hukukunda İslam Dini Mensuplarına Dair” (Makale)	66-68
A.Külahlıoğlu, “Kutlu Töre” (Edebi İnceleme)	69-73
Töre, “Töre’nin Kitaplığı” (Kitap Listesi)	73
Töre, “Not Defteri”:	
Töre, “Zamanın Elinden Tutmak” (Haber)	74
Lütfi Şehsuvaroğlu, “Yepyeni Bir Gazete Bizim Gazete: Millet” (Haber)	75
Kerem Saygılı, “Vakıflar Genel Müdürlüğü 1. Restorasyon Semineri” (Haber)	76-78
Namık Yaykınlı, “Menevşesi Tutam Tutam” (Deneme)	78-80
Töre, “Yeni Bir Dergi: Kardeş Edebiyatlar” (Haber)	80
Reklam	81

Mustafa Yunus, “Başyazı – Tezatlar” (Makale) 4-8

Doç. Dr. Ahmet Bican [Ercilesun] “Dil Akademisi Türk Dil Kurumu ve Vesika” (Makale) 9-11

Halide Nusret [Zorlutuna], “Mübarek Ramazan” (Deneme) 12-13

Hayati Bice, “Dua” (Şiir) 14

Dr. A. Vehbi [Ecer], “İslam Dininde Aklın Önemi” (Makale) 15-16

Ayşe İnce, “Yıldızlar Yılmaz” (Şiir) 17

Necati Savaş, “Ramazan Girerken” (Deneme) 18-19

Rıfkı Yazıcı, “Yasak” (Şiir) 20

A. Naili [Erdem], “ Düşünceler” (Deneme) 21-23

Nejat Sefercioğlu, “Gazel” (Şiir) 24

İklil Kurban, “Doğu Türkistan Hatıralarından: Son Günler” (Anı) 25-30

Çeviren: Ali Akbaş, “Sayıklama” (Şiir) 31

A.Fethi [Gözler], “Kelimeler Üzerine” (Makale) 32-34

Coşkun Ertepınar, “Bir İncecik Mehmet’ti” (Şiir) 35

Yunus Kürşat, “Şem-i Divanından Seçmeler” (Şiir) 36-41

Şükrü Karaca, “Göç Zamanı” (Şiir) 43

Yağmur Tunalı, “Yazmak Güzel Şeydir” (Deneme) 44

Mustafa Uğurlu, “Gün Uzar Yüzyıl Olur Bir” (Edebi İnceleme) 45-47

Ahmet Önal, “Çocukların Oyunu” (Fantezi) 48-49

Kutlu Özen, “Sivas’ın Divriği İlçesindeki Ahi Yusuf Baba Türbesi Hakkında”

(Makale) 50-51

Abbas Bilgili, “Müslüman Ülkelerle İktisadi Münasebetlerimiz” (Makale) 52-58

Muammer Yılmaz, “Tarih ve İbret” (Makale) 59-61

Hasan Kallimci, “Çocuk Yayınları ve Çağdaşlık” (Makale) 62-63

Celil Yücedağ, “Başkalaşmak” (Deneme)	64-65
Töre, “ Not Defteri”:	
Nezih Demirtepe, “Üç İstanbul TV Filmi Olarak Çekiliyor” (Haber)	66
Abdullah Postallı, “Dergiler Dergiler” (Tanıtım Yazısı)	67-70
(--), “Sami Ateş Şiir Sergisi Açtı” (Haber)	70
(--), “Özcan Tekin Samsun Resim Sergisi Açıldı” (Haber)	70
Töre, “Türk Dünyası Dosyası” (Haber)	71-79
Töre, “Yurt Dışında Bulunanla Töre’ye Nasıl Abone Olabilirler” (Duyuru)	80
Reklam	81

Sayı : 135	Ağustos 1982	Sayfa
Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Ağustos Günleri” (Makale)		3-8
Hüseyin Mümtaz, “Diyelim Beşiktaşlısınız” (Makale)		9-12
Doç.Dr. Umay Günay, “ Yanlış Nerede” (Makale)		13-15
Töre, “Okuyucuların Dikkatine” (Duyuru)		15
Şevket Kutkan, “Mustafa Kemal Kocatepe’de” (Şiir)		16-17
Tülin Deniz, “Türk Dili Hakkında 2 – Dr. Sadık Kemal Tural’la Mülakat” (Röportaj)		18-28
Töre, “Töre Kitaplığı” (Kitap Listesi)		28
Cemal Kurnaz, “Gazel” (Şiir)		29
Mustafa İlker, “Modernleşmede Üç Tavır” (Makale)		30-35
Mehmet Sarı, “Solmuş Gülme Gazel” (Şiir)		36
Töre, “Töre’nin Yeni Hizmeti” (Duyuru)		37
Reşide Cengiz, “Halide Nusret Zorlutuna” (Makale)		38 -50
Yağmur Tunalı, “Yazmak Zor Şeydir” (Deneme)		51

Osman Yüksel Serdengeçti, “Kara Kitaptan” (Alıntı) 52 -58

Yağmur Tunalı, “Melal Burcu” (Şiir) 59

Mustafa Uğurlu, “Bir Gül Ektim Irağa” (Deneme) 60-61

Hüseyin Bozok [Kılıçarslan], “Bir Hasret Türküsü” (Şiir) 62

Muammer Yılmaz, “Orta Öğretimdeki Tarih ve Edebiyat Kitapları Üzerine 1

Tarihimiz Tepeden Tırnağa Yenilenmelidir” (Makale) 63-65

Oğuz Karaçay, “Hikmetinden Sual Olunmaz” (Makale) 66 -69

İbrahim Ayhan, “Türkiye’nin Ermeni Meselesi” (Makale) 70-71

Oğuz Adem [Selçuk], “Taşra Mektubu” (Şiir) 72

Töre “ Not Defteri”:

(--), “Sizin Yazdıklarınız” (Okuyucu Mesajları) 73-74

Şadi Cındık, “Zor” (Şiir) 75

Orhan Gonca, “Bitmeyecek Sessizlik” (Deneme) 76 -77

Nezih Demirtepe, “Yoğun Pelit Köyünde Şiir Şöleni” (Haber) 78-79

Töre, “Yurtdışında Bulunanlar Töre’ye Nasıl Abone Olabilirler” (Duyuru) 80

Reklam 81

Sayı : 136 Eylül 1982 Sayfa

Ayvaz Gökdemir, “Başyazı – Söz” (Makale) 3-4

Necmettin Esen, “Hocaya Saygı” (Anı) 5-6

Nejat Sefercioğlu, “Gazel” (Şiir) 7

H.Fethi [Gözler], “Dr. Murat Tevfikoğlu Hikâyeleri Üzerine” (Makale) 8-11

Prof. Dr. Aydın Taneri, “Nazım Hikmet’in İfal Edilmesi ve Hamdullah Suphi’nin

Onun İhanetinni Yüzüne Çarpması” (Makale) 12-16

Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], "Söğütte İlk Mehterin Varoluşu" (Şiir) 17-18

Hüseyin Mümtaz, "SS-20' lere Karşı Deli Dumrul" (Makale) 19-20

Tülin Deniz, "Türk Dili Hakkında 3 – Prof. Dr. Emin Bilgiç ile Mülakat" (Röportaj) 21-29

Dilaver Cebeci, "Vire" (Hikâye) 30-31

İklil Kurban, "Doğu Türkistan Hatıralarından – Mao'nun Sonu" (Anı) 32-36

Mustafa Yunus, "Bizde Münekkit Yok mu?" (Makale) 37-41

Yahya Akengin, "Uzaklardan" (Şiir) 42

Hasan Kayıhan, "Biraz Möhlet İsteyrem Ömürden" (Deneme) 43-46

İlhan Geçer, "Onlar İçin" (Şiir) 47

Av. Ali Üstünbaş, "Anayasa Tasarısı Üzerine" (Makale) 48-50

Şükrü Karaca, "İzini Buldum Leylanın" (Şiir) 51

Muhsin İlyas [Subaşı], " Dergileri Kıyaslarken" (Makale) 52-54

Nezih Demirtepe, "Çetin Karaman Bey ile Bir Sohbet" (Röportaj) 55-60

Reşat Gürel, "Orta Öğretimde Tarih ve Edebiyat Üzerine 2 – Yakılacak Kitaplar"

(Makale) 61-62

Muammer Yılmaz, "Okumak Sanatı" (Makale) 63-64

Ramazan Yılmaz, "İsim Memili" (Hikâye) 65-74

Töre, "Not Defteri":

Töre, "Zamanın Elinden Tutmak Üzerine Bir Küçük Sohbet" (Röportaj) 75-76

Hayali Hasan [Yavaş], "Bayrak" (Şiir) 76-77

Memiş Şengüler, "Töre'ye Mektup – Ne demeli" (Mektup) 78-79

Töre, "Beşinci Resim Sergisi" (Tebrik Yazısı) 80

Nezih Demirtepe, "Uluslar Arası Balkan Festivali – Türkiye Gravürleri Sergisi

Size Dergisi" (Haber) 80

Reklam 81

Sayı : 138 Kasım 1982 Sayfa

Yaşar Eşmekaya, “Töre’den” (Duyuru) 1

Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Atatürk” (Deneme) 2-3

Ayvaz Gökdemir, “Birliğin Muhtevası” (Makale) 4-6

Sadi Somoncuoğlu, “Yazmak” (Deneme) 7-8

(--), “Ayın Yorumu” (Makale) 9-19

(--), “Ayın Konusu – Muharrem Şemsek ile Mülakat” (Röportaj) 20-24

(--), “Ali Güngör ile Mülakat” (Röportaj) 25-27

(--), “Mehmet Pamak ile Mülakat” (Röportaj) 28 -44

Coşkun Ertepınar, “Benden Onlara Selam Olsun” (Şiir) 45

Ali Naili [Erdem], “Eskiyen Rüzgar” (Deneme) 46-47

Hüseyin Mümtaz, “Kıbrıs’a Borcumuz” (Makale) 48-54

Aşık Çağlar, “Hoşgeldiniz” (Şiir) 55

Dilaver Cebeci, “Büyük Ustalar” (Deneme) 56 -57

İklil Kurban, “Doğu Türkistan Hatıraları – Siyası Kingeş İdaresi” (Makale) 58-63

Muhsin İlyas [Subaşı], “Tuğlar” (Şiir) 64-65

Hüseyin Çelikcan, “Azerbaycan Hatıraları ve Dil Meselesi” (Anı) 66 -68

Töre, “Not Defteri” :

(--), “Bir Sergi Üç Resim” (Haber) 69-70

(--), “Tiyatro” (Haber) 70-72

(--), “Maya Yayın Dönemine Başladı” (Haber) 73

(--), “Kayseri Sanatçılar Derneği Olağan Kongresini Yaptı” (Haber) 73

(--), “Halide Nusret Zorlutuna 82 Yaşında” (Haber) 73

(--), “Kitap Dünyası – Aşk Estetiği” (Tanıtım Yazısı) 74-75

(--), “Sevgi Donanması” (Tanıtım Yazısı) 76-77

Durmuş Kaya Kadıoğlu, “Bir Özge Destan” (Şiir) 76-77

(--), “Dergiler – Türk Edebiyatı” (Tanıtım Yazısı) 78-79

Reklam 80

Sayı: 139 Aralık 1982 Sayfa

(--), “Ayın Yorumu – Durum Muhakemesi” (Makale) 2-5

Sadi Somoncuoğlu, “Bedelin Hanesi” (Deneme) 6-9

M. Yunus [Özcan], “Ayın Konusu – Birinci Milli Kültür Şurası ve Kültür Meselelerimiz” (Makale) 10-12

M. Yunus [Özcan], “Ayın Konusu – Doç. Dr. Ahmet Bican Ercilasun ile Birinci Milli Kültür Şurası Hakkında Mülakat” (Röportaj) 13-15

M. Yunus [Özcan], “Ayın Konusu – Taha Akyol ile Kültür Meselelerimiz Hakkında Mülakat” (Röportaj) 16-31

Dr. A.Vehbi [Ecer], “Türklerin Eski Dini Hakkında Söylenenler” (Makale) 33-36

Bahattin Karakoç, “Desenli Bir Çivi” (Şiir) 35

(--), “Edebiyatımızda Işın Su – Takdim” (Duyuru) 37-39

Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Işınsu’lara Açık Mektup” (Mektup) 40-43

İsa Özkan, “Emine Işınsu’nun Biyografisi” (Biyografi) 43-47

Yağmur Tunalı, “Emine Işınsu ile Mektup – Mülakat” (Röportaj) 48 -55

Tarık Buğra, “Işınsu İçin” (Deneme) 56-57

Doç. Dr. Ahmet Bican [Ercilasun], “Türk Romanı ve Işınsu” (Makale) 58-60

Doç. Dr. Sadık Kemal [Tural], “Bir Yürek Satıldı” (Edebi İnceleme) 61-63

Yağmur Tunalı, “Sarı Bir Gül” (Deneme) 64-70

Halide Nusret Zorlutuna, “Kızım Işınsu İçin” (Şiir) 71

Seven Bige Saraç, “Işınsuya Dair” (Makale) 72-73

Dr. Alemdar Yalçın, “Türk Edebiyatında Kadın Romancılar ve Emine Işınsu” (Makale) 74-80

Doç. Dr. Gürsel Aytaç, “Son Romanı Canbaz Üzerine:1 Emine Işınsu’nun Romanı Canbaz Üzerine Bir İnceleme” (Edebi İnceleme) 81-89

Necmettin Türinay, “Son Romanı Canbaz Üzerine:2 Canbaz’da Şekil ve Zamana Ait İlgiler” (Edebi İnceleme) 90-97

Tülin Deniz, “Son Romanı Canbaz Üzerine:3- Canbaz” (Edebi İnceleme) 98-99

Turan Bozkurt, “Son Romanı Canbaz Üzerine:4 – İlhan, Mehmet ve Ben” (Edebi İnceleme) 101-104

Reşat Gürel, “Azap Toprakları” (Edebi İnceleme) 105-106

Metin Kayahan [Özgül], “Sancı Üstüne Notlar” (Edebi İnceleme) 107-109

Mehmet Şeref [Önal], “Küçük Dünya” (Edebi İnceleme) 110-112

Yahya Akengin, “Bir Milyon İğne” (Edebi İnceleme) 113

Dilaver Cebeci, “Çah- ı Babil” (Şiir) 114

Nezih Demirtepe, “Emine Işınsu İçin Ne Demişlerdi?” (Kısa görüş paragrafları) 115-119

Yaşar Eşmekaya, “Töre’den” (Duyuru) 120

Reklam 121

Sayı: 140 Ocak 1983 Sayfa

Töre, “Ayın Yorumu- Anarşiye Karşı Fiziki ve Fikri Tedbirler” (Makale) 2-7

Ayvaz Gökdemir, “Ayın Yorumu – Demokrasinin Arifesinde” (Makale)	8-9
Nevzat Köseoğlu, “Uyum Veya…” (Makale)	10-12
Selim Saruhanlı, “Her Gece” (Şiir)	13
H. Yunus [Özcan], “Ayın Konusu- Milli Eğitim ve YÖK” (Makale)	14-18
M. Yunus [Özcan], “ Ayın Konusu- Melin Haser ile Mülakat” (Röportaj)	19-24
M. Yunus [Özcan], “Ayın Konusu- Ayvaz Gökdemir ile Öğretmenlerimiz Hakkında Mülakat” (Röportaj)	25-30
Töre Araştırma Grubu, “Ayın Konusu- Yeni Nesiller Kimin Eseri Olacak” (Makale)	31-32
Adile Ayda, “Atsız ile On Yılı Aşan Dostluk” (Anı)	33-42
Hüseyin Mümtaz, “Memleketimden Aydın Portreleri” (Makale)	43-46
Abdülkadir Turan, “Selam Uçurur” (Şiir)	47
Muazzez Şair Akif, “Millet Şairi Akif” (Makale)	48-49
İ. Avni [Çarsancaklı], “Dönemeç” (Makale)	50-51
Bahattin Karakoç, “Uzaklarda” (Şiir)	51
Hüseyin Çelikcan, “Anmak Anlamak ve Anlatmak” (Makale)	52-54
Taha Akyol, “Doğu Batı Çatışması I.” (Makale)	55-60
Reklam	61
A.Vehbi [Ecer], “Eski Türklerde Vahdaniyet” (Makale)	62-63
Yaşar Eşmekaya, “Töre’den” (Duyuru)	64

Sayı:141	Şubat1983	Sayfa
(--), “Ayın Yorumu- Üç Konu Bir Sonuç” (Makale)		2-8
Sadi Somuncuoğlu, “Gurbet” (Makale)		9-10
Ayvaz Gökdemir, “Doping, Şike, Sportmenlik” (Makale)		11-12

(--), “Ayın Konusu- Siyasi Partiler ve Seçim Kanunu” (Makale) 13-14

(--), “Ayın Konusu- M. Gündüz Sevilgen ile Mülakat” (Röportaj) 15-18

(--), “Ayın Konusu – Necati Uslu ile Mülakat” (Röportaj) 18-22

(--), “Ayın Konusu – İsmail Hakkı Yılanlıoğlu ile Mülakat” (Röportaj) 23-25

M. Yunus [Özcan], “Ayın Konusu – Üniversitelerimiz ve YÖK” (Makale) 26-30

(--), “Prof. Dr. İhsan Doğramacı ile Mülakat” (Röportaj) 31-35

(--), “İster İnan İster İnanma – TRT’nin Milliği” (Makale) 36-37

(--), “Ağca ve Köstebeğe Sahip Olmak” (Deneme) 37-38

Nevzat Köseoğlu, “Dünyamız Üstüne Sohbet” (Hikâye) 39-45

İ. Avni [Çarsancaklı], “Dönemeç - Nereden Buldun?” (Deneme) 46-48

Taha Akyol, “Doğu – Batı Çatışması II.” (Makale) 49- 56

Töre, “Muhtar Tevfikoğlu’nun Biyografisi” (Biyografi) 57-59

Bahattin Karakoç, “Düşler ve Yorumlar” (Şiir) 60-61

Dr. A. Vehbi [Ecer], “Türklerin Eski İnançlarından İlahi Din İzleri” (Makale) 62-64

Reklam 65-66

Sayı:142 Mart1983 Sayfa

(--), “Ayın Yorumu – Demokrasimizin Kanadığı Yapı” (Makale) 2-5

(--), “Ayın Yorumu - Bir Tasarı ve Zihniyet” (Makale) 6-8

Sadi Somuncuoğlu, “Bu Ülke Kimin?” (Makale) 9-12

Ayvaz Gökdemir, “Ne Olacak?” (Makale) 13-14

(--), “Ayın Konusu – Anarşinin Dünü Bugünü Yarını” (Makale) 15-17

Prof. Dr. İ. [Kafesoğlu], “Ayın Konusu - Anarşizmin Kaynağı Nihilizmdir” (Röportaj) 18-20

Nuri Gürgür, “Ayın Konusu- Milliyetçi Perspektiften Uzak Her Türlü

Tedbir, Muallakta Kalmaya Mahkumdur” (Röportaj) 21-23

Özer Ravanoğlu, “Ayın Konusu – Sadece Anarşinin Değil Her Türlü Yabancı Fikrin Panzehri İslamiyet’tir” (Röportaj) 24-25

Muzaffer Eriş, “Ayın Konusu- Anarşistleri Bataklıkların Kurutulması İçin Bir Gayret Göremiyoruz” (Röportaj) 26-27

Selahattin Ançıbay, “Ayın Konusu – Anarşinin Temelinde Emperyalist Düşünceler Besleyen Ülkelerin Parmağı Vardır” (Röportaj) 28-29

(--), “İster İnan İster İnanma” (Deneme) 30-35

Hüseyin Mümtaz, “NATO Türkiye’de Ne Arıyor?” (Makale) 36-48

Nevzat Köseoğlu, “Kalp Afetleri” (Makale) 49-51

Emine Işınsu, “Selam” (Şiir) 52

Jacques Proust- Çeviren: Bahaeddin Yediyıldız, “Sosyal Tarih ve Edebiyat Edebiyat Tarihi” (Makale- Çeviri) 53-57

Metin Kayahan Özgül, “Bir Başka Ömer’in Çocukluğu” (Edebi İnceleme) 58-61

Nejat Sefercioğlu, “Şarkı” (Şiir) 62

Tülin Deniz, “Türk Dili Hakkında- Dr. Bilge Ercilasunla Mülakat” (Röportaj) 63-68

Bahtiyar Vahabzade, “Gaye” (Şiir) 69

(--) , “Ahmet Bican Ercilasun’un Biyografisi” (Biyografi) 70-71

Mustafa Aykutluğ, “Yunus’u Tahmis” (Şiir) 72

Dr. A. Vehbi[Ecer], “Türklerin Eski Dini Hanefilik” (Makale) 73-74

Hüseyin Bozok[Kılıçaslan], “Karanlığın Koynunda” (Şiir) 75

Mevlüt Uluğtekin [Yılmaz], “Hophophane ve Prof. Dr. A. Mecit Doğru” (Röportaj)) 76-78

Reklam 79

Yaşar Eşmekaya, “Töre’den” (Duyuru) 80

Reklam 81

Sayı:143	Nisan1983	Sayfa
(--), “Ayın Yorumu- Yumruk ve Demokrasi” (Makale)		2-6
(--), “Ayın Yorumu – Rüşvet ve İnanca Dayanan Nizam” (Makale)		7-9
Sadi Somuncuoğlu, “ İnsanın Erozyonu Önlenince” (Makale)		10-12
Ayvaz Gökdemir, “Yol ve Rehber” (Makale)		13-14
(--), “Ayın Konusu- Ekonomimizin Hastalığı İstihdamı” (Makale)		15
(--), “Ayın Konusu- Prof. Dr. Adnan Gülerman ile Mülakat” (Röportaj)		16-18
(--), “Ayın Konusu – Fehmi Genç İle Mülakat” (Röportaj)		19-20
Cemal Sayan, “Ayın Konusu- İstihdam Meselemiz” (Makale)		21-23
Hüseyin Mümtaz,“NATO Türkiye’de Ne Arıyor 2” (Makale)		24-29
Cahit Beğenç, “Türk Yunan Münasebetleri” (Makale)		30-32
Nevzat Kösoğlu, “Kalb Afetleri” (Makale)		33-35
Emine Işınsu, “Selam” (Şiir)		36
Jacques Proust – Çeviren Bahaeddin Yedi Yıldız “Sosyal Tarih ve Edebiyat Tarihi 2” (Makale- Çeviri)		37-46
Bahtiyar Vahapzade, “Kök” (Şiir)		47
İklil Kurban, “Doğu Türkistan Hatıralarından-Üç Kızıl Bayrak” (Anı)		48-55
Dilaver Cebeci, “Anam ve Ben” (Şiir)		56-57
Töre, “Ayvaz Gökdemir’in Biyografisi” (Biyografi)		58-59
Seyyah Fakir Evliya [Çelebi], “Tembelizyonda Şuban Temaşası” (Hikâye)		60-62
Coşkun Ertepınar, “İki Yalnız” (Şiir)		62
Töre, “Kıvılcım” (Duyuru)		63
Mehmet Karahan, “Ağlamasın” (Şiir)		64

Genç Atsız, “Geleceğini Biliyorum” (Şiir)	65
Selahaddin Oral, “Sana Yöneldim” (Hikâye)	66-68
Hikmet Şükran, “Ben Bir Çırağım Can Ben Bir Çırağım” (Edebi İnceleme)	69-70
Çetin Zeren, “Haberler – 110. Doğum Yıldönümü Münasebetiyle Mehmet Akif” (Haber)	71-73
Alaybey Karaoğlu, “Sergiler-Ev Sanatları Sergisi” (Haber)	74-75
(--), “Bursa’daki Ankara Evleri ve Demirtepe” (Haber)	76
Hikmet Şükran, “Dergilerimiz” (Tanıtım Yazısı)	76-80
Reklam	81

Sayı:145	Haziran 1983	Sayfa
Töre, “Erol Güngör’ün Ardında” (Taziye Yazısı)		2
(--), “Erol Güngör’ün Hayatı” (Biyografi)		3
Doç. Dr. Ahmet B. [Ercilasun], “Erol Güngör Hakkında” (Makale)		4-7
(--), “Erol Güngör İle Mülakat” (Röportaj)		8-12
Prof. Dr. Erol Güngör, “Tanzimat Üzerine Birkaç Not” (Makale)		13-18
(--), “Ayın Yorumu-Milli Ülkü Sahipleri İleri…” (Makale)		19-20
(--), “Ayın Yorumu-Demokrasi İçin Program” (Makale)		21
Sadi Somuncuoğlu, “Bütün Yollar Eğitimden Geçer” (Makale)		22-23
(--), “İster İnan İster İnanma-İlgililerin İlgisi” (Haber)		24
(--), “El Türküsü Söyleyenler” (Makale)		25
(--), “Ayın Konusu-Yurt Dışında Çalışan Vatandaşlarımızın Meselesi İşçi Göçü ve Sonuçları” (Makale)		26-27
Zeki Ünal, “Ayın Konusu-Selahaddin Saygın ile Mülakat” (Röportaj)		28-30
Hasan Gümüş, “Ayın Konusu-Hollanda’da Türk Çocukların Eğitimi” (Makale)		31-35

Alper İslam Evsen, “Ayın Konusu-Hollanda’daki İşçilerimizin Meseleleri” (Makale)	36-38
Hüseyin Mümtaz, “Çevre Türklere Tesir Etmeye Çalışan Cereyanlar 2 Aşırı Dincilik” (Makale)	39-41
Rıza Akdemir, “Halide Nusret Zorlutuna’ya” (Şiir)	42
Töre, “Necip Fazıl Kısakürek’i Kaybettik” (Taziye Yazısı)	43
Mustafa Aykut Sabancılar, “Şehr-i Ramazan” (Şiir)	44
Seyyah Fakir Evliya [Çelebi], “Bir Tahife-i Sefile Beyanındadur” (Hikâye)	45-46
Dilaver Cebeci, “Yalnızlığa Övgü” (Şiir)	47
Prof. Dr. Orhan Düzgüneş, “Muhafazakarlık” (Makale)	48-49
Coşkun Ertepınar, “Aranış Senfonisi” (Şiir)	50
Emine Tunç, “İnsanlığa Çağrı ve Mahatma Gandhi” (Makale)	51-54
Ali Akmanlar, “Kıvılcım-Hayat” (Dörtlük)	55
Ali Akmanlar, “Kıvılcım-Türkçe” (Dörtlük)	55
Selahaddin Bozdoğan, “Vatanım” (Şiir)	56
Murat Sözer, “Şenlik Şiiri” (Şiir)	57
Şaban Abak, “Ellerini Arıyorum” (Şiir)	58
Feride Baydar, “Yıllar” (Şiir)	59
Naci Aydemir, “Toprağın Dilinden” (Hikâye)	60-62
A. Seryücel, “Selçuklu Devri Türk Tarihi” (Edebi İnceleme)	63-65
Ali Özcan, “Perdeler Kapanırken” (Makale)	66-69
Alaybey Karaoğlu, “Ali Düzgün ve Resimleri” (Röportaj)	70-72
Hikmet Şükran, “Dergilerimiz” (Tanıtım Yazısı)	74-77
Töre, “Töre’den” (Duyuru)	78-79
Reklam	80-82

Sayı 146- 147 Temmuz Ağustos	Sayfa
Töre, “Ramazan ve Büyük Savaş” (Ramazan Mesajı)	2
(--), “Üstadın Ardından”, (Biyografi)	3
Necip Fazıl [Kısakürek], “ Visal” (Şiir)	4
Taha Akyol, “Üstada Saygı” (Makale)	5-6
N.F.K. “Boş Dünya” (Şiir)	6
Abdürrahim Karakoç, “Yol” (Şiir)	7
Yağmur Tunalı, “Necip Fazıl İçin Ölüm Ölüm” (Şiir)	8-9
N.F.K., “Esselam” (Şiir)	9
Mehmet Kara, “Parlak Yıldız” (Şiir)	10
N.F.K., “Beyitler” (Şiir)	11
(--), “Ayın Yorumu- Ağırlaşan Meseleler ve Partili Dönem” (Makale)	12-14
Sadi Somuncuoğlu, “Eskiye Duyulan Özlem” (Makale)	15-17
Ahmet Çelen, “Ağıt” (Şiir)	17
Seyyah- ı Fakir Evliya Çelebi, “Beyan-ı Şehr-i İslâmbol” (Hikâye)	18-19
Hüseyin Mümtaz, “Ayın Konusu- Esir Türkleri Yazmak Milli Vazife midir? (Makale)	20-21
Ali Keskin, “Y. Bülent Bakiler- Zincir ve Pranga Soydaşlarımızın Dillerinde ve Ruhlarındadır…” (Röportaj)	22-28
Mehmet Araz, “Demedim” (Şiir)	28
Nadir Devlet, “Sovyet Rejiminin Eziyetlerine Dayanamayan Mustafa Cemiloğlu Göç Etmek İstiyor…” (Makale)	29-33
Ali Keskin, “Azer Edebiyatından” (Makale)	34-38
Mehmet Araz, “Gızlar” (Şiir)	39

Mustafa Necati Sepetçioğlu, “Türkler ve Türkçe” (Anı)	40-42
Davud Nesib, “Düşünen Zaman” (Şiir)	43
Halife Altay, “Anadolu’dan Anavatan’a Seyahat” (Makale)	44-53
Hüseyin Bozok [Kılıçaslan], “Hasret Zincirinde Tuna” (Şiir)	54-55
Oyhan Hasan [Bildirki], “Fırsatın Ucu” (Hikâye)	56-59
Resul Rıza, “Anamın Laylası” (Şiir)	60-61
Goşcan Seyitmedov, “Yakınlık” (Hikâye)	62-67
Atamırat Atabayev, “Deniz Rovayatı” (Şiir)	68-70
Hasan Oraltay, “Türkistan’daki Alaş Hareketi Hakkında” (Makale)	71-86
Nesrin Aydın, “Bir Umut” (Şiir)	87
Burak Harputlu, “Hakikat Saatleri” (Şiir)	88
Selahattin Oral, “Oğlum” (Hikâye)	89-91
Yusuf Coşkun, “Akşamda Gurbet” (Şiir)	91
İlteriş Mehmet, “Ne Haber?” (Şiir)	92
Necati Göksal, “Yolların Bittiği Yer” (Hikâye)	93-96
Hüseyin Güllü, “İstedim” (Şiir)	95
Ali Özcan, “Ufukta Özcan” (Şiir)	97
Can Şahin, “Sergiler” (Haber)	98-102
Nezih Demirtepe, “Bir Arjantinlinin Fırçası ile Mevlana Tabloları” (Röportaj)	103-104
(--), “Haberler” (Haber)	105-106
Hikmet Şükran, “Dergilerimiz” (Tanıtım Yazısı)	107- 110
Töre, “Töre’den” (Duyuru)	111

(--), “Ayın Yorumu-Türkiye Tablosu” (Makale) 2-4

Hüseyin Mümtaz, “Kıbrıs Notları 1983” (Makale) 5-10

(--), “Ayın Konusu-Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu” (Haber) 11

M. Altay [Köymen], Refik Turan, Ayhan Pala, Mustafa Erkal, Yağmur Tunalı,
Beşir Ayvazoğlu, Alemdar Yalçın, Hüseyin Özbay, Coşkun Ertepınar,
M. İlyas [Subaşı], Abdülkerim Abdülkadiroğlu, Leyla Karahan,
Nejat Sefercioğlu, Tayyar Aksoy, İbrahim Çakır, “Ne Dediler” (Makale) 12-30

Taha Akyol, “İttihat ve Terakki Deyince” (Makale) 31-34

Can Şahin, “Milli Kütüphane Müdürü Dr. Müjgan Cumhur ile Mülakat” (Röportaj) 35-37

Halide Nusret [Zorlutuna], “Dumanlı Dumanlı” (Şiir) 37

Seyyah Fakir Evliya [Çelebi], “Hikâye-i Hüseyin Efendi” (Hikâye) 38-39

Mevlüd Ulutekin [Yılmaz], “Öpsem Elini” (Şiir) 40

Yağmur Tunalı, “Sanat Elçimiz Çimuçen Tanrıkorur: Türk Milleti Musikisini
Öğrenecektir” (Röportaj) 41-45

Ahmet Tevfik [Ozan], “Bir Esrarlı Bekleyiş” (Şiir) 56

Alemdar Yalçın, “Zamanın Elinden Tutmak mı? Çağının Aynası Olmak mı?” (Makale) 57-59

Coşkun Ertepınar, “Zaman ve Umut Kanatlı Kuşlar” (Şiir) 60

Veli Altınkaya, “Yunus Emre’nin Şiirlerinde Mistik Düşünce” (Makale) 61-63

Peyami Çelikcan, “Erdoğan Çakır ile Mülakat” (Röportaj) 64-67

İsmail Özçelik, “Türk Kavramının Gelişmesi 1” (Makale) 68-69

Naci Aydemir, “Kıvılcım-Yüreğin Konuşması” (Hikâye) 70-74

Alper, “Hasretim” (Şiir) 72

Ali Özbek, “Estir Kasırganı” (Şiir) 74

Nesrin Aydın, “Belki” (Şiir) 75

Hikmet Şükran, “Dergilerimiz” (Tanıtım Yazısı) 76-78

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 79-80

Töre, “Çoşkun Karakaya Desen Yarışması” (Duyuru) 81

Sayı:149 Ekim 1983 Sayfa

(--), “Ayın Yorumu-12 Eylül 4. Yılına Girerken” (Makale) 2-7

Hüseyin Mümtaz, “Kıbrıs Notları 1983 III.” (Makale) 8-12

Prof. Dr. Erol Güngör, “Ayın Konusu-Cumhuriyetin 60. Yılında Çocuklarımız” (Makale) 13-20

Töre, “Mualla Ediz: Devletin Çocuklarla İlgili Resmi Bir Politikası Yok” (Röportaj) 21-23

Töre, “Nesrin Günışık: Türk Çocuklarına Uygun Bir Eğitim Metodu

Tespit Etmek Gerekir” (Röportaj) 24-25

Sadi Somuncuoğlu, “Kökü Mazide Ait Olabilmek” (Makale) 26-29

İbrahim Berber, “Hüsran” (Şiir) 29

M. Bekir [Balaban], “Mektup” (Şiir) 30

Abdürrahim Karakoç, “Karşılama” (Şiir) 31

Alemdar Yalçın, “Gökalp’i Anlamak” (Makale) 32-36

Bahattin Kök, “Uzun Yol” (Şiir) 37

Hasan Kayıhan, “15 Yıl Kala” (Makale) 38-39

Erdoğan Çakır, “O Yar O Rüzgârlar Kadar Serin” (Şiir) 40-41

Peyami Çelikcan, “Dilaver Cebeci ile Mülakat” (Röportaj) 42-56

Dilaver Cebeci, “Üsküdar’da Geceler Benim” (Şiir) 50-51

Selahattin Oral, “Sevmiyorum Bu Siren Seslerini” (Hikâye) 57-59

Ali Akmanlar, “19. Yüzyıl Divan Şairlerinden Abdullah Sermest Efendi” (Biyografi) 60-62

Mehmet Kara, “Ölüm Parkı” (Deneme) 63-64

D. Kaya [Kadıoğlu], "Seni Kuşandım" (Şiir)	65
(--), "Coşkun Karakaya" (Biyografi)	66-67
Alaybey Karaoğlu, "Sıtkı Fırat Karakaya'yı Anlatıyor" (Röportaj)	68-70
Mehmet Ali [Gülhan], "Kıvılcım-Utanç" (Hikâye)	71-72
Bahadır Barlas, "Boyacı Çocuk" (Dörtlük)	73
Bahadır Barlas, "Çığ" (Dörtlük)	73
Genç Atsız, "Birazdan" (Şiir)	74-75
(--), "Cana Gazel Çalık" (Şiir)	76
Hikmet Şükran, "Dergilerimiz" (Tanıtım Yazısı)	77-78
Töre, "Töre'den" (Duyuru)	79-80
Töre, "Çoşkun Karakaya Desen Yarışması" (Duyuru)	81

Sayı: 150 Kasım 1983 Sayfa

Töre, "Töre'den Şiir Yarışması" (Duyuru)	3
(--), "Ayın Konusu-Ölümünün 25. Yılında Yahya Kemal" (Makale)	4-6
Dr. Muhtar Tevfikoğlu, "Yahya Kemal En Büyük Klasiğimiz" (Makale)	7-11
Yahya Kemal, "Eren Köyünde Bahar" (Şiir)	12
Adnan Köseoğlu, "Yahya Kemal'in Hayatı" (Biyografi)	13-14
Yahya Kemal, "Söyler" (Şiir)	15
Yahya Kemal, "Ezansız Semtler" (Deneme)	16-17
Doç. Dr. Sadık Kemal [Tural], "Bir Arkadaşlık Örneği" (Makale)	18-19
Hüseyin Özbay, "Yahya Kemal'in Misyonu" (Makale)	20-21
Yahya Kemal, "Üsküdar'ın Dost Işıkları" (Şiir)	22
Yağmur Tunalı, "Yahya Kemal'in Paris Yılları" (Makale)	23-29

Alemdar Yalçın, “Yahya Kemal’in Şiirlerinde Zaman Kavramı” (Makale) 30-33

Yahya Kemal, “Deniz Türküsü” (Şiir) 34-35

Özcan Ergiydiren, “Yahya Kemal’i Anlamak” (Deneme) 36-37

Yahya Kemal, “Rintlerin Ölümü” (Şiir) 37

Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Ana Yurdum-Ata Yurdum” (Şiir) 38-39

Doç. Dr. Ahmet Ercilasun, “Türkoloji’nin Doğuşu Gelişmesi ve Türkoloji Türkoloji Kongreleri” (Makale) 40-45

Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], “Bir Alay Frenk Yaveleri Fakire Neler Etti Anı Beyan İder” (Hikâye) 46-47

Prof. Dr. Adnan Gülerman, “Anadolu El Sanatlarının Ekonomik Gelişmelerden Etkilenmesi” (Makale) 48-49

Hüseyin Bozok [Kılıçarslan], “Boşluktaki Duyuşlar” (Şiir) 50

Prof. Dr. M. Kemal [Özergil], “Çağdaş Türkistan Edebiyatında Hıdır Deryaoğlu” (Makale) 51-52

Hüseyin Mümtaz, “Kıbrıs Notları 1983 III.” (Makale) 53-56

İbrahim Berber, “Ne Zaman Aklıma Gelsen” (Şiir) 57

Ahmet Karaca, “Yaşayan En Büyük Türk Şairi Seyyid Mehemmed Hüseyin Şehriyar” (Makale) 58-63

S. Hayri [Bolay], “Önce Aileyi Kurtarmalıyız” (Makale) 63-65

Yunus Emre [Özcan], “İngiltere İzlenimler I.-Yollarda” (Gezi Yazısı) 66-68

Selahattin Oral, “İçimizdeki Hüznü Anlatmalıyım” (Hikâye) 69-70

Selman Cahit [Öztaş], “Kıvılcım-Beklenen Gemi” (Şiir) 71

Şahin Oğuz [Güneyli], “Kıvılcım-Zahire Ağıt” (Şiir) 72

Mehmet Özdemir, “Kıvılcım-Eğleme” (Şiir) 73

Töre, “Not Defteri”:

(--), “Yazı Heyetimizin Sohbetleri” (Haber) 74

(--), “Dilaver Cebeci Dergimizi Ziyaret Etti” (Haber) 74

(--), “Dr. Alemdar Yalçın ve Yeni Sanat” (Haber) 74

(--), “Coşkun Ertepınar 8. Şiir Kitabının Hazırlığı İçinde” (Haber) 74

(--), “Yağmur Tunalı’nın Sohbeti” (Haber) 75

(--), “Töre Sergi Salonu Açıldı” (Haber) 75

(--), “Mehmet Emin Resulzâde’nin 100. Doğum Yıl Dönümü” (Haber) 75

(--), “Pakistan’da Türk Haftası” (Haber) 75

(--), “Mehmet Başbuğ Zonguldak’ta Üçüncülük Aldı” (Haber) 76

(--), “Çorum Sergisi” (Haber) 76

(--), “Afyon El Sanatları” (Haber) 76

(--), “Ayın Yorumu-Yeni Bir Dönem” (Makale) 77-80

Reklam 81-82

Sayı: 151 Aralık 1983 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2

Hüseyin Bozok [Kılıçarslan], “Erol, Erol Yıldır, Murat Sözer, Erdoğan Çakır,
İbrahim Şahin, Burak Harputlu, Alaybey Karoğlu, Halime Toroz,
Selahattin Oral, Oğuz Çetin-Ayın Konusu-Gençlik ve Sanat” (Makale) 5-17

Yağmur Tunalı, “Bir Yılan Hikâyesi: Gençlik ve Sanatı- Sadede Gelmek” (Deneme) 18-21

Alaattin Korkmaz, “Genç Sanatkârlar” (Eleştiri) 22

Doç. Dr. Sadık Kemal [Tural], “Nesillerin Çıkması veya Dinlenilmeye
Layık Sesler” (Deneme) 23-26

Alemdar Yalçın, “Genç Türk Sanatçısının Sorumlulukları” (Makale) 27-29

Erdoğan Çakır, “Aşk Diyorum” (Şiir)	30-31
Burak Harputlu, “Vakit Çok Geç” (Şiir)	31
Ahmet Çiğdem, “Martılar Uçuyor Üzerinden” (Şiir)	32-33
Murat Sözer, “Virgülü Nasıl” (Şiir)	34
Hüseyin Bozok [Kılıçarslan], “Diriliş ve Tükeniş” (Şiir)	35
Prof. Dr. Bayram Kodaman, “Atatürkçülük Nedir” (Makale)	36-37
Dilaver Cebeci, “Musikiyle Tedavi Konusunda Bir Sohbet” (Röportaj)	38-39
Töre, “Şiir Yarışması” (Duyuru)	40
Mustafa Nadir [Önay], “Osman Yüksel Serden Geçti Efsane Bir İnsan” (Makale)	41-44
Prof. Dr. Kemal Özergin, “Türkistan Halk Edebiyatı” (Makale)	45-47
İbrahim Şahin, “Şeb-i Arusun 710. Yılında Mevlana” (Makale)	47-50
Rıza Akdemir, “Düşünme Hürriyeti” (Makale)	51-55
Alper İslam [Evsen], “Dörtlükler” (Şiir)	53
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bayraktar, “100. Yılında Marksizm’in Mantıki ve Pratik Tenkidi” (Makale)	54-55
Muhsin İlyas [Subaşı], “Gün İçime Hiç Doğmadı” (Şiir)	56
Hüseyin Mümtaz, “Kıbrıs Notları 1983 Ekonomik Durum” (Makale)	57-58
Sevinç Çokum, “Destanlarda Uyanmak” (Makale)	59-63
Ahmet Tevfik [Ozan], “Günler Geçiyor” (Şiir)	64
Yunus Emre [Özcan], “İngiltere İzlenimleri-Bir Aile” (Gezi Yazısı)	65-66
J. Y. Lettvın-Çeviren: B. Yediyıldız, “İnsanların İlmi Faaliyetler İçinde İçinde Bulunması” (Makale-Çeviri)	67-72
Töre, “Not Defteri” :	
Nejat Sefercioğlu, “60. Yıl Marşı” (Şiir)	73

(--), “Türk Kooperatifçilik Kurumu 29 Ekim 1983 Cumartesi Günü Bir Şiir Günü Tertip Etti” (Haber) 73

(--), “Folklor Araştırma Kurumu” (Haber) 73-74

(--), “Yeni Batı Trakya Dergisi” (Haber) 74

(--), “Güngör Dikmen’in Ak Tanrıları” (Haber) 74-75

(--), “Ressam Mehmet Başbuğ Yeni Eserlerini Adana’da Sergiledi” (Haber) 75

(--), “Mazlum Ümit’in Sergisi” (Haber) 76

(--), “Can Şahin’in Grafik Sergisi Açıldı” (Haber) 76

(--), “Mayaş’ın Yeni Kitapları” (Haber) 76

(--), “Şair Abdürrahim ve Bahattin Karakoç ile Yazar Alper Aksoy Yeni Kitaplarını İmzaladı” (Haber) 77

(--), “Milli Bütünlük İçinde Meselelerimiz” (Haber) 77

(--), “Çinuçen Tanrıkorur’un Konferansı” (Haber) 78

(--), “Ayın Yorumu” (Makale) 79-80

Sayı: 152 Ocak 1984 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 3

Erol Yıldır, “Ayın Konusu-Türkiye’de Çizgi Roman-Çizgi Roman Dosyası” (Makale) 4-21

Dr. Haydar Çağlayan, “Çizgi Roman Hakkında” (Makale) 22

Prof. Dr. Kemal Özergin, “Çağdaş Türkistan Edebiyatından Bilal Azizi” (Biyografi) 23

Taha Akyol, “Bilgi Ufukları” (Makale) 24-27

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bayraktar, “Marksizm Yeni Bir Dünya Görüşü müdür? (Makale) 28-34

Yağmur Tunalı, “Bir Yanlışlığı Düzeltmek İçin Şiiri Düşünüyor muyuz?” (Deneme) 35-37

Mustafa Özbalcı, “Sanat ve Edebiyatta Gelenek Meselesi” (Makale) 38-40

Töre, “Şiir Yarışması” (Duyuru) 40

Arif Nihat [Asya], “Büyük Anne” (Şiir) 41-42

Hüseyin Mümtaz, “Kıbrıs Notları 1983” (Makale) 43-48

Niyazi Yıldırım [Gençosmanoğlu], “Kaşkar’da Vakit” (Şiir) 49

Süleyman Türkmen, “83’e Veda Ederken” (Makale) 50-52

Yunus Emre [Özcan], “İngiltere İzlenimleri-Exeter’de Cuma Namazı ve Abdülhamid” (Gezi Yazısı) 53-54

Ayşe İnce, “Bir Demet Kasımpatı” (Hikâye) 55-56

Nejat Sefercioğlu, “Gazel” (Şiir) 57

Muammer Yılmaz, “Kılıç ve Kalem” (Biyografi) 58-59

Ahmet Tevfik Ozan, “Bir Ömür Kış” (Şiir) 60

Ali Akmanlar, “15. Yüzyılın Büyük Mutasavvuf Şairlerinden Kemal Ümmi” (Biyografi) 61-62

J. Ylettvin-Çeviren: Doç. Dr. Bahaeddin Yediyıldız, “İnsanların İlmi Faaliyetler İçinde Bulunması” (Makale- Çeviri) 63-67

Raif Öztürk, “Gençlik ve Sanat” (Mektup) 67-68

Ahmet Çelen, “Kıvılcım-Zulmete Işık Vurdu” (Şiir) 69

Oğuz Adem [Selçuk], “Kıvılcım-Ölüm Babında” (Şiir) 70

Remzi Çinko, “Öpsem Sabaha Kadar” (Şiir) 70

Töre, “Not Defteri”:

(--), “Türkiye I. Basın Yayın ve Kitap Fuarı” (Haber) 71

(--), “Türk Edebiyatı Vakfı Milli Sanatlar Sarayı” (Haber) 71

(--), “Muin Feyzioğlu’nu Kaybettik” (Haber) 72

Abdürrahim Karakoç, “Unutursun” (Şiir) 72

(--), “Türk Musikisi Özel Sayısı” (Haber) 72

(--), “Akyol- Cebeci- Ercilasun’un Kitapları” (Haber) 73

(--), “Serdengeçti İçin” (Haber) 73

(--), “Yahya Kemal İçin Hatıra Kitabı” (Haber) 74

(--), “1. Vakıf Haftası” (Haber) 74

(--), “Töre Sergi Salonu” (Haber) 75

(--), “Hat Sanatları Sergisi” (Haber) 75

(--), “Ağaç Baskı Hat Sanatları Sergisi” (Haber) 75

Hasan Rüzgâr, “Pakistan’da Türk Haftası” (Haber) 76-77

(--), “Ayın Yorumu-Siyaset ve Kadro” (Makale) 78-79

Reklam 80

Sayı: 153 Şubat 1984 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 3

(--), “TRT Çıkmazı” (Makale) 4-7

Ahmet Bican Ercilasun, “TRT Ne Zaman Düzelecek?” (Makale) 8-10

Nevzat Köseoğlu, “Televizyon Programları” (Makale) 11

Bahaeddin Yediyıldız, “Televizyon Programları Hangi Ölçülere Göre Denetleniyor?” (Makale) 12-13

(--), “Şaban Karataş ile Mülakat” (Röportaj) 14-16

Sadık Kemal [Tural], “TRT ve Türk Şiiri” (Makale) 17-19

Cinuçen Tanrıkorur, “TRT Kimlerin Elinde” (Röportaj) 20-22

Alemdar Yalçın, “Yorgun Savaşçının TRT Macerası” (Makale) 24-27

Ahmet Karaca, “Devletin Basın Müesseseleri ve TRT Kurumu” (Makale) 28-29

Mustafa Hasan, “Vesvasül Hannas” (Makale) 30-33

Coşkun Ertepınar, “Geçmiş ve Gelecek” (Dörtlük) 34

Coşkun Ertepınar, “Geçmiş ve Gelecek” (Dörtlük) 34

Yazan: Walter Kolarz/ Çeviren: Rıza Akdemir, “Komünist Rusya’da Alfabe İnkılabı” (Makale) 35-38

Nejat Sefercioğlu, “Gazel” (Şiir) 39

Dilaver Cebeci, “Bozkırda Kalan Sancı” (Şiir) 40

Yağmur Tunalı, “Şeb-i Yelda’dan” (Deneme) 41

Mevlüt Uluğtekin [Yılmaz], “Huzura Koşanlar” (Makale) 42-44

Hüseyin Çelikcan, “Kar Duası” (Şiir) 45

İsmail Aka, “Eski Türk Hukukunda Yasa” (Makale) 46-48

Necmettin Esin, “Yine Selamlanıyor” (Şiir) 49

Yunus Emre Özcan, “İngiltere İzlenimleri/ Bir Türk Grubu” (Gezi Yazısı) 50-51

Abdülkadir Hayber, “Yahya Kemal” (Makale) 52-54

Selçuk Bekar, “Yola Doğru” (Şiir) 55

İbrahim Şahin, “Dünya Kadar Bahçe” (Hikâye) 56-57

Oğuz Çetin, “Gandhi ve Satyagraha” (Makale) 58-62

Oyhan Hasan [Bildirki], “Çekirgeler” (Hikâye) 63-66

Hasan Kayıhan, “Yangına Çıra mı?” (Deneme) 67-68

Cafer Özgül, “Gençlik ve Sanat Üzerine” (Makale) 69

Muhsin İlyas Subaşı, “Gençlik ve Sanat” (Haber) 70

Melin Has [Er], “Eskiler ve Yeniler” (Haber) 70

Ali Özcan, “Kıvılcım- Ankara ve Yalnızlık” (Şiir) 71

Mehmet Kara, “Kıvılcım- Gece Sonu” (Hikâye) 72

Nesrin Aydın, “Kıvılcım- Sevgi Çiçeği” (Şiir) 73

Osman Kibar, “Kıvılcım- Zaman Kuşlarından” (Şiir) 73

Töre, “Not Defteri”:

Mehmet Önal, “Ölümünün 40. Yılında Mehmet Emin Yurdakul” (Haber) 74

(--), “Yazarlar Birliği’nin Yılın Yazar Fikir Adamı ve Sanatçıları Değerlendirmesi

Sonuçlandı” (Haber) 75

Muharrem Şemsek, “Makaleler” (Haber) 75

(--), “Şiir Şöleni” (Haber) 75

(--), “Türkistan Mektupları” (Haber) 76

(--), “Yahya Kemal Bayatlı Hatıra Kitabı” (Haber) 76

(--), “Milli Eğitim Sempozyumu” (Haber) 76

(--), “Genç Sanat Kültür Sanat Organizasyon Faaliyetlerine Devam Ediyor:

Genç Sanat ve Yayınevi Hizmete Girdi” (Haber) 77

(--), “Dilaver Çimen” (Haber) 77

(--), “Hasan Aktaş’ın Desen Sergisi” (Haber) 77

(--), “Yeni Dönem… Yeni Politikalar” (Makale) 78

Reklam 79- 81

Sayı: 154 Mart 1984 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 3

(--), “Ayın Konusu-Şehirleşme” (Makale) 4

Taha Akyol, “Şehirleşme ve Kültür Bunalımı” (Makale) 5-7

Doç. Dr. Sadık Kemal [Tural], “Türkiye’de Şehirleşmenin Doğurduğu Meseleler” (Makale) 8-11

Doç. Dr. Tuncer Baykara, “Türk Hayatında Yerleşiklik ve Şehir Hayatı” (Makale) 12-15

Mehmet Şahin, “Şehirleşme ve Gelişme” (Makale) 16-17

S. Ahmet [Arvasi], "İslamda Şehirleşme ve İslam Medeniyetinde Şehir Kültürü" (Makale) 18-24

Yavuz Bülent [Bakiler], "Sivasta Eski Türk Evleri" (Şiir) 25

Mehmet Pamak, "Sağlıksız Şehirleşmenin Doğurduğu Kültür Buhranı ve Köy Kalkınması" (Makale) 26-29

Alemdar Yalçın, "Türk Romanında Şehirleşme" (Makale) 30-35

Özcan Ergiydiren, "Şehirlerimiz" (Makale) 36

Bahattin Karakoç, "Irgalanış" (Şiir) 37

Prof. Dr. Ercüment Kuran, "Osmanlı Düşünürlerine Göre Ümmet ve Millet Kavramları" (Makale) 38-39

Yağmur Tunalı, "Sayıklama" (Şiir) 40-41

Dr. Bilge Ercilesun, "Batı Medeniyeti ve Düşündürdükleri" (Makale) 2-44

Nejat Sefercioğlu, "Gazel" (Şiir) 45

Yağmur Tunalı, "Osmancık Üzerine Tarık Buğra ile Bir Sohbet" (Röportaj) 46-49

Hüseyin Çelikcan, "Bahara Doğru" (Şiir) 50

Prof. Dr. M. Kemal [Özergin], "Türkistan Halk Edebiyatında" (Makale) 51-54

Hüseyin Mümtaz, "Yağmur Tunalı, İsmet Paşa, Kıbrıs'ta Sovyet Anayasası ve Noel Baba" (Deneme) 55-57

Töre, "Coşkun Karakaya Desen Yarışması Sonuçları" (Duyuru) 58-61

Töre, "Nuri Sezen ile Mülakat" (Röportaj) 62-63

Töre, "Ödül Töreni" (Konuşma Metinleri) 64-66

Yılmaz Sayer, "Hece Söyleyiş" (Şiir) 67

Hüseyin Emre [Özcan], "İngiltere İzlenimleri: Kiliseler" (Gezi Yazısı) 68-70

Yrd. Doç. Dr. Abdülkerim Abdülkadiroğlu, "Kütüphane Haftası" (Makale) 71-72

Remzi Ceylan, “Kıvılcım-Ölürüm Sen Bilmezsin” (Şiir) 73

Adem Konak, “Kıvılcım-Beşikler Beni Çağırır” (Şiir) 74

Töre, “Not Defteri”:

(--), “Reha Oğuz Türkkan Töre’de” (Haber) 75

(--), “Doç. Dr. Zeynep Kerman’ın Konferansı” (Haber) 75

(--), “Türk Edebiyatı – Bir Dergi Bir Anıt Sayı” (Haber) 76

(--), “Islahat-ı Edebiyye” (Haber) 77

(--), “Mehmet Başbuğ Resim Sergisi” (Haber) 78

(--), “Töre Sergi Salonu” (Haber) 78

Reklam 79

Töre, “Töre Şiir Yarışması Katılım Formu” (Duyuru) 80

Reklam 81

Sayı: 155 Nisan 1984 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 2

Prof. Dr. Ercüment Kuran, “Ayın Konusu-Milli Hâkimiyet- Türklerde Milli Hâkimiyet Ülküsü” (Makale) 3-6

Nuri Gürgür, “Ayın Konusu- Milli Hâkimiyet-Milli Mücadele Başlarken” (Makale) 7-17

Selçuk Şahingöz, “Ayın Konusu-Milli Hâkimiyet I. Türkiye Millet Meclisi” (Makale) 18-26

Yağmur Tunalı, “Tümata’nın Ankara Konseri” (Makale) 27-31

Yağmur Tunalı, “Hüseyin Mümtaz’a Mühim Not” (Mektup) 32

Dilaver Cebeci, “Tümata Başkanı Dr. Rahmi Oruç Güvenç ile Türk Musikisi Üzerine Bir Sohbet” (Röportaj) 33-38

Çinuçen Tanrıkorur, “III. Akdeniz Kültür Festivalinden Notlar” (Anı) 39-43

Göktürk Mehmet [Uytun], "Anam İçin" (Şiir)	44
Dr. Reha Oğuz [Türkkan], "Türk Milliyetçiliği ve Bazı Temel Sorular" (Makale)	45-50
Hüseyin Mümtaz, "Kapıkulede Cana Ot Tıkamak" (Deneme)	51-53
Bahattin Karakoç, "İlk Yazda" (Şiir)	54-55
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bayraktar, "Marksizm'in Çekiciliği" (Makale)	56-57
Mustafa Özbalcı, "Milli Kültür ve Öğretmen" (Makale)	58-60
Nejat Sefercioğlu, "Şarkı" (Şiir)	60
Yunus Emre [Özcan], "İngiltere İzlenimleri" (Makale)	61-63
Ülkü Gürsoy, "Islahat-ı Edebiyye" (Makale)	64-66
Ali Akmanlar, "Bu Toprak" (Dörtlük)	66
Mehmet Baki [Teke], "Zamanın Elinden Tutmak" (Edebi İnceleme)	67-68
Mustafa Doğan, "Kıvılcım-Bırak İsyanı" (Şiir)	69
Osman Kibar, "Kıvılcım-Maziye Ağıt" (Şiir)	70
Genç Atsız, "Kıvılcım-Gecenin İçindeki Gece" (Şiir)	71
Töre, "Not Defteri" :	
(--), "Nahhat Günhan Kurt'un Sergisi" (Haber)	72
(--), "Hasan Rüzgâr Pakistan'ı Anlattı" (Haber)	72
(--), "Türk Süsleme Sanatları Açıldı" (Haber)	73
(--), "Orta Asya'dan Görüntüler Fotoğraflar Sergisi" (Haber)	73
(--), "Mehmet Emin Resulzade Ölümünün 29. Yıl Dönümünde Anıldı" (Haber)	73- 74
(--), "Ömer Seyfettin" (Haber)	74
Prof. Dr. M. Kemal [Özergin], "Türkistan Halk Edebiyatında" (Makale)	75-80

Peyami Çelikcan, "13.Yılın Muhasebesi" (Makale)	2-3
Alemdar Yalçın, "Romandan Televizyona Küçük Ağa" (Edebi İnceleme)	4-6
Yağmur Tunalı, "Yücel Çakmaklı'nın Yeni Zirvesi: Küçük Ağa" (Eleştiri)	7- 10
Nevzat Çalıkuşu, "Çakmaklı Sineması İçinde Küçük Ağa'nın Yeri" (Makale)	11-12
Mustafa Hasan, "Küçük Ağa'yı Seyrederken" (Eleştiri)	12-14
Oğuz Çetin, "Küçük Ağa Daha İyi Olabilirdi" (Eleştiri)	15
İbrahim Şahin, "TV Filmciliğimiz ve Küçük Ağa" (Makale)	16-17
Yücel Çakmaklı, "TV Filmi Küçük Ağa" (Eleştiri)	18
Tarık Buğra, "TV Küçük Ağa'sı İçin" (Eleştiri)	19
Töre, "Küçük Ağa Hakkında Ne Dediler" (Anket)	20-22
Çinuçen Tanrıkorur, "Sayın Mümtaz'ın Teveccühüne Teşekkürler" (Mektup)	23-25
Nejat Sefercioğlu, "Gazel" (Şiir)	26
Reklam	27
Doç. Dr. Tuncer Baykara, "Merhum Erol Güngör" (Makale)	28-29
Prof. Dr. M. Kemal [Özergin], "Türkistan Edebiyatı Tarihinden" (Makale)	30-32
Muhsin İlyas [Subaşı], "Huzur Bulayım Bedrinde" (Şiir)	33
Dr. Hasan Köksal, "Türk Destanlarındaki Tipler ve Motifler" (Makale)	34-39
Ahmet Tevfik [Ozan], "Aynalarda Bir Ömür" (Şiir)	40
Doç. Dr. Mustafa Erkal, "Alkol Alışkanlığı ve Bira" (Makale)	41-42
Remzi Ceylan, "Hasret Gülleri" (Şiir)	43
Seyyah-ı Fakir Evliya [Çelebi], "Sultan'ül Müteşairin Ebul Pisik El Serseri" (Hikâye)	44-45
Yrd. Doç. Dr. Ziya Akkoyunlu, "Mustafa Akkoyu Öldü" (Biyografi)	46-49
H. Rıdvan [Çongur], "R. Oğuz Arık" (Biyografi)	50-56
Mehmet Kara, "Tutuklu" (Hikâye)	57-58

Mehmet Baki [Teke], “Gurbet Ölümleri” (Edebi İnceleme)	59-60
Y. Bahri [Yücel], “Kıvılcım-Umut” (Hikâye)	61-62
Genç Atsız, “Bu Yaradan Ölünmez” (Şiir)	63
Adem Konak, “Hüzün Çiçekleri” (Şiir)	64
Töre, “Not Defteri” :	
(--), “Garipkafkaslı Amerika’da Sergi Açtı” (Haber)	65
(--), “Açıklamalı Halk Türküleri Gecesi” (Haber)	66
(--), “Kitap Fuarı” (Haber)	66-67
(--), “Dr. Muhtar Tevfikoğlu’nun Sohbeti” (Haber)	68
(--), “Seçim Sonuçlarına Göre Sosyolojik Bir Tahlil” (Makale)	69-74
Töre, “Töre Dergisi XIII. Cilt İndeksi 145-156” (İndeks)	75-80
Reklam	81-82

Sayı:157 Haziran 1984 Sayfa

Ali Güngör, “Töre’den” (Duyuru)	3
Töre, “Okuyucudan Gelen Mesajlar” (Mektup)	4
Doç. Dr. Ahmet Bican [Ercilasun], “Türk Fikir ve Sanat Hayatında Töre” (Makale)	5-7
Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Şiir Değerlendirme Kıstasları” (Makale)	8-12
Nafiz Nayır, “Bir Şair Ölünce” (Şiir)	13
Töre, “Nafiz Nayır ile Mülakat” (Röportaj)	14
M. Kemal [Bacıoğlu], “Kara Elmas” (Şiir)	15
Töre, “M. Kemal Bacıoğlu ile Mülakat” (Röportaj)	16
Raif Öztürk, “Dilek” (Şiir)	17
Töre, “Raif Öztürk ile Mülakat” (Röportaj)	18

M. Halistin [Kukul], “Ses” (Şiir)	19
Töre, “M. Halistin Kukul ile Mülakat” (Röportaj)	20
Nadir Erke, “Güldü Geçti” (Şiir)	21
Töre, “Nadir Erke ile Mülakat” (Röportaj)	22
(--), “Şiir Ödül Töreni ve Çinuçen Tanrıkorur’un Ud Festivalinden” (Haber)	23-27
Prof. Dr. Şükrü Elçin, “Halk Şiiri Deyimi Üzerine” (Makale)	28
Yağmur Tunalı, “Şiiri Anlatamayan Notlar” (Makale)	29-30
Alemdar Yalçın, “Şiir ve Tenkit” (Makale)	31-32
Amil Çelebioğlu, “Elif-Name” (Şiir)	33
(--), “Kırım Türkleri 40 Yıldır Sürgünde” (Haber)	34-36
Yrd. Doç. Dr. Turan Güven, “Üniversiteye Öğrenci Seçme” (Makale)	37-39
Taha Akyol, “Yeni Bir Çağ” (Makale)	40-43
Rıza Akdemiri, “Tarihin Işığında-Vur? Fakat Dinle?” (Makale)	44-45
Esat Güçhan, “Bir Büyük Devlet Adamının Ardından” (Makale)	46
Erol Güngör, “Taşer’in En Büyük Hizmeti” (Makale)	47-50
Haluk Nurbaki, “Evrim Masalı” (Makale)	51-52
Çinuçen Tanrıkorur, “Güle Güle Saygın Bey” (Makale)	53-54
Yağmur Tunalı, “İki Büyük Konser” (Haber)	55-56
Töre, “Not Defteri” :	
(--), “Yayın Dünyasından” (Haber)	57-58
(--), “4. Aşık Seyrani Şenlikleri Sona Erdi” (Haber)	59
(--), “Gazetecilere de Ödül Verildi” (Haber)	59
(--), “Doç. Dr. Saim Sakaoğlu’nun Görüşleri” (Haber)	59
(--), “Tertip Komitesi Başkanı Mustafa Başaran’ın Görüşleri” (Haber)	59

(--), “Kur’an-ı Kerim Okuma Yarışması Yapıldı” (Haber) 59- 60

(--), “Küçük Ağa Hakkında Açık Oturum” (Haber) 60

(--), “Tanrıkorur Almanya’ya Gidiyor” (Haber) 60

Reklam 61

(--), “Ayın Yorumu- Birinci Yılında Demokrasi” (Makale) 62-64

Reklam 65-66

Sayı:158 Temmuz 1984 Sayfa

Töre, “Okuyucudan Gelen Mesajlar” (Mektup) 2-3

Doç. Dr. Sadık Kemal Tural, “Halide Nusret Zorlutuna” (Makale) 4-9

Dr. Muhtar Tevfikoğlu, “Halide Nusret Zorlutuna” (Anı) 10-11

Yrd. Doç. Dr. Bilge Ercilasun, “Halide Nusret Zorlutuna’nın Şiir Dünyası” (Makale) 12-16

Yağmur Tunalı, “Halide Nusret’in Dönülmez Seferi” (Deneme) 17-19

Alemdar Yalçın, “Halide Nusret ve Anadolu” (Makale) 20-21

Melin Has-Er, “Halide Nusret Zorlutuna” (Makale) 22

Emine Işınsu, “Kızının Kaleminden” (Mektup) 23

Halide Nusret [Zorlutuna], “Vasiyetname” (Vasiyetname) 24

Ergün Zorlutuna, Ümran Zorlutuna, Vasfiye İleri, Murathan Öksüz, Fevziye

Abdullah [Tansel], Ayvaz Gökdemir, RızaAkdemir, “Ne Dediler” (Mesaj) 25-26

Mustafa Yunus [Özcan], “Tarih Metodolijisi Kollokyumu” (Makale) 27-31

Prof. Dr. Bayram Kodaman, “Tarih Metodolojisi ve Türk Tarihinin

Meselelerinin Kollokyumunda Yaptığı Konuşma” (Konuşma Metni) 32-33

Doç. Dr. Bahaeddin Yediyıldız, “Çağdaş Tarihçilik” (Makale) 34-37

Prof. Dr. Ercüment Kuran, “Tunuslu Hayreddin Paşa ve Türkiye’nin

Çağdaşlaşması" (Makale) 38-39

Hüseyin Mümtaz, "Yeniden Adalara Destan mı Yazalım" (Makale) 40-43

Mahmut Topbaşlı, "Dört Yanım Tetiktir Dört Yanım Namlu" (Şiir) 44

Rıza Akdemir, "Denize Doğru Yürüyen Adam" (Deneme) 45-46

(--), "Ölümsüz Yazılar" (Mektup) 47

Taha Akyol, "Sultan Galiyev Üzerine Düşünceler" (Makale) 48-57

Mustafa Özbalcı, "Islahat-ı Edebiyye" (Makale) 52-53

Töre, "İskender Öksüz İle İlim İdeoloji Üzerine Bir Sohbet" (Röportaj) 54-58

Ayşe İnce, "Uzak Bir Beldedeyim" (Hikâye) 59

Ali Güngör, "Ayın Yorumu-Mazlum Milletler veya Emperyalizm" (Makale) 60-64

Sayı:159 Ağustos 1984 Sayfa

Töre, "Tenkit Yarışması" (Duyuru) 1

Töre, "Okuyucu Mektubu" (Mektup) 2

Yağmur Gökhan, "Milli Gurur: Töre" (Makale) 3

Doç. Dr. Özkan İzci, "Orta Asya Türk Tarihinin Meseleleri" (Makale) 4-7

Prof. Dr. Bayram Kodaman, "Tanzimat'tan Cumhuriyete Uzanan Osmanlı"

Tarihinin Meseleleri" (Makale) 8-10

Doç. Dr. Sadık Kemal [Turan], "Tarihçinin Edebiyat Dünyasından Alınması"

Gerekenler" (Makale) 11-14

Ali Akmanlar, "Dörtlükler-Kalp" (Dörtlük) 15

Ali Akmanlar, "Dörtlükler-Bilmem" (Dörtlük) 15

Ali Akmanlar, "Dörtlükler-Güz" (Dörtlük) 15

Dr. Zeynel Abidin [Makas], "Gazel" (Şiir) 15

Rıza Akdemir, “Tarihin Işığında Ne Fes Ne Kafes Ha!” (Makale)	16-17
Cenap Şehabettin, “Plevne’ye Gidiyorken” (Anı)	18-19
İsmail Özmen, “Şarkılarımızı Aldılar” (Hikâye)	20-21
Sadettin Yıldız, “Anama Mektup” (Şiir)	21
Doç. Dr. Süleyman Aslan, “İdari Teşkilatta Reorganizasyon” (Makale)	22-24
Töre, “Prof. Dr. Aydın Taneri Türk Devlet Geleneği ve Bürokrasi” (Makale)	25-26
Cemal Sayan, “Acıların Yükü Göğsümüzde” (Şiir)	26
Dr. Devlet Bahçeli, “Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Üzerine Bir” Değerlendirme” (Makale)	28-34
Töre, “İskender Öksüz: İslam İlim ve İdeolojisi Üzerine” (Röportaj)	35-38
Yrd. Doç. Dr. Turan Güven, “Nereden Başlamalı” (Makale)	39-40
Nadir Erke, “Felsefe” (Şiir)	40
Abdülkadir Hayber, “Arakesme” (Hikâye)	41-43
Yağmur Tunalı, “İstanbul Notlarından” (Deneme)	44
Mahir Nakip, “Arabesk Musikiye Dair” (Makale)	45-46
Peyami Çelikcan, “Dr. Reha Oğuz Türkkan ile Video Üzerine Bir Sohbet” (Röportaj)	47-50
Alemdar Yalçın, “Genç Türk Edebiyatçısının Sorumluluğu” (Makale)	51-52
H. Rıdvan [Çongur], “Remzi Oğuzlara İhtiyacımız Var” (Makale)	53-54
Nejat Sefercioğlu, “Gazel” (Şiir)	54
Hasan Kallimci, “Çocuk ve Eğitim-Masallar Çocukların Huzuruna Çıkarken” (Makale)	55-56
Fahri Turgut, “Bahtımın Dilekçesi” (Şiir)	56
Selçuk Oksal, “Bürokrasi Bulaşıcı Mıdır” (Mizah)	57-58
Alper Çolakoğlu, “Festival mi? Ne Festivali?” (Makale)	59-60
Prof. Dr. Orhan Tuna, “Darlık Buhranları ve İslam İktisat Siyaseti” (Edebi İnceleme)	61-62

Hanife Alper, “Ne Desem” (Şiir) 62

Töre, “Töre Kitap Servisi” (Kitap Listesi) 63-64

Reklam 65-66

Sayı: 160 Eylül1984 Sayfa

Hüseyin Mümtaz- H. Mustafa [Sarı]- Aydın Kol-Mustafa Alkan

“Okuyucu Mektubu” (Mektup) 2-3

Ali Güngör, “Ayvaz Gökdemir: Türk Milleti Yorulmuş ve Türk Kültür

Dinamizmini Kaybederek Durgunlaşmış” (Röportaj) 4-8

Nadir Erke, “Bir Onulmaz Dert” (Şiir) 8

Töre Araştırma Sevisi, “Turizmin İhmal Edilen Yanı ve Kültürel Sarhoşluğumuz” (Makale) 9-11

Prof. Dr. Emin Bilgiç, “Milli Kültür Davamız ve Turizm” (Makale) 12-14

Taha Akyol, “Tarihi Kültür Çağdaş Milli Kültür” (Makale) 15-16

Dr. Reha O. [Türkkan], “Turizmin Milli Kültür Üzerindeki Tesirleri” (Makale) 17-18

Bekir Sıddık [Özyıldırım], “Turizm ve Tanıtma Üzerine” (Makale) 19

Hüseyin Mümtaz, “Salyangoz Vatikan’da Mı Batı Trakya’da mı Daha İyi

Satılır?” (Deneme) 20-21

Yağmur Tunalı, “Kültür Üzerine Bazı Dikkatler” (Makale) 22-23

Hüseyin Erdem, “Ekonomide Devlet Politikası” (Makale) 24-26

Yusuf Dursun, “Yolculuk” (Şiir) 26

Prof. Dr. M. Kemal [Özergin], “Çağdaş Türk Dünyasından Başkurtlar” (Makale) 27-31

Ahmet Tevfik[Ozan], “Geç Gelen Huzur” (Şiir) 31

(--), “Kurban” (Makale) 32

Ali Şen, “Tasavvufi Hayat” (Makale) 33-36

Rıza Akdemir, "Büyük Mürşid ve Seyyah Abdürreşid İbrahim ve Japonya" (Makale)	37-39
Fevziye Çamseven, "Mezheb-i Aşk" (Şiir)	39
(--), "Türkiye Arması" (Haber Yazısı)	40
Reşat Nuri [Güntekin], "Ölümsüz Yazılar- Mehmetçik" (Hikâye)	41-42
H. Selçuk [Bekar], "Vuslat" (Mensure)	42
Töre, "Töre Sanat" (Haber)	43
(--), "Devlet Tiyatrolarındaki Değişikliklere Dikkat" (Makale)	44-45
Dursun Selim, "İsmail Güneş: Türk Sinemasının Bugününe Bir İmar Affı Çıkarmak Lazımdır" (Röportaj)	46-47
Mehmet Baki[Teke], "E- 24 Yolu" (Hikâye)	48-49
Töre, "Osman Çeviksoy: Hikâye İnsan Gerçeğini Yakalamaya Daha Müsaittir" (Röportaj)	50-51
Selçuk Oksal, "Bir Gecede Düzelen Ekonomi" (Hikâye)	52-53
Hakan, (Çizim)	54
Orhan Kavuncu, "Nevzat Köseoğlu: Kitap Şuuru Denemeler" (Edebi İnceleme)	55
Töre, "Töre Kitap Listesi" (Kitap Listesi)	56-57
Töre, "Türk İslam Dünyasından" (Haber)	58-59
Batı Trakya Siyasi Kültürel ve Türkü Dergi, "Türk Birliklerinin Mahkemesi" (Haber)	60
Ali Güngör, "Ayın Yorumu- 12 Eylül 4. Yılında" (Makale)	61-64
Reklam	64-65

Sayı:161	Ekim 1984	Sayfa
Töre, "Okuyucu Mektubu" (Mektup)		2

Ali Güngör, “Taha Akyol ile Eğitim Üzerine Bir Sohbet” (Röportaj)	3-7
Prof. Dr. Adnan Gülerman, “Eski Yazıyı Öğrenmekler Cumhuriyet Yıkılır mı?” (Makale)	8-9
Töre, “Hacı Eminoğlu: Eğitimimizde Milli Ruha Ait Özellikler Tükendi” (Röportaj)	10
Makoto Aso, Ikuo Amano-Çeviren: Mustafa Özcan, “Japonya’nın Modernleşmesi ve Eğitim I.” (Makale- Çeviri)	11-15
Töre Araştırma Servisi, “Gazete ve Kitap Tirajları Düşüyor…Yayın Hayatımız Magazinleşiyor…” (Makale)	16-18
Doç. Dr. Mustafa Erkal, “Basın Yayın Meseleleri ve Bazı Gerçekler” (Makale)	19-21
Yrd. Doç. Dr. İhsan Sezan, “Kitabı Kaybeden Toplum” (Makale)	22-23
Hüseyin Mümtaz, “Limni Vezir mi Piyon Mu?” (Makale)	24-28
Nafiz Nayır, “Sevirem” (Şiir)	28
Prof. Dr. Mecit Doğru, “Türkler Chistophe Clomb’dan Önce Amerika’da” (Makale)	29-30
Rıza Akdemir, “Karga Derneği” (Makale)	31-32
Raif Öztürk, “Gelsin” (Şiir)	32
Töre, “Doç. Dr. Hayri Altıntaş İle Tasavvuf ve Tarikat Üzerine” (Röportaj)	33-35
Ali Şen, “İçtihat Kapısı Kapalı mı?” (Makale)	35-37
Töre, “Töre Sanat” (Haber)	38-39
Cihan Eroğlu, “Kan Yolu” (Şiir)	40
Reşat Nuri [Güntekin], “Tanınmayan Adam” (Hikâye)	41
Osman Çeliksoy, “Duvar’ın Öte Yanı” (Hikâye)	42-48
Mustafa Temur, “Bir Mevsim Daha Başlarken” (Makale)	49-50
Halil Açıkgöz, “Kütüphane” (Makale)	51-52
Sudi Erdoğan, “Dergiler Sorular Sorular” (Mektup)	53-55
Selçuk Oksal, “Bir Danışmanın Hatıraları” (Hikâye)	56-57

Hüseyin Erdem, “Pusudaki İhanet” (Edebi İnceleme) 58

Töre, “Kitap Servisi” (Kitap Listesi) 59-60

Töre, “Not Defteri”:

(--), “Doğu Türkistanlı Türk Hacı Adayları Hacca Yetişemediler” (Haber) 61

(--), “Batı Trakya’da Türklere Baskı Son Haddinde” (Haber) 61

(--), “Filipinlerde İslami Direniş” (Haber) 61

(--), “Taşkent’te İslami Yazma Eserler” (Haber) 61

(--), “Abdülhamit’in Dağıtıcı Torunları” (Haber) 61

(--), “Komşularımız!” (Haber) 61

(--), “Özbekistan’da Büyük Tasfiye” (Haber) 62

(--), “Amerika’da Kanuni Sultan Süleyman Sergisi Açılıyor” (Haber) 62

(--), “Şair Nedim’in Mezarı Tamir Edildi” (Haber) 62

(--), “Pakistan’da İslami Değerler” (Haber) 62

(--), “Binlerce Koreli Müslüman Oluyor” (Haber) 62

(--), “İmam Hatip Liseleri” (Haber) 62

Töre, “Mayaş Yayın Faaliyetleri Araştırma Anketi” (Anket) 63-64

Reklam 65

Sayı: 162 Kasım 1984 Sayfa

Töre, “Okuyucu Mektubu” (Mektup) 2

Ali Güngör, “Taha Akyol ile Eğitim Üzerine Bir Sohbet II.” (Röportaj) 3-7

Hüseyin Bozok [Kılıçarslan], “Geçmiş Sonbahar” (Şiir) 7

Töre Araştırma Servisi, “YÖK Raporu” (Makale) 8-15

Osman Horata, “Üniversitelerimizdeki Türk Dili Dersinin Yeni Bir Yılına

Daha Başlarken" (Makale) 16-17

Mokato Aso, Ikuo Amano-Çeviren: Mustafa Özcan, "Japonya'nın Modernleşmesi II." (Makale- Çeviri) 18-22

Hasan Şahmaranoğlu, "Korkunç Uyku" (Şiir) 22

(--), "Ziya Gökalp'in Hayatı ve Eserleri" (Makale) 23

Ziya Gökalp, "Ziya Gökalp'in Malta Hapishanesinden II. Mektubu" (Mektup) 24

Ziya Gökalp, "Şehit Haremi" (Şiir) 24

Mustafa İlker, "Fikir Tarihimizde Ziya Gökalp" (Makale) 25-28

Doç. Dr. Mustafa Erkal, "Ziya Gökalp'de İktisada Bakış" (Makale) 29-31

Hüseyin Mümtaz, "Dış Politikada Endişeler" (Makale) 32-33

Reha Oğuz [Türkkan], "Propaganda İşinde İki Ana Ülke" (Makale) 34

Rıza Akdemir, "Acaba Namazım Bozuldumu" (Makale) 35-36

İsmail Hakkı [Yılmaz], "Din ve Toplum Bölümü Üzerine" (Makale) 36-37

Ali Şen, "Mevlit ve Mahiyeti" (Makale) 38

Metin Kaplan, "Okuyucudan" (Mektup) 39

Rafet Aydeniz, "Hakka Kavuşmanın I. Yılında Serden Geçti" (Makale) 40-41

Cunay Mavleyanov, "Savaşçının Gözyaşları" (Makale) 42-44

D. Kaya Kadıoğlu, "Bir Şair Doğunca" (Şiir) 44

Dr. Oğuz Karaçay, "Söğüt Şenliğinin Ardından" (Anı) 45-46

(--), "Türkoloji Kongresi İstanbul'da Toplandı" (Haber) 46-47

Halil Açıkgöz, "I. Milletler Arası Türk Halı Kongresinin Ardından" (Haber) 48

Töre, "Not Defteri":

(--), "F. Almanya'da Türkler Azalıyor" (Haber) 49

(--), "Filipinli Müslümanlara Karşı Nafalm Bombası Kullanımı" (Haber) 49

(--), “Batı Trakya’da Neler Oluyor” (Haber Yazısı) 49

(--), “New York’ta İslam Kültür Merkezinin Temeli Atıldı” (Haber) 49

(--), “Nikos Sampos Güney Kıbrıs’ta” (Haber) 49

(--), “Yunus Emre’nin Yaşadığı Alan Milli Park Yapılıyor” (Haber) 49

(--), “Almanya’da 30 Bin Türk Çocuğu 1985-86 Öğretim Yılında Din Dersi Eğitimi Görecekti” (Haber) 49

(--), “Taş Bademleri Televizyonda” (Tanıtım Yazısı) 50

A. Yağmur [Tunalı], “Tiyatro Metni” (Makale) 51-52

M. Halistin [Kukul], “Gençlik Marşı” (Şiir) 52

Turan Güven, “Tenkit Yazısı” (Makale) 53-55

Stj. Dr.Tahir Özakkaş, “Ahmet Tevfik Ozanla Konuşma” (Röportaj) 56

Ahmet Tevfik [Ozan], “Görür Gibiyim” (Şiir) 57

Töre, “Kitap Servisi” (Kitap Listesi) 58-61

Selçuk Oksal, “Eskiler Alırım” (Hikâye) 62-63

Karikatür 63-64

Reklam 65

Sayı:163 Aralık1984 Sayfa

Töre, “Okuyucu Mektubu” (Mektup) 2

Töre, “YÖK ve Üniversiteler Arası Kurul Başkanlığına” (Mektup) 3-5

Töre, “Töre’den- Bin Dokuz Yüz Seksen Dört” (Mektup) 6-7

Töre Araştırma Servisi, “Ekonomide Bir Yıl” (Makale) 8-10

Rıza Akdemir, “Milli Kültür Politikası” (Makale) 11-13

Prof. Dr. Bayram Kodaman, “Doğu Meselesi veyahut Anadolu’nun Bütünlüğü

Bütünlüğü Açısından Üç Devir- Üç Politika" (Makale)	14-18
Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, "Sosyal Şiddet ve Türkiye Gerçeği" (Makale)	19-22
Oğuz Karaçay, "Terör Olayları ve Güneydoğunun Kalkınması vs." (Makale)	23-24
Taha Akyol – Dr. Muhtar Tevfikoğlu - Doç. Dr. Sadık Kemal Tural, "Yuvarlak Masa Toplantısı Doğumunun 100. Yılında Yahya Kemal" (Söyleşi)	25-31
Dr. Nejat Sefercioğlu, "Gazel" (Şiir)	32
Prof. Dr. Türkoğlu Gök Alp, "Yahya Kemal Bayatlı ve Türk Tarihi I" (Makale)	33-34
Çinuçen Tanrıkorur, "Musikisine Aşık Bir Büyük Türk: Yahya Kemal" (Makale)	35-37
Dr. Muhtar Tevfikoğlu, "Aksin Ne Kadarsa" (Şiir)	38
Makoto Aso - Ikuo Amano –Çeviren: Mustafa Özcan, "Japonya'nın Modernleşmesi ve Eğitim" (Makale- Çeviri)	39-43
Dr. Reha Oğuz [Türkkan], "Yanlışları Düzeltmek Farz Oldu" (Makale)	44-45
Rıza Akdemir, "Mason Derneklerinin Kapatılışı" (Makale)	46-47
Mustafa Batır, "Okuyucudan" (Mektup)	47
Yavuz Bülent Bakiler, "Ölümsüz Yazılar – Üsküp" (Gezi Yazısı)	48-51
Nevzat Çalıkuşu, "Ölümünün Altıncı Yılında Yetik Ozan İçin" (Makale)	52-55
Oyhan Hasan Bıldırki, "Kırım" (Hikâye)	56-57
Prof. Dr. Aydın Taneri, "Nutuk Söylev Farkı" (Makale)	58-59
Raif Öztürk, "Gül Gelsin" (Şiir)	59
Osman Deniz, "Duvarın Öte Yanı Hikâyesinin Düşündürdükleri" (Eleştiri)	60-61
Töre, "Yükseköğretim Gençliğine Duyuru" (Duyuru)	61
Selçuk Oksal, "Nefsi Müdafaa" (Hikâye)	62-63
Mayaş A.Ş. İdare Meclisi, "Duyuru Töre Kitap ve Kültür Ocağı" (Duyuru)	64

Sayı:164 Ocak 1985	Sayfa
Cafer Uzlar, Gülnur Doyuran, Hasan Hüseyin Yoğurt, Fethi Ahmet Avşar, "Töre Dergisi Yazı İşleri Müdürlüğüne" (Mektup)	2-3
Töre, "Töre'den – Bin Dokuz Yüz Seksen Beş" (Duyuru)	4
Töre, "Yuvarlak Masa Toplantısı- Gençlik ve Genlik Yılı Üzerine" (Sohbet)	5-12
Arif Nihat Asya, "Fetih Marşı" (Şiir)	13
Töre, "Açık Oturum- Gençlik Yılına Girerken" (Sohbet)	14-21
Turan Güven, "Gençlik Anlayışımızı Değiştirmeliyiz" (Makale)	22-23
Taha Akyol, "Jakobenizm Üzerine Düşünceler" (Makale)	24-27
Hüseyin Mümtaz, "Dış Politikada Öncelikler" (Makale)	28-29
Ali Pehlivan, "1984'ün Yargılanması" (Makale)	30-34
Muhtar Tevfikoğlu, "Mahşer" (Şiir)	34
Prof. Dr. Türükoğlu Gökalp, "Yahya Kemal Bayatlı ve Türk Tarihi II." (Makale)	35-40
Doç. Dr. Tuncer Baykara, "Yeni Tarih Kitapları Yazılırken" (Makale)	41-43
Prof. Dr. Hüseyin Atay, "Kur'an – ı Yeniden Anlamaya Mecburuz" (Makale)	44-49
Makoto Aso, Ikuo Amano/ Tercüme: Mustafa Özcan, "Milliyetçi Eğitimde Başarısızlık" (Makale- Çeviri)	50-52
Hasan Şahmaranoğlu, "Güntülü" (Şiir)	52
Abdürrahim Karakoç, "Yazmak Zor" (Şiir)	53
Cinuçen Tanrıkorur, "Biz Hala Teksesliyi Bırakıp Çok Sesliyi Yüceltmeye Savaş Verelim" (Makale)	54-56
Amil Çelebioğlu, "Gazel" (Şiir)	56
Halit Batumlu, "Noel Akşamında Üç Arkadaş" (Hikâye)	57

Saim Sakaoğlu, “Bir Tanıtma Üzerine Sohbet” (Sohbet) 58-59

Elif Akdemir, “Âşık İsmeti, Hayatı, Deyişleri” (Makale) 60-61

Akın Sağlık, “Cezaevinden” (Mektup) 61-62

Fikret Karatepe, “Çocuklar ve Kitaplar” (Makale) 63-64

Nejat Sefercioğlu, “Gazel” (Şiir) 64

Celal Kapusuzoğlu, “Atlar ve Sahipleri” (Makale) 65-66

M. Halistin [Kukul], “Şiir Sanatı” (Şiir) 66

Rubil Gökdemir, “Baskı Grupları ve Üniversite Gençliği” (Makale) 67-68

(--), “Mehmet Akif Ersoy” (Makale) 70-71

Töre, “Töre Kitap ve Kültür Ocağı” (Duyuru) 72

Sayı:165 Şubat 1985 Sayfa

Töre, “Töre’den” (Duyuru) 3

Ahmet Bican [Ercilasun], “Yine Dil” (Makale) 4-5

Orhan Kavuncu, “Televizyonda Bir Film ve İnsan ya da Hayata Dair Düşündürdükleri” (Makale) 5-6

Mehmet Saim Kaptan, “Osmanlı İmparatorluğundaki Siyasi ve Sosyal Yapı Değişmelerinin Edebiyata Yansıması” (Makale) 7-10

Nevzat Köseoğlu, “On Beşinci Yüzyılda Osmanlılar” (Makale) 11-13

(--), “Osmanlıyı Savunurken” (Makale- Çeviri) 14-15

Taha Akyol, “Tarihimizde Jakobenimin Kaynakları” (Makale) 16-20

Burak Harputlu, “Grubu Yaşıyorum” (Şiir) 20

Oğuz Karaçay, “Türkistan Sevgisi” (Röportaj) 21-24

Hamdi Piriştine, Ali Pehlivan, Ümran Ünlüsoy, “Yusuf Özaslan ile Sanat ve

Edebiyat Üzerine" (Röportaj)	25-30
Dursun Selim, "Gençlik Yılı" (Makale)	31-34
Yusuf Özaslan, "Kırgülü" (Şiir)	34
Rıza Akdemir, "Haram Lokma" (Makale)	35-36
Coşkun Ertepınar, "Gençlik Büyük Sevgilerle Çoğalmalı" (Şiir)	36
İsmail Hami [Danışmend], "Kanuni'nin Kanuniliği" (Makale)	37
Hüseyin Atay, "Kur'an – Yeniden Anlamaya Mecburuz" (Röportaj)	38-42
Osman Endiz, "Batının İstediği Uyum" (Makale)	43-45
Makoto Aso, Ikuo Amano /Çeviren: Mustafa Özcan, "Demokratik Eğitim Sisteminin Kuruluşu" (Makale- Çeviri)	46-49
Muhtar Tevfikoğlu, "Kulağımın Sadakası" (Hikâye)	50-52
Mustafa Temur, "Soğuk İngiliz'in Veda Örneği" (Makale)	53
(--), "Hüzzam" (Tanıtım Yazısı)	54
Abdürrahim Karakoç, "Adada ki Adam" (Şiir)	
Yaşar Oralgün, "Genç Kalemler- Hedeflerin Temeli" (Makale)	55-58
Necdet Ekici, "Tarihimizin Akış Seyri İçinde Öğretmenin Yeri ve Önemi" (Makale)	58-59
Orhan Saykal, "Senden Korkuyorum" (Şiir)	59
Rabia Gölbaşı, "Kaçış" (Hikâye)	60
Töre, "Töre Kitap ve Kültür Ocağı Eki" (Duyuru)	61-62
Taha Akyol, "Kafasında Soru İşaretleri Olmayan Toplum Hür Düşünmez" (Röportaj)	63-65
Töre, "Milli Kültür Vakfı Armağanları Verildi, Kitap Şuuru İçin Soruşturma Açıldı" (Haber)	65-66
Töre, "Kitap ve Kültür Ocağı Şubat Ayı Kitap Listesi" (Kitap Listesi)	67-72

Sayı:166	Mart 1985	Sayfa
Töre, “Töre’den” (Duyuru Yazısı)		3
Töre Araştırma Servisi, “Ekonomik İstikrar Diyerek İnsanlarımız Harcanıyor” (Makale)		4-7
Sadi Somuncuoğlu, “Sosyal Hayatta Çözüm Hiçbir Zaman Tek Değildir” (Makale)		8-11
Hasan Şahmaranoğlu, “Almıla” (Şiir)		11
Mete Beşen, “Enflasyon Artışına İşçi Ücretlerindeki Artışlar Sebep Göstermek Son Derece Yanlış Bir Politikadır” (Röportaj)		12-16
Abdürrahim Karakoç, “Beşinci Mevsim” (Şiir)		17
(--), “Gündemdeki Konu- Üniversitelerimiz ve Problemlerimiz” (Röportaj)		18-19
Turan Güven, “Hayatın Kaynağı İnsanın Menşei ve Evrimi Üzerine” (Makale)		20-24
Nevzat Köseoğlu, “On Beşinci Yüzyılda Osmanlı’lar” (Makale)		25-27
Mehmet Saim Kaptan, “Batılılaşma” (Makale)		28-32
Ahmet Tevfik Ozan, “Hikâye Bizim” (Şiir)		32
Rıza Akdemir, “Tarihin Işığında Bir İhanetin Hikâyesi” (Makale)		33-34
Refik Halit [Karay], “Ay Peşinde Vatan Masalı” (Hikâye)		35-36
M. Halistin Kukul, “Sevgi Başımızda Taç” (Şiir)		36
Necdet Ekici, “Bir Yabancı” (Hikâye)		37-39
Metin Kaplan, “Cezaevi Gençliği” (Makale)		40-41
M. Yılmaz [Aşıkalioğlu], “Nereye Gider” (Şiir)		41
Muammer Doğu, “Kuğuların Hicreti” (Makale)		42
Raif Öztürk, “Saz Tutmuş Belli” (Şiir)		42
Yusuf Gedikli, “İstikbaldeki Türk Rönesans’ı İçin Şarkın Mazisindeki Kültür Eserlerinden Yararlanmak Zaruridir” (Röportaj)		43-45
Burhanettin Özbilici, “Genç Bir Sanatçı ile Eski İstanbul” (Tanıtım Yazısı)		46-47

Göktürk Mehmet [Uytun], “Kader” (Şiir) 47

(--), Gurbet Ölümleri Film Setinde” (Röportaj) 48-49

Alper İslam Evsen, “Ozan ve Gurbet Edebiyatı” (Makale) 50-51

(--), “Osmancık” (Tanıtım Yazısı) 52-54

Dinçer Sümer, “Osmancık’ın Sorumluluğu” (Değerlendirme Yazısı) 55-56

(--), “Osmancık Gecikmiş Bir Oyun” (Değerlendirme Yazısı) 56-57

Mustafa Temur, “Romandan Tiyatroya” (Değerlendirme Yazısı) 58

(--), “ Televizyon/ Aliş İle Bir Zamanlar Rumeli’de” (Değerlendirme Yazısı) 59

Selahattin Tolkun, “Genç Kalemler – Gençlik Yılı” (Eleştiri) 60

Durmuş Kaya Kadıoğlu, “Gazel” (Şiir) 60

Ersin Taşçı, “Genç Kalemler- Boşluk” (Hikâye) 62-63

Rabia Gölbaşı, “Genç Kalemler- Gençlik Üzerine” (Röportaj) 64-65

Töre, “Töre Kitap ve Kültür Ocağı Eki” (Duyuru) 66-67

Töre, “Töre Kitap ve Kültür Ocağı Mart Ayı Kitap Listesi” (Kitap Listesi) 68-72

Sayı: 168 Mayıs 1985 Sayfa

Garip Can Urfalı, H. Mustafa Sarı, Ahmet Balkış, Bünyamin Kocataş, “Töre’ye Açık Mektup” (Mektup) 2-3

Bünyamin Kocataş, “Gençliğin Meselelerine İdari Maslahatçı ve Savsaklar Tutumlarla Yaklaşılamaz” (Makale) 4-5

Y. Doç. Refik Turan, “Atatürk ve Gençlik” (Makale) 6-8

Mehmet Kara “Bir Yıldız Kaydı” (Şiir) 8

Y. Doç. Dr. Hamdi Molla [Mahmutoğlu], “Gençlik Yılında Çırak Gençliği” (Makale) 9

Baybars Esat Özer, “Gençlik Toplum ve Devlet” (Makale) 10-11

Dr. Nizamettin Kazancı, "Üniversite İmtihanları Üzerine" (Makale)	12-13
Mümtaz Beyaztaş, "Mapusta" (Şiir)	13
Fikret Karatepe, "Türkçe Kitapları veya Zevksizlik Abidesi" (Makale)	14-15
Doç. Dr. A. Bican [Ercilasun], "Türkçülüğün Değişmeyen Tarafı" (Makale)	16-17
Alper İslam Evsen, "Sancı" (Şiir)	17
Hüseyin Mümtaz, "Dış Politikada Zaaflar" (Makale)	18-20
Tahsin Yaprak, "Ayların Sultanı Mübarek Ramazan" (Makale)	21-23
Aka Gündüz, "Ağla Bülbül" (Şiir)	24
Fuat Köprülü, "Akıncı Türküleri" (Şiir)	24
Turan Güven, "Hayatın Kaynağı İnsanın Menşei ve Evrimi Üzerine" (Makale)	25-30
Bektaşoğlu, "Dörtlükler" (Şiir)	30
Doç. Dr. Orhan Kavuncu, "Tesadüf Kavramı" (Makale)	31-34
M. Halistin [Kukul], "Kalp Sığmaz Ten Kafese" (Şiir)	34
Osman Çeviksoy, "Gül Mevsimi" (Hikâye)	35-39
A.Tevfik Ozan, "Soramadığım" (Şiir)	39
Mehmet Saim Kaplan, "Batılılaşma ve Türk Edebiyatına Yansımaları" (Makale)	40-46
M. Argunşah, "Muhibbi (Kanuni) ve Gönül" (Makale)	46-51
Yeni Osman Zade Musa Çelebi, "Devranun İşleri Nicedür Anı Beyan İder" (Anı)	52-53
Nafiz Nayır, "Yaslı Ağaç" (Şiir)	53
Hüseyin Tuncer, "Azap Topraklarında Çiçekler Büyür" (Değerlendirme Yazısı)	54-58
(--), "Ressam Özcan Tekin: Ressam Birinci Sınıf Aydındır" (Biyografi)	60
(--), "Uluslararası Sinema Günleri 85'in Ödüllerini Kazanan Filmler Belli Oldu, Cahide Gürsoy Resim Sergisi, Ressam Mehmet Başbuğ Nisan Ayında 3 Yarışmada Ödül Aldı" (Haber)	61

Necdet ekici, “Genç Kalemler- Eğitimde Model ve İnsan Anlayışımız” (Makale) 62-64

Berrin Alpmen, “Genç Kalemler – Değilsin” (Şiir) 62

Bahriye Çeri, “Sabah” (Hikâye) 64

Sayı: 169-170 Haziran – Temmuz Sayfa

Töre, “Okuyucu Mektubu” (Mektup) 2

Taha Akyol, “Tarihi Açıdan Gün Sazak” (Makale) 3-6

Ahmet Tevfik Ozan, “Dağlarda Bulduğum Yol” (Şiir) 6

Sadi Somuncuoğlu, “13 Yıl Sonra Dündar Taşer” (Makale) 7-8

Hüseyin Tuncer, “Zorlutuna (1901- 1984)” (Makale) 9-12

Kudret Altun, “Nusrettin Topçu Hayatı ve Eserleri Arasındaki Münasebet” (Makale) 13-16

Hüseyin Mümtaz, “Modern Çağın Dinozorları: Sömürge Aydınları” (Makale) 17-18

Hüseyin Mümtaz, “Esir Milletler” (Makale) 19-20

(--), “Afganistan’da Ruslara Karşı Cihad Sürerken Bilmediklerimiz” (Makale) 21-23

Doç. Dr. Turan Güven, “Hayatın Kaynağı İnsanın Menşei ve Evrim Üzerine II” (Makale) 24-28

Beşir Ayvazoğlu, “Saatleri Ayarlama Enstitüsü Yahut Bir İnkıraz Felsefesi”

(Edebi İnceleme) 29-34

Mehmet Saim [Kaptan], “Batılılaşmanın Şiirdeki Yankısı” (Makale) 35-37

Prof. Dr. Adnan Gülerman, “Tatil-i Eşgal Bir Grev Yasaklama mıdır?” (Makale) 38-41

Yusuf Dursun, “Yandır Beni” (Şiir) 41

Osman Çeviksoy, “Gecenin Beyazında” (Hikâye) 42-45

Ekrem Arkun, “Cezaevinden – Gençlik… Gençlik…Gençlik” (Mektup) 46-47

Turgut Yazlak, “Demokrasi” (Makale) 48-50

Alper İslam Evsen, “Vuslat Narası” (Şiir) 50

Hacı Fazıl [Özlü], “Kaza” (Hikâye) 51-52

Zahit Eren, “Kovdular Vuslatı” (Şiir) 52

Töre, “Kitap ve Kültür Ocağı” (Duyuru) 53-54

Töre, “Kitap ve Kültür Ocağı Kitap Listesi” (Kitap Listesi) 55-64

Sayı:171-172 Ağustos-Eylül Sayfa

Töre, “Okuyucu Mektubu” (Mektup) 2-3

Hüseyin Mümtaz, “Bu Yaz Kıbrıs Çok Sıcak” (Makale) 4-7

Ahmet Tevfik [Ozan], “Saklamak Boşuna” (Şiir) 7

Sadık Kemal [Tural], “Türkiye, Kültürel Zenginleşme Değil Bozulma

Yabancılaşma ile Karşı Karşıyadır” (Makale) 8-10

Bünyamin Kocataş, “Yazarlar Birliği Genel Başkanı Mehmet Doğan’la

Yazarlar Birliği Faaliyetleri Üzerine Bir Konuşma” (Röportaj) 11

Turan Güven, “Hayatın Kaynağı, İnsanın Menşei ve Evrimi Üzerine III.” (Makale) 12-16

Fatih İsmail [Öğütlü], “Zamanın Raksı” (Şiir) 16

Tayip Duman, “Öğretmen Yetiştirmenin Dünü Bugünü ve Yanı” (Makale) 17-20

Yusuf Dursun, “Erzurum Hatıraları” (Şiir) 20

Esat Çıplak, “İbni Sina” (Makale) 21

Dr. Oğuz Karaçay, “Bir Kitabın Etrefinda – Sultan Galiyev ve Sovyet Müslümanları

(Edebi İnceleme) 22-31

Hüseyin Tuncer, “Küçük Dünyam” (Hikâye) 32-37

Halistin Kukul, “Halim” (Şiir) 37

Yusuf Gedikli, “Azeri Şiirinin Zirvelerinden Nebi Hezri Babaoğlu Hakkında Birkaç Söz”

(Makale) 38-41

Mehmet Yiğit, “İlahi Divanı ve Divandan Dokuz Türkçe Gazel” (Makale) 42-44

Halime Toros [Sevil], “Sarılıp Ağlayacağız Birlikte” (Hikâye) 44-47

Muhammed Sabri Karger, “Can Türkiye’m” (Şiir) 47

Ahmet Balkış, “Genç Kalemler Buhranımız ve Gençlik” (Makale) 48-50

Nazım Hikmet [Polat], “Atsız” (Şiir) 50

Ahmet Çelen, “Çınardan Esintiler” (Şiir) 51

Rabia Gölbaşı, “Omuzlarımda Ağır Bir Yük Taşıyorum” (Şiir) 51

D. Kaya [Kadıoğlu], “Kaf Dağı Ardından” (Şiir) 51

Töre, “Kitap ve Kültür Ocağı” (Duyuru) 52-53

Töre, “Töre Kitap ve Kültür Ocağı Üye Müracaat Formu” (Üye Formu) 54

Töre, “Töre Kitap ve Kültür Ocağı Kitap Listesi” (Kitap Listesi) 55-64

Mayaş Yayınları, “Bayilik ve Abonelik Verilecektir” (Duyuru) 65

III. BÖLÜM

DERGİNİN MUHTEVA AÇISINDAN İNCELENMESİ

Uzun yıllar yayım hayatını sürdüren *Töre* dergisi, biçim özellikleri itibariyle olduğu kadar muhteva özellikleri ile de dikkate değer bir dergidir. Bu itibarla bu bölümde *Töre* dergisinin muhteva açısından ele alınarak incelenmesi, onun daha görünür olmasını sağlayacağı açıktır.

A. *TÖRE*'DE DİL

1. Dil - Toplum -Kültür İlişkisi

Dil, her şeyden önce kültürün taşıyıcısı ve aktarıcısıdır. Bir milletin dünya görüşü, tarihi ve edebiyatı o milletin kültürünü oluşturur. Sahip olunan bu değerler, dil aracılığıyla gelecek nesillere aktarılır. Neticede bir milleti millet yapan ve diğer milletlerden ayrılmasını sağlayan en önemli unsur, sahip olduğu kültürel değerlerdir. Kültürü canlı ve ayakta tutan en önemli unsur ise dildir. Bu nedenle dil bir milletin ruhunu oluşturmaktadır.

Töre dergisinde dil bağlamında üzerinde durulan noktalardan biri de dilin toplumla ve kültürle olan ilişkisidir. Millî birlik ve bütünlüğe dayalı bir fikir sistemine sahip olan *Töre* dergisinde dil, millî bütünlüğü ve bağlılığı sağlayan en önemli unsur olarak görülmüş ve Türk dilinin, Türk milleti için taşıdığı önem ifade edilmeye çalışılmıştır.

Dili, milleti millet yapan değerlerin başında gören Ayhan Tuğcugil, onun şahsi bir değer değil, toplumun ortak bir unsuru olduğunu ifade eder. Yazar, derginin 100. sayısında kaleme aldığı "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil –II" başlıklı yazısında bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade eder:

"*Dil, on binlerce yılda zerre zerre, kelime kelime, kaide kaide doğmuş bir içtimai varlıktır. Bütün zekâların, dahi ediplerin; adlı adsız folklor ustalarının lisana hizmetleri inkâr edilemez.*

Fert, maddi ruhi bir varlıktır. Cemiyet ise, birbirlerine bazı müştereklerle bağlanmış fertlerden meydana gelir… Cemiyetin on binlerce yılda meydana getirdiği lisan tam bir içtimai varlıktır.

Lisan, milleti tarif eden fertlere millete mensubiyet şuuru veren değerlerin başında gelir. Çeşitli milletlerden yüz kişiyi, kıyafet, çevre vs. gibi maddi kültür unsurlarından tecrit ettikten sonra bir araya getirseniz, millettaşların birbirlerini teşhiste faydalanacakları ilk vasıta, konuştukları lisandır." [121]

Tuğcugil'in de ifadelerinden anlaşılıyor ki dil, ait olduğu toplumundan bağımsız olarak düşünülemeyen, toplumun ortak ürünü olan içtimaî bir varlıktır. Şüphesiz ki bunun en büyük sebebi dilin toplum içindeki en büyük görevinin fertlerin birbirini tanımasını ve cemiyet içi anlaşmalarını sağlayan bir vasıta olmasından ötürüdür. Bir nevi dil, toplum için birleştirici bütünleştirici bir unsurdur.

Ayhan Tuğcugil, dil konusunu ele aldığı bir yazısında da dilin millet şuurunun oluşmasında en temel unsurlardan biri olduğu düşüncesini vurgulayarak, bir önceki yazısındaki görüşlerini desteklemiştir:

"…lisan bir milletin dünya coğrafyası üstünde birliğinin şuuruna varmasını sağlar. Yazı ve diğer saklama vasıtalarıyla nesiller arasında bir anlaşma vasıtası hâline gelen lisan, milletin birliği teminde önemli bir amildir."[122]

Dil, nasıl ki toplum için ayrılmaz bir unsur ise kültür de toplumun ayrılmaz bir parçasıdır. Kültür toplumu yansıtan, ona ait olan her şeyi ifade eden yegâne unsurdur. Dil ise hem toplumun kültürünü oluşturan temel yapı hem de toplum

[121] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil - II", *Töre*, S. 100, Eylül 1979, s. 18.
[122] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil - II"…, s. 18.

kültürünün taşıyıcısıdır. M. Halistin Kukul, "Kültür ve Dil" başlıklı yazısında dil ve kültürün birbiriyle ilişkili, ayrılmaz unsurlar olduğunu özellikle vurgular:

> *"Biz, dil meselesini, kültür meselemizin ayrılmaz en önemli unsuru olarak görüyoruz. Bunun sebebi ise, dilin ait olduğu toplum üzerindeki manevi fonksiyonundandır. Dil, her iki fonksiyonu da yapar. Toplumun maddi ve manevi durumu üzerindeki etkisini, dil kendine sahip olduğu sürece devam ettirir. Kendisi bozulan ve yok olan dil, toplumunu zaten kaybeder. Bunun yanında belirtilmesi gereken bir diğer husus da şudur: Aynı anlamı verdikleri hâlde iki ayrı milletin kullandığı bir kelime, o milletlerin nazarında başka özelliklere sahip olabilir. İnsanı başka başka düşüncelere sevk edebilir. O hâlde, biz kültüre dilsiz bakamayız. Dilin olmadığı yerde kültür aramak beyhude olur. Çünkü ortada maddi manevi ortak değer aracı yoktur. Dil, kültürün ortak değer aracıdır. Dilsiz kültürün varlığından söz edilemez. Nasıl ki canlılar susuz, havasız, topraksız, güneşsiz yaşayamazlarsa kültür de dil olmadan yaşayamaz değil, doğamaz bile."*[123]

Dili bütün meselelerin üstünde tutan, kültürün temeli ve ayrılmaz bir parçası olarak gören Halistin Kukul, yazısının devamında bu düşüncelerini Mehmet Kaplan'ın sözleriyle de destekler:

> *"Prof. Dr. Mehmet Kaplan: 'Türkiye'nin en mühim davası, hiç şüphesiz dil davasıdır' diyor ve şöyle devam ediyor: 'O, bütün davaların başında gelir. Onu halletmedikçe, kültürle alakalı diğer meseleleri halletmeye imkân yoktur. Çünkü düşünce ve duyguları nesilden nesile, insandan insana nakletme vasıtası olan dil, her türlü kültür faaliyetlerinin temelini teşkil eder. İnsanoğlu, dil vasıtası ile dile dayanarak düşünür; dil vasıtasıyla dile dayanarak düşünür; dil vasıtasıyla bilgi edinir; millî ve içtimaî tesanüt dille olur.'"*[124]

---

[123] M. Hâlistin Kukul, "Kültür ve Dil", *Töre*, S. 102, Kasım 1979, s. 33.
[124] M. Hâlistin Kukul, *agm.*, s. 33.

Bu konuda Ayhan Tuğcugil'in de Halistin Kukul ile aynı düşünceye sahip olduğunu görmekteyiz. Lisanın kültürden ayırt edilemez bir unsur olduğunu belirten Ayhan Tuğcugil derginin 99. sayısında kaleme aldığı "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil" yazısında, dili ve kültürü zenginlik ölçütleri içerisinde değerlendirirken dil zenginliğinin kültür zenginliğini etkileyen bir unsur olduğunu söyler, dil ve kültürü ayrılmaz değerler olarak görür:

> *"Temel kavramların şifreleri olmanın ötesine geçebilen kelimeleriyle, deyimleriyle zenginleşen diller, hem yazılı hem de sözlü edebiyat gelenekleriyle yüzlerce yıllık kültür mirasının taşıyıcısı hâline gelirler ve zenginleştikçe millileşirler."*[125]

> *"Gündelik sınırlamalardan kurtulup edebiyat vasıtası olmaya başladığı andan itibaren lisanın kültür taşıyıcılığı görevini de yükleneceği açıktır… En güçlü kültürler en eski lisanlara aittir."*[126]

Töre dergisi kadrosunca dil, toplumu oluşturan millî bir varlık hatta millîlik yönü en belirgin olan kültürel unsur olarak değerlendirilmiştir. Bu konuya ilişkin yazılarda dilin, fertlere ait olmayıp, fertlerden oluşan cemiyetin yani bütün milletin ortak malı olduğu görüşü vurgulanmış ve dilin millet olma bilincinde önemli yere sahip olduğu vurgulanmıştır. Bir milleti birbirine bağlayan, o milletin sosyal hayatını düzenleyen ve en önemlisi millî şuuru destekleyen dilin, şüphesiz ki o milletin kültürü üzerinde de rolü büyüktür.

---

[125] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi Uygulama: Dil"…, s. 33.
[126] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s.31.

2. Türk Dili ve Önemi

Töre dergisinin yayım hayatı boyunca önemle üzerinde durduğu meselelerden biri Türk dili konusu olmuştur. Bu hassasiyetin en büyük sebeplerinden biri şüphesiz ki dilin Türk kültür, sanat ve edebiyat hayatında önemli bir yere sahip olmasındandır. Derginin milliyetçi bilim adamları ve aydınları, millî kimliğin ve kültürün en önemli yapıcısı ve taşıyıcısı olarak gördükleri dili olabildiğince önemsemişler, onun öneminin millet tarafından kavranması için azami gayreti göstererek kayda değer yazılar kaleme almışlardır. Türk dilinin önemi ifade edilirken öncelikle Türk dilinin, Türk tarihindeki köklü geçmişi belirtilerek Türkleri millet yapan temel değerlerden biri olduğu üzerinde durulmuştur.

Türk dilinin tarihteki yeri ve önemini Doç. Dr. Meserret Diriöz, derginin 100. sayısında "Ömer Hayyam Türkçe Biliyor muydu?" başlıklı yazısında Kaşgarlı Mahmut'un şu sözleri ile ifade etmiştir:

> "*Tanrının devlet güneşini Türk burçlarından doğurmuş olduğunu ve onların mülkleri üzerinde, göklerin bütün dairelerini döndürmüş bulunduğunu gördüm. Tanrı onlara Türk adını verdi ve onları yeryüzüne vali kıldı. Zamanımızın hakanlarını onlardan çıkardı. Dünya devletlerinin idare dizginini onların ellerine verdi. Onları herkesten üstün kıldı. Kendilerini Hak üzerine kuvvetlendirdi. Onlarla birlikte çalışanı, onlardan yana olanı aziz kıldı ve Türkler yüzünden onları her dileklerine eriştirdi. Bu kimseleri kötülerin şerrinden korudu… Derdini dinletebilmek ve Türklerin gönlünü almak için onların dilleriyle konuşmaktan başka yol yoktur… Peygamberimiz, kıyamet alametlerini ahır zaman karışıklıklarını ve Oğuz Türklerinin ortaya çıkacaklarını söylediği sırada, 'Türk dilini öğreniniz. Çünkü onlar için uzun sürecek hâkimiyet vardır.' demektedir."*[127]

[127] Meserret Diriöz, "Ömer Hayyam Türkçe Biliyor muydu?", *Töre*, S. 100, Eylül 1979, s. 19.

Meserret Diriöz, Türk dilinin ve Türklerin tarih sahnesindeki önemi ve üstünlüğünü Kaşgarlı Mahmut'un sözüne ve peygamberin hadisine dayandırarak Türk dilinin muazzam üstünlüğünü göstermeye çalışır.

Töre dergisinde Türk dili ve meseleleri konusundaki görüşlerini ve değerlendirmelerini sistematik bir sırayla ele alan kişilerden biri Ayhan Tuğcugil'dir. Tuğcugil, dil meselesine "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi" doğrultusunda yaklaşır. Yazar, dil meselesine "lisan nedir?" sorusu ile başlayıp Türk dilinin önemi ve sorunlarını aşamalı bir biçimde ele alır. Dil konusunu geniş bir çerçevede ele alan Tuğcugil, ilk etapta dilin ne olduğunu ve millet için ne ifade ettiğini ortaya koyar. Ona göre lisan:

> "*Cemiyet içinde bir anlaşma aracıdır: Dilin en temel özelliği temel anlaşma vasıtası olmasıdır. Dil şifrelerden oluşmaktadır. Fakat dilin görevini yerine getirebilmesi için insanın sesleri kelimelerle şifrelemesi yetmez. Karşı tarafın da şifreleri çözüp yeniden zihninde kavram hâline getirmesi lazımdır. Bu nedenle iki muhatabın da aynı dile sahip olması gerekir. Bir Türk ile İngiliz ikisi de dil bilmelerine rağmen anlaşamazlar. Çünkü zihinlerindeki kavramlar aşağı yukarı aynı olmasına rağmen telaffuzda kullandıkları şifreler farklıdır ve birbirlerinin dilini bilmeyen iki millet mensubu kişi şifreyi çözemezler. Netice olarak, dilin temel görevini yerine getirebilmesi için cemiyet içinde müşterek olması şarttır."*[128]

Ayhan Tuğcugil, dilin cemiyet içindeki önemi ve mahiyetini belirttikten sonra dilin özellikleri üzerinde durur ve onun yazılı anlaşma aracı olma görevine değinir. Ona göre:

> *"Lisanın ilk akla gelen ve en temel özelliği bir anlaşma vasıtası oluşudur. Tıpkı telgrafçılıkta kullanılan Mors Alfabesi gibi… Mors Alfabesi sesleri yani harfleri şifreleyip karşı tarafa ulaşmasını sağlarken lisan, kavramları kelimeler hâlinde şifreleyip muhatabımıza*

[128] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil", *Töre*, S. 99, Ağustos 1979, s. 29.

ulaştırmaktadır. Ancak lisanın görevini yerine getirebilmesi için bir takım ses grupları yani kelimelerle şifreleyip söylemesi yetmez. Muhatabının da bu işin tersini yapabilmesi; kelimelerdeki şifreyi çözüp onları kafasında tekrar kavram hâline getirmesi lazımdır. Dilini bilmeyen iki millet mensubu, şifreyi çözme safhasını geçemediklerinden anlaşamazlar. O hâlde lisanın temel vazifesinin ifa edebilmesi için bir cemiyet içinde müşterek olması gerekir."[129]

Tuğcugil, dilin kültür ve manevi mirasın taşıyıcısı olması konusundaki önemi ve rolünü belirtir. Onun 'müştereklik' özelliğine işaret ederek bu yapısının bozulmaması gerektiğini dile getirir. Ona göre:

"...yazı nesillerin, aralarında yıllar, asırlar bulunan insaların birbirleriyle anlaşmasını sağlayarak zaman sınırlamasını ortadan kaldırır. Bizler atalarımızın, yüzlerce yıl önceki duygularını düşüncelerini, bize iletmek istediklerini yazı vasıtasıyla alırız ve bizler de bizden sonraki nesilleri yıllar sonra duygu ve düşüncelerimizi aynı vasıta ile iletiriz. İşte bu noktada lisanın bu görevini en iyi şekilde yerine getirebilmesi için 'müştereklik' gereklidir. Bu demek ki lisanın ve onun taşıyıcısı olan alfabenin zaman içerisinde çok fazla değişikliğe uğramaması gereklidir."[130]

Dilin önemi üzerinde durarak değerlendirmeler yapan yazarlardan biri de Türk dil bilimcisi Tuncer Gülensoy'dur. Yazar, "Türklerde Yazı" başlıklı yazısında, yazı dilini insanlığın en önemli icatlarından biri olarak görerek Türk yazı dilini tarih seyri içinde değerlendirmiştir. Ona göre:

"...yazı, konuşmak dışında insanların duygu ve düşüncelerini anlatabilmek için birtakım işaret ve işaret sistemlerinden teşekkül etmiş bir haberleşme vasıtasıdır. Kitaplarda kullanılan dile yazı dili denir. Milletlerin konuşma dillerinden yazı dilleri doğar."[131]

---

[129] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s. 30.
[130] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s. 30.
[131] Tuncer Gülensoy, "Türklerde Yazı", *Töre*, S. 23, Nisan 1973, s. 16.

> "*Türklerin Şamanizm, Budizm, Manihaizm ve İslamiyet gibi pek çok din değişikliği yaşamış ve pek çok dine bağlı olmuş olmaları, birbirinden çok farklı birden fazla alfabe kullanmış olmalarına sebep olmuştur."*[132]

Tuncer Gülensoy, Türklerin kullandığı alfabeleri belirtmeden önce Türk yazı dilinin menşei konusunda bir tespitte bulunarak Türk dilinin yapı taşı olan Orhun Abideleri'ne hatırlatma yapmıştır. Ona göre:

> *"Türk yazı dilinin elimize geçen ilk örnekleri Orhun kitabelerinde yer alan metinlerdir. Ancak bu metinler Türk yazı dilinin ilk örneklerini teşkil etmez. Bunun nedeni Orhun Abideleri'ndeki dilin, zaman içerisinde meydana gelmiş bir yazı dili olarak değil, işlenmiş bir yazı dili olarak ortaya çıkmış olmasıdır. Türk yazı dilinin menşeini Orhun Abideleri'nden çok daha öncesinde aramak gerekir."*[133]

Türk yazı dilinin menşeinin Orhun Abideleri'nden çok daha öncesinde aramak gerektiği düşüncesini belirten bir diğer araştırmacı da Gün Güzel olmuştur. Gün Güzel, "Dilimizin Bugünkü Meseleleri" başlıklı yazısında dilimizin tarihi gelişim seyrini şu şekilde değerlendirir:

> *"Dilimizin ilk yazılı kaynakları olan Orhun Abideleri (M. S. 7.y.y.)dir. Abideler üzerine incelemeler yapan yerli ve yabancı Türkologlara göre, abidelerdeki dil, çok fazla işlenmiş bir edebiyat ve kültür dilidir. O dönemki şartlara göre dil bu hâle ancak beş altı yüzyılda gelebilir. Bu nedenle de Türk yazı dilinin başlangıcının miladın ilk yılları olması gerekir."*[134]

Millî yazı dilinin menşeinin Orhun Abideleri'nden çok daha öncesine ait olduğunu belirten İsmail Aka da, "Orhun Abideleri" başlıklı yazısında Türk dilinin köklü tarihi geçmişine hatırlatma yapar. Yazar, Orhun Abideleri'nin Türk dili ve

---

[132] Tuncer Gülensoy, *agm.*, s. 16.
[133] Tuncer Gülensoy, *agm.*, s. 16.
[134] Gün Güzel, "Dilimizin Bugünkü Meseleleri", *Töre*, S. 44, Ocak 1975, s. 32.

kültürü için önemini belirtirken asırlar önce de Türklerde millet bilincinin var olduğunu vurgular:

> *"Tarih boyunca çeşitli coğrafyalarda devlet kuran Türkler, çeşitli alfabeler kullanmıştır. Bunların en önemlileri daha yaygın olarak uzun zaman kullanılmış olmalarına ile Göktürk, Uygur, Arap ve Latin Alfabeleridir. Göktürk yazısının ilk olarak Orhun Abidelerimden birkaç asır öncesine ait Yenisey Yazıtları'nda görülmesi bu yazının miladın ilk asırlarına kadar çıkmış olabileceği tahminini doğuruyor. Bu iki millî yazının menşei meselesi Danimarkalı bilim adamı Thomsen tarafından 1893 yılında okunduğundan bu zamana kadar bütün dilbilimcileri meşgul etmiştir."*[135]

> "*Bilge Kağan abidelerindeki ifadesi ile yer ve gök yıkılmadıkça hiçbir kuvvetin Türk Milletini sarsamayacağını, buna rağmen elli yıllık tutsaklığı ise milletin kendi hatası yüzünden ileri geldiğini belirtir. Burada Kağan'ın mesuliyet yüklediği insanların halk değil, Türkçe adları bırakıp Çince adlar almaları, Çin prensesleri ile evlenmeleri yüzünden şiddetle yerdiği beyler ve yüksek tabak olduğu açıkça görülür."*[136]

Bu anlatımlarımızdan anlaşılıyor ki *Töre* dergisi yazarları, genel olarak dil üzerinde durmuş ve dilin mahiyeti, görevi, işlevi, Türk dilinin menşei, kültür taşıyıcısı rolü ve önemi üzerinde değerlendirmeler yapmışlardır. Onlar özellikle Türk dilinin tarihi derinliğinin Orhun Abideleri ile sınırlı olamayacağını, abidelerdeki işlenmiş ve gelişmiş dilin bu hususu gözler önüne serdiğini ifade etmişlerdir.

---

[135] İsmail Aka, "Orhun Abideleri", *Töre*, S. 3-31, Ağustos 1971, s. 25.
[136] İsmail Aka, *agm.*, s. 27.

3. Türk Dilinin Problemleri

Töre dergisi ele aldığı bütün konuları millîlik ve milliyetçilik çerçevesi içerisinde ele almış ve değerlendirmiştir. Bu nedenle dil meselelerine de bu anlayışla yaklaşılması kaçınılmazdır. Dergide geniş çapta ele alınan konulardan biri de Türk dilinin problemleri ve bu problemlerin sebepleridir. Dergide sıklıkla ele alınan dil problemlerinin başında "öz Türkçecilik" anlayışından doğan uydurmacılık, yozlaşma ve sadeleşme meseleleri gelmektedir.

Türk dilinin tarihî seyrine bakıldığında Arapça ve Farsçanın Türkçeye bütünüyle sirayetinin 16. yüzyılda başladığı ve 19. yüzyıla kadar da kuvvetle devam ettiği görülür. Özellikle bu süreçte kültür, sanat, edebiyat kısaca yazı dili, bütünüyle Arapça ve Farsça etkisiyle olabildiğince ağırlaşarak suni bir hâl almıştır. Bu yüzdendir ki Türk aydınları, Arapça ve Farsçanın etkisiyle tanınmaz hâle gelen Türkçenin sadeleşmesi, kendine gelmesi için Tanzimat'la birlikte sadeleştirme arayışı içine girmişlerdir. Sadeleşme ise topluma mal olmuş ve ait olduğu toplumda herkes tarafından anlaşılmayan yabancı kelimelerin (Arapça, Farsça) dilden atılıp, onların yerine herkes tarafından anlaşılan Türkçe kelimeler kullanılması anlayışıdır.[137]

Türk dilinde sadeleşme hareketi Tanzimat'la beraber 19.'yyda başlamıştır. Süslü ve yapma nesir dilinden şikâyet eden Tanzimat yazarlarından Şinasi ve Namık Kemal, Türkçeyi bu ağdalı dilden arındırılmış sade bir edebiyat dili haline getirmek için önemli adımlar atmışlardır. Fakat fikirleri doğrultusunda ilerleyememelerinden olsa gerek önemli adımlar atmış olsalar da istenilen gelişmeyi gösterememişlerdir.

Dilimizin sadeleşmesi gerektiği fikri ilk olarak Meşrutiyet Dönemi'nde herkesçe kabul edilmeye başlanmıştır. Meclis-i Mebusan'ın açılmasıyla farklı milletlere ait vekillerin her biri kendi dillerini konuşmaya başladığı hatta diğer vilayetlerden gelen Türk milletvekillerinin de resmi yazı dillerinden farklı sade bir Türkçe konuştukları görülür. Bu durumun bazı anlaşmazlıklara zorluklara yol açması nedeniyle dil meselesi üzerine düşünmeye ve çözüm yolları aranmaya başlanır. Her

[137] Necmettin Hacıeminoğlu, "Sadeleşmede Ölçü", *Töre*, S. 3-31, Ağustos 1971, s. 19.

ne kadar devletin resmi dilinin Türkçe olmasından kaynaklı olarak meclis çalışmalarının da Türkçe yapılması kararı alınmış olsa da bu esnada patlak veren Osmanlı – Rus savaşı dikkatleri farklı noktaya çekmiştir. [138]

Tanzimatçılardan sonra gelen Servet-i Fünûn yazarları ise sadeleşme yönünde atılan adımı görmeyerek Batı'dan aldıkları yeni sözcüklerle dili daha da anlaşılmaz hâle getirmişlerdir. Dilde sadeleşme konusunda asıl önemli adım ise 1911 yılında Ömer Seyfettin'in öncülüğünde "Genç Kalemler" dergisinde yayımlanan "Yeni Lisan" makalesiyle başlatılan sadeleşme hareketidir. Ziya Gökalp, Ali Canip Yöntem gibi isimler de bu meseleye hizmet etmiş Türk milliyetçileridir. Türk dili üzerine önemli prensipler ortaya koyan Ziya Gökalp, Türk dilinin bugünkü seviyesine erişmesinde büyük katkı sağlamıştır. Onun Türkçenin sadeleşmesi konusunda ileriye sürdüğü şu düşüncesi dikkate değerdir:

> *"...Osmanlıcayı hiç yokmuş gibi bir tarafa atarak, halk edebiyatına temel vazife gören Türkçeyi aynen almalı İstanbul'da konuşulan Türkçeyi esas alarak konuştuğumuz gibi yazmalıyız. Türk milletinin bildiği ve kullandığı her kelime Türkçedir. Artık yaşamayan fakat Türkçe kökten gelen bir kelime, yabancı kaynaklı fakat sevilen bir kelime ile karşılanmışsa yaşayan kelime esastır."*[139]

Gökalp'in da ortaya koyduğu prensiplerden anlaşılıyor ki Türk dilinde sadeleşme fikri ve bu yöndeki faaliyetler yirminci yüzyılın başlarında gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Türk dilinin sorunları üzerine kafa yoran milliyetçi aydınlardan Necmettin Hacıeminoğlu, günün tartışmalarından biri olan sadeleşme konusunu "Sadeleşme Meselesi" başlıklı makalesinde ele alır. Sadeleşme hareketinin 19. yüzyılda başladığını düşünen Hacıeminoğlu, TDK'nin başlatmış olduğu sadeleşme hareketini gereksiz bulur. Zira ona göre bu mesele, Millî Edebiyat Dönemi'nde Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Ali Canip gibi Türkçü aydınlar tarafından ele alınıp neticeye

---

[138] Gün Güzel, *agm.*, s. 38.
[139] Gün Güzel, *agm.*, s. 40.

bağlanmıştır. Bu yüzden bugün yeni bir mecra açmak değil, açılan mecradan yürümek lazımdır:

> *"...'hava tarikiyle gittim' yerine 'hava yoluyla gittim' 'İstanbul'dan müfarakat ettim' yerine 'İstanbul'dan ayrıldım', Ankara'ya muvasalat etti' yerine 'Ankara'ya vardı' demektir. ... İşte sadeleşme bu örneklerden birinci sıradakileri bırakarak ikinci sıradakileri kullanmaktan ibarettir. Hâlbuki sadeleşme hareketi başlamadan önce mesela 19. Asırda durum yukarıda söylediğimizin aksineydi. Yani Osmanlı aydını ikinci sıradaki Türkçe örnekleri değil de birinci sıradaki Osmanlı örnekleri tercih ediyordu. Demek ki sadeleşme akımının o zaman ki öncüleri, Osmanlı aydının bu sakat tutumuna karşı çıkmışlardı."*[140]

Sadeleşme meselesini ayrıca kültür ihtilali olarak da gören Necmettin Hacıeminoğlu, Türk dilinin sadeleşme hareketinin 1960'lı yıllardan itibaren çeşitli devlet organları ve kuruluşlar tarafından amacından saptırıldığını ifade ederek bu durumun Türkçe'nin yıkımına sebep olacağını vurgular.[141]

Türk dilinde sadeleşme meselesi beraberinde uydurmacılık sorununu da doğurmuştur. Dildeki yabancı sözcükleri dilden arındırmak maksadıyla ortaya çıkan bu anlayış, dili zenginleştirmekten ziyade daha karmaşık bir hâle sokmaktadır. Necmettin Hacıeminoğlu'nun üzerinde durduğu noktalardan biri de budur. Yazar, "Sadeleşmede Ölçü" isimli yazısında bu sorunu ele alarak "dilde zenginleşme" algısına değinir. Hacıeminoğlu, dilde zenginleşmenin yabancı dillerden kelime almak ya da uydurma kelimeler türetmek olmadığını belirterek bu durumu Türk dilinden örneklerle izah etmeye çalışır. Yazar, yer verdiği örneklerle uydurmacılar tarafından ortaya konan kelime ve eklerin dilimizin kurallarına uygun olmadığını ve bunların mana yönünden dilimizi fakirleştirdiğini somut bir biçimde ortaya koyar:

"Sebep kelimesini ele alalım. Bugün uydurmacılar 'sebep' e 'neden' diyorlar. Yanlıştır. Çünkü 'sebep' tek başına bir kelime değildir. Türkçede

---

[140] Necmettin Hacıeminoğlu, "Sadeleşmede Ölçü", *Töre,* S. 3-31, Ağustos 1971, s.19.
[141] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s.18.

'sebeplenmek' diye bir fiil vardır. 'Fabrikada Emin' e de bir iş buluver. Sayenizde o zavallı da sebeplensin.' cümlesini 'nedenlensin' diye bitirebilir misiniz?"[142]

Necmettin Hacıeminoğlu, yukarıda belirtmiş olduğumuz yazısında, millî dilin önemini ve değerini tarih ve kültürel boyutlarıyla ele alır. Yazar bu konuyu ele alırken, uydurma kelimelerin millî dil ve kültür anlayışımızdaki yerine de temas eder. Türk diline sokulmaya çalışılan bu yeni kelimelerin millî dil ve kültürümüzde bir yeri olmadığını ortaya koyan Hacıeminoğlu, millî dilin millî vicdandan doğması gerektiğini ve millî kültürün gelecek nesillere aktarılmasında millî dilin gerekliliğini ve önemini vurgular. O, bu bağlamdaki düşüncelerini şöyle ortaya koyar:

> *"Bir milletin bütün fertlerini ve her yeni nesli millî tarihin bilinen en eski kaynaklarına kadar götüren ve onlarla millî kültür arasında köprü kuran tek güvenilir vasıta millî kültürdür. Acaba uydurmacıların pazara sürdükleri sözlükleri bizi Gökalp'e, Dede Korkuta, Yunusa, Oğuz Kağana, Kutadgu Bilig'e ve Bilge Kağana götürebilir mi? Hayır götüremez. Tam aksine bizi onlardan koparır, uzaklaştırır. Çünkü… Uydurma sözcükler millî vicdandan doğmamıştır. Öyleyse bu sözcükler Türkçe değildir, uydurmadır."*[143]

Millî dilin zenginleşmesi için yeni kelimeler uydurmak dili hem bir çıkmazın içerisine sürüklemekte hem de tam tersi fakirleştirmektedir. Hacıeminoğlu, uydurma kelimelerin millî dili fakirleştirdiği düşüncesinin nedenini şu sözleriyle açıklamıştır:

"…dilde yaşayan bir kelime ne kadar eski ise, onun manası da o derece zengin ve geniştir. O kelime dilde artık tek başına değil, bir ailedir. Onu atarsanız dilden 'geniş ve köklü bir dil ailesini' çıkarmış olursunuz. O zaman dil, zenginleşmez fakirleşir."[144] sözleriyle yazar, yüzlerce yıllık geçmişe sahip olan Türk dilinde her sözcüğün köklü bir geçmişe sahip olduğunu ve Türk dilinin millî bütünlüğünü vurgulamıştır.

---

[142] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 22.
[143] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 21.
[144] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 22.

Necmettin Hacıeminoğlu gibi Gün Güzel de dilde sadeleşmenin Türk dilinde çok önceleri millî edebiyatçılar tarafından sağlandığının ve TDK'nin bugünkü amacının ise sadece dilimizi bozmaktan ibaret olduğunu ifade etmiştir:

> *"...bir kelime, eğer dilde benimsenmiş, işlenmişse, kolay kolay unutulmaz. Çünkü çeşitli yerlerde kullanılır, atasözü, deyim, tekerleme ve şiire girerek anlam inceliklerine sahip olur. Eş anlamlı gibi görülen başka bir kelimeyle karşılanabilecekmiş zannedilir ama olmaz. 'Pabuç' Farsça kaynaklı, 'ayakkabı' Türkçedir. Bunların ikisinin birden bir dilde bulunamayacağı gerekçesiyle, 'pabuç'u atmaya kalkarsak, size hemen şunu hatırlatırlar: 'Gürültüye pabuç bırakmam.' Cümlesindeki deyimi nasıl ifade edeceksiniz? ...Çare: Milletimiz ve ona ait olan her şey gibi dilimiz de her türlü tartışmanın dışında tutulmalıdır."*[145]

Sadeleşme meselesi etrafında tartışılan dikkate değer bir nokta da uydurmacıların Mustafa Kemal Atatürk'ün 1930'lu yıllarda başlatmış olduğu dil devrimi hareketini kendi yaptıklarına gerekçe olarak göstermeleridir. Dergide sadeleşme meselesi ele alınırken bu meselenin üzerinde özellikle durduğu görülmektedir.

Bu konuyu özel bir başlık altında değerlendiren Yalçın İzbul, "Atatürk ve Dil" başlıklı yazısında Atatürk'ün dil inkılabındaki en önemli gayesinin Türk dilini yabancı dillerin etkisi altından kurtararak, dilin millî şuurla işlenip zenginleşmesini sağlamak olduğunu belirtmiştir. Yazara göre bugün dil devrimcilerinin yaptığı ise, Atatürkçülük sıfatı altına sığınıp dili millîleştirmekten ziyade uydurmacılığa sürüklemek ve sadeleşme adı altında ise millî kültür bağımızı zedelemekten başka bir şey olmadığıdır.[146]

Günün önemli tartışmalarından olan millî dil konusu üzerinde dikkatle duran aydınlardan biri de Ayhan Tuğcugil'dir. Yazar, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil" başlıklı yazısında millî lisanı "saflık" ölçütü içerisinde değerlendirmiştir. Toplumun zihnini meşgul eden "lisan ne kadar safsa o kadar

---

[145] Gün Güzel, *agm.*, s. 44.
[146] Yalçın İzbul, "Atatürk ve Dil", *Töre*, S. 85, Haziran 1978, s. 85.

millîdir" algısı, Tuğcugil'in millî lisan meselesini ele alma sebebi olarak görülebilir. Bu anlayışın zihinlerde yarattığı yanlış algı şudur: "Diğer dillerle etkileşim, dili millî olmaktan çıkarır." İnsanlığın birbiriyle asırlardır etkileşim hâlinde bulunduğunu göz önünde bulundurursak etkileşime uğramamış bir dil düşünmek mümkün değildir. Hatta dilin kültürle olan bağını göz önünde bulunduracak olursak, hiçbir kültürle etkileşime geçmemiş "saf kültür" olamadığı için "saf lisanın" da olması söz konusu olamaz. Kültürler tarih boyunca birbirleriyle alışveriş içerisinde bulunmuşlar, bulunacaklardır. Tuğcugil de saflık ve millîliği ayrı şeyler olarak değerlendirerek kelime alışverişinin Türkçe gibi güçlü dillerin millîliğine zarar veremeyeceğini dile getirmiştir:

> *"Mesela İngilizcenin yarısı Grek ve Latin köklü kelimelerden, diğer yarısı ise Anglo ve Sakson menşeli kelimelerden müteşekkildir. Fransızca ve Almanca ile İngilizcenin kelime alışverişi ve ortak kelimeleri, bazılarının Osmanlıca dediği lisanın Arapça ve Farsça ile alışverişinden daha da yoğun olmuştur. Bu diller, alışverişe direnmedikleri için, 'dil evrimi' yapmadıkları için, bu tesirleri bugün olduğu gibi taşımakta ve yabancı menşeli kelimeleri kabul etmekle kalmamakta, bunları iftihar ettikleri dairelerine mensubiyetlerinin – adeta – şeref nişanları addetmektedirler. Anca bu durum, İngilizce, Fransızca ve Almancanın bir lisanlar melezi hâline dönüşmesine yol açmamış, kozmopolitliğe yönelmemiştir; aksine, kültür birikimini hızlandırıp zenginleştirerek millîliği güçlendirmiştir. Alışverişleri ne derece yoğun olursa olsun İngilizce, Fransızca ve Almanca birbirinden ayrı, millî ve müstakil dillerdir. İngilizce İngilizcedir. Almanca Almancadır. Ve Fransızca Fransızcadır. Her üçü de 'millî' zengin lisanlardır. Alışverişler ve müşterek kaynaklardan beslenmeler melezleşmeye değil, zenginleşmeye yol açmıştır."*[147]

Töre dergisinin pek çok sayısında yer verilen meselelerden biri de dil devrimcileri yani TDK'ye karşı verilen mücadelelerdir. Ayhan Tuğcugil, derginin

[147] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi Uygulama: Dil"…, s. 34.

Ekim 101. sayısında "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil- III" başlıklı yazısında dil devrimcilerinin Türk dili üzerindeki amaç ve gayeleri üzerinde durmuştur. Dil devrimcileri isminin muhatabı Türk Dil Kurumudur. TDK'nin "dil devrimcileri" sıfatıyla anılmasının sebebi "dilde yenilik ve devrim" çalışmalarından kaynaklanmaktadır. Tuğcugil'in bu yazısında bilhassa üzerinde durduğu nokta; dil devrimcilerinin gayeleri, bu gayelerindeki ölçütler ve ölçütlerini dayandırdıkları sebepler olmuştur.

Dil devrimcilerinin gayelerinden biri "Türkçe'nin öz sesi" ölçütüdür. Bu ölçüte göre, Türkçenin ses kurallarına uymayan kelimeler yerine, yeni kelimeler türetilmelidir. Ayhan Tuğcugil, bu görüş üzerine düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

> *"Türkçe'nin öz sesi ölçüsü, dil devrimcileri tarafından sadece bir slogan gibi söylenmiş… Böyle bir ölçütün tatbiki mümkün değildir. Çünkü 'anne' gibi , 'kardeş' gibi, 'Türk' veya 'kurt' gibi dokunulamayacak kelimelerin atılması gerekecektir… Gerçek şudur: Ses kaideleri mutlak değil, istatistik kaideleridir. Lisanımızın iptidai devirlerinde daha geçerli olsalar bile bugün bizzat Türkler tarafından geçersiz kılınmışlardır. 'Ana'yı 'anne', 'Türük'ü 'Türk' hâline sokan gerici bir müessese değil, Türk milletinin kendisidir. Şu hâlde ses kaideleri istatistiki gerçekler olarak kalkacak ve belki kelimelerin menşelerini araştıranların faydalanacakları – yine istatistiki – bir kaynak vazifesi görmekten öte bir ölçü olamayacaktır. 'Türkçenin öz sesi' diye bir miyar kullanılmaz."*[148]

Bir kelimenin o dile mensup, o dilin ürünü olup olmadığını anlamak için söz konusu kelimenin menşeinden çok ait olduğu dilde kullanılıp kullanılmadığına bakılmalıdır. Eğer bir kelime ait olduğu toplumun diline pelesenk olmuş, o toplumun kültüründe yer edip asırlarca kullanışmışsa, o kelime artık ait olduğu toplumun dilinin ürünüdür. Dil devrimcileri diye adlandırılan TDK ve bazı kişilerin yaptıkları

[148] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil - III" , *Töre*, S. 101, Ekim 1979, s. 17.

ise tam tersidir. Onların yaptığı, dilde var olan kelimelerin Türkçe olup olmadığını irdeleyerek kültürdeki yerini önemsemeden Türkçe değilse yerine başka kelimeler üretmek ya da bu konuyu ele alan yazarlarımızın ifadesiyle uydurmaktır.

Dil devrimcilerinin dil ölçütlerinden biri de "öz Türkçe" anlayışı yani kelimelerin Türkçe menşeli olması ölçütüdür. Yeryüzünde ve dünya tarihinde önemli roller oynamış bir milletin dilinin saf olamayacağını savunan Ayhan Tuğcugil, ilkel kabileler dışında hiçbir ırkın öz lisana sahip olamayacağının da altını çizer. Yazar, bu konudaki düşüncelerini beyan ederken dil devrimcilerini de savundukları ile yaptıklarının uyuşmamasından dolayı eleştirmiştir:

> *"Türkler kabile değil millettir. Ve birçok Avrupa milletinden önce millet üst birimine ulaşmışlardır. Türk, ilk yazılı metinleri yaratırken bile kendini ve etrafındaki diğer milletleri tanıyordu. Atı ehlileştirdiği için büyük coğrafya parçaları üzerinde hâkimiyet kuruyor, komşu milletlerle yoğun temasa ve menfaat mücadelesine giriyordu. Ve tabi olarak onların dillerine kelimeler veriyor, onlardan kelimeler alıyordu. Bu nedenle en eski metinlerde bulunması bile bir kelimenin 'öz Türkçe' olduğunu göstermez… TDK ve devrimcilerin öz Türkçe diye kullandıkları 'kamu' kelimesi Farsça 'khamağ' dan kaynaklanır."*[149]

> *"Bir ulusun öz seviyesini yabancı sözcükler incitmez. Onları ağızdan kapıp bilmeden kullanmak incitir, kakavan(papağan) olmak incitir."*[150]

Öz Türkçeciliği dili yoksullaştırma hareketi olarak gören, Ahmet Bican Ercilasun, derginin 48. sayısında "Öztürkçecilik Nedir?" başlıklı yazısında bu meseleye önce öz Türkçecilerin kimler olduğuna ve bu akımın ne yaptığına dair görüşlerini belirterek başlamıştır. Bu hareketin dili fakirleştirdiğini ifade eden yazar, dilde bölünmeye de sebep olduğunu vurgulayarak bu konunun muhataplarını eleştirmiştir:

---

[149] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s.18.
[150] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s.20.

"Türk Dil Kurumu'nun, TRT'nin ve bazı yazarların ısrarla devam ettirdikleri bir dil hareketi var. Kendileri bu hareketin adına 'öztürkçecilik' diyor."[151]

"Yüzlerce yıldan beri, binlerce eserde, milyonlarca Türk tarafından kelimeler; öztürkçeciler tarafından 'Türkçe olan' ve 'Türkçe olmayan' diye ikiye ayrılmaktadır. Böyle bir ayrım dil ilmine aykırıdır… Ne İngiltere'de, ne Fransa'da ne de Almanya ve Rusya'da yabancı asıllı kelimeleri dillerinin malı saymamak şeklinde bir akım vardır. Söz gelişi İngilizler böyle bir akıma kapılsalardı, bugün dillerinde kullandıkları kelimelerin yarısından fazlasını atmak zorunda kalacaklardı."[152]

Yazarın ifadelerine göre, öz Türkçecilik dil birliğimizi, mazimizle ve gelecek nesillerimizle aramızdaki kültür bağımızı zedeleyen bir akımdır. Öz Türkçeciliği millî birlik üzerinde bozucu bir unsur olarak gören yazarın önemle üzerinde durduğu noktalardan biri öz Türkçecilik anlayışının dilimiz ve kültürümüz üzerindeki bozucu ve yıkıcı faaliyetleri olmuştur:

"Dili durmadan değiştiren bu hareket, bizim de torunlarımız tarafından anlaşılmamızı engelleyecektir. Nitekim 1934 – 35 yıllarında öztürkçeyle yazılmış bazı yazılar bugünkü nesiller tarafından anlaşılmıyor. Çünkü o zamanın öztürkçe kelimeleri başka bugünküler başkadır… Bugün bütün Türk boyları tarafından bilinen kelimeler Türkiye'de değişikliğe uğrayınca, mevcut dil birliği zayıflamaktadır. 'İlim' i Azeriler de kullanıyor Özbekler de. Biz bunu doğru türetmiş olsak da 'bilim' yapınca aradaki dil birliğini bozmuş olmuyor muyuz?"[153]

Dilin kültür taşıyıcısı olarak nesiller arasından köprü vazifesi gördüğünü düşünen Ayhan Tuğcugil, 103-104. sayıda "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil – IV" isimli yazısında öz Türkçecilik ve dil devrimciliğinin milleti, kültürel değerlerinden uzaklaştırdığı düşüncesini ifade ederek Ahmet Bican

[151] Ahmet Bican Ercilasun, "Öztürkçecilik Nedir?", *Töre*, S. 48, Mayıs 1975, s. 14.
[152] Ahmet Bican Ercilasun, *agm.*, s. 15.
[153] Ahmet Bican Ercilasun, *agm.*, s. 16.

Ercilasun'u şu sözüyle destekler: *"Türklerin Kültür miraslarından ve kültür çemberlerinden uzaklaştırılması dil devrimcilerinin gayelerine en uygun neticedir."*[154]

Bugün sahip olduğumuz Türk dili mazisi 1071'lere dayanan, Türklerin dokuz asırlık kültürel mirasıdır. Türkler bugün bu kültür mirasının temel yapı taşı olan Oğuz Türkçesi'ni kullanmaktadır. Bu bize dokuz asır öncesiyle aramızda bağ kuran, kültür mirasımızı oluşturan unsurun konuştuğumuz dil olduğunu göstermektedir. Biz bugün Kerem ile Aslı hikâyelerini, Yunus Emre'nin ilahilerini, Karacaoğlan'ın koşmalarını bu dilin aracılığıyla okuyup anlamaktayız. Bu nedenle biz bu mazimizle aramızdaki köprü olan dilimizi bırakır da yerine başka bir dili alırsak geçmişimizle aramızdaki kültür bağını koparmış, millî tarihimizi zedelemiş oluruz.[155]

Öz Türkçecilik akımını savunan ve teşvik eden kimseleri millî kültür ve tarihimize düşman kimseler olarak nitelendiren Necmettin Hacıeminoğlu, öz Türkçecilik anlayışıyla birlikte doğan uydurmacılık hareketini de "Dil Meselesi" adlı yazısında bir kez daha ele almıştır. Hacıeminoğlu, uydurmacılık faaliyetlerinin altında yatan en büyük sebeplerden birinin Türk millî kültürünü zayıflatma olduğunu ifade ederek konuyu millî birlik şuuru çerçevesinde değerlendirir:

> *"Bizim konuştuğumuz bu dokuz asırlık Türkçe yalnız Türkiye Türklerinin dili değildir. İran, Kafkasya, Kerkük, Kıbrıs ve bütün Balkan memleketlerindeki soydaşlarımız da hâlen aynı Türkçeyi kullanmaktadırlar. Eğer biz otuz yıl önce başlatılan uydurmacılık akımına kapılır da yeni bir yazı dili teşkil etmeye kalkışırsak, en yakın komşumuz ve ırkdaşımız olan Oğuz Türkleri ile aramızdaki dil bağı kopar. Bir nesil sonra onlarla anlaşamayız… Ayrıca bizim konuştuğumuz Türkçe ile Türkistan'daki soydaşlarımızın dili de yüz de doksan nispetinde birbirinin benzeridir, aynıdır. Bizim uydurmacılığa sapmamız, uzak diyardaki ırkdaşlarımızla da irtibatımızın kesilmesine sebep olur…*

[154] Ayhan Tuğcugil, "Milliyetçi Fikir Sistemi: Uygulama Dil – IV.", *Töre*, S. Aralık – Ocak 1979 – 80, s. 47.
[155] Necmettin Hacıeminoğlu, "Dil Meselesi", *Töre*, S. 1-29, Haziran 1971, s. 18.

Ve biz yüz milyonluk dünya Türklüğünden tamamıyla kopmuş, ayrılmış oluruz. Onlardan farklı, onlarla soy birliğimiz yokmuş gibi sayılırız."[156]

Necmettin Hacıeminoğlu'nun ifadelerinden anlaşılıyor ki uydurmacılık faaliyetleri bizim hem kendi mazimizle olan millî kültürel bağlarımızı hem de diğer Türklerle olan bağlarımızı zedelemektedir. Bunun Türk millî kültürü ve Türk milliyetçiliği üzerinde kasıtlı olarak yapıldığını düşünen Hacıeminoğlu'nun yazısında dikkat çektiği bir husus da uydurmacıların diğer kasıtlı bir hareketi olan, Türk dilini fakirleştirme çabasıdır:

"Uydurmacılığa öncülük eden kimselerin diğer bir sinsi maksadı da, Türkçeyi fakir, cılız ve insanların düşündüklerini ifade etmeye yetmeyen iptidai bir dil hâline getirmektir. 'Bu yabancı asıllıdır' bahanesi ile atılan bu canlı kelimelerin yerine hemen yenileri bulunamayacağına göre, Türkçe gittikçe fakirleşecektir."[157]

Uydurmacılık meselesini millî çizgilerle değerlendiren bir diğer isim de Reha Oğuz Türkkan'dır. Türkkan, "Arı Türkçenin En Tehlikeli Zehri" başlıklı yazısında, kökeni Türkçe olmadığı için benliğimizde yer etmiş sözcükleri dilimizden atanları ırkçılıkla suçlayan yazar; şiirlerimizde, marşımızda, atasözlerimizde yer alan yabancı menşeili sözcükleri artık millî kültürün bir parçası ve Türk olarak görür:[158]

"*Bugün Anadolu nasıl başlangıçta Türk değilken, dökülen kanlarımız, dikilen eserlerimiz ve yükselen ezan seslerimizle Türk olmuşsa Mehmet de istiklal de, hürriyet de, vatan ve millet de ecdadımızca fethedilmiş ve kullanıla kullanıla artık Türk yapılmıştır."*[159]

Töre dergisinde ele alınan öz Türkçecilik ve uydurmacılık hareketi konusunda dikkat çekilen bir noktada bu hareketin Batı'ya, Batılılaşmaya hizmet etmesi ve bizi kendi kültürümüzden uzaklaştırıp Batı kültürüne yaklaştırdığı düşüncesi olmuştur. Bu düşünceyi sert bir şekilde dile getiren kişilerden biri Ayhan

[156] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 19.
[157] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 19.
[158] Reha Oğuz Türkkan, "Arı Türkçenin En Tehlikeli Zehri", *Töre*, S. 91, Aralık 1978, s. 14.
[159] Reha Oğuz Türkkan, "Arı Türkçenin En Tehlikeli Zehri", *Töre*, S. 91, Aralık 1978, s. 14.

Tuğcugil'dir. Dil devrimcilerinin millî kültürümüze ait olan bütün sözcüklere karşı olduğunu, amaçlarının bizi millî benliğimizden uzaklaştırıp Batılılaştırmak olduğu düşüncesini Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama –III." başlıklı yazısında şu sözlerle ifade etmiştir: *"Irkıyla, bedeni ile eski Türklerin ahfadı fakat diliyle, kültürüyle onlarla hiçbir ilgisi bulunmayan bu yeni millet (?) Batı acununa sokmak."*[160]

Ahmet Bican Ercilasun da "Öztürkçecilik Nedir?" yazısında Tuğcugil'in dil devrimcilerinin amacının dilimizi öz Türkçecilik adı altında Batılılaştırmak olduğu düşüncesini desteklemiş, öz Türkçecileri Batı'ya sempati duymak ve Batı'ya hizmet etmekle eleştirmiştir:

> *"Öz Türkçecilerin düşmanlığı sadece Arapça ve Farsça asıllı kelimelere karşıdır. Henüz dilimize yeni girmeye başlayan ve bir kısmı yerleşmemiş bulunan Batılı kelimelere karşı aynı hassasiyeti göstermiyorlar… Hatta Batı dillerine ait bazı kelimeleri biraz değiştirerek öz Türkçe diye ileri sürmüşlerdir. İmge,'image'den; belleten, 'bulletin' den bozmadır."*[161]

Dil devrimcileri tarafından uydurulan kelime ve ekleri tek tek ele alan Ahmet Bican Ercilasun, bu kelimeleri "Uydurdukça Değil mi Uydur Uydur Söyle" başlığı altında birkaç sayıda incelemiştir. Ercilasun, bu incelemesinde uydurulan kelime ve ekleri ele alırken bunun ne amaçla yapıldığını, Türkçe dil kurallarımıza neden uygun olmadığını, türetilen yeni eklerin dilimizde olup olmadığını dilbilimsel açıdan açıklayarak titizlikle ortaya koymuştur. Yazarın uydurulan kelime ve eklerle ilgili en çok üzerinde durduğu nokta da dil devrimcilerinin öz Türkçecilik meselesi adı altında yeni ek ve kelimeler türetirken uydurdukları ek ve kelimelerin, eskisiyle anlamca tam olarak uyuşmaması ve uydurulan eklerin, Türk diline ait olmaması gerçeğidir. Ercilasun'un değerlendirdiği birkaç kelime ve eki örnek olarak gösterecek olursak:

---

[160] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil – III"…, s. 20.
[161] Ahmet Bican Ercilasun, "Öztürkçecilik Nedir"…, s. 16.

"Örgüt: Teşkilat yerine uydurulmuştur. Fiilin kökü örmektir. 'Örgü örmek, çorap örmek, ağ örmek' gibi kullanışları olan bu kelimenin teşkilat ile ne ilgisi var? ... Örmekten –gü eki ile yapılmış örgü ismi vardır. Bilmekten bilgi, silmekten silgi, duymaktan duygu olduğu gibi. Fakat –gı, -gi, -gu, -gü ekinden sonra –t isim yapma eki Türkçede yoktur. Ayrıca fiillerden isim yapan bir –gıt, -git, -gut, -güt eki de Türkçede yoktur."[162]

"Neden: Kelime sebep karşılığı olarak piyasaya sürülmüştür... Neden kelimesi dilimizde vardır ama manası sebep değildir. Neden bir şeyin sebebini öğrenmek için kullanılan bir soru zarfıdır; niçin niye manalarına gelir."[163]

Dil ait olduğu milletin asırlar içinde hafızasında yer etmiş köklü bir varlıktır. Bir nevi dil, o milletin genlerine yerleşmiş bir alışkanlığı temsil etmektedir.[164] Bu nedenle bir milletin dilini kullanış biçimi o dilin; kültürünü, kimliğini ve en önemlisi millî hassasiyetini ortaya koyan ölçütlerden birini temsil etmektedir.[165] Bir milletin dilinin kendine ait değerlerini yitirmesi ve yozlaşması kültürünü de yitirmesine sebep olur. Millî kültür değerlerini her şeyin üzerinde tutan *Töre* dergisi, dilde yozlaşmayı ele alırken bu sorunu millî değerler çerçevesinden değerlendirmiştir.

Türk dil bilimcisi Ahmet Bican Ercilasun, dil tartışmalarının sürdüğü yetmişli yıllarda toplumsal hayatta kullanılan Türkçenin hem kendini ifade etme konusunda hem de millî kimlik açısından tam bir sefalet görüntüsü arz ettiğini, o günlerde kaleme aldığı "Türkçenin Sefaleti" başlıklı yazısında şöyle dikkatlere sunar:

"Yüz metrede bir dikilen dolmuş durakları, Türkçe'nin sefalet ilanlarıdır. Bu duraklarda 'bekleme yapılmaz' ibaresi karşısında hiçbir Türkün yüreğinin sızlamaması ayrı ve daha büyük bir faciadır...

---

[162] Ahmet Bican Ercilasun, "Uydurdukça değil mi Uydur Uydur Söyle", *Töre*, S. 85, Haziran 1978, s. 37
[163] Ahmet Bican Ercilasun, *agm.*, s. 36.
[164] Ali Fuat Başgıl, "Türkçe Meselesi", *Töre*, S. 91, Aralık 1978, s. 31.
[165] Ahmet Bican Ercilasun, " Türkçenin Sefaleti", *Töre*, S. 7, Aralık 1971, s. 38.

'Bekleme yapmak, konuşma yapmak, gecikme yapmak' diye diye Türkçede kendi başına çekilen fiil kalmayacaktır. 'Bekleme yapılmaz' cümlesi iki Türkçe kelimeden meydana gelmesine rağmen Türkçe değildir. Bunun Türkçesi 'beklenmez' şeklinde olacaktır. Türkçede 'trenler gecikme yazmaz', 'gecikir'. Son zamanlarda her kelime ile beraber 'yapmak' ve 'almak' fiilleri kullanış, çirkin bir moda hâline geldi."[166]

Türkçenin günlük hayatta yanlış kullanımı konusunda insanların bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünen yazar, bu sorunun millî kültürümüz üzerindeki etkisine de değinmeden geçmez. Ona göre: Dil bir milletin sahip olduğu kültürel değerlerin başında gelir. Bir millet ekonomik yoksulluktan yok olmaz fakat kültürel yoksulluk o milleti yok edebilir. Bu nedenle millî kültürümüzün temel yapı taşlarından biri olan Türkçe yok olursa Türk milleti de yok olacaktır.[167]

Dilin millî kültürün ve toplumun kimliğinin bir parçası olduğunu ifade ederek, milletin mazisinin geleceğine bağlanmasında her bir kelimeyi bir hücre olarak gören Şükrü Elçin, "Folklorumuzda Yozlaşma ve Yabancılaşma" isimli yazısında, yozlaşma meselesini biyolojide bir türün bozulmasına benzetmiştir. Canlılar hücrelerden meydana gelir ve her hücre kendine benzeyen hücrelerle birleşerek çoğalmakta, ömrünü devam ettirmektedir. Canlının kimliğini oluşturan hücreler dış tesirlere maruz kalıp da şekil değiştirirlerse hücre soysuzlaşır, ömrünü devam ettiremez. Dil de tıpkı canlılar gibi kendini oluşturan birimlere sahiptir. Eğer ki dil, yabancı dış etkenlere maruz kalırsa tıpkı o da hücreler gibi soysuzlaşır ve yozlaşır.[168]

Şükrü Elçin'in ifadelerinden sonra şu sonucu çıkarabiliriz ki, tarihe bakacak olursak bugüne kadar yıkılan devletlerin pek çoğu, öncelikle dillerini kaybetmişlerdir. Çünkü dilini yitiren bir millet millî benliğini ve özünü de yitirmiş demektir. Türk'ü Türk yapan en önemli unsur olan dilin, millî benliğinden

---

[166] Ahmet Bican Ercilasun, *agm.*, s. 38.
[167] Ahmet Bican Ercilasun, *agm.*, s. 39.
[168] Şükrü Elçin, "Folklorumuzda Yozlaşma ve Yabancılaşma", *Töre*, S. 128, Ocak 1982, s. 10.

uzaklaşarak yozlaşması demek, Türk milletinin özünden koparak yozlaşması ve yabancılaşması demektir.

Türk dilinin problemleri adı altında buraya kadar yer verdiğimiz görüş ve ifadelerden anlaşılıyor ki, bütün bu sorunların muhatabı dil devrimcileri olarak adlandırılan TDK ve sol kesim dilcilerdir. Dil devrimcilerinin faaliyetleri noktasında ise en mühim iki unsur öz Türkçecilik ve uydurmacılık hareketidir. Daha önce de belirttiğimiz gibi öz Türkçecilik ve uydurmacılık hareketleri aynı amaçla ortaya çıkan birbirlerini doğuran anlayışlardır. Dilde Türkçe menşeili olmayan kelimeleri dilimizden çıkarmak düşüncesine dayanan öz Türkçecilik meselesi beraberinde atılan sözcüklerin yerine yenilerini türetmek(uydurmak) gereğini doğurmuştur. *Töre* dergisi TDK öncülüğünde başlatılmış olan öz Türkçecilik ve uydurmacılık faaliyetlerini Türk dili ve millî kültürün üzerinde yıkıcı bir unsur olarak görmüş ve onun millî kültüre ve kimliğe zarar verdiği için de şiddetle karşısında yer almıştır.

B. *TÖRE*'DE MİLLİYETÇİLİK

Töre dergisi, kurucu, yazar kadrosu ve temel misyonuyla milliyetçi şuura sahip bir dergidir. Milliyetçilik şuurunun dergide sanattan, kültüre her alanda hâkim olduğu görülmektedir. Derginin milliyetçilik anlayışı Ziya Gökalp'in milliyetçilik fikrinin temelleri üzerinde oturtulmuştur. Türklerin tarih sahnesine ilk çıkışından bu yana Türklüğü bir bütün olarak ele alan görüş hâkimdir. Bu görüş Ziya Gökalp'in Turancılık fikrine dayanmaktadır.

Dergide milliyetçilik meselesinin ele alındığı yazılara bakıldığında Türk milliyetçiliğini sistematik bir görüş hâlinde aktarabilme konusunun önemsendiğini söyleyebiliriz. *Töre*'de hemen her sayıda uzmanları tarafından kaleme alınan makaleler, bunun açık göstergeleridir.

Türk milliyetçiliği meselesini seri yazı dizisi hâlinde ele alan Ayhan Tuğcugil, derginin 61. sayısında "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi'nin Gayesi" başlıklı yazısında millet kavramının tarifi üzerinde durarak, Türk milliyetçiliği fikir

sisteminin gayesini oluşturan unsurları belirtmiştir. Milleti oluşturan dil, tarih, soy gibi birimlerin millet için önemi üzerinde duran yazar, milliyetçilik fikrinin oluşumunda bu birimler arasındaki bağın kuvvetli olması gerektiğini vurgular.

Ayhan Tuğcugil'in yazısında üzerinde durduğu bir nokta da, her ırkın millet tarifinin kendi değerlerine göre şekillendiği fikirdir. Her millet kendi içerisinde farklı değerlere sahiptir ve her milleti millet yapan değer ya da değerler farklıdır. Bazı milletler tek bir değer etrafında millet şuuruna sahipken bazıları ise bu şuura birden çok müşterek değer sayesinde ulaşır. Fakat bir milletin sahip olduğu müşterek değerleri ne kadar fazla ise o millet o kadar güçlüdür. Yazar, milleti millet yapan müşterek değerlerin önemi şu sözlerle ifade etmiştir:

> *"Soy birliği, dil birliği, kültür birliği, vatan birliği, tabiyet birliği (siyasi birlik), din birliği, ülkü birliği, tarih birliği, menfaat birliği… Bu müştereklerin birkaçının bir araya gelmesi millet teşekkülüne sebep olabiliyor. Hepsinin birden bulunmasına lüzum yok; fakat sadece biri de umumiyetle millet biriminin teşekkülüne kâfi gelmez… Fakat bir millet, bunlardan ne kadar çoğuna sahipse onun bağlayıcı gücü, (millî birliğin gücü veya başka bir deyişle, bu cemiyet biriminin aşağıladığı mensubiyet şuurunun gücü) o kadar büyüktür. Şu hâlde her milliyetçinin ilk ve temel ülküsü, milletinin mümkün olduğu kadar çok müştereğe sahip olmasına çalışmak ve mevcut müşterekleri muhafaza etmektir."*[169]

Türk milliyetçiliği fikir sisteminin gayesinin, Türk milletinin ebedî bekası olduğunu ifade eden Ayhan Tuğcugil, yazısının devamında Türk milliyetçiliği fikir sistemini oluşturan unsurları tek tek ele alarak değerlendirir. Tuğcugil'e göre, bu unsurların en önemlileri: Muhafazakârlık, Turancılık ve ülkücülüktür.[170] Yazarın bu unsurları ele alırken görüşlerini "dokuz ışık" felsefesine temas ederek ifade etmesi dikkate değer bir noktadır:

---

[169] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminin Gayesi", *Töre*, S. 61, Haziran 1976, s. 3-4.
[170] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s. 5.

"Türk milliyetçisi, Türk milletinin dil, din, kültür, soy, vatan, tabiyet, ülkü, tarih, menfaat, birliğini korumaya, eksik olan birlikleri kurmaya dikkat ederek Türk milletinin ebedi bekasını temin edecektir. Milet birimine bağlayıcı gücünü veren müşterekler hayatiyete sahip unsurlardır. Bu gerçek bizi muhafazakârlığın ayrılmaz bir parçası olan ve 9 Işık'ın bir maddesiyle burguladığı 'gelişmişlik' e götürür."[171]

"Türk milletini tarif eden değerlere sahip her insanı Türk saymaya ve dolayısıyla Turancı olmaya mecburuz. Turancılık aslında Türk milliyetçiliğinin ayrıca belirtilmeye lüzum göstermeyen ayrılmaz bir parçasıdır."[172]

Türk milliyetçiliğini oluşturan unsurları belirten Ayhan Tuğcugil, 66. sayıdaki "Cemiyet Birimlerinin Tarih İçindeki Evrimi" başlıklı yazısında da Türk milliyetçiliğinin önemli temellerinden biri olan mensubiyet (millet olma) şuurunun önemi ve bu şuurunun oluşmasında gerekli olan koşullar üzerinde durur. Millet şuurunun oluşabilmesi için "rekabet" in insanlar ve cemiyet birimleri üzerinde etkili bir unsur olduğunu ifade eden yazar, Türklerde var olan millet ve mensubiyet şuurunu vurgulayarak bunun temellerinin çok eskiye dayandığı görüşünü savunur.

Cemiyet birimlerinin birlik ve mensubiyet şuurunun oluşmasında temel etken rekabettir. Her milletin daha iyi şartlara ve imkânlara sahip olabilmek, kendilerinden daha üstün millet birimlerinin olanaklarını elde edebilmek için rekabet içerisinde olması kaçınılmazdır. Yüzlerce millet, bu rekabet anlayışı sonucu pek çok sahada büyük atılımlar, hamleler yapmayı başarabilmiş ve varlığını devam ettirebilmiştir.[173] Türklerin pek çok engeli aşarak bugünlere gelebilmesinde sahip oldukları rekabet ve millî şuur etkili olmuştur:

"...Bugün tanıdığımız Avrupa milletleri kendi kendilerini ancak 2 asır önce fark edebilmişlerdi. Türklerde millet şuuru çok daha eskilere dayanır. 8. Asırda dikilen Orhun kitabelerinde yoğun ve çağımızdakine

---

[171] Ayhan Tuğcugil, *agm.,* s. 5.
[172] Ayhan Tuğcugil, *agm.,* s. 6.
[173] Ayhan Tuğcugil, "Cemiyet Birimlerinin Tarih İçindeki Evrimi", *Töre*, S. 66, Kasım 1976, s. 5-6.

eş bir millet şuuru, milliyetçilik hissi görüyoruz. Türk bu şuuru dünya coğrafyasındaki yerine ve hayat tarzına borçludur. Atı erken ehlileştirmesi ve önce Orta Asya'nın, sonra Orta Doğu ve Anadolu'nun milletler trafiğinin merkezinde bulunuşu Türk'e Avrupalıdan çok önce millet şuurunu verdi."[174]

Rekabetin Türk milletinin millî şuuru üzerindeki önem ve etkisini belirten Ayhan Tuğcugil, "Tarih Neyin Mücadelesi" isimli bir sonraki yazısında da daha önce belirtmiş olduğumuz düşüncelerini desteklemiştir: *"Rekabet (mücadele) tarihin yegâne amili değilse bile temel amilidir."*[175] sözüyle Tuğcugil, bu yazısında cemiyet birimlerinin tarih içerisindeki rekabetlerini ele alarak milliyetçi, komünist ve ümmetçi fikirlerin rekabet anlayışları ve mensubiyet şuurları arasındaki farklılıklara dikkat çekerek Türklerdeki rekabet algısını sahip oldukları milliyetçi inançla bağdaştırır.

Yuluğ Tekin Kurat, derginin 33-34. sayısında "Türkiye'de Milliyetçilik ve Tarih Eğitimi" başlıklı yazısında millî şuurun önemini ve milletlerin millî şuurlarının oluşmasında tarihin önemini savunarak:*"...millî şuuru yaratan ve milleti kendisine tanıtan, o milletin tarihidir."*[176] sözüyle milletlerin toplum olma ruhunu tarihten aldığını vurgulamıştır. Y. Tekin Kurat, yazısının devamında Türk milliyetçiliğinin kaynaklarını belirtirken *"Türk, Türkçe düşünen ve Türkçe konuşan insandır."*[177] sözüyle Türk milliyetçiliğinin birleştirici temel unsurlarından olan Türk dilinin önemini özellikle vurgulamaktadır: *"Şuurlu bir tarih metoduna dayanan Türk milliyetçiliği kavramının değer ölçüleri, zararlı ideolojileri etkisiz duruma getirecek güce fazlasıyla sahiptir."*[178]

Türk milliyetçiliğinde tarih şuurunun yerine ve önemine değinen bir isim de Birol Emil olmuştur. Birol Emil derginin "Tarihimin Dersleri" başlıklı yazısında tarih şuurunun Türk milliyetçileri tarafından daima ön planda tutulan bir değer

---

[174] Ayhan Tuğcugil, *agm.,* s. 7.
[175] Ayhan Tuğcugil, "Tarih Neyin Mücadelesi?", *Töre*, S. 67, Aralık 1976, s. 6.
[176] Yuluğ Tekin Kurat, "Türkiye'de Milliyetçilik ve Tarih Eğitimi", *Töre*, S. 33-34, Şubat 1974, s.12.
[177] Yuluğ Tekin Kurat, *agm.,* s. 14.
[178] Yuluğ Tekin Kurat, *agm.,* s. 11.

olduğunu ifade ederek Orhun Abideleri'nden Yahya Kemal'e Türklerin millî tarih şuuruna sahip olduğunu vurgular:

> *"Tanzimat'tan itibaren büyük Türk milliyetçilerinin hemen hepsi, aralarındaki kültür ve görüş farkları ne olursa olsun, Türk cemiyetine verilecek yeni şekilde, tarih ve tarih şuurunu daima ön planda tutmuşlardır. Onlar, başka milletler gibi, Türkiye için de, buhran devrelerinin karanlığında yalnız bir ışığın, 'Tarih şuuru' denen meşalenin hakiki yol gösterici olduğuna inanıyorlardır."*[179]

Ayhan Tuğcugil, derginin 68. sayısında "Millet, Sınıf ve Ümmet" başlıklı yazısında aile, boy, millet vb. cemiyet birimlerinin tarih içerisindeki evrimini ele alır. Tuğcugil'in bu konuyu ele almasındaki asıl sebep, bütün birimlerden üstün kabul ettiği millet biriminin son safha olup olmadığı sorusuna netlik kazandırmaktır. Millet birimini, en üst birim kabul eden Tuğcugil, millet ve ümmet birimlerini kıyaslayarak millet birimin üstünlüğü vurgular:

> *"Ümmet de millet de boydan kalabalık birimler. Fakat millet üst birim olmuş, ümmet olamamış… Mensuplarında şuur yaratabilen, mensubiyet şuuru aşılayabilen insan topluluklarına 'cemiyet birimi' diyorduk. Mensubiyet şuurunu ise bazı müştereklerin yarattığını biliyoruz. Mesela millet birimini incelerken bu müşterekleri tek tek saymıştık: Dil, kültür, din, soy, vatan, tabiyet, ülkü, tarih, mefaat… Bunlar, milleti yaratan müşterekler. Mesela ümmet biriminde din asıl müşterektir. Fakat dil, soy, vatan, tarih, vs. unsurları yoktur. Cemiyet biriminin bağlayıcı gücünü sağlayan, fertlere birime mensubiyet şuurunu veren bu müşterekler…"*[180]

Türk milliyetçiliğinin gayesi üzerinde duran Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliğinde Metot (1)" başlıklı yazısında Türk milliyetçiliğinin ebediliği için ilmî metottan yararlanıldığını ifade eder. Metodik olmalarının diğer ideolojilerden ayrılan en önemli yönlerinden biri olduğunu vurgulayan Tuğcugil, Türk

---

[179] Birol Emin, "Tarihimizin Dersleri", *Töre*, S. 2/30, Temmuz 1971, s. 20.
[180] Ayhan Tuğcugil, "Millet, Ümmet ve Sınıf", *Töre*, S. 68. Ocak 1977, s. 7.

milliyetçiliğini bu açıdan diğer ideolojilerle karşılaştırır. Ayrıca kendilerinin seçmiş oldukları bu yöntemin tarihsel tecrübe ve birikime dayandığını ifade ettikten sonra düşüncelerini şöyle dikkatlere sunar:

> *"İlim metodunu seçmemizin arkasında insanlığın binlerce yıllık tecrübesi yatar. Bu tecrübe, denenen bir seri usul ve felsefeden sonra 'dünyada hakiki mürşit' in gerçekten ilim olduğunu göstermiştir."*[181]

> *"İlim metodunun tam tersi bazen 'ortaçağ düşüncesi', bazen 'skolastik metot' isimleriyle anılan tarzdır… Zira Avrupa için, Batı dünyası için 'ortaçağ karanlığı' sözü ne derece doğruysa bizim için de o derece yanlıştır. Ortaçağ denilen tarih devresinde biz, Türkler ve bütün İslam âlemi parlak bir ilmin ve kültürün kaynağını teşkil ediyorduk. Bir Avrupalı, 'Bırak şu ortaçağ kafasını sözünden engizisyon papazlarının kafasını anlar ve bırakmayı ister. Aynı sözü Türk'e söylemek, 'Bilge Han'ın, Tonyukuk'un, İmam-ı Âzam'ın, İbni Sina'nın, Alparslan'ın, Uluğ Beg'in, Fatih'in kafasını bırak…' demektir ki bizim o kafalara tekrar eriştiğimizde bırakmaya hiç niyetimiz yok."*[182]

Ayhan Tuğcugil, bu yazısında ilim metodu üzerine belirtmiş olduğu bu düşüncelerini 64. sayıdaki "İlim ve Türk Milliyetçiliği" başlıklı yazısında da destekleyerek Türk Milliyetçiliği fikir sisteminin ilme bakış açısını ortaya koymaktadır. Tuğcugil'in bu yazısında vurguladığı nokta, Türk milliyetçiliği ve diğer ideolojilerin ilme bakış açıları arasındaki farklardır. İlim Türk milliyetçiliği için bir uygulama planından ibarettir ve Marksizm, Nazizm gibi ideolojilerde olduğu gibi ideolojinin ayrılmaz bir parçası olarak görülmemiştir:

> *"İlim ancak bir fikir sistemi içinde metot, yani alet olarak yerini alabilir. Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminin 'ilimcilik' görüşü de budur. Diğer taraftan, fikir sistemleri de ilmin yerine geçemez. Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi, kendini ilim yerine koymak hatasına düşmez. Mesela bir Türk 'iktisat teorisi' 'sosyoloji teorisi' yoktur… Mesela*

[181] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliğinde Metot I", *Töre*, S. 62, Temmuz 1971, s. 3.
[182] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s. 4.

Marksizm bunun tam tersini yapmaktadır. İşte bir sosyoloji ve iktisat teorisi ile başlar. Hatta bunları da genel bir tabiat ilimleri teorisine – diyalektik materyalizme – dayandırmak iddiasındadır…"[183]

Ayhan Tuğcugil, derginin 97. sayısında "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi – Uygulama" başlıklı yazısında Türk milliyetçiliğinin dil, din, kültür, iktisat gibi alanlardaki uygulamasını ele almıştır. Türk milliyetçiliğinin temeli ve hissî yapısı üzerinde duran Tuğcugil, uygulama safhasında izlenmesi gereken yolu belirtir. Yazarın, Türk milliyetçiliğinin temel değerlerinin ve milliyetçilik şuurunun benimsenmesinin önemini belirtirken üzerinde durduğu nokta: Türk milliyetçiliği temelinin uygulanma safhasını sağlayan "teori" olur. Tugcugil'e göre, her milliyetçinin Türk milliyetçiliği fikir sisteminin teorisini bilmesi gereklidir. Aksi takdirde yanlışa sürüklenmesi kaçınılmazdır:

"Dil, din kültür, millî eğitim, iç politika, iktisat… Cins isimler yerine özel isimleri kullanırsak hisler ve düşünceler daha kuvvetlenir: Türkçe, İslamiyet, Türk Kültürü, Türk Millî Eğitimi, Türk Siyaseti, İktisadı… Fikir Sistemimizi bilse bilmese de, her Türk milliyetçisi bu yedi isim tekrarlandığında hürmet, sevgi, benimseme, sahip çıkma hislerini duyacaktır… Türk milliyetçilerini harekete geçiren itici güç bu hisler ve bu düşüncelerdir."[184]

Ayhan Tuğcugil, derginin 63. sayısında "Skolastik ve Türkiye" başlıklı yazısında da Türk milliyetçiliği fikir sistemine dair görüş ve düşüncelerini aktarmaya devam eder. Yazar, bu kez bazı Türk aydının skolastik düşünceyi "din" ile bağdaştırması ve İslamiyet'i skolastik (gerici) bir düşünce olarak görmesi yanlışlığı üzerinde durur. Bu yanlışlığın 20. yy Türkiye'sinin bir sorunu olarak değerlendiren Tuğcugil, İslamiyet'le skolastik düşüncenin hiçbir ilgisi bulunmadığını belirtir. Tuğcugil, bu bazı aydın kesimi "Batıcı skolastikler" olarak adlandırarak Batıcı skolastiklerin İslam kültürü ve Türk milliyetçilerine karşı duydukları antipatik davranışlara dikkat çekmektedir. Burada yazarın asıl ifade etmeye çalıştığı nokta,

[183] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminde Metot III. – İlim ve Türk Milliyetçiliği", *Töre*, S. 64, s. 5.
[184] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi – Uygulama I" *Töre*, S. 97, Haziran 1979, s. 3.

skolastik Batıcı olarak adlandırdığı Türk aydının Batı hayranlığından ötürü Türk milliyetçilileri ve Türk milliyetçiliğinin temellerinden biri olan İslam dinini, skolastik ve gerici olarak görmeleridir. Burada eleştirilen mesele yine, Türk aydının kendi kültürüne, değerlerine karşı aldığı tavır ve aşağılık kompleksidir:

> *"Türkiyeli aydın, skolastiği kelime olarak iyi bilir. Ona bu ismin dışında 'gericilik', 'ortaçağ kafası', 'örümcekli kafa', 'irtica' gibi ilgi çekici isimler vermiştir. Ancak skolastiğin belli bir fikir değil, bir metot, dünyaya bir bakış tarzı olduğunu bir türlü anlayamamış; Avrupa ortaçağındaki skolastiğin kilisesini ve engizisyonunu görerek 'ortaçağ kafası' dediği nesnenin ille dinle bir ilgisi bulunması gerektiğini sanmıştır. Diğer taraftan skolastikle ilmin zıtlığını da hayal meyal kavramış fakat ilimden, ilim metodundan habersiz olduğu için 'bilimsel' kelimesinin peşinden sürüklenerek yeni bir skolastiğin kucağına düşmüştür."*[185]

Türk milliyetçiliğinin ve İslam dininin skolastik düşünceyle alakası olmadığını savunan Ayhan Tuğcugil, yazısının devamında İslam dininin akıl ve mantığı esas aldığını ve Türk milliyetçiliği fikir sisteminin ilme dayandığını ifade ederek Batıcı aydını eleştirir. Tuğcugil'in eleştirdiği bir diğer nokta da Batıcı skolastikler olarak adlandırdığı kesimin kendilerini Atatürkçü olarak adlandırmalarıdır:

> *"Batıcı skolastik zihniyetin diğer bir tipik tezahürü, Türk milliyetçilerini faşist veya Nazi sanmalarıdır… Bir diğer Türkiye tipi skolastiğe 'Atatürkçü' diyoruz… Türk milliyetçiliği fikir sisteminden ayrı bir Atatürkçülük düşünmek saçmadır… Atatürk bir Türk milliyetçisidir. Atatürk'ün gayesi Türk milletinin ebedi bekasıdır."*[186]

İslam dininin ilme önem veren bir din olduğunu savunan bir isim de Tahsin Bekdemir'dir. Tahsin Bekdemir, derginin 92. sayısında "Müslüman Kültür Tarihinde Hizmetlerine Kısa Bir Bakış" başlıklı yazısında İslam dininin diğer dinlere nazaran

---

[185] Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminde Metot II", *Töre*, S. 63, Ağustos 1976, s. 5.
[186] Ayhan Tuğcugil, *agm.,* s. 9.

ilme daha fazla önem verdiği düşüncesini ifade etmiştir. Bekdemir, kendini her türlü ilmî gelişmenin önderi olarak gören Avrupa'nın İslam düşünürlerinden etkilenip onlardan aldıkları fikirleri kendi fikirleri ve kendi icatlarıymış gibi piyasaya sürmelerini eleştirir:

> *"İslam dini kadar hiçbir din ilme layık olduğu değeri vermemiştir… İslam Medeniyeti böyle bir ortamda meydana gelmiş, bütün insanlığı karanlığa ve sefalete mahkûm olmaktan kurtarmış, onları aydınlatmıştır. Eskiçağ medeniyetlerini yeniçağlara ulaştırmada İslam Medeniyeti bir köprü vazifesi görmüştür."*[187]

Faruk Kadri Timurtaş, derginin 46. sayısında "Ziya Gökalp'te Milliyetçilik ve Din Anlayışı" başlıklı yazısında Gökalp'in bazı kesim, özellikle de sol camia tarafından kasıtlı bir şekilde yanlış anlaşıldığını ifade eder. Daha önce de bahsettiğimiz gibi Ziya Gökalp *Töre* kadrosu tarafından milliyetçilik düşüncesinin programını ve sistematiğini yapan düşünce adamı olarak görülmüş ve onlar, Gökalp'ın açmış olduğu fikir çizgisinden yürümüşlerdir. Faruk Kadri Timurtaş, bu yazısında bazı ümmetçi kesimin "Gökalp'in ümmetçilik fikrini zedelediği" düşüncesiyle suçlamasını eleştirerek Ziya Gökalp'in Türk milliyetçiliği anlayışında İslam dininin önemli bir yere sahip olduğunu vurgular:

> *"Ziya Gökalp dine karşı değildir. İslam ümmetinden kopmayı hiçbir zaman düşünmemiştir. İçtimai inancımızı 'Türk milletindenim, İslam ümmetindenim, Garp medeniyetindenim' şeklinde formülleştiren ve çağdaş Müslüman – Türk olmamız gerektiğini ortaya koyan odur."*[188]

Töre dergisinde Türk milliyetçiliği ve Türk millî şuuru üzerinde duran bir isim de Ercüment Kuran olmuştur. Ercüment Kuran, derginin 155. sayısında "Türklerde Millî Hâkimiyet Ülküsü" başlıklı yazısında Türk milliyetçiliğinin temellerinden biri olan millî şuurun, Türklerde tarih sahnesine ilk çıktığı dönemlerden itibaren var olduğunu belirtir. Ayrıca Türk milletinin yeryüzündeki en

---

[187] Tahsin Bekdemir, "Müslümanların Kültür Tarihinde Hizmetlerine Kısa Bir Bakış", *Töre*, S. 92, Ocak 1979, s. 32.
[188] Faruk Kadri Timurtaş, "Ziya Gökalp'te Milliyetçilik ve Din", *Töre*, S. 46, Mart 1975, s. 33.

köklü medeniyetlerden biri olduğunu Orhun Abideleri'ne de hatırlatma yaparak destekler:

> *"Türkler, dünyanın en eski milletlerinden biridir. Gerçekten, Orta Asya'da yapılan arkeoloji kazılarından anlaşıldığına göre, Türkler ilk defa M.Ö. 1700 yıllarında tarih sahnesinde görülmüşlerdir. M.S. VI. Asırda kurulan Gök- Türk devletinin hükümdarlarından Bilge Kağan'ın 734'de ölümü üzerine Orhun'da dikilen kitabede şunlar yazılıdır: 'Ey Türk milleti, üstte gök yıkılmaz, altta yer delinmezse, devletini, Töreni kim bozabilir'. Bu ibare milliyet şuurunun daha o zamanlar Türklerde var olduğunu, dışa karşı millet bütünlüğü ve istiklalin korunması şeklinde beliren Millî Hâkimiyet ülküsünün onlarda teşekkül ettiğini ispatlar."*[189]

Ercüment Kuran gibi Necmettin Hacıeminoğlu da Türk milliyetçiliğinin ve millî şuurunun varlığını Türklerin tarih sahnesine ilk çıktığı dönemlere bağlamış ve Orhun Abideleri'ni buna kanıt olarak göstermiştir. Hacıeminoğlu, derginin 35. Sayısında "Tarih Boyunca Türk Milliyetçiliği" başlıklı yazısında, Türk milliyetçiliğinin ortaya çıkış zamanını ve Türklerdeki milliyetçilik şuurunu ele alır. Hacıeminoğlu'nun, bu konuyu ele alma sebebi, Türk milliyetçiliğinin tarihi konusunda bazı aydınlar tarafından ortaya atılan görüşler olmuştur. Bazı Batıcı aydınlar, Türk milliyetçiliğinin Batı'daki milliyetçilik fikriyle birlikte ortaya çıktığını savunarak öncesini yok saymışlardır. Necmettin Hacıeminoğlu, Türk milliyetçiliğinin tarihi ve şuuru hakkında fikir üreten bu aydın kesimi eleştirerek Türlerdeki milliyetçilik şuurunun köklülüğünü somut örnekler ortaya koyarak kanıtlamaya çalışmıştır:

> *"Milliyetçilik fikrinin biz de Batı'dan geldiği iddiası tamamen yanlıştır. Türklerde millet şuuru ve milliyetçilik Türk tarihiyle yaşıttır. Milliyetçilik Türkiye'deki tek yerli sistemdir."*[190]

> *"Türklerdeki milliyetçilik fikrinin ne kadar köklü ve sağlam olduğunu gösteren önemli bir belge de, sekizinci asrın başında dikilen*

[189] Ercüment Kuran, "Türklerde Millî Hâkimiyet Ülküsü", *Töre*, S. 155, Nisan 1984, s. 3.
[190] Necmettin Hacıeminoğlu, "Tarih Boyunca Türk Milliyetçiliği", *Töre*, S. 35, Nisan 1974, s. 11.

Orhun Abideleri'dir. Oradan anlıyoruz ki Türkler ta o zaman millî şuura ve üstünlük duygusuna sahiptirler."[191]

Necmettin Hacıeminoğlu, 9. sayıda kaleme almış olduğu "Milliyetçilik ve Milliyetçiler" başlıklı yazısında milliyetçilik kavramından ve Türk milliyetçilerinin karakterinden bahsetmektedir. *"Milliyetçilik, herkesin üzerinde ittifak ettiği klasik tarife göre milleti sevmektir."*[192] sözüyle milliyetçiliğin tarifini yapan Hacıeminoğlu, milliyetçiliğin sınırları ve yönleri olduğunu ifade eder. Türk milliyetçisinin karakterini tarif ederken özellikle iki nokta üzerinde durur. Bunlardan birincisi Türk milliyetçiliği fikir sistemini oluşturan unsurların (din, tarih, kültür, töre vb.) benimsenmesi ve sevilmesi, ikincisi ise Türk birliğidir. Hacıeminoğlu, Türk milliyetçisinin yeryüzünde yaşayan bütün Türklerin benimsemesi ve ayrım yapmaması gerekliliğini ifade ederek Turancılık fikrine de hatırlatma yapar. Hacıeminoğlu, konu ile ilgili düşüncelerini şu şekilde dikkatlere sunar:

"Bir milliyetçinin önce samimi olarak kendisini Türk kabul etmesi, Türk hissetmesi gerekir. Bu Türklüğün şuuruna varıp, gururunu duymasıdır."[193]

"Milliyetçi Türk dilini, Türk tarihini, Türk sanat ve kültürünü Türk ahlak ve Töresini bilmek, sevmek ve benimsemek zorundadır. Bunlardan bir kısmını kabul, bir kısmını ret edemez."[194]

"O hâlde, milliyetçi ana dilini bilmek, sevmek ve onu hem yabancı dillerin baskısına hem de uydurmacılara karşı korumak zorundadır. Millî kültürünü, musikisi, edebiyatı, mimarisi ve bütün unsurları ile tanımak, anlamak, sevmek, yaşatmaya ve geliştirmeye çalışmak mecburiyetindedir."[195]

Türk milliyetçisinin karakteri ve nasıl olması gerektiğini ifade eden Necmettin Hacıeminoğlu, Türk milliyetçisinin yeryüzündeki bütün Türkleri ayırt

[191] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 13.
[192] Necmettin Hacıeminoğlu, " Milliyetçilik ve Milliyetçiler"…, s. 24.
[193] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 25.
[194] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 25.
[195] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 25.

etmeden millettaşı olarak görmesi gerektiğini ve bunun Türk milliyetçisinin görevi olduğunu belirtir. Hacıeminoğlu'na göre Türk milliyetçisi: *"... Türklüğü şimdiki siyasi hudutlarımız içerisinde düşünmez. Türk Milletini yalnız Türkiye'de yaşayan 36 milyondan ibaret saymaz. Bir anne, gurbetteki evladı ile yanındaki arasında nasıl bir fark görmezse, Türk milliyetçisi de, öyle, bugün ki hudutlarımız dışında kalan ırkdaşlarımızla Türkiye Türkleri arasında bir fark görmez."*[196] Her Türk milliyetçisinin bu ülküye sahip olmasını gerekli gören Hacıeminoğlu'nun bu sözlerinde *Töre* dergisinin Türk dünyasına bakış açısını ve Ziya Gökalp'in Turancılık anlayışını da görmek mümkündür.

Turancılık ülküsünü Türk milliyetçiliğinin temelleri arasında gören Necmettin Hacıeminoğlu, derginin 63. sayısında "Ziya Gökalp'te Turancılık Ülküsü" başlıklı yazısında Ziya Gökalp'in Türk milliyetçiliği ve Turancılık düşüncesini ifade ederken, Türk milletinin Turancılık ülküsünden ayrılmaması gerektiği fikrini de Ziya Gökalp'in düşünceleriyle ortaya koymaktadır.

Türkçülük ve Turancılık fikrinin sistemleştiricisi ve merkezinde bulunan şahsiyeti olan Ziya Gökalp, bugüne kadar ilimden sanata her alanda Türk milliyetçilerine kılavuz olmuştur. Türkçülük ve Turancılığa dair görüş ve düşünlerini Gökalp'in çizgisinde ifade eden Hacıeminoğlu, bugün Türkçülük ve Turancılık fikrinin bu kadar köklü olması ve devlet felsefesi hâline gelmesini Gökalp'in etkisine bağlar. Yazar Turancılığa dair görüşlerini Gökalp'in şu sözü üzerine inşa etmiştir: Gökalp'e göre: *"Vatan ne Türkiye'dir Türklere ne Türkistan, vatan büyük ve müebbet bir ülkedir: Turan…"*[197]

Necmettin Hacıeminoğlu, Turancılığa dair düşüncelerini derginin 65. sayısında "Ziya Gökalp'te Turancılık Ülküsü II." başlığı altında ifade etmeye devam etmiş ve bu kez de yazısında, Ziya Gökalp'in Turancılık ülküsünün Türk birliğine dayandığı düşüncesini vurgulamıştır. Kültür birliğini, Türk milliyetçiliğinin en önemli değerlerinden biri olarak gören ve Türk milletinin tek bir kültürü olduğunu belirten Hacıeminoğlu, diğer Türk kolları ile Türkiye arasındaki kültür birliğinin

[196] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 26.

[197] Necmettin Hacıeminoğlu, "Ziya Gökalp'te Turancılık Ülküsü", *Töre*, S. 63, Ağustos 1976, s. 16.

sağlam tutulması gerekliliğini vurgulayarak bu düşüncesini Gökalp'in Turancılık fikrine dayandırır. Gökalp'e göre: *"Türkçülüğün uzak mefkûresi Turan adı altında birleşen Oğuzları, Tatarları, Kırgızları, Özbekleri, Yakutları lisanda, edebiyatta, kültürde birleştirmektir."*[198]

Töre dergisinde milliyetçilik meselesi üzerine düşünce yazılarıyla yer alan Galip Erdem, dergide yayımlanan "Turancılığa Dair" başlıklı yazısında Türk milliyetçiliği ve Turancılık fikrine dair görüşlerini ortaya koymuştur. Galip Erdem de Necmettin Hacıeminoğlu gibi Türk milliyetçiliği ve Turancılığa dair görüşlerini Ziya Gökalp'in çizgisinde ifade etmiştir. Erdem, Türkçülüğün kısa bir sürede çok geniş bir kitleye yayılmasında Turancılık mefkûresinin etkisinin olduğunu ifade ederek Türk milliyetçilerinin Turancılığa yeteri kadar hizmet etmediğini belirterek bazı Türk milliyetçilerini eleştirir:

> *"Dünya Türklüğünü dil, edebiyat ve kültür yönünden birleştirmek hedefine doğru uçamadık, koşamadık, hatta yürüyemedik; emeklediğimiz bile şüphelidir. Dünya Türklüğü hâlâ birbirini anlıyorsa, lehçe ayrılığı henüz dil ayrılığına dönüşmemişse, Türkçe'nin olağanüstü yaşama gücündendir."*[199]

Dergide Türk milliyetçiliğinin temelini oluşturan ve kimliğini yansıtan millî karakter meselesi üzerine görüşlerini ifade eden bir isim de Erol Güngör'dür. Yazar derginin 38. sayısında kaleme aldığı "Millî Karakter" isimli yazısında, bir milleti diğer milletlerden ayıran vasıflar olduğunu ve savunur. Erol Güngör, Türk milletinin millî karakterinin oluşumunda onun sahip olduğu manevi unsurların (din, dil, töre vb.) belirleyici olduğunu söyler:

> *"Millî karakter, manevi kültür unsurlarının hepsini içine alır. Şüphesiz millî karakter de bu manevi unsurları gibi milletin hayatı süresince değişmeye uğrar ancak bu değişme ferdi hayatın süresini çok aşan bir zaman içinde meydana gelir."*[200]

---

[198] Necmettin Hacıeminoğlu, "Ziya Gökalp'te Turancılık Ülküsü II.", *Töre*, S. 65, Ekim 1976, s. 43.
[199] Galip Erdem, "Turancılığa Dair", *Töre*, S. 120, Mayıs 1981, s. 9.
[200] Erol Güngör, "Millî Karakter", *Töre*, S. 38, Temmuz 1974, s.19.

Reha Oğuz Türkkan, *Töre* dergisinde milliyetçilik meselesi üzerinde yoğunlaşan isimlerden biri olmuştur. Temel Türk milliyetçiliğine dair görüş ve düşüncelerini tek tek farklı başlıklar hâlinde dile getiren yazar, derginin 123. sayısında "Temel Türk Milliyetçiliği (5)" başlıklı yazısında Türk milliyetçiliğinin oluşumu üzerine düşüncelerini ifade etmiştir. Türkkan, Türk milliyetçiliğinde millî şuurun oluşmasını Türklerdeki "biz" bilincine bağlamıştır. Yazar, bu yazısında Türklerdeki teşkilatlanma şuurunu, Ziya Gökalp'in millet şuuru anlayışına gönderme yaparak ifade etmiştir. Gökalp'e göre: *"ben, sen, o yok, biz varız."*[201]

Reha Oğuz Türkkan, "Türk Milliyetçiliğinin Sisteminde Yapı Düzeni" başlıklı yazısında da Türk milliyetçiliğinin gaye ve uygulama metotları üzerinde durmuştur. Türk milliyetçiliğinin Türk milleti için, en uygun düşünce sistemi olduğunu belirten Türkkan, Ayhan Tuğcugil gibi Türk milliyetçiliğinin metodunun "ilim" olduğunu dile getirmiştir. Reha Oğuz Türkkan'ın Türk milliyetçiliğinin gayesini: *"Türk Milletinin var olması, gelişmesi ve mutluluğudur."*[202] sözüyle ifade etmesi, Gökalp'in milliyetçilik anlayışını kıstas aldığını da ortaya koymaktadır.

Milliyetçilik fikrinin Ziya Gökalp'le birlikte sistemleştiğini belirten Erol Güngör, derginin 48. sayısında "Milliyetçiler Arasında Birlik Meselesi" başlıklı yazısında Türkiye'nin içerisinde bulunduğu mevcut siyasi olaylar karşısında milliyetçilerin birleşme sebepleri ve birleştiği noktalar üzerinde durmuştur. Erol Güngör'ün milliyetçileri birleştiren ortak noktaları belirtmesinin yanı sıra milliyetçilerin de kendi içlerinde ayrıldığı yönlere de temas etmesi dikkate değer bir noktadır.

Milliyetçiler de çeşitli siyasi koşullar nedeniyle kendi içlerinde Anadoluculuk ve Türkçülük diye ikiye ayrılmışlarıdır. Her iki taraf da Ziya Gökalp'in milliyetçilik anlayışından beslenmiş olmalarına rağmen fikir ve eylem noktalarında birbirilerinden ayrılmaktadırlar.[203] Erol Güngör milliyetçiliğin

[201] Reha Oğuz Türkkan, "Temel Türk Milliyetçiliği (5)", *Töre*, S. 120, Mayıs 1981, s. 120.
[202] Reha Oğuz Türkkan, "Türk Milliyetçiliğinin Sisteminde Yapı Düzeni", *Töre*, S. 114, Kasım 1980, s. 28.
[203] Erol Güngör, "Milliyetçiler Arasında Birlik Meselesi", *Töre*, S. 48, Mayıs 1975, s. 23.

içerisinde görülen bu ayrılıkları eksiklik ya da kusur olarak görmeyerek milliyetçiliğin millî iradeye duyduğu saygı olarak telakki etmiştir:

"Milliyetçi görüşün nüanslarını temsil eden grupların veya şahısların bulunması hareketin zaafını değil, gücünü gösterir."[204]

Töre dergisinde milliyetçilik konusunda üzerinde önemle durulan noktalardan biri de milliyetçiliğe karşı alınan yıkıcı tavırlar ve Türk milliyetçiliğinin kendi bünyesindeki temel sorunlar olmuştur. Bu konu üzerine Necmettin Hacıeminoğlu, derginin 32. sayısında "Milliyetçilik" başlıklı yazısında Türk milliyetçiliğine verilen manalar ve bunların sebeplerini ele almıştır. Hacıeminoğlu, Türk milliyetçiliğinin anlamını ve gayesini bilmeyip, ona yeni manalar veren kişileri eleştirirken bunun kasıtlı bir saldırı olduğu düşüncesini vurgulamıştır. Ona göre: *"Milliyetçiliği cepheden hücumla yenemeyenler onu, manasını bulandırarak zayıflatmayı denemektedirler."*[205]

Hacıeminoğlu, Türk milliyetçiliğinin Faşizm ve Ümmetçilikle yan yana konularak anlam kargaşalığına yol açıldığını belirtir. Ona göre burada maksat, Türk milliyetçiliğinin itibarını zedelemektir. Hacıeminoğlu'nun, üzerinde durduğu noktalardan biri de Türk milliyetçiliğine çıkarları doğrultusunda yanaşan bazı kimselerin Türk milliyetçiliği sözü yerine yeni tabirler kullanılmasıdır. Yazar, burada 12 Mart Dönemi siyasilerine gönderme yaparak hor gördükleri devleti kurtarmak için Türk milliyetçiliğine sığınan kesimleri eleştirir. Aşağıdaki alıntı onun bu bağlamdaki eleştirisini ve itirazını açıkça ortaya koymaktadır:

> *"12 Martla beraber resmi ağızlar 'Türk Milliyetçiliği' sözünü tek başına kullanmayıp, onun yerine mahiyeti belirsiz tabirler icat etmişlerdir. Hangi manaya geldiği hâlâ anlaşılmayan 'Atatürk Milliyetçiliği' lafı işte böyle bir zihniyetin mahiyetidir."*[206]

Türk milliyetçiliğinin Bilge Kağan'dan itibaren var olduğunu ifade eden Necmettin Hacıeimoğlu, Atatürk'ün de bu tarihî halkanın bir parçası olduğunu

---

[204] Erol Güngör, *agm.*, s. 26.
[205] Necmettin Hacıemioğlu, "Milliyetçilik", *Töre*, S. 32, Ocak 1974, s. 18.
[206] Necmettin Hacıemioğlu, *agm.*, s. 19.

vurgulayarak, Atatürk'ten öncesini yok saymanın maksatlı bir davranış olduğunu belirtir.[207]Ayrıca burada yazarın eleştirdiği bir nokta da "Atatürk milliyetçiliği" tabirini kullananların sanki Atatürk'ü milliyetçilerden daha fazla önemsendiğinin gösterilmek istenmesi olmuştur.

Türk milliyetçiliği tabiri yerine farklı kavramlar kullanma meselesini eleştiren bir kişi de Reha Oğuz Türkkan'dır. Türkkan, derginin 155. sayısında "Temel Türk Milliyetçiliği ve Bazı Sorular" başlıklı yazısında Türk milliyetçiliğinin sorunlarını ele almıştır. Reha Oğuz Türkkan da Necmettin Hacıeminoğlu gibi bazı Türk aydınının Türk milliyetçiliği ifadesini söylemekten kaçınıp "Atatürk Milliyetçiliği" gibi ifadeler kullanmasını eleştirir: *"Milliyetçiliğe yapıştırılan bütün sıfatlar, ya bilmeyişten, ya da gizli, lüzumsuz bir çekingenlikten doğmuştur."*[208]

Reha Oğuz Türkkan, yazısının devamında ırkçılık meselesine dikkat çekmiş ve milliyetçilerin "ırkçı, kafatasçı" olarak itham edilmesini de eleştirmiştir.

Türk milliyetçiliğinin ırkçılıkla suçlanmasını eleştiren bir isim de M. Emin Ziya'dır. M. Emin Ziya, derginin 71. sayısında "Irkçılık ve Milliyetçilik" başlıklı yazısında milliyetçiliğin ırkçılık ve ümmetçilikle bir ilgisinin olmadığını ifade eder. Emin Ziya, Müslüman'ım diyen herkese ümmetçi, Türk'üm diyen herkese de ırkçı sıfatının yapıştırılmasını eleştirerek, bunun insanlar arasına nifak sokmak amacıyla kasıtlı olarak yapıldığını vurgular:[209] *"...millet realitesi başka şey, din olayı başka şeydir. Bu ikisi arasında ne ayniyet ne de zıddiyet bakımından münasebet yoktur. Türklük bir din değildir, Müslümanlık da milliyet değildir."*[210] sözüyle yazar, din ve milliyetin sanıldığının aksine başka başka şeyler olduğunu vurgulamıştır.[211]

Türk milliyetçiliğinin ırkçılıkla itham edilmesi meselesi ile ilgili olarak yazar "ben Türküm" ifadesini kullanmanın ırkçılık anlamına gelmediğini, ırkçılığın kendini bütün ırklardan üstün görmek anlamına geldiğini ve Türk milletinin böyle bir düşünceyi hiçbir zaman benimsemediğini vurgular:

---

[207] Necmettin Hacıemioğlu, *agm.,* s. 19.
[208] Reha Oğuz Türkkan, "Türk Milliyetçiliği ve Bazı Temel Soruları", *Töre,* S. 155, Nisan 1984, s. 47.
[209] M. Emin Ziya, "Irkçılık ve Milliyetçilik", *Töre,* S. 71, Nisan 1977, s. 6.
[210] M. Emin Ziya, *agm.,* s. 6.
[211] M. Emin Ziya, *agm.,* s. 8.

"Türk milleti, tarihinin hiçbir devrinde, hatta üç kıtaya hükmettiği ve dünya üzerinde göz kamaştıran bir üstünlük kurduğu zamanlarda bile üstünlük iddiasına kendini kaptırmamıştır. Müslüman olan bütün milletlere kendisiyle birlikte aynı hakları tanıdığı gibi, Müslüman olmayan tebaanın da hak ve hukukunu adaletle gözetmiştir."[212]

Hikmet Tanyu, derginin 54. sayısında kaleme aldığı "Millet ve Irk" başlıklı yazısında milliyetçiliğin, ırkçılıkla eşdeğer kabul edilmesinin yaygınlaşmış yanlış bir algı olduğunu ifade eder. Hikmet Tanyu, Türk milliyetçiliğini ırkçılıkla eş görmenin, onunla aynı kategoride değerlendirmenin büyük yanlışlardan ve milleti birbirine düşürmek için hazırlanmış maksatlı planlardan biri olduğunu, diğer milliyetçi yazarların düşüncelerine paralel bir yaklaşımla ortaya koyar.

Hikmet Tanyu, Türk milliyetçilerine "kan tahlilcisi" sıfatını kullananların Türklüğün ve İslamiyet'in düşmanı olduğunu, bu asılsız karalamalara karşı gerçeği gösterip anlatmanın ise Türk milliyetçilerinin önemli görevleri arasında yer aldığını Atatürk'ün şu sözlerini alıntılayarak ifade etmiştir:

"...esasen eğer kan meselesi, verasetle, millî şuur, millî ülkü hemen doğsaydı, mevcut olsaydı, milliyetçilik bilhassa millî kültür (hars), gelenek, ülkü birliği tarih şuuru, müşterek dil ve duygu işi olmasaydı, Türk milliyetçileri Türkçüler, mütemadiyen millî terbiyenin, millî eğitimin üzerinde dururlar mıydı Aynı menşee kaynağa mensup olduğuna inanma, tarih içinde maddi ırsî cephesiyle de bir varlık olan Türk ırkına bağlılığına ondan geldiğine, bir tarih şuuru müşterek bir köke dayanmanın güç, kudret verici bilgisi, bazen mefkûrevi manada da olsa aynı soydan gelme inancı ve temsil edip bünyesine, iç yapısına alacağı ve evlenmeler, millî kültür, dil vs. ile kaynaşacağı kitlede, Türk ırkına mensup olmanın şerefli şuurunu vermesinin zararı ne olabilir?"[213]

---

[212] M. Emin Ziya, *agm.*, s. 7.
[213] Hikmet Tanyu, "Millet ve Irk", *Töre*, S. 54, Kasım 1974, s. 36.

Atatürk'ün ifadelerinden anlaşıldığı üzere Türk milliyetçileri kan meselesini değil, millî birlik meselesini önemsemişlerdir. Türk ırkçılığı diye bir durumun söz konusu bile olmadığının altını çizen Hikmet Tanyu, yazısının devamında Türk milletinin başka milletlere, azınlıklara hoşgörü ve saygı ile yaklaştığını, başka milletlerin yaptığı gibi ayırıcı davranmadığını söyler:

> *"Türkiye'de Amerika'da olduğu gibi bir beyaz - zenci çatışma ve döğüşlerinin bir teki olmamıştır. Ne İngiliz ve ne de mutaassıp İslav (Rus) ırkçılığı olmuştur. Almanya, İtalya, Romanya vs. memleketlerindeki Yahudilerle olan fiili bir çatışma, saldırma olayı gibi Türkiye'de bir tek Yahudi' ye ırki bir maksat gözeterek sataşılmamıştır."*[214]

Bunlarla birlikte Türkiye'de öteden beri dikkati çeken temel sorunlardan biri de bazı aydınların kendi millî değerlerine karşı kayıtsız kalmaları, yabancılaşmaları ve dolayısıyla yozlaşmalarıdır. Bu hususu, "Millî Benliğin İdraki" yazısıyla gündeme taşıyan Necmettin Hacıeminoğlu, Türk aydınının kendi millî değerlerine bigâne olduğunu, sürekli yabancı değerlerin etkisi altında kaldığını, böylece köklerinden koptuğunu ve milleti ile ters düştüğünü söyler. Türk aydının Batı hayranlığı karşısında en çok Türklük şuurunu kaybettiğini belirten Hacıeminoğlu, Türk aydınlarını "buluğ çağı geldiği hâlde buluğa erememiş delikanlıya" benzeterek millî şuur noktasında eksikliğini eleştirir. Hacıeminoğlu, Türkiye'nin içinde bulunduğu fikir boşluğunu ve millî şuur eksikliğini şu sözleriyle gözler önüne sermiştir:

> *"Size dedenizden miras kalmış nadide bir halı düşününüz. Bu yadigâr, değeri takdir edilmediği için, evin hurda eşyası ile sandık odasına atılıp, orada yağ, katran ve mürekkep lekesinden tanınmaz hâle gelmiştir. Bazı kısımlarını da güve yemiştir. Yıllar sonra halıdan anlayan bir aile dostu onu alıp temizler ve misafir salonunun başköşesine serer. Fakat asırlık halının her tarafında uzun müddet devam eden ihmalin izleri vardır. Kimi yeri sigara izmaritinden yandığı, kimi yeri de rutubetten çürüdüğü için, tamir edilememiştir. Ancak buna rağmen bir ev*

[214] Hikmet Tanyu, *agm.*, s. 36.

eşyası olarak kullanılabilmektedir. Ben bizim Cumhuriyet Türk aydınını işte böyle harap olmuş eski bir halıya benzetiyorum…"[215]

Türk gençlerinin millî değerlerden ve milliyetçilikten uzaklaştığını ifade eden bir isim de Reha Oğuz Türkkan olmuştur. Reha Oğuz Türkkan derginin 113. sayısında kaleme aldığı "Temel Türk Milliyetçiliği" başlıklı yazısında 7. ve 8. yüzyıllardan itibaren var olan milliyetçilik şuurunun gitgide zayıflamakta ve Türk geçlerinin her geçen gün millî şuurdan uzaklaşmakta olduğunu dile getirir. Reha Oğuz Türkkan, gençlerin milliyetçi düşünceden uzaklaşmalarının sebebini Ziya Gökalp ve Atatürk'ün Türk milliyetçiliği doktrinlerini anlatan eserlerin eksikliği ve yazarların bu meseleye yeteri kadar eğilmemelerine bağlar. Türkkan, Türk milliyetçiliğinin çığır açıcı "temel sistem" kitabının olmayışını eleştirirken bu durumdan kendini de sorumlu tutarak öz eleştiride bulunur: *"Gerçek ışık, millî görüş ve duyuşun yani milliyetçiliğin meşalesidir. Bu ışığı taşıyan eserler ise hem azdır hem de ötekilerin bolluğu ve yaygarası arasında zor fark ediliyor."*[216]

Necmettin Hacıeminoğlu, derginin 13. sayısında "Milliyetçi Gençliğin Kitaplığı" başlıklı yazısında Türk milliyetçilerinin kendi içlerindeki görüş ve fikir ayrılıkları meselesi üzerinde durarak bunun en büyük sebeplerinden birinin devletin istikrarlı bir millî kültür politikasına sahip olmayışına bağlar. Milliyetçiler arasındaki fikir ayrılığının giderilmesi için millî kültür değerleri ile yoğurulmuş müşterek temel metinlerin okutulması gerektiğini söyleyen Hacıeminoğlu'nun, bu konuda Reha Oğuz Türkkan'la hemfikir olduğu söylenebilir. Necmettin Hacıeminoğlu'na göre: *"Fikir, kültür ve sanat alanında doyurucu neşriyat yapılmamış, zümreleri etrafında toplayabilecek çapta yeni eserler yazılamamıştır."*[217] Kitap seçiminde millî ölçütlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade eden yazar, gençlere okutulacak olan kitapların milliyetçilik prensipleri doğrultusunda seçilerek; ilim, kültür, bilim alanlarında ortak zevk ve duyuştan beslenmelerini gerektiğini vurgular:

"…hareket noktası, bir milliyetçide bulunması gereken vasıfların tespit edilmesi olmalıdır. Kitaplar, o vasıfları besleyip

[215] Necmettin Hacıeminoğlu, "Millî Benliğin İdraki" *Töre*, Aralık 1975, s. 7.
[216] Reha Oğuz Türkkan, "Temel Türk Milliyetçiliği II" *Töre*, S. 113, Ekim 1980, s. 9.
[217] Necmettin Hacıeminoğlu, "Milliyetçi Gençliğin Kitaplığı", *Töre*, S. 13, Haziran 1972, s. 13.

geliştirecek şekilde seçilecektir. Öyle ki, bunların okunması, öğretimin ilk adımı olan alfabeyi, matematiğin temeli sayılan dört işlemi öğrenmek gibi zaruri bir şarttır."[218]

Necmettin Hacıeminoğlu'nun eleştirdiği meselelerden biri de aydın kesimin ülkü yoksunluğudur. Derginin 17. sayısında kaleme aldığı "Ülküsüzlük ve Ülkücüler" başlıklı yazısında Türk aydının memleket meselelerine karşı duyarsız olduğunu ifade eden Hacıeminoğlu, aydın kesimi fikir ve gönüllerinde ülkü yoksunluğu olmasıyla eleştirir. Aydın kesime musallat olan nemelazımcılık, menfaatçilik gibi duyguların ülkü yoksunluğundan kaynaklandığını vurgulayan Hacıeminoğlu, bu durum karşısında devletin ve milletin bekasından endişe duyduğunu ifade ederek bu konuda gerekli sorumluluğu Türk milliyetçilerine yükler:

"Tarihimizde zaman zaman görülen buhranlar, daima, memlekete hâkim olan aydın zümresinin millî bir ülküden mahrum bulunuşu yüzündendir. Böylece bazen devletimiz yıkılmış, bazen ülkemiz parçalanmıştır."[219]

"Sahipsiz olan memleketin batması haktır, biz sahip olursak bu vatan batmayacaktır."[220]

"Biz" sözcüğüyle ülkücüleri kasteden ve buradaki sorumluluğu ülkücülere yükleyen Hacıeminoğlu, derginin 28. sayısında "Ülkücülük ve Ülkücüler" başlıklı yazısında da ülkücü kavramı üzerinde durarak ülkücülerin görev ve sorumluluklarına açıklık getirir. Necmettin Hacıeminoğlu, ülkücülüğün tarifini yaparken kendini, milletine adayan bütün milliyetçi bilim ve fikir adamlarının ülkücü olduğunu ifade eder. Ona göre ülkücünün görevi şudur: *"Kendini bir ülküye adayanlar, şahsiyetlerini ancak azim, irade ve sabırla bu yolun icabına göre terbiye eder ve hazırlarlar."*[221]

---

[218] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 14.
[219] Necmettin Hacıeminoğlu, "Ülküsüzlük ve Ülkücüler", *Töre*, S. 17, Ekim 1972, s. 23.
[220] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 27.
[221] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 3- 4.

Alev Arık, derginin 1/29. sayısında kaleme aldığı "Milliyetçi Toplumcu Açıdan Hali Hazır Zihni Muhtevanın Değiştirilmesi Problemi" başlıklı yazısında Türkiye'nin üzerindeki toplumsal bölünme faaliyetleri üzerinde durmuştur. Mevcut durum itibariyle bir sömürge devleti hâline getirilmek istenen Türkiye'nin üzerinde çeşitli bölücü faaliyetler tatbik edilmektedir. Bu faaliyetler arasında en tehlikelisi şüphesiz ki düşünce alanında yapılanlardır. Emperyalist kuvvetler, fiilen silahla topla bölemedikleri Türkiye'yi, düşünce alanında parçalamak istemektedirler. Psikolojik silahlar tarafından Türkiye'de büyük bir kitlenin beyninin ele geçirilmiş olduğunu ifade eden yazar, Türk insanın yeniden kendi toplumuna kazandırılması gerektiğini belirterek bu görevin milliyetçi - toplumculara ait olduğunu belirtir.[222]

Toplumun zihni yapısındaki bozukluğun ve yozlaşmanın milliyetçi toplumcu düşünce sisteminin aşılanması ile iyileştirilebileceğini ifade eden Alev Arık, bu konudaki en doğru yolun "dokuz ışık" ilkeleri olduğunu ifade eder:

> *"Zihni yapının organizasyonu meselesi, çok hafife alındığından ve yabancı yatırımlara açık bulundurulduğundan, bu günkü yozlaşma, yabancılaşma ve kopma meydana gelmiştir. Gençliğimizin bir kısmında ve diğer dilimlerde, bugünkü yozlaşma, yabancılaşma ve kopma meydana gelmiştir. Milliyetçi toplumcular, bu erozyonu, Dokuz ilkeye sıkı sıkıya bağlı olarak, zihni yapıyı yeniden şekillendirmeye girişerek durduracaklardır."*[223]

Düşünceyi en güçlü "silah" olarak gören bir isim de Necmettin Hacıeminoğlu'dur. Hacıeminoğlu, derginin 11. sayısında "Fikir Boşluğu" başlıklı yazısında, Türkiye'nin fikir boşluğu içerisinde bulunduğunu ifade etmiş ve Türkiye'nin doğru ve hür düşünce hayatının eksik bulduğunu belirterek doğru düşünen insan sayısının azınlıkta olduğunu vurgulamıştır.

Her milletin hayatını devam ettirebilmesi için kendi değerleri doğrultusunda bir fikir sistemine sahip olması gereklidir. Aksi takdirde kendi bünyesine zararlı

---

[222] Alev Arık, "Milliyetçi Toplumcu Açıdan Hâli Hazır Zihni Muhtevanın Değiştirilmesi Problemi", *Töre*, S. 1/29, Haziran 1971, s. 11.
[223] Alev Arık, *agm.*, s. 16.

yabancı fikirlerin tesirinde kalır. Bu nedenle Türkiye yabancı fikirlerin istilasına uğramış ve fikir boşluğunun içerisine düşmüştür.[224] Necmettin Hacıeminoğlu, Türkiye'nin içerisine düştüğü bu fikir boşluğunu ve aydın kesimin komünizm fikrine nasıl teslim olduklarını ortaya koyar:

> *"İnsanın kendisini bir 'şef' e, bir siyasi otoriteye kayıtsız şartsız teslim etmesi, meseleler üzerinde düşünüp zihin yormasından çok daha kolay ve rahattı. Bizim tembel aydınlar bu rahat yolu seçmişlerdi. Milliyetçilik fikrinin sahipleri cesur, azimli ve fedakâr oluyorlardı. Uğrunda savaşacak davaları, gerçekleştirmek istedikleri fikirleri vardı. Milliyetçi hareketin doktrin hâline getirdiği milliyetçilik fikri, sadece komünizm tehlikesini durdurmakla kalmadı. Daha önemlisi, yıllardan beri yürütülen yanlış siyasetin meydana getirdiği 'fikir boşluğu' nu da doldurdu."*[225]

Erol Güngör, derginin 1/29. sayısında kaleme aldığı "Halkçılığın Sosyal Temelleri Üzerine Düşünceler" başlıklı yazısında milliyetçiliğin programlarından biri olan halkçılık konusunu ele almış, halkçılık ve milliyetçilik arasındaki ayrımları belirtmiştir. Güngör'ün bu yazısında üzerinde durduğu nokta halkçılık prensibi bakımından Türkiye'nin mevcut sosyal ve kültürel bünyesidir. Halkçılığı milliyetçilik faaliyetlerinin ortak özelliklerinden biri olarak gören Erol Güngör, milliyetçilik ve halkçılık ilişkisini şu sözlerle ifade etmiştir:

> *"Hakikatte milliyetçiliğin asıl hedefi geniş kitlenin iradesine dayanan bağımsız bir siyasi idare ve bu siyasi birlik içinde millî bir kültür meydana getirmek olmuştur. Tarihî gelişme vetiresi içinde millî kültürün teşekkülünden sonra millî devlete geçildiği hâller de görülmekle beraber, siyasi birlik ve kültür birliği yoluyla modern bir cemiyet hâline gelme çabası bütün milliyetçi hareketlerin değişmez programı olmuştur. Dikkat edilirse, böyle bir programın siyasi rejimle ilgili tarafı kadar millî kültürle ilgili hedefleri de onu tamamen halka dayanan bir modernleşme*

[224] Necmettin Hacıeminoğlu, "Fikir Boşluğu", *Töre*, S. 11, Nisan 1972, s.11.
[225] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s.12.

cereyanı karakteri vermektedir. Milliyetçilik bu yüzden halkçılıktan ayrı düşünülemez."[226]

Bu sözleriyle Güngör, bütün milliyetçi hareketlerin halkçı olduğuna fakat halkçılık ifadesini kullanan diğer siyasi cereyanların ise milliyetçi olmadıklarını ifade eder.

Erol Güngör, derginin 55. sayısında "Yeni Devletlerde Milliyetçilik ve İktisadi Politika" başlıklı yazısında milliyetçilik hareketlerinin ortak görüşlerini, aralarındaki farkları ve bu farkların sebeplerini değerlendirir. Güngör'ün yazısında aydınlatmak istediği nokta; Türkiye'nin Yunanistan, Bulgaristan gibi yeni kurulmuş bir devlet olmadığı gerçeğidir. Yazar, Türkiye'nin ve Türk milletinin Cumhuriyet'le birlikte var olduğunu sanan ve geçmişi yok sayan bazı Türk aydınını hedef alarak Türk millî birliğine vurgu yapar:

"Türkiye sömürgelikten kurtularak yeni istiklal kazanmış bir ülke değildir; Türkiye'nin bir devlet olarak yeniliği sadece siyasi rejimin değişmiş olmasından ve bir kısım idareci ve aydınların da bu devlet ve milleti birdenbire doğmuş zannetmelerinden ibarettir. Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan önce de Türkler bağımsızdı, millî bir kültürleri ve hemen tek başına temsil ettikleri bir medeniyetleri vardır."[227]

Türk aydınını yanlış ve eksik düşünceleri nedeniyle eleştiren bir isim de Alemdar Yalçın'dır. Alemdar Yalçın, derginin 149. sayısında "Gökalp'i Anlamak" başlıklı yazısında bazı Türk aydınının Ziya Gökalp'i yanlış değerlendirdiğini ifade eder. Yazar fikrî ve edebî sahada değerlendirme yaparken dönemin siyasi ve sosyal koşullarını göz önünde bulundurmamanın yanlış olduğunu belirtir. Gökalp'i anlamak için onu kendi eserlerinden, yaşadığı devrin sosyal ve siyasi şartları içinde okumak gerektiğini söyleyen Alemdar Yalçın, bazı kimselerce Ziya Gökalp'in "sosyal mistik" sıfatıyla tarif edilmesini eleştirerek Gökalp'in, millet ve milliyetçilik sevgisine hatırlatma yapar:

---

[226] Erol Güngör, " Hâlkçılığın Sosyal Temelleri Üzerine Düşünceler", *Töre*, S. 1/29, Haziran 1971, s. 4.

[227] Erol Güngör, "Yeni Devletlerde Milliyetçilik ve İktisadi Politika", *Töre*, S. 55, Aralık 1975, s. 23.

> *"'Milletini sevenlerin mukadderatı, milletin mukadderatıyla beraberdir' diyecek kadar milletle kaynaşmıştır. Ziya Bey'in isabetli fikirlerinde olduğu gibi yanlış fikirlerinde de bu derin millet sevgisinin tesiri vardır."*[228]

Töre dergisinde Türk milliyetçiliği konusu Türk töresi ve İslam ahlakı değerleri öne çıkarılarak vurgulandığı görülmektedir. Derginin genel milliyetçilik algısında Ziya Gökalp'in milliyetçilik anlayışının örnek alındığı ortadadır. Bu anlayışta Türklüğü bir bütün olarak ele alma, kavrama düşüncesi egemendir. Dolayısıyla *Töre*'deki Türk milliyetçiliği, bazılarının yaptığı gibi sadece Cumhuriyet'le birlikte başlayan millet gerçeğini değil, ondan önce Osmanlı'yı ve İslamiyet öncesi Türk milletini de kapsamakta, millet gerçeğini tarihî süreklilik içinde değerlendirmektedir. Hatta hâlihazırda Türkiye dışındaki Türkleri de dikkate almakta ve onları Turancılık ülküsünün ayrılmaz bir parçası olarak telakki etmektedir.

Töre dergisinde içinde bulunulan dönemin siyasi ve sosyal olayları karşısında Türk milliyetçiliği vurgulanarak milliyetçi perspektiften değerlendirilmiş ve Türk milliyetçiliğine aykırı olan durumlarda gerekli mercilere göndermeler yapılmıştır. Ele alınan bazı yazılarda hükümetin tutumu, bazı aydın kesim ve kurumlar milliyetçilik düşüncesi karşısındaki karşıt ve yanlış tavırlarından ötürü dergi kadrosunca da eleştirilmiştir.

C. *TÖRE*'DE KÜLTÜR

1. Türk Kültürü ve Millî Kültür Anlayışı

Temelini Türk milleti ve millî değerler üzerine kuran *Töre* dergisi, Türk kimliğini oluşturan kültürel değerlerin tanıtılıp araştırılmasını görev edinmiştir.

[228] Alemdar Yalçın, "Gökalp'i Anlamak", *Töre*, S. 149, Ekim 1983, s. 34.

Dergide, bu konunun ele alındığı yazılarda Türk kültürünün tarihî geçmişi incelenirken objektif verilere ve vesikalara sadık kalınmaya çalışılmıştır.

Kültür ve töreyi, bir milleti millet yapan değerlerin başında gören Necmettin Hacıeminoğlu, derginin 41. sayısında "Millet Olmak İçin" başlıklı yazısında millet ve toplum arasındaki farkları ele almış ve Türklerdeki millet gerçeğinin ebediliğini vurgulamıştır:

> *"'Toplum ile Millet' arasındaki fark, hayvanla insan arasındaki fark kadar büyüktür: Millet bir şahsiyete – kültüre, değerlere – sahiptir; varlığını koruyabilmesi ancak bu şahsiyetini devam ettirmesiyle mümkündür. Yığın ise maddi menfaatlerini tatmin peşinde koşan fertlerin aritmetik toplamından ibarettir. Yığın, en küçük darbede dağılmaya mahkum, millet ölümsüzdür."*[229]

Yazar, yazısının devamında milleti kuvvetle ayakta tutan unsurların; sahip olduğu kültür, dil, edebiyat ve köklü tarihi olduğunu belirterek Türklerdeki millî kültürün sağlamlığına dikkat çeker:

> *"'İl gider töre gitmez' yani devlet yıkılabilir fakat milleti millet yapan Töre ve kültür kaybedilmez… Kaybedilmemelidir… Türkü 'Türk' yapan dili, kültürü, Töresi, sanatı, millî tarih şuuru ve ülküsü her şeyin üstündedir. Devletten de vatandan da, bayraktan da önce gelir."*[230]

Necmettin Hacıeminoğlu, derginin 42. sayısında kaleme aldığı "Değer Kargaşalığı" adlı yazısında da milleti millet yapan değerleri ve bu değerlere sahip çıkılması gerektiğini bir kez daha vurgular:

> *"Hiç değişmeyen dil, soy, din, kültür ve töre gibi unsurlar başta gelir. Bunlar olmadan 'millet' teşekkül etmez… Millet gerçeğinin oluşmasını sağlayan bu esas unsurları bir vücudun iskeletine benzetebiliriz."*[231]

---

[229] Necmettin Hacıeminoğlu, "Millet Olmak İçin", *Töre*, S. 41, Ekim 1974, s. 22.
[230] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 26.
[231] Necmettin Hacıeminoğlu, "Değer Kargaşalığı", *Töre*, S. 42, Kasım 1974, s. 22.

Nahit Dinçer, kaleme aldığı "Kültür Kavramı Manevi ve Millî Kültür (Bölüm II.)" başlıklı yazısında kültür kavramı maddi ve manevi unsurları ile ele almış, kültürün millet için önemini belirtmiştir. Nahit Dinçer'in kültür konusunu ele alırken Ziya Gökalp'in görüşlerine değinmeyi ihmal etmemiş olması derginin, pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da Ziya Gökalp çizgisinde olduğunu ortaya koymaktadır. Yazar, kültür konusunu ele alırken öncelikle kültürle ilgili kavramları açıklamayı tercih ederek Gökalp'in görüşleri çerçevesinde örf ve adet kavramlarını ifade etmiştir. Ziya Gökalp'e göre: Geçmişten gelen sosyal alışkanlarımız adet, yeni meydana gelmiş ve toplumun tamamı tarafından benimsenmiş alışkanlıklar ise örftür. Yani örfte yaygınlık adette ise eskilik esastır.[232] Örf ve adet kavramları arasındaki ayrımı ifade eden yazar, kültürü oluşturan en önemli unsurların başında gelen millî ananelerin önemi ve Türk kültüründeki yeri üzerinde durmuştur:

> *"...milletin bütün bir hayat, düşünce ve tarih macerasının özünü teşkil eden, o millete, kendi millî şahsiyetinin damgasını vuran bir kısım alışkanlıklar vardır ki bunlara anane (gelenek, tradition) diyoruz."*[233]

Ananeleri millî kimliğimizi yansıtan değerler olarak ifade eden yazar, Türklerdeki eşitlik duygusu, büyüklere saygı ve Türk dili gibi değerlerin Türklerin sahip olduğu manevi ananeler ve değişmeyen değerler olduğunun altını çizer. Çünkü ona göre, ananelerden kopmak demek bir milletin geçmişinden, kültüründen kopması demektir.[234] Yazar, yazısının devamında millî kültürün önem ve yerine dikkat çekerek millî kültürün milleti millet yapan temel yapı olduğunu ifade eder: *"...her milletin kendine has millî kültürü vardır. Bu, o milletin manevi ortamını teşkil eder. Ve millet fertleri bu ortamda, millî şahsiyetlerini bulurlar."*[235]

Nahit Dinçer, "Millî Kültürde Dinin Yeri ve Millî Şahsiyet" başlıklı bir başka yazısında da millî kültür ve millî kültürü oluşturan değerleri ele almıştır. Yazar, millî kültürün önemini ifade ederken millî kültürün nasıl kazanılabileceği noktasına da dikkat çekmiş ve milliyetçilik görüşü çerçevesinde millî şahsiyet

---

[232] Nahit Dinçer, "Kültür Kavramı Manevi ve Millî Kültür", *Töre*, S. 15, Ağustos 1972, s. 24 – 25.
[233] Nahit Dinçer, *age.*, s.25.
[234] Nahit Dinçer, *age.*, s.25.
[235] Nahit Dinçer, *age.*, s.28.

kavramını değerlendirmiştir. Millî kültürü ve millî şahsiyeti oluşturan en önemli unsurların dil, din, sanat olduğunu ifade eden yazar, milletin kültüründe dinin ve dilin ayrı bir öneme sahip olduğunu savunmuştur:[236]

> *"Sosyal insan, millî ve medeni şahsiyeti olan insandır. Millî şahsiyeti veren kültürdür. Medeni şahsiyeti veren de tekniktir. Millî şahsiyet demek, millî ananeleri taşıyan şahsiyet demektir."*[237]

Türk millî şahsiyetine sahip olmak için Türk gibi yaşamak, Türk gibi düşünmek, Türk gibi hissetmek gerektiğini ifade eden yazar, millî şahsiyetin ancak millî değerleri yaşamakla kazanılabileceğini vurgulamış ve milliyetçiliğin kültür anlayışına dikkat çekmiştir.[238]

Töre dergisinde, Nahit Dinçer gibi millî kültür ve millî şuur üzerinde duran bir diğer yazar da Prof. Emin Bilgiçtir. Emin Bilgiç, derginin 160. sayısındaki "Millî Kültür Davamız ve Turizm" başlıklı yazısında millî kültürün temel unsurlarını ele almış ve millî şuurun millet için önemine değinmiştir. Yazar, bu yazısında Türk kültürünün önemini ifade ederken Türkler gibi çok yönlü ve zengin bir birikime sahip olan milletin millî kültürünün aşılanarak dünyaya tanıtılması gerektiğini ileri sürmüştür. Ona göre, her millet kendisine has maddi ve manevi millî değerlere sahiptir. Ait olduğu milletin tarihiyle eşdeğer bir geçmişe sahip olan bu köklü değerler, kendi milletinin ruh ve fikir yapısı doğrultusunda doğup gelişir.[239] Türk kültürünün millî şuur, tarih şuuru, dini inanç, dil ve milliyetçilik gibi köklü fikir temellerine dayandığını ifade eden yazar, bu değerlerin birbirleriyle ve millî kültürle olan ilişkilerini şu şekilde ifade eder:[240]

> *"Tarihsiz bir millî kültür ve kültürü olmayan bir millî tarih söz konusu olamaz… Türk tarihinin zaman bakımından uzunluğu ve bütünlüğü, coğrafi çevre değişiklikleri dolayısıyla daha fazla kavimlere temas ve münasebetler kurma imkânının doğması gibi sebeplerle çok*

---

[236] Nahit Dinçer, "Millî Kültürde Dinin Yeri ve Millî Şahsiyet", *Töre,* S. 16, Eylül 1972, s. 18.
[237] Nahit Dinçer, *agm.*, s. 19.
[238] Nahit Dinçer, *agm.*, s. 20.
[239] Emin Bilgiç, "Millî Kültür Davamız ve Turizm", *Töre*, S. 160, Eylül 1984, s. 12.
[240] Emin Bilgiç, *agm.*, s.13.

zengin, sürekli aşılanmalarla çok renkli ve çeşitli bir kültür ve sanatın geldiği açık ve gerçektir."[241]

"Mili kültürün en temel unsurlarının başında şüphesiz ki dil bulunmaktadır. Doğu Türkistan'dan Balkanlara kadar yüz milyonun çok üstünde bir insan kitlesinin muhtelif lehçelerini ve şivelerini konuştuğu ve anlaştığı Türkçe, Türk kültür birliğinin canlı sembolüdür."[242]

"...din inancı, insanlığın uzun zamanlar sonucu vasıl olduğu safhalardan beri artık hem cemiyetlerin, hem milletlerin ve fertlerin vazgeçilmez fikrî ve ruhi gıdası hem de millî kültürlerin, yeri doldurulmaz manevi varlığıdır."[243]

Türk kültürünü oluşturan unsurları değerlendiren yazar, yazısının devamında din, tarih, dil şuuru gibi milliyetçilik şuurunun da Türk kültüründe önemli bir yeri olduğunu ifade etmiş ve Türklerde millî şuurun varlığının çok eskilere dayandığını Orhun Abideleri'ndeki ifadelere atıfta bulunarak dile getirmiştir:

"...milliyetçilik, o devir için başka herhangi bir milletin kaynaklarında görünmeyen fikrî ve içtimai bir tekamül tezahürüdür. Ve o zaman, Göktürklerin temsil ettiği Türk âleminin yazılı kaynağa dayalı böyle üstün bir millet ve milliyet anlayışına yükselmek için 730'lardan çok önce uzun asırlar fikir yordukları ve nihayet, millî birlik ve yükseliş için bilgi ve hukuk düzenine vasıl olmak gerektiği anlayışını benimsedikleri ortaya çıkar."[244]

Millî kültür şuuruna sahip olmak, onu korumak kadar şüphesiz ki millî kültürü aşılmak ve tanıtmak da çok önemlidir. Bu konuda gerek fertlere gerekse devlete çeşitli görevler düştüğünü ifade eden Emin Bilgiç, bu çerçevede yapılması gereken temel şeyin, okullarda kültür ve sanat konularının ayrıntılı olarak işlenmesi olduğunu ileri sürer. Yazar aynı zamanda bu konu üzerinde hem Türkçe hem de

[241] Emin Bilgiç, *agm.*, s.12-13.
[242] Emin Bilgiç, *agm.*, s. 13.
[243] Emin Bilgiç, *agm.*, s. 13.
[244] Emin Bilgiç, *agm.*, s. 13.

yabancı dilde yayınlar yapılması gerektiği önerisini sunar. Bunun için devletin sorumluluk üstlenerek kültür ve sanat turizmine önem vermesini; radyo ve televizyon aracılığıyla millî kültürün tanıtılması ve yayılmasını sağlaması gerektiğini ifade eder.[245]

Töre dergisinde çoğunlukla kültürel meseleler üzerinde yoğunlaşan Mehmet Eröz de derginin 9. sayısında "Türk Millî Birliğine Doğru" başlıklı yazısında Türk millî kültürünü oluşturan unsurları ele almıştır. Mehmet Eröz de Emin Bilgiç gibi, Türk millî kültürünü oluşturan unsurların başında dil, din, millî şuur ve sanat anlayışının geldiğini belirtmiş ve bu unsurların millî kültür için önemini açıklamıştır. Yazar, millî kültürün önemini belirtirken, Türk millî birliğine dikkat çekmiş, millî birliği korumada millî kültürün ne kadar önemli olduğunu belirtmiştir.

Mehmet Eröz'e göre, millî kültür ve millî birliği oluşturan temel değerlerden biri dindir. Türk kültürünün İslam diniyle iç içe geçmiş olarak değerlendiren yazarın, Türklerin İslam dinine, İslamiyet'in de Türk kültürüne çok fazla hizmette bulunduğunu ifade etmesi derginin Türk – İslam kültürüne dayanan milliyetçilik çizgisini de ortaya koymaktadır:

> *"Türk soyunun asırlarca kılıç ve kalemiyle hizmet ettiği İslamiyet, sanki Allah tarafından bu kavme emanet edilmiştir. Türkler olmasaydı, korkunç dalgalar hâlinde gelen Haçlı sürüleri önünde, İranlılar ve bugün Kudüs'te maskara olan Araplar kaç gün dayanabilirdi? Biz bu yüce ve en ileri dine böyle hizmet ederken, İslamiyet de milletimizin koruyucusu oldu. Müslüman olan Türkler milliyetlerini muhafaza ederken, Hristiyan Batı Hunları, Kumanlar – Kıpçaklar, Peçenekler, Bulgarlar ve Musevi olan Hazarlar birer birer eridiler. Demek ki milliyetimizi din temelinden mahrum edersek, ileri ki nesilleri erimeye mahkûm edeceğiz."*[246]

Türk dilini millî kültürün ikinci temeli unsuru olarak gören Mehmet Eröz, yazısının devamında bu kez de millî birliğin korunmasında dilin önemi üzerinde

---

[245] Emin Bilgiç, *agm.*, s. 14.
[246] Mehmet Eröz, "Türk Millî Birliğine Doğru", *Töre*, S. 9, Şubat 1972, s. 17.

durmuştur. Yazar, Türk dilinin millî birlik üzerindeki öneminden bahsederken, dil üzerinden millî birliğimizi bozma faaliyetlerine dikkat çekmiştir. Ona göre, Türk dünyasındaki lehçe farklarının ve yazı dili ile konuşma dili arasındaki ayrımın ortadan kaldırılmasını sağlayarak hem Türk dünyasıyla aramızdaki bağı kuvvetlendirebilir hem de millî kültür birliğimizi sağlamlaştırabiliriz.[247]

Yazar, yazısının devamında son olarak da Türk musikisinin Türk millî kültüründeki yeri ve önemine değinmiştir. Türküler, şarkılar, ninniler gibi sanat ürünleri, millî kültürümüzü yansıtan ve millî bütünlüğümüzü kuvvetlendiren sanatsal değerlerimizdir. Bu değerlerimizi millî bilinçle gelecek nesillerimize aktarmak kültürel bağların kuvvetlenmesi açısından son derece önemlidir. Mehmet Eröz, değerlerin millî bilinçle aktarılması konusunda TRT ve Türk basının gerekli hassasiyeti göstermediğini ifade ederek bu konunun muhataplarını eleştirmiştir:

> *"Millet oluşumuzda Türk musikisinin büyük rolü olacaktır. Dini ve ladini klasik Türk musikisi, Türk sanat musikisi ve Türk halk musikisi ile milli kültürden gıdasını almış bir nesil yetiştirmek mümkündür. Hepsi de bizim öz malımızdır."*[248]

Mehmet Eröz, derginin 4. sayısında kaleme aldığı "Türk Kültürünün Gelişme Seyrine Kısa Bir Bakış" başlıklı yazısında Türk kültürünün tarihi dönemlerdeki seyrini ele alarak Türk millî kültürünün köklerinin Hun Türklerine dayandığını ve Türklerin köklü bir millî kültür şuuruna sahip olduğu fikrini savunur: *"Millî kültürümüzün kökleri Hun Türklerine dayanır ki, bu da bin beş yüz, iki bin yıl öncesi demektir… Basit bir hayat yaşayan göçebe Türklerde bile, oldukça yüksek bir kültürün izlerini vesikalardan takip etmek mümkündür."*[249]

Dergide Türklerin dilden mimariye zengin bir kültür birikimine sahip olduğunu ifade eden bir kişi de Nusret Çam'dır. Nusret Çam, derginin 121. sayısında "Osmanlı Mimarisinde ve Şehir Hayatında Ses ve Musiki Unsuru" başlıklı yazısında Türk kültürünü en fazla yansıtan değerlerden biri olan musiki unsurunu

---

[247] Mehmet Eröz, *agm.*, s. 19.
[248] Mehmet Eröz, *agm.*, s. 19.
[249] Mehmet Eröz, "Türk Kültürünün Gelişme Seyrine Kısa Bir Bakış", *Töre* , S. 4, Eylül 1971, s. 6.

derinlemesine incelemiş ve musikinin Türklerde işgal ettiği yeri belirtmiştir. Yazar, "ezan sesi" ve "su sesi"ni Türk musikisini en iyi yansıtan kültürel unsurlar olarak görmüştür:

> *"...su kaynağının İslam öncesi devirlerden beri kutsal sayılması ve tabiat aşığı, canlı ve hareketli bir yapıya sahip bulunması sebebiyle Türk insanı akarsuyun adeta meftunu olmuştur. Bundan dolayı çeşmelerin lüleleri, şadırvanların fıskiyeleri hep açıktır."*[250]

> *"Osmanlı mimarlarının cami yapımında akustik kaidelere ne kadar dikkat ettikleri, hoparlörün bulunmadığı o devirde sesin herkesin duyabileceği bir şekilde ve yankı yapmadan sağlanması için gösterdikleri maharet, konu ile ilgili herkesin malumudur ki, bu teknik başlı başına bir araştırma mevzuudur. XVIII. asırda 'Ohsson yeryüzünde Türkler kadar musikiyi ihtirasla seven belki hiçbir halk yoktur' demek suretiyle bir gerçeği çok iyi tespit etmiştir..."*[251]

Sevim Kantarcıoğlu, derginin 96. sayısında kültürü var eden unsurun millet olduğunu ve kültürün de millet yaşamında önemli bir unsur olduğunu ifade ederek milletin, millî kültürünü iyi tanıması gerektiği noktasının altını çizer. Kantarcıoğlu, yazısında Ziya Gökalp'in kültür ve medeniyet felsefesine değinerek, gelişen ve modernleşen dünya koşullarında kültürel değerlere daha fazla sahip çıkılmasının gerekli oluğunu belirtir:

> *"...Önce kültürümüzün mazisini, kültür hazinemizi iyice hazmetmiş nesiller yetiştirmekle işe başlamalıyız. Muasır Batı medeniyet dairesine girdiğimize göre, kültürümüzün özünde büyük bir değişiklik yapmadan, yani muhafaza edilmesi gerekeni millî şahsiyetimizi oluşturan karakteristik vasıflarımızı bulmadan, tecrübe ve müspet bilime*

[250] Nusret Çam, "Osmanlı Mimarisinde ve Şehir Hayatında Ses ve Musiki Unsuru", *Töre*, S. 121, Haziran 1981, s. 38.
[251] Nusret Çam, *agm.*, s. 38.

dayanarak, şekil değişiklikleri şuurla yapmak mecburiyetinde olduğumuzu kabul etmeliyiz."[252]

2. Türk Kültürünün Problemleri

Töre dergisinde Türk kültürünün mevcut durumu ve kültürel problemler üzerinde itina ile durulduğu görülmektedir. Değişen siyasal ve sosyal hayatın getirileri, kültürü büyük ölçüde etkilemektedir. Bu etkileşim daha çok olumsuz yönde olmuştur. *Töre* dergisinin üzerinde yoğunlaştığı kültür sorunlarından biri, bu etkileşimin bir sonucu olan kültürel Batılılaşma ve yozlaşma meselesidir. Bazı Türk aydınının Batılılaşma hevesi, Türk millî kültür değerlerinin ihmal edilmesi, Batılılaşma sonucu halk ve aydın kesim arasında yaşanan kültürel çatışmalar dergide üzerinde durulan meselelerin başında gelmektedir.

Töre dergisinde Türk kültürünün sorunları üzerine en fazla değinen isimlerden biri Erol Güngör olmuştur. Erol Güngör, derginin 30/2. sayısında "Halk Kültürü ve Münevver Kültürü" başlıklı yazısında halk ve münevver tabakanın kültürel değerlere bakış açılarının farklı olduğunu ve kültürün bu iki grup arasında aynı istikamette ilerlemediğini belirtir. Güngör, bu durumun "Batılılaşma hevesinin" bir sonucu olduğunu vurgular. Yazarın burada dikkat çektiği diğer bir husus da münevver kültürün Batılılaşma hevesinin önüne geçilmezse millî kültüre karşı alınan tavırların daha da ilerleyip önüne geçilemeyeceği düşüncesidir:

"Türk münevverini modern medeniyeti yanlış yorumlayarak hatadan hataya sürükleyen ve gittikçe köksüzleştiren en önemli sebeplerden biri de Türkiye'deki kültür değişmelerinin genel karakteridir. Bizim Batılılaşma gayelerimiz parçalanmak üzere olan bir memleketin kurtuluş çırpınmaları hâlinde süregelmiştir. Karşısına çıkan bütün kuvvetleri çığ gibi ezen ve müthiş bir süratle ilerleyen Batı

[252] Sevim Kantarcıoğlu, "Klasik Hümanizm ve Milliyetçilik", *Töre*, S. 96, Mayıs 1979, s. 25.

medeniyeti bizi sadece yeni bir teknik ve zihniyet inkılabı olarak değil, aynı zamanda memleketimizi parçalayan ordular hâlinde girdi."[253]

"Batı medeniyeti ve onu temsil edenler karşısındaki feci mağlubiyetlerimizin Türk münevverinde meydana getirdiği manevi çöküntü, halkımızın hayat gücü ve nefsine itimat duygusu ile tezat teşkil etmektedir."[254]

Erol Güngör, derginin 14. sayısında "Kültürde Eski ve Yeni" isimli yazısında kültürde eskilik yenilik meselesini ele alarak Türkiye'nin modernleşme sorununa değinir. Kültür ve medeniyet arasındaki farkları ortaya koyan Erol Güngör, eskilik- yenilik meselesinin kültür ve medeniyette aynı manaya gelmediği görüşünü ileri sürer. Teknolojik ilerleme ve kültürel gelişmenin yan yana ilerleyeceğini sanmanın yanlış bir inanış olduğunu ifade eden yazar, teknolojik ilerlemeye uyguladığımız ölçütleri kültürel ilerlemeye de uygulamaya çalışmamızın eski- yeni çatışmasına girmemize yol açtığını belirtir:[255]

"Kültürdeki, eskilik ve yenilik hiçbir zaman teknolojideki veya Mclver'in tabiriyle medeniyetteki, eskilik- yenilik manasına gelmez. Medeniyet insanlık tarihi boyunca daima tek istikamet göstermiştir. Bu yüzden medeni veya teknolojik eserlerde yenilik her zaman mükemmellik manasına gelir. Yani bir tekniğin insana yaptığı hizmet eski bir tekniğin yaptığından daima daha fazla ve daha üstündür."[256]

"Kültür sahasındaki eski ve yeni tabirlerin objektif manası yoktur, bu tabirler sadece iki şey arasındaki zaman farkını gösterir. Kültür kıymetleri kendi başına gaye olan şeyler oldukları için bunlar hakkında vakıa değil, kıymet hükmü verilebilir. Nitekim kültüre ait eserlerin tarih içindeki gelişmesinde tek istikametli ve ileriye doğru bir

[253] Erol Güngör, "Hâlk Kültürü ve Münevver Kültürü", *Töre*, S. 30/2, Temmuz 1971, s. 9.
[254] Erol Güngör, *agm.*, s. 10.
[255] Erol Güngör, "Kültürde Eski ve Yeni", *Töre*, S. 14, Temmuz 1972, s. 10.
[256] Erol Güngör, *agm.*, s. 10.

gidiş görülmez. Âşık İzzet'in Karacaoğlan'dan ve Atilla İlhan'ın Nedim'den daha iyi şair olduklarını söyleyemeyiz."[257]

Batılılaşma ve aydın sorunu, Türkiye'de olduğu kadar pek çok devlette de görülen ortak bir sorundur. Erol Güngör, derginin 8. sayısında kaleme aldığı "Batılılaşma ve Türk Kültürü" başlıklı yazısında milletlerin Batılılaşma çabasını, modernleşme amacı içerisinde, kendilerini daha fazla güçlendirip ayakta tutabilmek için ilim ve teknik yönden kendilerinden daha üstün gördükleri milletleri örnek almaları olarak değerlendirir. Güngör, Türkiye'de Tanzimat'la birlikte başlayan Batılılaşma faaliyetlerinin millî kültüre zarar verdiğini ve bunun hâlen devam ettiğini belirtir. Bu itibarla devletin bu durum karşısında gerekli tedbirleri alması gerektiğini ifade eder:

"Devlet dediğimiz siyasi organizasyon bir milletin maddi manevi kültürünü ayakta tutmak, onu yaşatmaktan ve gelişmekten alıkoyacak tehlikeleri ortadan kaldırmak için kuruludur."[258]

"Modernleşmek için yapılan birçok teşebbüslerde devletin zayıflamasına ve böylece her türlü hamle için büyük dayanağın kaybolmasına yol açacak hareketlere bugün de rastlıyoruz. Türk milliyetçileri kendilerine eski sorumsuz münevverlerden intikal eden bu kötü geleneği tamamen ortadan kaldırmak için çalışmalı ve bağımsız Türk kültürünün sağlam bir siyasi organizasyon olmadan gelişemeyeceğini gözden uzak tutmamalıdır."[259]

Erol Güngör, derginin 31/3. sayısında kaleme aldığı "Bir Adım İleri İki Adım Geri" başlıklı yazısında modernleşmenin bazı aydın kesim tarafından yanlış anlaşılıp yorumlanması meselesine değinmiştir. Yazar Türkiye'deki bazı münevverlerin, çağdaş bir millet olabilmenin yalnızca Batı'nın örnek alınarak gerçekleştirilebileceğine inanmalarını eleştirmiştir. Yazara göre, doğru olan yerli ve millî kültürün zenginliklerinden faydalanmaktır. Türk kültürünün bu zenginliğe sahip

[257] Erol Güngör, *agm.*, s. 10.
[258] Erol Güngör, "Batılılaşma ve Türk Kültürü", *Töre*, S. 8, Ocak 1972, s. 20.
[259] Erol Güngör, *agm.*, s. 24.

olduğu aşikârdır. Erol Güngör, millî kültürün korunması ve Batılılaşma karşısında başlatılan "halka dönüş hareketi" üzerinde Türk milliyetçililerinin büyük hizmeti olduğunu vurgulayarak Türkçü ve inkılapçı aydın kesimin ayrıldığı noktalara da göndermede bulunmuştur:

> *"Halka dönüş hareketleri Türkiye'de milliyetçilik hareketinin de başlangıcını teşkil eder. Bilhassa ikinci meşrutiyet devrinde Türk milliyetçileri halk ve münevver kültür arasında birlik kurmak üzere millî kültürün en önemli yapıcılardan biri olan Türk dilini yeni zihniyetle işlemeye başlar… Türkçülerin zaman perspektifi içinde geçmiş, bugün ve gelecek arasında herhangi bir kesinti yoktur. Onların kullandıkları malzeme millî hayatın gerçek unsurlarına, yani hatıralardan silinmemiş geçmişe, yaşanan bugüne ve bütün milletçe hayal edilen bir geleceğin zaruretlerine dayanıyordu."*[260]

> *"Türkçülerin inkılapçılardan ayrıldıkları temel nokta, Türk milletinin Batı medeniyetine intibakı için seçilecek yoldur. Türkçüler medeniyet değişmesi esasında millî hüviyetin kaybedilmemesi için çalıştılar, inkılapçılar veya Avrupacılar ise onların millî kültür dedikleri şeye zaten esastan beri cephe almışlardı."*[261]

Türk münevverinin modernleşme girişimlerini, Batı'yı yakalamak olarak değerlendiren Erol Güngör, derginin 6. sayısında "İmparatorluk Halkı ve Sömürge Münevveri" başlıklı yazısında Türk münevverinin millî değerlere bakış açısı ve Batılılaşma meselesi karşısındaki tavrına değinmiştir. Güngör, yazısında Türk münevverinin şahsiyet değiştirdiğini ve bu yeni şahsiyetinde ciddi eksiklikler belirdiğini ifade eder. Yazarın, Türk münevverinin karakter çizgisinin gitgide aşağı indiği fikrini, yabancı bazı yazarların görüşleriyle de desteklemesi bu konudaki net tavrını da yansıtmıştır:

> *"De Amicis, halk ile yeni münevver tipi arasındaki farkı şöyle anlatıyor: '…Şu noktada hemen bütün dünya aynı kanattadır: yeni Türk*

[260] Erol Güngör, "Bir Adım İleri İki Adım Geri", *Töre*, S. 31/3, Ağustos 1971, s. 6.
[261] Erol Güngör, *agm.*, s. 6.

eski Türkün değerinde değildir. Bizim kumaşlarımızı, her türlü refah vasıtalarımızı benimsemiştir. Fakat hislerimizle fikirlerimizi henüz kabul etmediği için, bu yarım- yamalak istihale sırasında eski Osmanlı –Türk karakterinin bütün iyi taraflarını kaybetmiştir. Eski Türkün Batı medeniyeti eseri olarak gördüğü şeyler tembel, kabiliyetsiz, imansız, para düşkünü, Frenk taklitçisi… Bir nevi şık gençlik güruhundan ibarettir.'"[262]

Bir toplumun aydın kesimini toplumun memurundan bilim adamına kadar toplumun çeşitli mertebelerinde yer alan kadrolar oluşturmaktadır. Bir insanın içerisinde büyüyüp geliştiği sosyal çevre, aile hayatı, aile değerleri ve eğitim hayatı boyunca kazandığı fikirler, değerler şüphesiz ki insanın zihni yapısını oluşturan unsurlardır.[263] Bu nedenle millî kültür ve değerler çerçevesinde zihni yapının şekillenmesi için devlete ve devlet birimlerine çeşitli görevler düşmektedir. Aksi hâlde Türkiye'nin içerisinde bulunduğu mevcut kültürel durum daha da çıkmaza girecektir.

Millî kültüre yönelen saldırıların aydın kesim tarafından kasıtlı olarak yapıldığını ifade eden Alev Arık, bunu aydınların Türk milletine ihaneti olarak değerlendirmiştir. Alev Arık, derginin 5. sayısında "Aydının İhaneti ve Zihni Yapı" başlıklı yazısında toplumdaki aydın kesimin zihni yapısını, millî değerlere bakış açısını değerlendirir. Yazarın burada dikkat çektiği nokta, aydın kesimin zihni yapısında görülen bozuklukların altında yatan nedenler ve bu nedenlerin ortadan nasıl kaldırılması gerektiğidir:

"…aydın denmiş kişilerin zihni yapısındaki klişelerin çözümlenmesi gerekmektedir. Bunun için bu klişeler nelerdir, ne tip klişeler, adına aydın denmiş kitlenin kafasına yerleşmiştir veya yerleştirilmiştir onun tespit edilmesi lazımdır. Bu klişeler Milliyetçi – Toplumcu tarafından elle tutulur gözle görülür, müşahhas bir şekilde tespit edildiğinde çok incelikli bir laboratuvar muayenesinden geçirilerek

[262] Erol Güngör, "İmparatorluk Hâlkı ve Sömürge Münevveri", *Töre*, S. 6, Kasım 1971, s. 16 – 17.
[263] Alev Arık, "Aydının İhaneti ve Zihni Yapı", *Töre*, S. 5, Ekim 1971, s. 26- 27.

bu klişenin öğelerini, matematik kesinlikle yanlışlığı ispatlanabilecek taraflarını araştırmak gerekecektir."[264]

Töre dergisinin 37. sayısında Necmettin Hacıeminoğlu, "Yabancı Kültür Meddahlığı" başlıklı yazısında aydınları sahip olduğu değerleri beğenmeyip, körü körüne Batı taklitçiliği yapmakla eleştirir. Necmettin Hacıeminoğlu, aydın kesimin Türk kültürünü, örnek aldıkları Batı kültürleriyle kıyaslayıp yaptıkları eleştirilerde yanlış kıstaslar kullandıklarını ve sahip oldukları değerlerin farkında olmadıklarını ifade eder. Yazarın burada vurguladığı nokta, Türk kültürü ve millî değerlerinden uzaklaşmış olan bu kesimin Batı'yı daima üstün görme çabasıdır: *"Çok beğendiğimiz ve hayran olduğumuz Avrupalıların kültürlerini değil de, kültürleri üzerinde gösterdikleri titizliği taklit etsek daha iyi olur."*[265]

Necmettin Hacıeminoğlu, yazısının devamında Türk kültürü ve millî değerlerin korunması konusunda Türk aydınına çeşitli görev ve sorumluluklar düştüğünü belirterek Türk kültürünü ve millî değerlerini benimsemiş olan Ziya Gökalp, Yahya Kemal, Ahmet Hamdi Tanpınar gibi isimlerin millî kültüre olan hizmetlerine göndermede bulunur:

"Türk kültürü diğer kültürlerden geri dahi olsa, devlete ve aydınlara düşen vazife, bizi yabancı kültürlerin kölesi yahut taklitçi maymunu hâline getirmek değil, millî kültürümüzü geliştirip yüceltecek tedbirleri almaktır."[266]

Millî kültür ve değerlere her yazısında temas eden Necmettin Hacıeimoğlu, derginin 36. sayısında "Kültür Mandacıları" başlıklı yazısında millî kültürün önemini bir kez daha vurgulamıştır. Türkiye'de millî kültür algısından uzaklaşıldığını ve Türk'e ait değerlerin gün geçtikçe teker teker yitirilmekte olduğunu belirten Hacıeimoğlu, bu duruma sebep olan "kültür mandacılarını" ve bu duruma izin verdiği düşüncesiyle de dönemin hükümetini eleştirmiştir. Batı emperyalistleri tarafından ele geçirilen Türkiye'nin millî değerlerinden uzaklaşmasının en önemli

[264] Alev Arık, *agm.*, s. 29.
[265] Necmettin Hacıeminoğlu, "Yabancı Kültür Meddahlığı", *Töre*, S. 37, Haziran 1974, s. 11.
[266] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 12.

sebebi de devletin millî bir kültür politikası olmamasından kaynaklıdır. Yazarın "kültür mandacıları" diye ifade ettiği Batı yanlısı aydın kesim için "düşman" ifadesi kullanması da durum karşısındaki keskin tavrını hissettirmektedir:

> *"Düşman ne kadar güçlü, tehlike ne kadar büyük olursa olsun, savaşmadan teslim bayrağı çekmenin Türklere yaraşır bir davranış olmadığını herkes bilmelidir."*[267]

> *"Millî ahlakımız, inançlarımız, Töremiz ve alışkanlıklarımızla asla bağdaşamayan yabancı değerler sisteminin devlet otoritesiyle millete kabul ettirilmesi, ilim ve fikir adamları tarafından hâlâ ülkeyi kurtaracak tek çare olarak görülmektedir. Kendi sanat geleneğimizin terkedilmesi tehlikeli bir hastalıktan kurtulmak gibi çok sevindirici bir netice sayılmaktadır. Tarihî tecrübelerle kazandırılan dünya görüşümüzü, değer ölçümüzü ve tamamen kendimize has hayat tarzını, çağın şartları içinde geliştirip zenginleştirmeyi denemeden, kökten kesip atışımız en başarılı hareket olarak alkışlanmaktadır. Devletin itibar ettiği görüş de budur."*[268]

Hakkı Dursun Yıldız derginin 4. sayısında "Eğitimde Milli Kültür" başlıklı yazısında modernleşme meselesi adı altında sanat ve edebiyat aracılığıyla yabancı değerlerin empoze edilerek Türk millî kültürünün zayıflatıldığını ve Türk gençlerinin millî kültürden uzaklaştırılarak bilinçsiz olarak yetiştirildiğini ileri sürmüştür. Hakkı Dursun Yıldız'ın bu makalesinde esas olarak üzerinde durduğu ve eleştirdiği nokta eğitim sistemidir. Yazar, eğitim sisteminin modernleşme adı altında körü körüne Batıcı bir eksene oturtulduğunu, okullarda millî kültüre yeterli ölçüde önem verilmediğini ve dolayısıyla gençlerin öz millî kültürlerinden uzak ve yabancı bir şekilde yetiştirildiğini ifade eder:

> *"Her millet yarınını teslim edeceği gençlerini millî kültürü ile teçhiz etmektedir. Milletler hayatlarını idame ettirmek için buna da mecburdurlar. Ne yazık ki, Batı diye onların her şeyini, hatta örf ve*

---

[267] Necmettin Hacıeminoğlu, "Kültür Mandacıları", *Töre*, S. 36, Mayıs 1974, s. 12.
[268] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 14.

adetlerini bile taklide özendiğimiz hâlde, onların millî kültürlerine verdikleri değeri taklit etmemişiz; işin kötüsü onlarınkini benimsemişiz."[269]

Türk kültürünün mevcut durumu ve aydınların millî değerlere karşı tutumunu eleştiren bir isim de Yağmur Tunalı'dır. Tunalı'nın, derginin 160. sayısında kaleme aldığı "Kültür Üzerine Bazı Dikkatler" başlıklı yazısında Türkiye'nin kültürel bir çözülme sürecinde ve kültür boşluğu içerisinde olduğunu belirtir. Bu yaklaşım, aslında onun da Necmettin Hacıeminoğlu'nun millî kültür konusundaki endişe ve hassasiyetlerini paylaştığını göstermektedir. Yazarın burada eleştirdiği en önemli nokta, benliğimizi yansıtan değerlerin hor görülmesi, terkedilmesi olmuştur. Yağmur Tunalı, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu kültürel durumu şu sözleriyle ifade etmiştir:

"Darmadağın edilmiş bir kültür mirasımız var. Bugün öyle bir noktadayız ki, istesek de o kültürün pek çok unsurlarını hayatımıza kazandırmak şöyle dursun, varlığını dahi tespit edecek durumda değiliz… Bize ve Şark'a ait ne varsa adının varlığına bile tahammül edilmemiş ve yedi kat yerin dibine gömmek için ne lazımsa yapılmıştır."[270]

Bununla birlikte Tunalı, aydının kültür üzerindeki şekillendirici etkileri üzerinde de durur. Tunalı, Türk kültürünün esasen çok sağlam olduğunu, ancak şimdiki zayıf görüntüsünün köklerinden kopmuş aydınlardan kaynaklandığını, yanı sıra bu aydınların kültürü çıkmaz bir noktaya sürüklediğini söyler. O, aydınların kültür karşısındaki tavırlarını şöyle ortaya koyar:

"Nitekim kültür çok zaman bir aydınlar zümresinin (etnolojik kültürü kastetmiyorum) damgasını taşır. Aydınlar, akarsu üstüne barajlar ve santraller kurarlar. Bu barajlar hem sulama, hem de ısı ve ışık saçmak hünerine sahiptir. Dolayısıyla her aydın saf kültürü bozar, onun cevherinden varyantlar alır. Belki de bu yüzden olsa gerek aydın çatışmalar içindedir. Akıp giden suyu beğenmez, onu değiştirmek

[269] Hakkı Dursun Yıldız, "Eğitimde Millî Kültür", *Töre*, S. 4, Eylül 1971, s. 12.
[270] Yağmur Tunalı, "Kültür Üzerine Bazı Dikkatler", *Töre*, S. 160, Eylül 1984, s. 22.

sevdasına düşer. Su bir tarafıyla değişmezken, bir tarafıyla kendisiyle taban tabana zıt bir nesneye (hararet) dönüşür."[271]

Yalçın İzbul, kaleme aldığı "Kültürde Devrim Kültürde Tekamül" başlıklı yazısında kültür emperyalizmi ve kültür değişmelerinden bahsetmiştir. Kültür emperyalizminin yaygınlaştığı bu dönemde milletlerin benliklerini ve kültürel değerlerini özenle korumaları gerektiğini belirten yazar, kültür kavramının farklı ideolojilerdeki anlamı üzerinde durmuştur. Yazarın burada altını çizdiği nokta, devletin ve milletin bekası için millî kültüre sahip çıkılması olmuştur:

"Gerek ülkeler coğrafyası jeopolitik mevkii, gerekse çok yakın bir gelecekte sahip olacağı hesaplanan iktisadi gücü sebebi ile Türkiye, dış dünyanın dikkatlerini üzerinde toplamaktadır. Milletimizin layık olduğu refah ve saadete, bir kazaya uğramdan kısa zaman içinde ulaşabilmesi için, millî kültür bütünlüğümüzü her zamankinden daha büyük bir dikkat ve kıskançlık içinde korumak yüceltmek mecburiyetindeyiz."[272]

Töre dergisinde ele alınan kültürel sorunlardan biri de sanayileşme ve şehirleşmenin beraberinde getirdiği göçün doğurduğu kültür problemleri olmuştur. Sanayileşmenin toplumda yol açtığı dengesizlik toplumda kültür çatışmasına yol açmaktadır. Bu durum aralarında kültür çatışması bulunan halk ve aydın arasındaki uçurumun daha artmasına sebep olmuştur.

Taha Akyol derginin 141. sayısında "Doğu Batı Çatışması II" başlıklı yazısında bu mesele üzerine yoğunlaşarak sanayileşme sonucu toplumda daha da artan Doğu ve Batı kültür çatılmasını ele alır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin sanayileşmeden, daha çok olumsuz yönde etkilediğini ifade eden Akyol, sanayileşme sonucu büyük şehirlere göçen insanların kültürel değerlerden uzaklaşarak kendi öz benliklerini yitirip, çıkmaza sürüklendiklerini ifade eder:

---

[271] Yağmur Tunalı, *agm.*, s. 23.
[272] Yalçın İzbul, "Kültürde Devrim Kültürde Tekâmül", *Töre*, S. 80, Ocak 1978, s. 6.

"Geleneksel yani az gelişmiş iktisadi ve sosyal yapının çözülmesi adeta sosyal ve kültürel bir depremdir. Milyonlarca insan köklerinden kopmaktadır. Bu aynı zamanda alıştıkları hayat tarzından koparak uyum sağlamakta çok büyük zorluklarla karşılaşacakları istikrarsız bir hayata, bir nevi boşluğa savruluştur."[273]

Sanayileşmenin toplumda yol açtığı kültürel problemleri belirten Taha Akyol, başlı başına bir problem olarak değerlendirdiği şehirleşme olayının toplumda gruplaşma, mezhep çatışmaları, köksüzlük ve kuralsızlık gibi sorunlara neden olduğunu ifade eder. Akyol, köksüzlük ve kuralsızlığın aynı zamanda anarşiye de yol açtığını özellikle belirtir. Ona göre sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan bu sorunların en etkili çözümü, millî değerlere dönmek ve ona sıkı sıkıya sarılmaktır:

"Batı ve Doğu medeniyet ve değerlerinin farklılıkları vardır. Bir de gelişme farkı vardır. Bunu görmezlikten gelerek kendi değerlerimize methiyeler dizerek müspet bir netice elde etmek mümkün olmayacaktır. Nitekim Osmanlılar uzun süre bir gelişme farkını görmemişler, hatta kendilerini güçlü saymışlardı. Neticede Batılılaşma kazanmıştır. 'Aşağılık kompleksi' ne de 'üstünlük kompleksi' ne de kapılmadan medeniyetlerin yükseliş ve çöküş dinamiklerine nüfuz etmek, yani 'tarihin gelişme kanunları' nı hizmetimize almak zorundayız."[274]

Taha Akyol bu görüşlerini, 154. sayıda kaleme aldığı "Şehirleşme ve Kültür Bunalımı" yazısında da ifade etmiştir. Toplumsal teşkilatlanma ve şehirleşmenin doğurduğu sonuçları ele alan Akyol, bu yazısında da şehirleşmenin olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde durur. Yazar, bu yazısında da aynı nokta üzerine vurgu yapıp şehirleşmenin olumsuz sonuçlarını önlemek ve ortadan kaldırmak için millî kültür ve değerlerin korunması gerektiği düşüncesinin altını çizer:

"...şehirleşme bir gelişmenin ifadesidir. Köylü toplumu olarak kalmak demek, sanayiden, eğitimden, kültürden, hatta demokrasiden bile vazgeçmek demektir. Köylü toplumu olmak demek, milliyetçiliğin, millî

[273]Taha Akyol, "Doğu – Batı Çatışması", *Töre*, S. 141, Şubat 1983, s. 50.
[274] Taha Akyol, *agm.*, s. 55.

birliğin temellerini sadece devlet bürokrasisine dayandırmakla yetinmek demektir. Sadece Gökalp'i okumak bile toplumda işbölümünün, yani sanayileşme ve şehirleşmenin gelişmesiyle milliyetçilik, millî birlik, millî kültür arasındaki kopmaz bağları görmek için yeterlidir. O hâlde mesele şehirleşmeyi zoraki olarak durdurmaya, suyu tersine akıtmaya kalkışmak değil değildir. Mesele mekân olarak şehirleşen Türkiye'de şehirlerin hayatını 'düzenleyecek' millî kültürü üretmektir."[275]

Sadık Kemal Tural da derginin 154. sayısında "Türkiye'de Şehirleşmenin Doğurduğu Meseleler" başlıklı yazısında Türkiye'de yaşanan sosyal ve kültürel bunalımların sebebinin şehirleşme meselesinden kaynaklandığını ifade eden isimler arasındadır. Sadık Kemal Tural, şehirleşme ile meydana gelen göçün bireyleri dini inanışından dünya görüşüne kadar her alanda etkilediğinden söz ederek, Türkiye'de şehirleşme sonucu yaşanan sosyal çözülmenin, Türk kültür değerlerini olumsuz etkilendiğini vurgular:

"Bir köyün herhangi bir ferdinin bir başka köy, bir başka kasaba, bir başka şehir, bölge, ülke insanı ile karşı karşıya gelmesi, yeni değerlere yeni kabullere yol açıyor. Günümüzde bu karşı karşıya gelme, ulaşım vasıtaları ile kitle haberleşme vasıtalarının yarattığı tabii bir hâldir. İşte bu karşılaşma ferdin şuuraltını ve şuurunu tahrik ediyor."[276]

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki kültür, millî değerlere önem veren *Töre* dergisinin hassasiyetle üzerinde durduğu bir mesele olmuştur. Özellikle millî kültür vurgusu derginin tüm kadrosunca değinilen temel noktaların başında gelmektedir. *Töre* dergisi kadrosunca millî kültür meselesinde Ziya Gökalp'in millî kültür anlayışı vurgulanarak, modernleşmenin kendi millî değerlerimizin özümsenerek sağlanması gerektiği düşüncesinin hâkim olduğu görülmektedir.

Töre kadrosunca kültür konusunda yapılan eleştirilerdeki ortak nokta ise, bazı aydınların millî kültür karşısındaki yıkıcı tavrı olmuştur. Aydınların toplumu

[275] Taha Akyol, "Şehirleşme ve Kültür Bunalımı", *Töre*, S. 154, Mart 1984, s. 7.
[276] Sadık Kemal Tural, "Türkiye'de Şehirleşmenin Doğurduğu Meseleler", *Töre*, S. 154, Mart 1984, s. 8.

daha iyi bir seviyeye taşıma amacıyla modernleşme adı altında Batı'yı örnek alıp millî kültüre sırtını dönmesi eleştirilmiş ve millî kültürü aşağılama tavrına bürünen Türk aydınına karşı tavır alınmıştır. Aydın kesimin bu yıkıcı tavrına karşı Batılılaşarak değil, millî kültür değerlerini koruyarak modernleşmek düşüncesi ön plana çıkarılmıştır. Yer verilen yazılarda bu düşünce üzerinde uzlaşıldığı açıkça görülmektedir.

D. *TÖRE*'DE TÜRK DÜNYASI

Türk milliyetçilerini derinden ilgilendiren konulardan biri dış Türkler meselesidir. Türk milliyetçiliği hassasiyetine sahip *Töre* dergisi kadrosunca, Türk dünyasının meseleleriyle yakından ilgilenilmiş, derginin hemen her sayısında Türk dünyasına dair konu ve haberlere yer verilmiştir. *Töre* dergisinde sadece Türkiye toprakları sınırlarında yaşayan Türklerin sorunları ele alınmakla kalınmayıp yeryüzünde yaşayan bütün Türklerin sorunları dile getirilmiş, çözüm yolları aranmıştır. Özellikle baskı ve şiddet altında yaşayan Batı Trakya Türkleri ve Kerkük Türklerinin durumlarına karşı daha hassas davranıldığı görülmektedir. *Töre* dergisi, yayımladığı yazılarla ve yer verdiği haberlerle, sesini duyurmaya çalışan milyonlarca esir Türk'ün sesi olmuştur.

Töre dergisinin 27. sayısında "Bulgaristan Türkleri" başlığı altında Ahmet Cebeci, Bulgaristan Türklerinin tarihine ve bugünkü durumlarına değinmiştir. Kendisi de bir Bulgaristan Türk'ü olan Cebeci, yaşadıklarından da kaynaklanan hassasiyeti ile bu yazısında Bulgar Slavlarının Panslavizm politikası altında Bulgaristan'da yaşayan Türklere yaptığı katliamları ve soykırımı ele almıştır. Önemli tarihi olaylardan biri olan 93 Harbi'nde, Rusların Türk nüfusu çoğunluğunu ortadan kaldırmak için yaptıkları katliamları "Türk kıyımı" olarak ifade eden Cebeci, Türklere karşı yapılan asimile faaliyetlerinin hâlâ devam ettiğini vurgulamıştır.

9 Eylül 1944'de Kızıl Ordunun Bulgaristan'a girmesiyle birlikte krallık idaresi ortadan kaldırılıp komünist hükümet kurulmuştur. Kurulan yeni komünist hükümet sosyalizm adı altında Türklere ve diğer azınlıklara bazı haklar sağlayarak

onların gözünü boyayıp Türkleri ve diğer azınlıkları asimile ederek Bulgarlaştırmak istemiştir. Komünist parti Türklerin kendilerine karşı takındıkları olumsuz tavrı bahane ederek Türkleri zorunlu göçe tabii tutmuş ve Türklere karşı çeşitli işkenceler uygulamışlardır. 1970'li yıllara kadar bu işkenceler sürmüş, Türk milletini asimile etmek için türlü faaliyetler yapılmış; camiler kapatılmış, Türk çocuklarına zorla Bulgarca öğretilmeye çalışılmıştır.[277] Türklerin yaşadığı bu zulüm ve katliamı gözler önüne sermeye çalışan Ahmet Cebeci, 14 Mart 1970 gecesi Türk halkına yapılan baskın ve katliamlar karşısında Türkiye Büyük Elçiliğinin ve Dışişleri Bakanlığının haberdar olmasına rağmen sessiz kalmalarını eleştirmiş ve bu konuda harekete geçilmesi gerektiğini ifade etmiştir:

> *"Netice olarak Bulgaristan'da hâlen 3.5 milyonu bulan büyük bir Türk kütlesi yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bulgar Komünist Partisi'nin elimizde bulunan bütün gizli ve açık kararları, resmi Bulgar neşriyatı ve olaylarla ilgili belgeler, Bulgar hükümetinin bir tek Türk bırakmayıncaya kadar bu cinayetleri sürdüreceğini ispatlamaktadır. Bulgaristan Türklüğünün varlığı Türkiye'nin tutumuna ve Birleşmiş Milletler nezdinde harekete geçip geçmemesine bağlı olduğu ortada olan bir gerçektir."*[278]

Ahmet Cebeci, derginin 29/30. sayısında "Deliorman Folklorunda Mektuplar" başlıklı yazısında Deliorman Türklerinin Türkiye'deki yakınlarına yazdıkları mektuplar ile Anadolu'da yazılan mektupların ortak kültür unsurlarına sahip olduğunu göstererek Türklüğün müşterek folklor özelliklerine dikkat çeker. Cebeci, Türkiye'de dış Türklerin varlığından bile haberdar olmayan kişilere Deliorman Türklerini tanıtarak onlarla Türkiye Türkleri arasındaki derin kültür müşterekliğine işaret eder:

> *"Deliorman Türklerinin asker mektupları Türkiye'dekilerle şekil ve münderecat bakımından çok büyük benzerlik gösterir. Bu konuda Dr.*

[277] Ahmet Cebeci, "Bulgaristan Türkleri" *Töre*, S. 27, Ağustos 1973, s. 39,40,43.
[278] Ahmet Cebeci, *agm.*, s. 39,40,46.

Saim Sakaoğlu'nun 'Folklora Doğru' dergisinde neşrettiği 'Asker Mektupları' konulu araştırması orijinal bir örnektir."[279]

Batı Trakya Türklerinin içerisinde bulunduğu zorlu şartları dile getiren bir isim de Hüseyin Mümtaz'dır. Hüseyin Mümtaz, derginin 95. sayısında "Türkülerle Gittiklerimiz" başlıklı yazısında sınırlarımız dışındaki Türklerle olan kültür birliğimize dikkat çekerek Türk birliğini, bütünlüğünü vurgulamıştır.

Batı Trakya Türkleri üzerinde duran yazar, Balkanlarda yaşayan Türklerin çoğunlukta olmalarına rağmen azınlık olarak kabul edildiklerini ve bazı haklarının ellerinden alındığını dile getirmiştir. Hüseyin Mümtaz, Türkiye ve Yunanistan arasındaki mübadele olayına değinerek, Türkiye'nin yabancı azınlıklara karşı ılımlı tavrına karşılık Türk azınlıklarına yapılan kötü muameleyi gözler önüne serer:

"İstanbul Elen Azınlığı tarihi boyunca emanet edildiği vatanında, okullarıyla büyük ticarethaneleriyle, hudutsuz servetleri ile refah ve huzur içinde uzun yıllar yaşamını sürdürürken Batı Trakya Türklüğü okulsuzluğu, fakirliği ve huzursuzluğu ile ün yapmıştır."[280]

Hüseyin Mümtaz, zorlu şartlar ve politik bunalımlar altında varlığını devam ettirmeye çalışan Batı Trakya Türklerinin durumu için Türkiye'nin seyirci kalmaması gerektiğini ifade ederek yapılması gerekenleri belirtmiştir:

"1. Dışişleri Bakanlığı: Lozan Antlaşması ile Batı Trakya Türk toplumuna tanınan hakları, orada görevli büyükelçilik ve organları vasıtasıyla korunmalıdır.

2. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlıkları: Gene Lozan ve ikili antlaşmalar ile sağlanan birtakım avantajlardan (öğretmen, ders kitabı, kitap, eğitim yardımcı malzemesi gibi) azami istifadeyi sağlamalıdır.

---

[279] Ahmet Cebeci, "Deliorman Folklorunda Mektuplar", *Töre,* S. 29/90, Ekim- Kasım 1973, s. 44.
[280] Hüseyin Mümtaz, "Türkülerle Gittiklerimiz", *Töre*, S. 95, Nisan 1979, s. 12.

3. TRT, Trakya'ya kuracağı kuvvetli bir verici ile Batı Trakya Türk toplumuna müteveccih 'özel' yayın yapmalıdır."[281]

Hüseyin Mümtaz, derginin 145. sayısında kaleme aldığı bir başka yazısında da Türkiye'nin dış Türkler meselesine karşı gerekli önem ve hassasiyeti göstermediğini ifade ederek bu konuda Türkiye hükümeti ve milletini eleştirir. Mümtaz'ın bu yazısında asıl üzerinde durduğu nokta ise, Batı Trakya Türkleri başta olmak üzere sınırlarımız dışında yaşayan Türklerin İslam dini üzerinden millî kültürlerinden uzaklaştırılmaya çalışılmaları olmuştur. Gerek Araplar gerekse diğer milletler tarafından idaresi altındaki Türklere, İslam dininin Arap milletine has bir dil olduğu empoze edilmeye çalışılarak onları, İslam dininden ve kültürlerinden koparmak amaçlanmaktadır:

"Arap İslam dinini, millî gayelerine ulaşma yolunda bir vasıta olarak kullanmaya başlamıştır. İslam dininin yalnız Arap milletine has, millî bir din olarak kabul ettirme çabası içindedir. Batı Trakya'da tespit edilen bu teşebbüs, gerçekleşmesi hâlinde yalnız Türk azınlığa değil fakat Türkiye Cumhuriyetine de zarar verecek niteliktedir."[282]

"60 senedir çevre Türkler, Cumhuriyet Türkiye'sinden Kıbrıs ve Hatay dışında resmi devlet görüşü olarak en ufak bir hissi yakınlık görmemişlerdir. Kıbrıs ve Hatay da, 100 milyonluk esir Türk dünyası içinde 200.000'lik nüfuslarıyla okyanusta katre bile değildir. Cumhuriyet Türkiye'si, laik bir devlet olduğu için de, gösteremediği millî yakınlığı hele dini sahada hiç söz konusu etmemiştir."[283]

Töre dergisinde dünya Türklüğü ve esir Türkler konusundaki yazılarıyla yer alan Mustafa Kafalı, derginin 16. sayısında "Azerbaycan ve Azer Türkleri" başlıklı yazısında yaklaşık bin yıl kadar Türk vatanı olan Azerbaycan'ın etnik durumunu ve Azeri Türklerinin yaşadığı zorlukları ele almıştır. Azerbaycan'daki halk ile Anadolu halkı arasındaki müşterekliğe, kültür birliğine dikkatleri çeken Mustafa Kafalı,

[281] Hüseyin Mümtaz, *agm.*, s. 14.
[282] Hüseyin Mümtaz, "Çevre Türklere Tesir Etmeye Çalışan Cereyanlar II. Aşırı Dincilik", *Töre*, S. 145, Haziran 1983, s. 41.
[283] Hüseyin Mümtaz, *agm.*, s. 40.

Azerbaycan ile siyasi birliğin parçalanmasına rağmen manevi ve millî birliğin devam ettiğinin altını çizer. Yazarın bu yazısında dikkat çektiği diğer bir nokta ise, Azerbaycan Türklerine karşı yapılan asimile faaliyetleridir. Çoğunluğu Türk halkından oluşmasına rağmen Türkçenin yasaklanması, Türklerden kendilerine eziyet eden Fars öğretmen ve idareciler tarafından yönetilmesi, ekonomik imkânlarının ellerinden alınarak fakirleştirilmeye çalışılması Azerbaycan Türklerine karşı yapılan kültürel ve kimlik asimilasyonudur:

> *"…Osmanlı – Safevî çatışması devamlı olmuş ise de Anadolu ve Azerbaycan Türkmenleri arasındaki müşterek kültür münasebetlerine mani olamamıştır. Zira Oğuz ilinin Azerbaycan bölümünde meydana gelen Kerem ile Aslı, Arzu ile Kamber, Âşık Garip gibi Türk halk edebiyatının numuneleri saz şairleri vasıtasıyla Anadolu'ya intikal ederken; Anadolu'da meydana gelen Köroğlu destanı, Hüsrev ile Şirin ve Nasrettin Hoca fıkraları da Azerbaycan'a geçmiştir."*[284]

> *"Azerbaycan şehirlerinde Türkçe öğretim yapan mekteplerin hepsi kapatılarak bunların yerine Farsça öğrenim yapan Debistan –ı Firdevsi adı verilen mektepler açılmıştır."*[285]

Azerbaycan Türklerine uygulanan asimile faaliyetlerini ele alan bir isim de Ahmet Karacadır. Ahmet Karaca, derginin 107. sayısında "Azerbaycan'ın Yakın Tarihi" başlıklı yazısında Sovyetlerin Azerbaycan üzerindeki sömürü ve asimile faaliyetlerini dile getirmiştir. Güney kısmını İran'ın, kuzey kısmını da Rusya'nın işgal ederek ele geçirdikleri Azerbaycan'da yaşayan Türkler her iki tarafta da büyük mücadeleler vermektedir. Azerbaycan Türklerinin mücadelelerinde, Türkçülerin büyük katkısı olduğunu ifade ederek milliyetçik ülküsüne hatırlatma yapan yazar şu sözleriyle Azerbaycan Türklerindeki Türklük bilincini ortaya koymuştur:

> "*Azerbaycanlıların bilhassa eğitim ve kültür alanında yetişmelerinde en büyük tesiri; hiç şüphe yok ki rahmetli Ziya Gökalp ve Fuat Köprülü tarafından 'Türkçülüğün' babası diye adlandırılan*

[284] Mustafa Kafalı, "Azerbaycan ve Azeri Türkleri", *Töre*, S. 16, Eylül 1972, s. 40.
[285] Mustafa Kafalı, *agm.*, s. 43.

Abbaskulu Bakihanlı, Mirza Fethali Ahuntzade ve Hasanbey Zerdabi sağlamışlardır. Yazdıkları eserler ve çıkardıkları gazetelerle millete gerçek yol gösterici olmuşlardır."[286]

Ahmet Karaca, yazısının devamında Rus komünizmi altında istiklal mücadelesi veren Azerbaycan'a Türkiye tarafından yapılan destek ve yardımı da vurgulayarak Türk milliyetçiliği şuuruna dikkat çeker: *"...Türk milliyetçiliği hareketinin gelişmesinin ve şuurlaşmasının bir sonucu olarak Türk'ün Türk'e yardımı, kardeşin kardeşe kömeği başlamıştır."*[287]

Mehmet Ali Nikabi, derginin 114. sayısında "Güney Azerbaycan'da Ana Dili" başlıklı yazısında Azerbaycan Türkleri üzerindeki dil emperyalizmini ele almıştır. M. Ali Nikabi, Azerbaycan Türklerinin ana dillerini konuşmalarının yasaklanmasının yanı sıra, Türkçe dini kitapların bile yasaklandığını, okullarda Türkçe konuşan çocukların para cezasına çarptırıldığını ifade ederek Azerbaycan Türklerinin durumunu gözler önüne serer: *"...yalnız, biz Azerbaycanlılar değil birçok başka memleketlerde de yaşayan Türk dilliler, ana dillerinden mahrumdurlar."*[288]

Mustafa Kafalı, Ekim 1972 tarihli "Kerkük Türkleri" başlıklı yazısında *Töre* dergisinin bir diğer hassas noktası olan Kerkük Türkeri'nin durumunu ele almıştır. Kafalı, bu yazısında Musul'un Misak-ı Milli sınırları içerisinde olmasına rağmen İngilizlerin petrol konusundaki çıkarları doğrultusunda, Milletler Cemiyetinin Musul'u sömürge haline getirmesini eleştirmiştir.[289]

Irak devletinde Türlerle beraber bazı diğer etnik grupların da çoğunlukta olduğunu belirten Kafalı, Irak'ın bu güne kadar güçlü bir siyasi istikrar sağlayamamasının kendi içerisindeki federal yapıdan kaynaklandığını ifade ederek kültür ve ırk birliğinin önemini vurgular. Kafalıya göre: *"Irak hükümeti yıllardan beri birbirini takip eden ihtilallere ve iç karışıklıklara son vermek istiyorsa*

---

[286] Ahmet Karaca, "Azerbaycan'ın Yakın Tarihi", *Töre*, S. 107, Nisan 1980, s. 35.
[287] Ahmet Karaca, *agm.*, s. 37.
[288] Mehmet Ali Nikabi, "Güney Azerbaycan'da Ana Dili", *Töre*, Kasım 1980, s. 31.
[289] Mustafa Kafalı, "Kerkük Türkleri", *Töre*, S. 17, Ekim 1972, s. 45.

anayasasını ve devlet yapısını bu federal sisteme göre düzenlemelidir. Aksi hâlde içinde bulunduğu huzursuz yapı, Irak Devletini parçalanmaya kadar götürebilir."[290]

Bilge Erdem derginin 96. sayısında "İran Türklerinin Durumu" başlıklı yazısında İran Türklerine uygulanan baskı ve asimilasyonlardan bahsetmektedir. Şah yönetimi altında yaşayan Türklerin baskı altında olduklarını belirten Bilge Erdem, İran' da etnik nüfus bakımından çoğunlukta olan Türklerin millî kültürlerini özgürce sürdüremediklerini, idarenin Farslılaştırma politikasına maruz kaldıklarını dile getirir ve bu konuya sessiz kalınmaması gerektiğini söyleyerek çağrıda bulunur:

> *"Şah yönetimi, Fars olmayan unsurlara özellikle Türklere karşı son derece insafsız davranmış, en ufak bir hak tanımamıştır. Ülke nüfusunun hemen hemen yarısını teşkil eden Türkler, ilköğrenimlerini bile kendi öz dilleri ile yapmak hürriyetine sahip olamamış, Türkçe gazete çıkaramamış, kitap yayımlayamamış, dernek kuramamıştır."*[291]

Aynı noktaya temas eden bir isim de Ahmet Ali Arslan olmuştur. Yazar, derginin 96. sayısında "Yüzümüzü İran'a Dönelim" başlıklı yazısında Şah hükümeti altında eziyet ve zulüm gören İran Türklerinin durumunu gözler önüne sermiştir. Azeri Türklerinin çektiği acıların, yaşadıkları haksızların bütün Türklerin ortak acısı olduğunu ifade eden Arslan, Türklere yapılan eziyeti tüm dünyaya duyurmak amacıyla dünya kamuoyuna seslenmiştir: *"Bir avuç da olsak, berede bir Türk varsa onun derdini derdimiz olarak kabul etmiş olan bizler, yüzümüzü İran'a dönelim. Onların sesine kulak verelim."*[292]

Ahmet Ali Arslan, "İran'la Dost Olmaya Çalışalım" başlıklı bir başka yazısında da, tarihteki Türk - İran meselelerinin bugün, bu iki büyük Müslüman Türk devleti arasındaki sorunlara sebebiyet verdiğini, Azeriler ve Türkmenler arasındaki iç çatışmalara neden olduğunu ifade eder. Türkler arasındaki bu çatışmaların yabancı devletler tarafından, Türkeri birbirine düşürmek amacıyla tetiklendiğini belirten yazar, Azeriler ve Türkmenlere Türklük şuurunu hatırlatarak

---

[290] Mustafa Kafalı, *agm.*, s. 48.
[291] Bilge Erdem, "İran Türklerinin Durumu", *Töre*, S. 96, Mayıs 1979, s. 4.
[292] Ahmet Ali Arslan, "Yüzümüzü İran'a Dönelim", *Töre*, S. 96, Mayıs 1979, s. 6.

onları oyuna gelmemeye dost olmaya davet eder: *"Bugün İran ve Türkiye, her iki ülkenin çıkarları ve müşterek kültür bağları açısından 'dost' olmak mecburiyetindir. Ve İran toprakları üzerinde yaşatan şuurlu bir Türk varlığı; bu dostluğu destekleyecek, güvenilir kılacak bir kuvvettedir."*[293]

Töre dergisinde Türk – İran ilişkileri üzerinde duran bir isim de Şinasi Sükan olmuştur. Sükan, derginin 56. sayısında "İran'ın Etnik Yapısı" başlıklı yazısında Türk – İran arasındaki Şiilik ve Sünnilik çatışması üzerinde durmuştur. İran'ın etnik yapısına bakıldığında Azeri, Türkmen, Kaşgay Türkleri ve Farslardan meydana geldiği görülmektedir. Tükler ve Farsalar göz önünde bulundurulduğunda her iki etnik grubun da birbirlerinin kültürlerinden etkilenmesi olası bir sonuçtur.[294] Fakat bu etkilenme dozunda olmalı ve millî değerlere zarar vermemelidir. Şinasi Sükan'ın da yazısında üzerinde durduğu nokta bu olmuştur. Sükan, Farsların "Farslılaştırma" politikası altında, çoğunlukta olan Türk halkını kendi dillerinden uzaklaştırarak asimile etmek istediklerini ifade ederek bu duruma karşı bir şeyler yapması konusunda Türkiye'ye çağrıda bulunur:

> *"İran'da eğitim Farsçadır. Diğer mahalli dillerde eğitim yapılması yasaklanmıştır."*[295]

> *"Okullarda Türkçe eğitim uygulanmadığı gibi, Tebriz radyosunun günde iki saatlik Türkçe yayımından başka, İran radyoları Türkçe yayın yapmazlar."*[296]

Bu ifadeleriyle Türklere dillerini unutturarak onların asimile edilmek istendiğini vurgulayan Sükan, Türkiye Cumhuriyeti'nin yapması gerekenleri maddeleyerek ifade etmiştir:

> *"...sınırlarımız dışında bize dost devletlerin bulunmasını sağlamak da devletimizin görevidir. Bu itibarla, İran Türkleri ile*

[293] Ahmet Ali Arslan, "İran'la Dost Olmaya Çalışalım", *Töre*, S. 107, Nisan 1980, s. 29.
[294] Şinasi Sükan, "İran'ın Etnik Durumu", *Töre*, S. 56, Ocak 1976, s. 36- 37.
[295] Şinasi Sükan, *agm.*, s. 38.
[296] Şinasi Sükan, *agm.*, s. 39.

devletimizin daha yakından ilgilenmesini ve Sovyetleşmesini önlemek üzere şimdiden teşebbüse geçmek önemle gereklidir."[297]

Şinasi Sükan'ın yazısının devamında temas ettiği bir diğer nokta da Sovyetlerin bu durumu fırsat bilip Azeri Türklerinin hamisi gibi görünerek İran'ın etnik yapısından faydalanmak ve milletleri birbirine düşürüp tamamen ele geçirme düşüncesidir. Burada şüphesiz ki amaç, Farslarla Türkleri birbirlerine karşı daha da kışkırtıp Azerbaycan Türklerini kendi yanına çekip asimile etmektir.

Muhabay Engin derginin 55. sayısında "Türkistan'ın Bakir Toprakları ve Sovyet Komünist Partisinin Buna Yönelik Politikası" başlıklı yazısında Sovyet ekonomisi üzerinde büyük önem arz eden Türkistan Türklerinin durumunu ve Türkistan Türklerine yapılan asimilasyon faaliyetlerine değinmiştir. Rusya'nın "bakir toprakları benimseme" politikasına temas eden Muhabay Engin, Sovyet komünizminin, bu politika adı altında Türkistan Türklerini kendi pençeleri altına alıp yok etmek istediğini vurgulamıştır:

"Türkistan Türklerinin asırlık yurtlarının tam anlamıyla Sovyet komünizminin baskı ve sömürüsü altına alınması hususu vardır. Bunda ploretarya enternasyonalizminin, asimilasyon siyasetinin büyük rolü vardır. Türkistan'ın Türk ve Müslüman halkının Ruslaştırılması mevzuu bahistir. Bunların hepsi Kazakistan'ın el değmemiş topraklarından faydalanma, ekonomik bakımdan güçlenme şeklinde propaganda kampanyası maske etmek suretiyle bir taşla iki kuş vurmuş, hem ekonomik hem siyasi sahada başarılı olmuştur."[298]

Bu politikanın amacının Kazakların bakir topraklarının tarıma açılıp buralara yabancıları yerleştirerek Türk nüfusunu azınlık hâle getirmek olduğunu ifade eden yazar, yabancılarla kaynaştırılan Türklerin yok olma tehlikesi altında olduğunu vurgular:

---

[297] Şinasi Sükan, *agm.*, s. 41.
[298] Muhabay Engin, "Türkistan'ın Bakir Toprakları ve Sovyet Komünist Partisinin Buna Yönelik Politikası", *Töre*, S. 55, Aralık 1975, s. 38.

"Kazak Türkleri komünizmden önce domuzu bilmezdi. Şimdi, Kazakistan'da 2,2 milyon domuz mevcuttur. Bilindiği gibi bunlar, Kazakistan'a yerleştirilen yabancı göçmenlerle birlikte gelmiştir. Dinimizin haram kabul ettiği ve Türkistan'ın ve Türkistan'ın Müslüman Türklerinin iğrendiği bir hayvanın Türkistan'a getirilmesi ve hatta Müslüman Türk gençlerinin zorla domuz çobanlığı yaptırılması bile, komünistlerin Türkistan Türklerini manevi bakımdan ne kadar ezmekte olduğunun delilidir."[299]

Türkistan Türkleri üzerine yapılan asimilasyon faaliyetlerine değinen bir isim de Bülent Subutay olmuştur. Bülent Subutay, derginin 4. sayısında "Doğu Türkistan Türkleri" başlıklı yazısında Doğu Türkistan üzerinde iki yüz yıldan fazla süredir devam eden Rus ve Çin emperyalizminden bahsetmiştir. İki yüz yıldan daha fazla süredir bağımsızlık savaşı veren Doğu Türkistan, Komünist Çin tarafından Çinlileştirmek amacıyla baskı ve zorlamalara maruz kalmaktadır. Çin'in Doğu Türkistan Türklerine yaptığı faaliyetlerin başında din ve dil emperyalizmi gelmektedir. Bülent Subutay, Doğu Türkistan Türklerine yapılan bu emperyalist faaliyetleri açıkça yapılan kültür ihtilali olarak değerlendirir:

"Doğu Türkistan'da yakın zamanlara değin 'Çağatay' edebî lehçesi ile eğitim yapmakta idi. Uygurca, Kazakça, Kırgızca gibi şivelerin ayrı birer dil olduğunu zorla kabul ettirdi. Diğer taraftan önce Arap harflerini kaldırdı, yerine Latin harflerini kondu; daha sonra Latin harfleri de bir tarafa bırakıldı ve Çinceye uygun düşen değişik bir alfabe ortaya çıktı."[300]

"Geleneklere, örf ve adetlere bağlılık, hele kültür ihtilalinden sonra gericilik damgası yemiş, mesela düğün Töreni yapanlar işlerinden atılmış ve cezalandırılmıştır."[301]

---

[299] Muhabay Engin, *agm.*, s. 45.
[300] Bülent Subutay, "Doğu Türkistan Türkleri", *Töre*, S. 4, Eylül 1971, s. 26-27.
[301] Bülent Subutay, *agm.*, s. 26.

Bülent Subutay, Çinlilerin Türkistan için kullandıkları "işgal edilen parçanın yeniden kazanılması" anlamına gelen "Sinkiyang" kelimesinin bazı Türk aydını ve Batılı siyasetçiler tarafından basında kullanılmasını da eleştirerek bu durumu millî şuur noksanlığı olarak tanımlamıştır.

Cevdet Gökalp da Bülent Subutay gibi Çin'in Türkler üzerindeki asimilasyon faaliyetine değinen diğer bir isimdir. Cevdet Gökalp, "Türk Kıyımı" başlıklı yazısında 630 tarihinde Çin tarafından Türklere uygulanan yok etme politikasının arkasındaki sebepler üzerinde durmuştur. Gökalp, Çinlilerin Türklere karşı giriştikleri bu yıkıcı faaliyetlerin sebebini Türkleri kendilerine karşı tehlike olarak görmelerine bağlayarak Türk birliğinin güç ve kudretine de dikkat çekmektedir:

> *"Dünyanın yedi harikasından biri olduğu kabul edilen ünlü Sed Türk tehlikesinden Çin'i koruyamayınca Çinli başka tedbirler düşünmeye başladı. Bulduğu tedbirler başlıca iki noktada toplanıyordu: Türk ordusunu taklit etmek ve Türk'ü Türk'e kırdırtmaktı."*[302]

Bülent Subutay derginin 3-31. sayısında "Afganistan Türkleri" başlıklı yazısında esaret ve baskı altında olan Afganistan Türklerinin yaşadığı zorlu koşulları gözler önüne sermiştir. Bülent Subutay, Afganistan'da yaşayan Özbek ve Türkmenlerin nüfus çoğunluğunun tehlike olarak görüldüğü için "Afganlaştırma" politikası altında asimile edilmeye çalışıldığını ifade ederek bu duruma karşı Türkiye'nin gerekli önem ve hassasiyeti göstermediğini belirtir. Bu duruma karşı siyasetçilerin Türk – Afgan dostluğunu bozmamak için sessiz kaldığı fikrini ortaya koyan yazar, dönemin hükümetine göndermede bulunarak hükümetin bu tutumunu eleştirir:

> *"Afganistan'da yaşayan Türkmen ve Özbeklere yapılan baskılar, hemen her sahaya yayılmıştır. Türk aslından gelenlere devlet memuriyeti verilmemektedir. Özbek ve Türkmen lehçelerinin unutulması için tedbirler alınmaktadır. 5 milyon Türkün kendi dili ile okumak imkânı*

[302] Cevdet Gökalp, "Türk Kıyımı", *Töre*, S. 18, Kasım 1972, s. 17.

yoktur. Okul açmalarına, Türkçe kitap, gazete ve dergi çıkarmalarına asla izin verilmez. Türkçe şehir ve kasaba isimleri Peştüca ve Farsça isimlerle değiştirilmektedir."[303]

Bütün bu zor şartlara rağmen Türkmen ve Özbeklerin kültürlerini muhafaza etmek için ellerinden geleni yaptıklarını ifade eden Bülent Subutay, onların Türkiye'ye karşı olan sevgilerinin daha da güçlenmesi için Türkiye Cumhuriyeti'nin yapması gerekenleri beyan etmiştir:

"Millettaşlarımızın dillerini unutmamalarını, millî kültür ve geleneklerini kaybetmemelerini ve bir başka devletin hâkimiyeti altında yaşasalar bile, hepten sahipsiz kaldıkları duygusuna kapılmamalarını istiyoruz. Yapılması mümkün olanların başında radyo yayınlarımızı, Afganistan'dan rahatça dinlenecek bir ölçüde güçlendirmektir… Millettaşlarımızın Türkiye'de eğitim görmelerini sağlamaktır. Yalnız üniversitelerimizde değil, çeşitli derecelerdeki öğretim kuruluşlarında Afganistan'dan gelecek öğrencilere belli sayıda burs verebiliriz."[304]

Mustafa Kafalı, derginin 21. sayısında "Suriye Türkleri" başlıklı yazısında güney komşumuz olan ve üç yüz bin kadar Türk'ün yaşadığı Suriye'deki Türkmenlerin yaşam koşullarını ve yaşadıkları sıkıntıları ele almıştır. Hatay'ın Türkiye topraklarına dâhil olma meselesine hatırlatma yapan Kafalı, bugün hâlâ Hatay gibi Suriye topraklarında, Türkiye sınırlarına dâhil olmak isteyen binlerce Türk'ün varlığına dikkat çeker:

"…Hatay Millî Meclisinin anavatana ilhak kararını alması ile bu vatan parçası Türkiye hudutları dâhiline girmiştir. Fakat Hatay Türkleri gibi Türkiye'ye katılmayı ümit eden, Suriye'nin Türkiye'ye komşu bölgelerinde oturmakta olan diğer Türk nüfus, maalesef hâlen Suriye dâhilinde kalmıştır."[305]

---

[303] Bülent Subutay, "Afganistan Türkleri", *Töre*, S. 3-31, Ağustos 1971, s. 29.
[304] Bülent Subutay, "Afganistan Türkleri", *agm.*, s. 30.
[305] Mustafa Kafalı, "Suriye Türkleri", *Töre*, S. 21, Şubat 1973, s. 36.

Mustafa Kafalı, derginin 98. sayısında "Dünya Türklüğü ve Esir Türkler" başlıklı yazısında Türk nüfusunun yeryüzünde dağılışından ve çoğunluğundan bahsetmektedir. Yeryüzünde Türk nüfusunun çok geniş bir coğrafyaya yayılmış bulunduğunu belirten Kafalı, Avrupalı Türkologların söylemiş olduğu: *"Herhangi bir kimse Türkçe bildiği takdirde Tuna boylarından Japon denizine kadar ikinci bir dile ihtiyaç duymadan seyahat edebilir."*[306] sözüne de hatırlatma yaparak yeryüzünde bu kadar geniş bir coğrafyaya dağılmış olan Türk nüfusunun ancak küçük bir kısmının Türk devleti çatısı altında yaşadığını ifade eder. Yazar, burada Türk nüfusunun büyük bir çoğunluğunun başka devletlerin idaresi altında özgürlükleri ellerinden alınmış olarak zor şartlarda yaşamalarına seyirci kalınmasını eleştirmektedir. Mustafa Kafalı, sömürge altında işkenceler çekerek yaşamını sürdürmeye çalışan Özbekistan, Azerbaycan, Batı Trakya gibi muhtelif bölgelerdeki Türklerin yaşadıkları haksızlıklara karşı dünya milletlerinin sessiz kalmasını kınar bir dille ifade etmiştir:

> *"...yeryüzündeki Türkler 1500.000.000'na yaklaşmış bulunmaktadırlar. Son günlerin mevzuu arasında olan Rusya hâkimiyetinde kalan soydaşlarımızın nüfus artışı meselesidir. Batı'da neşredilen birçok ciddi mecmua ve gazetelerde bilhassa Türkistan'da Türklerin artılını % 35-40 arasında olduğu nakledilmektedir. Hatta Türk nüfus artışı bu şekilde devam ederse yirmi yıl sonra Sovyet Rusya'da Türk ve Slav nüfus denk vaziyete gelecektir denilmektedir. İnsanlara hürriyet ve milletlere istiklal şiarının hâkim olduğu devrimizde, ancak üçte birinin müstakil olmasına mukabil üçte iki ekseriyetinin esir vaziyette oluşu herkesten evvel bizler için utanç verici bir durum olmaktadır. Buna eğer yeryüzünde Türklerden başka toplu hâlde esarete duçar millet kalmadığını ilave edersek utancımızın daha büyük olması icap etmektedir."*[307]

Töre dergisinin 93. sayısında Mehmet Eröz, "Dış Türklerde Dil Faciası" başlıklı yazısında "Muallimler Birliği" tarafından düzenlenen "İkinci Türk Dil

[306] Mustafa Kafalı, "Dünya Türklüğü ve Esir Türkler", *Töre*, S. 98, Temmuz 1979, s. 3.
[307] Mustafa Kafalı, *agm.*, s. 3.

Kongresi'nde" sınırlarımız dışındaki Türklere yapılan asimile faaliyetlerini ve dil asimilasyonunun konu edildiği metni ele almıştır. Mehmet Eröz, bu yazısında Rus komünizmine karşı direnen Türk milletinin mücadelesinden bahsetmektedir. Rusya'nın "Sovyetleştirme" politikasına karşın "dilde, fikirde, işte birlik" ülküsüyle hareket eden pek çok Türk önderliğinde Türk milletinin yıllardır mücadele ettiğini vurgulayan yazar, Gaspıralı İsmail Bey gibi öncülerin bu uğurdaki mücadelelerine de de hatırlatma yapmaktadır. Mehmet Eröz'ün burada altını çizdiği nokta: Rusya'nın hâkimiyeti altındaki Türkleri alfabe ve lehçe ayrılıklarıyla bölmeye çalışmasına karşılık, Türklerin ellerinden gelen mücadeleyi göstermiş ve millî benliklerini korumayı başarmış olmalarıdır. Yazara göre; onca ayrıştırıcı, bölücü faaliyete karşılık Türk millî kültürü kolay kolay dağılmayacak kadar güçlü ve köklüdür:

> *"Bütün bu gayretlere rağmen komünistler Türk kültürünü yıkamadılar. Kazak, Kırgız, Türkmen, Özbek, Tatar, Azeri lehçelerini ayrı dil diye kabul ettiremediler. Sosyalist millet yaratamadılar. Kolhoz işçisinden, üniversite talebesine kadar millî şuur dipdiri durmaktadır."*[308]

Sömürgecilik faaliyetlerine karşı Türklerin verdiği mücadeleleri konu alan bir isim de Hüseyin Mümtaz'dır. Hüseyin Mümtaz derginin 169 – 170. sayısında kaleme aldığı "Esir Türkler" isimli yazısında yeryüzünde yaşayan Türklerin büyük bir çoğunluğunun sömürge altında yaşadığını ifade ederek o da, tıpkı Mustafa Kafalı gibi bunu insanlık tarihinin yüz karası bir durum olarak değerlendirmiştir: *"Dünya Türklüğünün üçte biri ancak Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilinde kalmıştır. Birleşmiş Milletlerin 'Milletlere Hürriyet, insanlara İstiklal' ilkesine karşı bu durumun sürmesi insanlık için yüz karasıdır."*[309] ifadesiyle yazar, yazısının devamında gerek Balkanlarda gerekse Orta Asya'da yaşayan Türklerin kendilerine yapılan onca işkence ve zulme karşı hâlâ millî benliklerini korumak için mücadele ettiklerini ifade ederek başta Türkiye olmak üzere bütün insanlığa bu mücadeleye destek çağrısında bulunmuştur:

---

[308] Mehmet Eröz, "Dış Türklerde Dil Faciası", *Töre*, S. 93, Şubat 1979,s. 35.
[309] Hüseyin Mümtaz, "Esir Milletler", *Töre*, S. 169-170, Haziran – Temmuz, s. 20.

"Nitekim Sovyetler Birliği ve Çin'de gizli olarak milyonlarca Kuran-ı Kerim girmekte ve bütün baskılara rağmen yeraltında da olsa Müslüman Türkler ibadetlerini sürdürmektedir. Bulgaristan'da katliama varan baskılara rağmen millî şuur devam etmekte ve Türk varlığı kendisini muhafaza etmektedir. Bu gayret ve çabalara katılmak onlar kadar bizim de görevimizdir."[310]

Hüseyin Mümtaz, derginin 105. sayısında da "1980'lere Girerken Türkiye II." başlıklı yazısında dış ülkelerde bulunan Türklerin haklarının Türkiye tarafından korunması gerektiğinin altını bir kez daha çizer. Burada hükümetin tavrına dikkat çeken Mümtaz, başta hangi hükümet olursa olsun soydaş olarak ifade ettiği Türk azınlıkların haklarının savunulması gerektiğini söyler: *"Yayılma ve ayrı kalma sebebi ne olursa olsun, her Türk hükümeti aynı dili konuştuğu, aynı dinden olduğu, aynı tarihi geçmişi ve kanı paylaştığı bu insanlarla ilgilenmek zorundadır."*[311]

Töre dergisi, sınırlarımız dışında yaşayan esir Türlere yapılan asimilasyon faaliyetleri ve çeşitli haksızlıklara karşı hassasiyet gösterdiği gibi yurt dışına çeşitli sebeplerle gitmiş olan Türklerin sorunlarına karşı da aynı hassasiyeti göstermiş ve onların da haklarının savunuculuğunu yapmıştır.

Yılmaz Nevruz, derginin 106. sayısında "Almanya'daki Çocuklarımızın Meseleleri" başlıklı yazısında dış ülkelerde yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarının eğitim problemleri üzerinde durmuştur. Almanya başta olmak üzere Batı Avrupa ülkelerine çalışmak için giden pek çok Türk aile vardır. Ebeveynlerin çalışmak zorunda olduğu bir ülkede çocukların bakım ve eğitimi problem olmaktadır. Ailelerinden ayrı yabancı bakıcılar tarafından bakılmak ya da yabancı okullarda okumak zorunda kalan Türk çocuklarında din ve kültür problemlerinin ortaya çıktığını ileri süren Yılmaz Nevruz, yurt dışındaki çocukların yabancı eğitim ve kültüre maruz kalmalarının onları millî değerlerinden uzaklaştıracağını ifade eder. Yılmaz Nevruz, yurt dışındaki Türk ailelerin çocuklarının yabancı okullar ve yabancı kişiler tarafından eğitilmek zorunda kalınmasını Türk okullarının ve İslam dini

[310] Hüseyin Mümtaz, *agm.*, s. 20.
[311] Hüseyin Mümtaz, "1980'lere Girerken Türkiye II", *Töre*, S. 103 – 104, Şubat 1980, s. 21-22.

eğitimi veren kurumların yetersizliğine bağlayarak gerekli önlemlerin alınması gerektiğini belirtir:

> *"Altı yaşını dolduran çocuk ilkokula başlar. Dört yıllık klasik Alman ilkokullarında da Hristiyan kültürüyle örülmüş bir eğitim ve öğretim çocuklarımızı beklemektedir."*[312]

> *"Okullardaki eğitimin dışında çocuklarımızın millî benliklerini kazanmalarını köstekleyen diğer iki önemli etken de günlük yaşayış tarzı ve televizyon programlarıdır. Müslüman bir gencin anladığı ve yaşadığı anlamda bir sosyal hayatı burada bulmak mümkün değildir. Edep, haya, ırz, namus, sevgi, saygı, mahviyet, sadakat, şefkat vs. gibi kavramlar bambaşka şekilde değerlendirilmektedir."*[313]

Nuri Ergöz de derginin 33- 34. sayısında "Yurt Dışına İşçi İhracının Milli Kültürümüze Etkisi" başlıklı yazısında yurt dışına işçi olarak giden Türk vatandaşlarının pek çoğunun millî değerlerden ve kültürden uzaklaştıkları düşüncesini dile getirmiştir. Nuri Ergöz, aynı zamanda yurt dışındaki Türk işçilerin ülkeleriyle ve kendi kültürleri ile aralarındaki bağın kopmaması için basın yayın faaliyetlerinin yaygınlaştırılması gerektiğini fakat Türkiye'nin bu konuda yetersiz kaldığını ifade eder:

> *"Kültüre gereken değeri vermeyen onu gelecek nesillere aktaramayan milletlerin varlığını, bütünlüğünü sürdürmesi mümkün değildir."*[314]

> *"...Çoğunluğu az tahsilli yahut tahsilsiz olan işçilerimiz türkü, şarkı vs. gibi istekler yoluyla komünist radyoların etkisine maruz kalıyorlar. Hasret gidermek, ana vatanın sesini, türküsünü duymak için Türk radyo vericilerinin yetersizliğinden işçilerimiz kendi millî kültür ve*

---

[312] Yılmaz Nevruz, "Almanya'daki Çocuklarımızın Meseleleri", *Töre*, S. 106, Mart 1980, s. 32.
[313] Yılmaz Nevruz, *agm.*, s. 33.
[314] Nuri Ergöz, "Yurtdışına İşçi İhracının Millî Kültürümüze Tesirleri", *Töre*, S. 33-34, Şubat/Mart 1974, s. 19.

dünya görüşüne tamamen ters gelen propagandaları dinlemek zorunda kalıyorlar."[315]

Timuçin Gür, derginin 95. sayısında "Almanya'da Türk Azınlığı" başlıklı yazısında Almanya'ya giden Türk işçilerin dil, din ve kültür bakımından yozlaştıklarını Türkiye ile olan kültür bağlarının kopmaması için Türkiye'ye bazı görevler düştüğünü belirterek Almanya'nın "entegrasyon" planları altında Türklerin gitgide asimile olduğunu vurgulamıştır:

"Unutmayalım ki bugün Amerika'da da bir Yunan azınlığı vardır. Bu durum Yunanlıları hiç üzmez bilakis Yunanistan'ın lehinedir. Oradaki Yunanlıların milliyetleriyle olan bağları kopmadıkça da bu durum devam edecektir. Bu bağlar da ancak ve ancak kültür bağlarıdır. Oysa bizim Almanya'daki 2.nesil, bu kültür bağlarından tamamen mahrum yetişmektedir."[316]

"Varsın çocuklarımız Alman okullarında okursa okusun ama onlara Türk kültürü dersleri (Türkçe, Tarih, Din dersleri vs.) Türk öğretmenleri tarafından verilmelidir. İşçilerimiz, Alman devletine en azından Almanlar kadar vergi ödemekte, hizmet etmektedirler. İnsan hassasiyetine, insan haklarına pek saygılı olduğunu ilan etmeyi hiç kaçırmaya Alman devletine kuvvetli bir Türk diplomasisinin bunu kabul ettirmesi zor olmasa gerekir."[317]

Alper İslam Evsen de Hollanda'da yaşayan Türk işçilerinin sorunlarını "Hollanda'daki İşçilerimizin Meseleler" başlıklı yazısında dile getirmiştir. 1960 yıllardan beri Türkiye'den Hollanda'ya tıpkı Almanya'ya olduğu gibi işçi göçü başlamıştır. 1980'li yıllarda Hollanda'da büyük bir ekonomik bunalım yaşanmış ve bu durumdan en fazla Türk ve diğer yabancı işçiler etkilenmiştir. Bu ekonomik sıkıntılar sonucunda Türklere ve yabancı işçilere karşı büyük bir yabancı düşmanlığının başladığını ifade eden A. İslam Evsen, Hollanda'nın ihtiyacı varken el

[315] Nuri Ergöz, *agm.*, s. 21.
[316] Timuçin Gür, "Almanya'da Türk Azınlığı", *Töre*, S. 95, Nisan 1979, s. 40-41.
[317] Timuçin Gür, *agm.*, s. 41.

üstünde tuttuğu Türk ve diğer yabancı işçilere karşı kriz anında yapılan saldırı ve düşmanca tutumunu eleştirir. Yazar, Hollanda tarafından Türk işçilerine yapılan ekonomik ve sosyal haksızlıklara karşı Türk hükümetinin bir şeyler yapması gerektiğini söyler ve bu konuda Türk hükümetine çağrıda bulunur:

> *"Bizler Avrupa'ya getirilirken; örfümüz, ananemiz, Töremiz, dinimiz bilinmekteydi. Batı'yla tezat içinde olduğumuz bilinmekteydi. 1974 yılına kadar Hollanda yabancılar polisi turistlerin peşinden gezip, onlara zoraki oturum vermekteydi. Bugün işsiz kalan bir yabancı oturum için polise gittiğinde üç aydan fazla oturum alamamaktadır. Uzun sıra işsizlik ödeneği alanlar polisçe yurt dışı edilmektedir."*[318]

Töre dergisinin, milliyetçilik fikri gereği ilgilendiği en önemli konulardan biri dış Türkler olmuştur. Derginin hemen her sayısında dış Türkler meselesine yer verilmiş olması da bu hassasiyetini gözler önüne sermektedir. Sınırları dışında yaşayan bütün Türklerin meselelerine karşı ilgi ve alaka gösteren *Töre* dergisi, dış Türklerin yaşadığı haksızlıkları, zulümleri de dile getirerek adeta onların sesi olmuştur. Dergide dış Türklere ait haksızlıklar ve yaşadıkları sıkıntılar dile getirilirken kimi zaman Türkiye ve dünya kamuoyu bu konuya karşı olan ilgisiz tavırlarından ötürü eleştirilmiştir. Bu nedenle *Töre* kadrosunca dış Türklere karşı uygulanan asimilasyon faaliyetlerini dünya kamuoyuna duyurmak ve insanlığı bu konuda harekete geçirmenin amaçlandığı açıkça görülmektedir.

Töre dergisi dış Türkler meselesine tek yönlü kendi gördükleri bildikleri doğrultusunda yaklaşmayıp bu meseleyi geniş bir çerçevede ele almıştır. Bu mesele için dergide ayrı bir de yer oluşturmuştur. Dergide dış Türklerden gelen mektup ve haberler "Türk Dünyası Dosyası" adı altında yayınlamıştır. 1971 yılında derginin 30/2. sayısında "Türk Dünyasından Haberler" başlığı altında bir köşe oluşturularak esaret altında, çeşitli zorluk ve işkencelere maruz kalan Türklerin durumuna, onlardan alınan haberlere yer verilmiştir. Mayıs 1972 12. sayıdan itibaren bu köşenin adı değiştirilmiş ve "Büyük Türkeli'nden Haberler" olmuştur. Daha sonra bu başlık da kaldırılmış ve dergide 118. sayısından itibaren "Türk Dünyası Dosyası" adı

[318] Alper İslam Evsen, "Hollanda'daki İşçilerimizin Meseleleri", *Töre*, S. 145, Haziran 1983, s. 37.

altında bir bölüm açılmıştır. Bu bölümde, dış Türklerle alakalı konulara daha derli toplu bir şekilde verilmeye başlanmıştır. Türk Dünyası Dosyası köşesinde esir Türkler ve onların yaşadığı sorunların yanında yurt dışına çalışmaya ya da çeşitli sebeplerle giden Türklere dair bilgi ve haberlere de yer verilmiştir. Dergide böyle bir bölüme yer verilme amacı derginin 118. sayısında şu şekilde açıklanmıştır: *"Mesela Kanada'da yaşayan bir Türkün Arjantin'de veya Türkistan'da yaşayan diğer bir Türk'ün dertleriyle dertlenmesine sevinçleriyle sevinmesine yardımcı olmak."*[319] Yapılan bu açıklamayla *Töre* dergisi, hem millettaşlarına karşı olan hassasiyet ve bağlılığını göstermiş hem de Ziya Gökalp'in Turancılık ülküsü şuuruna sahip olduğunu gözler önüne sermiştir.

E. *TÖRE*'DE EĞİTİM

1. Eğitimin Toplum Hayatındaki Yeri ve Önemi

Eğitim bir toplumun varlığını sürdürebilmesi için hayatındaki temel gereksinimlerden biridir. *Töre* dergisi bu önemli konuya yer vermeden geçmemiş, eğitime geniş çapta yer ayırmıştır. Dergide eğitim konusunda ele alınan noktalardan biri, eğitimin insan ve toplum hayatındaki önemi olmuştur. Çünkü toplumların yetkin medeniyet seviyelerine sahip olabilmesi ancak toplumu oluşturan kişilerin çalışkan, bilgili ve ahlaklı olmasıyla mümkündür.[320] O hâlde diyebiliriz ki eğitimin görevi insanı belli kalıplara sığdırmak değil, toplum içinde sürekli verimli olabilecek insan yetişmektir.[321]

Medeniyetin ancak yüksek vasıflı, eğitim görmüş insanlarla sağlanabileceğini düşünen Nahit Dinçer, derginin 13. sayısında "Dokuz Işıkta Milli Eğitimin Gayesi" başlıklı yazısında eğitimin millet üzerindeki etki ve önemini belirtmiş, eğitimin kültürel ve millî değerlerimize olan önemini vurgulamıştır:

---

[319] *Töre*, "Türk Dünyası Dosyası", *Töre*, S. 118, Mart 1981, s. 41.
[320] Necmettin Sefercioğlu, "Eğitim ve Kütüphaneler", *Töre*, S. 1 – 29, Haziran 1971, s. 24.
[321] Nahit Dinçer, "Dokuz Işık'ta Türk Millî Eğitim Sisteminin Gayesi", *Töre*, S. 13, Haziran 1972, s. 18.

"Eğitim sayesinde, en iyi örf ve adetlerimizi ananelerimizi (geleneklerimizi) koruyabilir, bugünkü cemiyetimizi ayakta tutabiliriz; çocuklarımız için zengin ve kuvvetli bir gelecek hazırlayabiliriz."[322]

Kültürel ve millî değerlere bağlı olan Türklerde de eğitim önemli bir unsurdur. Dergide eğitimin önem ve değerinden bahsedilirken Türk toplumunun eğitim anlayışına da değinilmeden geçilmemiştir.

Türklerde eğitimin aile terbiyesi ile verilmeye başlandığını ifade eden Musa Gürgün, "Terbiye Konusuna Genel Bir Bakış" başlıklı yazısında, Türklerde eğitim anlayışını aile terbiyesine kadar indirgemiş ve eğitimde ailenin rolü üzerinde durmuştur. Musa Gürgün'ün eğitimin temelini aileye bağlamasının nedeni vatana millete hayırlı, mutlu bireyler ve nesiller yetiştirmede terbiye eğitiminin önemli olduğu düşüncesidir.[323] Eğitimin ailede başladığı gerçeğini düşündüğümüzde bu düşüncenin oldukça doğru bir tespit olduğu aşikârdır. Zira sağlam ve aydın nesillerin yetiştirilmesinde aile terbiyesi eğitimin en temel unsurudur.

Dergide pek çok konuda olduğu gibi eğitim konusu da ele alınırken Ziya Gökalp'in perspektifinden değerlendirildiği görülmektedir. Tıpkı Musa Gürgün gibi eğitimi terbiye boyutuyla Türk kültürüne göre değerlendiren Mehmet Çağatay Özdemir, derginin 44. sayısında "Gökalp'in Eğitimciliği" başlıklı yazısında eğitim konusunu Gökalp'in eğitim sistemi çerçevesinde ele almıştır. Eğitimi "terbiye" olarak nitelendiren Ziya Gökalp'e göre, bir milletin birlik ve bütünlük içerisinde yaşayabilmesi için fertlerine dilini, ilmini, mantığını, ahlakını aşılaması mühimdir. İşte bu aktarıma eğitim (terbiye) denir.[324] M. Çağatay Özdemir'in de tam olarak üzerinde durduğu nokta bu olmuştur: Gökalp'in eğitim anlayışının "millî terbiye" ye dayanması. Bu da demektir ki eğitimin milletin değerlerine uygun olması gerekir. Özdemir, yazısının devamında Gökalp'in eğitim anlayışını şu sözlerle daha da açıklığa kavuşturmuştur:

---

[322] Nahit Dinçer, *agm.*, s.19.
[323] Musa Gürgün, "Terbiye Konusuna Genel Bir Bakış", *Töre*, S. 1- 29, Haziran 1971, s. 30.
[324] Mehmet Çağatay Özdemir, "Gökalp'in Eğitimciliği", *Töre*, S. 44, Ocak 1975, s. 48.

"Gökalp, çocuğun sosyalleşmesi için onun mutlaka içinde yaşadığı toplumun kültürünü benimsemesi ve böylelikle şahsiyet sahibi bir fert hâline gelmesi vakasından bahsediyor… Millî terbiyenin gayesi şahsiyet sahibi fertler yani temsil edici yetiştirmektir. Türk çocuğu Türk milletinin içinde yaşayacaksa Türk milletinin kültürüne göre terbiye edilmelidir."[325]

Türklerde millî birlik ve kültür en çok önemsenen değerler arasındadır. Millî kültürün işlendiği ve nesilden nesile aktarıldığı yerlerin başında şüphesiz ki okullar gelmektedir. Çünkü insanların eğitilip yetiştirilmesinde öğretmen ve okula büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmen, çocuğa millî kültürün değerlerini aşılayarak onda millî şuurun oluşmasını sağlayan en önemli kişidir. [326]

Mustafa Özbalcı derginin 155. sayısında "Millî Kültür ve Öğretmen" başlıklı yazısında millî birlik anlayışının oluşmasında ve millî kültür şuurunun kazanılmasında eğitimin önem ve yeri üzerinde durmuştur. Millî birliği sağlamak adına okul eğitiminin önemli olduğunu ifade eden Özbalcı, düşüncesini Mehmet Kaplan'ın şu sözüyle desteklemiştir: *"Millî birliği tesis eden başlıca müessese ilkokuldur. Çocuk evde değil okulda resmi olarak millî birliğin sembolü olan bayrağı, İstiklal Marşını, Türkçeyi ve Türkçe ile ifade edilen sanat ve fikir eserlerini öğrenir."*[327]

Sadi Somuncuoğlu da "Bütün Yollar Eğitimden Geçer" başlıklı yazısında bir toplumun millî birlik ve şuura sahip olabilmesi için eğitimin önemli bir rolü olduğunu vurgular. Somuncuoğlu, eğitimin millî şuur üzerindeki rolünü belirtirken sadece okullardaki eğitimin değil, aile eğitiminin de toplum üzerindeki etkisine değinerek, Türk milletinin aile değerlerine sahip olması açısından eğitim sahasında Batı toplumlarından daha avantajlı olduğunun altını çizer.[328] Somuncuoğlu'na göre:

[325] Mehmet Çağatay Özdemir, *agm.*, s. 52.,
[326] Mustafa Özbalcı, "Millî Kültür ve Öğretmen", *Töre*", S. 155, Nisan 1984, s. 58.
[327] Mustafa Özbalcı, *agm.*, s.59.
[328] Sadi Somuncuoğlu, "Bütün Yollar Eğitimden Geçer", *Töre*, S. 145, Haziran 1983, s. 23.

"Millet hayatında aynı fikrin etrafında topyekun şuurlaşma ve organiza olabilme meselesinin yolu eğitimden geçer."[329]

Buraya kadar yer vermiş olduğumuz değerlendirmelere bakarak şunları söyleyebiliriz ki: *Töre* dergisi, eğitimin millî birlik ve kültür üzerindeki etkisine bir hayli dikkat çekmiş ve meselelere Ziya Gökalp'in eğitim anlayışı çizgisinde yaklaşmıştır.

2. Millî Eğitim Felsefesi

Bir milletin eğitim faaliyetlerinin gayesi, o milletin vatandaşına yararlı ve vatandaşlarını iyi yönde yetiştirmeye yönelik olmalıdır. Böylece her milletin eğitim sistemi kendi milletinin menfaatine uygun bir şekilde aktarım sağlamayı hedeflemelidir.[330] Bu demektir ki her milletin kedine özgü millî bir felsefesi olduğu gibi her milletin kendine özgü eğitim felsefesinin de olması da şarttır. Eğitim felsefesi ve millî eğitim felsefesi anlayışı, *Töre* dergisinin eğitim konusunda üzerinde yoğunlaştığı noktalardan biridir. Bu konu üzerinde özellikle millî eğitim felsefesinin nasıl olması gerektiği ve bunun eğitim hayatımızdaki önemi üzerinde dikkatle durulmuştur.

İskender Öksüz, derginin 94. sayısında kaleme aldığı "Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru" başlıklı yazısında millî eğitimin önemini vurgulamış ve Türk millî eğitim sistemini Türk milliyetçiliğinin gayeleri etrafında değerlendirmiştir. İskender Öksüz, millî eğitimi devletin millet için en önemli hizmetlerinden biri olarak görmüş ve devletin bu konudaki tutumuna dikkat çekmiştir. Ona göre: *"Türk Devleti Türk milletinin hizmetkârı olduğuna göre Türk millî eğitimi de Türk milletinden Türk millî menfaatlerinden muhtar olamaz. Türk menfaatlerinin emrinde olmak zorundadır."*[331]

---

[329] Sadi Somuncuoğlu, *agm.,* s. 23.
[330] Mehmet Çağatay Özdemir, "Türk Eğitim Sisteminin Felsefesi", *Töre*, S. 51, Ağustos 1975, s. 8.
[331] İskender Öksüz, "Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru", *Töre*, S. 94, Mart 1979, s. 15.

Yazarın ifadesinden şu sonuç çıkarılabilir: Türk millî eğitim sisteminin gayesi, Türk vatandaşlarını kendi toplum menfaatleri etrafında millî şuurla yetiştirmek olmalıdır. Millî eğitimin Türk milletine hizmet etme zorunluluğunu belirten İskender Öksüz, yazısının devamında da millî eğitimin mutlaka bir felsefeye bağlanması gerektiğini vurgular. Felsefesiz bir eğitim ona göre ancak "öğretimden ibarettir." Yazarın bu ifadesi, düşüncesini Ziya Gökalp'in eğitim felsefesine dayandırdığını göstermektedir. Ziya Gökalp de eğitim ve öğretim kavramlarının muhteva yönünden ayrı manalara geldiği görüşündedir. Ziya Gökalp, bu konudaki düşüncesini şu sözleriyle ifade etmiştir:

> *"Bir kavmin vicdanında yaşayan değer yargılarının toplamına, o kavmin kültürü denir. Eğitim bu kültürü, o kavmin fertlerinde ruhi melekeler hâline getirmektir. Bir kavmin zihninde yaşayan gerçeklik yargılarının toplamına, o kavmin teknolojisi denir. Öğretim, bu bilgileri o kavmin fertlerinde ruhi alışkanlıklar hâline getirmektir."*[332]

O hâlde değer yargıları her millette farklı olduğu için her milletin kültürünün millî olması gerektiği gibi kültürün nesillere aktarılmasını sağlayan eğitimi de millî olmalıdır. Fakat fen ve teknik bilgiler millete özgü olmadığı için bu konularda millîlik vasfı aranmaz.[333] Yazarın bu yazısında eğitimin millî felsefeye dayanması gerekliliğinin altını çizme sebebi millî eğitim felsefesinden uzak olan gençlerin yabancı milletlerin felsefelerine kayma korkusundan kaynaklanmaktadır.[334] Bu düşüncesini de şu sözüyle açıkça dile getirmiştir: *"...millî fikir sistemini vermemek, genci ambalajlayıp yabancı ideolojinin kollarına teslim etmeye eşdeğerdir."*[335]

Millî felsefesi olmayan bir eğitim anlayışının Türk gençlerini millî şuurdan uzaklaştıracağını ifade eden İskender Öksüz, bu düşüncesini Mustafa Kemal Atatürk'ün sözüyle de destekler. Böylece Atatürk'e göre millî eğitim felsefesinin nasıl olması gerektiğini de ifade eder: *"Yetişecek çocuklarımıza ve geçlerimize*

---

[332] Mehmet Çağatay Özdemir, "Gökalp'in Eğitimciliği"…, s. 50.
[333] Mehmet Çağatay Özdemir, *agm.*, s. 51.
[334] İskender Öksüz, *agm.*, s. 15.
[335] İskender Öksüz, *agm.*, s. 17.

görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel ve her şeyden evvel, Türkiye'nin istiklaline, kendi benliğine ve ananatı milliyesine düşman olan anasırla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir."[336]

Buraya kadar millî eğitim felsefesinin önemi ve gerekliliği üzerinde duran İskender Öksüz yazısının devamında, Türk millî eğitim felsefesinin nasıl olması gerektiği meselesi üzerine yoğunlaşmıştır. Yazar, Türk milliyetçiliğinin gayesi ile millî eğitim felsefesinin gayesinin özdeş olması gerektiğini vurgulayarak millî eğitimin gayelerini milliyetçili şuur doğrultusunda izah etmiştir.[337] Ona göre: *"Türk millî eğitimi nesillere Türk'ü Türk yapan değerleri hakkıyla öğretmek öğretmekle de kalmayıp hissettirmek, kavratmak zorundadır."*[338] Türk millî eğitimi musikisiyle, mimarisiyle, sanatıyla Türk kültürünü ve Türk tarihi öğretmek ve bu gayeye hizmet etmek zorundadır.[339] İskender Öküz, bunların yanı sıra Türk millî eğitiminin kaliteli ve mükemmeliyetçi olması gerektiğini, bu nedenle de öncelikli işlerden birinin kaliteli öğretmenler yetiştirmek olduğunu ve millî eğitiminden geçen her Türk gencine Türk dünyasının değerlerini kavratılarak Türklük şuurunu aşılamak gerektiğini vurgulamıştır.[340]

Eğitimi milliyetçiğin gayeleri arasında gören Erol Güngör de derginin 32. sayısında "Türkiye'de eğitim ve Türk Kültürü" başlıklı yazısında Türk eğitim sistemini değerlendirmiş ve Türk eğitim sisteminin gayesinin, millî şuurun işlenmesi olduğunu vurgulamıştır.[341]

Türk eğitim felsefesi konusunu özel bir başlık altında değerlendiren Mehmet Çağatay Özdemir de derginin 51. sayısında "Türk Eğitim Sistemi Felsefesi" başlıklı yazısında tıpkı İskender Öksüz gibi eğitim felsefesinin gerekliliğini ve önemini vurgulamış, Türk millî eğitim felsefesinin nasıl olması gerektiğini belirtmiştir. Eğitim sisteminin ilk ve temel şartının millî olmak olduğunu ileri süren Özdemir, Türk eğitim felsefesini Türklerin millî dünya görüşü ve kültür temellerine göre

---

[336] İskender Öksüz, *agm., s. 17- 18.*
[337] İskender Öksüz, *agm.*, s. 18.
[338] İskender Öksüz, *agm., s. 20.*
[339] İskender Öksüz, *agm., s. 20.*
[340] İskender Öksüz, *agm., s. 20 – 21.*
[341] Erol Güngör, "Türkiye'de Millî Eğitim ve Türk ve Türk Kültürü", *Töre,* S. 32, Ocak 1974, s.14.

değerlendirmiştir.[342] Yazara göre her milletin bir eğitim sistemi vardır ve her eğitim sistemi kendi değerlerine uygun insan tipini yetiştirmeye yönelik olmalıdır. O hâlde eğitimin ana unsuru insandır. Bu nedenle, eğitim insanın ait olduğu cemiyetin içerisinde mana ve kıymet kazanmaktadır.[343] M. Çağatay Özdemir, yazısının devamında eğitimin muhtevasını oluşturan en önemli unsurların insan ve millî kültür olduğu düşüncesini dile getirmiştir. Millî kültür insana ait her şeyi içine alır ve eğitimin esas zemini oluşturan değer millî kültürdür. O hâlde her cemiyetin eğitim felsefesinin de millî olması gerekir.[344] Yazar bu nedenle, millî eğitim felsefesinin millî kültür değerlerine göre oluşturulmasını gerekli görmüştür:

> *"Her millet kendi dünya görüşü, inandığı prensipleri fertlerine aktarmayı gaye sayar ve bunu gerçekleştirebilmek vazifesini de eğitim teşkilatlarına verir. Başka milletlerin dünya görüşleri, diğer milletlerin eğitim sistemleri için kriter olamaz. Eğitim sistemleri dünyanın hemen her yerinde millîlik vasfını taşır."*[345]

Her milletin bir millî kültürü olduğunu göz önünde bulundurarak, bu kültüre dayanan eğitim sisteminin de kendiliğinden millî olacağını ifade eden Özdemir, eğitim teşkilatlarının temel görevlerinin nesilleri millî kültürel değerlere uygun, çalışkan, faziletli, bilgili, vatanına milletine duyarlı vatandaşlar yetiştirmek olduğunu vurgular.[346]

Türk millî eğitim sisteminin gayesi üzerine değerlendirme yapan bir başka isim de Mehmet Karahanlı'dır. Yazar derginin 64. sayısında kaleme aldığı "Türk Eğitim Sistemi" başlıklı yazısında Türk millî eğitim şuurunun nasıl olması gerektiğini ele almıştır. Mehmet Karahanlı, millî eğitim anlayışımızın en temel vazifesinin, gençleri Türklük gurur ve şuuru etrafında, ilim ve teknik yönünden donanımlı bireyler olarak yetiştirmek olduğunu belirtmiştir.[347]

---

[342] Mehmet Çağatay Özdemir, *"*Türk Eğitim Sisteminin Felsefesi*"...*, s. 17.
[343] Mehmet Çağatay Özdemir, *agm.*, s. 8 - 11.
[344] Mehmet Çağatay Özdemir, *agm.*, s. 17.
[345] Mehmet Çağatay Özdemir, *agm.*, s. 17.
[346] Mehmet Çağatay Özdemir, *a.g.m.*. s. 18.
[347] Mehmet Karahanlı, *"Türk Eğitim Sistemi Üzerine", Töre*, S. 64, Eylül 1976, s. 24.

Mehmet Karahanlı gibi millî kültür şuurumuza uygun bir eğitim felsefesine sahip olmamız gerektiği düşüncesini vurgulayan diğer bir isim de Nahit Dinçer'dir. Nahit Dinçer "Dokuz Işıkta Türk Millî Eğitiminin Gayesi" başlıklı yazısında Türk millî eğitiminin en temel görevinin Türk vatandaşlarını kendi toplum menfaatlerine uygun, millî şuur ve ülküler etrafında yetiştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yazar bu düşüncelerini ifade ederken eğitim anlayışımızdaki temel gayenin Türk milliyetçiliğinden ilham alan milliyetçi fertler yetiştirmek olduğunun altını çizmektedir.[348] Nahit Dinçer, yazısının devamında iyi bir eğitimin vasıflarının neler olduğuna değinmeyi de ihmal etmemiştir. Ona göre, iyi bir eğitim anlayışı, bireylerin hem topluma faydalı hem de ferdi olarak kendi gelişimlerine imkân tanıyan canlı bir fonksiyona sahip olmalıdır.[349]

Mehmet Karahanlı'nın değinmiş olduğu eğitim sistemindeki "milliyetçi fertler yetiştirme" hususuna değinen bir kişi de İsmail Öztürk'tür. Yazar derginin 56. sayısında "Eğitim Meselemiz" başlıklı yazısında eğitim sisteminin en temel vazifesinin gençleri millî değerler çerçevesinde yetiştirmek olduğunu ifade ederek böyle bir eğitimin de ancak milliyetçi kişi ve kurumlarca gerçekleştirebileceği vurgulamıştır. İsmail Öztürk, bu düşüncesinin temelini Atatürk'ün şu sözüyle desteklemiştir: *"Gençliği mutlaka ülkücü ve memlekete alakalı yetiştirmek, herkesin hepimizin, her devlet adamının başta gelen vazifesidir."*[350] Öztürk, son olarak yazısında millî eğitim felsefesinin nasıl olması gerektiğini vurgularken millî birlik ve beraberlik şuuruna da dikkat çekmiştir:

> *"Her Türk genci; devletine, milletine, vatanına samimi ve içten bağlı bayrağına re katmak için gerektiğinde kanını akıtmaya çekinmeyecek ülkücü olarak yetiştirilmelidir… Gençliğe araştırıcı ve yaratıcı beyin gücü, üretimi artırıcı bilgi ve beden gücü kazandırılmalıdır. Birbirlerine menfaat bağları ile değil; iman, ahlak, ülkü ve gönül birliğiyle bağlanmalıdırlar."*[351]

---

[348] Nahit Dinçer, "Dokuz Işıkta Türk Millî Eğitiminin Gayesi", *Töre*, S. 13, Haziran 1972, s. 19.
[349] Nahit Dinçer, *agm.*, s. 20.
[350] İsmail Özdemir, "Eğitim Meselemiz", *Töre*, S. 56, Ocak 1976, s. 34.
[351] İsmail Özdemir, *agm.*, s. 34.

Töre dergisinin eğitim üzerine ele aldığı konulardan biri de öğretmenin eğitim hayatındaki önemi ve Türk öğretmenin yetiştirilmesi olmuştur. Nasıl ki eğitim sistemine millîlik çerçevesinden bakıldıysa öğretmen meselesi de aynı bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Genel anlamda öğretmen, millî şuur ve kültürün gelecek nesillere aktarıcısı olarak görülmüş ve bu noktada ona belirli görev ve sorumluluklar yüklenmiştir.

Rıza Kardeş, derginin 91. ve 92. sayılarında "Türk Öğretmeninin Yetiştirilmesi" başlıklı yazılarında öğretmenin eğitim ve kültür hayatındaki önemini belirtmiş ve Türk öğretmeninin hangi vasıflara sahip olması gerektiği, sorumluluklarının neler olduğu üzerinde durmuştur. Dewey'in *"okulun kabininin öğretmen olduğu"* görüşünü temel alan yazar, okullardaki iyi eğitimin temelinin öğretmenden geçtiğinin altını çizer. Ona göre: *"Milletlerin geleceği okul karatahtalarının üzerinde öğrencilerin not defterlerine yazılmıştır, bugün dershanelerimizdeki düşüncenin vasfı, sonraki neslin yaşayışının da vasfını belirleyecektir."*[352] Yazarın ortaya koyduğu ifadelerinden ötürü öğretmenin milletlerin geleceğini tayin eden unsur olarak görüldüğünü söyleyebiliriz: *"Bilinmelidir ki milletimizin bugünkü refah ve saadeti, milletimizin gelecekteki mukadderatı ve medeniyetinin en yüksek vasfı öğretmenin omuzları üzerinde yüklüdür."*[353]

Öğretmenlik mesleğini bir sanat olarak nitelendiren yazar derginin 92. sayısında kaleme aldığı yazısında, öğretmeninin gayeleri ve taşıması gereken vasıflar üzerinde durmuştur. Yazara göre öğretmenin en temel görevi vatan çocuklarını millî ülkü şuuruyla, sevgiyle işleyerek onlardan bilgili, inançlı bir millet oluşturmaktır.[354] Öğretmenin önem ve sorumluluklarını belirten Rıza Kardeş, Türk öğretmeninin yetiştirilmesi noktasındaki hususları ortaya koymuştur. Yazara göre, nasıl ki Türk milletinin kültürel değerler çerçevesinde yetiştirilmesinin millî eğitim felsefesi

[352] Rıza Kardeş, "Türk Öğretmeninin Yetiştirilmesi: V- Umumi Bir Değerlendirme :2", *Töre*, S. 91, Aralık 1978, s. 26.
[353] Rıza Kardeş, *agm.*, s. 26.
[354] Rıza Kardeş, *agm.*, s. 28.

doğrultusunda yapılması gerekiyorsa Türk öğretmeninin de bu şekilde millî felsefi bir şuurla özel olarak yetiştirilmesi gerekmektedir.[355]

Öğretmeni millî kültür şuurunun aktarıcısı, devam ettiricisi olarak nitelendiren Mustafa Özbalcı derginin 155. sayısında "Öğretmen ve Kültür" başlıklı yazısında öğretmenin millî kültür hayatındaki yeri üzerinde durmuştur. *"Öğretmen vatan tezgâhında millet kumaşını dokuyandır."* sözüyle öğretmeni tarif eden yazar, öğretmenin sahip olduğu bu misyonu gereği, öğretmenin millî kültürün bütün unsurlarıyla donanmış olarak yetiştirilmesi gerekliliğini vurgular. Yazara göre bu konuda asıl görev devlete düşmektedir. Türk öğretmenini millî değer ölçüleri içerisinde titizlikle yetiştirilmesi devletin yegâne sorumluluklarından biridir.[356] Öğretmeni, devletin ve milletin geleceğini tayin eden unsurların başında gören yazar, Türk öğretmeninin sahip olması gereken değerleri şu sözleriyle izah etmiştir:

> *"Türkiye'nin kaderi öğretmenlerin elindedir. Bu bakımdan önce öğretmeni, misyonunun şuuruna sahip, bilgili ve millî kültürün bütün unsurlarıyla mücehhez bir insan olarak yetiştirmeliyiz. Ancak öyle öğretmenlerin görev yaptığı okullarda gençlerimizin millî şuur ve ülküler etrafında birleşerek yetişmeleri, millî, şahsiyetlerini bulmaları mümkün olabilir."*[357]

3. Türk Eğitim Sisteminin Problemleri

Töre dergisi, eğitiminin önemini ve nasıl olması gerektiği konusunu ele alırken, mevcut dönemin eğitim problemlerini de görmezden gelmemiştir. Türkiye'nin mevcut eğitim sisteminde eksiklikler ve yanlışlıklar ele alınarak bu konulara çözüm yolları aranmıştır.

Mehmet Karahanlı 64. sayıda kaleme aldığı "Türk Eğitim Sistemi Üzerine" başlıklı yazısında Türk eğitimin sistemindeki mevcut aksaklıklar ve eksiklikler

---

[355] Rıza Kardeş, *agm.*, s. 28.
[356] Mustafa Özbalcı,"Millî Kültür ve Öğretmen", *Töre*, S. 155, Nisan 1984, s. 58.
[357] Mustafa Özbalcı, *agm.*, s. 59.

üzerinde durmuştur. Karahanlı, Türkiye'deki eğitim alanına yapılan yatırımların sadece üniversite açmak ve üniversiteye öğrenci yetiştirmek odaklı olmasını eleştirmiş ve bu durumun Türkiye'nin kanayan bir yarası olduğunu ifade ederek bu sistemin sadece yüksek tahsilli işsiz genç nesil yetiştirmeye neden olduğunu belirtmiştir.[358] Türkiye'yi içinde bulunduğu bu sancılı durumdan çıkarmanın yolunun plansız eğitim sistemine son vermek olduğunu belirten yazar, bu sorunun çözümünü gençleri kabiliyetlerine göre, çeşitli dallarda üreticilik vasfıyla yetiştirilmesinde görmüştür.[359]

Mehmet Karahanlı, bu yazısında "Dokuz Işık Felsefesi" ne atıfta bulunarak bu felsefeyi, Türkiye'nin mevcut eğitim problemlerinin çözülmesinde kılavuz olarak görmüştür:

> *"Türkiye'yi çıkmazdan kurtaracak olan '9 ışıkçı' düzende esas olan sanayileşmiş, ileri tarım yapan, güçlü ve müreffeh Türkiye'yi kurmakta en büyük rol, Türklük gurur ve şuuru, İslam ahlak ve fazileti ile yetişmiş kabiliyetli ve kaliteli ilmî teknik kadrolara düşecektir."*[360]

Mehmet Karahanlı gibi M. Çağatay Özdemir de derginin 80. sayısında kaleme aldığı "Nizam, İktisadi Kalkınma ve Eğitim" yazısında Türk eğitim sisteminin plansızlığı ve eksikliklerini ele almıştır. Özdemir, tıpkı Mehmet Karahanlı gibi, Türkiye'de eğitim faaliyetlerinin üniversite açmaktan ibaret olduğunu ve açılan okulların fonksiyonsuz öğrenci yetiştirdiğini ifade ederek bu durumu eleştirmiştir.[361] Çağatay Özdemir'in bu yazısında değindiği eksikliklerden biri de Türk eğitim sistemindeki dengesizlik ve eşitsizliktir. Yazar, bu sorunun sebebini ekonomik kalkınma yetersizliğine ve millî eğitimin bütünleştirici rol oynamamasına bağlamıştır. Yazara göre, Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden gelen halk kitlesi ile refah içerisinde yaşayan kitle aynı imkânlara sahip değildir. Burada devlete düşen görev millî gelir dağılımını hakkaniyet ölçütleriyle paylaştırarak, eşit eğitim

---

[358] Mehmet Karamağralı, "Türk Eğitim Sistemi Üzerine", *Töre*, S. 64, Eylül 1976, s. 22-23.
[359] Hâluk Karamağralı, *agm.,* s. 24.
[360] Hâluk Karamağralı, *agm.,* s. 24.
[361] Mehmet Çağatay Özdemir, "Nizam, İktisadi Kalkınma ve Eğitim", *Töre*, S. 80, Ocak 1978, s. 22.

olanakları sağlamasıdır.[362] Özdemir, eğitim eşitsizliği sorununa çözüm yolunu da devlete yüklediğini şu sözleriyle ifade etmiştir:

> *"Türk insanı, bulunduğu ekonomik gelir seviyesine, mensup olduğu sosyal dilimine bakılmaksızın; Türk milletinin bütün sosyal dilimlerine dayanan millî ekonomimizin koruyucu kanatları ve atalarımızın bizlere armağanı olan 'Devlet Baba' imajının yol göstericiliği altında her Türk ferdi; en modern, en ilmî eğitim ve öğretim yöntemlerine tabi tutularak, nizam içinde layık olduğu yere, mutlaka ama mutlaka oturtulacaktır."*[363]

Erol Güngör de Türkiye'deki eğitim olanaklarının yetersizliğini ekonomik kalkınma ve sanayileşmeye bağlayanlar arasındadır. Yazar dergide kaleme aldığı "Türkiye'de Eğitim ve Türk Kültürü" başlıklı yazısında son yıllarda eski lise ve üniversite mezunları ile bugünkülerin aleyhine büyük bir fark olduğunu ifade ederek eğitimin kalitesindeki bu düşüşü aşırı nüfus atışının getirdiği ekonomik problemlere bağlar.[364] Türkiye'de nüfus artışıyla beraber cehaletin de arttığını ifade eden yazar, çoğalan nüfus karşısında yeterli eğitim olanaklarının sağlanamadığını belirtir.[365] Erol Güngör, Türkiye'nin eğitim durumunu şu sözleriyle gözler önüne serer:

> *"Şehirleşme ile demokratikleşme arasında da sıkı bir karşılıklı tesir bağlantısı vardır. Şehirleşme ilerledikçe halkın hükümetten beklediği hizmetler, böylece idare üzerindeki dolaylı ve dolaysız baskısı da artıyor. Diğer taraftan, demokratik ideallerin yayılması devlet idaresine uzak kalmış kitleleri şu veya bu şekilde birleşmeye ve teşkilatlı veya toplu hâlde davranmaya itmektedir. Bu karşılıklı tesir hareketinin doğurduğu netice ise hepimizin gözleri önünde: Seksen kişilik ortaokul veya lise dershaneleri, bu okullarda ders vermek üzere ücretle tutulan kasaba eczacısı, kaymakamı veya ilkokul öğretmenleri, üniversite kapısı*

[362] Mehmet Çağatay Özdemir, *agm.*, s. 20.
[363] Mehmet Çağatay Özdemir, *agm.*, s. 23.
[364] Erol Güngör, "Türkiye'de Eğitim ve Türk Kültürü", *Töre*, S. 32, Ocak 1974, s. 11 – 12.
[365] Erol Güngör, *agm.*, s. 12.

önünde çadır kurup yatan lise mezunları ve hatasız Türkçe yazmayı dahi öğrenemeden diploma alan üniversite mezunları."[366]

Necmettin Sefercioğlu "Eğitim ve Kütüphaneler" başlıklı yazısında ifade ettiği görüşleriyle eğitim konusunda Erol Güngör'ün tespitlerini desteklemektedir. Yazara göre dünya milletlerinin ahvali göz önünde bulundurulduğunda eğitim olanaklarında eşitlik sağlanamadığı aşikârdır. Özellikle gelişmemiş ve gelişmekte olan milletlerde bireylerin eşit şekilde eğitim olanaklarına sahip olamaması o toplumun maddi manevi kalkınmasına engel olmaktadır.[367] Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'nin de eğitim durumunun pek iç açıcı olmadığını belirten yazar, okuma yazma oranındaki düşüklüğü ve her yıl yüzlerce gencin maddi imkânlar yetersizliği yüzünden okula gidememesini, toplumun kanayan yarası olarak değerlendirmiştir:[368]

"Kırk yılı aşan çabalara rağmen, 'ilköğretim seferberliği' bile başarıya ulaşamamıştır. Cumhuriyetimizin kuruluşunun ellinci yılına çok yaklaştığımız şu sıralarda, nüfusumuzun yarıdan çoğunun okuma yazma bilmediğini öğrenmek gerçekten acıdır. Kaldı ki okuma yazma bilenlerin oranı yüzde yüz olsa bile, eğitim çabalarının başarıya ulaştığı söylenmez."[369]

Türkiye'nin eğitim durumunu gözler önüne seren Necmettin Sefercioğlu: *"Türkiye'de eğitim sorununa çözüm yolunun sadece okullar açmaktan ibaret görülmesi"* sözüyle devletin eğitime verdiği katkının yetersizliğini dikkat çekmektedir. Daha önce yer verdiğimiz çeşitli yazarların ifadelerini de göz önünde bulunduracak olursak bu çözüm yolunun yanlış ve yetersiz olduğu noktasında pek çok yazarın hem fikir olduğunu söylemek mümkündür.

Necmettin Sefercioğlu, ele aldığı yazısında "Peki, okul açma çabası dışında ne yapılmalı?" sorusuna cevap vererek bu sorunun çözüm yollarını ortaya koymuştur:

---

[366] Erol Güngör, *agm.*, s. 14.
[367] Necmettin Sefercioğlu, "Eğitim ve Kütüphanelerimiz", *Töre*, S. 1- 29, Haziran 1971, s. 24.
[368] Necmettin Sefercioğlu, *agm.*, s. 24 – 25.
[369] Necmettin Sefercioğlu, *agm.*, s. 24.

> *"…toplumların eğitim çabası okul açmakla bitmemeli. Çünkü eğitim ve öğretimi okul dönemine bağlı veya bu dönemden ibaret saymak kadar yanlış ve sakat bir düşünce yoktur… Okul eğitim bir insanın tüm olarak yetişmesi bağlı olduğu topluma ve dolayısıyla insanlığa yarayışlı bir varlık durumuna gelebilmesi için yeterli değildir. İnsanoğlu dünyanın gidişine ayak uydurabilmek için aralıksız öğrenmek, kendi kendini eğitmek ve yetiştirmek ihtiyaç ve zorundadır. Çünkü günümüzde, toplum hayatını sürdürebilmek için gerekli olan bilgiler baş döndürücü bir hızla gelişmekte ve değişmektedir."*[370]

Yazarın yukarıda ifade ettiği "okul dışındaki eğitim olanaklarının" başında kütüphaneler gelmektedir. Kütüphaneleri ilköğretimden üniversiteye kadar bütün okullarda millî eğitimin hedeflerine ulaşmada yardımcı bir unsur olarak gören yazar, bir sonraki yazılarında da kütüphanelerin eğitim sistemi üzerindeki hizmet ve önemi üzerinde durarak Türkiye'de kütüphanelerin durumunu gözler önüne sermiştir.[371]

Necmettin Sefercioğlu, derginin 4. sayısında "Kütüphanelerimiz" başlıklı yazısında bir önceki yazısında bahsettiği kütüphanelerin eğitim hayatındaki önemini vurgulamıştır. Kütüphaneleri toplumları bilgiye, düşünceye ulaştıran en güçlü hizmet unsuru olarak gören yazar, Türkiye'de kütüphanelerin görevini yerine getirip getiremediği noktasına dikkat çeker. Ona göre, her kuruluşun en iyi şekilde hizmet verebilmesi için ihtiyaç duyduğu kendine has bir yeri olmalıdır. Kütüphane hizmetine ayrılmış olan yerin de gereken şartlara uygun olması önemlidir. Fakat Türkiye'deki kütüphaneler bu konuda yetersizdir. Bu da kütüphanelerin hizmetlerini elverişsiz hâle getirmektedir.[372] Yazarın ele aldığı ikinci bir kıstas da kütüphaneleri oluşturan en önemli unsurlardan biri olan koleksiyon olmuştur. Kütüphanelerdeki kitaplar rastgele değil okuyucunun ihtiyaç ve seviyesine uygun olarak seçilmelidir. Türkiye'deki kütüphanelerin bu noktada da yetkin olmadığını ifade eden yazar,

---

[370] Necmettin Sefercioğlu, *agm.*, s. 25.
[371] Necmettin Sefercioğlu, *agm.*, s. 25.
[372] Necmettin Sefercioğlu, "Kütüphanelerimiz", *Töre*, S. 4- 32, Eylül 1971, s. 35.

Türkiye'deki kütüphanelerin kendi amaç ve fonksiyonlarına uygun olmayan koleksiyonlara sahip olduğunu belirmiştir.[373]

Töre dergisinde eğitim problemleri sıklıkla yer verilen konulardan birini de okullardaki ve ders kitaplarındaki yanlışlıklar ve eksiklikler oluşturmaktadır. Bu eksiklikler arasında en çok değinilen nokta, okullardaki eksik ve yanlış tarih öğretiminin yapıldığı görüşüdür. *Töre* dergisinin Türk tarihine verdiği önemi göz önüne aldığımızda bu konudaki hassasiyetini anlamak mümkündür.

Muammer Yılmaz, derginin 135. sayısında "Tarihimiz Tepeden Tırnağa Yenilenmelidir" başlıklı yazısında kendi tarihini bilmenin millet için ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. Yazar keleme aldığı bu yazıda, okul kitaplarındaki yanlış ve eksik tarih bilgilerini örneklerle somut bir şekilde ortaya koyarken, tarihin doğru bir şekilde işlenmesinin öneminin altını çizmiştir.

Tarihi, milletlerin hafızası ve ibretler hazinesi olarak gören yazar, millete ve genç nesillere geçmişteki ibretler hazinesini aktararak onları millî şuur etrafında birleştirmeyi temel gaye olarak görmüştür.[374]

Tarih yazıcılığı ve tarih öğretiminin tarih yapmak kadar önemli ve zor bir iş olduğunu ifade eden yazar, okullarda tarih öğretiminin yanlış ve Türklük şuurundan uzak olduğunu belirterek bu konudaki sorumluluğu tarih öğretmenlerine yüklemiştir:[375]

> *"Tarih yazanlardan çok öğretmenlerin sevdirdiği bir gerçektir. Tarih öğretmenliği sorumluluk, şuur ve meziyet isteyen bir meslektir. Tarihçi her şeyden önce olayları milliyetçi bir gözle ve tarafsız bir şekilde değerlendirecek vasıf ve karakterde tabir caizse ayaklı kütüphane olmalıdır."*[376]

---

[373] Necmettin Sefercioğlu, *agm.,* s. 36.
[374] Muammer Yılmaz, "Tarihimiz Tepeden Tırnağa Yenilenmelidir", *Töre*, S. 195, Ağustos 1982, s. 63.
[375] Muammer Yılmaz, *agm.,* s. 63.
[376] Muammer Yılmaz, *agm.,* s. 64.

Tarih öğretiminde de milliyetçi kimlik ve şuuru vurgulayan yazar okullardaki tarih kitaplarında yer alan bilgileri bu perspektiften değerlendirmiştir. Yazarın bu değerlendirmesinde dikkatlerden kaçmayan bir nokta da bu yanlışlık ve eksikliklerin art niyetle yapıldığını ifade etmiş olmasıdır:

> *"Art niyetlerle dolu olan konuların başında II. Abdülhamit devri ve dolayısıyla 31 Mart hadisesi, Meşrutiyet devirlerini içine alan kısımlardır. Bilhassa bunların içinde Abdülhamit'in kendisini korumak için hassa alaylarını Türk olmayan Müslümanlardan seçti ibaresi… Hassa olayları bildiğim kadarıyla Söğütteki Türklerden seçilmiştir. İşte bu ve buna benzer konuların teker teker ele alınıp, kaynakların ışığı altında ve tarafsız bir gözle yeniden tahlil edilip yazılması gerekir."*[377]

Tarih ders kitaplarındaki eksik ve yanlış bilgileri eleştiren bir diğer kişi de Reşat Güler olmuştur. Güler, derginin 136. sayısında "Yakılacak Kitaplar" başlıklı yazısında tarih kitaplarındaki pek çok bilginin eksik ve yanlış olduğunu ifade ederken, millî tarih şuurunun eksikliğine de dikkat çeker. Muammer Yılmaz gibi Reşat Güler de yapılan yanlışlık ve eksikliklerin kasıtlı olduğu görüşündedir. Yazarın dönemin tarih kitap yazarlarından Niyazi Akşit ve Emin Oktay'ı yanlış ve eksik bilgilerden ötürü eleştirirken ki ifade tarzı bu konudaki tavrını net olarak yansıtmaktadır:

> *"27 Eylül 1976 tarih, 1900 sayılı Tebliğler dergisinde tarih öğretiminin amaçları şu şekilde belirtiliyor: 'Tarih derslerinde temel Türk tarihi olacaktı. Başka milletlerin tarihine ait kısımlar, Türk tarihiyle ilgileri derecesinde ve aralarındaki bağlantı kurularak anlatılacaktır.' Ne güzel bir başlangıç. Demek ki; iki yüz elli sayfalık lise birinci sınıf tarih kitabında Türk tarihi için sadece sekiz sayfa ayrılmayacak, genç zihinler İlk Çağ Mısır'ındaki dini inanışla, İtalya'daki Pön Savaşlarıyla meşgul edilmeyecek. Övgüler dizme yarışına sahne olan Yunan ve Hellen Medeniyetleri yerine Aşkabat'tan, Eksik'ten vesikalar sunulacak. Sunulacak ki; 'Türk çocuğu atasını tanıdıkça büyük işler yapabilmek için*

[377] Muammer Yılmaz, *agm.*, s. 65.

kendinde kuvvet bulacaktır. Bay Akşit'in Eksik Medeniyetinden haberi yoksa Aşkabat'taki Anav Medeniyeti ile ilgisi bir cümleyle sınırlıysa Türk gençliğinin de aynı cehaletle kalması gerekmez. İkilinin Saka Devleti'nden haberdar olmamaları düşündürücü. Çünkü Sakalarla savaşlar yapan İskender'e, 'Büyük İskender' unvanını veriyorlar. Sakaları bir cihan devleti hâline getiren Alp Er Tungasız tarih kitabı, hem de Türk Millî Eğitiminde. Ne kadar acıklı bir şey!"[378]

Tarih kitaplarındaki yanlışlık ve eksiklikleri sert bir üslupla ifade eden yazar, bu durumun çözülmesi konusunda mesuliyeti Türk Tarih Kurumuna yükleyerek piyasadaki kitapların toplanması ve millî tarih şuurunun çizgisinde yeni kitapların kaleme alınması gerekliliğini ifade eder.[379]

Eğitim meseleleri üzerinde titizlikle duran *Töre* dergisinde, dönemin eğitim problemlerinden biri olan üniversiteler ve kadro meselesine de yer verilmeden geçilmemiştir. Üniversitelerdeki dengesiz kadro dağılımı, akademisyen sayılarındaki yetersizlik, kadrolara yapılan haksız yerleştirme üniversitelerin başlıca problemleri olarak görülmüş ve eleştirilmiştir. Dergide M. Yunus Özcan "Üniversitelerimiz ve YÖK" ve Turan Yazgan "Üniversitelerde Kadro Meselesi" başlıklı yazılarında bu problemler üzerinde durmuş ve ileri sürdükleri görüşlerini sayısal verilerle de desteklemişlerdir.

F. *TÖRE*'DE EDEBİYAT – SANAT

Yayım kadrosunun çoğunluğunun edebiyat ve sanat camiasından oluşan *Töre* dergisi sanat ve edebiyata önem vermiş ve ayrı bir yer ayırmıştır. Derginin kurucusu Halide Nusret Zorlutuna başta olmak üzere derginin çevresinde pek çok edebiyatçı bulunduğundan dolayı edebiyata ayrı bir ilgi gösterilmiştir. Bir fikir dergisi olan *Töre* dergisinde edebiyat ve sanatın fikrî yönünün yanı sıra edebiyat ve sanat eserlerine de sıklıkla yer verilmiş ve dergi 1970'li yılların ortalarına

[378] Reşat Gürel, "Yakılacak Kitaplar", *Töre*, S. 136, Eylül 1982, s. 61.
[379] Reşat Gürel, *agm.*, s. 62.

gelindiğinde bir fikir dergisi olmaktan ziyade edebiyat ve sanat dergisi kimliğine bürünmüştür.

Töre dergisinde edebiyattan musikiye, tiyatrodan karikatüre sanatın her alanıyla ilgili yazılara yer verilmiştir. Sanat ve edebiyata dair her nokta alanında uzman kişiler tarafından ele alınmıştır. Derginin sanat ve edebiyata dair amaçlarının başında gelen gaye, Türk sanat ve edebiyat alanına ilişkin eserleri unutturmamak, layıkıyla millete tanıtmak ve Türk sanat hayatındaki her meselenin takipçisi olmaktır. Derginin 20. sayısında yer alan "Yeni Kalemler ve Meselelerimiz" başlıklı yazıda bu amaç açıkça belirtilmiştir: *"Türkün ahlakı, aile ve cemiyet hayatı, hukuk, eğitim ve öğretim ile devlet konusundaki meselelerin olduğu gibi, sanat ve edebiyat meselelerinde de sahip çıktığımızı cümleye bildirmek isteriz."*[380]

1. Türklerde Sanat ve Millî Sanat Anlayışı

İnsan eseri bir ürün olan sanat, yaratıcısı olan sanatçının izlerini taşıdığı gibi ait olduğu toplumun değerlerini de bünyesinde barındırır. Her toplumun kendine has kültür ve değerlere sahip olduğunu düşünüldüğünde sanat eserinin de ait olduğu toplumun kültür nişanesi olduğunu söylemek yanlış olmaz. Türk kültürünün her unsuruna önem veren *Töre* dergisi, sanat ve sanatçının analizini Türk kültürü ve millîlik ölçütlerine dayandırmıştır. Bu düşüncenin ortaya konduğu yazılarda, sanat eserinin Türk millî kültürünü yansıtması kadar sanatçının da bu değerler doğrultusunda olmasının dergi kadrosunca önemsendiği görülmektedir.

Rıdvan Çongur, derginin 105. sayısında kaleme aldığı "Sanat" başlıklı yazısında sanatın tarifini yaparken sanatın millî özellik taşıması gerektiğini belirtmiş ve ancak millîlik vasfı taşıyan sanat anlayışını gerçek sanat olarak değerlendirmiştir. *"Sanat eri, önce bir ülküye sahipse, eserine millî ruhu ve rengi verebilmişse… Üstlendiği işin üstesinden gelmiş demektir."*[381] sözüyle Rıdvan Çongur, sanat eserinin millî kültürü yansıtması gerekliliğini vurgularken, sanatçının "millî ülküye"

[380] Töre, "Yeni Kalemler", *Töre*, S. 20. Ocak 1973, s. 40.
[381] Rıdvan Çongur, "Sanat", *Töre*, S. 105, Şubat 1980, s. 23.

sahip olması gerektiğini belirtmiştir: *"Sanatın hendesesi, hiç şüphe yok ki adını aldığı milletin binlerce yıllık geçmişinden, kültüründen, tarihinden, insanından süzülüp gelir. Ve bu hendese, ancak binlerce yıllık bir mirasın üzerine inşa edilebilir."*[382]

Sanat eserinin millî kültürü yansıtması gerektiğini ifade eden Sadık Kemal Tural'ın, derginin 25. sayısında "Millet ve Sanatkâr" başlıklı yazısında sanatçının ait olduğu milletin millî kültür ve şuurunu sanat eserine aksettirmesini olası bir eğilim olduğunu ifade etmesi Rıdvan Çongur ile bu konuda hemfikir olduğunu göstermektedir. *"Sanatkâr, kökü geçmişte gövdesi yaşanan çağda bulunan, geleceğe temel olan insandır."*[383] sözüyle S. Kemal Tural, edebî eserlerin ait olduğu milletin ruhundan doğarak ortaya çıktığını, sanat eserinin ferdiden ziyade millî kaynaklı olduğunu ifade etmiş ve sanatçının bu millî hazineyi işleyerek sanat eserini icra ettiğini belirtmiştir. S. Kemal Tural, sanat ve edebiyatın millet için olduğunu vurgulayarak "*Töre* – Sanat Hareketinin" de ortaya çıkış ve amacını bu düşünceye bağlamıştır: *"Millete anlayacağı seveceği, benimseyeceği, estetik heyecan duyacağı eserler verilmesini hazırlamak..."*[384]

Sadık Kemal Tural, "Yeni Millî Edebiyat Akımı Konusunda Birkaç Not" başlıklı bir başka yazısında da Millî edebiyat akımını ile Türk edebiyatında meydana gelen edebî değişmeler üzerinde durarak sanat ve edebiyatta millîlik şuurunu tekrar vurgulamıştır. Ziya Gökalp ve bazı milliyetçi şuura sahip sanatçıların öncülüğünde başlatılan Millî edebiyat akımı, edebiyat camiasında millî şuur ve millî estetik anlayışını uyandırmıştır. Sanat ve edebiyatta millîlik ölçütünü önemseyen Sadık Kemal Tural, Millî Edebiyat akımı ile birlikte sanat ve edebiyatta millîlik düşüncesinin yanında milliyetçilik anlayışının da yansıtıldığını ifade ederek sanat ve edebiyatın millete olan hizmetine de dikkat çekmiştir:

> *"'Sanat millet içindir' parolasıyla hareket eden Yeni Millî Edebiyat Akımı, sanatı ve edebiyatı bu temel fikrin ışığı altında değerlendiriyor: Sanat ve edebiyat, milleti bir taraftan tahlil (analiz)*

[382] Rıdvan Çongur, *agm.*, s. 24.
[383] Sadık Kemal Tural, "Millet ve Sanatkâr", *Töre*, S. 25, Haziran 1973, s. 56.
[384] Sadık Kemal Tural, *agm.*, s. 57.

eden; bir taraftan da duygu, düşünce, hayal ve davranış yönünden eğiten bir yapı içinde, Öz' de dönük olmalıdır, olacaktır."[385]

Sadık Kemal Tural, yazısının devamında bu fikir ve şuura sahip kişilerin tamamının bir yayın etrafında toplanmasının zorluğundan bahseder. Bu zorluğun üstesinden gelen dergilere dikkat çeken yazar, *Töre* dergisinin de bu şuura ve başarıya sahip olduğunu vurgular.

S. Ahmet Cezzar, derginin 126. sayısında "Estetik, İlim ve Din (2) / Sanat ve Psikoloji" başlıklı yazısında sanat ve toplum ilişkisi üzerinde durarak sanatçının ait olduğunu toplumun kültüründen ve meselelerinden uzak kalamayacağını, sanat eserinde sanatçının kendi imzasının yanı sıra bulunduğu çevrenin kültüründen coğrafyasına nişaneler bulunacağını ifade etmiştir: *"Güzel bir sanat eseri, sadece bir ferdin çığlıklarından ibaret olsaydı asla başarılı olamazdı."*[386]

Ahmet Cezzar, büyük bir sanat eserinin ancak ait olduğu milletin bütün fertlerinin kendinden bir şeyler bulabildiği, milletin değer ve şuurunu yansıttığı ölçüde büyük olabildiğini vurgular. Ahmet Cezzar, yazısının devamında Türk sanatını millîlik boyutunda değerlendirerek, Türk sanatının mimarisinden hikâyesine, musikisinden kilimine Türk kültürünün ve coğrafyasının motifleriyle donanmış olduğunun altını çizer.

Sanatçının diğer fertlerden daha üstün şuur ve bilince sahip olduğunu dile getiren Işık Sükan, derginin 1-29. sayısında "Sanat ve Sanatçıya Dair" başlıklı yazısında sanatçının sanat yapma amaçları üzerinde durmuştur. Sanatın sanat için yapılma anlayışını eleştiren ve yanlış bulduğunu ifade Sükan, "sanat toplum içindir" ideasının toplum ve millet realitesine daha uygun olduğunu belirtir. Sanatçıyı ait olduğu milletin bir malı olarak gören yazar, sanatçının ait olduğu millet ve kültüründen bağımsız olamayacağını, ister istemez milletinin meselelerini ele alan eserler ortaya koyacağını ifade eder:

---

[385] Sadık Kemal Tural, "Yeni Millî Edebiyat Akımı Konusunda Birkaç Not", *Töre*, S. 92, Ocak 1979, s. 9.
[386] S. Ahmet Cezzar, "Estetik, İlim ve Din (2) / Sanat ve Psikoloji", *Töre*, S. 126, Kasım 1981, s. 30.

"Örnek olarak; Karacaoğlan şiirlerinde hep aşk ve kadın tutkusunun, kır sevgisini konu olarak seçmiştir. Ama burcu burcu Türk Töreleri yansır mısralarında… Pir Sultan Abdal, toplumun sosyal adaletle ilgili dertlerini dile getirip, onlara bir çözüm yolu arar. Yunus ise, mistik yoldadır, ancak yine kendi cemiyetimiz özellikleri ile yansır şiirinde… Çinileri boyayan ustalar seçtikleri renklerde millî duyarlılığımızın üslubunu dünyaya tanıtırlar. Neden bizim çinilerimiz Japon ve Çin eserlerine benzemez? Cicimlerimizi dokuyan sanatçı eller, kendimize has bir renk anlayışına sahiptir. Halılarımızla hemen Acemden ayrılıveririz."[387]

Töre dergisinin şuur ve fikrî yapısının dayanaklarından biri de "Dokuz Işık Felsefesi" olmuştur. Derginin sanat ve edebiyat meseleleri üzerinde yoğunlaşan isimlerinden biri olan Sadık Kemal Tural "Dokuz Işık Açısından Sanat ve Edebiyat Üzerine Dair Notlar" başlığı altında derginin 26. sayısından itibaren üç bölüm hâlinde Dokuz Işık anlayışında, sanat ve edebiyatın yerini ele almıştır. Milliyetçiliğin Türk milletine ait her meseleye olduğu gibi sanat ve edebiyata büyük önem verdiğini ifade eden Tural, sanat ve edebiyatı ikinci planda gören milliyetçileri de eleştirmiştir.

Sadık Kemal Tural, *Dokuz Işık Sanat ve Edebiyat Hareketinin* millî hayata yeni bir bakış açısı kazandırmak amacıyla hareket ettiğini belirtirken her sahada olduğu gibi sanat ve edebiyat sahasında da söz sahibi olmasını tabi bir netice olarak değerlendirir. Milliyetçiliğin hareket fikrine hatırlatma yapan Tural, milliyetçi sanat ve edebiyat hareketinin ana hatlarının; öze bağlılık, millî olma, millî bütünlük, taklit ve yozlaşmadan uzaklaşma ve millî estetik anlayışına dayandığını ifade etmiştir:

"DOKUZ IŞIKÇI SANAT VE EDEBİYAT HAREKETİ Türklüğün aynası ve mesajı olacak eserlerin yaratılmasında; Türk sanat geleneği ve Türk estetiğinin ortaya konmasında; milletin zevk ve güzellik

[387] Işık Sükan, "Sanat ve Sanatçıya Dair", *Töre*, S. 1-29, Haziran 1971, s. 34.

duygularının yüceltilmesinde öncü olacak ve bu arada, kültür bütünleşmesini gerçekleştirecektir."[388]

Sadık Kemal Tural derginin 27. sayısında kaleme aldığı yazısının devamında, millî kültür ve zevk anlayışının bütünleşmesinde edebiyat ve sanatın rolü üzerinde durmuştur. Sanat ve edebiyatın bağlı olması gerektiği tek kaynağın maddi manevi görüşü ile Türk milleti olduğunu belirten yazar, çeşitli siyasi ve kültürel emperyalizm altında yaşayan Balkan, Özbek, Azeri Türklerinin bunca zorluğa rağmen Türklük şuuruna sahip olmalarının sebebinin millî kültürün gücü olduğunu dile getirir. Sadık Kemal Tural'ın bu yazısında vurguladığı nokta bir milletin sinemadan edebiyata, sanat ve edebiyat sahası millî kültürden ne kadar kopmaz, ne kadar öze bağlı kalır ise millî bütünlüğün de o kadar kuvvetli olacağıdır. Tural, tüm dünya Türlüğünü yansıtan sanat ve edebiyat anlayışına vurgulayarak *Töre* dergisinin Turancı çizgisini de yansıtmıştır:

"Roman, hikâye, şiir vb. gibi eserlerde; tiyatro, sinema gibi sahne ve perde sanatlarında; mimari ve diğer plastik sanatlarda Türkü işleyeceğiz, Türk gibi işleyeceğiz. Sanat ve edebiyat millet içindir. Evi, sokağı, mahallesi, köyü, kasabası, şehri ile Türk sanatçısının keşfini bekleyen bir hayatımız var. İhmal edilmişi, esir olanları ile bir Türk dünyası var… Millî zevk ve soy coğrafyasını kültür bütünleşmesine götürecek tek yol sanat ve edebiyattır."[389]

Sadık Kemal Tural, derginin 28. sayısında kaleme aldığı yazısında sanat ve edebiyatta uyulması gereken kaideleri belirterek Türk milletinin sahip olması gereken sanat anlayışı üzerinde durmuştur. Türk milletinin kültürel ve tarihi değerlerini sürdürecek, millî bütünlüğü esas alan edebiyat ve sanat anlayışına sahip olunması gerekliliğini vurgulayan Sadık Tural, düşüncelerini Ahmet Hamdi Tanpınar'ın fikirleriyle destekler. Tanpınar'a göre Türk milletinin sahip olması gereken sanat anlayışı:

---

[388] Sadık Kemal Tural, "Dokuz Işık Açısından Sanat ve Edebiyat Üzerine Notlar", *Töre*, S. 26, Temmuz 1973, s. 63.
[389] Sadık Kemal Tural, "Dokuz Işık Açısından Sanat ve Edebiyat Üzerine Notlar", *Töre*, S. 27, Ağustos 1973, s. 56- 57.

"Evvela neyiz ve nelerimiz var? Bunu bilmenin ihtirasını duyalım. O zaman hatta mevcudiyetinden bile haberdar olmadığımız hazinelerin üzerinde oturduğumuzu göreceğiz. O zaman birden bire bu günün yoksulluğu içinde, kahramanları, hatıraları, efsaneleri, büyük mimari abideleri, nesillerin sükûn ve ruhaniyet ihtiyaçlarını tatmin etmiş aydınlık peyzajları ile bütün bir âlem tam bir zevkin hâkim bir dünya görüşünün tamamıyla bize mahsus bir zaman tasarrufunun hüküm sürdüğü yekpare bir âlem meydana çıkacaktır. İşte bu âlemin sırrına vasıl olduğumuz derecededir ki, peşinde koştuğumuz garplı kemale ereceğiz. Çünkü garp milletlerini bilhassa temyiz eden vasıf, bu kendi kendilerini bilme keyfiyetleri, sanat ve edebiyatlarında daima bir devam aramaları, millî kaynaklara her an yeni baştan yaklaşmaları keyfiyetidir."[390]

Sanatta millî kaynakların önemine değinen Sadık Kemal Tural, bu yazısında bir noktaya daha dikkat çekmektedir: Sanatta yozlaşmayı önlemek için sanat ve sanatkârın korunması. Yazar, Türk sanatının daha ileriye daha güzele doğru götürülebilmesi için yapılması gerekli olan şeylerden birinin sanat ve sanatkârın korunması olduğu düşüncesini ifade etmiştir: *"Bir ülkenin sanat ve edebiyatı sosyal, kültürel ve tarihi şartların yaşanan çağa bakışına göre şekillenir, yapı kazanır. Sanatkârını korumak, teşvik etmek milletin ve devletin vazgeçilmez görevleri arasındadır."*[391]

Sadık Kemal Tural, derginin 24. sayısında "Millî Estetik Meselemiz" başlıklı yazısında estetik kavramı üzerinde durmuş ve estetik zevkin ferdi değil millî kayaklı olduğunu ifade etmiştir. Estetik insan ruhunda uyanan güzellik algısıdır. Edebiyat ve sanatın estetik üzerine kurulduğu söylemek yanlış olmaz. S. Kemal Tural da estetiği "edebiyatın anası" olarak tanımlamaktadır. Sanatçının estetik anlayışını ait olduğu çevresinden aldığını ifade eden yazar, güzellik anlayışının ferdi

[390] Sadık Kemal Tural, "Doku Işık Açısından Sanat ve Edebiyat Üzerine Notlar", *Töre*, S. 28, Eylül 1973, s. 57.
[391] Sadık Kemal Tural, *agm.*, s. 58.

gibi görünse de millî olduğunu vurgulayarak her milletin farklı estetik zevklere sahip olması gerçeğiyle de düşüncesini desteklemiştir:

> *"Her fert, soyuna alt kültürün yoğurduğu bir şuuraltının sahibidir. Şuuraltı, imbikten geçirilmiş değer hükümleri ile olayların kuvvetli cephelerini bir arada bulunduran bir hazinedir. Şuuraltı meyillerimiz (basitlik taşıyanları demiyoruz) millî harsın kazandırdığı ölçüleri taşır. İnsanın olaylar ve varlıklar karşısındaki tavrının, sübjektif gibi göründüğü hâlde, millî olması bu sebeptendir."*[392]

> *"Edebî eser, milletinden aldığı güzellik zevk ve zevk alma duygusunu millete aksettiren eserdir… Kalıcı edebiyat eseri, millî hayat denen ananın güzellik ve zevk sütünü doya doya emmiştir."*[393]

2. Musiki

Türk kültürünün sanatsal değerlerinden biri de Türk musikisidir. *Töre* dergisi Türk musikisinin tanıtılmasına ve özellikle Türk gençlerine Türk musikinin değerinin anlatılıp işlenmesine önem vererek Türk musikisine hizmet etmiştir. Musiki konusunda dönemin önemli tambur ustası Murat Bardakçı, musiki alanındaki bilgi ve birikimlerini seri yazılar hâlinde okuyucuyla paylaşmıştır. Erol Sayan, Suat Işıklı, Nüvit Özdoğru gibi sanatçılar da Türk musikisine dair yazdığı yazılarla musiki alanını zenginleştirmişlerdir.

Türk musikisinin Türk kültüründeki önem ve yerini anlatarak Türk gençlerini bu konuda bilinçlendirerek yozlaşmalarını önlemeyi amaç edinen Murat Bardakçı, derginin 36. sayısında "Klasik Türk Musikisi Nazariyatı – I" başlıklı yazısında Türk musikisinin toplum için önemini belirterek musikinin menşeine değinmiştir. Musikiyi millî değerlerden biri olarak değerlendiren Bardakçı, hem kendisinin hem de *Töre* dergisinin bu konudaki amacını şu sözleri ile açıklamıştır: *"Türk dehalarının elinden geçerek yoğrulan musikimizin mirası bugün için en büyük*

[392] Sadık Kemal Tural, "Millî Estetik Meselemiz", *Töre*, S. 24, Mayıs 1973, s. 49.
[393] Sadık Kemal Tural, "Millî Estetik Meselemiz"…, s. 50.

millî değerlerden birini teşkil etmektedir. Bu yazı, dergimizde Türk musikisini tanıtmak ve nazariyatını öğretmek maksadıyla hazırlanan bir serinin ilkidir."[394]

Türk musikisinin kökenini Orta Asya'ya dayandıran Murat Bardakçı, zengin birikime sahip olan Türk musikisinin en büyük sorununun Batılılaşma/ yozlaşma olduğunu ifade ederek çağın gençlerinin kendi musikilerini, Batı musikisiyle kıyaslama eylemine düştüğünü belirtir. Musikide tek ve çok seslilik kavramları musikide zenginlik ve fakirlik algısına yol açmaktadır. Batı musikisindeki çok seslilik meselesi, bazı kimselerce zenginlik olarak değerlendirilmiş ve Batı musikisinin üstün görülmesine sebep olmuştur. Murat Bardakçı'nın açıklık getirmek istediği nokta bu konu üzerinedir:

> *"Bugünün geçlerinde, Türk musikisi Batı musikisinden üstündür veya Batı Musikisi Türk musikisinden üstündür gibi çok yanlış mukayeselerin yapıldığını görmekteyiz. Türk musikisi Türk kültürünün eseridir. O eğer tek sesli ise bu millî kültümüzün bir neticesidir. Batı'daki armoni yani çok seslilik ise, Batı kültürünün eseridir. Bizim için Itri ne kadar büyükse Batı için de Bach o kadar büyüktür."*[395]

Musikide millîlik meselesine bu sözleri ile değinen Murat Bardakçı, çağın musiki anlayışını değerlendirerek Türk musikisi olanaklarının yetersiz olduğunu ifade etmiş ve millî musiki eğitiminin eksikliğini eleştirmiştir:

> *"Esefle müşahede etmeliyiz ki günümüzde musikimizin durumu hiç de iç açıcı bir mahiyette seyir etmemektedir. Bir yandan dolmuş müziği denen Arap ve Hint malı plaklar, diğer yanda radyolarda O'na çok az yer verilmiş olması ve otoriteler arasındaki geçimsizlikler ve şahsi çekişmeler, musikimizi günden güne zayıflatmakta ve ondan çok şeyleri alıp götürmektedir. Hâlâ bir musiki akademimiz bulunmamaktadır. Hâlbuki hocaları dışarıdan getirilen ve onlara muazzam ücretler*

[394] Murat Bardakçı, "Türk Musikisi Nazariyatı –I", *Töre*, S. 36, Mayıs 1974, s. 57.
[395] Murat Bardakçı, *agm.*, s. 58.

ödeyerek tedrisatına devam eden bir Batı müziği konservatuarı bulunmaktadır."[396]

Murat Bardakçı, derginin 21. sayısında "Piyasa Şarkıları ve Okullarımızda Musiki Eğitimi" başlıklı yazısında musikide millîlik meselesini ele almıştır. Son yıllarda okullarda musiki eğitiminin millî değerlerden uzak olduğunu ifade eden Bardakçı, halkın musikisi zevkinden uzak olduğunu ve Türk musikisinin yozlaşmakta olduğuna dikkat çeker: *"Arap, Hint ve Yunan şarkılarına Türkçe sözler uydurularak bunların bin bir prozodi hatası, makam ve usul bozuklukları ile plaklara okunması hastalığı, etrafımızı çepçevre kuşatmış durumdadır."*[397]

Murat Bardakçı, yazısının sonunda Türk musikisinin bu ahvalinin sebeplerinin başında, müzik eğitiminin yetersizliği ve halkın Türk musikisi zevkinden uzak kalmasının olduğunu ifade etmektedir: *"Halka eskiden beri ciddi müzik zevki aşılanmamıştır… Onlara hiçbir zaman bir Selahattin Pınar, bir Cemil Bey'i dinleme zevki verilmemiştir."*[398]

Musikinin, Türk milletinin millî hislerinin tercümelerinden biri olduğunu ifade eden Murat Bardakçı, bazı kimselerce musikinin değer ve öneminin anlaşılmamasını eleştirmiştir. Musiki bazı kesimlerce dinen hoş karşılanmamış ve musiki karşıtı tavır sergilenmiştir. Murat Bardakçı bu kimseleri "yobaz" olarak değerlendirmiş TRT'yi de bu kimselerin tesirinde kalarak yozlaşmakla suçlamıştır:

"Bir zamanlar dini kendilerine kalkan edinen yobazlar!13. yy da bu din yobazları, musiki ile meşgul olmayı, bir müzik aleti çalmayı kafirlik, imansızlık addediyorlardı. Hele Hazreti Mevla'nın dini ifadeye raksı ve teganniyi getirmiş olması, o devrin yobaz muhiti tarafından tam bir 'zındıklık' olarak vasıflandırılmıştı."[399]

"Türk musikisine karşı hücumlar devrimizde de aynen devam etmektedir. Ne var ki kalkan değişmiş… Yobaz bu kez 'Batıcılığı' kendine

---

[396] Murat Bardakçı, *agm.*, s. 58.
[397] Murat Bardakçı, "Piyasa Şarkıları ve Okullarımızda Musiki Eğitimi", *Töre*, S. 21, Şubat 1973, s. 45
[398] Murat Bardakçı, *agm.*, s. 45 – 46.
[399] Murat Bardakçı, "TRT ve Türk Musikisi", *Töre*, S. 23, Nisan 1973, s. 39.

kalkan edinmiştir. Bu çevreler musikimizi 'iptidai' olarak nitelendirmekte, tek sesliliği kusur olarak görmekte ve öz musikimizi bağrımızdan söküp atmaya çalışmaktadır… Millî yayın organımız olan TRT'nin bugün, 'Batıcı yobazların' bilerek veya bilmeyerek tesiri altında kalması onların aleti durumuna düşmesidir. TRT programında alaturka musiki gittikçe kısıtlanmaktadır."[400]

Türk musikisine yapılan saldırıları eleştiren bir isim de Nüvit Özdoğru olmuştur. Nüvit Özdoğru, derginin 10. sayısında "Klasik Türk Musikimizi Sevmeliyiz" başlıklı yazısında klasik Türk musikisinin bazı aydınlar tarafından hor görüldüğünü belirtmiştir. Klasik Türk müziğinin tek sesli olması nedeniyle bazı aydınlar Batı müziğini klasik Türk müziğinden üstün görmüştür. Bu durumu eleştiren Özdoğru, klasik Türk müziğinin Batı müziğinden daha zengin makamlara sahip olduğunu belirterek Türk musikisinin önemini vurgulamıştır:

"…en değerli ulusal hazinelerimiz arasında korumamız gereken klasik musikimiz kimi aydın çevrelerce – beğenisi varsayılan kişilerce- horlanıyor, aşağılanıyor, bu musikiyi koruyacak, yaşatacak olan her atılış gericilikle suçlanıyor. Onlara göre klasik musikimiz saraydan çıkmıştır, seçkinlerin malıdır. İlkeldir, tek seslidir, biteviyedir, yok edilse yeridir."[401]

"… usta elinde bir neyin verdiğini çok kez iki yüz kişilik bir orkestra veremez. Dede'yi, Itri'yi, Hafız Post'u billura benzetebiliriz. Duru, temiz, yoğun, ışıl ışıl."[402]

Türk musikisinin Batı müziğinden daha üstün olduğunu ifade eden bir isim de Zeynep Kerman'dır. Zeynep Kerman "Huzur Romanında Musiki" başlıklı yazısında Türk musikisini farklı bir çerçeveden değerlendirmiş ve Türk musikisinin zengin bir kültürel birikime sahip olduğunu ifade ederek millî kültürdeki önemine dikkat çekmiştir. Zeynep Kerman, Tanzimat ile birlikte özellikle Servet-i Fünûn

[400] Murat Bardakçı, *agm.*, s. 39 -40.
[401] Nüvit Özdoğru, "Klasik Türk Musikisini Sevmeliyiz", *Töre*, S. 10, Mart 1972, s. 27.
[402] Nüvit Özdoğru, *agm.*, s. 28.

sanatçıları tarafından edebî eserlerde Batı müziği unsurlarına yer verilmesini eleştirirken, Yahya Kemal ve Ahmet Hamdi Tanpınar gibi isimlerin eserlerinde Türk müziğine yer vererek millî şuuru yansıtmalarını da takdir etmektedir. Musikinin ait olduğunu toplumun millî şuurunu yansıtması gerektiğini vurgulayan yazar: *"Klasik Türk musikisiyle Batı musikisi birbirinden farklı medeniyetleri ve ruh hâllerini ifade ederler."*[403] sözüyle musiki de millîlik ölçütünü vurgulamaktadır.

Batılılaşma sorunu en fazla hissedildiği alanlardan biri sanat ve edebiyat olmuştur. Türk musikisinde de bir problem teşkil eden Batılılaşma meselesi musikide özden uzaklaşmaya yol açmıştır. Yağmur Tunalı "Musikimizin Yüz Akı: Devlet Korosu" başlıklı yazısında Batılılaşma meselesini ele alarak Türkiye'nin "kültür ve medeniyet pazarı" hâline geldiğini ifade ederek bu duruma karşı koymanın tek yolunun milleti millet yapan unsurlara sahip çıkmak olduğunu ileri sürmüştür. Şüphesiz ki bu unsurların başında musiki de yer almaktadır. Yazara göre her millet kendi musikisi değerlerine sahip çıkarak musikisini kendi özüyle yaşatmakla yükümlüdür. Yağmur Tunalı, musikinin yozlaşması meselesinde milletin olduğu kadar devletinde sorumlu olduğunu belirtmiştir.[404]

Suat Işıklı derginin 24. sayısında "Millî Musikimiz Hakkında" başlıklı yazısında musikisinin millî kaynaktan doğması gerektiğini ve millî musiki kaynağının Klasik Türk Musikisi olduğunu dile getirmiştir. Musikinin millî olduğunu savunan Suat Işıklı bu konuya Zeynep Kerman ile aynı görüş çerçevesinde yaklaşmıştır: *"...musiki dalında ortaya çıkan eser, herhangi bir şahsa veya belirli bir zümreye ait değil, halkın bütünü bu musikinin güftekârı ve bestekârıdır. Bu müzik kalıplarını, ölçülerini, ritmini ve rengini bir millî topluluktan alıyor."*[405]

Suat Işıklı, yazısının sonunda Türk musikisinin güncel durumunu değerlendirerek, Türk müziğinin yozlaşmakta olduğunu ifade eder. Özellikle gençlerinin millî musikilerine karşı uzaklaştıklarını ifade eden yazar, bu konuda yapılması gerekenleri vurgulayarak klasik Türk musikisinin gençlere aşılanması gerektiğini belirtir:

---

[403] Zeynep Kerman, "Huzur Romanında Musiki", *Töre*, S. 131, Nisan 1982, s. 27.
[404] Yağmur Tunalı, "Musikimizin Yüz Akı", *Töre*, S. 131, Nisan 1982, s. 52.
[405] Suat Işıklı, "Millî Musikimiz Hakkında", *Töre*, S. 24, Mayıs 1973, s. 45.

"Kanaatimizce bu güne kadar, bazı ferdi çalışmalar hariç, Türk Halk Musikisine gereken alaka gösterilmemiş, yurt sathinde esaslı bir derleme ve inceleme yapılmamıştır. Bizim en halisane temennimiz, ilgili resmi kuruluşların bu konuda faaliyet gösteren bölge folklor derneklerinin bu konuya parmak basarak yeni yetişen genç nesli buram buram Türk kokan halk musikisi ile teçhiz ederek, onun benliğini şu veya bu sebeple saracak kara sesleri silerek, gerçek millî sesi işlemektir."[406]

Töre dergisinde Türk musikisi üzerine yaptığı araştırma ve incelemeleriyle yer alan Erol Sayan, derginin 37. sayısında "Türk Musikisi Hakkında" başlıklı yazısında son zamanlarda Türkiye'de gençlerini Türk musikisine karşı olan ilgi ve alakalarının arttığını ifade ederek üniversite gençlerinin Türk musikisine olan katkılarının belirtir. Erol Sayan'ın bu düşüncesi ve tespitinden Murat Bardakçı ile aynı bakış açısına sahip olmadıklarını söylemek mümkündür. Türkiye'de folklor çalışmalarının yaygınlaşmasında gençlerin ve özellikle üniversite öğrencilerinin rolünün büyük olduğunu ifade eden Erol Sayan, son zamanlarda musiki eğitimi veren okulların artmakta olmasında da gençlerin payı olduğunu belirterek bu ilerleme karşısında Türk sanatçılarına da görevler düştüğünü ifade eder:

"Böyle bir gelişme karşısında Türk Müziği sanatçılarına pek çok görev düşmektedir. Herkes bildiğini bilmeyenlere öğretirse Türk müziğini öğrenmeyen kalmaz. Türk müziğini öğrenmek kolay öğretmek ise son derece zordur. Bu konuda bilenler kendilerini topluma borçlu hissetmeli ve bu borcun bildiklerini gençlere cömertçe aktarmakla ödenebileceğini çok iyi anlamlı ve ruhunun derinliklerinde böyle bir zevke çokça yer verebilmelidir."[407]

[406] Suat Işıklı, *agm.,* s. 46.
[407] Erol Sayan, "Türk Musikisi Hakkında", *Töre,* S. 37, s. 44.

3. Tenkit

Türk edebiyat ve sanat anlayışında tenkitin nasıl olduğu ya da nasıl yapılması gerektiği konusuna *Töre* dergisinde sık sık yer verilmiştir. Dergide bu konu üzerinde en fazla yoğunlaşan ismin Ülker Gürbüz olduğu görülmektedir. Ülker Gürbüz, seri hâlinde ele aldığı yazılarında Türk sanat hayatındaki tenkit anlayışını ele alarak tenkitin nasıl olması gerektiğini ifade etmiş ve sanatta tenkitin önemini ortaya koymuştur.

Ülker Gürbüz, derginin 68. sayısında "Tenkit Hakkında" başlıklı yazısında tenkitin oluşum ve gelişim sahasını ele alarak edebiyat ve sanattaki önemini belirtmiştir. Gürbüz'ün bu yazısında Türk tenkitçisinin millî şuura sahip olması gerektiğini belirtmesi *Töre* dergisinin millî şuur çizgisini bu alanda da önemsediği ortaya koymaktadır. Sanat ve edebiyatın var olduğu her yerde tenkit ve tenkitçinin olması doğal bir neticedir. Bu nedenle tenkitçi için sanat ve edebiyattan beslendiğini söylemek yanlış olmaz. Tenkit, sanat ve edebiyat eserleri hakkında yapılan değerlendirmeye verilen isimdir. Tenkitçi ise bu değerlendirmeyi yapan kişidir. Sanat ve edebiyatın iyi bir tenkit anlayışına sahip olunması için tenkitçinin sahip olduğu nitelikler önem arz etmektedir. Türk tenkitçisinin millî sanat ve edebiyatın emrinde olması[408] gerektiğini vurgulayan Ülker Gürbüz, edebiyat ve sanatta tenkitçinin önemli yere sahip olduğunu ifade eder: *"Tenkitçi önce devrimcilik, öz Türkçecilik, ilericilik peşin hükümlerinden ve saplantılarından kurtulmalıdır, yoksa ömür boyu gözlerini ve kulaklarını Türkçenin ve Türk edebiyatının güzelliklerine kapamış olur."*[409]

"Tenkitçi ideolojinin kuklası değildir. İyi bir tenkitçi kendi değer ölçüsünün sevgisinin üstüne çıkıp, şahsen beğenmediği eseri cemiyetinin değer hükmü açısından takdir edebilen kimsedir."[410] sözüyle Ülker Gürbüz yazısının devamında bazı tenkitçilerin ait oldukları milletin ahlaki değerlerine bağlı olmadığını ifade ederek milliyetçi eserlerin sol kesim kişi ve kurumlar tarafından olumsuz değerlendirilmesini eleştirir:

---

[408] Ülker Gürbüz, "Tenkit Hakkında", *Töre*, S. 68, Ocak 1977, s. 43.
[409] Ülker Gürbüz, *agm.*, s. 43.
[410] Ülker Gürbüz, *agm.*, s. 45.

"Sol, gazete, TRT yayınlarında olduğu gibi, münekkit kör değildir, münekkit sağır değildir. Aynı cemiyetin bir sahasındaki eserleri görüp sırf peşin yargısına ve saplandığı ideolojisine aykırıdır diye öbür sanatkârları veya sanat mektebinden (ekol) eserleri milliyetçidir diye görmemezlik edemez. Ederse tenkitçi olma vasfını kaybeder."[411]

Ülker Gürbüz, 69. sayıdaki "Tenkit Hakkında II." Başlıklı yazısında da Türkiye'deki tenkit anlayışını ele alarak sol kesimin tenkit anlayışının "karalama siyaseti" ne dayandığını vurgular:

"Biz de tenkidi bir münakaşa vasıtası sayarlar. Bir sanatçıyı karalamak veya propaganda ile hak etmediği bir yüksekliğe çıkarmak… Hele bazı dergilerimiz de bu, böyle tartışmalarla tenkit hakkında okuyucuyu şüpheye düşürecek ve sanattan, sanatçıdan da soğutacak boyutlar kazanır. Böyleleri tenkidin yol gösterici, genç sanatçıyı teşvik edici ve onu daha mükemmele sevk edici, sanat ve sanatçıyı yaşatıcı vasıfta olmasını unutan kendi çevrelerinin ve ideolojilerinin tanıtılmasına öncelik tanıyan propagandacılardır. Tenkit sanatının en amansız düşmanları bunlardır. Saplandıkları sol ideoloji ve menfaatleri uğruna sanatı da sanatçıyı da katlederler, hem de çarşaf çarşaf çıkardıkları dergi ve gazetelerdeki sanat yazılarıyla!"[412]

Ülker Gürbüz, derginin 71. ve 72. Sayılarında eski ve yeni Türk edebiyatındaki tenkit anlayışını ele almıştır. Türklerde tenkit anlayışını Göktürk Kitabeleri'ne dayandıran Ülker Gürbüz, Türk edebiyat ve sanat hayatında tenkit anlayışını örneklerle ortaya koymuştur.

Namık Yaykınlı, derginin 131. sayısında "Servet-i Fünûn'da Edebî Tenkit" başlıklı yazısında sanatın gelişebilmesi için iyi bir sanatkârın varlığının önemli olduğu kadar iyi bir tenkitçinin de önemli olduğunu belirterek iyi bir münekkidin sahip olması gereken özellikleri vurgular: *"Münekkit gâh sanatkârın cemiyete*

[411] Ülker Gürbüz, "Tenkit Hakkında", *Töre*, S. 68, Ocak 1977, s. 45.
[412] Ülker Gürbüz, *agm.*, s. 42.

intibakını, gâh cemiyetin sanatkâra tesirini temin edecek, aklıselim ve zevk –i selim sahibi birisidir."[413]

4. Sinema – Tiyatro

Edebiyat ve sanatın önemli kollarından biri olan tiyatro ve sinema *Töre* dergisi kadrosunca son derece önemsenmiş ve bu konuda çeşitli yazılara yer verilmiştir. Sinema alanında zamanın Sansür Kurulunda Millî Eğitim Bakanlığını temsil eden Mehmet Nuri Özşahin, Oğuzata Altaylı ismiyle sinema ile ilgili meseleleri ele alan yazılar yayımlamıştır. Meriç Coşkun, Aclan Sayılgan, Mahir Canova, Sadık Kemal Tural gibi isimler ise tiyatro ile ilgili yazılarıyla dergide yer alan diğer önemli isimlerdir.

Sinema alanında yazılarıyla *Töre* kadrosunda yer alan Oğuzata Altaylı, derginin 32. sayısına "Türk Sinemasına Genel Bir Bakış Sinemamızın Fikrî Yapısı" başlıklı yazısı ile Türk sinemasının mevcut fikrî yapısını ve durumunu değerlendirmiştir. Türk sinemasının kültürel, fikrî ve ekonomik anlamda çok karmaşık bir yapıya sahip olduğunu ve devletin bu konuda sinema sahasına gerekli desteği göstermediğini ifade eden Oğuzata Altaylı, Türk sinemasının millî değerlerden ve kültürden uzak olmasını eleştirmiştir. Türk sinemasının mevcut sorunlarının altında kültürel, jeopolitik, ekonomik ve siyasi durumların etkili olduğunu ifade eden Altaylı, Türk sinemasının yıkıcı ideolojilerin etkisinden bir an önce kurtulamazsa bu durumun millî değerleri daha fazla tahrip edeceğini ifade etmiştir:

> *"Bugün 59 yaşında olmasına, başlangıcından günümüze kadar teknik bakımdan birtakım ilerlemeler kaydetmesine ve dil olarak bir güç hâline gelebilmesine rağmen, fikrî yapısıyla millet hayatının geleceği bakımından herkesin son günlerde ve şikâyetçi olduğu bir konu olarak komu oyunu meşgul etmektedir. Hâl böyle iken Türk Sineması'na devlet*

[413] Namık Yaykınlı, " Servet –i Fünûn'da Edebî Tenkit", *Töre*, S. 131, Nisan 1982, s. 66.

şu ana kadar yapıcı olmasını beklediğimiz elini uzatmamış, bu hususta hazırlanan kanun tasarısı meclislere dahi sevk edilmemiştir."[414]

"Sinema, Türkiye'nin geleceği bakımından büyük bir potansiyeli bünyesinde tutmaktadır. Bu potansiyeli hareket enerjisine çevirmek bugüne kadar mümkün olmamış; devlet, sinemanın ne olup olmadığının üzerinde pek durmamış, buna mukabil meydanı her zaman boş bulan fikir ve hareketleriyle her zaman anarşistlere destek olmuş sinema militanları tarafından Mao, Lenin, Çekoslovakya tipi 'Halk Sineması' örnekleri ileri sürülmüştür."[415]

Oğuzata Altaylı bu yazısında "kültür emperyalizmi" ne dikkat çekerek bu durumun devlet politikası hâline geldiğini belirtmiş ve kültür müesseselerinin millî şuurdan uzaklaştığını ifade etmiştir.

Oğuzata Altaylı derginin 24. Sayısında keleme aldığı "Türkiye'de Yeraltı Sineması" yazısında yeraltı sinemalarının kurulmasıyla Türkiye'de kültürel otoritenin yok olmaya başladığını ve ahlaksal çöküşler yaşandığını dile getirmiştir. Kültürel otoritenin, devlet bekası için büyük önem arz ettiğini ifade eden Altaylı, Türk gençlerinin kültür emperyalizminin kucağına itilmek istendiği fikrine dikkat çeker:

"Devletin Kültürel otoritesi ise, kaynakları itibariyle; din, dil, aile, hukuk, eğitim, sanat gibi kültür müesseselerinin tarih boyunca yaptıkları işbirliğindeki tecrübelere dayanan ve vicdanlarda inanç hâlinde yaşayan bir otoritedir. Bu iki ana otoriteden herhangi birinin zayıflaması, devletin siyasi varlığının tehlikeye girmesi demektir."[416]

---

[414] Oğuzata Altaylı, "Türk Sinemasına Genel Bir Bakış Sinemamızın Fikrî Yapısı", *Töre*, S. 32, Ocak 1974, s. 65.
[415] Oğuzata Altaylı, *agm.*, s. 65 – 66.
[416] Oğuzata Altaylı, "Türkiye'de Yeraltı Sineması", *Töre*, S. 24, Mayıs 1973, s. 56.

"Kültürel otoriteye dayanmayan ve sadece fiziki gücüyle ayakta durmak isteyen bir devletin uzun zaman varlığını devam ettirmesini düşünmek mümkün değildir."[417]

Altaylı, yeraltı sinemasının millî iradeyi zayıflatmak amacıyla emperyalist zihniyetler tarafından, Türk gençleri üzerinde oynanan bir oyun olduğunu belirterek Türk gençlerinin ahlaki değerlerinden uzaklaştırılmaya çalışıldığını vurgular:

"Apartmanların bodrum katlarında, reklam şirketlerinin büro ve stüdyolarında, 8mm ve 16mm'lik gösterilme imkânı bulan bu sinema hareketinin yurdumuzda uygulanan beşinci kol faaliyeti olduğuna muhakkak nazarıyla bakılabilir."[418]

Muhsin İlyas Subaşı, derginin 132. sayısında kaleme aldığı "Sinemadan Faydalanabilir miyiz?" başlıklı yazısında Türk sinemasını değerlendirerek sinemanın, Türk millî kültürüne aykırı davranışları insanlara empoze ettiğini belirtmiştir. Türk sinemasının başlıca problemlerinin teknik yetersizlikler ve filmlerin aynı konular etrafında dönmesi olduğunu ileri süren M. İlyas Subaşı, kaliteli filmler yapılmış olsa da bu filmlerin diğerlerinin arasında kaybolduğunu düşüncesini savunur:

"Sinema, bugüne kadar genel hatlarıyla bir şehvet pazarlaması görevi yapmıştır… Türk filmlerinin çoğunda duygu ticareti ön plandadır. Teknik yetersizlik, sahne düzeninde ilkel, oyun kapasitesinde yapmacık figürleriyle kepazeliği sergileyen filmciliğimizde, son 30 yıldan bu yana ilk çıktığı ile son ulaştığı nokta arasında bir tekâmüle şahit olunamaz."[419]

"*Mutlaka saygı duyulacak isimler, filmler, çalışmalar olmuştur. Ne var ki bunların fazileti öbürlerinin şirretliği içerisinde eritilmiş ve bize çirkin bir tablo bırakılmıştır… Bundan sonrası için, millî kültüre,*

[417] Oğuzata Altaylı, *agm.*, s. 56.
[418] Oğuzata Altaylı, *agm.*, s. 56.
[419] Muhsin İlyas Subaşı, "Sinemadan Faydalanabilir miyiz?", *Töre*, S. 132, Mayıs 1982, s. 59.

dini inançlarımıza günümüzün teknik imkânlarına dayalı gerçek filmcilik için artık geç kalınmamalıdır."[420]

Töre dergisi, Türk sanat tarihine önem vermiş ve Türk tiyatrosunda "Ülkücü Tiyatro Hareketi" ne dikkat çekmiştir. Ülkücü tiyatro hareketinin amacı, Türk tiyatrosunu, Türk milletinin hizmetine sunarak millî şuuru sanatta işlemektir. Dergide ülkücü tiyatro hareketi adına sahnelenen ilk eser "Kürşat İhtilali" olmuştur. Derginin 62. sayısında Meriç Coşkun, İsmet Hürmüzlü ile gerçekleştirdiği bir röportajda "Kürşat İhtilali" oyununun oynanma amacını şu sözlerle açıklamıştır:

"Türk tarihinde "KÜRŞAD" olayı bir diriliştir, öze dönüştür. Tutsak olan Türk budununun kurtuluşudur. Ülkücü tiyatro bir çıkış, bir öze dönüş olduğuna göre, ilk olarak bu eseri oynamayı uygun gördük."[421]

"Türk tiyatrosunun, Türk milletinin millî menfaatlerinin hizmetkârı olması inancı ve millî – ülkücü düşüncenin hâkim olduğu bir sanat hâline getirmeyi hedef alan bu çalışmalar, bütün imkânsızlıklara rağmen başarıldı."[422]

Devlet tiyatrolarının tiyatroya karşı olan tutumu *Töre* dergisi tarafından sıkça ele alınan konular arasındadır. Dergide genel olarak devlet tiyatrolarının tutumu eleştirilmiş, pek çok yönden eksik ve yanlış bulunulmuştur.

Levent Asya, "Devlet Tiyatrolarına Bir Bakış" başlıklı yazısında devlet tiyatrolarının niteliksiz ve yanlı olduğunu belirterek bunu, Türkiye'nin mevcut bir sanatsal sorunu olarak değerlendirir. Devlet tiyatrolarında sol kesimden kişilerin göreve getirilerek milliyetçi kesimin dışlandığını ifade eden yazar, bu haksız tutumdan ötürü devlet tiyatrolarında yanlı oyunlar oynandığını görüşüne yer vermiştir:

---

[420] Muhsin İlyas Subaşı, *agm*., s. 60.
[421] Meriç Coşkun, "Kürşat İhtilali ve İsmet Hüzünlü", *Töre*, S. 62, Temmuz 1976, s. 41.
[422] Meriç Coşkun, *agm.*, s. 39.

"…der- ciler devlet tiyatrolarında da önemli mevkilere getirildiler. Daha önce tüm – der temsilcisi olan ve lüks bir meyhaneyi işleten İzzet Ararat genel müdür muavinliğine getirildi. Bütün tiyatro müdürleri değiştirildi yerlerine – der – ciler getirildi… Tiyatronun idari kısmındaki odalarda duvarlara, masalara Marks, Lenin, Nazım Hikmet, Yılmaz Güney vs. gibi…ların resimleri asılmıştır."[423]

"…Buna karşılık hayatlarını devlet tiyatrolarının sahnelerine adamış olan şu anda devlet tiyatrolarının sahnelerinde oynayan oyuncuların büyük bir çoğunluğunun hocalıklarını yapan Mahir Canova ve İlyas Avcı, milliyetçi oldukları için konservatuardaki görevlerinden alınmışlar, devlet tiyatrolarına dönmek için verdikleri dilekçeler cevapsız bırakılmıştır."[424]

Ayhan Tuğcugil, 69. sayıda kaleme aldığı "Yeni Cephe Tiyatro" başlıklı yazısında millî değer ve kültürel içerikli oyunlara karşı sol camianın tepki ve değerlendirmelerini eleştirmiştir. Ankara'da milliyetçi camia tarafından hazırlanıp oynanan "Türkmen Düğünü" adlı tiyatro oyunu Türk örf/adetlerini ve halkın kültürünü yansıtan bir halk oyunudur. Millî değerler üzerine kurulu olan bu oyun sol camia tarafından şu sözlerle eleştirilmiştir:

"Türkmen Düğünü yer yer tutucu doğrultuda sloganlarıyla seyirciyi irkilten bir oyun. Bu da Devlet Tiyatrosu'nda alışık olmadığımız tepkiler veren seyirci topluluğunu oluşturuyor. Devlet Tiyatrosu'nun tutumu Türk toplumunu çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmada katkıda bulunacak ilerici, devrimci nitelikte olmalıdır. Buna aykırı oyunları Devlet tiyatrosu sahnelerinde yadırgayacağız. (Milliyet Sanat Dergisi, 5 Kasım 1976, Ömer Atilla)"[425]

Bu sözler üzerine Ayhan Tuğcugil, Ömer Atilla'yı ve sol camiayı Türk halkının yaşam tarzını ve kültür hayatını yansıtan bu oyunu asılsız gerekçelerle

[423] Levent Asya, "Devlet Tiyatrolarına Bir Bakış", *Töre*, S. 103- 104, Aralık – Ocak, s. 56.
[424] Levent Asya, *agm.*, s. 56.
[425] Ayhan Tuğcugil, "Yeni Cephe Tiyatro", *Töre*, S. 69, Şubat 1977, s. 20- 21.

suçlamasını eleştirir. Yazar, sol camiayı eleştirirken solcuların söyledikleri ile yaptıkları ve yaşadıkları arasında çelişki olduğu noktasına da dikkat çeker:

> *"Bizim solcularımız bütün solcular gibi, 'Halk, halk' demek ister. Der de. Fakat bizim solcumuz İstanbul'da Şişli, Ankara'da Çankaya, İzmir'de Mustafa Bey'de oturur. Umumiyetle kürk giyer, Mercedes'e biner… Kültür emperyalizmini ilk kurbanı zengin şehirli kesimindendir… Önce Türk'e karşıdır, ancak ondan sonra sola taraftar… Bu yüzden aslında halkla arasında koskoca bir uçurum vardır."*[426]

Şevket Bülent Yahnici, derginin 21. sayısında "72'de Tiyatro" başlıklı kaleme aldığı yazısında 1972'li yıllardaki sanat faaliyetlerini ele almış ve o yıllardaki tiyatronun durumunu "tiyatro krizi" olarak değerlendirmiştir. Şevket Bülent Yahnici, seyirci kitlesinin yetersizliğinin, maddi imkânsızlıkların tiyatro krizinin ortaya çıkmasına neden olduğunu belirtmiştir. Yazarın burada eksiklik olarak değerlendirip üzerinde durduğu nokta ise tiyatroların halktan kopuk olmaları ve küçük bir azınlığa hitap ettiği düşüncesidir:

> *"…'Tiyatro Krizi' şu veya bu sebeplerle doğmuştur, vardır, devam etmektedir. En büyük sebebi tiyatroların (devlet veya özel) kendi tutum ve davranışları olmuştur. Seyirci denilen halktan, yani Türk milletinden kopmayan, ne yaptığını bilen, ne yapması gerektiğini bilen, Türk tiyatro yazarlarını halkı bezdirici, ümitsizliğe düşürücü 'sosyalist gerçekçi' veya 'halktan kopuk' oyunlarını değil; bizi bizim dertlerimizi anlatan, ama çözüm getiren, ümit veren oyunlarını sahneleyen Türk Tiyatrosu. Gerçek tiyatro anlayışı ve düzenlemesi… Bu tiyatro krizinin ilacı olabilir."*[427]

Şevket Bülent Yahnici, derginin 26. sayısında "Sahnede Türk'e Yöneliş" başlıklı yazısında millî tiyatronun eksiklikleri üzerinde durmuştur. Milliyetçi camianın sanat alanında gerektiği özeni ve hassasiyeti göstermediğini belirten Ş.

---

[426] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s. 23.
[427] Şevket Bülent Yahnici, "72'de Tiyatro", *Töre*, S. 21, Şubat 1973, s. 48.

Bülent Yahnici, tiyatro alanındaki eksikliklerin diğer alanlara nazaran daha fazla olduğunu dile getirerek milliyetçi kesimin daha fazla bu alanda hizmet vermeleri gerektiğini ifade eder:

> *"Türkiye'nin dört bir tarafından aldığımız haberler üniversite, yüksekokul ve ortaöğretim seviyesindeki pek çok milliyetçi gençlik teşkilatının yoğun bir tiyatro faaliyeti içine girdiklerini belirtir mahiyette. Öyle ki milliyetçi tiyatro eseri kıtlığı, mevcut bir iki eserin oynanmasının zorluğu, eserlerde kız oyuncu dolayısıyla duyulan sıkıntı ve buna benzer bazı sebepler oynanan tiyatro eserlerinin bizzat genç arkadaşlar tarafından yazılması gibi durumla karşılaşmamıza sebep oluyor."*[428]

> *"Evet, bizim insanlarımız, konularımız, Törelerimiz, bizim olan biçimler, rahat ve sıcak Türkçemiz, bize özgü bir görüş tarzı, buram buram Türk kokan ve çağa uygun anlatım. Sancısı çekilen, beklenen, özlenen Türk tiyatrosu. Henüz hedeften çok uzaktayız ama sancıyı çekmeye başladık ya bu bile sevindirici."*[429]

5. Desen - Karikatür

Sanatın her alanını önemseyen *Töre* dergisi, okuyucunun göz zevkini doldurmak amacıyla desen ve çizimlere de yer ayırmıştır. Dergide yer alan çizim ve desenlerin, yazıları süslediği ve bütünlediği dikkat çekmektedir. Coşkun Karakaya ve Garipkafkaslı başta olmak üzere Mazlum Ümit, Mehmet Başbuğ, Ali Düzgün, Osman Altıntaş, Suzan Çataloluk, Rıfkı Demirelli, Oğuz Karakoç ve Vehbi Okur gibi isimlerin desen ve fotoğrafları *Töre* dergisinin sayfalarını süslemiştir. Dergide düzenlenen desen yarışmaları da bu konunun ne denli önemsendiğini ortaya koyaktadır.

Dergide yer alan çizim ve karikatürlerin Türk kimliğine uygun olması *Töre* dergisinin misyonunu da yansıtmaktadır. Bilge Seyidoğlu, derginin 97. sayısında

---

[428] Şevket Bülent Yahnici, "Sahnede Türk'e Yöneliş", *Töre*, S. 26, Temmuz 1973, s. 66.
[429] Şevket Bülent Yahnici, *agm.*, s. 66.5

kaleme aldığı "Çizgi de Bir Murattır" başlıklı yazısında Garipkafkaslı'nın sanat hayatını ele alarak, onun sanatının Türk ve Türk kültürüne ait motiflerle örülü olduğunu şu sözlerle ifade eder:

> *"Daha çok siyah beyaz desenleri ile tanınan Garipkafkaslı, bir kilim gibi dokuduğu çizgileri ile 'Türk insanının acılarını tuvale aktarmayı kendisine gaye edindiği kolayca anlaşılmaktadır. En saf bir izleyiciden, en okumuşuna kadar herkes bu çizgilerden payına düşeni kolayca almıştır. Halktan kopmadan çok temiz ve sade bir sunuşla hazırlanan desenlerde Türk İnsanını ve onun yaşadığı çevreyi görmek mümkündür."*[430]

6. Şiir

Şiir, *Töre* dergisi sayfalarında en fazla yer alan ve önem verilen edebî türdür. Dergideki şair listesinin bir hayli kabarık olduğu göze çarpmaktadır. Derginin kurucusu Halide Nusret Zorlutuna'nın şair kimliğinin de şiirin, dergideki yerini artırdığı söylenebilir. Derginin başlıca şair kadrosunu, Halide Nusret Zorlutuna, Arif Nihat Asya, İlhan Geçer, Bahattin Karakoç, A. Yağmur Tunalı, Abdürrahim Karakoç, Ahmet Tevfik Ozan, Cemal Kurnaz, Olcay Yazıcı, Yetik Ozan, Hayati Baki, Muhsin İlyas Subaşı, Şükrü Karaca gibi şairler oluşturmaktadır. Bu kadronun arasında *Töre* dergisinin hemen her sayfasında Halide Nusret Zorlutuna, Yetik Ozan ve Arif Nihat Asya'nın şiirlerinin çoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir.

Töre dergisinde yer alan şiirlerin çoğunluğu Türk – İslam kültürü ve Turancılık ülküsünü konu edinmiştir. Dış Türkler meselesi, anti – komünizm vurgusunun da şiirlerde sıklıkla işlenen konular arasında olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda *Töre*'nin güncel olayların yakından takipçisi olması güncel meselelerin de şiirlerde yer almasına sebep olmuştur. Türk milliyetçisi olan sanatçı ve kişilerin ölümleri ardından yazılar şiirler ve ağıtlar da derginin şiir yelpazesini genişletmiştir.

---

[430] Bilge Seyidoğlu, "Çizgi de Bir Murattır", *Töre*, S. 97, Haziran 1979, s. 36.

Töre dergisinin yegâne inanç ve ilkesi olan Türk - İslam şuuru şiirlerde işlenen başlıca temalardan biridir. Halide Nusret Zorlutuna derginin 3/31. sayısında kaleme aldığı "İlk Müjde Ak Topraklar" isimli şiirinde Anadolu'nun Türk yurdu olmasında Malazgirt Zaferi'nin önemine hatırlatma yaparak Türk –İslam sentezine değinir:

"... Hak uğruna Türklük uğruna cihat! Heyy!..
O ne kutsal bir 'an'dı
Kumandanların arslanı,
Arslanların kumandanı Alp Arslan
Giyindi de beyazlarını
Eliyle bağladı kuyruğunu atının,
Şehitliğe hazır.

Düşman kalabalıkmış, güçlüymüş…
Kim düşünür gayri!
Her bir ere yüz kefere düşse ne çıkar?
İman dolu bağı yiğitlerin,
Yiğitlerin yüreğinde tek Allah var!
Ve damarlarında Türk kanı gürül gürül! ..."[431]

Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, derginin 79. sayısında kaleme aldığı "Uyan Ey Türk Oğlu" başlıklı şiirinde Türk milletine seslenerek, kendi kimliğine, özüne dönmesi için çağrıda bulunur. Şairin "Oğuz Ata" ve Peygamber ümmeti" ne hatırlatma yapması Türk –İslam kültürünü ön plana çıkaran unsurlardır:

"...Sen Oğuz Ata'nın hasa milleti, sen!
Sen, son Peygamberin has ümmeti, sen!
O seni boğmadan, boğ zilleti sen!
Uyan! Ey Türk oğlu! Uyumak nene?
Kalk doğrul yerinden! Yürü geç öne! ..."[432]

[431] Hâlide Nusret Zorlutuna, " İlk Müjde Ak Topraklar", *Töre*, S. 3/31, Ağustos 1971, s. 23.
[432] Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, "Ey Türk Oğlu", *Töre*, S. 79, Aralık 1977, s. 5.

Gavseddin Koçak derginin 42. sayısında "Türk Güzel" başlıklı şiirinde Türklüğü överek Türk, vatan, bayrak unsurlarını öne plana çıkarmıştır. Yazar kaleme aldığı şiirinde, Türk kültürü ve Turan ülküsünün önemine dikkat çeker:

"...Gövde Tunçtan, bilek çelik, dimdik baş,
Göktürk bıyık, hançer kirpik, çatma kaş.
Başlayınca amansızca bir savaş,
Ay – yıldızlı bayrak tutan el güzel!

Töresiyle yürüttüğü her devlet,
Savunduğu Hak, adalet, fazilet,
Kültürüyle, vatanıyla bu millet
Her şeyi ile Türk denilen kul güzel."[433]

Turancılık ülküsü ve dış Türkler meselesine büyük hassasiyet gösteren *Töre* dergisi şiirde de Türk dünyasına yer vererek Turancılık ülküsünün ne kadar önemsediğini ortaya koyar. İbrahim Berber "Nerde" adlı şiirinde "Kızıl Elma" ülküsüne değinmektedir. Şair bu şiirinde Türk milletine, özüne dönme çağrısında bulunarak Türk milletinin kılavuzunun "Kızıl Elma" ülküsü olduğu düşüncesini dile getirir:

"...Uyan Türk oğlu, uykudan uyan,
Muzaffer olduğun o çağlar nerde?

Bak dimdik karşında, geçen vurduğun,
Titre kendine dön, yeter durduğun,
Nerde KIZIL ELMA'n, Kurt başlı tuğum,
Serhat boylarıyla, otağlar nerde?"[434]

Yavuz Bülent Bakiler, derginin 43. sayısında kaleme aldığı "Azerbaycan" isimli şiirinde Azerbaycan Türklerinin acılarını yüreğinde hissettiğini dile getirdiği mısralarında adeta Azerbaycan Türklerinin sesi olmuştur:

---

[433] Gavseddin Koçak, "Türk Güzel", *Töre*, S. 42, Kasım 1974, s. 37.
[434] İbrahim Berber, "Nerde", *Töre*, S. 82, Mart 1978, s. 34.

"Yüreğimin ortasında bir kandil Azerbaycan!
Bin yıllık kara sevdamız, ilahimiz, ülkümüz.
Türküler söyleyerek içimizde gece – gündüz. Bir çalar saat gibi, kurduğum:
Azerbaycan!
...
Dağa – taşa, kurda – kuşa kendimi bildim bileli
Duyurduğum Azerbaycan! ..."[435]

Halide Nusret Zorlutuna değinin 41. sayısında "Kahret" şiirinin mısralarında Kıbrıs olayında Yunanlıların Türklere yaptığı eziyet ve zulümleri dile getirmiştir. Zorlutuna, bu dizelerinde Türk'ün gücüne vurgu yaparak Türk - İslam kimliğini de yansıtmıştır:

"...Askerlik şerefini düşünmeden bir an,
Silah, bayrak bırakıp, ardına bakmadan,
'TÜRK GÜCÜ' nün önünden köpekler gibi kaçan
Bu ordu insan değil, sadece kemik

Suçsuz, silahsız halka kuduzca saldırırlar,
Bu et yığınlarında ne iman ne insaf var..."[436]

Ahmet Cebeci, derginin 47. sayısında "Bir Zamanlar Deliorman" isimli şiirinde Deliorman bölgesinde esaret ve zulüm altında yaşayan Türklerin; yitirdikleri özgürlüklerine, kültürlerine, mutlu günlerine karşı duydukları özlemi yansıtmıştır. Ahmet Cebeci "kızıl baykuş" benzetmesiyle de komünizme göndermede bulunmuştur:

"...Bir zamanlar Türk gönlümün köyünde
Mektebimiz cıvıl cıvıl coşardı
Bir başkaydı her Ramazan ayında
Mescidimiz dolar, dolar taşardı.

[435] Yavuz Bülent Bakiler, "Azerbaycan", *Töre*, S. 43, Aralık 1974, s. 40.
[436] Hâlide Nusret Zorlutuna, "Kahret", *Töre*, S. 41, Ekim 1974, s. 49.

...
Böyle idi bir zamanlar Deliorman
Türk doğmuştu, Türk olarak yaşardı
Yeşilinde kuşlar öten bu umman
Pehlivanlar deryasıydı coşardı.
O güzelim şirin Turan ilinde
Ezan susmuş, bülbül küsmüş ötmüyor
Her yiğidin kelepçe var elinde
Kızıl baykuş yuva yapmış gitmiyor."[437]

Milliyetçi bakış açısına sahip olan *Töre* dergisinde ekonomiden sanata pek çok yazıda komünizm karşıtlığına yer verildiği görülmektedir. Sol karşıtı bir kadroya sahip olan *Töre* dergisinin sanatta da sola karşı olan keskin tavrını görmek mümkündür. *Töre* dergisinde komünizm karşısında alınan tavırların başında, komünizmin yıkıcı bölücü faaliyetlerine karşı vatanın bütünlüğünü korumak ve bu uğurda mücadele vermek düşüncesi ve eylemleri gelmektedir.

Derginin 67. sayısında İlhan Geçer, "Kuklalar" isimli şiirinin mısralarında komünizme karşı verilen mücadeleyi gözler önüne sererek, komünizmin "özgürlük" sloganı altında milletin zihninde yer edinip, milleti bölme amacı taşıdığını ifade etmektedir. Bu şiirde dikkat çeken bir nokta da Atatürk'ün de komünizm karşıtı olduğunun vurgulanması olmuştur:

"Ne Fatih ne Kanuni ne de Atatürk
Marks'a Lenin'e Mao'ya hayrandırlar
Dillere ters düşen türkü özgürlük
Bağrımızda bir cadı kazanı kaynatırlar"[438]

Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, derginin 77. sayısında "Bozkurtların Diriliş Destanı" isimli şiirinde komünizmin Türk milletinin bütünlüğünü bölmeye çalışan bir ideoloji olduğunu dile getirerek bütün bu bölücü faaliyetler karşısında Türk milletinin bölünmezliğini vurgulamaktadır:

---

[437] Ahmet Cebeci, "Bir Zamanlar Deliorman", *Töre*, S. 47, Nisan 1975,s. 19.
[438] İlhan Geçer, "Kuklalar", *Töre*, S. 67, Aralık 1976, s. 11.

“ Ta ezelden hür milletiz,
Soyu – sopu gür milletiz,
Kandan, candan bir milletiz…
Alevi, Sünni, Kızılbaş!
…İçimize kin soktular,
Dinsizliği, din soktular,
Kızıl Moskof, Çin soktular…
…
Yüzümüzden öven bunlar,
Ardımızdan söven bunlar,
Seni, beni döven bunlar…
İsterler olsun hurdahaş…”[439]

Yunus Özel derginin 91. sayısında “Şehitlerin Son Arzusu” şiirinin mısralarında komünizmin akıl ve mantık sınırlarından uzak olduğunu belirterek, bu ideolojinin insanlık üzerindeki en tehlikeli ve yıkıcı unsur olduğunu dile getirmiştir. Özel, komünizmin insanlar üzerindeki etkisinin gitgide yayıldığını ve bu gidişatın ahvalinden duyduğu üzüntü ve endişeyi dile getirmiştir:

“…Bizim değil bu mazi, bu hâl…
Bizim değil çünkü yarınlar!...
…
Çağ taş çağı, mağara devridir devir,
Mantık katledilmiş, muhakeme esir,
Akıl mahkûm, ilim ‘kıyl ü kaal’…
Bağlanmış skolastiğine Marks’ın Engels’in,
Kalın zincirlerle esir kafalar…”[440]

Komünizmin gençleri bölücü ve yıkıcı eylemlere sürüklediği fikrini ifade eden bir isim de Ahmet Metin Şahin’dir. Yazar 64. sayıdaki “Be Evlat” isimli şiirinin mısralarında komünizmin gençler üzerindeki etkilerini dile getirir. Gençlere seslenen

[439] Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, “Bozkurtların Diriliş Destanından”, *Töre*, S. 77, Ekim 1977, s. 10.
[440] Yunus Özel, “Şehirlerin Son Arzusu”, *Töre*, S. 91, Aralık1978, s. 13.

A. Metin Şahin komünizmin gençleri nasıl silahlı eylemlere, düşmanlıklara sürüklediğini ifade ederek komünizmin yıkıcı "şeytani düzen" olduğunu ifade etmiştir. A. Metin Şahin'in bu şiirinde okullardaki öğrenci faaliyetlerini de göz önüne sermiştir:

" Sen yurdu yıkmaya özen be evlat,
Ben de sana karşı koymayayım he!
Sen iste şeytani düzen be evlat,
Ben vatan sevgisini duymayayım he!
...
İyiye güzele salla dur satır;
Sen okul bombala, gemiler batır;
Ben de seni mesul saymayayım he! ..."[441]

Milliyetçi kesimin hor görülmesi ve kötülenmesi sorunu *Töre* dergisinde pek çok yazıda dile getirilmiş, eleştirilmiştir. Özellikle bazı aydın ve siyasetçilerin komünizm yandaşlığı yaptığı fikri, eleştirilen meselelerin başında gelmektedir. Abdürrahim Karakoç, derginin 92. sayısında "Bayramlar Bayram Ola" isimli şiirinin mısralarında komünizm yandaşı kişilerin desteklenirken, milliyetçi kesimin hor görülmesini ve kötülenmesini eleştirmiştir:

" Yağma var yukarı katta
Benim canım çıkar altta
Çabalarım akar terim
……Allah kerim……
Zulüm köklendi, dallandı
İşkenceler 'yasal' landı
Küfür içer, zılgıt yerim
……Allah kerim....."[442]

Töre dergisinde dil konusuna, düşünce yazılarında sıklıkla yer verildiği gibi şiirde de yer verilerek Türk diline verilen önem sanat sahasında da gösterilmiştir.

[441] Ahmet Metin Şahin, "Be Evlat", *Töre*, S. 64, Eylül 1976, s. 27.
[442] Abdürrahim Karakoç, "Bayram Ola", *Töre*, S. 92, Ocak 1979, s. 13.

Mehmet Doğan, derginin 10. sayısında "Orhun Kıyısında Üç Taş" başlıklı şiirinin mısralarında Türk dilinin atası olan Orhun Abideleri'ne hatırlatma yaparak Türk dilinin önemini ve köklülüğünü vurgular:

"…Titre! Diz çök ey insana!
Dünyanın ilk bağımsız
Gerçek uygar ulusu
Bu taştan bozkıra,
Uçsuz bucaksız bozkıra,
Yedi iklime – beş kıtaya
Yeniden seslenmeli!
Çağların dili geç ve güç çözülür balam,
Anlayan anlar bu dili
Ve çağlar
İki kelimeyle
Susmuşluğunu yenmeli:
TENG… TENGRİ… 'TANRI'
Ve ' TÜRK'! …"[443]

Sabri Çoksolmaz dil konusunda en çok üzerinde durulan meselelerden biri olan, dilde yozlaşma meselesini 85. sayıda "Dil Bozgunu" isimli şiirinin mısralarında dile getirerek *Töre* dergisinin dilde yozlaşma karşısındaki tavrını sanatta da ortaya koymuştur:

" Dil ufkunda bir buğanak,
Sapkın diyor, bu: OLANAK.
Selamete ermek için,
Sel ağzından gel dolanak.
Anana, baban CEVAP derdi,
Solcu züppe YANIT dedi.
On bin yıllık tarihimi
Şu veletler unut dedi…"[444]

[443] Mehmet Doğan, "Orhun Kıyısında Üç Taş", *Töre*, S. 10, Mart 1972, s. 35.

Töre dergisinde yer verilen şiirleri genel bir çerçeveden değerlendirecek olursak, yer alan şiirlerin konusunun üç de ikisinin Türk –İslam kültürü, Türk milliyetçiliği, vatan - millet sevgisi ve komünizm karşıtlığı kısacası Türk ve Türk milliyetçiliğini ilgilendiren her türlü meseleden oluştuğunu söylemek mümkündür. Şiirlerde ele alınan konular, ifade edilen düşüncelere, hatta eleştirilen noktalara bakıldığında bunların dergide yer verilen düşünce yazılarındaki fikirlerin şiirde dile getirilmiş şekli olduğunu söylemek mümkündür. Bu neticenin derginin misyonu ve çizgisi gereği aynı zamanda fikir dergisi olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Geriye kalan üç de birlik kısmı ise, aşk, doğa, anne sevgisi gibi güncel konular ve Türk milliyetçiliğine hizmet etmiş değerli şairleri anmak ya da onların ölümlerinin ardından duyulan üzüntüyü dile getirmek için yazılmış ağıt niteliğindeki şiirler oluşturmaktadır.

Töre dergisinde yer verilen şiirlerin yanı sıra Arif Nihat Asya, Yahya Kemal, Halide Nusret Zorlutuna, Yetik Ozan gibi gerek sanata gerek de Türk milliyetçiliğine hizmet etmiş şairlerin sanat hayatlarına ve şiirlerine dair inceleme ve düşünce yazılarına da yer verildiği görülmektedir. Bu konu üzerine ele alınan yazılarda, adı geçen şairlerin eserlerinde Türk milliyetçiliği ve Türk kültürüne ait unsurlar belirtilerek Türk milliyetçiliğine olan hizmetleri ifade edilmiştir. Bu yazılardan birkaçına örnek verecek olursak:

Sadık Kemal Tural, derginin 56. sayısında "Ölümünün Birinci Yılında Arif Nihat Asya'nın Düşündürdükleri" başlıkları yazısında Arif Nihat Asya'nın biyografisi ve sanat hayatına yer vererek onun, şiirleri ile Türk milliyetçiliği ve Türk kültürüne yapmış olduğunu hizmeti ortaya koymaktadır. Sadık Kemal Tural, Arif Nihat Asya gibi Türk edebiyatına ömrünü adamış bir şairin ölümüne TRT'nin sessiz kaldığını ifade ederek milliyetçilere karşıt alınan tavrı ve tutumu bir kez daha eleştirmiştir:

"TRT şairin ölümünü ölü sessizliği ile geçiştirdi."[445]

---

[444] Sabri Çoksolmaz, "Dil Bozgunu", *Töre*, S. 85, Haziran 1978, s. 43.
[445] Sadık Kemal Tural, "Ölümünün Birinci Yılında Arif Nihat'ın Düşündürdükleri", *Töre*, S. 56, Ocak 1976, s. 15.

"O, vatansever, milliyetçi, maneviyatçı bir dünya görüşünün sahibiydi. Her millî başarıya çocuklar gibi sevinir, her çıkmazımız ve derdimiz başında bir Türk olarak üzülürdü… Onun şiirlerinin dokusu, kokusu, rengi ve ışığı milliyet, tarih ve memleket mefhumlarıyla örülmüştür."[446]

Yavuz Bülent Bakiler, Necmettin Hacıeminoğlu, Aclan Sayılgan, Gün Güzel, Şevket Kutkan da Arif Nihat Asya'nın biyografi ve sanat hayatını ele alıp, şiirlerini inceleyen diğer isimlerdir.

Töre dergisinde sanat hayatı ve şiirleri üzerinde durulan bir isim de derginin kurucusu Halide Nusret Zorlutuna olmuştur. Halide Nusret Zorlutuna'nın sanat hayatı ve şiirlerine duyulan ilginin yanı sıra *Töre'*ye yaptığı hizmetlerinden de övgüyle ve minnetle bahsedilmiştir. Halide Nusret Zorlutuna'nın sanat hayatı ve şiirlerini konu edinen Sadık Kemal Tural, Halide Nusret'in eserlerindeki millî temalara dikkat çekerek milliyetçi yönünü ortaya koymuştur:

"İlk eserlerinden son eserlerine kadar yazdıkları, gerek dil ve üslup gerek şekil ve teknik, gerek muhteva bakımından Millî Edebiyat akımının ideallerine bağlıdır. Onun eserleri cemiyeti planından inanan, inandığını yaşayan millî şahsiyet ve fikirlerin yaygınlaştırılması gayelerini taşır."[447]

Turgut Günay, Ayhan Tuğcugil, Nezih Demirtepe, Muhtar Tevfikoğlu, A. Bican Ercilasun, Alemdar Yalçın ve Metin Has- Er, Halide Nusret Zorluna'nın hayatını konu edinip Türk milliyetçiliği ve Türk edebiyatına olan katkılarını belirten diğer isimler olmuşlardır.

Töre dergisi sayfalarında, sadece *Töre*'ye hizmet etmiş olan şairlerin hayatlarına ve eserlerine yer vermekle kalmamış, Yahya Kemal, Hüseyin Nihal Atsız, Aşık Veysel gibi Türk sanat ve edebiyat hayatında baş role sahip usta sanatçılara da yer ayırmıştır. Yer verilen sanatçıların profili göz önünde

[446] Sadık Kemal Tural, *agm.*, s. 19.
[447] Sadık Kemal Tural, " Hâlide Nusret Zorlutuna", *Töre*, S. 158, Temmuz 1984, s. 4.

bulundurulduğunda Türk milletine ve kültürüne sanatlarıyla hizmet etmiş, *Töre* kadrosunda fikrî ve sanat anlayışları örnek alınan kimseler oldukları görülmektedir. Derginin fikrî yapısı göz önünde bulundurulduğunda bu durumda seçici davranılması olası bir neticedir.

Hüseyin Özbay, derginin 150. sayısında "Yahya Kemal'in Misyonu" başlıklı yazısında Yahya Kemal'in Türk edebiyatındaki yeri ve önemini belirterek, onun sanat eserlerindeki öze bağlılığını ve taklitten uzaklığını vurgular. Hüseyin Özbay, bu meseleye değinerek *Töre* dergisinin her alanda savunduğu öze bağlılık ve taklitten uzak durma anlayışı konusunda Yahya Kemal gibi Türk edebiyatının kudretli bir şairiyle hemfikir olduğunu da ortaya koymaktadır:

> *"Gerçekten de O, birbirinden farklı birçok sanat cereyanının tesiri altında bocalayıp bir türlü mütecanis bir yapıya kavuşamayan 20.yy Türk Edebiyatı – özellikle Türk şiir dili – için büyük bir şans olmuştur. Çünkü giderek yabancılaşarak fukaralaştığımız bin bir güzelliğimizin ve büyük hatıralar rüzgârının tedai ettirdiği millî ve cihanşümul sahadaki sayısız maceramızın yazılmamış, görülmemiş taraflarını ortaya çıkarıp maddi – manevi estetiğimizi en halis bir Türkçe ile takdim ederken o, asla kırık dökük 'Fransızca tercümeciliği' ile büyük ayıplar işleyen 'levanten'lere benzemedi; Arap ve Acemperestliğe de yüz vermedi. Yirminci yüzyılın Türkçesini ortaya çıkarırken, fantaziye, kelime cambazlığına asla sapmadı. Profesör Kaplan'ın da sık sık belirttiği gibi onun belki de en büyük tarafı mevcudu yeni bir senteze, orijinal bir terkibe kavuşturmuş olmasıdır."*[448]

Bilge Ercilasun derginin 112. sayısında kaleme aldığı "Yahya Kemal ve Şiiri" başlıklı yazısında Yahya Kemal'in şiirlerinde işlediği temaları ele almış ve Yahya Kemal'in şiirlerinde kullandığı unsurların Türk kültürünü yansıttığını ifade ederek sanatta millîlik meselesini vurgulamıştır:

---

[448] Hüseyin Özbay, "Yahya Kemal'in Misyonu", *Töre*, S. 150, Kasım 1983, s. 20.

"O, musikiyi Itri ile Eski Musiki adlı şiirlerinde ana fikir olarak ele alır. Bazı şiirlerinde de onu yardımcı unsur olarak kullanır. Yahya Kemal'e göre musikimiz Osmanlı hayatını ve düzenini, yani 'biz' i ifade eder."[449]

Hüseyin Nihal Atsız, gerek fikrî yazıları gerekse ortaya koyduğu sanat eserleriyle Türk milliyetçiliğine sınırsız hizmette bulunmuş kendini Türklüğe adamış bir kişidir. *Töre* kadrosunca hem fikrî hem de sanat sahasında örnek alınan ve konu edinilen Hüseyin Nihal Atsız'a derginin pek çok sayısında yer verilmiştir. Necmettin Hacıeminoğlu, derginin Ocak 1976 tarihli sayısında Hüseyin Nihal Atsız'ın fikir ve sanat alanında Türk milliyetçiliği ve edebiyatına yaptığı hizmetleri belirtmiştir. Hacıeminoğlu, Türk milliyetçiliği mücadelesinin eylem sahasında olduğu kadar fikrî sahada da verildiğini ifade ederek, Nihal Atsız gibi kalemiyle, sanatıyla mücadele veren Türk milliyetçisi sanatçıların olduğunu vurgulamıştır: *"Atsız beğ ise, yalnız fikir mücadelesi sahasında at koşturmuş ve kalemini yerine göre kılıç, yerine göre süngü gibi kullanmak suretiyle bu tarz savaşın merkezinde yer almıştır."*[450]

7. Hikâye

1980'li yıllara gelindiğinde *Töre* dergisinde sanata daha fazla yer verilmeye başlanmıştır. Bu durumun en önemli sebebinin başında 12 Eylül Dönemi'nin etkisinin geldiğini söylemek mümkündür. Darbe dönemiyle birlikte siyasal ve fikrî yazılarda azalma olurken sanatsal yazılarda artış olmuştur. Hikâye de bu dönemlerde *Töre* sayfalarında artış gösteren bir edebî türdür. 1980 yılında ilk kez çıkarılan "Hikâye Özel Sayısı" ile hikâyeye *Töre* sayfalarında daha sık yer verilmeye başlandığı görülür. Tarık Buğra, Ömer Seyfettin, Emine Işınsu, Sevinç Çokum gibi sanatçıların hikâyelerine sıklıkla yer verildiği gibi hikâye yazmaya teşvik amacıyla hikâye yarışmaları düzenlenmeye başlanmıştır.

[449] Bilge Ercilasun, "Yahya Kemal ve Şiiri", *Töre*, S. 112, Eylül 1980, s. 36.
[450] Necmettin Hacıeminoğlu, "Atsız", *Töre*, S. 56, Ocak 1976, s. 27.

Sevinç Çokum, derginin 115. sayısında "Hikâye Yarışması Hakkında" başlıklı yazısında *Töre* dergisinde yer verilen hikâye yarışmalarının amaçlarını açıklamıştır:

> *"Gaye, yazarı teşvik etmektir… Şu da bilinen bir husustur ki, yarışma neticelerinin yarattığı sevinmeler, kırılmalar bir süre sonra unutulur gider. Kazananlar ya o hızla çalışmalarına devam ederler yahut çeşitli sebeplerle yazma hevesinin ilk basamağında kalırlar. Bir derginin herhangi bir edebî dalda yarışma düzenlenmesi bir canlılık kazanmasının yanı sıra yeni isimleri bağrına basmasına sebep olur."*[451]

Sevinç Çokum, yazısının devamında hikâyeleri değerlendirmede kıstas alınan ölçütlerin neler olduğunu, derece alan hikâyelerin hangi konularda yazıldığını ifade ederek, derece alamayan hikâyelerin de derece alamama sebeplerini de ifade etmiştir. Yarışmalara katılan hikâyelerin aile, tarih, mizah gibi muhtelif konuların yanı sıra daha ziyade dış Türkler konulu olduğu görülmektedir. Bu durum *Töre* dergisinin dış Türklere verdiği önemin okuyucu tarafından da çok iyi bilindiğini ortaya koymaktadır.

Tıpkı şiir sahasında olduğu gibi hikâyede de Türklük şuuru ve kültürünü sanatına yansıtan önemli hikâyecilerin sanat anlayışlarına ve hikâyelerinin incelenmesine yer verilmiştir. Bu kişiler arasında en başta Türk hikâyeciliğine sonsuz hizmette bulunmuş olan Ömer Seyfettin gelmektedir. H. Fethi Gözler, derginin 130. sayısında "Ömer Seyfettin'in Hikâyelerindeki Özellikler" başlıklı yazısında Ömer Seyfettin'in Türk edebiyatındaki önemini belirterek hikâyelerinin Türk kültürünü yansıtan yönlerini ortaya koymuştur:

> *"Ömer Seyfettin bu millete başlıca iki nevi hizmette bulundu: Biri lisan mücadelesi, diğeri küçük hikâyeciliğidir. Birincide gerçekleştirmek istediği gayeye: 'Türkçeye Türk sarfını hâkim kılmak' tı. Bunda nasıl bir zafere ulaştığını kendisi de ölmeden evvel görüp anlamıştır. Bugün o dava bilhassa yeni harf inkılâbından sonra, umumi*

[451] Sevinç Çokum, "Hikâye Yarışması Hakkında", *Töre*, S. 115, Aralık 1980, s. 3.

bir vakıa halini almıştır. İkinci hedefinde yani küçük hikâyecilik alanındaki şiarı, 'edebiyatsız edebiyat yapmak'tı."[452]

8. Türk Sanat ve Edebiyatındaki Problemler

Töre dergisinde sanat ve edebiyatta görülen sorunların başında "Batılılaşma/ Yozlaşma" meselesi gelmektedir. Türk edebiyatında Batılılaşma meselesi 19. yy. da Tazimat Dönemi'yle birlikte ortaya çıkmıştır. Sanat ve edebiyatta Batı toplumun örnek alınmaya başlanması, zamanla toplumun her alanına sıçramış ve geleneklerden toplumdan uzak bir sanat anlayışı yaygınlaşmaya başlamıştır. *Töre* dergisi dil ve kültür alanında olduğu gibi sanat ve edebiyatta da Batılılaşma meselesini özden kopuş, olarak görmüş ve karşıt bir tavır sergilemiştir. Fakat bu durum *Töre* dergisinin yeniliklere kapalı olduğunu anlamına gelmemektedir. Gerek sanat gerekse edebiyat alanında öz değerlerden kopmadan, yozlaşmadan yeniliklere karşı açık bir tutum sergilendiği görülmektedir. Derginin bu tutumunu Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yenileşme ve Batılılaşma meselesine bakış açısıyla ortaya koyan Rıdvan Çongur, derginin 131. sayısında "Tanpınar'a Selam Olsun" başlıklı yazısında modernleşmenin ve yenileşmenin yozlaşmadan, özden kopmadan da gerçekleşebileceğini ifade ederek "memleket realitesi" meselesine hatırlatma yapmıştır. Yazar bu düşüncesini yazısında Tanpınar'ın Batılılaşma meselesine bakış açısıyla desteklemiştir.

Kendisinin "asrın kapısında doğmuş" olarak ifade eden Tanpınar, yetiştiği yıllar gereği Millî Mücadele ve Batılılaşma sürecinin içesinde bulunmuş, Garplılaşma hareketine tarafsız bakabilen bir kişidir. Tanpınar, ne maziden kopmuş ne de yeniliklere sırtını dönmüştür. Ona göre: *"Maziyi sevmek, Batı'yı tanımakla beraber, her ikisine, yani Doğu'ya ve Batı'ya iki kaynağımız olarak bakmalı, yeni hayat şekilleri yaratmalıyız…'Bu da, der asıl üçüncü kaynağa, memleket realitesine varmakla kabildir. Bizim için asıl miras, ne mazidedir, ne de Garptadır; önümüzde*

[452] H. Fethi Gözler, "Ömer Seyfettin'in Hikâyelerindeki Özellikler", *Töre*, S. 130, Mart 1982, s. 48.

çözülmemiş yumak gibi duran hayatımızdadır.'"[453] sözleriyle Tanpınar, özden koparak gerçekleşecek yenileşmeden yana olmadığını, memleketin temel meselesi olan Batılılaşma sorununun ancak memleket gerçeklerine varmakla aşılabileceğini savunmaktadır.

Türk toplumu tarafından Batı'ya duyulan hayranlık, gün geçtikçe öz şahsiyetten ve şuurdan uzak taklitçiliğe doğru gitmeye başlamıştır. Sadık Kemal Tural, derginin 21. sayısında "Sanat Eserinin Ölümsüzlüğü" başlıklı yazısında bu noktaya dikkat çekerek Tanzimat'tan itibaren modernleşmek amacı ile özden ve manadan uzak derinliksiz eserlerin ortaya çıktığını ifade eder. Sanat eserinin derinliğe sahip olması eserin ebedi değere sahip olabilmesi için önemli bir ölçüttür. Batılılaşma sonucu ebedilik vasfına erişemeyen eserlerin ortaya çıkmasını eleştiren Sadık Kemal Tural, eserin ebedî olabilmesi için millîlik ölçütünün gerekliliğini vurgular:

> *"Ölümsüz eser, önce sarsan daha sonraki çağlarda tefsir farklılıklarından doğan bir yenileşme çağa uygunluk gösteren eserdir… Herkesin kendine yakınlık hissettiği, aklı ve duyguları ile zevklerine uygun bulduğu şey önce bir milletin giderek milletlerin malı olur. Yani önce millîlik sonra beynelmilelliktir."*[454]

Batılılaşmayla birlikte eski değerlerin üstüne perde çekmek anlayışı Batılılaşmanın neden olduğunu en tehlikeli durumlardan biridir. Türk edebiyat ve sanat hayatında pek çok kimse tarafından yenileşmenin bu şekilde algılandığı görülmektedir. Sanat ve edebiyatta geleneğin esas olduğunu ifade eden Mustafa Özbalcı, derginin 152. sayısında "Sanat ve Edebiyatta Gelenek" başlıklı yazısında Türk edebiyatında Batılılaşma meselesi ve doğurduğu sonuçları ele almıştır. Özbalcı, Batılılaşma meselesi karşısında Yahya Kemal'in tavrına dikkat çekerek sanat ve edebiyatın ait oldukları milletin millî vicdanının sesi olması gerektiğini vurgulamıştır:

---

[453] Rıdvan Çongur, "Tanpınar'a Selam Olsun", *Töre,* S. 131, Nisan 1982, s. 33.
[454] Sadık Kemal Tural, "Sanat Eserinin Ölümsüzlüğü", *Töre*, S. 21, Şubat 1973, s. 41.

"Batı şiirini çok iyi bilen ve yakından tanıyan Yahya Kemal, eski şiire körü körüne karşı çıkmak, onu kötülemek yerine, Batı şiirinden aldıklarıyla eski şiirimizin uygun taraflarını aynı potada eriterek yeni bir senteze ulaşmış, böylece kendi şiirinin yıkılmaz duvarlarını yükseltmiştir."[455]

Töre dergisinde sanat ve edebiyatta sorun olarak değerlendirilen meselelerden biri de "kopyacılık ve taklitçilik" olmuştur. Bu konuda muhatabın özellikle genç edebiyatçılar olduğu görülmektedir. Genç Türk edebiyatçısının, daima başkalarına ait olanları olduğu gibi benimseyip kullanmaya çalışması kopyacılık taklitçilik olarak nitelendirilip eleştirilmiştir:

Taklitçilik ve kopyacılığı genç edebiyatçıların en büyük sorunlarından biri olarak gören Alemdar Yalçın, derginin 159. sayısı "Genç Türk Edebiyatçılarının Sorumluluğu" başlıklı yazısında bu konuya yer vermiştir. Alemdar Yalçın bu yazısında Batılılaşma meselesine hatırlatma yaparak, genç edebiyatçıların daha modern olarak gördükleri Batılı sanat ve fikir adamlarını taklit ettiğini ifade eder. Oysaki her milletin kendisine ait bir estetik anlayışı ve felsefesi vardır. Bu nedenle her sanatçı kendi milletinin estetik zevk anlayışına uygun eserler vermelidir. Alemdar Yalçın, yazısında genç edebiyatçıların bu anlayıştan yoksun olduğunu vurgulamıştır:

"Türk sanatçısının kendisinin anladığı yorumladığı kendi toplumunun ve insanın yapısını dile getirecek bir estetik anlayışlar manzumesi geliştirilememiştir. Önce bunun geliştirilmesi gerekmektedir."[456]

Töre dergisinde sanat karşısında devletin gerekli özen ve hassasiyeti göstermediği düşüncesinin ifade edildiği yazılar da mevcuttur. Dergideki bazı sanatçılar tarafından ilim ve sanat faaliyetlerine devletin yeterli imkânı sağlamaması, yeterli ilgiyi göstermemesi eleştirilmiştir. Bu konuyu eleştiren kişilerden biri de Erol Güngör olmuştur. Erol Güngör, "İlim ve Sanat Karşısında Devlet" başlıklı yazısında

[455] Mustafa Özbalcı, "Sanat ve Edebiyatta Gelenek Meselesi", *Töre*, S. 152, Ocak 1984, s. 39.
[456] Alemdar Yalçın, "Genç Türk Edebiyatçısının Sorumluluğu", *Töre*, S. 159, Ağustos 1984, s. 52.

Osmanlı ve dönemin Türkiye'sinin ilim ve sanata verdiği değeri kıyaslayarak, Osmanlı'da ilim ve sanat adamlarının devlet tarafından desteklenerek itibar gördüğünü belirtir. Osmanlıdaki "ulema" sınıfına hatırlatma yapan yazar, Türkiye'de ilim alanındaki yetersizliğin geri kalmışlığın sebeplerinden birinin ulema sınıfının olmayışına bağlar.[457] Erol Güngör, Türkiye'nin ilim ve sanat alanındaki durumunu şu sözleriyle ifade eder:*"...eski âlimlerimizin ilim anlamında eriştiği merhaleye biz bugün benimsediğimiz ilim anlayışı içinde ulaşmaktan çok uzak bulunuyoruz."*[458]

Erol Güngör, Türkiye'nin ilim ve sanat alanında geri kalmasında devletin de neden olduğu noktalar olduğunu ifade etmiştir. Devletin, sanatı şöhret komisyonculuğu yapan kişi ve bazı ideolojik grupların eline düşürmesine izin vermiş olduğunu ileri sürmüş ve bu konuda devleti eleştirmiştir.

Töre dergisinin sanat ve edebiyata dair tutumu değerlendirecek olursak, derginin bir fikir dergisi olduğu kadar edebiyat ve sanat dergisi olduğunu da söylemek mümkündür. Özellikle derginin 52. sayısından itibaren sanat ve edebiyat yazılarının artmasıyla derginin sanatsal boyutunun da artırdığı görülmektedir.

Türk'e ve Türk kültürüne ait her meseleyi önemseyen *Töre* dergisinde sanatın ve edebiyatın pek çok koluna yer verilmesi derginin sanatsal zenginliğini de ortaya koyar. *Töre* dergisinde sanat ve edebiyat ile ilgili eser ve yazıları göz önünde bulundurduğumuzda "millîlik" ölçütünün her alanda olduğu gibi bu alanda da kıstas alındığını söylemek mümkündür. Neticede Türk kültür ve değerlerini her şeyin üstünde tutan *Töre* dergisi, sanat ve edebiyatta da benimsediği değerler doğrultusunda ürünler ortaya koymaya çalışmıştır. Dergide yer alan sanat ve edebiyat kadrosunun milliyetçi şuura sahip olması da derginin sanat ve edebiyat çizgisini belirlemiştir.

Dergide şiir ve hikâye türünde edebî yazıların çoğunlukta olduğu görülür. Yer verilen edebî eserlerin dörtte üçünün Türk kültürü, millî değerler, milliyetçilik şuurunu yansıttığı görülürken, diğer yüzde birlik kısımda ise güncel ve bireysel konular ele alınmıştır. Bunun sebebi daha öncede "sanat ve edebiyat" başlığının giriş

[457] Erol Güngör, "İlim ve Sanat Karşısında Devlet", *Töre*, S. 76, Eylül 1977, s. 4.
[458] Erol Güngör, *agm.,* s. 4.

kısmında belirtmiş olduğumuz gibi derginin sanat ve edebiyat alanındaki amacının Türk kültür ve değerlerini sanat edebiyat alanında yansıtma gayesinden kaynaklanmaktadır. Dergide yer verilen edebî eserlerin yanı sıra edebiyat ve sanata dair meseleler üzerinde de durulmuş, bu konuda pek çok fikir yazısına yer verilmiştir. Özellikle Türk musikisi, sinema ve tiyatrosu üzerindeki meseleler üzerine yoğunlaşılarak bir yandan Türk kültürünün bir parçası olan bu sanat alanlarının önemi aktarılmaya çalışılmış bir yandan da bu alanlara ilişkin sorunlara çözüm aranmıştır. *Töre* dergisinin sanat ve edebiyat meselelerinde dikkat çeken bir yönü de olaylara karşı objektif yaklaşmaya özen gösteren tavrı ve öz eleştirel yönü olmuştur. Bu kanaate varmamızın sebebi, dergide Türk sanat ve edebiyatının önemi, değeri belirtilirken, eksik görülen yönlerinin de belirtilmesinden çekinilmemiş olması ve bunlara ilişkin çözüm yolları da öne sürülmüş olmasıdır. Aynı şekilde Türk milliyetçilerinin sanat ve edebiyat alanındaki faaliyetlerinden övgüyle söz edilirken, eksik ya da yanlış yönlerinin olduğuna dair görüşlerde açıkça ifade edilmiştir. *Töre* dergisinin bu yönünü, dergide yer verilen sanat ve edebiyat meseleleri üzerinde yapılan mülakat metinleri ve eleştiri yazılarında da bulmak mümkündür.

Töre dergisinde sanat ve edebiyatta dikkat çeken bir unsur da derginin güncel sanat ve edebiyat faaliyetlerinin yakından takipçisi oluşudur. Sanat ve edebiyata ilişkin güncel haber ve duyurulara yer verilmesi, önemli konser, sergi ve kitap tanıtımlarının yapılması dikkate değer bir noktadır. Özellikle *Töre* okuyucularına hitaben kitap tanıtım yazılarına yer verildiği, okunacak kitap listelerinin hazırlandığı görülmektedir. *Töre* dergisinin bu tutumunun sanat ve edebiyata teşvik amacının somut bir örneği olduğunu söylemek mümkündür. Teşvik amaçlı, Türk gençlerine kendi kültür ve sanatlarını tanıtmak, onları sanat ve edebiyata yönlendirmek amacıyla dergide şiir, hikâye ve desen yarışmalarının düzenlendiğini daha önce de ifade etmiştik.

Sonuç olarak söyleyebilir ki *Töre* dergisinde sanat ve edebiyat alanında yer verilen edebî eserler, sanat yazıları ve faaliyetleri ile Türk kültürel değerleri ve sanat anlayışı tanıtılarak, millî şuur sanat ve edebiyat aracılığıyla da işlenmeye çalışılmıştır.

G. *TÖRE*'DE MİLLİYETÇİLİK KARŞITI İDEOLOJİLER

Bilindiği gibi 1970'li yıllar Türkiye'si ideolojik kavgaların yoğun olduğu, iç ve dış siyasetin son derece karışık olduğunu bir dönemdir. Böyle bir kargaşa ortamının içerisine doğan *Töre* dergisi, 1970'li yılların siyasi olaylarından bağımsız kalamamış bu kavganın bir parçası olmuştur. Sağ ve sol çatışmaların yaşandığı bu dönemde milliyetçi düşünceyi benimseyen *Töre* dergisi, pek çok ideolojik fikir ile mücadele içerisine girmiştir. Dergide milliyetçilik karşıtı ideolojiler arasında en fazla komünizme karşı mücadele verildiği ve yer verilen pek çok yazıda "antikomünizm" tavrının ortaya konduğu görülmektedir.

Ayhan Tuğcugil, derginin 56. sayısında "İdeolojiler ve Türkiye" başlıklı yazısında fikir sistemlerinin mücadelesinin devletler üzerindeki yıkıcı etkilerini ele alarak, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu ideolojik savaşa dikkat çekmektedir. Türklerin fikir sisteminin Türk milliyetçiliğine dayandığını ifade eden yazar, 1970'li yıllarda komünist ideolojinin Türk milliyetçiliğine yaptığı saldırıları bölücülük olarak değerlendirir. Kendilerini Atatürkçü ya da devrimci olarak nitelendiren bu grupların mezhep ayrımcılığı ve "Kürt propagandası" yaparak millet bütünlüğünü bozmak için mücadele ettiklerini ifade eden Tuğcugil, komünizme karşı verilen bu mücadelede izlenecek yolun Türk milliyetçiliği fikir sistemi olduğunu vurgular:

> *"…1968 – 1971 döneminde komünizm, etnik bölücülük – Kürtçülük, mezhepçilik bütün açıklığıyla ortaya çıktı ve serbest propaganda edilir oldu. Artık 'Atatürkçülük' istismarına bile ihtiyaç duyulmayan, aslında zaten düşman oldukları bu Türk milliyetçisine de rahatlıkla saldırabiliyorlardı."*[459]

> *"Yenilmek istemeyen Türkiye'nin tek kurtuluş yolu, her harpte olduğu gibi bunda da, bu harbin silahını kullanmaktır. Fikir Sistemi taarruzuna fikir sistemi ile cevap vermektir. Türkiye Cumhuriyeti'nin*

[459] Ayhan Tuğcugil, "İdeolojiler Savaşı ve Türkiye", *Töre*, S. 56, Ocak 1976, s. 9.

temelindeki fikir sistemi, Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemidir. Önce öğrenilecek, sonra da uygulanacak sistem budur."[460]

Necmettin Hacıeminoğlu, derginin 7. sayısında kaleme almış olduğu "Milliyetçiliğe Düşman Akımlar" başlıklı yazısında Türk milliyetçiliği fikrine karşı olan sosyalizm, ümanizm ve ümmetçilik akımlarını ele almıştır. Hacıeminoğlu, bu akımlar arasında en tehlikelisinin sosyalizm olduğunu ifade ederek, sosyalizmi komünizmin "takma adı" olarak nitelendirmiştir. Yazar, sosyalizmin maddi değerlere önem verip, vatan, millet, töre gibi manevi unsurları reddettiğini ifade ederek sosyalizm ve milliyetçiliğin birbirine zıt iki düşünce olduğunu vurgular. Milliyetçilik fikri millî varlığa dayanırken, sosyalizm sadece barış sloganlarıyla işçi sınıfının çıkarlarını düşünür.[461] Sosyalizmin barış yanlısı değil, savaşçı olduğunu ifade eden yazar, sosyalizmin Türk milliyetçiliğine karşıt yıkıcı tavrını şu sözleriyle ortaya koymuştur:

"...Bir fikir sistemi olmaktan ziyade saldırgan ve yıkıcı bir siyasi ideoloji hâline gelen sosyalizmin Türkiye'deki tarihi yarım aşırı geçmiştir. Fakat tehlikeli bir düşman olarak milliyetçilik fikrinin karşısına çıkışı otuz yıldan beridir. 1960'dan bu yana da yalnız milliyetçiliği değil, rejimi, devletimizin bekasını ve vatan bütünlüğünü tehdit edecek dereceye gelmiştir."[462]

Ümanizmi de sosyalizm ve komünizm kadar tehlikeli gören, Necmettin Hacıeminoğlu, bu üç akımın aynı prensiplere sahip olduğunun belirtir. Ümanizmin de sosyalizmin de Türkiye'de Batılılaşma ile birlikte ortaya çıktığını ifade eden Hacıeminoğlu, ümanizmin Türk milliyetçiliğine verdiği zararı şu sözleriyle ifade etmiştir:

"Millî kültürü millî tarih şuurunu, yerli ve millî sanatı, dini inancı ve milliyetçilik duygusunu eritip zayıflatan, fertleri kendi milletlerine ait manevi değerlerden koparark beynelmilel değerlere

[460] Ayhan Tuğcugil, *agm.*, s. 10.
[461] Necmettin Hacıeminoğlu, "Milliyetçiliğe Düşman Akımlar" *Töre*, S. 7, Aralı 1971, s. 15.
[462] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 15.

bağlayan ümanizm de geçtiğimiz 30 yıl içinde Türk milliyetçiliğini bir hayli didiklemiş ve yıpratmıştır."[463]

Necmettin Hacıeminoğlu'nun Türk milliyetçiliğine düşman olarak belirttiği son akım da ümmetçilik olmuştur. Toplumun dil, kültür, ırk gibi değerlerini yok sayıp sadece dini inanç (İslamiyet) etrafında birleşmek anlayışına dayanan ümmetçilik anlayışı, Türk milliyetçiliği fikrine tamamen zıttır. Bunun ne büyük nedeni şüphesiz ki Türk milliyetçiliği fikir sisteminin dil, kültür, ırk, tarih gibi milleti millet yapan değerlere bağlılığından kaynaklanmaktadır. Hacıeminoğlu, milliyetçiliğe zıt olan bu ideolojinin ümanizm ile benzerlik gösterdiğini vurgulamıştır:

"...ümanizm aslında nasıl bir Hristiyan beynelmileliyeti ise ümmetçilik de öyle bir İslam beynelmileliyetidir. Birincisi eski Yunan - Latin kültürüne dayalı Hristiyan dünyasını içine almaktadır. İkincisi de eski Arap kültürüne dayalı İslam dünyasını içine almak istemektedir. Onun için de milliyetçiliğe aykırı ve zararlı bir görüştür."[464]

Mehmet Eröz, derginin 31. sayısında "Din ve Sosyalizm" isimli yazısında sosyalizmi "kuzu postuna" bürünmüş yok edici bir unsur olarak değerlendirir. Mehmet Eröz'de Necmettin Hacıeminoğlu gibi sosyalizmin komünizmle aynı şuura sahip bir ideoloji olduğunu ifade etmektedir. Yazarın bu yazısında üzerinde durduğu asıl nokta, sosyalizmin dine olan bakış açısı ve İslam dini üzerindeki yıkıcı faaliyetleri olmuştur. Bütün sosyalistlerin dini ve ilmî gerçekleri inkâr ettiğini ifade eden Mehmet Eröz, "sosyal adalet" sloganı altında Sovyetlerin Orta Asya Türkleri üzerinde oynadığı oyunlara ve yaptığı dini yıkımlara hatırlatma yaparak sosyalimin İslam dininde de Türk kültüründe de yeri olmadığını vurgular:

"Sosyalizm, sosyal adalet demek değildir. Mukaddes kitabımız Kur'an, sınıf mücadelesini kabul etmez. Vatanı için ölmeyi şehitlikle müjdeler: milletini sevmenin her şeyden önce geldiğini söyler. Böylece beynelmilelciliğe karşıdır. Millet realitesini ayet ve hadisin ışığında

[463] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 16.
[464] Necmettin Hacıeminoğlu, *agm.*, s. 17.

görmek mümkündür… İslami sosyalizmden bahsetmek, bilgisizliğin veya kötü niyetin eseridir."[465]

Mehmet Eröz, "Fikir Hürriyetine Dair Bazı Fikirler" başlıklı yazısında komünizmin "fikir hürriyeti" düşüncesi adı altında komünist düzeni kurmaya çalıştığını, komünistlerin oyununa gelinip onlara inanılmaması gerektiğini vurgulayarak komünizmin Türk milletini yıkıma uğratacak zararlı bir ideoloji olduğunun altını çizer. Komünizmin öne sürdüğü vaatlere itibar edilmemesi gerektiğini ifade eden Eröz, Rus sosyalistlerinin Çarlık Rusya'sının baskısına karşılık insanlara yaptığı yalan yanlış vaatlere hatırlatma yapar. Rus Çarlarının altında eziyet gören insanlara özgürlük vaatlerinde bulunan Rus sosyalistleri, iktidara geldiklerinde kendi iktidarlarına karşı özgürce fikirlerini beyan eden binlerce insanın canına kıymıştır.[466]

Töre dergisinde komünistlerin "fikir hürriyeti" sloganına dikkat çeken bir isimde Mustafa E. Erkal olmuştur. Yazar derginin 28. sayısında "Özgürlükçü Demokrasi Tutkusu ve Sulandırılmış Marksizm" başlıklı yazısında bu kez Türkiye üzerinde oynanan bir oyuna değinmiştir. M. E. Erkal, Türkiye'de son zamanlarda bazı siyasiler ve basın mensupları tarafından fikir özgürlüğü sloganıyla Türkiye'de baskı ve zorlayıcı bir düzen olduğu algısının yaratılmaya çalışıldığını ifade eder. Yazar bu oyunun özelikle üniversite gençleri, fabrika işçileri üzerinde oynandığını ifade ederek amacın milleti ayrıştırmak, iç karışıklıklara sebep olmak olduğunu ileri sürer:

"Tarihi gelişim incelenirse, sosyal demokrasinin Marksist ihtilale uygun bir ortamı hazırlamakla görevli bir hareket olduğunu görürüz… Sosyal demokrasi bugün ülkemizde bir kamuflaj vasıtasıdır; iyi bir Truva atıdır."[467]

Türkiye'de komünizm ve anarşinin sebepleri üzerinde duran Atilla Özben, derginin 95. sayısında "Türkiye'de Anarşinin Sebepleri I" başlıklı yazısında

[465] Mehmet Eröz, "Din ve Sosyalizm", *Töre,* S. 31, s. 24.
[466] Mehmet Eröz, " Fikir Hürriyetine Dair Bazı Fikirler", *Töre,* S. 33-34, Şubat Mart 1974, s. 60.
[467] Mustafa E. Erkal, "Özgürlükçü Demokrasi Tutkusu ve Sulandırılmış Marksizm", *Töre*, S. 28, Eylül 1973, s. 12.

anarşizmi de bir terör eylemi olarak değerlendirerek, bu iki yıkıcı faaliyetin bütün devletleri sarsan bir hastalık olduğunu ifade eder. Türkiye'de anarşinin gitgide hız kazandığını belirten Atilla Özmen, bu sorunu çözmek için Türkiye'de anarşinin sosyal ve politik sebeplerine inmeyi gerekli görmüştür: *"Terörizmi siyasi güç olarak ilk kullananlar Rus Marksistleri oldu… Komünizm rejiminin kurulmasında terör ve anarşi büyük rol oynadı. Komünist rejimde ise terör devlet otoritesinin sağlanmasında etkili bir araç hâline getirildi."*[468]

[468] Atilla Özben, "Türkiye'de Anarşinin Sebepleri I", *Töre*, S. 95, Nisan 1979, s. 25.

SONUÇ

Tanzimat Dönemi ile birlikte ortaya çıkmaya başlayan gazete ve dergiler yayımlandıkları dönemin özelliklerini yansıtan önemli bilgi kaynaklarıdır. Bilhassa dergilerin, içerisinde bulundukları toplumun kültürel değerlerini ve sancılarını göstermesi konusunda daha hassas olduğunu kabul etmek gerekir. Çünkü dergiler, etrafında bir görüş, bir amaç uğruna toplanmış kişiler tarafından yayımlanırlar. 1970'li yıllarda bir amaca hizmet etmek amacıyla pek çok dergi yayım hayatına girmiştir. Bu yılların Türk siyasi hayatının en karmaşık ve sancılı dönemlerinden biri olduğu aşikârdır.

Töre dergisi de bu sancılı yıllarda ortaya çıkan ve milliyetçi kesime hitap eden bir dergidir. Derginin böyle bir ortamda doğması elbette rastlantısal bir durum değildir. Büyük sıkıntılarla yayılmaya çalışan Türk milliyetçiliğine hizmet amacıyla ortaya çıkan *Töre* dergisi; sanattan ekonomiye Türk milletini ilgilendiren her meseleye yer vererek Türk milletine büyük hizmette bulunmuştur. Bu nedenle söylenebilir ki *Töre* dergisi, Türk milliyetçiliğinin ayakta kalmaya çalıştığı yıllarda Türk milliyetçiliği fikir heyecanını harekete geçirerek Türk edebiyat ve sanat anlayışını millî estetik ölçülerle ifade etmeye ve kavramaya çalışmıştır.

Ziya Gökalp'in edebî ve fikrî çizgisi derginin en karakteristik özelliği olup bunu derginin her alanında görmek mümkündür. Derginin yazar kadrosu da bu şuura sahip ortak gaye uğruna hizmet eden kişilerden oluşmaktadır. Dergide Türk milletini ilgilendiren her konuya temas edilerek her soruna çözüm yolu aranmıştır. Derginin odak noktasını oluşturan en önemli meselelerden biri Türk milliyetçiliğidir. Komünizm düşüncesine karşı girilen mücadelede "Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminin" ne olduğu fikri yayımlanan yazılarla Türk milletine ve bilhassa Türk gençlerine anlatılmaya çalışılmıştır. Bu konuda özellikle üniversite gençliği hedef noktası olmuştur. Komünizmin ülke bütünlüğünü, millet gerçeğini ortadan kaldıran dogmatik bir ideoloji olduğu fikri savunularak gençlerin bu konuda aydınlatılması gerektiği fikri gerektiği hususu pek çok yazıda dile getirilmiştir.

Komünizm karşısında Türk milliyetçiliğini öne çıkarmaya çalışan *Töre* dergisi, komünizme hizmet ve yandaşlık eden kişi ve kurumların karşısında yer aldığını, neşredilen yazılarla açıkça ortaya koymuştur. Bu konuda derginin asıl hedef noktası toplumun bazı aydın kesimi ve dönemin hükümeti olmuştur. Sol yanlısı olup Türk milliyetçiliği ve millî kültüre bağnaz ve gerici olarak bakan aydın kesim, millî kültür düşmanlığıyla eleştirilmiştir. Yapılan eleştirilerde Türk milliyetçilerinin bilime, sanata ve kültürel değerlere verdiği önem somut örneklerle ortaya konarak milliyetçiliğin ilmî yönü vurgulanmıştır. Dönemin hükümeti ise, Bülent Ecevit'in siyasi politikasının komünizm ve sol cenaha yakın olduğu, milliyetçilik düşüncesi ve milliyetçilerin önemsenmediği fikri ile eleştirilmiştir. Ayrıca sağ cenahtan olmasına rağmen Necmettin Erbakan'ın bazı söylemleri ve milliyetçi kesime karşı bazı tavırlarından ötürü duyulan hoşnutsuzluk açıkça ifade edilmiştir.

Töre dergisinde milliyetçilik meselesi ile ilgili yer alan yazılardan hareketle dış Türkler meselesinin milliyetçiliğin temel sorunlarından biri olarak görüldüğünü söyleyebiliriz. Dergide bu konuya özel bir bölüm açılması bu konunun *Töre* kadrosunca ne denli önemsendiğini ortaya koymaktadır. Türk dünyasını ele alan yazılarda öncelikli hedef, esaret altında yaşayan Türklerin içerisinde bulunduğu sıkıntı ve zor şartları tüm dünyaya duyurarak bir kamuoyu oluşturmak olmuştur. Bu konuda tabii ki öncelikle dikkati çekilmek istenen kesim Türkiye'de yaşayan Türklerdir. Türklüğün sadece Türkiye sınırlarında yaşayan Türklerden ibaret olmadığı, Türkiye dışında yaşayan Türklerin meselelerinin Türk milletinin ortak meselesi olduğu fikri, Türkiye'de yaşayan Türklere aşılanmaya çalışılmıştır. Dönemin hükümetinin eleştirildiği noktalardan biri de dış Türklerin meselelerine seyirci kalınmasıdır. Esir Türklerin haklarının savunulmadığı ve bu konuda gerekli adımların atılmadığı fikri *Töre* kadrosunca pek çok yazıda ifade edilmiştir. Yapılan eleştiriler konusunda dikkate değer nokta ise dış Türklerin meselelerine gerekli hassasiyetin gösterilmemesi konusunda yeri geldiğinde milliyetçi kesimin de eleştirilmiş olmasıdır. Esir Türklerin meselelerine çözüm bulmanın Türk milliyetçisinin temel görevleri arasında olduğu ifade edilerek, bu konuda daha hassas olunması konusunda milliyetçi kesime çağrıda bulunulmuştur. Ortaya konan bu

tavrın, derginin ideolojik yönü düşünüldüğünde takdire şayan bir hareket olduğunu belirtmek gerekir.

Töre dergisinin Türk milliyetçiliği fikir sisteminin temelleri arasında üzerinde en fazla durduğu noktalardan biri de Türk kültür ve tarihidir. Türk kültür ve tarihinin ne denli önemsendiği bu konuyu ele alan yazıların fazlalığından da anlaşılmaktadır. İncelediğimiz yazılara istinaden bu konuda en fazla değinilen nokta millî kültür ve tarih bilinci olmuştur. Millî kültürün benimsenmesinin önemi vurgulanırken yine aydın kesim hedef alınarak kültürel değerlerden kopmuş olan Türk aydını ağır bir dille eleştirilmiştir.

Türk millî kültürünü oluşturan unsurların başında görülen dil, *Töre* dergisinin başlı başına mücadele verdiği cephelerden birini oluşturmaktadır. Bu konuyu ele alan yazılarda Türk dilinin millî ananelerden biri olduğu ve dilini kaybeden bir milletin geleceğinin olmayacağı düşüncesi vurgulanmıştır. Dil konusunda verilen mücadelenin odak noktasında TDK yer almaktadır. Ele alınan yazılarda TDK'nin ortaya koyduğu "öz Türkçecilik" anlayışı adı altında yapılan girişimlerin Türk diline verdiği zararlar ve bu anlayışın doğru olmadığı fikri ifade edilerek eleştirilmiştir. Bu konuda yapılan değerlendirmelere bakıldığında dil meselesinin dönemin önemli dilbilimcileri tarafından ele alınıp, olaylara dilbilimsel verilerle açıklık getirilmesi, bu konuda eleştirilen noktalarda dergi kadrosunun haklılık payını da ortaya koymaktadır.

Özellikle genç kitle üzerinde etki yaratmaya çalışan *Töre* dergisinde eğitim konusunu ele alan yazılar da oldukça önemlidir. Derginin bu konudaki genel eğilimi Türk eğitim sistemi felsefesinin olup olmadığı noktası üzerine olmuştur. Üzerinde uzlaşılan görüş ise, Türk eğitim sisteminin "millî eğitim felsefesinin" olmadığı ya da eksik olduğu üzerinedir. Bu konu üzerine neşredilen yazılarda Türk millî eğitim sisteminin temel gayesinin Türk gencini kendi toplum menfaatleri ve değerleri doğrultusunda yetiştirmek olduğu vurgulanmıştır. Derginin ortaya koyduğu bu eğitim anlayışının Ziya Gökalp'in eğitim sistemi felsefesine dayandığı aşikârdır.

Dergide yayımlanmış olan içtimaî, iktisadi ve felsefi makalelerde ise toplumun eğitilmesi ve okurların bilgilendirilmesi açısından oldukça önemli bir

işleve sahiptir. Özellikle bazı yazılarda güncel toplum meselelerinin ele alınması dergide sadece fikir ve sanat camiasının değil toplumun hemen her kesiminin kendinden bir şeyler bulması açısında artı bir durumdur. Ancak iktisadi ve felsefi ağırlıklı bazı yazıların zengin bir içeriğe sahip olması ve anlaşılabilme noktasında alanında uzmanlık gerektirmesi nedeniyle her okuyucu tarafından anlaşılmasının biraz zor olduğu kanaatindeyiz. Fakat farklı alanlara ait yazıların yayımlanması derginin daha geniş okur kitlesine sahip olması ve derginin geliştirici bir yayım politikasına sahip olduğunu göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

Töre dergisi farklı sahalarda yazılar yayımlamış olan bir dergi olmakla birlikte yayımlanan yazıların büyük bir kısmı sanat ve edebî nitelikli yazılardan oluşmaktadır. Derginin kadrosunun büyük bir çoğunluğunu sanat ve edebiyat camiasından kişilerin oluşturduğunu göz önünde bulundurursak bu sonuç beklenesi bir durumdur. Dergide yer alan edebî türlerden en zengin olanı şiirdir. Derginin hemen her sayısında istisnasız şiire yer verilmiştir. Yayımlanan şiirler göz önünde bulundurulduğunda konu yelpazesinin oldukça geniş olduğunu söyleyebiliriz. Ancak ağırlıklı olarak milliyetçilik, vatan ve dış Türkler konusunda şiirlere yer verilmiş olduğu dikkatlerden kaçmamaktadır. Bu durumun derginin ideolojisi gereği olağan bir sonuç olduğunu söyleyebiliriz. Yayımlanan şiirlerin pek çoğunun altında Arif Nihat Asya, Halide Nusret Zorlutuna gibi Türk edebiyatının önemli şairlerinin imzalarının yer alması, şiirlerin edebî açıdan değerini de ortaya koymaktadır.

Yer verilen edebî türler arasında ikinci sırada ise, hikâye gelmektedir. Hikâye, şiir kadar yayımlanan bir tür olmasa da düzenlenen hikâye yarışmaları bu konuya verilen önemi ortaya koymaktadır. Dergide düzenlenen hikâye yarışmalarının bu konuda uzman kişilerden oluşturulmuş heyet denetiminde yapılması ve yarışma sonuçlarının dergide ilan edilmesi derginin bu konuyu ne denli ciddiyetle yürüttüğünün göstergesidir. Ayrıca derece alan kişilerin hikâyelerinin dergide yayımlanıp ilan edilmesinin, edebiyata teşvik açısından örnek bir davranış olduğunu belirtmek gerekir.

Yayımlanan edebî türlerin yanı sıra edebiyat ve sanata ait pek çok makale de dergide yer almıştır. Türk musiki ve tiyatrosu üzerine dönemin ustaları tarafından

kaleme alınmış öğretici ve tanıtıcı pek çok yazıya yer verilmiştir. Yayımlanan bu yazılar Türk sanatının tanıtılması ve değerinin anlaşılması açısından son derece önemlidir.

Bunların dışında dergide çok sık yayımlanmış ve dikkat çeken türlerden biri de edebî inceleme ve eleştiri yazılarıdır. Çoğunluğu o döneme ait olan eser ve yazıların, pek çoğu estetik ve sanat ölçüleri içerisinde değerlendirilerek dergide tanıtılmıştır. Dergide yayımlanan eleştiri yazılarının bir kısmı mevcut edebiyat ve sanat çevrelerinde tartışılmakta olan konular üzerineyken bir kısmı da fikrî sahada tartışılan meseleler üzerinedir. *Töre* dergisi yer verdiği eleştiri ve inceleme yazılarıyla dönemin siyasi, sosyal ve edebî hareketliliğini de yansıtmaktadır.

Töre dergisi, içerik zenginliğiyle olduğu kadar sayfalarında yer verilen karikatürler, fotoğraflar ve resimlerle de görsel olarak oldukça dikkat çeken bir dergidir. Yer verilen çizim ve fotoğraflar derginin hem estetik seviyesini artırmakta hem de derginin yayımlandığı dönemin özelliklerini daha somut olarak yansıtmaktadır. Özellikle bazı yazı ve şiirlerin çizimlerle süslenmesi, yayımlanan yazılardaki kompozisyonun okur muhayyilesinde daha canlı kılınmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak incelemeye çalışmış olduğumuz *Töre* dergisi için söyleyebiliriz ki: *Töre* hem fikrî hem de edebî açıdan zengin bir muhtevaya sahiptir. Derginin teknik açıdan pürüzleri elbette vardır. Fakat derginin çıkarıldığı dönem ve koşullar göz önünde bulundurulduğunda eksik noktalar göz ardı edilebilir. *Töre,* zaten hiçbir zaman gözü kusursuz doyuran estetik bir dergi olmayı amaçlamamıştır. Onun temel gayesi, daima besleyicilik ve yol göstericiliktir. Bu açıdan bakıldığında *Töre*, yetmişli yılların karanlığında pek çok zihni aydınlatan yol gösterici bir yayın olmuştur.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AHMAD, Feroz, *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Kaynak Yayınları, İstanbul 2012.

AKYÜZ, Kenan, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860- 1923,* İnkılap Kitapevi, İst. 1995.

BAYRAK, M. Orhan, *Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü (1831-1993)*, Kül Yay, İst. 1994.

BULUT, Sedef, *Muhtıra Sonrası Demokratikleşme Hareketine Örnek Model Olarak 1973 Genel Seçimleri*, Pelikan Yayınları, Anakara 2007.

BORA, Tanıl, *Cereyanlar Türkiye'de Siyasi İdeoloji,* İletişim Yayınları, İstanbul 2017.

DOĞAN, Erdal, *Edebiyatımızda Dergiler*, Bağlam Yay., İst. 1977.

ENGİNÜN, İnci, *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e 1839-1923,* 6. Baskı, Dergâh Yay., İst. 2012.

İNUĞUR, M. Nuri, *Türk Basın Tarihi (1919- 1989*), Gazeteciler Cemiyeti Yay., İstanbul 1992.

OKTAY, Orhan, *Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı*, Dergâh Yay., İst. 2005.

ÖZDEMİR, Hikmet, *Türkiye Cumhuriyeti*, İz Yayıncılık, İstanbul 1995.

ÖZKIRIMLI, Atilla, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, C.1, Cem Yayınevi, İst. 1984.

ÖZNUR, Hakkı, *Ülkücü Hareket Yayın Organları, Makaleler, Temel Kavramlar 4*, Alternatif Yayınları, Ankara.

TOPUZ, Hıfzı, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitapevi, İstanbul 2018.

TUNALI, A. Yağmur, *1968- 1980 Kavga Günleri*, Bilge Kültür Sanat Yayınevi, İstanbul 2014.

ZÜRCHER, Erık Jan, *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul 2017.

Makaleler

AKA, İsmail, "Orhun Abideleri", *Töre*, S. 3-31, Ağustos 1971.

AKYOL, Taha, "Doğu – Batı Çatışması", *Töre*, S. 141, Şubat 1983.

AKYOL, Taha, "Şehirleşme ve Kültür Bunalımı", *Töre*, S. 154, Mart 1984.

ALTAYLI, Oğuzata, "Türk Sinemasına Genel Bir Bakış Sinemamızın Fikrî Yapısı", *Töre*, S. 32, Ocak 1974.

ALTAYLI, Oğuzata, "Türkiye'de Yeraltı Sineması", *Töre*, S. 24, Mayıs 1973.

ARIK, Alev, "Aydının İhaneti ve Zihni Yapı", *Töre*, S. 5, Ekim 1971.

ARIK, Alev, "Milliyetçi Toplumcu Açıdan Hali Hazır Zihni Muhtevanın Değiştirilmesi Problemi", *Töre*, S. 1/29, Haziran 1971.

ARSLAN, Ahmet Ali, "İran'la Dost Olmaya Çalışalım", *Töre*, S. 107, Nisan 1980.

ARSLAN, Ahmet Ali, "Yüzümüzü İran'a Dönelim", *Töre*, S. 96, Mayıs 1979.

ASYA, Levent, "Devlet Tiyatrolarına Bir Bakış", *Töre*, S. 103- 104, Aralık – Ocak

BAKİLER, Yavuz Bülent, "Azerbaycan", *Töre*, S. 43, Aralık 1974.

BARDAKÇI, Murat, "Türk Musikisi Nazariyatı –I", *Töre*, S. 36, Mayıs 1974.

BARDAKÇI, Murat, "Piyasa Şarkıları ve Okullarımızda Musiki Eğitimi", *Töre*, S. 21, Şubat 1973.

BARDAKÇI, Murat, "TRT ve Türk Musikisi", *Töre*, S. 23, Nisan 1973.

BAŞGIL, Ali Fuat, "Türkçe Meselesi", *Töre*, S. 91, Aralık 1978.

BEKDEMİR, Tahsin, "Müslümanların Kültür Tarihinde Hizmetlerine Kısa Bir Bakış", *Töre*, S. 92, Ocak 1979.

BERBER, İbrahim, "Nerde", *Töre*, S. 82, Mart 1978.

BİLGİÇ, Emin, "Millî Kültür Davamız ve Turizm", *Töre*, S.160, Eylül 1984.

CEBECİ, Ahmet, "Bir Zamanlar Deliorman", *Töre*, S. 47, Nisan 1975.

CEBECİ, Ahmet, "Bulgaristan Türkleri" *Töre*, S. 27, Ağustos 1973.

CEBECİ, Ahmet, "Deliorman Folklorunda Mektuplar", S. 29/90, Ekim-Kasım 1973.

CEZZAR, S. Ahmet, "Estetik, İlim ve Din (2) / Sanat ve Psikoloji", *Töre*, S. 126, Kasım 1981.

COŞKUN, Meriç, "Kürşat İhtilali ve İsmet Hüzünlü", *Töre*, S. 62, Temmuz 1976.

ÇAM, Nusret, "Osmanlı Mimarisinde ve Şehir Hayatında Ses ve Musiki Unsuru", *Töre*, S. 121, Haziran 1981.

ÇOKSOLMAZ, Sabri, "Dil Bozgunu", *Töre*, S. 85, Haziran 1978.

ÇOKUM, Sevinç, "Hikâye Yarışması Hakkında", *Töre*, S. 115, Aralık 1980.

ÇONGUR, Rıdvan, "Sanat", *Töre*, S. 105, Şubat 1980.

ÇONGUR, Rıdvan, "Tanpınar'a Selam Olsun", *Töre*, S. 131, Nisan 1982.

DİLAÇER, A., EPİKMAN, Refik, vd., "Türk Basını", *Türk Ansiklopedisi*, C. V., MEBB, Ankara 1952.

DİNÇER, Nahit, "Dokuz Işık'ta Türk Millî Eğitim Sisteminin Gayesi",*Töre*, S. 13, Haziran 1972.

DİNÇER, Nahit, "Kültür Kavramı Manevi ve Millî Kültür", *Töre*, S. 15, Ağustos 1972.

DİNÇER, Nahit, "Millî Kültürde Dinin Yeri ve Millî Şahsiyet",*Töre*, S. 16, Eylül 1972.

DİRİÖZ, Meserret, "Ömer Hayyam Türkçe Biliyor muydu?",*Töre*, S. 100, Eylül 1979.

DOĞAN, Mehmet, "Orhun Kıyısında Üç Taş",*Töre*, S. 10, Mart 1972

ELÇİN, Şükrü, "Folklorumuzda Yozlaşma ve Yabancılaşma",*Töre*, S. 128, Ocak 1982.

EMİN, Birol, "Tarihimizin Dersleri",*Töre*, S. 2/30, Temmuz 1971.

ENGİN, Muhabay, "Türkistan'ın Bakir Toprakları ve Sovyet Komünist Partisinin Buna Yönelik Politikası",*Töre*, S. 55, Aralık 1975.

ERCİLASUN, A. Bican, "Benim İçin Töre",*Töre*, S. 1, Şubat 2012.

ERCİLASUN, Ahmet Bican, "Öztürkçecilik Nedir?",*Töre*, S. 48, Mayıs 1975.

ERCİLASUN, Ahmet Bican, "Uydurdukça değil mi Uydur Uydur Söyle", *Töre*, S. 85, Haziran 1978.

ERCİLASUN, Ahmet Bican, "Türkçenin Sefaleti", *Töre*, S. 7, Aralık 1971.

ERCİLASUN, Bilge, "Yahya Kemal ve Şiiri", *Töre*, S. 112, Eylül 1980.

ERDEM, Bilge, "İran Türklerinin Durumu", *Töre*, Mayıs 1979.

ERGÖZ, Nuri, "Yurtdışına İşçi İhracının Millî Kültürümüze Tesirleri",*Töre*, S. 33-34, Şubat/Mart 1974.

ERKAL, Mustafa E., "Özgürlükçü Demokrasi Tutkusu ve Sulandırılmış Marksizm", *Töre,* S. 28, Eylül 1973.

ERÖZ, Mehmet, "Dış Türklerde Dil Faciası", *Töre,* S. 93, Şubat 1979.

ERÖZ, Mehmet, "Din ve Sosyalizm", *Töre,* S. 31.

ERÖZ, Mehmet, " Fikir Hürriyetine Dair Bazı Fikirler", *Töre*, S. 33-34, Şubat Mart 1974.

ERÖZ, Mehmet, "Türk Millî Birliğine Doğru", *Töre*, S. 9, Şubat 1972.

ERÖZ, Mehmet, "Türk Kültürünün Gelişme Seyrine Kısa Bir Bakış", *Töre*, S. 4, Eylül 1971.

EVSEN, Alper İslam, "Hollanda'daki İşçilerimizin Meseleleri", *Töre,* S. 145, Haziran 1983.

GEÇER, İlhan, "Kuklalar", *Töre,* S. 67, Aralık 1976.

GENÇOSMANOĞLU, Niyazi Yıldırım, "Bozkurtların Diriliş Destanından", *Töre*, S. 77, Ekim 1977.

GENÇOSMANOĞLU, Niyazi Yıldırım, "Ey Türk Oğlu", *Töre*, S. 79, Aralık 1977.

GEVGİLİLİ, Ali, "Türkiye Basını", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C. I, İletişim Yay., İst. 1983.

GÖKALP, Cevdet, "Türk Kıyımı", *Töre*, S. 18, Kasım 1972.

GÖZLER, H. Fethi, "Ömer Seyfettin'in Hikâyelerindeki Özellikler", *Töre,* S. 130, Mart 1982.

GÜLENSOY, Tuncer, "Türklerde Yazı", *Töre*, S. 23, Nisan 1973.

GÜNGÖR, Erol, "Türkiye'de Eğitim ve Türk Kültürü", *Töre*, S. 32, Ocak 1974.

GÜNGÖR, Erol, "Turancılığa Dair", *Töre*, S. 120, Mayıs 1981.

GÜNGÖR, Erol, "Millî Karakter", *Töre*, S. 38, Temmuz 1974.

GÜNGÖR, Erol, "Milliyetçiler Arasında Birlik Meselesi", *Töre*, S. 48, Mayıs 1975.

GÜNGÖR, Erol, " Halkçılığın Sosyal Temelleri Üzerine Düşünceler", *Töre*, S. 1/29, Haziran 1971.

GÜNGÖR, Erol, "Yeni Devletlerde Milliyetçilik ve İktisadi Politika", *Töre*, S. 55, Aralık 1975.

GÜNGÖR, Erol, "Halk Kültürü ve Münevver Kültürü", *Töre*, S. 30/2, Temmuz 1971.

GÜNGÖR, Erol, "Kültürde Eski ve Yeni", *Töre*, S. 14, Temmuz 1972.

GÜNGÖR, Erol, "Batılılaşma ve Türk Kültürü", *Töre*, S. 8, Ocak 1972.

GÜNGÖR, Erol, "Bir Adım İleri İki Adım Geri", *Töre*, S. 31/3, Ağustos 1971.

GÜNGÖR, Erol, "İmparatorluk Halkı ve Sömürge Münevveri", *Töre*, S. 6, Kasım 1971.

GÜNGÖR, Erol, "İlim ve Sanat Karşısında Devlet", *Töre*, S. 76, Eylül 1977.

GÜNGÖR, Erol, "Türkiye'de Millî Eğitim ve Türk ve Türk Kültürü", *Töre*, S. 32, Ocak 1974.

GÜR, Timuçin, "Almanya'da Türk Azınlığı", *Töre*, S. 95, Nisan 1979.

GÜRBÜZ, Ülker, "Tenkit Hakkında", *Töre,* S. 68, Ocak 1977.

GÜRBÜZ, Ülker, "Tenkit Hakkında II.", *Töre,* S. 69, Şubat 1977.

GÜREL, Reşat, "Yakılacak Kitaplar", *Töre,* S. 136, Eylül 1982.

GÜRGÜN, Musa, "Terbiye Konusuna Genel Bir Bakış", *Töre*, S. 1- 29, Haziran 1971.

GÜZEL, Gün, "Dilimizin Bugünkü Meseleleri", *Töre,* S. 44, Ocak 1975.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Milliyetçilik ve Milliyetçiler", *Töre,* S. 9, Şubat 1972.

HACEMİNOĞLU, Necmettin, "Sadeleşmede Ölçü", *Töre,* S. 3-31, Ağustos 1971.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Dil Meselesi", *Töre,* S. 1-29, Haziran 1971.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Tarih Boyunca Türk Milliyetçiliği", *Töre,* S. 35, Nisan 1974.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Ziya Gökalp'te Turancılık Ülküsü", *Töre,* S. 63, Ağustos 1976.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Ziya Gökalp'te Turancılık Ülküsü II.",*Töre,* S. 65, Ekim 1976.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Milliyetçilik", *Töre,* S. 32, Ocak 1974.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Millî Benliğin İdraki" *Töre,* S. 55, Aralık 1975.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Milliyetçi Gençliğin Kitaplığı", *Töre,* S. 13, Haziran 1972.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, "Ülküsüzlük ve Ülkücüler", *Töre,* S. 17, Ekim 1972.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, “Fikir Boşluğu”, *Töre,* S. 11, Nisan 1972.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, “Millet Olmak İçin”, *Töre,* S. 41, Ekim 1974.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, “Değer Kargaşalığı”, *Töre,* S. 42, Kasım 1974.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, “Yabancı Kültür Meddahlığı”, *Töre,* S. 37, Haziran 1974.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, “Kültür Mandacıları”, *Töre,* S. 36, Mayıs 1974.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, “Atsız”, *Töre,* S. 56, Ocak 1976.

HACIEMİNOĞLU, Necmettin, “Milliyetçiliğe Düşman Akımlar” *Töre,* S. 7, Aralı 1971.

IŞIKLI, Suat, “Millî Musikimiz Hakkında”, *Töre,* S. 24, Mayıs 1973.

IŞINSU, Emine, “*Töre*’ye Dair”, *Töre,* S. 30/2, Temmuz 1971.

IŞINSU, Emine, “Eyvallah”, *Töre,* S. 121, Haziran 1981.

IŞINSU, Emine, “Genel Durum”, *Töre,* S. 12, Mayıs 1972.

İZBUL, Yalçın, “Atatürk ve Dil”, *Töre,* S. 85, Haziran 1978.

İZBUL, Yalçın, “Kültürde Devrim Kültürde Tekamül”, *Töre,* S. 80, Ocak 1978.

KAFALI, Mustafa, “Kerkük Türkleri”, *Töre,* S. 17, Ekim 1972.

KAFALI, Mustafa, “Azerbaycan ve Azeri Türkleri”, *Töre,* S. 16, Eylül 1972.

KAFALI, Mustafa, “Suriye Türkleri”, *Töre,* S. 21, Şubat 1973.

KAFALI, Mustafa, "Dünya Türklüğü ve Esir Türkler", *Töre*, S. 98, Temmuz 1979.

KANTARCIOĞLU, Sevim, "Klasik Hümanizm ve Milliyetçilik", *Töre*, S. 96, Mayıs 1979.

KARACA, Ahmet, "Azerbaycan'ın Yakın Tarihi", *Töre*, S. 107, Nisan 1980.

KARAHANLI, Mehmet, *"Türk Eğitim Sistemi Üzerine", Töre*, S. 64, Eylül 1976.

KARAKOÇ, Abdürrahim, "Bayram Ola", *Töre*, S. 92, Ocak 1979.

KARAMAĞRALI, Mehmet, "Türk Eğitim Sistemi Üzerine", *Töre*, S. 64, Eylül 1976.

KARDEŞ, Rıza, "Türk Öğretmeninin Yetiştirilmesi: V- Umumi Bir Değerlendirme:2", *Töre*, S. 91, Aralık 1978.

KAPLAN, Mehmet, Ali Nihat Tarlan, vd., "Basın", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler*, C. I, Dergâh Yay., İst. 1977.

KAPLAN, Mehmet, Ali Nihat Tarlan, vd., "Gazete", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler*, , C. III., Dergah Yay., İst. 1977.

KAPLAN, Mehmet, Ali Nihat Tarlan, vd., "Dergi", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/ İsimler/ Eserler/ Terimler*, C. II, Dergah Yay., İst. 1977.

KEMALOĞLU, Sadık, "*Töre*'nin Fikir ve Sanat Hayatımızdaki Yeri", *Töre*, S. 61, Haziran 1976.

KERMAN, Zeynep, "Huzur Romanında Musiki", *Töre*, S. 131, Nisan 1982.

KOÇAK, Gavseddin, "Türk Güzel", *Töre*, S. 42, Kasım 1974.

KUKUL, M. Halistin, "Kültür ve Dil", *Töre*, S. 102, Kasım 1979.

KURAN, Ercüment, "Türklerde Millî Hâkimiyet Ülküsü", *Töre*, S. 155, Nisan 1984.

KURAT, Yuluğ Tekin, "Türkiye'de Milliyetçilik ve Tarih Eğitimi", *Töre*, S. 33-34, Şubat 1974.

MÜMTAZ, Hüseyin, "Türkülerle Gittiklerimiz", *Töre*, S. 95, Nisan 1979.

MÜMTAZ, Hüseyin, "Çevre Türklere Tesir Etmeye Çalışan Cereyanlar II. Aşırı Dincilik", *Töre*, S. 145, Haziran 1983.

MÜMTAZ, Hüseyin, "Esir Milletler", *Töre*, S. 169-170, Haziran – Temmuz.

MÜMTAZ, Hüseyin, "1980'lere Girerken Türkiye II", S. 103 – 104, Şubat 1980.

NEVRUZ, Yılmaz, "Almanya'daki Çocuklarımızın Meseleleri", *Töre*, S. 106, Mart 1980.

NİKABİ, Mehmet Ali, "Güney Azerbaycan'da Ana Dili", *Töre*, Kasım 1980.

ÖKSÜZ, İskender, "Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru", *Töre*, S. 94, Mart 1979.

ÖZBALCI, Mustafa, "Millî Kültür ve Öğretmen", *Töre*, S. 155, Nisan 1984.

ÖZBALCI, Mustafa, "Sanat ve Edebiyatta Gelenek Meselesi", *Töre*, S. 152, Ocak 1984..

ÖZBAY, Hüseyin, "Yahya Kemal'in Misyonu", *Töre*, S. 150, Kasım 1983.

ÖZBEN, Atilla, "Türkiye'de Anarşinin Sebepleri I", *Töre*, S. 95, Nisan 1979.

ÖZDEMİR, Mehmet Çağatay, "Gökalp'in Eğitimciliği", *Töre*, S. 44, Ocak 1975.

ÖZDEMİR, Mehmet Çağatay, "Türk Eğitim Sisteminin Felsefesi", *Töre*, S. 51, Ağustos 1975.

ÖZDEMİR, İsmail, "Eğitim Meselemiz", *Töre*, S. 56, Ocak 1976.

ÖZDEMİR, Mehmet Çağatay, "Nizam, İktisadi Kalkınma ve Eğitim", *Töre*, S. 80, Ocak 1978.

ÖZDOĞRU, Nüvit, "Klasik Türk Musikisini Sevmeliyiz", *Töre*, S. 10, Mart 1972.

ÖZEL, Yunus, "Şehirlerin Son Arzusu", *Töre*, S. 91, Aralık1978.

ÖZKIRIMLI, Atilla, "Dergi", *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. I, Cem Yayınevi, İst. 1982.

ÖZKIRIMLI, Atilla, "Dergi", *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. IX, Cem Yayınevi, İstanbul 1983.

POLAT, Mahmut, "27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı (1963- 1980)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 2018.

SAYAN, Erol, "Türk Musikisi Hakkında", *Töre*, S. 37, Haziran 1974

SEFERCİOĞLU, Necmettin, "Eğitim ve Kütüphanelerimiz", *Töre*, S. 1- 29, Haziran 1971.

SEFERCİOĞLU, Necmettin, "Kütüphanelerimiz", *Töre*, S. 4- 32, Eylül 1971.

SEFERCİOĞLU, Necmettin, "Eğitim ve Kütüphaneler", *Töre*, S. 1 – 29, Haziran 1971.

SEYİDOĞLU, Bilge, "Çizgi de Bir Murattır", *Töre*, S. 97, Haziran 1979.

SOMUNCUOĞLU, Sadi, "Bütün Yollar Eğitimden Geçer", *Töre*, S. 145, Haziran 1983.

SUBAŞI, Muhsin İlyas, "Sinemadan Faydalanabilir miyiz?", *Töre*, S. 132, Mayıs 1982.

SUBUTAY, Bülent, "Doğu Türkistan Türkleri", *Töre*, S. 4, Eylül 1971.

SUBUTAY, Bülent, "Afganistan Türkleri", *Töre*, S. 3-31, Ağustos 1971.

SÜKAN, Işık, "Sanat ve Sanatçıya Dair", *Töre*, S. 1-29, Haziran 1971.

SÜKAN, Şinasi, "İran'ın Etnik Durumu", *Töre*, S. 56, Ocak 1976.

ŞAHİN, Ahmet Metin, "Be Evlat", *Töre*, S. 64, Eylül 1976.

TANYU, Hikmet, "Millet ve Irk", *Töre*, S. 54, Kasım 1974.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri, "Ziya Gökalp'te Milliyetçilik ve Din", *Töre*, S. 46, Mart 1975.

TÖRE, "*Töre*'ye Dair", *Töre*, S. 30/2, Temmuz 1971.

TÖRE, "Sunuş", *Töre*, S. 29/1, Mayıs- Haziran 1971.

TÖRE, "*Töre*'den", *Töre*, S. 105, Şubat 1980.

TÖRE, "*Töre*'den", *Töre*, S. 112, Eylül 1980.

TÖRE, "Türk Dünyası Dosyası", *Töre*, S. 118, Mart 1981.

TÖRE, "Yeni Kalemler", *Töre*, S. 20. Ocak 1973.

TUĞCUGİL, Ayhan, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil", *Töre*, S. 99, Ağustos 1979.

TUĞCUGİL, Ayhan, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil - II", *Töre*, S. 100, Eylül 1979.

TUĞCUGİL, Ayhan, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi Uygulama: Dil I.", *Töre*, S. 99, Ağustos 1979.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama Dil - III”, *Töre*, S. 101, Ekim 1979.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Milliyetçi Fikir Sistemi: Uygulama Dil – IV.”, *Töre*, S. 103-104, Aralık – Ocak 1979 – 1980.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Yeni Cephe Tiyatro”, *Töre*, S. 69, Şubat 1977.

TUĞCUGİL, Ayhan, “İdeolojiler Savaşı ve Türkiye”, *Töre*, S. 56, Ocak 1976.

.TUĞCUGİL, Ayhan, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminin Gayesi”, *Töre*, S. 61, Haziran 1976.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Cemiyet Birimlerinin Tarih İçindeki Evrimi", *Töre*, S. 66, Kasım 1976.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Tarih Neyin Mücadelesi?”, *Töre*, S. 67, Aralık 1976.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Millet, Ümmet ve Sınıf”, *Töre*, S. 68. Ocak 1977.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Türk Milliyetçiliğinde Metot”, *Töre*, S. 62, Temmuz 1971.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminde Metot III. – İlim ve Türk Milliyetçiliği”, *Töre*, Ekim 1976, S. 64

TUĞCUGİL, Ayhan, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi – Uygulama I” *Töre*, S. 97, Haziran 1979.

TUĞCUGİL, Ayhan, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sisteminde Metot II”, *Töre*, S. 63, Ağustos 1976.

TUNALI, A. Yağmur, “*Töre*’nin *Töre*si”, *Fikir Sanat ve Edebiyatta Töre*, S. 1, Şubat 2012.

TUNALI, Yağmur, “Kültür Üzerine Bazı Dikkatler”, *Töre*, S. 160, Eylül 1984.

TUNALI, Yağmur, "Musikimizin Yüz Akı", *Töre*, S. 131, Nisan 1982.

TURAL, Sadık Kemal, "Türkiye'de Şehirleşmenin Doğurduğu Meseleler", *Töre*, S. 154, Mart 1984.

TURAL, Sadık Kemal, "Millet ve Sanatkar", *Töre*, S. 25, Haziran 1973.

TURAL, Sadık Kemal, "Yeni Millî Edebiyat Akımı Konusunda Birkaç Not", *Töre*, S. 92, Ocak 1979.

TURAL, Sadık Kemal, "Dokuz Işık Açısından Sanat ve Edebiyat Üzerine Notlar", *Töre*, S. 26, Temmuz 1973.

TURAL, Sadık Kemal, "Dokuz Işık Açısından Sanat ve Edebiyat Üzerine Notlar", *Töre*, S. 27, Ağustos 1973.

TURAL, Sadık Kemal, "Dokuz Işık Açısından Sanat ve Edebiyat Üzerine Notlar", *Töre*, S. 28, Eylül 1973.

TURAL, Sadık Kemal, "Millî Estetik Meselemiz", *Töre*, S. 24, Mayıs 1973.

TURAL, Sadık Kemal, "Ölümünün Birinci Yılında Arif Nihat'ın Düşündürdükleri", *Töre*, S. 56, Ocak 1976.

TURAL, Sadık Kemal, "Halide Nusret Zorlutuna", *Töre*, S. 158, Temmuz 1984.

TURAL, Sadık Kemal, "Sanat Eserinin Ölümsüzlüğü", *Töre*, S. 21, Şubat 1973.

TÜRKKAN, Reha Oğuz, "Arı Türkçenin En Tehlikeli Zehri", *Töre*, S. 91, Aralık 1978.

TÜRKKAN, Reha Oğuz, "Temel Türk Milliyetçiliği (5)", *Töre*, S. 120, Mayıs 1981.

TÜRKKAN, Reha Oğuz, "Türk Milliyetçiliğinin Sisteminde Yapı Düzeni", *Töre*, S. 114, Kasım 1980.

TÜRKKAN, Reha Oğuz, "Türk Milliyetçiliği ve Bazı Temel Soruları", *Töre*, S. 155, Nisan 1984.

TÜRKKAN, Reha Oğuz, "Temel Türk Milliyetçiliği II" *Töre*, S. 113, Ekim 1980.

YAHNİCİ, Şevket Bülent, "72'de Tiyatro", *Töre*, S. 21, Şubat 1973.

YAHNİCİ, Şevket Bülent, "Sahnede Türk'e Yöneliş", *Töre*, S. 26, Temmuz 1973.

YALÇIN, Alemdar, "Genç Türk Edebiyatçısının Sorumluluğu", *Töre*, S. 159, Ağustos 1984.

YALÇIN, Alemdar, "Gökalp'i Anlamak", *Töre*, S. 149, Ekim 1983.

YAYKINLI, Namık, "Servet –i Fünûn'da Edebî Tenkit", *Töre*, S. 131, Nisan 1982.

YILDIZ, Hakkı Dursun, "Eğitimde Millî Kültür", *Töre*, S. 4, Eylül 1971.

YILMAZ, Muammer, "Tarihimiz Tepeden Tırnağa Yenilenmelidir", *Töre*, S. 195, Ağustos 1982.

ZORLUTUNA, Halide Nusret, "İlk Müjde Ak Topraklar", *Töre*, S. 3/31, Ağustos 1971.

ZORLUTUNA, Halide Nusret, "Kahret", *Töre*, S. 41, Ekim 1974.

ZİYA, M. Emin, "Irkçılık ve Milliyetçilik", *Töre*, S. 71, Nisan 1977.

İNDEKS

1

12 Eylül, 5, 12, 24, 55, 334
12 Eylül 1980, 24
12 Mart, IV, 5, 10, 11, 24, 239
1970, III, IV, 1, 2, 4, 5, 7, 11, 12, 14, 19, 24, 31, 32, 34, 268, 301, 341, 346
1980, III, IV, 1, 2, 4, 5, 7, 11, 12, 13, 14, 20, 24, 32, 50, 55, 238, 243, 272, 274, 281, 282, 283, 302, 334, 335, 352, 353, 354, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365

2

27 Mayıs, 5, 6, 7, 361

A

Adnan Menderes, 6
ahlakçılık, 9
Ahmet Rasim, 20
akademisyen, 2, 43, 50, 301
Ali Suavi, 18, 19
Alparslan Türkeş, 6, 9, 12, 50
Amerikan Altıncı Filosu, 9
Amerikan Emperyalizmi, 9
Ankara, 2, 6, 8, 19, 22, 35, 38, 46, 50, 213, 320, 321, 351, 354
Antikomünizm, 3
Arap, 30, 40, 210, 211, 270, 276, 309, 310, 333, 343
Asır, 19
askeri müdahalesi, IV
Atatürk, 6, 7, 215, 232, 239, 240, 241, 242, 243, 289, 292, 327, 358, 361
Avrupa, 17, 18, 19, 20, 25, 218, 227, 230, 232, 233, 281, 284
aydınlar, 9, 16, 50, 234, 246, 263, 311
Ayşe dergisinin, 2, 34, 49

B

basımevi, 15
Basın, 1, 10, 14, 17, 20, 21, 23, 24, 28, 31, 32, 351, 352, 359
Basiret, 19
baskı, 1, 11, 14, 18, 19, 20, 23, 32, 273, 275, 276, 277, 344
Bozkurt, 2, 32, 45

C

Cemal Gürsel, 6
Ceride-i Askeriye, 18, 26
Cumhuriyet, 1, 15, 16, 23, 25, 30, 243, 247, 270, 351, 355

Ç

Çınaraltı, 2

D

Demirel Hükümeti, 10
dergi, III, 1, 2, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 48, 50, 56, 278, 302, 315, 346, 348, 349, 350
Dev- Genç, 8
Devir, 19
Devlet, 2, 32, 37, 43, 45, 52, 258, 296, 312, 319, 320, 338, 339, 352, 356
Devrimci Gençlik, 8
dil, 17, 28, 30, 56, 202, 203, 204, 205, 207, 209, 211, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 229, 231, 237, 241, 249, 251, 252, 253, 254, 270, 272, 276, 280, 283, 316, 317, 329, 330, 332, 336, 343, 348
Diyojen, 19, 26
DP, 6, 23
Dündar Taşer, 2, 9, 43, 51, 52

E

edebiyat, I, III, IV, 1, 2, 3, 16, 27, 28, 30, 31, 32, 53, 55, 205, 206, 209, 211, 237, 249, 262, 301, 302, 303, 305, 306, 308, 312, 314, 315, 332, 336, 337, 339, 340, 346, 349, 350
Ekonomik, 8, 46

Emine Işınsu, 35, 36, 37, 43, 44, 45, 49, 50, 53, 334
Eylem, 1

F

Fars, 211, 271, 273
Fikir Kulüpleri Federasyonu, 8

G

Galip Erdem, 2, 36, 51, 237
gazete, III, 1, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 45, 273, 278, 315, 346
Genç Osmanlılar, 18, 19

H

haber, 14, 23, 340
Hakayikü'l Vekâyi, 19
Halide Nusret Zorlutuna, 2, 34, 35, 36, 53, 54, 301, 323, 324, 326, 331, 332, 349, 364
Halk, 7, 46, 256, 257, 313, 317, 321, 356
harf inkılabı, 30
hürriyetçilik, 9

I

II. Meşrutiyet, 21, 28, 29

İ

İbret, 19
ideoloji, 32, 315, 327, 342, 343, 344, 346
ihtilali, 213, 276
İkdam, 19, 20, 21, 22
ilimcilik, 9, 230
İskender Öksüz, IV, 36, 50, 288, 289, 290
İslam, 3, 9, 24, 29, 54, 230, 231, 232, 233, 253, 255, 270, 281, 283, 284, 295, 323, 324, 326, 331, 343, 355
İstanbul, 6, 7, 10, 11, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 28, 29, 32, 35, 38, 43, 44, 46, 212, 213, 269, 321, 351, 352, 361
İstibdat, 20, 27
İstikbal, 19, 20, 23
İşçi Partisi, 8
işçilerin, 7, 8, 282, 283

K

Kadriye, 3
kamuoyu, 14, 16, 23, 347
Komünizmle Mücadele Derneği, 9
kültürel, III, 1, 2, 5, 28, 52, 202, 205, 214, 219, 220, 221, 224, 246, 248, 253, 255, 256, 257, 260, 263, 264, 265, 266, 271, 285, 291, 293, 306, 307, 311, 316, 317, 320, 346, 347, 348

M

Mecmua-i Fünûn, 26
Meşveret, 20
Mili, 2, 252
Millet, 2, 9, 21, 24, 45, 49, 227, 229, 241, 249, 254, 288, 303, 343, 358, 362, 363, 364
Milli Demokrat Devrim, 8
Milli Güvenlik Komitesi, 6
milliyetçi, I, III, 2, 9, 11, 24, 29, 32, 34, 43, 45, 48, 49, 50, 51, 225, 228, 235, 243, 244, 245, 246, 292, 299, 300, 305, 314, 319, 320, 322, 329, 332, 339, 341, 346, 347
milliyetçi aydınların, 2
Milliyetçi Hareket Partisi, 3, 9
Muhbir, 18, 20
Muhtırası, IV, 5, 10
Mümeyyiz, 19
Mütareke, 22, 29

N

Namık Kemal, 17, 18

O

Okullar, 8
Orhun abideleri, 209
Orkun, 2, 30, 48
Osmanlı, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 32, 212, 213, 254, 255, 260, 271, 334, 339, 353

Ö

Öğrenciler, 8, 9
Ötüken, 2, 32, 46, 48

P

Peyami, 30, 37

R

resmi, 16, 22, 52, 211, 239, 268, 270, 287, 313
Ruzname-i Ceride-i Havadis, 18

S

Sabah, 19, 20, 21, 22, 23
Sadakat, 19
Sağ, 1, 9, 13, 341
Sait Efendi, 15
sanat, I, III, IV, 1, 2, 3, 14, 25, 27, 30, 31, 32, 34, 48, 53, 55, 235, 243, 251, 252, 253, 254, 262, 287, 293, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 312, 314, 315, 317, 319, 321, 323, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 346, 349, 350
sanatsal, 1, 4, 26, 31, 42, 254, 308, 319, 334, 339
sanayicilik, 9
sansür, 19, 21, 32
Servetifünun, 212
Sirâc, 19
siyasal, I, III, 2, 6, 9, 11, 12, 14, 15, 256, 334
siyasi, III, IV, 1, 5, 7, 9, 12, 13, 14, 21, 24, 28, 33, 43, 48, 51, 55, 226, 236, 238, 246, 247, 258, 271, 272, 275, 306, 316, 317, 341, 342, 344, 345, 346, 347, 350
sol, III, 1, 8, 9, 11, 12, 13, 24, 31, 32, 40, 42, 225, 314, 315, 319, 320, 341, 347

Ş

Şark, 19, 27, 38, 263
şiddet, 9, 11, 12
Şinasi, 17, 18, 211, 274, 275, 362

T

Takvim- i Vekâyi, 16
Tanin, 21, 22, 23
Tanzimat, 15, 16, 21, 26, 29, 211, 229, 258, 311, 337, 346, 351
tarih, 17, 30, 52, 207, 208, 214, 216, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 233, 234, 235, 241, 249, 250, 251, 252, 257, 299, 300, 301, 317, 332, 335, 342, 343, 348
*Te*rakki, 19, 20, 21, 22, 27, 28
Tercüman- ı Hakikat, 19, 20, 21
TİP, 8
toplumculuk, 9
Töre, I, III, IV, 2, 3, 4, 32, 34, 35, 36, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 215, 216, 217, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 243, 244, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365
Töre dergisi, I, III, IV, 2, 3, 4, 34, 35, 36, 38, 43, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 205, 211, 223, 225, 248, 267, 281, 284, 285, 288, 294, 301, 302, 308, 316, 319, 322, 323, 325, 332, 336, 339, 341, 346, 347, 349, 350
Türk basın, I, IV, 1, 15, 16, 17, 18, 22, 25, 27, 30, 32
Türk dünyası, 51, 270, 306
Türk kültürü, 28, 52, 261, 283, 302, 339
Türk Yurdu, 2, 28, 48
Türkçecilik, 211, 219, 220, 221, 222, 225, 314, 348
Türkçülük, 28, 236, 238
Türkiye, IV, 1, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 24, 28, 30, 32, 46, 49, 50, 51, 52, 204, 219, 220, 228, 229, 231, 232, 234, 236, 238, 242, 245, 246, 247, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 263, 264, 266, 267, 268, 269, 270, 272, 274, 277, 278, 280, 281, 282, 283, 284, 290, 294, 295, 296, 297, 298, 312, 313, 315, 317, 319, 322, 339, 341, 342, 344, 345, 347, 351, 352, 355, 356, 360, 363, 364
Türkiye Komünist Partisi, 8
Türkoloji, 3

Ü

Ülkü Ocakları, 9
Ülkücü, 2, 11, 319, 351
Ümmet, 20, 21, 229, 363
üniversite dergi, 2

V

Vakit, 19, 22, 23

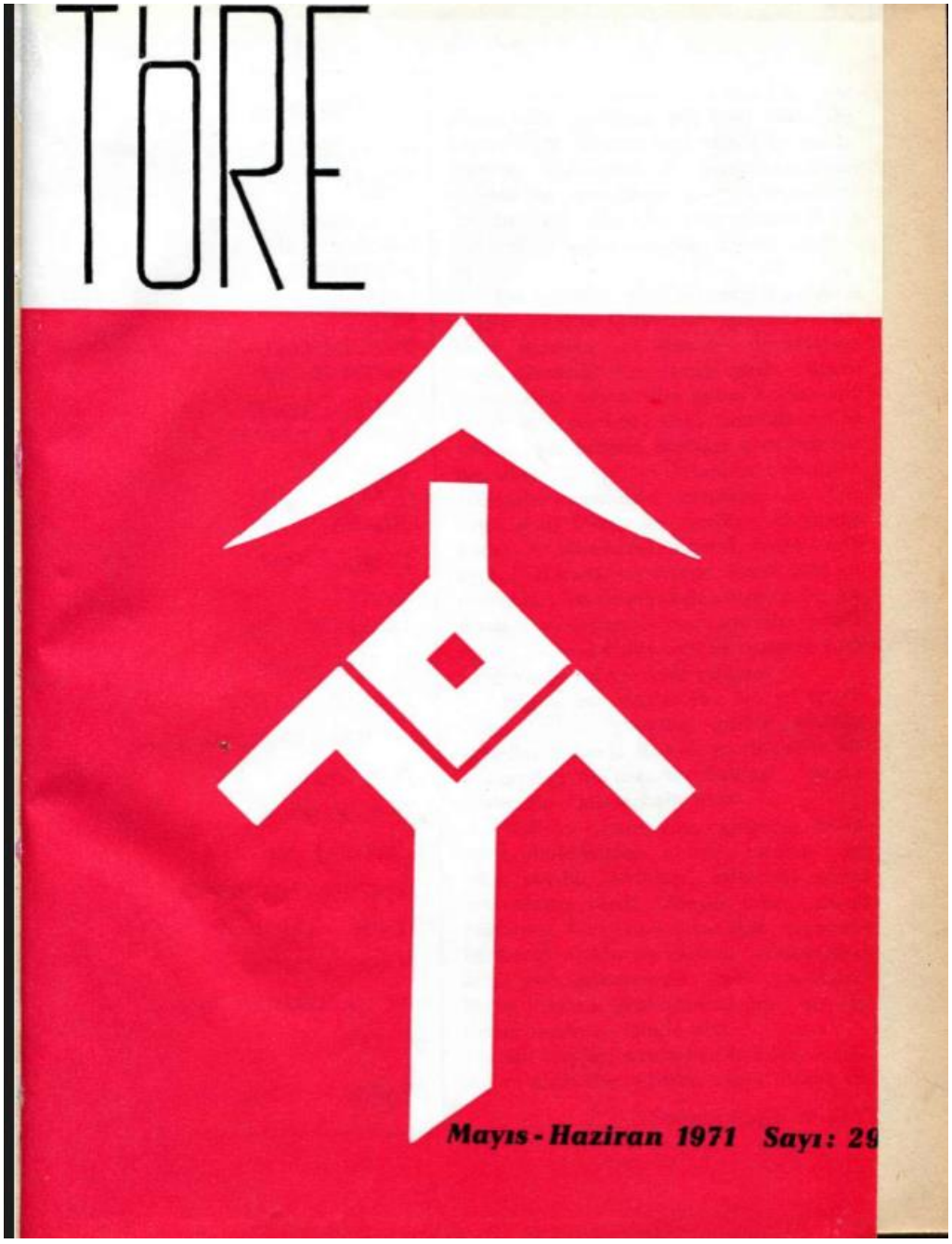
Y

Yağmur Tunalı, IV, 2, 3, 11, 34, 37, 48, 49, 54, 263, 264, 312, 323
Yassıada, 6
yayın, III, 1, 2, 3, 16, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 30, 31, 32, 34, 37, 270, 274, 282, 304, 311
Yazı, 36, 42, 203, 208, 356
Yüksek Adalet Divanı, 6

Z

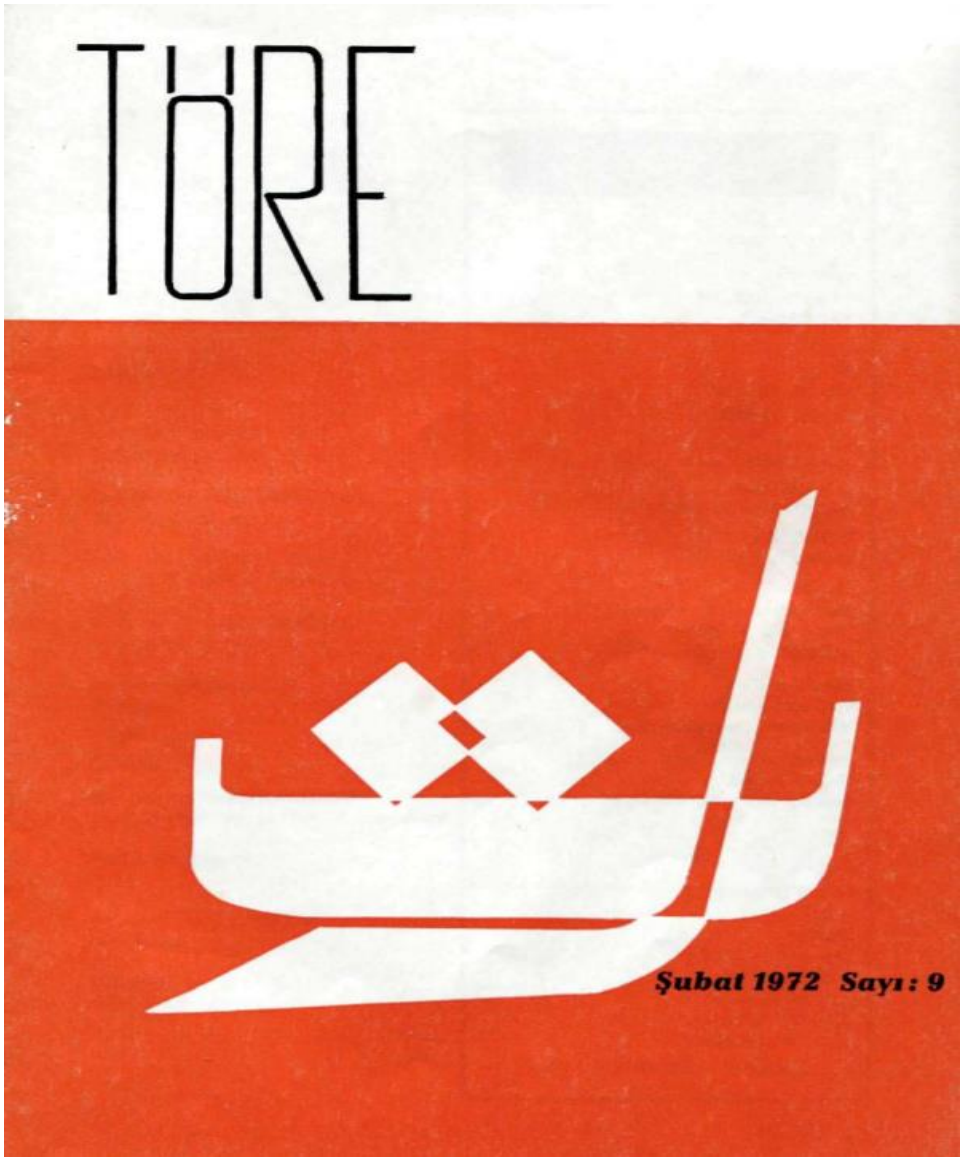
Ziya Gökalp, 28, 29, 212, 225, 233, 236, 237, 238, 243, 248, 250, 261, 266, 271, 285, 286, 288, 289, 303, 346, 348, 357, 362

EKLER

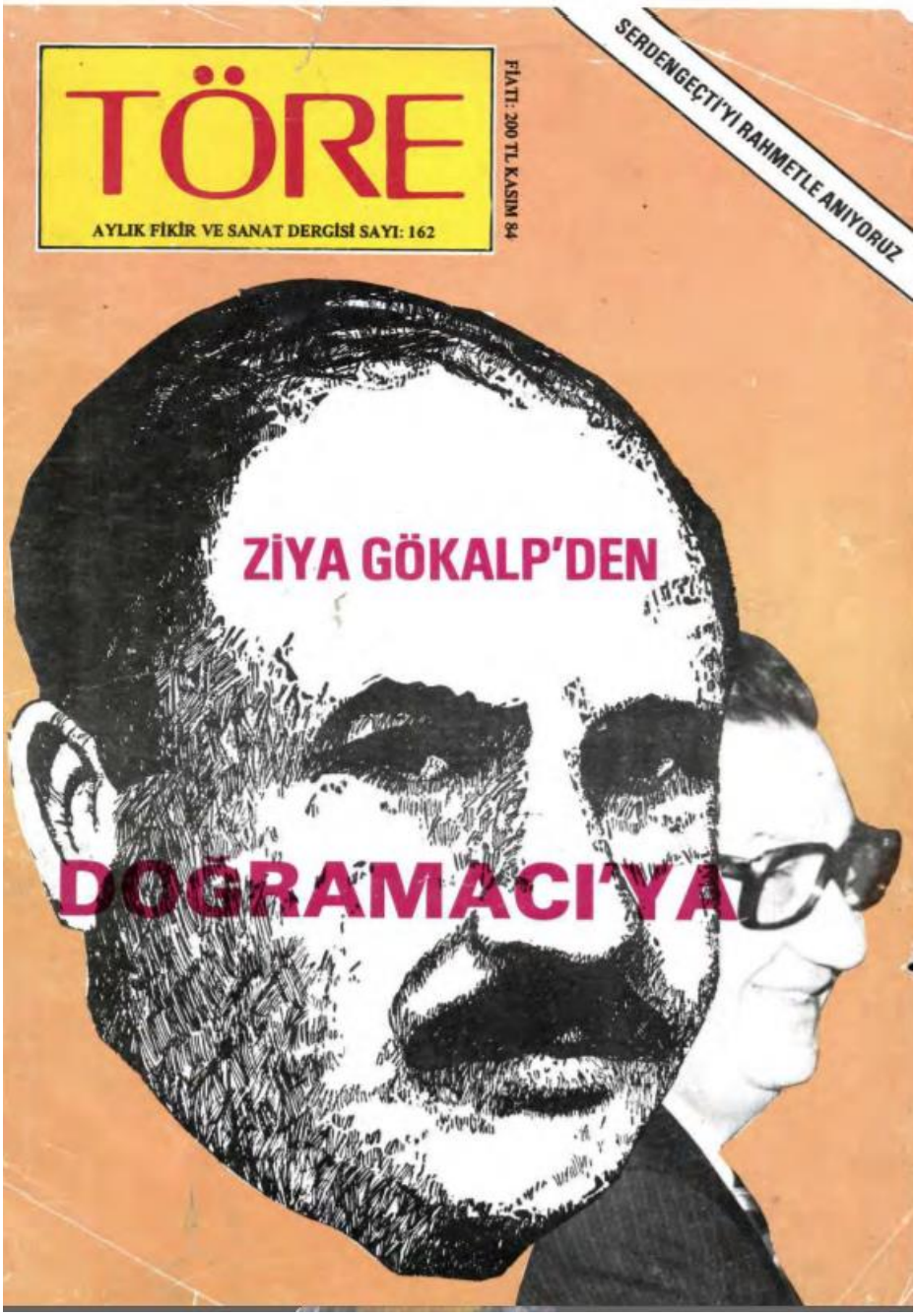
EK – 1

Töre 1. Sayı Kapak Resmi

EK – 2

Töre, S. 9, Şubat 1972.

EK – 3

Töre, S. 162, Kasım 1984.

AHMET CEBECİ

BULGARİSTAN TÜRKLERİ

Kısa Tarihçe

Balkanlar tarihinin kaydettiği ilk Türk yerleşmeleri M.S. V. yüzyıldadır. Bizans İmparatorluğuna dahil olan bu topraklara Attilâ devrinde Hun Türklerinin yapmış olduğu sürekli seferler esnasında bir çok Hun halkı yerleşmiştir (1). Adı geçen bu akınlardan başka, bizansla Hun devleti arasında yapılan çeşitli anlaşmalar gereğince de Bizans topraklarında ticaret yapma serbesliği kazanan Hun tüccarları da Tuna boyu şehirlerinde yerleşmişlerdir (2).

EK – 4

Töre, S. 27, Ağustos 1973.

YURDA BAŞ DEDİKLERİ BİR
AĞIR ADAKLA GELDİLER
VE ŞU BAYRAKSIZ DÜNYAYA
BAYRAKLA GELDİLER

EK – 5

Töre, S. 99, Ağustos 1979.